พิพิธภัณฑ์ตลกไทย (สรวลสยามาคาร)

นางสาว ปัณฑิตา บัณฑะจักร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรมและการวางแผน
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปีการศึกษา 2555 – 2556

พิพิธภัณฑ์ตลกไทย (สรวลสยามาคาร)

THE SIAMESE COMEDY MUSEUM AND HALL OF FAME

นางสาวปัณฑิตา ปัณฑะจักร์

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน.....
วัน,เดือน,ปี.....

b.12643002
i.....

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปีการศึกษา 2555 - 2556

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต

รองศาสตราจารย์ บุญสนอง รัตนสุนทรากุล
คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รศ.ดร.ปรีชญา รังสิรักษ์	ประธานคณะกรรมการ
รศ.วรารรณ โรจนไพบูลย์	กรรมการ
ผศ.ไกรทอง โชติวุฒิพัฒนา	กรรมการ
ผศ.วนัสสุดา ไชยมนตรี	กรรมการ
ดร.สมโชค สินนุกูล	กรรมการและเลขานุการ

ดร.ปนายุ ไชยรัตนานนท์
อาจารย์ที่ปรึกษา

หัวข้อวิทยานิพนธ์	พิพิธภัณฑ์ตลกไทย (สรวลสยามาคาร)
	(The Siamese Comedy Museum and Hall of Fame)
นักศึกษา	ปัณฑิตา ปัณฑะจักร์
รหัสประจำตัว	51020043
ปริญญา	สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชา	สถาปัตยกรรม
ปีการศึกษา	2555 – 2556

บทคัดย่อ

ตลก อยู่ร่วมอย่างเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย เป็นศาสตร์/ศิลป์ การแสดงของไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการละเล่นพื้นบ้าน ละคร เพลง ภาพยนตร์ ลิเก โขน หนังตะลุง ฯลฯ และมีมีพัฒนาการเล่นเป็นหมู่คณะ อาชีพ เรื่อยมาจนถึงยุคปัจจุบันผ่านทางสื่อต่างๆ จะเห็นได้ว่าต่างก็มีตัวตลกช่วยสร้างสีสันทั้งสิ้น

ตลก มีอยู่มากมายทั่วประเทศ สร้างเสียงหัวเราะให้สังคมไทยมาอย่างยาวนาน แต่น้อยคนนักที่จะรู้จักตลกอย่างแท้จริง ตลก ถือเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมรูปแบบหนึ่งที่คนไทยมีความสามารถในการผลิต แต่ขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและการตลาด อาชีพการแสดงตลกที่สร้างรอยยิ้มและเสียงหัวเราะนั้นกลายเป็นอาชีพหากินกลางคืน ไม่ได้รับการสนับสนุนในวงกว้างจนกลายเป็นอาชีพชั้นล่าง ซึ่งต่างจากในหลายๆ ประเทศที่เห็นความสำคัญของศิลปะการแสดงตลก โดยการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ตลกขึ้น

จากความไม่เข้าใจและการไม่ยอมรับ เกี่ยวกับคำว่า “ตลก” ในประเทศไทย การละเลยการบันทึกคุณค่าทางวัฒนธรรม รวมถึงการไม่รู้รากเหง้าของอารมณ์ขันในสังคมไทย จึงเกิดโครงการพิพิธภัณฑ์ตลกไทย (สรวลสยามาคาร) เพื่อกระตุ้นเตือนสำนึกของคนไทยทุกคนเห็นความสำคัญของศิลปะการแสดงแขนงนี้ และช่วยสนับสนุนให้อาชีพตลกคงอยู่อย่างมีคุณค่า วิถีของวงการตลกไทยพัฒนาไปตามวิถทางของสังคมที่ยังต้องสร้างความสุข สร้างรอยยิ้มให้คนอยู่เสมอ และการแสดงตลกยังมีเอกลักษณ์โดดเด่นที่ดำรงหน้าที่สร้างรอยยิ้มและเสียงหัวเราะไว้ไม่เคยแปรเปลี่ยนไม่ว่าจะเป็นยุคสมัยใด

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง พิพิธภัณฑ์ตลกไทย (สราลสยามาคาร : The Siamese Comedy Museum and Hall of Fame) สำเร็จลงได้จากความช่วยเหลือจากบุคคลและหน่วยงาน ซึ่งผู้จัดทำวิทยาพนธ์ขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

- ขอบพระคุณ พ่อ แม่ ครอบครัวปัณฑะจักร์และทิพย์มณี ที่จุดประกายความคิด ให้คำแนะนำ กำลังแรง และกำลังใจที่ดีเสมอมา
- ขอบพระคุณ ดร.ปนายุ ไชยรัตนานนท์ สำหรับการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ให้คำแนะนำต่างๆ ตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี
- ขอบคุณ คุณศรสุทธา กลั่นมาลี(ถั่วแระ เชิญยิ้ม) คุณแหม่ม และสมาคมศิลปินตลก(ประเทศไทย) สำหรับข้อมูล การสนับสนุน และกิจกรรมต่างๆ ของทางสมาคม
- ขอบคุณ คุณอนุกูล ใบไกล(นักวิชาการวัฒนธรรม) และคุณสุกเลิศ ลักแสงโสภา(นักวิชาการชำนาญการ) สำหรับข้อมูลหออัครศิลปิน
- ขอบคุณ คุณมินตรา งามวาจา และคุณพุทธพงศ์ เจียมรัตตัญญู สำหรับข้อมูลหอภาพยนตร์แห่งชาติ(องค์การมหาชน)
- ขอบคุณ คุณประลอง อรุณรัตนดิลก สถาปนิกชำนาญการ สำนักพัฒนาและบำรุงรักษาอาคารราชพัสดุ กรมธนารักษ์
- ขอบคุณ คุณอิชวุฒิ ฤทธาภัย ผู้อำนวยการส่วนจัดการฐานข้อมูลที่ราชพัสดุ กรมธนารักษ์
- ขอบคุณ เจ้าหน้าที่ ภัณฑารักษ์ สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สำหรับข้อมูล และคำแนะนำเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์
- ขอบคุณ พี่ และ น้อง สายรหัส 43 56 65 72 สำหรับกำลังใจและความช่วยเหลือต่างๆ
- ขอบคุณ เพื่อนๆ สถ.51 ทุกคนที่ต่อสู้มาด้วยกัน ให้กำลังใจและคำแนะนำดีๆ เสมอมา
- ขอบคุณ สิ่งต่างๆ บุคคลอื่นๆ และอีกมากมายที่ไม่ได้กล่าวถึง ที่มีส่วนทำให้วิทยานิพนธ์ชิ้นนี้สำเร็จ
- ขอบคุณ กำลังใจของตัวเอง แม้จะล้มอีกกี่ครั้งก็ไม่ท้อถอย ยืนหยัดสู้จนวันนี้
- สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณ คณะกรรมการวิทยานิพนธ์ทุกท่านสำหรับความคิดเห็น คำแนะนำ คำวิจารณ์ต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์ในการประกอบวิชาชีพต่อไปในภายหน้า

ปัณฑิตา ปัณฑะจักร์

กุมภาพันธ์ 2556

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	**I**
กิตติกรรมประกาศ	**II**
สารบัญ	**III**
สารบัญตาราง	**IV**
สารบัญรูปภาพ	**V**
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ	1-1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ	1-7
1.3 วัตถุประสงค์ในการศึกษาโครงการ	1-7
1.4 ประโยชน์ของโครงการ	1-8
1.5 ประโยชน์ของการศึกษาโครงการ	1-8
1.6 ขอบเขตและวิธีการศึกษาโครงการ	1-9
บทที่ 2 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของโครงการ	
2.1 นิยามศัพท์	2-1
2.2 ข้อมูลทั่วไปของโครงการ	
2.1.1 ความหมายและลักษณะสำคัญของพิพิธภัณฑ์	2-1
2.1.2 ความหมายและลักษณะสำคัญของหอเกียรติคุณ	2-3
2.3 ทฤษฎีเรื่องตลก	2-4
2.4 ความเป็นมาของตลกในประเทศไทย	2-5
2.4.1 ยุคสมัยของตลกไทย	2-21
2.4.2 ประวัติของสมาคมศิลปินตลก (ประเทศไทย)	2-21
2.4.3 ตลกคาเฟ่	2-22
บทที่ 3 กรณีศึกษาอาคารตัวอย่าง	
3.1 อาคารตัวอย่างภายในประเทศ	

3.1.1 หออัครศิลปิน 3-2
3.1.2 หอภาพยนตร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน) 3-10
3.1.3 นิทรรศน์รัตนโกสินทร์ 3-21
3.2 อาคารตัวอย่างต่างประเทศ
3.2.1 Rock and Roll Museum and Hall of Fame 3-29
3.2.2 Lucerne Cultural and Congress Center 3-36

บทที่ 4 การศึกษาการดำเนินงานของโครงการและผู้ใช้อาคาร
4.1 ลักษณะทั่วไปของโครงการ โครงสร้างและการบริหารงาน
4.1.1 เจ้าของโครงการ 4-2
4.1.2 งบประมาณของโครงการ 4-2
4.1.3 รูปแบบการดำเนินงานของโครงการ 4-3
4.1.4 การกำหนดโครงสร้างการบริหารงานของโครงการ 4-3
4.2 หน่วยงานและอัตราเจ้าหน้าที่ 4-9
4.3 ผู้ใช้โครงการ
4.3.1 ประเภทของผู้ใช้โครงการ 4-16
4.4 การคาดคะเนจำนวนผู้ใช้โครงการ
4.4.1 การคาดคะแนจำนวนผู้เข้าชมนิทรรศการ 4-27
4.4.2 การคาดคะแนจำนวนผู้เข้าชมนิทรรศการ 4-32
4.4.3 การคาดคะแนจำนวนผู้ใช้ห้องสมุด 4-33

บทที่ 5 การวิเคราะห์องค์ประกอบและพื้นที่ใช้สอยของโครงการ
5.1 การออกแบบและนำเสนอเนื้อหา
5.1.1 แนวคิดในการออกแบบเนื้อหาส่วนเผยแพร่และจัดแสดง 5-1
5.1.2 แนวคิดในการออกแบบเนื้อหาส่วนการแสดง 5-5
5.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบโครงการ 5-5
5.2.1 รายละเอียดองค์ประกอบของโครงการ 5-9
5.2.2 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของโครงการ 5-18
5.3 การวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบ 5-31
5.4 การสรุปพื้นที่ใช้สอยทั้งหมดของโครงการ 5-57

บทที่ 6 การศึกษาและวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

6.1 หลักเกณฑ์ในการเลือกที่ตั้งโครงการ 6-1

6.2 การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการ 6-3

6.2.1 การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการในระดับภาค 6-3

6.2.2 การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการในระดับย่านที่ตั้ง 6-6

6.2.3 การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการในระดับที่ตั้ง 6-10

6.3 การศึกษาที่ตั้งโครงการ 6-26

บทที่ 7 ระบบเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ

7.1 ระบบวิศวกรรมประกอบอาคาร

7.1.1 ระบบวิศวกรรมโครงสร้าง 7-1

7.1.2 ระบบปรับอากาศ 7-3

7.1.3 ระบบไฟฟ้าและการให้แสงสว่างภายในอาคาร 7-3

7.1.4 ระบบป้องกันเสียงรบกวน 7-5

7.1.5 ระบบสุขาภิบาลและการบำบัดน้ำเสีย 7-6

7.1.6 ระบบป้องกันอัคคีภัย 7-7

7.1.7 ระบบรักษาความปลอดภัย 7-8

7.1.8 ระบบกำจัดขยะ 7-8

7.1.9 ระบบสื่อสาร 7-8

7.1.10 ระบบการขนส่งในอาคาร 7-9

7.2 รายละเอียดเกี่ยวกับการจัดพิพิธภัณฑ์

7.2.1 หลักในการจัดแสดง 7-11

7.2.2 การออกแบบห้องจัดแสดง 7-11

7.2.3 บรรยากาศของห้องแสดงงาน 7-11

7.2.4 การจัดระบบสัญจรภายในห้องแสดง 7-12

7.2.5 การคำนวณหาค่ามาตรฐานของการจัดแสดงงาน 7-14

7.2.6 ระบบการจัดห้องแสดง 7-15

7.2.7 การจัดแนวทางการสัญจร 7-17

7.2.8 ระบบความสัมพันธ์ของห้องจัดแสดง 7-19

7.2.9 ระบบเทคโนโลยีมัลติมีเดียที่ใช้ในการจัดแสดงงาน 7-20

บทที่ 8 การวิเคราะห์และสรุปผลงานการออกแบบ

8.1 แนวความคิดในการออกแบบ 8-1

8.2 ผลงานการออกแบบ 8-3

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ภาคผนวก ข

สารบัญตาราง

หน้า

บทที่ 3

ตาราง 3.1 แสดงการสรุปการศึกษาอาคารตัวอย่าง.....3-43

บทที่ 4

ตาราง 4.1 แสดงอัตรากำลังเจ้าหน้าที่โครงการ.....4-9

ตาราง 4.2 แสดงการศึกษาผู้ใช้โครงการและพฤติกรรมผู้ใช้โครงการ.....4-17

ตาราง 4.3 แสดงการศึกษาผู้ใช้โครงการและพฤติกรรมผู้ใช้โครงการ.....4-21

ตาราง 4.4 แสดงการศึกษาผู้ใช้โครงการและพฤติกรรมผู้ใช้โครงการ.....4-24

ตาราง 4.5 แสดงการศึกษาผู้ใช้โครงการและพฤติกรรมผู้ใช้โครงการ.....4-25

ตาราง 4.6 สถิติจำนวนผู้เข้าชมมิวเซียมสยาม 2 เมษายน พ.ศ.2551-30 พฤศจิกายน พ.ศ.2551...4-27

ตาราง 4. 7 สถิติจำนวนผู้เข้าชมมิวเซียมสยาม 2 ธันวาคม พ.ศ.2551-31 มีนาคม พ.ศ.2552.....4-28

ตาราง 4.8 สถิติจำนวนผู้เข้าชมมิวเซียมสยาม 1 เมษายน พ.ศ.2552-31 มีนาคม พ.ศ.2553.....4-28

ตาราง 4.9 สถิติจำนวนผู้เข้าชมมิวเซียมสยาม 1 เมษายน พ.ศ.2552 – 31 กรกฎาคม พ.ศ.2553...4-29

ตาราง 4.10 แสดงการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย 2 พ.ศ. 2547 – 2563.....4-30

ตาราง 4.11 แสดงรายละเอียดจำนวนที่นั่งและผู้ชมของโรงละคร.....4-32

ตาราง 4.12 สรุปจำนวนผู้ใช้องค์ประกอบต่างๆ ของโครงการ.....4-33

บทที่ 5

ตาราง 5.1 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบจากจุดประสงค์โครงการ.....5-6

ตาราง 5.2 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบจากความต้องการของพฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ...5-7

ตาราง 5.3 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบจากอาคารตัวอย่าง.....5-8

ตาราง 5.4 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของพิพิธภัณฑ์ตลกสยาม.....5-18

ตาราง 5.5 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบฝ่ายบริหาร.....5-19

ตาราง 5.6 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของฝ่ายธุรการ.....5-20

ตาราง 5.7 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบฝ่ายอาคารสถานที่และยานพาหนะ.....5-21

ตาราง 5.8 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนเผยแพร่และจัดแสดง.....5-22

ตาราง 5.9 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนนิทรรศการถาวร.....5-23

ตาราง 5.10 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนการแสดงอเนกประสงค์.....5-24

ตาราง 5.11 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนกิจกรรมกลางแจ้ง.....5-25
ตาราง 5.12 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนบริการทางการศึกษา.....5-25
ตาราง 5.13 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนห้องสมุด.....5-26
ตาราง 5.14 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนโถงทางเข้า.....5-27
ตาราง 5.15 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบห้องอาหาร.....5-28
ตาราง 5.16 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบฝ่ายเทคนิค.....5-29
ตาราง 5.17 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบฝ่ายทะเบียนวัตถุของคลังพิพิธภัณฑ์.....5-30
ตาราง 5.18 สรุปพื้นที่ส่วนสำนักงานบริหาร.....5-36
ตาราง 5.19 แสดงเนื้อหาการจัดแสดง พื้นที่การใช้สอยตามลักษณะเทคนิคการจัดแสดง.....5-42
ตาราง 5.20 สรุปพื้นที่ส่วนนิทรรศการถาวร.....5-44
ตาราง 5.21 สรุปพื้นที่ส่วนนิทรรศการชั่วคราว.....5-44
ตาราง 5.22 สรุปพื้นที่ส่วนการแสดงอเนกประสงค์.....5-45
ตาราง 5.23 สรุปพื้นที่ส่วนการกิจกรรมกลางแจ้ง.....5-45
ตาราง 5.24 สรุปพื้นที่ส่วนเผยแพร่และจัดแสดง.....5-46
ตาราง 5.25 แสดงมาตรฐานห้องสมุดประชาชน.....5-46
ตาราง 5.26 สรุปพื้นที่ส่วนเผยแพร่และจัดแสดง.....5-47
ตาราง 5.27 สรุปพื้นที่ส่วนบริการสาธารณะ.....5-53
ตาราง 5.28 สรุปพื้นที่ส่วนเทคนิค.....5-56
ตาราง 5.29 สรุปพื้นที่สมาคมศิลปินตลก (ประเทศไทย).....5-57
ตาราง 5.30 แสดงพื้นที่ใช้สอยของโครงการ.....5-57
ตาราง 5.31 แสดงการสรุปพื้นที่ที่จอดรถของโครงการ.....5-66
ตาราง 5.32 แสดงการสรุปพื้นที่ใช้สอยของโครงการ.....5-66

บทที่ 6

ตาราง 6.1 แสดงค่าน้ำหนักคะแนนในระดับย่านที่ตั้งโครงการ.....6-8
ตาราง 6.2 แสดงค่าน้ำหนักคะแนนเขตกรุงเทพมหานครชั้นกลาง.....6-9
ตาราง 6.3 แสดงการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อได้เปรียบ-ข้อด้อยของที่ตั้งโครงการ.....6-24
ตาราง 6.4 คะแนนการพิจารณาที่ตั้งทั้ง 3 แห่ง.....6-25

บทที่ 7

ตาราง 7.1 ข้อพิจารณาในการเลือกระบบพื้น.....7-2
ตาราง 7.2 แสดงความดันที่จำเป็นสาหรับเครื่องสุขภัณฑ์.....7-6

ตาราง 7.3 แสดงความเร็วลีฟต์ที่สัมพันธ์กับการใช้งาน.....7-9
ตาราง 7.4 แสดงขนาดและประสิทธิภาพของบันไดเลื่อน.....7-10

สารบัญรูปภาพ

หน้า

บทที่ 1

รูป 1.1 โปสเตอร์เทศกาลตลกแห่งชาติครั้งที่ 1 1-4

รูป 1.2 โปสเตอร์เทศกาลภาพยนตร์ตลกโลก 2009 1-4

รูป 1.3 เด่น เด๋อ เทพ 1-4

บทที่ 2

รูป 2.1 ละครนอก 2-5

รูป 2.2 ละครใน 2-5

รูป 2.3 การสวดคฤหัสถ์แสดงในยุคแรก 2-5

รูป 2.4 การสวดคฤหัสถ์แสดงในยุคแรก 2-5

รูป 2.5 การสวดคฤหัสถ์แสดงในยุคปัจจุบัน 2-6

รูป 2.6 อบ บุญติด จากภาพยนตร์เรื่อง จอมมหากาฬทับทิมดำ 2-7

รูป 2.7 เสรี หวังในธรรม 2-8

รูป 2.8 สุคนธ์ คิ้วเหลี่ยม 2-9

รูป 2.9 สวง ทรัพย์สำรวย 2-9

รูป 2.10 จำรูญ หนวดจิ๋ม 2-9

รูป 2.11 เสน่ห์ โกมารชุน 2-9

รูป 2.12 ทองแถม เขียวแสงใส 2-9

รูป 2.13 ชูศรี มีสมมนต์ 2-9

รูป 2.14 ล้อต๊อก และสุคนธ์ คิ้วเหลี่ยม 2-10

รูป 2.15 ล้อต๊อก และมิตร ชัยบัญชา 2-10

รูป 2.16 สมพงษ์ พงษ์มิตร 2-10

รูป 2.17 ชูศรี มีสมมนต์ และล้อต๊อก 2-11

รูป 2.18 โกร่ง กางเกงแดง และสีเทา 2-11

รูป 2.19 พูลสวัสดิ์ ธีมากร 2-11

รูป 2.20 หม่อมชั้น พวงวัน ตลกหญิงรุ่นเก่า 2-11

รูป 2.21 ดาวน้อย ดวงใหญ่ 2-11

รูป 2.22 สังข์ทอง สีใส/สุเทพ สีใส.....2-11
รูป 2.23 รอง/ประจวบ/ทองแป๊ะ/จำรูญ หนวดจิ๋ม.....2-11
รูป 2.24 ท้วม ทรนง.....2-12
รูป 2.25 ขวัญ สุวรรณะ.....2-12
รูป 2.26 นพดล ดวงพร.....2-12
รูป 2.27 วงดนตรีเพชรพิณทอง.....2-12
รูป 2.28 หนังสือการ์ตูนขายหัวเราะ.....2-12
รูป 2.29 หนังสือการ์ตูนมหาสนุก.....2-12
รูป 2.30 คณะสี่สี เทพ เทียนชัย/สีหมึก/สีเผือก/ศรีสุริยา.....2-13
รูป 2.31 คณะสี่สี ภาพข่าวอุบัติเหตุรถคว่ำ.....2-13
รูป 2.32 ตลกคณะสี่สี และยอดชาย เมฆสุวรรณ ภาพยนตร์เรื่อง 4 สีทีเด็ด.....2-13
รูป 2.33 ศรีสุริยา/เทพ เทียนชัย/สีเผือก.....2-13
รูป 2.34 ตลกคณะสี่โพธิ์.....2-14
รูป 2.35 เด่น เด๋อ เทพ.....2-14
รูป 2.36 เด่น เด๋อ เทพ.....2-14
รูป 2.37 ภาพยนตร์เรื่อง เทพบุตรตี๊ะติ๊งโหน่ง.....2-15
รูป 2.38 คณะเชิญยิ้ม ยุคเริ่มต้น.....2-15
รูป 2.39 คณะชวนชื่น.....2-15
รูป 2.40 รายการ 'เพชฌฆาตความเครียด' 2-16
รูป 2.41 รายการ 'ยุทธการขยับเหงือก' 2-16
รูป 2.42 คณะ เด่น เด๋อ ดู๋ ดี๋.....2-17
รูป 2.43 เทปตลก.....2-17
รูป 2.44 วีซีดีตลก.....2-17
รูป 2.45 รายการก่อนบ่ายคลายเครียด.....2-18
รูป 2.46 รายการระเบิดเถิดเทิง.....2-18
รูป 2.47 แก๊งสามช่า (หม่ำ จ๊กมก, เท่ง เถิดเทิง, โหน่ง ชะชะช่า) 2-18
รูป 2.48 แก๊งสามช่า (หม่ำ จ๊กมก, เท่ง เถิดเทิง, โหน่ง ชะชะช่า) 2-18
รูป 2.49 เดี่ยวไมโครโฟน ครั้งที่ 1 – 6.....2-19
รูป 2.50 โปสเตอร์ภาพยนตร์เรื่อง 'ผีหัวขาด' 2-19
รูป 2.51 FAIL.in.th.....2-20
รูป 2.52 9GAG in Thai.....2-20
รูป 2.53 โย่ง ทอล์คโชว์.....2-20

รูป 2.54 จำอวดหน้าม่าน 2-20
รูป 2.55 พระราม 9 คาเฟ่ (ปัจจุบันปิดกิจการ) 2-23

บทที่ 3

รูป 3.1 หออัครศิลปิน.....3-2
รูป 3.2 ทางเข้าหลักหออัครศิลปิน..... 3-4
รูป 3.3 ห้องสมุดหออัครศิลปิน.....3-4
รูป 3.4 ห้องจำหน่ายของที่ระลึก.....3-4
รูป 3.5 นิทรรศการภายใน ห้องศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์.....3-5
รูป 3.6 นิทรรศการภายใน ห้องศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์.....3-5
รูป 3.7 การจัดแสดงวัตถุ ห้องศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์.....3-5
รูป 3.8 การจัดแสดงวัตถุ ห้องศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์.....3-5
รูป 3.9 การจำลองความเป็นสมมุติเทพของรัชกาลที่ 9.....3-6
รูป 3.10 นิทรรศการภายในห้องอัครศิลปิน.....3-6
รูป 3.11 นิทรรศการภายในห้องอัครศิลปิน.....3-6
รูป 3.12 นิทรรศการ สาขาศิลปะการแสดง.....3-7
รูป 3.13 วัตถุจัดแสดงจริง.....3-7
รูป 3.14 การจัดนิทรรศการ ห้องศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง.....3-7
รูป 3.15 นิทรรศการ ด้านประติมากรรม.....3-7
รูป 3.16 นิทรรศการ ด้านจิตรกรรม ภาพพิมพ์และสื่อผสม.....3-8
รูป 3.17 นิทรรศการด้านหัตถศิลป์.....3-8
รูป 3.18 การจัดนิทรรศการ ด้านสถาปัตยกรรม.....3-8
รูป 3.19 ระบบเสียงและภาพนำเสนอเพลงพระราชนิพนธ์.....3-8
รูป 3.20 สื่อนำเสนอพระอัจฉริยภาพด้านดีดศิลป์.....3-9
รูป 3.21 หอภาพยนตร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน) 3-10
รูป 3.22 ป้ายชื่อหอภาพยนตร์แห่งชาติ.....3-11
รูป 3.23 ลานด้านหน้าโรงถ่ายศรีกรุงจำลอง.....3-12
รูป 3.24 ลานหน้าโครงการ รูปปั้นนักแสดงรุ่นเก่า ปั้นโดย ยอดชาย เมฆสุวรรณ.....3-13
รูป 3.25 ลานบริเวณทางเข้าโครงการ.....3-13
รูป 3.26 อาคารโรงภาพยนตร์ศรีกรุง.....3-13
รูป 3.27 การจัดวัตถุแสดงบนผนัง slate ของภาพยนตร์ชื่อดัง.....3-14
รูป 3.28 การจัดวัตถุแสดงในตู้กระจก รางวัลต่างๆ ที่เกี่ยวกับภาพยนตร์.....3-14

รูป 3.29 การจัดแผ่นป้ายบรรยายประวัติภาพยนตร์ไทย....3-14
รูป 3.30 ตัวอย่างเสื้อผ้าจริงที่ใช้ถ่ายทำในภาพยนตร์....3-14
รูป 3.31 ตัวอย่างวิธีการทำภาพยนตร์แอนิเมชั่น....3-15
รูป 3.32 ตัวอย่างวิธีการทำภาพยนตร์แอนิเมชั่น....3-15
รูป 3.33 ส่วน Hall of Fame ประวัติและผลงาน รัตน์ เปสตันยี....3-15
รูป 3.34 ส่วน Hall of Fame ประวัติและผลงาน รัตน์ เปสตันยี....3-15
รูป 3.35 โสตทัศนสถาน เชิด ทรงศรี....3-15
รูป 3.36 ส่วนคลังเก็บวัตถุจัดแสดง....3-15
รูป 3.37 ด้านหน้าโรงภาพพยนตร์ศรีศาลายา....3-16
รูป 3.38 ด้านหน้าโรงภาพยนตร์ จำลองบรรยากาศแบบเก่า....3-16
รูป 3.39 ด้านหน้าโรงภาพยนตร์ จำลองบรรยากาศแบบเก่า....3-16
รูป 3.40 ภายในเป็นส่วนงานประชาสัมพันธ์....3-16
รูป 3.41 ร้านขายของที่ระลึก....3-16
รูป 3.42 ภายในโรงภาพยนตร์ จำนวน 120 ที่นั่ง....3-17
รูป 3.43 ผนังนอกคารพิพิธภัณฑ์....3-17
รูป 3.44 หน้าโรงภาพยนตร์อลังการ....3-18
รูป 3.45 ภายในมี Hall of Fame ของผู้กำกับ....3-18
รูป 3.46 ดาวค้างฟ้า....3-18
รูป 3.47 ภายในห้องสมุด และโสตทัศนสถาน เชิด ทรงศรี....3-18
รูป 3.48 รอยพิมพ์มือ – เท้า เด่น เด๋อ เทพ....3-19
รูป 3.49 ลานดารา....3-19
รูป 3.50 สถานีรถไฟศีนิมา....3-19
รูป 3.51 มุมมองนิทรรศน์รัตนโกสินทร์จากถนนราชดำเนิน....3-21
รูป 3.52 ด้านหน้านิทรรศน์รัตนโกสินทร์....3-22
รูป 3.53 ตัวอย่างการจัดห้องแสดงแบบต่างๆ....3-23
รูป 3.54 ตัวอย่างการจัดห้องแสดงแบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส....3-23
รูป 3.55 ผังชั้น 1....3-24
รูป 3.56 ผังชั้นลอย....3-24
รูป 3.57 ผังชั้น 2....3-24
รูป 3.58 ผังชั้น 3....3-24
รูป 3.59 ผังชั้น 4....3-25
รูป 3.60 ส่วนต้อนรับ ประชาสัมพันธ์....3-25

รูป 3.61 ส่วนนิทรรศการอุโมงค์เวลา ชั้น 1.....3-25
รูป 3.62 วิดีทัศน์ประกอบหุ่นจำลองเล่าเรื่อง.....3-26
รูป 3.63 สื่อผสม 4 มิติ.....3-26
รูป 3.64 แบบจำลองพระบรมมหาราชวัง.....3-26
รูป 3.65 จำลองซุ้มประตู.....3-26
รูป 3.66 การตกแต่งภายใน และจัดวัตถุแสดง.....3-26
รูป 3.67 บรรยากาศมหรสพสมโภชในมุมมอง 360 องศา.....3-26
รูป 3.68 จำลองพระราชพิธีเรื่องข้าว แบบสัมผัสได้.....3-27
รูป 3.69 แบบสถาปัตยกรรม.....3-27
รูป 3.70 จำลองเรือนทรงไทย.....3-27
รูป 3.71 การจัดแสง สีภายในห้องนิทรรศการ.....3-27
รูป 3.72 รูปแบบ interactive จำลองตัวเองในจอแสดง.....3-28
รูป 3.73 ร้านถ่ายรูปโบราณ 3-28
รูป 3.74 ทัศนียภาพ Rock and Roll Museum and Hall of Fame.....3-29
รูป 3.75 ทัศนียภาพภายนอกของอาคารฝั่งถนนใหญ่.....3-30
รูป 3.76 ทัศนียภาพภายนอกของอาคารฝั่งทะเลสาบ.....3-31
รูป 3.77 การใช้แสงธรรมชาติภายในพื้นที่จัดแสดงด้วยแผงกระจกใหญ่ทางด้านหน้า.....3-32
รูป 3.78 การใช้แสงธรรมชาติภายในพื้นที่จัดแสดงด้วยแผงกระจกใหญ่ทางด้านหน้า.....3-32
รูป 3.79 ผังโครงการ.....3-32
รูป 3.80 มุมมองจากถนนทางเข้าโครงการ.....3-34
รูป 3.81 มุมมองภายนอกที่น่าสนใจของ.....3-34
รูป 3.82 มุมมองภายนอกที่น่าสนใจของโครงการ.....3-34
รูป 3.83 นิทรรศการภายใน.....3-34
รูป 3.84 นิทรรศการบริเวณโถงทางเข้า.....3-34
รูป 3.85 รูปปั้นจำลองศิลปิน.....3-34
รูป 3.86 แผ่นป้ายพร้อมลายเซ็นของศิลปิน.....3-34
รูป 3.87 การจัดแสดงวัตถุในรูปแบบต่างๆ.....3-35
รูป 3.88 การจัดแสดงวัตถุในรูปแบบต่างๆ.....3-35
รูป 3.89 การจัดแสดงนิทรรศการบริเวณลานกลางแจ้งด้านหน้า.....3-35
รูป 3.90 ทัศนียภาพของโครงการ Lucerne Cultural and Congress Center.....3-36
รูป 3.91 ช่องทางน้ำไหลตื้นๆ 2 ช่วงผ่าน complex.....3-37
รูป 3.92 การใช้กระจกแบ่งพื้นที่.....3-37

รูป 3.93 ลักษณะของช่องเปิด.....3-38
รูป 3.94 ช่องเปิด นำเสนอมุมมองต่างๆ ของเมือง.....3-38
รูป 3.95 หลังคาซึ่งสะท้อนแสงและสิ่งที่อยู่ด้านล่างของหลังคา.....3-39
รูป 3.96 มุมมองจากถนนเข้าสู่อาคาร.....3-39
รูป 3.97 ส่วนของข้อต่อเสาและคานเหล็ก.....3-39
รูป 3.98 ผังพื้นของอาคาร.....3-40
รูป 3.99 รูปตัดของตัวอาคาร.....3-40
รูป 3.100 Concert Hall.....3-41
รูป 3.101 Conference Hall.....3-41
รูป 3.102 การใช้วัสดุแผ่นเหล็กปิดผิวอาคาร.....3-41

บทที่ 4

รูป 4.1 แผนภูมิโครงสร้างของสำนักศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย
ตาม พ.ร.บ.ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2545.....4-4
รูป 4.2 แผนภูมิแนวทางการจัดการบริหารงานของหออัครศิลปิน.....4-5
รูป 4.3 แผนภูมิแนวทางการจัดการบริหารงานของหอภาพยนตร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน).....4-6
รูป 4.4 แผนภูมิแนวทางการจัดการบริหารงานของนิทรรศน์รัตน โกสินทร์.....4-7
รูป 4.5 แผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานของสรวลสยามาคาร.....4-8
รูป 4.6 แผนภูมิแสดงพฤติกรรมของกลุ่มผู้เข้าชมที่มาใช้บริการ.....4-20
รูป 4.7 แผนภูมิแสดงพฤติกรรมของผู้ที่มาติดต่อกับทางโครงการ.....4-22
รูป 4.8 แผนภูมิแสดงพฤติกรรมของการนำผลงานมาจัดแสดง.....4-23
รูป 4.9 แผนภูมิแสดงพฤติกรรมของกลุ่มศิลปิน/นักแสดงตลก.....4-26

บทที่ 5

รูป 5.1 แสดงการจัดพื้นที่ส่วนห้องสมุด.....5-14
รูป 5.2 ผังแสดงองค์ประกอบของสรวลสยามาคาร.....5-18
รูป 5.3 ผังแสดงความสัมพันธ์องค์ประกอบฝ่ายบริหาร.....5-19
รูป 5.4 ผังแสดงความสัมพันธ์องค์ประกอบฝ่ายธุรการ.....5-20
รูป 5.5 ผังแสดงความสัมพันธ์องค์ประกอบฝ่ายอาคารสถานที่และยานพาหนะ.....5-21
รูป 5.6 ผังแสดงความสัมพันธ์องค์ประกอบส่วนเผยแพร่และจัดแสดง.....5-22
รูป 5.7 ผังแสดงความสัมพันธ์องค์ประกอบส่วนนิทรรศการถาวร.....5-23
รูป 5.8 ผังแสดงความสัมพันธ์องค์ประกอบส่วนการแสดงอเนกประสงค์.....5-24

รูป 5.9 ผังแสดงความสัมพันธ์องค์ประกอบส่วนกิจกรรมกลางแจ้ง....5-25
รูป 5.10 ผังแสดงความสัมพันธ์องค์ประกอบส่วนบริการทางการศึกษา....5-26
รูป 5.11 ผังแสดงความสัมพันธ์องค์ประกอบส่วนห้องสมุด....5-27
รูป 5.12 ผังแสดงความสัมพันธ์องค์ประกอบบนโถงทางเข้า....5-28
รูป 5.13 ผังแสดงความสัมพันธ์องค์ประกอบห้องอาหาร....5-29
รูป 5.14 ผังแสดงความสัมพันธ์องค์ประกอบฝ่ายเทคนิค....5-30
รูป 5.15 ผังแสดงความสัมพันธ์องค์ประกอบฝ่ายทะเบียนวัตถุของคลังพิพิธภัณฑ์....5-31
รูป 5.16 การจัดพื้นที่ใช้สอยห้องคณะกรรมการ....5-32
รูป 5.17 การจัดพื้นที่ใช้สอยห้องประชุมฝ่าย....5-32
รูป 5.18 การจัดพื้นที่ใช้สอยห้องรับรอง....5-33
รูป 5.19 พื้นที่ใช้งานส่วนเตรียมอาหารและเครื่องดื่ม....5-33
รูป 5.20 พื้นที่ใช้งานส่วนห้องน้ำ....5-33
รูป 5.21 แสดงการจัดพื้นที่ส่วนหัวหน้าฝ่าย....5-34
รูป 5.22 เทคนิคจัดแสดงแบบแผ่นภาพติดผนัง....5-37
รูป 5.23 เทคนิคจัดแสดงแบบวัตถุแสดงวางลอยตัวบนฐาน....5-37
รูป 5.24 เทคนิคจัดแสดงแบบวัตถุวางติดผนัง....5-38
รูป 5.25 แสดงขนาด พื้นที่ของชิ้นงานแสดงแบบวางติดผนัง....5-38
รูป 5.26 แสดงขนาด พื้นที่ของชิ้นงานแสดงแบบเดินชมได้รอบ....5-39
รูป 5.27 แสดงขนาด พื้นที่ของชิ้นงานแสดงแบบบอร์ดลอยตัว....5-39
รูป 5.28 แสดงขนาด พื้นที่ของชิ้นงานแสดงแบบบอร์ดติดผนัง....5-39
รูป 5.29 แสดงขนาด พื้นที่ของชิ้นงานแสดงแบบติดผนัง....5-40
รูป 5.30 แสดงขนาด พื้นที่ของชิ้นงานแสดงแบบลอยตัว....5-40
รูป 5.31 แสดงขนาด พื้นที่ของตู้ Diorama แบบติดผนัง....5-40
รูป 5.32 แสดงขนาด พื้นที่ของตู้ Diorama แบบลอยตัวขนาดใหญ่....5-41
รูป 5.33 ตัวอย่างเทคนิคจัดแสดงแบบ 360 Degree Holographic Exhibition....5-41
รูป 5.34 แสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนต้อนรับต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน....5-48
รูป 5.35 แสดงพื้นที่ใช้งานส่วนรับฝากสิ่งของ....5-48
รูป 5.36 แสดงพื้นที่ใช้สอยการจัดห้องพยาบาล....5-49

บทที่ 6

รูป 6.1 การเลือกที่ตั้งโครงการระดับจังหวัด....6-4
รูป 6.2 ผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร....6-5

รูป 6.3 แสดงผังการแบ่งเขตกรุงเทพมหานคร.....6-6
รูป 6.4 แสดงผังการแบ่งเขตกรุงเทพมหานคร 50 เขต.....6-6
รูป 6.5 แสดงเขตพื้นที่ที่มีศักยภาพในการเป็นพื้นศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย.....6-10
รูป 6.6 แสดงเขตพื้นเครือข่ายกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย.....6-11
รูป 6.7 แสดงการคมนาคมขนส่งระบบราง.....6-11
รูป 6.8 แสดงโครงข่ายเส้นทางให้บริการรถไฟฟ้าของกรุงเทพมหานคร.....6-12
รูป 6.9 แสดงจุดเชื่อมต่อรถไฟฟ้า และสถานีบริการในพื้นที่.....6-12
รูป 6.10 แสดงพื้นที่ว่างแต่ในแต่ละพื้นที่แนวรถไฟฟ้า.....6-13
รูป 6.11 แสดงราคาประเมินที่ดิน[1] และจำนวนที่ดินรัฐบาล ในแต่ละพื้นที่.....6-13
รูป 6.12 แสดงพื้นที่ตั้งโครงการ 3 ตัวเลือก.....6-14
รูป 6.13 แสดงภาพถ่ายทางอากาศ พื้นที่ตั้งโครงการบริเวณที่ 1.....6-16
รูป 6.14 แสดงมุมมองด้านหน้าที่ตั้งโครงการ 1.....6-16
รูป 6.15 แสดงแผนที่เส้นทาง พื้นที่ตั้งโครงการบริเวณที่ 1.....6-17
รูป 6.16 แสดงผังสีการใช้ประโยชน์ที่ดิน เขตห้วยขวาง.....6-17
รูป 6.17 แสดงภาพถ่ายทางอากาศ พื้นที่ตั้งโครงการบริเวณที่ 2.....6-19
รูป 6.18 แสดงมุมมองด้านหน้าที่ตั้งโครงการ 2.....6-19
รูป 6.19 แสดงแผนที่เส้นทาง พื้นที่ตั้งโครงการบริเวณที่ 2.....6-20
รูป 6.20 แสดงผังสีการใช้ประโยชน์ที่ดิน เขตปทุมวัน.....6-20
รูป 6.21 แสดงภาพถ่ายทางอากาศ พื้นที่ตั้งโครงการบริเวณที่ 3.....6-22
รูป 6.22 แสดงมุมมองด้านหน้าที่ตั้งโครงการ 3.....6-22
รูป 6.23 แสดงแผนที่เส้นทาง พื้นที่ตั้งโครงการบริเวณที่ 3.....6-23
รูป 6.24 แสดงผังสีการใช้ประโยชน์ที่ดิน เขตคลองสาน.....6-23
รูป 6.25 แสดงภาพถ่ายทางอากาศ พื้นที่ตั้งโครงการบริเวณที่ 1.....6-26
รูป 6.26 แสดงขนาดที่ดิน พื้นที่ตั้งโครงการบริเวณที่ 1.....6-27
รูป 6.27 แสดงผังสีการใช้ประโยชน์ที่ดิน เขตห้วยขวาง.....6-28
รูป 6.28 แสดง sun path diagram.....6-29
รูป 6.29 แสดงทิศทางแดด ลม ฝน ที่มีอิทธิพลต่อที่ตั้งโครงการ.....6-29
รูป 6.30 แสดงโครงสร้างการจราจร.....6-30
รูป 6.31 แสดงการจราจรมุ่งหน้าไปแยกเทียมร่วมมิตร.....6-30
รูป 6.32 แสดงการจราจรจากถนนเทียมร่วมมิตรเลี้ยวขวาเข้าถนนวัฒนธรรม.....6-30

[1] ราคาประเมินที่ดิน แบบรายถนน. พ.ศ.2555 – 2558 กรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง

รูป 6.33 แสดงการเข้าถึงที่ตั้งโครงการ....6-31
รูป 6.34 แสดงเส้นทางรถยนต์ส่วนบุคคล และรถโดยสารประจำทาง....6-32
รูป 6.35 แสดงเส้นทางรถไฟฟ้า MRT....6-32
รูป 6.36 แสดงสภาพแวดล้อมและทัศนียภาพ....6-33
รูป 6.37 แสดงมุมมองแบบ 360 องศา จากถนนวัฒนธรรม....6-34
รูป 6.38 แสดงมุมมองจากทิศตะวันตก....6-34
รูป 6.39 แสดงมุมมองจากทิศใต้....6-34
รูป 6.40 แสดงมุมมองจากทิศเหนือ....6-34
รูป 6.41 แสดงมุมมองจากถนนเทียมร่วมมิตรเลี้ยวขวาเข้าด้านหน้าโครงการ....6-35
รูป 6.42 แสดงถนนเดิมข้างโครงการติด ขสมก....6-35
รูป 6.43 แสดงสภาพที่ดินภายในที่ตั้งโครงการ....6-35
รูป 6.44 แสดงสภาพที่ดินภายในที่ตั้งโครงการ....6-35
รูป 6.45 แสดงสถานที่โดยรอบที่ตั้งโครงการ....6-36
รูป 6.46 แสดงทางเท้าด้านหน้าโครงการ....6-36
รูป 6.47 แสดงเส้นทางระบบไฟฟ้า และระบบสื่อสาร....6-37
รูป 6.48 แสดงเส้นทางระบบประปา และท่อระบายน้ำ....6-38

บทที่ 7

รูป 7.1 ตัวอย่างการจัดผังแสดงเส้นทางสัญจรภายในห้องแสดงงาน....7-13
รูป 7.2 การกำหนดระดับสายตา ได้มาจากการกำหนดช่วงอายุของผู้เข้าชม....7-14
รูป 7.3 ความสัมพันธ์ระหว่างระยะที่ใช้ในการดูงานและการอ่าน Graphic....7-15
รูป 7.4 ความสัมพันธ์ระหว่างระยะของผู้ชม กับชิ้นส่วนงานแสดงแต่ละรูปแบบจัดแสดง.....7-16
รูป 7.5 ห้องแสดงแบบ Room to Room Arrangement....7-16
รูป 7.6 ห้องแสดงแบบ Corridor to Room Arrangement....7-16
รูป 7.7 ห้องแสดงแบบ Nave to Room Arrangement....7-16
รูป 7.8 ห้องแสดงแบบ Central Arrangement....7-17
รูป 7.9 การจัดแนวทางการสัญจรระบบ Centralized System of Access....7-18
รูป 7.10 การจัดแนวทางการสัญจรระบบ Decentralized System of Access....7-19

บทที่ 8

รูป 8.1 แนวความคิดการวางผังโครงการ....8-1
รูป 8.2 แนวความคิดรูปทรงอาคาร....8-2

รูป 8.3 zoning diagram....8-2
รูป 8.4 mass study....8-3
รูป 8.5 กระบวนการออกแบบ (design process)....8-3
รูป 8.6 ผังบริเวณ (layout)....8-4
รูป 8.7 ผังพื้น (ground floor plan)....8-4
รูป 8.8 ผังพื้นชั้น1 (first floor plan)....8-5
รูป 8.9 ผังพื้นชั้น2 (second floor plan)....8-5
รูป 8.10 ผังพื้นชั้น3 (third floor plan)....8-6
รูป 8.11 ผังพื้นชั้นใต้ดิน (basement plan)....8-6
รูป 8.12 รูปตัด (section)....8-7
รูป 8.13 รูปด้าน (elevation)....8-8
รูป 8.14 ทัศนียภาพ (perspective)....8-8
รูป 8.15 แนวคิดการจัดนิทรรศการ (exhibition diagram)....8-9
รูป 8.16 รายละเอียดการจัดนิทรรศการ (exhibition diagram)....8-9
รูป 8.17 แนวคิดการเลือกใช้วัสดุ....8-10
รูป 8.18 งานระบบประกอบอาคาร....8-10

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ

ในปัจจุบันคนเรามีวิธีคลายเครียดด้วยกันหลากหลายวิธี แต่เชื่อว่าสิ่งที่จะสร้างรอยยิ้มและเสียงหัวเราะให้กับทุกคนได้เป็นอย่างดีก็คือ "ตลก" ศาสตร์หรือศิลปะที่สื่อสารออกมาอย่างตรงไปตรงมา และจริงใจต่อคนรับสารที่สุด และสิ่งที่คืนกลับมาก็คือความสุขทั้งผู้ให้และผู้รับ ศิลปวัฒนธรรมทางด้านศาสตร์การแสดงตลกของไทยนั้นมีที่มาและประวัติอันยาวนานตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษจนถึงสังคมร่วมสมัยในปัจจุบัน

"ตลก" เป็นภาษาสากล เป็นศาสตร์และศิลป์ของการแสดงที่เกี่ยวกับรูปธรรมและนามธรรม โดยอาศัยการรับรู้พื้นฐานทางอารมณ์ของมนุษย์ มีพัฒนาการมาจากอารมณ์ผสมจินตนาการรวมกับเรื่องที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตนำมาเล่าสู่กันฟัง มีหลากหลายรูปแบบและได้มีการพัฒนาที่ก่อให้เกิดผลกับสังคมและวัฒนธรรมไทยเรื่อยมา

"ตลก" ถือเป็นวัฒนธรรมบันเทิงรูปแบบหนึ่งที่เป็นธรรมชาติของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ส่วนความสัมพันธ์ของมนุษย์เป็นเรื่องของวัฒนธรรม เมื่อทั้งสองสิ่งพ้องกันแล้ว นัยสำคัญต่อคำว่า "ตลก" ย่อมไม่พ้นอะไรๆ หลายเรื่องอันเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและความเป็นมนุษย์อย่างมิอาจหลีกเลี่ยงได้ และในเมื่อวัฒนธรรมมีรูปแบบการแสดงออกที่ชัดเจนแน่นอนสม่ำเสมอภายใต้กาลเทศะหนึ่งๆ ตลกโดยเฉพาะการแสดงอย่างจงใจ จึงควรเป็นสิ่งมีแบบมีแผนด้วย

แบบแผนของวัฒนธรรมการแสดงตลก นับเป็นสิ่งน่าสนใจต่อการพิจารณาในฐานะปรากฏการณ์อย่างหนึ่ง การแสดงตลก คือ การแสดงอย่างจงใจเพื่อให้บันเทิงและหัวเราะ อาจจะกระทำต่อหน้ากลุ่มคนที่มาชุมนุมเพื่อชมโดยเฉพาะหรือผ่านสื่ออย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ ตลกเป็นสิ่งที่หามติสากลอาจยอมรับร่วมกันได้ยาก แต่ถ้าเป็นการแสดงตลกจะหาข้อยุติร่วมกันได้ง่ายกว่า ดังนั้นการสร้างความเข้าใจที่ว่าตลกเล่นอย่างไรนั้น ควรทำความเข้าใจผ่านทางการแสดงออก (สุรพล บัณฑุเศรณี, 2539 : 113-114)

ตลกเป็นศิลปะ เป็นการพาณิชย์และสังคม นอกจากนี้ตลกยังเป็นการสื่อสาร การนำเสนอสาสน์ และชีวิต (สุรพล บัณฑุเศรณี, 2539 : 113)

ตลกเป็นผลิตผลทางวัฒนธรรมบันเทิงที่ทำหน้าที่สะท้อนภาพสังคมไทยในแต่ละยุค แต่ละสมัยในรูปแบบของความสนุกสนานร่าเริงตามวิถีทางของตน (เมธา เสรีธนาวงศ์, 2539 : 4)

... และตลกไทยมีหน้าที่จะต้องเตือนให้คนนึกถึงอีกด้านหนึ่งของธรรมชาติมนุษย์ที่ไม่ได้งดงามเท่าไหร่นักอย่างนี้เสมอ ดังที่นิธิ เอียวศรีวงศ์ ได้กล่าวว่า

ตลกยังมีหน้าที่เสนอความเป็นจริงของมนุษย์อีกด้านหนึ่งซึ่งอาจถูกมองข้ามไป ด้านที่ถูกบดบังด้วยมารยาททางสังคม ด้วยอุดมคติทางศาสนาและศีลธรรม ด้วยการจัดวัฒนธรรมให้สอดคล้องกับโครงสร้างทางการเมือง ด้วยกติกาทางสังคมซึ่งเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ซึ่งขอเรียกว่าความเป็นจริงด้านมืด แต่ในขณะเดียวกัน ตลกไทยก็ไม่ปฏิเสธความเป็นจริงอีกด้านหนึ่งซึ่งเป็นด้านสว่าง เพราะตลกไทยยอมรับกฎเกณฑ์ทางสังคม การเมือง ศาสนา ฯลฯ ตลกไทยจึงไม่ได้ต่อต้านสังคม เพียงแต่ว่าไม่ใช่หน้าที่ของตลกจะต้องแสดงความเป็นจริงด้านสว่างเท่านั้น (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2539 : 88-89)

ในประเทศไทย "ตลก" มีวิวัฒนาการอย่างเป็นลำดับและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ตั้งแต่สมัยโบราณเริ่มจากวิถีความเป็นอยู่พื้นบ้านของคนไทยที่อิงแอบและยึดมั่นในพระพุทธศาสนาเกิดเป็นประเพณีที่เรียกว่า "สวดคฤหัสถ์"[1] พัฒนาไปสู่การเล่นจำอวด[2] ตามสถานที่ต่างๆ และเป็นส่วนผลักดันวงการภาพยนตร์ไทยเป็นระยะเวลาไม่น้อย เรื่อยมาจนถึงการเป็นตลกอาชีพเล่นเป็นหมู่คณะแสดงตามสถานที่ต่างๆ จนถึงปัจจุบันกับการเป็นตลกมหาชนในยุคที่สื่อสารมวลชนมีอิทธิพลอย่างมาก จะสามารถพบเห็น "ตลก" ได้ในหลากหลายรูปแบบตามสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือ อินเตอร์เน็ต ฯลฯ แทรกตัวเข้ามาในอารมณ์ขันของคนไทยอย่างไม่รู้ตัว และมีแนวโน้มเพิ่มความนิยมขึ้นเรื่อยๆ โดย "ตลก" มีชื่อเรียกที่หลากหลายตามรูปแบบการนำเสนอไม่ว่าจะเป็น ตลกโขน ตลกหนังใหญ่ ตลกลิเก ตลกละคร ตลกหุ่น ตลกหนังตะลุง ฯลฯ

วิถีของวงการตลกไทยพัฒนาไปตามวิถีทางของสังคมที่ยังต้องสร้างความสุข สร้างรอยยิ้มให้คนอยู่เสมอ อีกทั้ง "ตลก" ที่กระจายอยู่ทั่วทุกภาคทุกท้องถิ่นของประเทศไทยแตกต่างกันไปตามภูมิวัฒนธรรมและแฝงตัวอยู่ในทุกชนชั้นกลุ่มคน จึงนับได้ว่า "ตลก" เป็นศิลปะของชาติที่มีความสำคัญ และมีคุณค่าทัดเทียมกับศิลปะประเภทอื่นๆ ศิลปะการแสดงตลกจึงเป็นวัฒนธรรมที่อยู่คู่กับคนไทย จึงอาจกล่าวได้ว่า การแสดงตลกมาจากวิถีวัฒนธรรมพื้นบ้าน สู่หัสนาฏกรรม[3] ไทย

---

[1] สวดคฤหัสถ์ หรือ สวดกะหัด คือ การสวดชนิดหนึ่ง เป็นการเล่นที่นิยมเล่นในงานศพ เป็นการเล่นเลียนแบบการสวดพระอภิธรรมของพระสงฆ์, ดูภาคผนวก ก "สวดคฤหัสถ์"

[2] จำอวด คือ การแสดงชนิดหนึ่งของไทย ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 อธิบายไว้ว่าคือ "การแสดงเป็นหมู่โดยใช้ถ้อยคำชวนให้ตลกขบขัน" เลียนแบบมาจากสวดคฤหัสถ์ เพราะมีเป็นชุด 4 คน อย่างเดียวกัน แต่จะแตกต่างที่จำอวดจะลุกยืน เล่นได้, ดูภาคผนวก ก "จำอวด"

[3] หัสนาฏกรรม คือ ละครที่เกิดจากความจริงแต่ตลกขบขัน มีจุดมุ่งหมายเพียงให้ผู้ชมหัวเราะ

ร่วมสมัย และการแสดงตลกยังมีเอกลักษณ์โดดเด่นที่ดำรงหน้าที่สร้างรอยยิ้มและเสียงหัวเราะไว้ไม่เคยแปรเปลี่ยนไม่ว่าจะเป็นยุคสมัยใด

ปัญหาและสถานการณ์ในปัจจุบัน

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

- ความตกต่ำทางเศรษฐกิจ มีการออกกฎหมายควบคุมสถานบันเทิง ทำให้ความนิยมลดลง คาเฟ่หลายแห่งปิดตัว นักแสดงตลกอาชีพขาดที่ทำมาหากิน
- การขยายตัวทางเทคโนโลยีที่เข้าถึงง่ายและสะดวก ทำให้ "ตลก" ปรากฏตัวตามสื่อต่างๆมากขึ้น รูปแบบของการบริโภคตลกเปลี่ยนไป มีทางเลือกมากขึ้น

ปัจจัยทางด้านนโยบายรัฐบาล

- ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันประเทศไทยละเลยการจัดเก็บและบันทึก ทำให้เรื่องราวที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมเลือนหายไป ไม่มีการรวบรวมข้อมูลบอกเล่าสู่คนรุ่นหลัง
- สร้างความรู้ความเข้าใจในการกำหนดนโยบายของรัฐในด้านศักยภาพของอุตสาหกรรมบันเทิงตลกซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสินค้าทางวัฒนธรรมที่คนไทยมีความสามารถในการผลิตแต่ยังขาดโอกาส ไม่สามารถเข้าสู่แหล่งเงินทุนผลิตและทำการตลาด ในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ประสบผลสำเร็จในการใช้ตลกเป็นสื่อในการส่งออกวัฒนธรรมและสินค้าไปสู่ตลาดโลก เห็นได้จากการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ตลกของประเทศ และมีการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว
- รวบรวมหน่วยงานเกี่ยวกับตลกเข้าภายใต้สังกัดเดียวเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตลก และเสริมสร้างเอกภาพในการปฏิบัติงานตามนโยบายด้านวัฒนธรรมร่วมสมัย
- การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ

ปัจจัยทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

- กระทรวงวัฒนธรรมร่วมกับสมาคมศิลปินตลก (ประเทศไทย) และบริษัทโคเมดี้ ไลน์ จำกัด จัดงานเทศกาลตลกแห่งชาติครั้งที่ 1[4] ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย เป็นกิจกรรมแรกของประเทศไทยที่รวบรวมศาสตร์และศิลปะการแสดงตลก ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

---

[4]ที่มา http://www.artbangkok.com/detail_page.php?sub_id=431



รูป 1.1 โปสเตอร์เทศกาลตลกแห่งชาติครั้งที่ 1

(ที่มา : http://www.thailandexhibition.com)

- เทศกาลภาพยนตร์ตลกโลก 2009 (World Comedy Film Festival 2009)[5] โดยทท. และสมาคมสมาพันธ์ภาพยนตร์แห่งชาติ เน้นย้ำความเป็นศูนย์กลางธุรกิจอุตสาหกรรมภาพยนตร์ครบวงจรในระดับอาเซียนและระดับโลกให้กับประเทศไทย และส่งเสริมภาพลักษณ์ความเป็นสยามเมืองยิ้ม เผยแพร่ภาพลักษณ์ความเป็นมิตรไมตรี รอยยิ้มของประเทศไทยสู่สายตานานาประเทศ



รูป 1.2 โปสเตอร์เทศกาลภาพยนตร์ตลกโลก 2009

(ที่มา : http://www.wikalenda.com)

- การประทับรอยพิมพ์มือ พิมพ์เท้า (walk of fame) ของบุคคลผู้มีชื่อเสียงวงการตลกไทย "เด่น เด๋อ เทพ" ณ หอภาพยนตร์(องค์การมหาชน)



รูป 1.3 เด่น เด๋อ เทพ

(ที่มา : http://www.bkkonline.com)

---

[5] ที่มา http://www.thaipost.net/node/5843

จากกิจกรรมเกี่ยวกับวงการตลกไทยที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่าวงการตลกในระดับประเทศและระดับโลกมีการพัฒนาอยู่เสมอ จึงต้องการพื้นที่สำหรับบอกเล่าเรื่องราวสู่สาธารณชน แต่ไม่สามารถจัดแสดงหรือจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องได้ เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีสถานที่ในการจัดงานเป็นทางการ ทำให้ต้องใช้สถานที่ที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมบ่อยครั้ง

เป็นเวลายาวนานมาแล้วที่การแสดงตลกทำหน้าที่สร้างเสียงหัวเราะและความสนุกสนานให้กับคนไทย โดยน้อยคนที่รับรู้ประวัติศาสตร์การแสดงตลกไทย โครงการพิพิธภัณฑ์ตลกสยาม (สรวลสยามาคาร : The Siamese Comedy Museum and Hall of Fame) ได้จัดทำขึ้นเพื่อยืนยันว่าศิลปะการแสดงตลกที่เกิดจากรากเหง้าของคนไทยนั้นยังคงอยู่ เป็นการรวบรวมศาสตร์และศิลปะการแสดงตลก เพื่อบอกเล่าความเป็นมาทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าของการสร้างเสียงหัวเราะและรอยยิ้มที่เลือนหายไปตามกาลเวลา ถือเป็นการย้อนเวลากลับไปสู่จุดเริ่มต้น และมีส่วนช่วยให้อาชีพนักแสดงตลกยังคงอยู่อย่างมีคุณค่า ดังนั้น ศาสตร์การแสดงตลกไทย นับเป็นมรดกทางวัฒนธรรมสำคัญอย่างหนึ่งของชาติที่จะต้องร่วมกันรักษาให้ดำรงอยู่สืบไป พร้อมกับการเผยแพร่งานด้านการแสดงตลกออกไปสู่สาธารณชน ให้ได้เรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของศิลปะการแสดงตลก ควบคู่ไปกับการนำเสนอภาพลักษณ์ใหม่ของศิลปะการแสดงตลกไทยให้เจริญก้าวหน้าได้มาตรฐานในระดับสากลเทียบเท่าได้กับนานาอารยประเทศ

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.2.1 เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ และจัดแสดงเรื่องราวที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม เกี่ยวกับวงการตลกของประเทศไทย

1.2.2 เพื่อเป็นแหล่งกลางในการเผยแพร่ชื่อเสียง และเกียรติคุณของบุคคลที่สร้างชื่อเสียงของวงการตลกไทย

1.2.3 เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูล และศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับวงการตลกของประเทศไทย โดยการจัดเก็บผลงานในรูปแบบต่างๆ

1.2.4 เพื่อเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรม และเทศกาลขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับวงการตลกทั้งในและต่างประเทศ

1.2.5 เพื่อเป็นที่ทำการของสมาคมศิลปินตลก (ประเทศไทย)

1.2.6 เพื่อใช้เป็นสถานที่ให้ความเพลิดเพลินสร้างรอยยิ้มและเสียงหัวเราะให้แก่ผู้ที่เข้าชม

1.3 วัตถุประสงค์ในการศึกษาโครงการ

1.3.1 ศึกษาลักษณะทางสถาปัตยกรรมประเภทพิพิธภัณฑ์ และหอเกียรติคุณ จัดเป็นอาคารสาธารณะที่บริการทั้งประชาชนและหน่วยงานต่างๆ

1.3.2 ทราบถึงการวิเคราะห์สิ่งต่างๆ เช่น สภาพแวดล้อม สถาพสังคม เศรษฐกิจ และ

วัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์ต่อโครงการและแก้ไขปัญหาได้

1.3.3 ทราบวิธีการเลือกใช้องค์ประกอบต่างๆให้สอดคล้องกับอาคารและสัมพันธ์กับพื้นที่ใช้สอย

1.3.4 ทราบถึงการออกแบบห้องแสดงนิทรรศการและเทคนิคการควบคุมแสง สี เสียง

1.3.5 ทราบถึงวิธีการออกแบบและเทคโนโลยีการจัดเวทีการแสดง

1.3.6 ทราบถึงเรื่องพระราชบัญญัติ ข้อกำหนด และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

1.3.7 ทราบเรื่องงานระบบที่เหมาะสมกับโครงการ

1.3.8 ทราบเรื่องงานระบบประกอบอาคาร

1.4 ประโยชน์ของโครงการ

1.4.1 ให้ความรู้แก่ผู้ที่สนใจในเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับวงการตลกของประเทศไทยในรูปแบบการศึกษาที่หลากหลาย รวมถึงเพื่อส่งเสริมและสร้างความเข้าใจในวิถีของตลกที่มีรากเหง้าจากคนไทย ให้ประชาชนได้มองเห็นคุณค่าของศิลปะการแสดงตลกไทย อนุรักษ์ และคงความเป็นเอกลักษณ์สืบต่อไป

1.4.2 ศิลปิน นักแสดงตลก และผู้ที่เกี่ยวข้องกับวงการตลกเป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับมากขึ้น ช่วยให้อาชีพนักแสดงตลกยังคงอยู่อย่างมีคุณค่า

1.4.3 เกิดการจัดกิจกรรม เทศกาลจากหลากหลายองค์กร และเป็นที่รวมตัวของผู้ที่เกี่ยวข้องกับวงการตลก

1.4.4 เป็นการสนับสนุนวงการตลกไทย ให้ได้รับการส่งเสริมอย่างเต็มที่

1.4.5 เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมร่วมสมัยแห่งใหม่ของประเทศไทยตอบสนองนโยบายของรัฐในการสร้างแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม

1.5 ประโยชน์ของการศึกษาโครงการทางสถาปัตยกรรม

1.5.1 เพื่อให้ทราบแนวความคิดของการออกแบบอาคารประเภทพิพิธภัณฑ์ หอเกียรติคุณ และการจัดแสดงนิทรรศการ

1.5.2 เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบสถาปัตยกรรมประเภทพิพิธภัณฑ์ และหอเกียรติคุณ

1.5.3 เพื่อให้ทราบลักษณะพื้นที่ของพิพิธภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการทางกายภาพและทางสุนทรียภาพแสดงถึงภาพลักษณ์ของอาคารได้อย่างเหมาะสม

1.5.4 เพื่อให้ทราบถึงวิธีการจัดแสดงนิทรรศการ การจัดเวทีการแสดงในหลายรูปแบบ

1.5.5 เพื่อให้ทราบเรื่องพระราชบัญญัติและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

1.5.6 เพื่อให้ทราบเรื่องงานระบบที่เหมาะสมกับโครงการ

1.6. ขอบเขตและวิธีการศึกษาโครงการ

1.6.1 ขอบเขตของการศึกษาโครงการ

โครงการพิพิธภัณฑ์ตลกสยาม (สรวลสยามาคาร : The Siamese Comedy Museum and Hall of Fame) เป็นการออกแบบเพื่อบอกเล่าเรื่องราวของวงการตลกไทย มีขอบเขตครอบคลุมตั้งแต่การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล จนถึงการออกแบบด้านสถาปัตยกรรม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.6.1.1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของโครงการ

- ศึกษาความเป็นมาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์วิวัฒนาการของตลกในประเทศไทย
- ศึกษาองค์ประกอบในเชิงกายภาพและสังคมซึ่งนำมาสู่แนวความคิดและลักษณะทางที่ว่างทางกายภาพในส่วนจัดแสดงและตัวโครงการ

1.6.1.2 ศึกษารายละเอียดของโครงการและองค์ประกอบของโครงการ

- ศึกษาระบบการทำงานของอาคารประเภทพิพิธภัณฑ์และศูนย์จัดแสดงเพื่อหาองค์ประกอบของโครงการ
- ศึกษาหน้าที่และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆของโครงการ
- ศึกษาสถิติความต้องการของผู้ใช้โครงการ
- ศึกษาพฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ/ผู้เกี่ยวข้องให้เหมาะสมกับพื้นที่ใช้สอย
- ศึกษาพื้นที่ใช้สอยที่เหมาะสมกับองค์ประกอบของโครงการ
- ศึกษาอาคารตัวอย่างในประเภทของอาคารแบบเดียวกัน

1.6.1.3 ศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับที่ตั้งโครงการ

- ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นทางด้านกายภาพที่มีผลต่อโครงการ
- ศึกษาสภาพแวดล้อมโดยรอบที่มีผลต่อโครงการ
- ศึกษาถึงระบบสาธารณูปโภคที่มีผลต่อโครงการ
- ศึกษาถึงเส้นทางการเข้าถึงที่มีผลต่อโครงการ
- ศึกษาถึงทัศนียภาพภายในโครงการและมุมมองที่มีผลต่อโครงการ
- ศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ตั้งโครงการ

1.6.1.4 ศึกษาอิทธิพลที่มีผลต่อโครงการ

- ศึกษาถึงโครงสร้างที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพและสัมพันธ์กับโครงการ
- ศึกษางานระบบต่างๆที่สัมพันธ์กับโครงการ
- ศึกษากฎหมายข้อบัญญัติและข้อกำหนดต่างๆที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
- ศึกษาถึงรูปแบบอาคารที่เป็นเอกลักษณ์ของตัวโครงการ

1.6.2 วิธีการศึกษาโครงการ

อธิบายถึงการวางแผนดำเนินงานเพื่อให้ได้ข้อมูลตามขอบเขตของโครงการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.6.2.1 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ

- สัมภาษณ์บุคคล องค์กร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สมาคมศิลปินตลก (ประเทศไทย) หรือศิลปินตลก เป็นการศึกษาวิถีชีวิตและกระบวนการเข้ามาสู่การเป็นนักแสดงตลกอาชีพ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของโครงการ

- สอบถามประชาชนทั่วไป ผู้ชม ผู้บริโภค ถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริโภคสื่อบันเทิงตลก เพื่อให้ทราบถึงความต้องการในส่วนต่างๆของโครงการ

- เก็บข้อมูลจากการสำรวจสถานที่ตั้งโครงการ เช่น ภาพถ่ายทางอากาศและภาพบรรยากาศที่ตั้งโครงการ

- เก็บข้อมูลจากการศึกษาอาคารตัวอย่าง ทั้งในและต่างประเทศ ที่มีลักษณะโครงการคล้ายคลึงกัน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบ

2. ข้อมูลทุติยภูมิ

- ศึกษาจากข้อมูลภาคเอกสาร จากหนังสือ นิตยสาร วารสาร บทความ ข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ และข้อมูลเดิมที่มีประเภทโครงการคล้ายคลึงกัน เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานของโครงการ

1.6.2.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

- วิเคราะห์ข้อมูลด้านการออกแบบที่เกี่ยวกับโครงการ
- วิเคราะห์องค์ประกอบของโครงการ
- วิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยของโครงการ
- วิเคราะห์พฤติกรรมผู้ใช้โครงการ
- วิเคราะห์กายภาพที่ตั้งโครงการ

บทที่ 2
การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของโครงการ

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของโครงการเป็นการศึกษารายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับโครงการพิพิธภัณฑ์ตลกไทย (สรวลสยามาคาร : The Siamese Comedy Museum and Hall of Fame) เพื่อที่จะทราบถึงลักษณะพื้นฐานด้านต่างๆ รวมไปถึงสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของโครงการเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบทางสถาปัตยกรรม

2.1 นิยามศัพท์

โครงการ หมายถึง โครงการพิพิธภัณฑ์ตลกไทย (สรวลสยามาคาร : The Siamese Comedy Museum and Hall of Fame)

สมาคมฯ หมายถึง สมาคมศิลปินตลก (ประเทศไทย)

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒

ตลก (ตะ-หฺลก) ก. ทำให้คนอื่นขบขันด้วยคำพูดหรือกิริยาท่าทางเป็นต้น; โดยปริยายหมายความว่า แกล้งทำให้คนอื่นเข้าใจผิด เช่น เล่นตลก. ว. ขบขัน, หนังตลก, เรียกผู้ที่ทำให้คนอื่นขบขันว่า ตัวตลก, เรียกเรื่องที่ทำให้ขบขันหรือเข้าใจผิดว่า เรื่องตลก

สรวล (สวน) ก. หัวเราะ, ราชาศัพท์ใช้ว่า ทรงพระสรวล.

2.2 ข้อมูลทั่วไปของโครงการ

2.2.1 ความหมายและลักษณะสำคัญของพิพิธภัณฑ์

ความหมายตามพจนานุกรม[1]

พิพิธภัณฑ์ (น.) สิ่งของต่างๆที่รวบรวมไว้เพื่อประโยชน์ในการศึกษา เช่น โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ

พิพิธภัณฑสถาน (น.) สถาบันถาวรที่เก็บรวบรวมและแสดงสิ่งต่างๆ ที่มีความสำคัญด้านวัฒนธรรมหรือด้านวิทยาศาสตร์ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและก่อให้เกิดความเพลิดเพลินใจ

นิทรรศการ (น.) การแสดงผลงาน สินค้า ผลิตภัณฑ์ หรือกิจกรรมให้คนทั่วไปชม

---

[1] ราชบัณฑิตยสถาน.พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525. พิมพ์ครั้งที่ 6. (กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, [illegible] 2539), หน้า 597.

หน้าที่ของพิพิธภัณฑ์ที่ง่ายที่สุด คือ การสร้างอาคารสำหรับเก็บรวบรวมวัตถุต่างๆเพื่อดูแลรักษาเพื่อการศึกษาและเพื่อความเพลิดเพลิน ซึ่งระยะแรกเริ่มประกอบด้วยอาคารเพียงหลังเดียว ต่อมาเมื่อรวบรวมวัตถุได้มากขึ้นก็ขยับขยายออกไปอย่างกว้างขวางตามเวลาและสถานที่ของพิพิธภัณฑ์นั้นๆ หน้าที่ประการแรกของพิพิธภัณฑ์ คือ ต้องค้นคว้าหาวัตถุต่างๆพร้อมจัดหาคำอธิบายวัตถุเหล่านั้น การเขียนบัตรประจำวัตถุ ซึ่งเป็นงานขั้นแรกที่นำประชาชนไปสู่ความเข้าใจทางการศึกษา เพราะทำให้ผู้ชมเข้าใจเรื่องราวที่เกี่ยวกับวัตถุอย่างลึกซึ้ง ในปัจจุบันเราสามารถแบ่งหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์เป็นหมวดใหญ่ๆ ได้ดังนี้[2]

ก) การรวบรวมวัตถุ (Collection)

ข) การจำแนกประเภทวัตถุ (Identifying)

ค) การทำบันทึกหลักฐาน (Recording)

ง) การสงวนรักษา (Preservation)

จ) การจัดแสดง (Exhibition)

ฉ) การศึกษา (Education)

ในประเทศที่เจริญแล้วนิยมจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ เพื่อให้นักเรียนนักศึกษา และประชาชนใช้ศึกษาหาความรู้และพักผ่อนในเวลาว่างซึ่งจำแนกออกเป็นสาขาต่างๆหลายสาขา เช่น

พิพิธภัณฑ์สถานทางศิลปะ

พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะร่วมสมัย

พิพิธภัณฑ์สถานทางธรรมชาติวิทยา

พิพิธภัณฑ์สถานทางวิทยาศาสตร์และเครื่องจักรกล

พิพิธภัณฑ์สถานทางมานุษยวิทยาและชาติพันธุ์วิทยา

พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะพื้นเมือง

พิพิธภัณฑ์สถานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี

พิพิธภัณฑ์สถานประจำท้องถิ่น

พิพิธภัณฑ์สถานแบบพิเศษ

พิพิธภัณฑ์สถานของมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษา

จากความหมายของ พิพิธภัณฑสถานแบบพิเศษ ส่วนใหญ่เกี่ยวกับการศึกษา เช่น ศิลปะประยุกต์ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี การศึกษาด้านสังคมต่างๆ จึงจัดให้โครงการพิพิธภัณฑ์ตลกสยาม จัดอยู่ในประเภทพิพิธภัณฑสถานแบบพิเศษ เนื่องจากเนื้อหาของโครงการที่มีเรื่องราวอิงประวัติศาสตร์ การแสดง (ศิลปะประยุกต์) และเนื้อหาของการแสดงที่มีการสอดแทรกเรื่องราวการใช้ชีวิตของคนในช่วงเวลาที่ต่างกันไป (สังคม)

---

[2] นิคม มูสิกะคามะ.วิชาการพิพิธภัณฑ์

ความหมายตามรูปศัพท์ของ "พิพิธภัณฑ์"

"พิพิธภัณฑ์" ตามรูปศัพท์แปลว่า "สิ่งของนานาชนิด" เป็นการสมาสกันระหว่างคำว่า "พิพิธ" แปลว่า นานาชนิด กับคำว่า "ภัณฑ์" แปลว่า สิ่งของ รากศัพท์ของ "พิพิธภัณฑ์" มาจากภาษาบาลีคือ คำว่า "วิวิธ" กับคำว่า "ภณฺฑ" รวมกันเป็น "วิวิธภณฺฑ" แปลว่า สิ่งของนานาชนิด อย่างไรก็ตาม "พิพิธภัณฑ์" เป็นคำศัพท์ที่เกิดขึ้นราว 140 ปีเท่านั้น จากพจนานุกรมไทย-ละติน-ฝรั่งเศส-อังกฤษ "สัพะ พะจะนะ พาสา ไท – Dictionarium Linguae Thai" แต่งโดยชอง-บาติสต์ ปาเลอกัว เมื่อปี พ.ศ. 2397 ไม่ปรากฏคำว่า "พิพิธภัณฑ์" มีเพียงคำว่า "พิพิธ" ซึ่งหมายถึง สิ่งต่าง ๆ มากมาย[3]

"พิพิธภัณฑ์" ในการรับรู้ของคนทั่วไปอาจจะหมายถึง *สถานที่หนึ่งๆ ซึ่งจัดแสดงสิ่งของต่างๆ เพื่อให้ความรู้และความเพลิดเพลินแก่ผู้เข้าชม* แต่อย่างไรก็ตาม ในทางพิพิธภัณฑวิทยาที่ยอมรับกันในปัจจุบัน "พิพิธภัณฑ์" มีความหมายกว้างขวางมากกว่าสถานที่และการจัดแสดง แต่เทียบเท่าได้กับคำว่า"แหล่งเรียนรู้" กล่าวคือ สภาการพิพิธภัณฑสถานระหว่างชาติ[4] (International Council of Museum) หรือ ICOM ได้ให้คำจัดของคำว่า "พิพิธภัณฑ์"[5] ไว้ดังนี้

"พิพิธภัณฑ์ เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรที่เปิดเป็นสถานที่สาธารณะ และเป็นสถาบันถาวรที่ให้บริการแก่สังคมและมีส่วนในการพัฒนาสังคม มีหน้าที่รวบรวม สงวนรักษา ค้นคว้าวิจัย เผยแพร่ความรู้ และจัดแสดง วัตถุอันเป็นหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ ทั้งนี้เพื่อจุดประสงค์ทางการค้นคว้า การศึกษา และ ความเพลิดเพลินใจ"

2.2.2 ความหมายและลักษณะสำคัญของหอเกียรติคุณ (Hall of Fame)

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒

เกียรติคุณ (น.) คุณที่เลื่องลือ, ชื่อเสียงโดยคุณงามความดี.

หอเกียรติคุณ (Hall of fame) หมายถึง พิพิธภัณฑ์ประเภทหนึ่งที่สร้างขึ้นเพื่อเชิดชูบุคคลที่มุ่งมั่นอย่างสูงที่ได้ประกอบคุณงามความดีและมีความวิริยะสูงสุด จนประสบผลสำเร็จในกิจกรรมสาขาต่างๆ ในบางกรณี หอเกียรติคุณอาจประกอบด้วยห้องโถงและห้องต่างๆ หรือเป็นพิพิธภัณฑ์ที่ใช้ในการจัดเก็บ และแสดงสิ่งเชิดชูเกียรติคุณของผู้ได้รับการยกย่อง เช่น รูปปั้น โล่ถ้วยรางวัล เข็มขัด เป็นต้น รวมทั้งสิ่งของที่ระลึกอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง แต่หอเกียรติคุณบางแห่งมีเพียง

---

[3] ชอง-บาติสต์ ปาเลอกัว, *สัพะ พะจะนะ พาสา ไท Dictionarium Linguae Thai*, (กรุงเทพฯ: สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2542),หน้า 558.

[4] สภาการพิพิธภัณฑสถานระหว่างชาติ หรือ ICOM เป็นสถาบันที่องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาติ ได้สนับสนุนให้จัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2489

[5] ICOM, "*ICOM Statutes*, amended by the 20th General Assembly of ICOM, Barcelona, Spain, 6 July 2001", in *Development of the Museum Definition according to ICOM Statutes (1946 – 2001)*, Electronic Document, [http://icom.museum/hist_def_eng.html] [Accessed: March 22, 2004].

แสดงรูปปั้นท่อนบนพร้อมการจารึกชื่อบุคคลผู้ได้รับการเชิดชูจากตามประเภทที่หอแห่งนั้นๆ ดำเนินการโดยไม่แสดงสิ่งของ

หอเกียรติคุณ แบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ หลายประเภท เช่น หอเกียรติคุณด้านดนตรี, ด้านการแสดง, ด้านการกีฬาและ หอเกียรติคุณเฉพาะด้าน เช่น ด้านการประดิษฐ์คิดค้น ในแต่ละประเภทจะแบ่งย่อยลงไป เช่น โครงการพิพิธภัณฑ์ตลกสยาม จัดเป็นหอเกียรติคุณด้านศิลปะการแสดง ประเภทการแสดงตลก ผู้ดำเนินการหรือเจ้าของหอเกียรติยศอาจเป็นทั้งภาครัฐและภาคเอกชน แต่ส่วนใหญ่มักเป็นองค์กรหรือสมาคม หรือชมรมของผู้ประกอบกิจกรรมนั้นๆ ทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น

2.3 ทฤษฎี เรื่องตลก[6]

"*เรื่องตลกคือสิ่งที่ทำให้เราหัวเราะออกมาได้*" โดย Dr. Richard F. Taflinger Dr. Richard ได้ทำการศึกษาถึงพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องตลกที่จะทำให้คนหัวเราะออกมา และได้สรุปออกมาเป็นข้อเรียกว่า แก่นแท้ของเรื่องตลก 6 ประการ สำหรับการทำให้บางสิ่งเป็นเรื่องที่ตลกขบขัน

ทฤษฎีตลกข้อที่ 1 ใช้ความคิดสติปัญญามากกว่าอารมณ์

ทฤษฎีตลกข้อที่ 2 เป็นเรื่องกลไกอัตโนมัติ

ทฤษฎีตลกข้อที่ 3 เป็นเรื่องของมนุษย์ที่มีมาแต่กำเนิด

ทฤษฎีตลกข้อที่ 4 ความไม่คาดฝันใน สิ่งที่เราคาดหวัง

ทฤษฎีตลกข้อที่ 5 ความไม่สอดคล้องหรือเหมาะสมกับกาลเทศะ

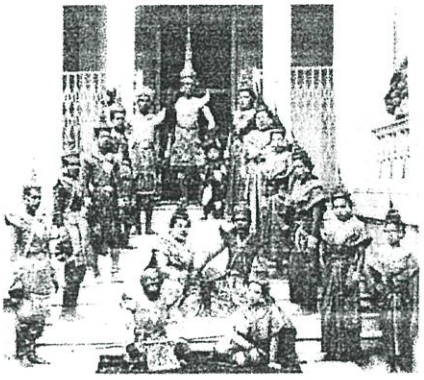
ทฤษฎีตลกข้อที่ 6 ไม่เป็นภัยอันตรายใดๆ หรือสร้างความเจ็บปวดต่อผู้มีส่วนร่วม

---

[6] ดูภาคผนวก ก. "ทฤษฎีเรื่องตลก"

2.4 ความเป็นมาของตลกในประเทศไทย

ตลกของไทยมีมาตั้งแต่สมัยโบราณไม่อาจระบุได้แน่ชัดว่าเกิดขึ้นในสมัยใด นับตั้งแต่กรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นที่มีการละเล่นพื้นบ้าน การรำ พัฒนาโขนเป็นรูปแบบละคร เกิดเป็นนาฏศิลป์และมีบทพระราชนิพนธ์ใช้สำหรับเล่นละคร (รัชกาลที่ 2) เช่น ละครใน ละครนอก ที่เริ่มจากมีเนื้อหาภายในสำหรับงานหลวง จนนิยมแพร่หลายในหมู่ประชาชน (รัชกาลที่ 3) เกิดรูปแบบละครมากมาย เช่น ละครดึกดำบรรพ์ ละครพันทาง ละครเสภา (รัชกาลที่ 5) ซึ่งแต่ละรูปแบบการแสดงนั้นมีการแทรกเนื้อหาที่สนุกสนาน ชวนหัว ตลกขบขัน ไม่มากก็น้อย เพื่อให้เกิดอรรถรสในการรับชม





รูป 2.1 ละครนอก (ซ้าย) รูป 2.2 ละครใน (ขวา)

(ที่มา : http://www.khaosod.co.th/)

อดีตอธิบดีกรมศิลปากร ธนิต อยู่โพธิ์ (2514 : 228-241) สันนิษฐานว่าตลกไทยมีจุดกำเนิดมาจากการ "สวดพระ" (เริ่มมีมาตั้งแต่ต้นยุครัตนโกสินทร์) การสวดพระเป็นการสวดในงานศพ มีวัตถุประสงค์เพื่อบำเพ็ญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ตาย และสร้างความสนุกสนานบรรเทาความเศร้าโศก

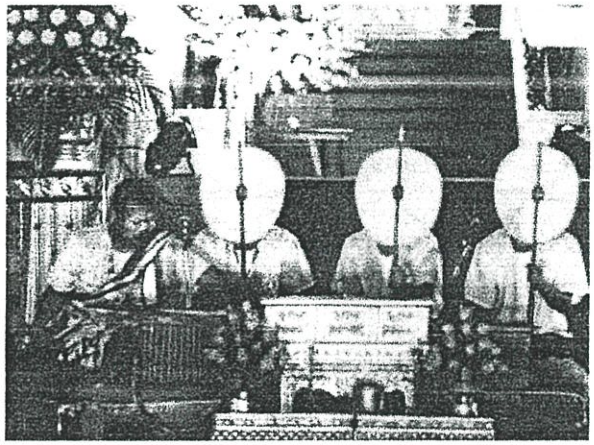




รูป 2.3 – รูป 2.4 การสวดคฤหัสถ์แสดงในยุคแรก

(ที่มา : http://www.khaosod.co.th/)

แต่เดิมเป็นการละเล่นของพระสงฆ์ซึ่งสวดมนต์แล้วออกลำนำเป็นภาษาต่างๆ จากนั้นจึงพัฒนามาเป็นการแข่งขันสวดพระอภิธรรมศพระหว่างพระสงฆ์กับแม่ชี คนฟังเกิดความสนุกสนาน มีเสียงเฮฮาสนับสนุนการสวดทั้งสองฝ่าย ต่างฝ่ายสรรหาวิธีมาสวดอวดกัน แต่การใส่มุกตลกเฮฮานั้นเป็นเรื่องขัดพระธรรมวินัย ไม่ใช่เฉพาะสำหรับพระภิกษุ แต่เป็นสิกขาบทตั้งแต่ขั้นอุโบสถศีล (ศีลแปด) ต่อมาจึงถูกห้ามโดยคณะสงฆ์ เมื่อมีการปฏิรูปพระธรรมวินัย และมีปรากฏในกฎหมายตราสามดวง การสวดพระจึงค่อยๆ เสื่อมศรัทธาลงมีการ จากนั้นจึงแพร่หลายมาในหมู่ชาวบ้าน และเริ่มมีการแต่งตัวตามภาษาที่ใช้สวด เรียกว่า "สวดคฤหัสถ์"[7] เข้ามาแทนที่ ใช้ชาวบ้านสวดแทน เพื่อให้ตรงข้ามกับคำว่า 'บรรพชิต' จะสวดแบบใส่มุกตลกเพื่อให้ญาติผู้ตายและผู้มาร่วมงานศพเห็นว่าความตายเป็นอนิจจัง เป็นธรรมชาติที่ต้องเกิดกับทุกคน ความโศกเศร้าเป็นเรื่องของความรักตัวเองของคนเป็นมากกว่าคนตาย งานศพจึงเต็มไปด้วยความบันเทิงเริงรมย์ รูปแบบในการสวดคฤหัสถ์คล้ายกับสวดพระต่างกันที่สวดคฤหัสถ์ใช้มราวาสเป็นผู้สวด และในที่สุดการสวดพระได้สูญหายไปในปลายรัชกาลที่ 7



รูป 2.5 การสวดคฤหัสถ์แสดงในยุคปัจจุบัน
(ที่มา : http://www.khaosod.co.th/)

เมื่อพิธีกรรมการสวดคฤหัสถ์ลดน้อยลงไป ด้วยเห็นว่างานศพเป็นสิ่งฟุ่มเฟือยและควรเป็นความศักดิ์สิทธิ์ เพื่อแสดงความอาลัยรักต่อผู้ตายเป็นวาระสุดท้าย ทำให้บรรดานักสวดคฤหัสถ์เหล่านั้นหันมาเล่น "จำอวด"[8] ซึ่งหมายถึงการแสดงล้อเลียนเป็นการ 'จำ' แล้วนำมา 'อวด' กันเพื่อให้เกิดสนุกสนาน ขำขัน ในสมัยรัชกาลที่ 6 จำอวดเหล่านี้ได้กลายมาเป็นนักแสดงหน้าม่านในละครร้อง ละครเพลง และละครเวที เป็นการแสดงให้ตลกขบขัน ใช้แสดงในโอกาสงานมงคลและ

---

[7] *สวดคฤหัสถ์* หรือ *สวดกะหัด* คือการสวดชนิดหนึ่ง เป็นการเล่นที่นิยมเล่นในงานศพ เป็นการเล่นเลียนแบบการสวดพระอภิธรรมของพระสงฆ์ (ใหญ่ นภายาน, 2544: 108), ดูภาคผนวก ก. "สวดคฤหัสถ์"

[8] *จำอวด* คือ การแสดงชนิดหนึ่งของไทย ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525อธิบายไว้ว่าคือ "การแสดงเป็นหมู่ โดยใช้ถ้อยคำชวนให้ตลกขบขัน" เลียนแบบมาจากสวดคฤหัสถ์ เพราะมีเป็นชุด 4 คน อย่างเดียวกัน แต่จะแตกต่างที่จำอวดจะลุกยืนเล่นได้, ดูภาคผนวก ก. "จำอวด"

อวมงคล ผู้แสดงไม่จำกัดจำนวน บางครั้งก็มีผู้หญิงแสดงด้วย ซึ่งต่างจากการสวดคฤหัสถ์ที่ใช้สวดในโอกาสงานศพเท่านั้น ต่อมาภายหลังจำอวดคณะต่างๆ ได้นำเอาวิธีการแสดง ไม่ว่าจะเป็นการร้อง การเล่นต่อกลอน หรือการเล่นมุกต่างๆ ไปเล่นเป็นจำอวดบ้าง มีการจัดตั้งเป็นคณะเพื่อรับแสดงตลกโดยเฉพาะ ในสมัยปลายรัชกาลที่ 6 กับต้นรัชกาลที่ 7 จำอวดคณะเสมาทองเคยได้รับพระราชทานเสมาอักษรพระปรมาภิไธยย่อ ป.ป.ร. ทองคำจากพระราชหัตถ์ในหลวงรัชกาลที่ 7 เพราะได้เคยแสดงถวายบำเรอเบื้องพระยุคลบาท จึงให้ชื่อคณะว่า "คณะเสมาทอง"[9] บรมครูของตลกในยุคเริ่มต้น ได้แก่ อบ บุญติด และ ทิ้ง มาณมงคล ซึ่งผ่านการสวดคฤหัสถ์มาแล้วทั้งสิ้น



รูป 2.6 อบ บุญติด (ขวา) จากภ.จอมมหากาฬทับทิมดำ
(ที่มา : http://www.thaifilm.com)

ในขณะเดียวกันก็ได้รับอิทธิพลการแสดงจากภาคใต้ คือ ลิเก ซึ่งยุคแรกลิเกได้ล้อเลียนชาวต่างชาติที่เข้ามาอาศัยอยู่ในกรุงเทพฯขณะนั้น ด้วยการแต่งกาย น้ำเสียงพูดภาษาไทยปนกับภาษามลายูคู่กับการบรรเลงปี่พาทย์ และการสวดคฤหัสถ์ในงานศพสมัยรัชกาลที่ 5 ลิเกทรงเครื่องแพร่หลายไปทั่วภาคกลางอย่างรวดเร็ว มีวิกลิเกเกิดขึ้นมากมายประมาณ พ.ศ. 2440 วิธีการแสดงของลิเกนั้น จะมุ่งความรวดเร็วของการดำเนินเรื่องและตลกขบขันเป็นสำคัญ มีตัวตลกลิเกที่ติดตามตัวพระมาสร้างสีสันเป็นประจำ โดยคณะลิเกหอมหวล นาคศิริ เป็นต้นแบบของตลกลิเก เป็นที่ฝึกปรือฝีมือของตลกอาชีพที่มาจากลิเกอย่างในปัจจุบัน[10]

สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ถือเป็นยุคทองของวรรณกรรมและนาฏศิลป์ไทย พระองค์โปรดให้ตั้งกรมมหรสพขึ้น มีการทำนุบำรุงศิลปะทางโขน ละคร และดนตรีปี่พาทย์ และได้ทรงพระราชนิพนธ์บทละครเรื่องรามเกียรติ์ บทร้อง และบทพากย์ขึ้นใช้แสดงเป็นละครดึกดำบรรพ์เรื่องรามเกียรติ์และได้เกิดโขนบรรดาศักดิ์ที่มหาดเล็กแสดงคู่กับโขนเฉลยศักดิ์ที่เอกชนแสดง เรียกจำอวดตลกโขน ว่า "ตลกหลวง"[11] มีบรรดาศักดิ์เป็นขุนนางประจำราชสำนัก สืบทอดมาจากการแสดงในราชสำนักโดยข้าราชบริพารเป็นผู้ทำการแสดงตลกถวายพระบรมวงศ์สานุวงศ์ และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ รัชกาลที่ 6 ได้ทรงตั้งราชทินนามพระราชทานแก่ข้าราชการตำแหน่ง

---

[9] ดูภาคผนวก ก. "จำอวด"

[10] *ประวัติของลิเก*. สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ เล่มที่ 27 . ดูภาคผนวก ก. "ลิเก"

[11] *"ตลกหลวง" ศิลปะที่ยังไร้ผู้สืบทอด*. คีตฌาณ์ ลอยเลิศ. ผู้จัดการรายวัน. 27 กันยายน 2549.

ตลกโขน[12] เช่น พันสำราญสมิตมุข, ขุนสำราญสมิตมุข, ขุนสนุกชวนเริง, หมื่นบันเทิงชวนหัว สมัยรัชกาลที่ 7 โปรดให้มีการจัดตั้งศิลปากรขึ้นแทนกรมมหรสพที่ถูกยุบไป ทำให้ศิลปะโขน ละคร ระบำ รำ ฟ้อน ยังคงปรากฏอยู่ จำอวดในยุคนี้เน้นการแสดงตามโรงละคร และทุกที่ที่มีงานมหรสพ

กรมศิลปากรนั้นเติบโตมาจากราชสำนักเช่นกัน เสรี หวังในธรรม เป็นศิลปินแห่งชาติ ที่ถือเป็นพ่อครูแห่งวงการตลกกรมศิลป์[13] ต้นตำรับการสร้างตลกประกอบโขนให้เป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไป[14]



รูป 2.7 เสรี หวังในธรรม

(ที่มา : http://natpiyaacademic.igetweb.com)

จนมาถึงยุคจอมพล ป. (พ.ศ. 2486) จำอวดเริ่มเป็นที่ชื่นชอบในกลุ่มชาวบ้านโดยเฉพาะวัยรุ่นชาย จึงได้จัดตั้งคณะจำอวด เข้าประกวดชิงรางวัลมากมาย ช่วงปลายสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น จำอวดเริ่มเฟื่องฟูและเป็นที่นิยมกันมาก ถือเป็นยุคทองของคณะจำอวด โดยการแสดงจำอวดเปิดหน้าม่านภาพยนตร์ และแสดงสลับฉากละครเวที เพราะภาพยนตร์ต่างประเทศถูกจำกัดการนำเข้า (ให้ฉายได้เฉพาะภาพยนตร์จากประเทศญี่ปุ่นเท่านั้น) จำอวดตัวเด่นปรมาจารย์ตลก 4 แผ่นดิน คือ สุคนธ์ คิ้วเหลี่ยม ได้รับฉายาว่า Charlie Chaplin เมืองไทย (สร้างนักแสดงตลกประดับวงการไว้มากมาย เช่น สมควร กระจ่างศาสตร์, เสน่ห์ โกมารชุน)[15] ช่วงนี้มีจำอวดชื่อดังเกิดขึ้นมากมาย เช่น อบ บุญติด, จอก ดอกจันทร์,แจ็ว ดอกจิก, จิ๋ว ดอกจอก, จำรูญ หนวดจิ๋ม, ชูเตี้ย, ทองถม ปากลำโพง, ทองแถม เขียวแสงใส, ผล ขา ตาเกียบ, ล้อต๊อก, จันตรี สาริกบุตร, ชูศรี มีสมมนต์ เป็นต้น คณะที่มี

---

[12] ข้าราชการตำแหน่งจำอวดกรมโขนหลวง ได้แก่ พันสำราญสมิตมุข (แจ่ม ภาตประหาส), ขุน สำราญสมิตมุข (อ๊อด ตามประหาส), ขุนสนุกชวนเริง (หวอ เรียงเนตร), หมื่นบรรเทิงชวนหัว (เบี้ยว วัชระประหาส เคยเป็น พันสนุกชวนเริงมาก่อน) (http://www.reurnthai.com index.php?topic=3694.240;wap2)

[13] ตลกกรมศิลป์ในยุคของเสรี หวังในธรรม ที่มีชื่อเสียงและทำงานอยู่จนปัจจุบัน ได้แก่ ถนอม นวลอนันต์, ประสาท ทองอร่าม, จรัญ พูลลาภ

[14] *ตลกโขน มหรสพไทยคลายเครียด*. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. 6 ตุลาคม 2554.
(http://www.sac.or.th/main/content_detail.php?content_id=208)

[15] ที่มา : http://www.thaifilm.com/forumDetail.asp?topicID=2107

ชื่อเสียงในยุคนั้น ได้แก่ "คณะลูกไทย" (ก่อตั้งโดยล้อต๊อก, จอก ดอกจันทร์, เสน่ห์ โกมารชุน) "คณะสี่สมิง"[16] และอีกคณะหนึ่งที่มีชื่อเสียงมากและมีรูปแบบการเล่นที่คล้ายการสวดคฤหัสถ์แบบสมัยก่อน ได้แก่ "คณะเสมาทอง"[17] ต่อมาคณะเสมาทองรวมกับคณะลูกไทยเป็นคณะเสมาไทย




รูป 2.8 สุคนธ์ คิ้วเหลี่ยม (ซ้าย) รูป 2.9 สวง ทรัพย์สำรวย (ขวา)
(ที่มา : http://www.facebook.com/เรื่องย่อหนังไทยในอดีต)




รูป 2.10 จำรูญ หนวดจิ๋ม (ซ้าย) รูป 2.11 เสน่ห์ โกมารชุน (ขวา)
(ที่มา : http://www.facebook.com/เรื่องย่อหนังไทยในอดีต)




รูป 2.12 ทองแถม เขียวแสงใส (ซ้าย) รูป 2.13 ชูศรี มีสมมนต์ (ขวา)
(ที่มา : http://www.facebook.com/เรื่องย่อหนังไทยในอดีต)

---

[16] คณะสี่สมิง มีผู้แสดงประกอบด้วย 1. นายเฉลิม บุณยเกียรติ (แจ๋ว ดอกจิก - หัวหน้าคณะ) 2. นายไสว ประเสริฐ (จิ๋ว ดอกจอก) 3. นายสนิท เกษธนัง 4. นายบุญล้อม สุขอสิกร 5. นายเริ่ม กิจรอบรู้

[17] คณะเสมาทอง มีผู้แสดงประกอบด้วย 1. นายทิ้ง มาณมงคล 2. นายฟ้อน คุ้มแดช 3. นายอบ บุญติด 4. นายตุ๋ย ชำนาญประดิษฐ์ 5. นายเจริญ บุญยกะลิน



รูป 2.14 ล้อต๊อก (ซ้าย) สุคนธ์ คิ้วเหลี่ยม (ขวา)
(ที่มา : http://www.facebook.com/เรื่องย่อหนังไทยในอดีต)

ในขณะนั้นประเทศไทยมีสื่อวิทยุกระจายเสียงเกิดขึ้น จำอวดจึงได้ไปแสดงที่สื่อวิทยุ ช่วงนี้เองที่มีการเรียกชื่อจาก "จำอวด" มาเป็น "ละครย่อย"[18] มีคณะใหม่ๆ เกิดขึ้นมากมายและเรียกตนเองว่า "คณะละครย่อย" เมื่อ พ.ศ.2489 สถานีวิทยุโทรทัศน์บางขุนพรมได้ก่อตั้งขึ้น การแสดงจำอวดได้ไปแสดงในโทรทัศน์ มีคนเขียนบทเป็นเค้าโครงไว้ ก่อนแสดงจะมีการนัดแนะกันก่อนว่าใครจะออกฉากไหน และบอกว่าตอนจบจะจบอย่างไร แต่ไม่ให้บทไปดู ส่วนคำพูดจะต้องใช้ปฏิภาณของผู้แสดงทำให้ผู้ชมเกิดอารมณ์ขัน (เมธา เสรีธนาวงศ์, 2539) การแสดงในช่วงนั้นเป็นการแสดงสดๆ ไม่มีการบันทึกเทปเหมือนอย่างปัจจุบัน และในเวลาที่ไล่เลี่ยกันมี "ตลกหน้าม่าน" เกิดขึ้น ถือเป็นรูปลักษณ์หนึ่งของจำอวด

การแสดงแบบละครเวทีได้รับความนิยมอย่างมาก โดยการแสดงสลับในโรงภาพยนตร์ เวิ้งนครเขษม, เฉลิมนคร, เฉลิมบุรี, โอเดี้ยน (เล่นสลับหน้าม่านหนังญี่ปุ่นที่นิยมขณะนั้น) ทำให้โรงภาพยนตร์ในสมัยนั้นต้องเปลี่ยนสถานะเป็นโรงละคร อีกทั้งดาวตลกจำอวดมีโอกาสเข้าร่วมแสดงเป็นตัวประกอบในภาพยนตร์ไทยและละครไทย พร้อมกับการเปิดดำเนินการของเฉลิมไทย





รูป 2.15 ล้อต๊อก และมิตร ชัยบัญชา (ซ้าย) รูป 2.16 สมพงษ์ พงษ์มิตร (ขวา)
(ที่มา : http://www.facebook.com/เรื่องย่อหนังไทยในอดีต)

[18] นายสนิท เกษธนัง ได้ขอให้ นายธนิต อยู่โพธิ์ คิดหาคำให้ใหม่ เพราะไม่ปรารถนาจะแสดงอย่างจำอวด เกรงจะถูกเหยียดหยาม จึงได้คิดตั้งชื่อให้ใหม่ว่า "ละคอนย่อย" ซึ่งเคยใช้เรียกเป็นทางการของวิทยุกระจายเสียงเป็นเริ่มต้น



รูป 2.17 ชูศรี มีสมมนต์ และล้อต๊อก

(ที่มา : http://www.facebook.com/เรื่องย่อหนังไทยในอดีต)



รูป 2.18 โกร่ง กางเกงแดง และสีเทา (ซ้าย) รูป 2.19 พูลสวัสดิ์ ธีมากร (ขวา)

(ที่มา : http://www.facebook.com/เรื่องย่อหนังไทยในอดีต)



รูป 2.20 หม่อมชั้น พวงวัน ตลกหญิงรุ่นเก่า (ซ้าย) รูป 2.21 ดาวน้อย ดวงใหญ่ (ขวา)

(ที่มา : http://www.facebook.com/เรื่องย่อหนังไทยในอดีต)



รูป 2.22 สังข์ทอง สีใส/สุเทพ สีใส (ซ้าย)

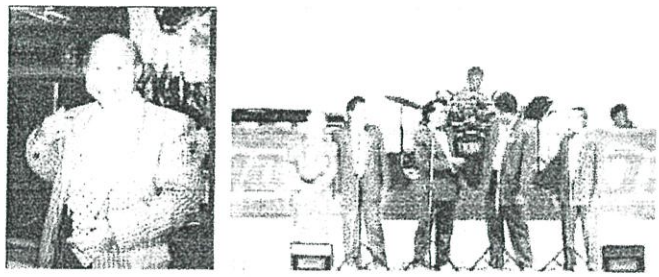
รูป 2.23 รอง/ประจวบ/ทองแป๊ะ/จำรูญ หนวดจิ๋ม (ขวา)

(ที่มา : http://www.facebook.com/เรื่องย่อหนังไทยในอดีต)



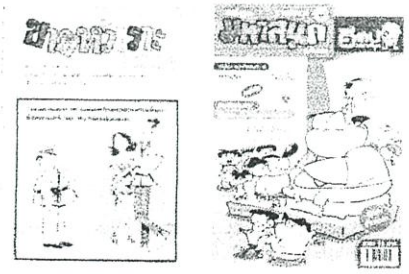
รูป 2.24 ห้วม ทรนง (ซ้าย) รูป 2.25 ขวัญ สุวรรณะ (ขวา)
(ที่มา : http://www.facebook.com/เรื่องย่อหนังไทยในอดีต)

ในช่วงเวลาที่ไล่เลี่ยกันก็มีการแสดงตลกอีกรูปแบบโดยเล่นประจำวงดนตรีลูกทุ่ง (เริ่มประมาณพ.ศ.2500 - 2515) ในปี พ.ศ.2514 กำเนิดวงดนตรีชื่อ "เพชรพิณทอง" โดย นพดล ดวงพร จุดเด่นของวงเพชรพิณทองอยู่ที่ ทีมพิธีกร แง่มุมและมุกตลกของเพชรพิณทอง มาจากความงดงามของภาษาอีสาน ภาษาลาว มาจากวิถีชีวิตของชาวอีสาน เป็นทีมตลกที่ประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง เป็นช่วงที่นักแสดงตลกกระจายตัวอยู่ตามวงดนตรี และตามต่างจังหวัด



รูป 2.26 นพดล ดวงพร (ซ้าย) รูป 2.27 วงดนตรีเพชรพิณทอง (ขวา)
(ที่มา : http://www.isangate.com)

ตลกสามารถเข้าถึงและได้รับความนิยมจากประชาชนมากขึ้น โดยช่วงนี้เองมีการจัดทำหนังสือการ์ตูนตลก โดยที่มีชื่อเสียงที่สุด ได้แก่ ขายหัวเราะ (ตีพิมพ์ฉบับแรก พ.ศ. 2516) และ มหาสนุก (ตีพิมพ์ฉบับแรก พ.ศ. 2518)[19] เป็นหนังสือการ์ตูนในเครือสำนักพิมพ์บรรลือสาส์น



รูป 2.28 ขายหัวเราะ (ซ้าย) รูป 2.29 มหาสนุก (ขวา)
(ที่มา : http://www.banluegroup.com)

[19] นิตยสารขายหัวเราะ. ปีที่ 24 ฉบับที่ 1033. วันพุธที่ 20-26 พฤษภาคม 2552. หน้า 4-5

เพื่อให้การแสดงนั้นมีรสชาติขึ้น เกิดตลกอาชีพไปแสดงตามสถานที่ต่างๆ (หนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น ฉบับสุดสัปดาห์ประจำวันที่ 10-16 กันยายน พ.ศ.2536 อ้างในวีระ แก่นเพชร, 2539 : 6) โดยคณะตลกที่เปรียบเสมือนยุคเปลี่ยนผ่านของวงการตลกไทย คือ "คณะสี่สี" ประกอบด้วย สีเผือก, สีหมึก, ศรีสุริยา และเทพ เทียนชัย (พ.ศ.2516) เป็นตลกคณะแรกที่ใช้ผู้แสดงสี่คน และเป็นต้นตำรับของการแสดงตลกหรือจำอวด รวมถึงมีส่วนร่วมในภาพยนตร์ไทยมากมาย[20] หลังจากนั้นจึงมีคณะตลกอีกหลาย "สี่" ตามมา อาทิ สี่โพธิ์[21], สี่ทะเล้น[22]



รูป 2.30 คณะสี่สี เทพ เทียนชัย/สีหมึก/สีเผือก/ศรีสุริยา (ซ้ายไปขวา)

(ที่มา : http://www.siamdara.com)



รูป 2.31 คณะสี่สี ภาพข่าวอุบัติเหตุรถคว่ำ

(ที่มา : หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เช้าวันที่ 23 ธันวาคม 2517)





รูป 2.32 ตลกคณะสี่สี และยอดชาย เมฆสุวรรณ ภ.4 สีทีเด็ด (พ.ศ. 2517) (ซ้าย)

รูป 2.33 ศรีสุริยา/เทพ เทียนชัย/สีเผือก (ขวา)

(ที่มา : http://www.thaifilm.com)

---

[20] "ศรีสุริยา" สมพงษ์ โพธิสัตว์, "สีเผือก" วราภรณ์ เวชประสิทธิ, "เทพ เทียนชัย" ธนู เสี่ยงเทียนชัย, "สีหมึก" สำเริง แพรทอง ปัจจุบันเสียชีวิตทั้งหมด (http://www.siamdara.com/variety/00011587.html)

[21] ประกอบด้วย โพธิ์ทอง, โพธิ์เงิน, โพธิ์แก้ว ตลกหญิงโพธิ์ขวัญ

[22] เป็ด เชิญยิ้ม หัวหน้าคณะสี่ทะเล้น ก่อนจะออกมาอยู่กับ คณะเชิญยิ้ม



รูป 2.34 ตลกคณะสี่โพธิ์

(ที่มา : http://www.thaifilm.com)

ก่อนจะมาผลัดยุคอีกครั้งโดยการกำเนิดขึ้นของ "เด่น เด๋อ เทพ" (พ.ศ.2520)[23] เป็นตลกคาเฟ่คณะแรกๆ ของเมืองไทย มีผลงานสร้างชื่อเสียง คือ ภ.เรื่องเทพบุตรต๊ะติ๊งโหน่ง (พ.ศ.2520) เป็นภาพยนตร์เรื่องแรกที่ใช้ตลกเป็นนักแสดงนำ และเป็นช่วงที่นักแสดงตลกได้รับรางวัลจากภาพยนตร์ตลก เช่น ล้อต๊อก ภ.เงิน เงิน เงิน (พ.ศ.2508) และจากภ.หลวงตา (พ.ศ.2523), สีเทา จากภ.แด๊กคูล่าต๊อก (พ.ศ.2522) เป็นต้น วงการตลกไทยถูกปฏิวัติอีกครั้งโดยตลก "คณะเชิญยิ้ม"[24] ไม่ว่าจะเป็นจำนวนสมาชิกที่มากขึ้น รูปแบบเนื้อหาการเล่นที่ทันสมัย และได้แตกหน่อเป็นคณะย่อยๆ อีกหลายคณะ[25] "คณะชวนชื่น" (พ.ศ.2525) เป็นอีกคณะที่แหวกแนวโดยเล่นกันเป็นครอบครัว สร้างสีสันให้กับวงการตลกอีกครั้ง





รูป 2.35 – รูป 2.36 เด่น เด๋อ เทพ

(ที่มา : http://www.facebook.com/เรื่องย่อหนังไทยในอดีต)

---

[23] เล่นประจำที่ "คาราคาเฟ่" ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ โดยเริ่มจาก เด่น ดอกประดู่ และ เด๋อ ดอกสะเดา (ออกจากการเป็นตลกวงดนตรีลูกทุ่งมาเล่นกับคณะสี่สี่) รวมตัวกับเทพ โพธิ์งาม (จากวงเพลิน พรหมแดน), ดูภาคผนวก ก. (เด่น เด๋อ เทพ)

[24] นำโดย 4 คน สรายุทธ สาวยิ้ม, โน้ต เชิญยิ้ม, เพชร โพธิ์ทอง, สีหนุ่ม เชิญยิ้ม และในปีพ.ศ. 2525 สรายุทธ สาวยิ้ม เสียชีวิตจากการวิวาทของคนเมาที่ ออสการ์ คาเฟ่

[25] ดูภาคผนวก ก. "เชิญยิ้ม"



รูป 2.37 ภ.เทพบุตรต๊ะติ๊งโหน่ง

(ที่มา : http://www.facebook.com/เรื่องย่อหนังไทยในอดีต)



รูป 2.38 คณะเชิญยิ้ม ยุคเริ่มต้น

(ที่มา : http://www.facebook.com/เรื่องย่อหนังไทยในอดีต)



รูป 2.39 คณะชวนชื่น

(ที่มา : http://www.thairath.co.th)

ส่วนการแสดงจำอวดได้พัฒนามาเป็นศิลปะการแสดงเอกเทศ เรียกว่า "การแสดงตลก" แต่ความมุ่งหมายยังเหมือนเดิม คือ เพื่อความสนุกสนานแก่ผู้ชม ส่วนสถานที่การแสดงเปลี่ยนไปใช้สถานเริงรมย์ ห้องอาหาร (ธิติสรณ์ ศรีธาดา, 2542 : 3) ถือว่าเป็นการเริ่มต้นของ "ตลกคาเฟ่" ด้วย

ความถี่ในการเล่นทำให้ตลกยุคนั้นได้ฝึกปรือฝีมือและฝีปาก ตลกบางคนที่โดนเด่นถูกดึงตัวเข้าสู่วงการโทรทัศน์เพื่อเพิ่มสีสัน

เมื่อประเทศไทยมีคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์หรือที่เรียกว่า กบว. มีหน้าที่ควบคุมและลงโทษการแสดงที่ไม่เหมาะสมที่จะนำเสนอตามสื่อต่างๆ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ตลกไทยหายไปจากสื่อวิทยุโทรทัศน์ระยะหนึ่ง เพราะเป็นการยากที่ตลกจะปฏิบัติได้ตามระเบียบของ กบว. ประกอบกับเกิดตลกอีกประเภทหนึ่งขึ้นแสดงในวิทยุโทรทัศน์ ได้แก่ รายการเพชฌฆาตความเครียด (รายการโทรทัศน์ทางช่อง 9 ปี พ.ศ. 2528-2529) รายการยุทธการขยับเหงือก (พ.ศ.2532) และอีกหลายรายการ ผู้แสดงตลกเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาสูง เนื้อหาของการแสดงส่วนใหญ่เป็นเรื่อง ล้อเลียน เสียดสี การเมือง และสังคม เป็นต้น ภาษาไม่หยาบโลน เรียกตลกประเภทนี้ว่า "ตลกปัญญาชน"



รูป 2.40 รายการ 'เพชฌฆาตความเครียด'

(ที่มา : http://topicstock.pantip.com/chalermthai)



รูป 2.41 รายการ 'ยุทธการขยับเหงือก'

(ที่มา : http://topicstock.pantip.com/chalermthai)

ตลกได้เข้ามีส่วนร่วมในรายการโทรทัศน์มากขึ้น โดยรายการแรกที่มีช่วงตลกคั่นรายการคือ ทไวไลท์โชว์ (พ.ศ.2533) ช่วงเวลาเดียวกับที่ หม่ำ จ๊กมก เข้าทำงานกับบริษัทเวิร์คพอยท์ เอ็นเทอร์เทนเมนท์ จำกัด เกิดเป็นแก๊งสามช่า ตลกประจำรายการ (ออกอากาศครั้งแรกเมื่อวันพุธที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2533)

คณะตลกต่างพยายาม ที่จะหาทางให้ประชาชนยอมรับ จึงบันทึกการแสดงลงในสื่อแถบบันทึกเสียง ตลกคณะแรกที่บันทึกเสียง ได้แก่ คณะ "เด๋อ ดุ๋ ดี๋ ดอน แดง" ต่อมาได้บันทึกในสื่อวีดิ

ทัศน์ ได้แก่ คณะ "เด๋อ ดู๋ ดี๋" สถานที่ใช้แสดงเป็นสถานเริงรมย์ต่างๆ และห้างสรรพสินค้า มีตลกคณะอื่นๆ ได้ผลิตตามกันมาอีกมาก ประชาชนต่างยอมรับการแสดงตลกคาเฟ่มากขึ้น เทคโนโลยีเจริญมากขึ้น จึงมีการบันทึกการแสดงผ่านสื่อวีซีดี (VCD)



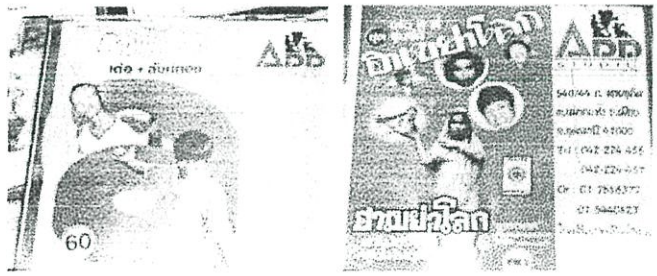
รูป 2.42 คณะ เด่น เด๋อ ดู๋ ดี๋

(ที่มา : http://www.facebook.com/เรื่องย่อหนังไทยในอดีต)



รูป 2.43 เทปตลก

(ที่มา : http://www.peoplecine.com)



รูป 2.44 วีซีดีตลก

(ที่มา : http://www.peoplecine.com)

ในระยะต่อมา ตลกคาเฟ่ ได้กลับเข้ามามีบทบาทในรายการวิทยุโทรทัศน์อีกครั้ง แต่ปรับเปลี่ยนรูปแบบการแสดง เนื้อหา ให้เหมาะสมที่จะนำเสนอในสื่อโทรทัศน์ เช่น รายการก่อนบ่ายคลายเครียด (พ.ศ.2540) เป็นรายการตลกแบบเต็มตัว เล่นแบบมีบทละคร, ระเบิดเถิดเทิง (ออกอากาศครั้งแรกเมื่อวันอาทิตย์ที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2539), ขบวนการจี้เส้น, โจ๊กกะจี้ เป็นต้น และรายการตลกที่ผสมผสานระหว่างตลกปัญญาชนและตลกคาเฟ่อย่างรายการ ฮา 7 ดาว

นอกจากนั้นก็จะเป็นการแสดงที่แทรกอยู่กับรายการต่างๆ เช่น แก๊งสามช่า ในรายการชิงร้อยชิงล้าน ที่เป็นรายการที่มีระยะยืนนานที่สุด, รายการสาระแน เป็นวาไรตี้ผสมตลก (ออกอากาศครั้งแรกเมื่อวันเสาร์ที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2541) เป็นต้น จะเห็นได้ว่าการแสดงตลกมีบทบาทสำคัญที่ขาดไม่ได้ในรายการวิทยุโทรทัศน์



รูป 2.45 รายการก่อนบ่ายคลายเครียด

(ที่มา : http://www.ryt9.com)



รูป 2.46 รายการระเบิดเถิดเทิง

(ที่มา : http://tvsitcom.wordpress.com)





รูป 2.47 – รูป 2.48 แก๊งสามช่า (หม่ำ จ๊กมก, เท่ง เถิดเทิง, โหน่ง ชะชะช่า)[26]

(ที่มา : http://topicstock.pantip.com/chalermthai)

จากนั้นเศรษฐกิจไทยเข้าขั้นวิกฤต (ประมาณ พ.ศ.2540-2547) มีการออกกฎหมายควบคุมสถานบันเทิง สถานเริงรมย์หลายแห่งปิดตัวลง ตลกคาเฟ่เสื่อมความนิยมเข้าสู่ยุคตกต่ำ ประกอบกับ

[26] เท่ง เถิดเทิง และโหน่ง ชะชะช่า ได้รับรางวัล Asian TV Awards 2007 และ 2008 สาขาตลกชาย

บุญเลี้ยง อดุลยฤทธิกุล เจ้าของวิลล่าคาเฟ่ถูกยิงเสียชีวิต (พ.ศ.2541)[27] ทำให้ไม่มีที่พักพิงของนักแสดงตลก หลายคนเปลี่ยนแนวทางอาชีพโดยการออกวีดิโอ วีซีดีตลกขาย และออกรายการตามเคเบิลทีวี ตลกดังหลายคณะต้องยุบตัวลง มีเพียงคณะตลกที่มีชื่อเสียงเท่านั้นที่ยืนหยัดอยู่ได้

รูปแบบของการแสดงตลกได้แตกย่อยออกไป เกิดการเล่นตลกเดี่ยว ที่เรียกว่า "stand up - comedy" หรือเดี่ยวไมโครโฟน นำโดย อุดม แต้พานิช (เดี่ยวไมโครโฟนครั้งที่ 1 เมื่อปีพ.ศ.2538)



รูป 2.49 เดี่ยวไมโครโฟน ครั้งที่ 1 - 6

(ที่มา : http://note-udom-club.blogspot.com/)

ตลกได้กลับเข้ามามีบทบาทในสื่อต่างๆ อีกครั้ง การแสดงตลกถูกบันทึกลงในสื่อต่างๆ อีกมากมาย จากแถบบันทึกเสียงไปแถบบันทึกภาพ วีซีดี และดีวีดี แสดงให้เห็นว่าการแสดงตลกยังเป็นที่นิยมของประชาชน ตลกยังสร้างความบันเทิงใจแก่ผู้ชมในหลากหลายรูปแบบ โดยเฉพาะสื่อยอดนิยมคือภาพยนตร์ และโทรทัศน์ เห็นได้จากภาพยนตร์เรื่อง "ผีหัวขาด" ค่ายพระนครฟิล์มซึ่งแสดงโดยศิลปินตลกมากมายและได้รับรางวัลภาพยนตร์ไทยทำเงินสูงสุดในรอบปี พ.ศ.2545[28] หลังจากนั้นก็มีภาพยนตร์อีกหลายเรื่องที่นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับตลกโดยเฉพาะ และใช้ตลกเป็นนักแสดงนำ ได้รับความนิยมมาจนถึงปัจจุบัน



รูป 2.50 โปสเตอร์ภาพยนตร์เรื่อง 'ผีหัวขาด'

(ที่มา : http://www.oknation.net)

---

[27] ดูหัวข้อ 2.4.3. "ตลกคาเฟ่"

[28] รางวัลภาพยนตร์ไทย ชมรมวิจารณ์บันเทิง ครั้งที่ 11 ประจำปี พ.ศ. 2545 ของชมรมวิจารณ์บันเทิง

... ในหนังชวานั้นตัวตลกคืออวตารของพระเจ้า หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ตัวตลกคือพระเจ้านั้นเอง ชูศรี, ล้อต๊อก, สมพงษ์, ดอกดิน ฯลฯ คนเหล่านี้ "สนทนา" กับคนดูมากกว่าตัวละครทุกตัว เขาคือคนที่ใช้ปฏิภาณในการแสดง เพราะเป็นพวกที่ไม่ต้องมีบทตายตัว คนเหล่านี้เป็นพระเจ้าในหนังไทยอย่างที่ "ฤาษี" ซึ่งเป็นเทวาจารย์ของนาฏกรรมไทย อาจเป็นตัวตลกอีกตัวหนึ่งในการแสดง แต่เป็นสิ่งกราบไหว้นอกเวที (นิธิ เอียวศรีวงศ์. 2529 : 84 - 93)

ในปี พ.ศ.2552 มีการจัดเทศกาลภาพยนตร์ตลกโลก 2009 (World Comedy Film Festival 2009)[29] มีประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ มีนักแสดงตลกจากทั่วโลกมาร่วมงาน เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ความเป็นสยามเมืองยิ้ม ปีถัดมา พ.ศ.2553 มีการจัดเทศกาลตลกแห่งชาติครั้งที่ 1[30] งานแรกของประเทศไทยที่ได้รวบรวมศาสตร์และศิลปะการแสดงตลก นับแต่ครั้งอดีตจนถึงปัจจุบัน จัดนิทรรศการ การออกร้าน กิจกรรมย้อนยุค รวมถึงการแสดงละครเพลงตลก

ในปี พ.ศ.2554 ตลกได้แพร่หลายในวงการต่างๆ เช่น social network/internet (9GAG, FAIL.in.th) การออกเคเบิลทีวีช่องรายการตลกโดยเฉพาะ ได้แก่ สถานีเชิญยิ้ม รวมถึงความนิยมให้การแสดงเดี่ยวไมโครโฟนที่เพิ่มขึ้น รายการทางโทรทัศน์ก็นำเอาความเป็นตลกโบราณเข้ามาใช้มากขึ้น เช่น รายการคุณพระช่วย ช่วงจำอวดหน้าม่าน (ออกอากาศครั้งแรก 4 เมษายน พ.ศ. 2547) เป็นการตอกย้ำความมีอารมณ์ขันแบบไทยๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมยุคใหม่ ทำให้เห็นว่าตลกมีพัฒนาการปรับเปลี่ยนให้อยู่รอดในทุกยุคสมัย



รูป 2.51 FAIL.in.th (ซ้าย) รูป 2.52 9GAG in Thai (ขวา)

(ที่มา : http://google.co.th)



รูป 2.53 โย่ง ทอล์คโชว์ (ซ้าย) รูป 2.54 จำอวดหน้าม่าน (ขวา)

(ที่มา : http://talkshowonline.blogspot.com)

---

[29] ที่มา http://www.thaipost.net/node/5843

[30] ที่มา http://www.artbangkok.com/detail_page.php?sub_id=431

2.4.1 ยุคสมัยของตลกไทย[31]

1. **ยุคจำอวดเอกเทศ** เกิดพัฒนาการในรูปแบบการแสดงตลกจำอวดขึ้นตามสถานที่ต่างๆ โดยนักแสดงในราชสำนักและเกิดเป็นตลกหลวงในสมัยรัชกาลที่ 6 รวมทั้งนักแสดงตลกชาวบ้านมีการรวมตัวกัน ไปตั้งเป็นก๊วนเป็นคณะขึ้น และทำการแสดงเป็นเอกเทศแบบไม่ได้แสดงประกอบในการแสดงอื่น

2. **ยุคตลกบรมครู** จากยุคที่ตลกจำอวดรวมตัวกันแสดงเป็นเอกเทศเป็นกลุ่มคณะพัฒนาไปสู่ "ตลกหน้าม่าน" หรือ "ละครย่อย"จนเป็นที่นิยมในหมู่ผู้ชมผู้ฟังจนเข้ามาสู่ยุคที่วิทยุโทรทัศน์ และภาพยนตร์ได้รับความนิยมและมีอิทธิพลบทบาทอย่างสูง

3. **ยุคตลกต้นตำรับ** เป็นยุคที่ศิลปินตลกจำอวดเกิดเป็นคณะขึ้นมากมายและได้รับอิทธิพลจากรายการตลก ในจอโทรทัศน์ จนเกิดการพัฒนารูปแบบการเล่นหรือการแสดงที่ต่างไปจากธรรมเนียมเดิม คณะตลกสี่สี เป็นผู้บุกเบิกการนำการแสดงตลกเข้าสู่เวทีสถานบันเทิงเริงรมย์ นำเอาการแสดงตลกในรูปแบบเดิมมาประยุกต์จนเกิดแผนใหม่คือการเป็นตลกแบบมีบท มีการแสดงเป็นชุด จุดเด่นคือการไว้ผมทรงหน้าม้าจนเป็นต้นฉบับตลกสมัยใหม่ที่รุ่นหลังนำมาเป็นแบบอย่าง

4. **ยุคตลกคาเฟ่** เข้าสู่ยุคที่ศิลปินตลกได้รับความนิยมชมชอบจากผู้คนอย่างมาก จนเกิดมีก๊วนคณะตลกขึ้นมาจำนวนมาก ทำให้มีดาวตลกแจ้งเกิดประดับวงการมากหน้าหลายตา ท่ามกลางความเฟื่องฟูของสถานบันเทิงราตรีที่เรียกว่า "คาเฟ่" ซึ่งในยุคนั้นเกิด คณะตลกที่กลายเป็นขวัญใจมหาชนอย่าง คณะเด่น เด่อ เทพ และคณะเด่น เด่อ ดู๋ ดี๋

5. **ยุคตลกมหาชน** จากความรุ่งเรืองอย่างสูงของการแสดงตลกตามคาเฟ่ จนเข้าสู่วาระการเสื่อมลงไปตามวัฏจักรการเปลี่ยนแปลงศิลปินตลกและคณะตลกที่ได้เกิดขึ้นและสร้างผลงานจนเป็นที่ยอมรับ และอยู่นิยมมายาวนานต่อเนื่องต่างใช้ประสบการณ์ในวิชาชีพไปสร้างสรรค์ความรื่นเริงบันเทิงใจแก่ผู้ชมในหลากหลายรูปแบบ โดยเฉพาะสื่อยอดนิยมคือภาพยนตร์ และโทรทัศน์ ซึ่งในยุคตลกมหาชนนั้นเป็นต้นกำเนิด ตลกคณะเชิญยิ้มอันเลื่องชื่อขึ้นมา และจากนั้นก็ได้มีนักแสดงตลก และคณะตลกอีกจำนวนมากจนถึงปัจจุบัน

2.4.2 ประวัติของสมาคมศิลปินตลก (ประเทศไทย)

การรวมตัวจัดตั้งเป็นสมาคมของกลุ่มศิลปินตลกครั้งแรก คือ "สมาคมนักแสดงตลกแห่งประเทศไทย" โดยมี นายสวง ทรัพย์สำรวย (ล้อต๊อก) เป็นนายกสมาคม และมี สมพงษ์ พงษ์มิตรเป็นรองนายกสมาคม แต่ไม่ได้จดทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยลักษณะการดำเนินงานเหมือนเป็นชมรมตลก จัดกิจกรรมเพื่อหารายได้เข้าสมาคม มีสำนักงานอยู่ที่ตึกโชคชัย 4

---

[31] ที่มา http://hormone-magazine.exteen.com/20100301/the-underground

หลังจากนั้น 13-14 ปี จึงมีการจัดตั้งสมาคมศิลปินตลกขึ้นมาใหม่โดยความเห็นชอบร่วมกัน และลงคะแนนเสียงให้ ธัญญา โพธิ์วิจิตร (เป็ด เชิญยิ้ม) ดำรงตำแหน่งนายกสมาคม และจดทะเบียนอย่างเป็นทางการวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ.2538 เพื่อให้รูปแบบการทำงานของสมาคมฯ เป็นไปอย่างชัดเจนและถูกกฎหมาย โดยมีคณะกรรมการทั้งหมด 15 คน มีที่ปรึกษากิตติมศักดิ์จากวงการต่างๆ เช่น ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ เจ้าของคาเฟ่ เป็นต้น

หน้าที่ของสมาคมศิลปินตลก คือ พิทักษ์ผลประโยชน์ให้กับบรรดาศิลปินตลกและดูแลสอดส่องพฤติกรรม ความเป็นไปในแวดวงตลก รวมถึงให้ความร่วมมือกับทางราชการช่วยเหลืองานการกุศล สนับสนุนศิลปวัฒนธรรมไทย วัตถุประสงค์หลักเพื่อเป็นแหล่งพักพิงให้กับศิลปินตลกที่กระจัดกระจายอยู่มากมายทั่วประเทศให้อยู่ภายใต้หลังคาเดียวกัน ดูแลซึ่งกันและกัน แม้ยามเจ็บป่วยหรือถึงแก่เสียชีวิต (ครอบคลุมถึงกลุ่มตลกลูกทุ่ง ลิเก มโนราห์ เพลงพื้นบ้าน ฯลฯ)

2.4.3 ตลกคาเฟ่[32]

ย้อนกลับไปเมื่อปี พ.ศ.2500 – 2510 ยุคนั้นศิลปินตลกส่วนใหญ่จะแฝงตัวอยู่ตามงานวัดในต่างจังหวัด จะมีก็แต่เพียง "คณะสี่สี" ได้แก่ สีเผือก สีหมึก ศรีสุริยา และเทพ เทียนชัย เท่านั้นที่นับเป็นตลกกลุ่มแรกๆ ที่เริ่มปรากฏตัวในคาเฟ่ ในยุคตลกคาเฟ่นั้น จะมีแหล่งยอดนิยมอยู่ที่ย่านธนบุรี ซึ่งมีการเปิดคาเฟ่หลายแห่ง เช่น กรุงธนคอมเพล็กซ์เป็นที่นิยมของเหล่าราตรีชน แต่คาเฟ่ที่ถือว่าเป็นจุดกำเนิดของยุคนี้อยู่ที่ย่าน เพชรบุรีตัดใหม่ เป็นแหล่งเกิดของบรรดาศิลปินตลกระดับประเทศและระดับโลกหลายต่อหลายคน

แตลกคาเฟ่แห่งแรกที่เกิดขึ้นในประเทศไทย คือ "ดาราคาเฟ่" โดย "เฮียเลี้ยง" หรือ บุญเลี้ยง อดุลยฤทธิกุล เป็นผู้บุกเบิกจับเอาคณะตลกเข้ามาเสนอในคาเฟ่อย่างเป็นจริงเป็นจังเริ่มแรกจากการช่วยบริหารร้านอาหารชื่อ เพชรสยามสุกี้ ของพี่ชาย ขณะนั้นอยู่ในสภาพที่ขาดทุน เขาเสนอแนวคิดในการยกระดับร้านโดยการนำชุดทักซิโด้มาเป็นยูนิฟอร์มของพนักงาน พร้อมกับการดูแลและเอาใจใส่ต่อลูกค้าอย่างใกล้ชิด เพียงเดือนเดียวกิจการของร้านก็ดีขึ้นทันตา จากนั้นบุญเลี้ยงจึงปรับปรุงร้านที่ชั้นสอง พร้อมกับเริ่มนำดนตรีโฟล์กซองเข้ามาบริการ ผลัดเปลี่ยนวันละ 4-5 คณะ เมื่อได้ผลดีจึงจ้างนักแสดงตลกเข้ามาเสริมในวันศุกร์-เสาร์ วันละรอบ โดยใช้ชื่อว่า "เพชรสยามคาเฟ่" ขณะที่ชั้นล่างของอาคารยังคงขายสุกี้ยากี้

2 ปีของการเปิด "เพชรสยามคาเฟ่" ส่วนของคาเฟ่มีรายได้ดีกว่าร้านอาหาร ยืนยันแนวทางของธุรกิจค้าความบันเทิงได้อย่างดี บุญเลี้ยง จึงปรับปรุงอาคารชั้นล่างเพื่อทำเป็นคาเฟ่เต็มรูปแบบ เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น "ดาราคาเฟ่" และในเวลาไล่เลี่ยกันก็เปิดคาเฟ่อีกหนึ่งแห่ง "วิลล่าคาเฟ่"

"เพชรสยาม" ได้ปิดตัวลงเมื่อ "ดาราคาเฟ่" สร้างเสร็จแล้วอย่างสมบูรณ์ ในสไตล์การตกแต่งที่เน้นการประดับผนังด้วยงานแกะสลักโฟมพ่นสีทองอลังการที่สุดในบรรดาคาเฟ่เมื่อปี

---

[32] *บุญเลี้ยง อดุลยฤทธิกุล. เบื้องหลังราตรีนี้มีแต่เสียงหัวเราะ.* ศิลปวัฒนธรรม. กรกฎาคม 2539. หน้า 109 - 112

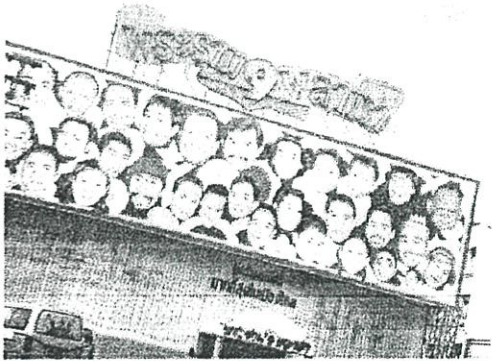
พ.ศ.2540 ด้วยงบประมาณการตกแต่งกว่า 10 ล้านบาท ดาราคาเฟ่ไม่เพียงแต่เป็นแหล่งให้ความบันเทิง แต่ที่นี่ยังเป็นแหล่งนัดพบของคอเดียวกัน มีทั้งคนกรุงเทพฯ ต่างจังหวัด และคนไทยในต่างแดน ว่ากันว่า ถ้ามากรุงเทพฯ แล้วไม่ได้มาที่ดาราคาเฟ่ ถือว่ามาไม่ถึงกรุงเทพฯ ทุกคืนจะมีลูกค้ามากมายตั้งแต่วัยรุ่นอายุประมาณ 15 ปีถึง 60 ปี ไม่เว้นลูกเล็กเด็กแดงที่ถูกอุ้มจูงเข้ามาในที่นี้

"จุดเริ่มต้นที่เอาตลกเข้ามาเล่น ก็เพราะเมื่อศึกษาข้อมูลตลาดของศิลปินกลุ่มนี้ คาดว่าอนาคตต้องเป็นที่ยอมรับ แต่ตอนที่ทำยังไม่มีใครในวงการยอมรับ ในทีวีก็ยังไม่ดัง ฉะนั้นสื่อทีวี วิดีโอ ที่เรายัดเยียดปีหนึ่งๆ จึงหมดไปหลาย 10 ล้าน" (บุญเลี้ยง อดุลยฤทธิกุล 2539 : 109 - 112)

วิลล่าคาเฟ่ ช่วงนั้นเริ่มมีวิดีโอเป็นตลาดกลุ่มเล็กๆ แม้จะยังไม่ค่อยมีคนยอมรับ แต่ก็เริ่มผลิตวิดีโอส่งไปตามสื่อต่างๆ ตามบ้านเรือน โดยแนบชื่อไว้ในสปอตวิดีโอ ทำอยู่หลายปี สปอตวิดีโอเหล่านี้ถูกเผยแพร่ไปในหลายๆ ประเทศและเป็นที่ที่มีคนไทยอยู่มาก ทำให้มีงานเข้ามามากขึ้น ผลิตวิดีโอส่งเพิ่มขึ้น จนได้รับการจ้างจากบริษัทให้ไปอัดวิดีโอเทปที่ร้าน หรือในช่วงที่ออกโทรทัศน์ ก็มีการพูดชื่อร้านในรายการ ถือเป็นแผนโปรโมตคาเฟ่ไปในตัว

ตลกเริ่มได้รับความนิยมอย่างจริงจังในช่วงที่วิลล่าคาเฟ่เป็นที่รู้จักประมาณ 10 ปี หลังจากนั้น 4- 5 ปี แหล่งบันเทิงตามโรงแรมเริ่มให้การยอมรับ ธุรกิจคาเฟ่ก้าวเข้าสู่จุดเฟื่องฟูเมื่อประมาณปี พ.ศ.2533-2534 และแม้ว่าตรงกับช่วงที่มีรายการตลกทางโทรทัศน์เพิ่มมากขึ้น แต่กลับส่งผลดีต่อดาราคาเฟ่ ทำให้กลุ่มลูกค้าขยายกว้างขึ้นจากกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าตามตลาดยกระดับเป็นคนมีเงิน มากันเป็นครอบครัว จากนั้นไม่นานธุรกิจคาเฟ่เริ่มมีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง โดยศิลปินตลกที่แสดงอยู่ที่ดาราคาเฟ่นั้นถูกซื้อตัวไปอยู่ที่คาเฟ่อื่นโดยเสนอค่าตัวไม่ต่ำกว่า 3-5 เท่าจากเดิม หรือบางคนตั้งใจมาฝึกฝีมือที่ดาราคาเฟ่เพื่อกลับไปพัฒนาคาเฟ่ของตนเอง ทำให้คาเฟ่ไม่พัฒนาและตาย

ในอดีตตลกคาเฟ่ที่เป็นเวทีและพื้นที่ให้ตลก มี 2 แห่งคือ วิลล่าคาเฟ่ และพระราม 9 คาเฟ่ ของสมยศ สุธางค์กูร ปี พ.ศ.2541 บุญเลี้ยง อดุลยฤทธิกุล เจ้าพ่อคาเฟ่เมืองไทยเจ้าของดาราคาเฟ่และวิลล่าคาเฟ่ถูกยิงเสียชีวิต หลังจากบุญเลี้ยงสิ้นชีพ วิลล่าคาเฟ่ก็ปิดกิจการทำให้เวทีและพื้นที่ของบรรดาตลกเหลือเพียงพระราม 9 คาเฟ่ของสมยศ สุธางค์กูร พระราม 9 คาเฟ่นั้น เป็นช่องทางที่มีอำนาจต่อพวกคณะตลกเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นคาเฟ่ชื่อดังที่สุดท้าย ที่ยังคงเหลืออยู่



รูป 2.55 พระราม 9 คาเฟ่ (ปัจจุบันปิดกิจการ)

(ที่มา : http://google.co.th)

บทที่ 3
กรณีศึกษาอาคารตัวอย่าง

เนื่องจากโครงการพิพิธภัณฑ์ตลกไทย (สรวลสยามาคาร The Siamese Comedy Museum and Hall of Fame) เป็นอาคารประเภทพิพิธภัณฑ์ และหอเกียรติคุณ จึงได้มีการทำการ ศึกษาอาคารตัวอย่างที่มีลักษณะการใช้งาน และคุณลักษณะที่ใกล้เคียงกัน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประกอบในการออกแบบโครงการต่อไป โดยพิจารณาตามหัวข้อดังนี้

1. ศึกษาความเป็นมาของโครงการ
2. ศึกษาวัตถุประสงค์ของโครงการ
3. ศึกษาแนวความคิดในการออกแบบ
4. ศึกษาองค์ประกอบ และพื้นที่ใช้สอย
5. การวิเคราะห์อาคารตัวอย่าง

3.1 อาคารตัวอย่างในประเทศ

3.1.1 หออัครศิลปิน

3.1.2 หอภาพยนตร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน)

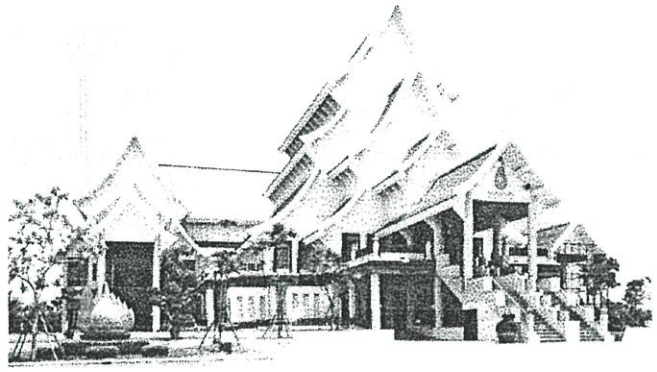
3.1.3 นิทรรศน์รัตนโกสินทร์

3.2 อาคารตัวอย่างต่างประเทศ

3.2.1 Rock and Roll Museum and Hall of Fame

3.2.2 Lucerne Cultural and Congress Center

โครงการตัวอย่างอาคารในประเทศ



รูป 3.1 หออัครศิลปิน

(ที่มา : http://supreme-artist.pathumthanipoc.com)

3.1.1 **หออัครศิลปิน (The Supreme Artist Hall)**

เจ้าของโครงการ : หออัครศิลปิน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม

ปีที่สร้างเสร็จ : พ.ศ. 2544

ที่ตั้ง : ถ.เลียบคลองห้า ต.คลองห้า อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี 12120

พื้นที่ : 5,397 ตารางเมตร

เปิดทำการ : วันอังคาร – วันอาทิตย์ เวลา 9.30 – 16.00 น.

สถาปนิก : กรมศิลปากร

3.1.1.1 <u>การศึกษาความเป็นมาของโครงการ</u>

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯทรงเป็นเลิศในศิลปะทั้งมวล ทรงได้รับการยกย่องสดุดีพระเกียรติคุณในพระปรีชาสามารถอย่างหาที่เปรียบมิได้ เป็นที่ประจักษ์ชัดแก่พสกนิกรและศิลปินทั่วโลก ดังนั้นเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2529 คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้ทูลเกล้าฯ ถวายพระราชสมัญญา "อัครศิลปิน"[1] แด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ซึ่งแปลว่า "ผู้มีศิลปะอันเลอเลิศ" หรือ "ผู้เป็นใหญ่ในศิลปิน" นอกจากนี้ ทรงมีคุณูปการอุปถัมภ์ศิลปินทั้งหลายมาโดยตลอด

ในวโรกาสทรงครองราชย์ครบ 50 ปี สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ จัดทำโครงการหออัครศิลปินเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระ

[1] คำว่า อัครศิลปิน ได้รับการเสนอโดยอาจารย์ภาวาส บุนนาค อดีตราชเลขาธิการ

เจ้าอยู่หัวฯขึ้นเมื่อ พ.ศ.2539 เพื่อเป็นที่แสดงผลงานอันทรงคุณค่าของพระองค์และเพื่อสนองพระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี ที่ว่า

"ผลงานของศิลปินแห่งชาติเป็นมรดกศิลปะอันล้ำค่าของชาติ เป็นเครื่องหมายแสดงอารยธรรมอันสูงส่งของชาติไทยควรค่าแก่การภาคภูมิใจของคนไทยทั้งชาติ ผลงานของท่านเหล่านี้นับวันจะสูญหายไปด้วยสาเหตุต่างๆ จึงจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะต้องศึกษาผลงานของทุกท่านเหล่านี้ แล้วจัดทำเนียบขึ้นบัญชีอย่างเป็นระบบเพื่อประโยชน์ในการศึกษาและรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติโดยส่วนรวมต่อไป"

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ จึงได้นำเสนอโครงการหออัครศิลปินต่อคณะกรรมการเตรียมการเฉลิมพระเกียรติฯ ของกระทรวงศึกษาธิการ และจัดตั้งเป็นโครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ กลุ่มที่ 1 โครงการที่ 1 โดยใช้ที่ราชพัสดุในความดูแลของกรมศิลปากร บนพื้นที่ 5 ไร่ ณ ตำบลคลองห้า อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

3.1.1.2 <u>การศึกษาวัตถุประสงค์ของโครงการ</u>

1) เพื่อเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในวโรกาสทรงครองราชย์ครบ 50 ปี

2) เพื่อเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมและแสดงผลงานอันทรงคุณค่าด้านศิลปะและวัฒนธรรม ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในฐานะที่ทรงเป็น "อัครศิลปิน"

3) เพื่อเป็นศูนย์กลางในการจัดเก็บ จัดแสดงและสงวนรักษาผลงานที่มีคุณค่า ของศิลปินแห่งชาติ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและอนาคต

4) เพื่อเป็นสถานที่สำหรับให้ ศิลปินแห่งชาติ ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และถ่ายทอดต่อยอด ความรู้ให้แก่เยาวชน ศิลปิน ผู้มีความสามารถในด้านศิลปะ

5) เพื่อเป็นศูนย์กลางในการศึกษา ค้นคว้า วิจัย แลกเปลี่ยน ให้บริการข้อมูลทางศิลปวัฒนธรรมทั้งในและต่างประเทศ

6) เพื่อเป็นศูนย์กลางในการส่งเสริม ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนทั้งภายในและต่างประเทศ ในการจัดกิจกรรมและการแลกเปลี่ยนผลงานทางด้านศิลปวัฒนธรรม

3.1.1.3 <u>การศึกษาแนวความคิดในการออกแบบ</u>

หออัครศิลปินเป็นอาคารสถาปัตยกรรมไทยร่วมสมัยประยุกต์จากสถาปัตยกรรมไทยประเพณี แนวคิด *"อัครศิลปิน รายล้อมศิลปินแห่งชาติ ซึ่งพระองค์ทรงให้การอุปถัมภ์"* สร้างภายในบริเวณเดียวกับพิพิธภัณฑ์อีกหลายแห่งเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กาญจนาภิเษก หอจดหมายเหตุแห่งชาติ และพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา (5 ไร่)

1) แนวความคิดในการจัดวางผังโครงการ

สถาปัตยกรรมไทยประยุกต์ผสมผสานระหว่างการเชื่อมโยงพื้นที่ว่างและการวางผังแบบไทย โดยลดทอนรูปแบบของปั้นลมให้มีความเรียบง่ายแบบสมัยใหม่ หลังคายกสูงซ้อนกันหลายชั้น ลดหลั่นระดับของระนาบหลังคา มีปั้นลมแหลมชี้ขึ้น เพื่อให้ดูสง่างามสะท้อนความยิ่งใหญ่ และความสำคัญของสถานที่ จัดแสดงนิทรรศการของศิลปินแห่งชาติรายล้อมอัครศิลปินเป็นรูปตัว U ตามชั้นต่างๆ



รูป 3.2 ทางเข้าหลักหออัครศิลปิน
(ที่มา : จากการสำรวจ 17 ก.ย. 2555)

2) แนวความคิดในการจัดแสดงและทางสัญจรภายในส่วนจัดแสดง

พื้นที่ 3 ชั้น ภายในแบ่งเป็นห้องจำนวน 7 ห้อง ได้แก่ ห้องบริหาร 1 ห้อง, ห้องสมุด 1 ห้อง, ห้องนิทรรศการชั่วคราว 1 ห้อง, ห้องนิทรรศการถาวร 5 ห้อง จัดแสดงนิทรรศการของอัครศิลปิน 2 ห้อง และนิทรรศการของศิลปินแห่งชาติ (221 คน พ.ศ.2528-2554) 3 ห้อง โดยใช้สื่อผสมที่ทันสมัยและสื่อปฏิสัมพันธ์หลายชนิด ได้แก่ วิดีทัศน์ คอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย วิดีโอซีดี ซีดีภาพดูราแทน ไดโอราม่า คาราโอเกะ ตู้ถ่ายสติ๊กเกอร์ สไลด์มัลติวิชั่น เป็นต้น





รูป 3.3 ห้องสมุดหออัครศิลปิน (ซ้าย) รูป 3.4 ห้องจำหน่ายของที่ระลึก (ขวา)
(ที่มา : จากการสำรวจ 4 ก.ย. 2555)

3) แนวความคิดในการออกแบบโครงสร้าง

ออกแบบโดยกรมศิลปากร รูปทรงอาคารหลักเป็น คสล.สูง 3 ชั้น ทรงสูงเป็นจั่วแบบไทยประเพณีภาคกลางผสมผสานรูปแบบของหลังคาทรงสูงของไทยโบราณ และโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็กช่วงกว้าง

3.1.1.4 <u>การศึกษาองค์ประกอบ และพื้นที่ใช้สอย</u>

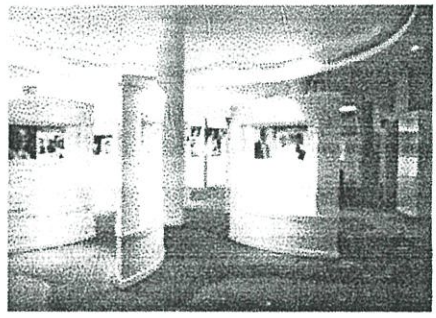
หออัครศิลปิน จัดแบ่งอาคารเป็นส่วนๆ ตามรูปแบบของนิทรรศการและ

การดำเนินตามขั้นตอน ดังนี้

ชั้นที่ 1

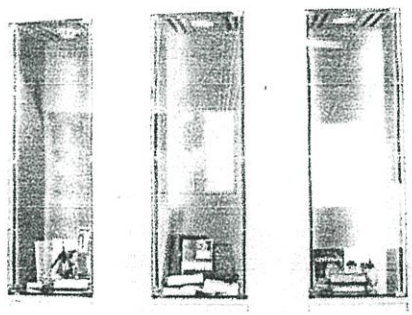
1) ห้องศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์

จัดแสดงแผ่นป้ายรายชื่อพร้อมลายเซ็น ประวัติ ผลงาน นำเสนอภาพและสื่อซอฟท์แวร์ มัลติมีเดีย โดยแบ่งเป็นด้านต่างๆ เช่น ร้อยแก้ว ร้อยกรอง ห้องสมุดวรรณศิลป์ ส่วนแสดงนิทรรศการชั่วคราว ที่จัดหมุนเวียนตลอด และส่วนสำนักงาน, ห้องประชุม




รูป 3.5 – รูป 3.6 นิทรรศการภายใน ห้องศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์

(ที่มา : จากการสำรวจ 4 ก.ย. 2555)




รูป 3.7 – รูป 3.8 การจัดแสดงวัตถุ ห้องศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์

(ที่มา : จากการสำรวจ 4 ก.ย. 2555)

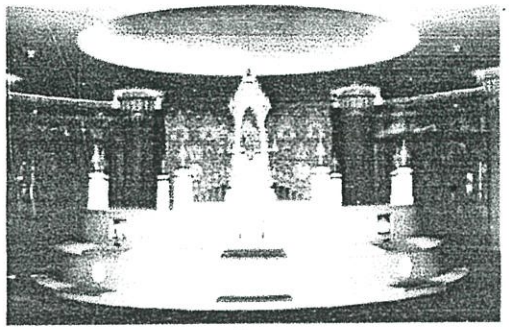
ชั้นที่ 2

2) ห้องอัครศิลปิน

จัดแสดงพระราชประวัติ พระอัจฉริยภาพด้านศิลปะและวัฒนธรรม 9 ด้าน ได้แก่ ภูมิสถาปัตยกรรม, หัตถกรรม, วรรณศิลป์และวาทศิลป์, จิตรกรรม, ประติมากรรมและการถ่ายภาพ นำเสนอผ่านสื่อต่างๆ เช่น ภาพวิดีทัศน์ และหนังสือพระราชนิพนธ์

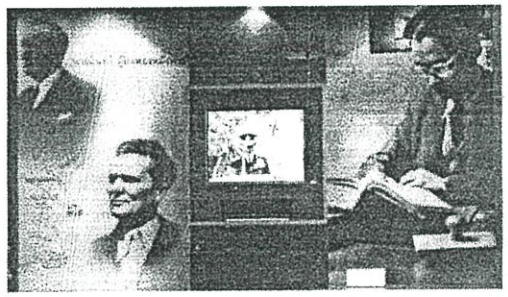
ตรงกลางเป็นจุดสำคัญของหออัครศิลปิน ประดิษฐานบุษบกไม้ประดับกระจกปิดทอง ภายในประดิษฐานพระราชลัญจกรประจำพระองค์รัชกาลที่ 9 จำลองบนพานแว่นฟ้าเปรียบเสมือนตัวแทนพระองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว “อัครศิลปิน” ฐานโดยรอบบุษบกมีสื่อวีดิทัศน์แสดงพระราชประวัติ พระราชกรณียกิจ จำนวน 9 ตอน เมื่อผู้เข้าชมนั่งคุกเข่าเครื่องจะ

ทำงานโดยอัตโนมัติ ฉากหลังเป็นจิตรกรรมฝาผนัง "ไตรภูมิ" ซ้าย - ขวา มีกระจกแกะลายเทพชุมนุม สื่อความหมายว่าเหล่าเทวดาล้วนสักการะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้เปรียบประดุจ "สมมุติเทพ"



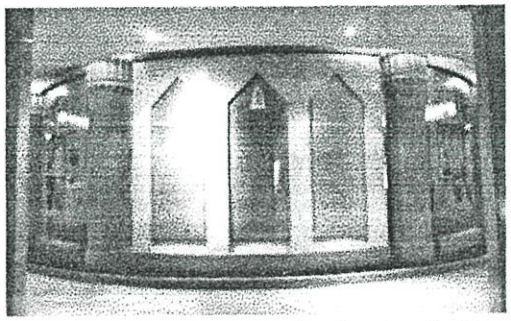
รูป 3.9 การจำลองความเป็นสมมุติเทพของรัชกาลที่ 9

(ที่มา : จากการสำรวจ 4 ก.ย. 2555)



รูป 3.10 นิทรรศการภายในห้องอัครศิลปิน

(ที่มา : จากการสำรวจ 4 ก.ย. 2555)



รูป 3.11 นิทรรศการภายในห้องอัครศิลปิน

(ที่มา : จากการสำรวจ 4 ก.ย. 2555)

3) ห้องศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง

จัดแสดงแผ่นป้ายรายชื่อพร้อมลายเซ็น ประวัติ ผลงาน ภายในห้องจำลองบรรยากาศโรงละคร ไดโอราม่าระบบจานหมุนแสดงหุ่นจำลอง ห้องฉายภาพยนตร์ประวัติและผลงานศิลปินแห่งชาติ มีเวทีการแสดงประกอบแสงสีเสียง สำหรับใช้ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาและห้องฉายภาพยนตร์ขนาด 20 ที่นั่ง



รูป 3.12 นิทรรศการ สาขาศิลปะการแสดง (ซ้าย) รูป 3.13 วัตถุจัดแสดงจริง (ขวา)

(ที่มา : จากการสำรวจ 4 ก.ย. 2555)



รูป 3.14 การจัดนิทรรศการ ห้องศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง

(ที่มา : จากการสำรวจ 4 ก.ย. 2555)

4) ห้องศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์

จัดแสดงแผ่นป้ายรายชื่อพร้อมลายเซ็น ประวัติ ผลงานที่โดดเด่น ให้บริการข้อมูลผ่านคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย มีห้องบรรยายเพื่อจัดกิจกรรมพบปะศิลปินแห่งชาติ

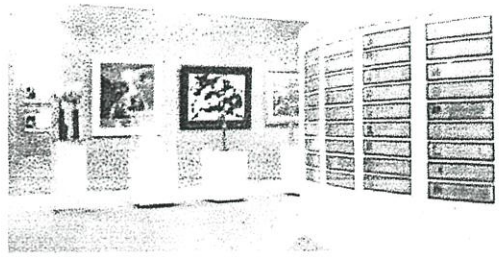
ด้านประติมากรรม แสดงผลงานจริงวางบนแท่น

ด้านถ่ายภาพ แสดงตัวอย่างภาพถ่ายพร้อมรายละเอียด

ด้านจิตรกรรม แสดงผลงานชิ้นสำคัญในกรอบรูป

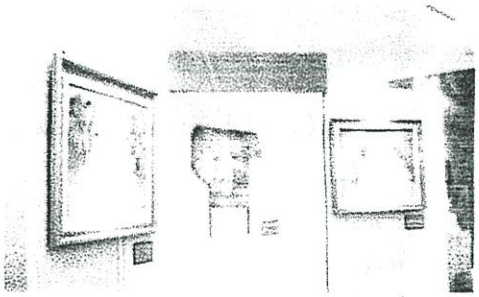
ด้านหัตถศิลป์ แสดงผลงานหัตถกรรม เช่น ทอผ้า เครื่องถม งานปั้น งานแกะสลัก และแบบร่างต่างๆ

ด้านสถาปัตยกรรม จัดแสดงผลงานแบบร่างทางสถาปัตยกรรม และแบบจำลอง 3 มิติ ทั้งแบบไทยประเพณีและแบบร่วมสมัย



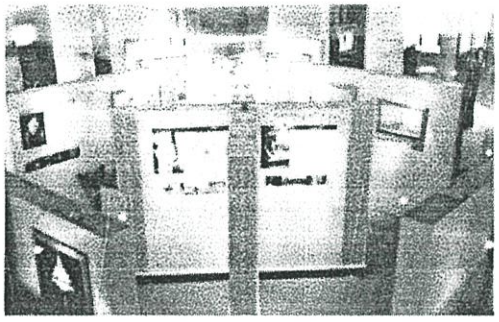
รูป 3.15 นิทรรศการ ด้านประติมากรรม

(ที่มา : จากการสำรวจ 4 ก.ย. 2555)




รูป 3.16 นิทรรศการ ด้านจิตรกรรม ภาพพิมพ์และสื่อผสม (ซ้าย) รูป 3.17 ด้านหัตถศิลป์ (ขวา)

(ที่มา : จากการสำรวจ 4 ก.ย. 2555)



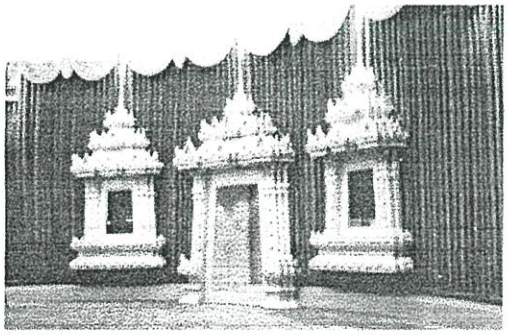
รูป 3.18 การจัดนิทรรศการ ด้านสถาปัตยกรรม

(ที่มา : จากการสำรวจ 4 ก.ย. 2555)

ชั้นที่ 3

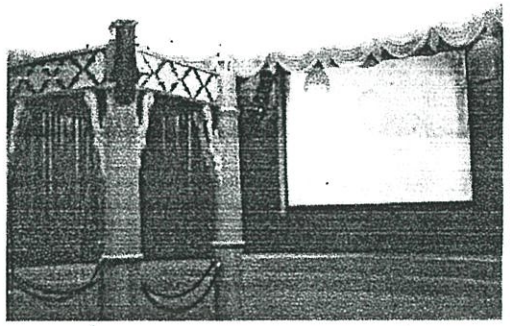
5) ห้องอัครศิลปิน

จัดแสดงพระปรีชาสามารถด้านจิตรกรรม ด้านประติมากรรม ด้านภาพถ่าย และด้านดนตรี โดยภาพและสื่อมัลติมีเดีย พร้อมส่วนฉายภาพยนตร์ และภาพสไลด์บนเพดานหลังคาโดมโค้ง



รูป 3.19 ระบบเสียงและภาพนำเสนอเพลงพระราชนิพนธ์

(ที่มา : จากการสำรวจ 4 ก.ย. 2555)



รูป 3.20 สื่อนำเสนอพระอัจฉริยภาพด้านดุริยศิลป์

(ที่มา : จากการสำรวจ 4 ก.ย. 2555)

การออกแบบภายในใช้ผนังโค้งแบ่งส่วนที่รายล้อมเวทีอัครศิลปินเป็นการให้ข้อมูลขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ อยู่รอบนอก บริการข้อมูลทั้งด้วยวิดีทัศน์ บอร์ดนิทรรศการ และคอมพิวเตอร์

3.2.1.5 <u>การศึกษาและวิเคราะห์โครงการ</u>

<u>ข้อดีของโครงการ</u>

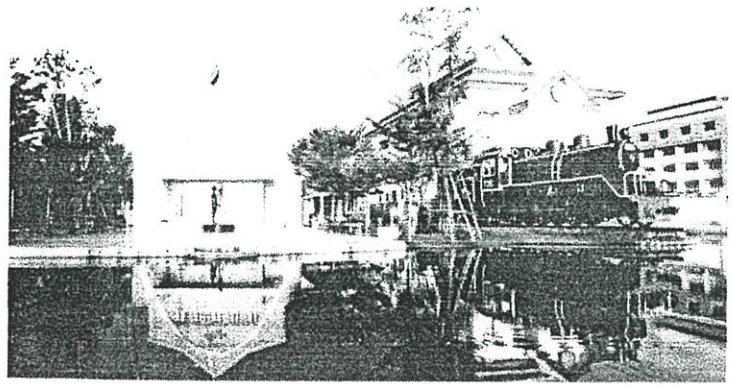
- การจัดเส้นทางสัญจรภายในห้องจัดแสดงแบบผสมผสาน มีความต่อเนื่องกัน ไล่ลำดับ ทำให้ไม่เกิดการติดขัดในการชม
- วัตถุที่ใช้ในการจัดแสดงเป็นของจริง มีแผ่นป้ายบอกรายละเอียด หรือมีวิดีทัศน์ข้อมูล ซึ่งทำให้ผู้ชมเกิดความเข้าถึงและเข้าใจมากขึ้น
- แนวคิดการสื่อความหมายห้องอัครศิลปินเกี่ยวกับรัชกาลที่ 9 ดี

<u>ข้อเสียของโครงการ</u>

- เนื่องจากมีการทดลองเปิดใช้งานมานาน (สร้างเสร็จปี 2544 ทำพิธีเปิดโครงการปี พ.ศ.2550) ทำให้สื่อมัลติมีเดียต่างๆ เสื่อมสภาพ ไม่สมบูรณ์
- โครงการตั้งอยู่ห่างไกลจากตัวเมือง เข้าถึงได้ยาก ระบบคมนาคมขนส่งไม่สะดวก และขาดการประชาสัมพันธ์ จึงทำให้มีผู้ใช้บริการไม่มากนัก
- ไม่มีลิฟต์โดยสาร ทำให้ไม่สามารถรองรับผู้ใช้งานที่พิการได้

3.2.1.6 <u>สรุปการศึกษาโครงการ</u>

เป็นโครงการประเภท "หอเกียรติคุณ" (Hall of Fame) ทำหน้าที่เชิดชูเกียรติและความสามารถของบุคคลที่ทำชื่อเสียง โดยการจัดนิทรรศการแบ่งเป็นหมวดหมู่ มีความต่อเนื่องและเป็นตัวอย่างการใช้แนวคิดในการจัดห้องนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์



รูป 3.21 หอภาพยนตร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน)

(ที่มา : http://www.fapot.org)

3.1.1 **หอภาพยนตร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน)**

เจ้าของโครงการ : หอภาพยนตร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน)

ปีที่สร้างเสร็จ : พ.ศ. 2544

ที่ตั้ง : ถนนพุทธมณฑล สาย 5 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

พื้นที่ : 19,200 ตารางเมตร (12 ไร่)

เปิดทำการ : วันจันทร์ – วันอาทิตย์

สถาปนิก : กรมศิลปากร

3.1.1.1 <u>การศึกษาความเป็นมาของโครงการ</u>

ประเทศไทย มีการผลิตภาพยนตร์จำนวนมาก และเคยอยู่ในอันดับที่12 ของประเทศผู้ผลิตภาพยนตร์รายใหญ่ของโลก มากกว่า 100 เรื่องต่อปี ความคิดในการจัดเก็บรักษาภาพยนตร์ของชาติได้เคยเกิดขึ้นอย่างเป็นทางการครั้งหนึ่งในปี พ.ศ.2509 ต่อมากรมศิลปากรจัดทำโครงการจัดตั้งหอภาพยนตร์แห่งชาติและขออนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการเมื่อวันที่ 7 กันยายน พ.ศ.2527 โดยคณะกรรมการของโครงการซึ่งประกอบด้วยข้าราชการกรมศิลปากร นักวิชาการ เอกชน และบุคคลในวงการภาพยนตร์ ได้ศึกษาการจัดตั้ง รูปแบบโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของหน่วยงาน หรือองค์กรด้านนี้ในต่างประเทศ ที่สุดได้เห็นชอบให้เรียกชื่อหน่วยงานที่จะจัดตั้งขึ้นในประเทศไทยนี้ว่า "หอภาพยนตร์แห่งชาติ" (THE NATIONAL FILM ARCHIVE) และได้รับอนุญาตจากกรมศิลปากรให้ใช้อาคารเก่าทิ้งร้างหลังหนึ่งในบริเวณพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์ ถนนเจ้าฟ้า กรุงเทพ ซึ่งเคยเป็นอาคารโรงกษาปณ์ของกรมธนารักษ์มาก่อน ให้เป็นที่ทำการของหอภาพยนตร์แห่งชาติ และในปี พ.ศ.2550 หอภาพยนตร์แห่งชาติได้ย้ายสถานที่ตั้งจากอาคารเก่าในบริเวณพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์ ถนนเจ้าฟ้า กรุงเทพ ไปยังสถานที่ตั้งใหม่ที่ถนนพุทธมณฑล สาย 5 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม



รูป 3.22 ป้ายชื่อหอภาพยนตร์แห่งชาติ

(ที่มา : http://www.fapot.org)

หน้าที่รับผิดชอบ

1) ถือกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง และมีทรัพยสิทธิต่างๆ ก่อตั้งสิทธิ หรือทำนิติกรรมทุกประเภท ผูกพันทรัพย์สิน ตลอดจนทำนิติกรรมอื่นใดเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการของหอภาพยนตร์

2) จัดให้มี หรือให้ทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษา และดำเนินงานเกี่ยวกับหอภาพยนตร์

3) ทำความตกลงและร่วมมือกับองค์การหรือหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในประเทศหรือต่างประเทศ ในกิจการที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของหอภาพยนตร์

4) เข้าร่วมทุนกับนิติบุคคลอื่นในกิจการเกี่ยวกับวัตถุประสงค์หอภาพยนตร์

5) กู้ยืมเงินเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์หอภาพยนตร์

6) เรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน หรือค่าบริการในการดำเนินกิจการ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่คณะกรรมการกำหนด

7) ดำเนินการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องตามวัตถุประสงค์หอภาพยนตร์

3.1.1.2 การศึกษาวัตถุประสงค์ของโครงการ

1) จัดหา รวบรวม ประเมินค่า คัดเลือก และจัดทำระบบทะเบียนภาพยนตร์และสิ่งเกี่ยวเนื่องเพื่อเก็บรักษาเป็นทรัพย์สินทางปัญญา และเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ

2) สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์เพื่อปฏิบัติการและให้บริการอนุรักษ์ภาพยนตร์ตลอดจนสิ่งเกี่ยวเนื่องกับภาพยนตร์

3) ศึกษา วิจัย ตลอดจนสนับสนุนการทำวิจัยเกี่ยวกับภาพยนตร์ และสนับสนุนให้มีการใช้ภาพยนตร์เป็นเครื่องมือในการทำวิจัยในสาขาวิชาอื่นๆ

4) ให้บริการสาธารณะเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการใช้ประโยชน์จากภาพยนตร์รวมทั้งสิ่งเกี่ยวเนื่องกับภาพยนตร์ ตลอดจนข้อมูลต่างๆ ที่หอภาพยนตร์มีอยู่

5) จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ภาพยนตร์ในฐานะเป็นสื่อการศึกษา งานศิลปวัฒนธรรมและการบันเทิง และเป็นแหล่งให้การศึกษาเรียนรู้นอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัยและการศึกษาตลอดชีวิต

6) จัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ โสตทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวกับภาพยนตร์ เพื่อเผยแพร่เป็นวิทยาการและผลงานด้านภาพยนตร์ต่อสาธารณะ

7) เป็นศูนย์กลางข้อมูลด้านภาพยนตร์ ตลอดจนเชื่อมโยงข้อมูลกับหอภาพยนตร์นานาชาติ สถาบันการศึกษา และหน่วยงานด้านภาพยนตร์อื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศ

8) เป็นสมาชิกภาพ เข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานหรือองค์การระหว่างชาติ ที่ เกี่ยวเนื่องกับกิจการของหอภาพยนตร์ ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี

3.1.1.3 <u>การศึกษาแนวความคิดในการออกแบบ</u>

หอภาพยนตร์แห่งชาติ สร้างเลียนแบบโรงถ่ายหนังศรีกรุง[2] ซึ่งเป็นโรงถ่ายภาพยนตร์เสียงที่ได้มาตรฐานแห่งแรกของไทย (สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2478) แต่ถูกรื้อทิ้งเมื่อปี พ.ศ. 2508 ด้านหน้าโรงถ่ายประดิษฐานพระบรมรูปพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าทองแถมถวัลย์วงศ์ กรมหลวงสรรพสาตรศุภกิจ (พระอนุชาในรัชกาลที่ 5) ผู้เป็นบิดาแห่งวงการภาพยนตร์ไทย



รูป 3.23 ลานด้านหน้าโรงถ่ายศรีกรุงจำลอง

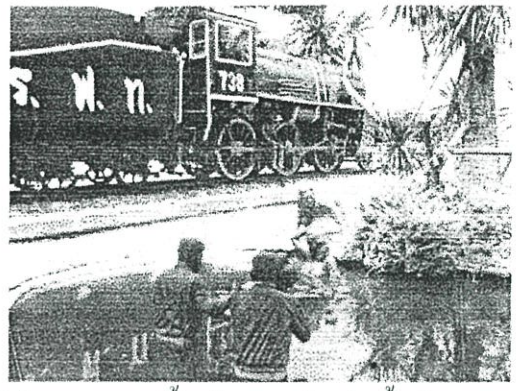
(ที่มา : จากการสำรวจ 8 ก.ย. 2555)

1) แนวความคิดในการจัดวางผังโครงการ

การวางผังแบบเป็นกลุ่มอาคารในลักษณะของการเชื่อมต่อกิจกรรม มีพื้นที่ว่างแทรกในแต่ละกลุ่มอาคาร เช่น การจัดภูมิทัศน์รอบอาคาร ส่วนพักผ่อน

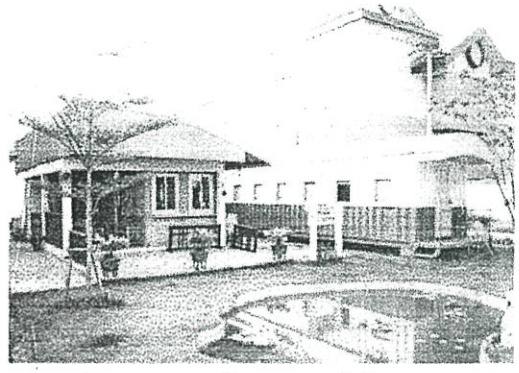
---

[2] อาคารโรงถ่ายภาพยนตร์เสียง "ศรีกรุง" ของพี่น้องตระกูล "วสุวัต" ออกแบบโดยโปรเฟสเซอร์ อีมันเฟรดี สถาปนิกชาวอิตาลี เมื่อปี พ.ศ. 2478 ขณะนั้นตั้งอยู่ที่กลางทุ่งบางกะปิ ริมถนนกรุงเทพ – สมุทรปราการ ซึ่งปัจจุบัน คือ บริเวณปากซอยถนนอโศก และถนนสุขุมวิท



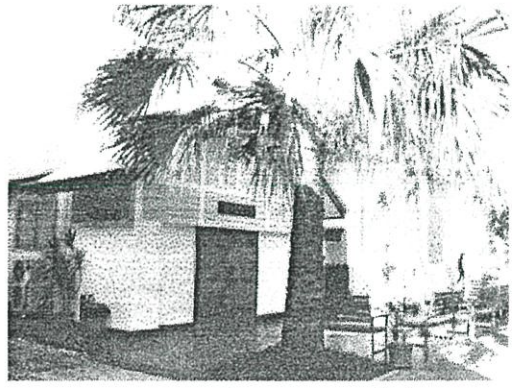
รูป 3.24 ลานหน้าโครงการ รูปปั้นนักแสดงรุ่นเก่า ปั้นโดย ยอดชาย เมฆสุวรรณ

(ที่มา : จากการสำรวจ 8 ก.ย. 2555)



รูป 3.25 ลานบริเวณทางเข้าโครงการ

(ที่มา : จากการสำรวจ 8 ก.ย. 2555)

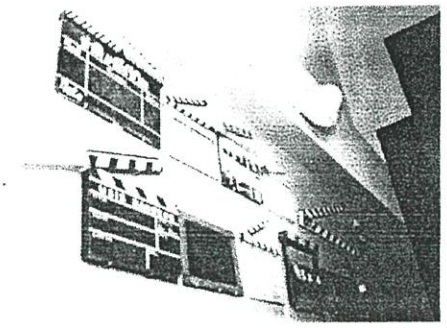


รูป 3.26 อาคารโรงภาพยนตร์ศรีกรุง

(ที่มา : จากการสำรวจ 8 ก.ย. 2555)

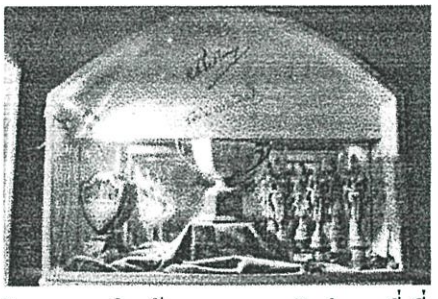
2) แนวความคิดในการจัดแสดงและทางสัญจรภายในส่วนจัดแสดง

ภายในอาคารโรงถ่ายภาพยนตร์ ส่วนจัดแสดงไม่ได้แบ่งเป็นห้องแต่นำเอาวัตถุจัดแสดงมาจัดวางตามผนังตามทางเดินโดยไม่มีป้ายบอกรายละเอียดใดๆ เนื่องจากมีแนวคิดให้วิทยากรนำชมรอบละ 10 คนเท่านั้น เพื่อความเข้าใจอย่างละเอียดจากการบอกเล่าและการซักถาม



รูป 3.27 การจัดวัตถุแสดงบนผนัง slate ของภาพยนตร์ชื่อดัง

(ที่มา : จากการสำรวจ 8 ก.ย. 2555)



รูป 3.28 การจัดวัตถุแสดงในตู้กระจก รางวัลต่างๆ ที่เกี่ยวกับภาพยนตร์

(ที่มา : จากการสำรวจ 8 ก.ย. 2555)



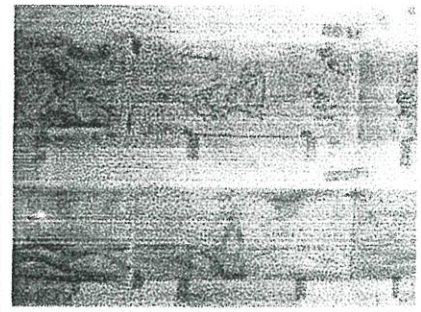
รูป 3.29 การจัดแผ่นป้ายบรรยายประวัติภาพยนตร์ไทย

(ที่มา : จากการสำรวจ 8 ก.ย. 2555)



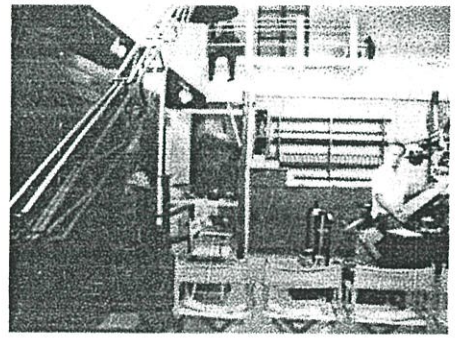
รูป 3.30 ตัวอย่างเสื้อผ้าจริงที่ใช้ถ่ายทำในภาพยนตร์

(ที่มา : จากการสำรวจ 8 ก.ย. 2555)

รูป 3.31 – รูป 3.32 ตัวอย่างวิธีการทำภาพยนตร์แอนิเมชั่น

(ที่มา : จากการสำรวจ 8 ก.ย. 2555)

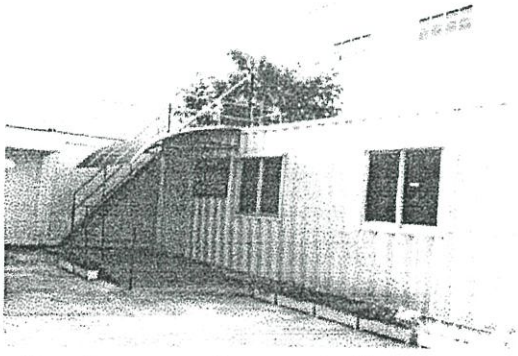



รูป 3.33 – รูป 3.34 ส่วน Hall of Fame ประวัติและผลงาน รัตน์ เปสตันยี

(ที่มา : จากการสำรวจ 8 ก.ย. 2555)

3) แนวความคิดในการออกแบบโครงสร้าง

เนื่องจากเป็นอาคารที่สร้างจำลองจากอาคารเก่า ยังคงรูปแบบสถาปัตยกรรมเดิมไว้ โครงสร้างที่ใช้เป็นคอนกรีตเสริมเหล็กในระบบเสา-คาน (ส่วนพิพิธภัณฑ์, ส่วนสำนักงาน) ส่วนโสตทัศนสถานเฉพาะเรื่อง ดัดแปลงการใช้งานตู้คอนเทนเนอร์ และในส่วนคลังจัดเก็บวัตถุสิ่งของ ใช้โครงสร้างเหล็กและหลังคา metal sheet ส่วนหลังคาพิพิธภัณฑ์เป็นส่วนที่มีฉนวนกันความร้อน และสามารถระบายน้ำฝนได้ดี รวมถึงใช้ผนังคอนกรีตชนิดหนาเพื่อป้องกันสิ่งของที่จัดแสดงภายใน ผนังภายนอกอาคารมีการใช้สีสันที่สดใส และตัดกัน เช่น สีเหลือง สีฟ้า สีชมพู




รูป 3.35 โสตทัศนสถาน เชิด ทรงศรี (ซ้าย) รูป 3.36 ส่วนคลังเก็บวัตถุจัดแสดง (ขวา)

(ที่มา : จากการสำรวจ 8 ก.ย. 2555)

3.1.1.4 <u>การศึกษาองค์ประกอบ และพื้นที่ใช้สอย</u>

มีองค์ประกอบหลัก แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่จัดเก็บและรักษา และส่วนเผยแพร่ จัดกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกอาคาร

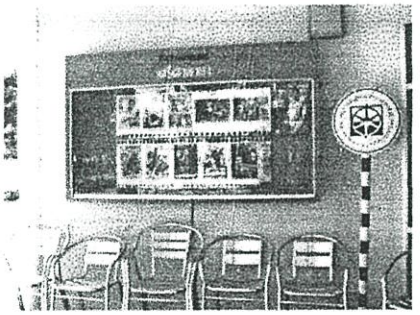
1) โรงภาพยนตร์ศรีศาลายา

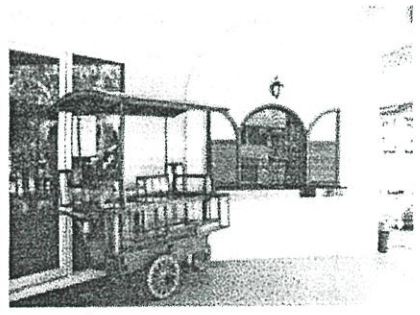
จัดฉายภาพยนตร์เป็นประจำทุกวัน



รูป 3.37 ด้านหน้าโรงภาพพยนตร์ศรีศาลายา

(ที่มา : จากการสำรวจ 8 ก.ย. 2555)

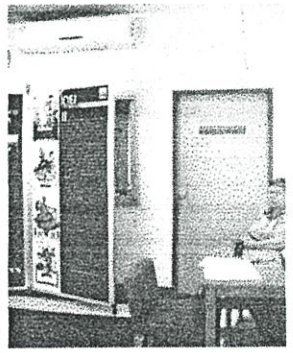




รูป 3.38 – รูป 3.39 ด้านหน้าโรงภาพยนตร์ จำลองบรรยากาศแบบเก่า

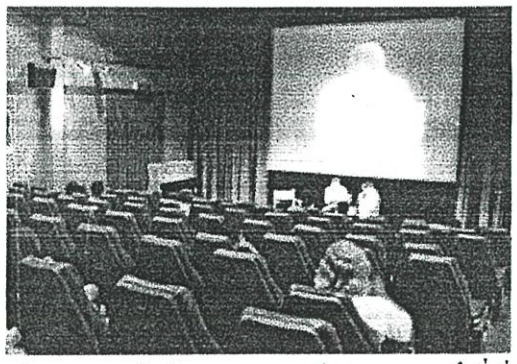
(ที่มา : จากการสำรวจ 8 ก.ย. 2555)





รูป 3.40 ภายในเป็นส่วนงานประชาสัมพันธ์ (ซ้าย) รูป 3.41 ร้านขายของที่ระลึก (ขวา)

(ที่มา : จากการสำรวจ 8 ก.ย. 2555)



รูป 3.42 ภายในโรงภาพยนตร์ จำนวน 120 ที่นั่ง

(ที่มา : จากการสำรวจ 8 ก.ย. 2555)

2) พิพิธภัณฑ์ภาพยนตร์ไทย

รวบรวมสิ่งของ เครื่องใช้ต่างๆ ของวงการภาพยนตร์ไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

- จัดแสดงประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ในประเทศไทย
- ก่อนประวัติศาสตร์
- กำเนิดภาพยนตร์โลก
- กำเนิดภาพยนตร์ในสยาม
- ยุคภาพยนตร์เงียบ
- ยุคภาพยนตร์เสียง
- ยุคหนังทองของไทย
- ยุคการฟื้นตัวหลังสงคราม
- ภาพยนตร์ไทยยุคใหม่
- ภาพยนตร์นอกกระแส



รูป 3.43 ผนังนอกคารพิพิธภัณฑ์

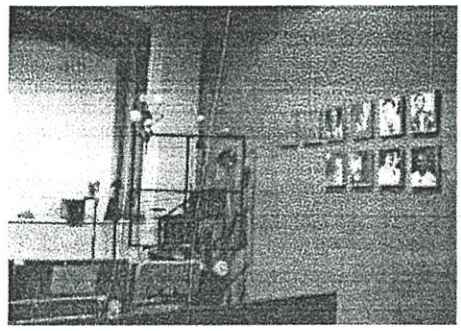
(ที่มา : จากการสำรวจ 8 ก.ย. 2555)

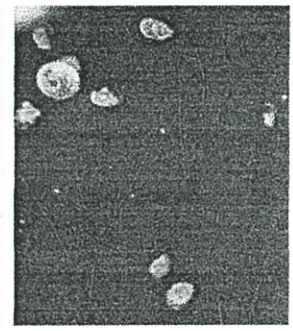
ภายในพิพิธภัณฑ์มีการจำลองห้องฉายภาพยนตร์ "โรงภาพยนตร์อลังการ" ในสมัยยุคหนังเงียบ และหนังพากย์ ขนาด 20 ที่นั่ง พร้อมตัวอย่างห้องผู้จัดการโรงภาพยนตร์ และส่วนเจ้าหน้าที่ฉายภาพยนตร์



รูป 3.44 หน้าโรงภาพยนตร์อลังการ

(ที่มา : จากการสำรวจ 8 ก.ย. 2555)





รูป 3.45 ภายในมี Hall of Fame ของผู้กำกับ (ซ้าย) รูป 3.46 ดาวค้างฟ้า (ขวา)

(ที่มา : จากการสำรวจ 8 ก.ย. 2555)

3) ห้องสมุด และโสตทัศนสถาน เชิด ทรงศรี



รูป 3.47 ภายในห้องสมุด และโสตทัศนสถาน เชิด ทรงศรี

(ที่มา : จากการสำรวจ 8 ก.ย. 2555)

4) ลานดารา

การประทับรอยพิมพ์มือ พิมพ์เท้า ดาราภาพยนตร์ไทยที่มีชื่อเสียงและได้รับรางวัล โดยเงื่อนไขไม่จำกัดเพศ อายุ หรือจำนวนภาพยนตร์ที่เคยเล่น แต่ต้องเป็นดาราที่ทำชื่อเสียงและได้รับรางวัลเท่านั้น



รูป 3.48 รอยพิมพ์มือ – เท้า เด่น เด่อ เทพ

(ที่มา : จากการสำรวจ 8 ก.ย. 2555)

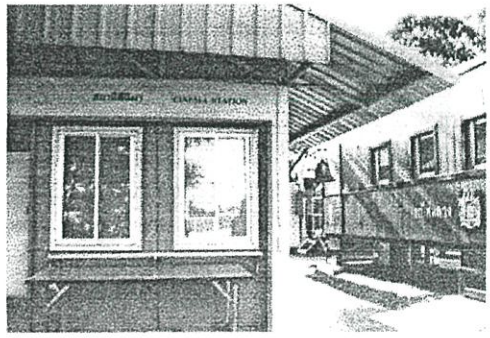


รูป 3.49 ลานดารา

(ที่มา : http://www.fapot.org)

5) สถานีรถไฟศีนิมา

อาคารขนาดเล็ก ชั้นเดียว ใช้เป็นที่ทำงานของเจ้าหน้าที่ โดยทำเลียนแบบสถานีรถไฟชื่อ ศีนิมา CINEMA



รูป 3.50 สถานีรถไฟศีนิมา

(ที่มา : จากการสำรวจ 8 ก.ย. 2555)

3.2.1.5 <u>การศึกษาและวิเคราะห์โครงการ</u>

<u>ข้อดีของโครงการ</u>

- ต้องมีวิทยากรนำชม ทำให้ผู้ชมได้รับข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน เป็นลำดับ
- การนำวัตถุจริงมาจัดแสดง เป็นสิ่งที่สามารถพบได้ในอดีต เกิดความน่า

สนใจ ตื่นตาตื่นใจ ไม่ได้เป็นจัดวางเพียงแต่ในตู้กระจก แต่สามารถสัมผัสได้

- จัดวางผังอาคารแบบกระจาย ทำให้เกิดพื้นที่ว่างแต่ละอาคารเปิดเป็นสวนพักผ่อนหย่อนใจ

- การสัญจรภายในพิพิธภัณฑ์เป็นรอบๆ โดยมีการเรียงลำดับเรื่องราวตามเส้นทางการสัญจร ทำให้ไม่เกิดการติดขัดในการชม

ข้อเสียของโครงการ

- เนื่องจากเป็นอาคารเลียนแบบของเดิม แต่มีขนาดเล็กกว่ามาก ทำให้จัดสรรพื้นที่ภายในได้ไม่คล่อง

- เทคโนโลยีการนำเสนอที่ใช้ไม่หลากหลาย และไม่ทันสมัยมากนัก

- โครงการตั้งอยู่ห่างไกลจากตัวเมือง เข้าถึงได้ยาก ระบบคมนาคมขนส่งไม่สะดวก ขาดการประชาสัมพันธ์

3.2.1.6 สรุปการศึกษาโครงการ

หอภาพยนตร์แห่งชาตินี้เป็นโครงการประเภท "พิพิธภัณฑ์" และ "หอเกียรติคุณ" มีการรวบรวม จัดเก็บ และรักษาวัตถุสิ่งของ เป็นพิพิธภัณฑ์ประเภทเฉพาะเรื่อง ครอบคลุมตั้งแต่ประวัติบุคคลจนถึงประวัติของวงการ อีกทั้งยังมีการใช้วัตถุจริงมาจัดแสดง ส่วนของหอเกียรติคุณ นอกจากมีประวัติ รูป และผลงานแล้ว ยังมี walk of fame ซึ่งสร้างความน่าสนใจให้กับโครงการ



รูป 3.51 มุมมองนิทรรศน์รัตนโกสินทร์จากถนนราชดำเนิน

(ที่มา : http://www.nitasrattanakosin.com)

3.1.2 นิทรรศน์รัตนโกสินทร์

เจ้าของโครงการ : สำนักทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

ปีที่สร้างเสร็จ : เปิดให้เข้าชม พ.ศ. 2553

ที่ตั้ง : 100 ถ.ราชดำเนินกลาง แขวงบวรนิเวศ เขตพระนคร กทม. 10200

พื้นที่ : 25,000 ตารางเมตร

สถาปนิก : บริษัท ไร้ท์แมน จำกัด

3.1.1.1 <u>การศึกษาความเป็นมาของโครงการ</u>

อาคารบริเวณถนนราชดำเนินกลาง เป็นงานสถาปัตยกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์กรุงเทพมหานคร นับตั้งแต่มีพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ให้ตัดถนนราชดำเนินจากพระราชวังดุสิตไปยังพระบรมมหาราชวัง โดยจัดวางรูปแบบตามลักษณะของ Champs Elysees ในประเทศฝรั่งเศส

การก่อสร้างถนนราชดำเนินเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2442 ส่วนอาคารตลอดแนวถนนราชดำเนินกลางเริ่มดำเนินการในปี พ.ศ.2480 โดยการเวนคืนที่ดินทั้งสองฝั่งถนนข้างละ 40 เมตร และออกแบบโดยสถาปนิกหลายท่าน ได้แก่ มล.ปุ่ม มาลากุล, หม่อม อภัยวงศ์ ใช้แนวความคิดในการออกแบบจาก Champ Elysees

งานก่อสร้างอาคาร ใช้เวลาระหว่างปี พ.ศ.2480 ถึง 2491 มีอาคาร 15 หลัง ใช้งบประมาณก่อสร้าง 10 ล้านบาท โดยจ้างผู้รับเหมาก่อสร้าง อาทิเช่น บริษัท ส่างวรรณดิศ จำกัด, บริษัทคริสเตียนีแอนด์เนลสัน จำกัด และในขณะเดียวกันได้ก่อสร้างอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยในปี พ.ศ. 2482 ด้วย

3.1.1.2 <u>การศึกษาวัตถุประสงค์ของโครงการ</u>

1) เพื่อเป็นศูนย์กลางเรียนรู้ข้อมูล และแหล่งรวบรวมความรู้ทางประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรม ของยุคกรุงรัตนโกสินทร์ที่สมบูรณ์แบบที่สุดในประเทศไทย

2) เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทยและให้ความเป็นไทยเหล่านี้สามารถอวดสู่สายตาชาวโลก

3) เพื่อเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่บนถนนราชดำเนิน

3.1.1.3 <u>การศึกษาแนวความคิดในการออกแบบ</u>

กำหนดรูปแบบของห้องจัดแสดงด้วยคุณลักษณะอัญมณี 9 อย่าง เพื่อสื่อความหมายถึงการแสดงงาน แต่ละส่วนออกแบบอาคารที่มีพื้นที่ใช้สอยที่ต่าง เพื่อรองรับรูปแบบการจัดแสดงงานด้วยสื่อมัลติมีเดียที่หลากหลาย ตระการตา มีความยืดหยุ่น ผสมผสานในการใช้ที่ว่างแสดงออกถึงความเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นไทย การออกแบบให้ภายในมีพื้นที่ระหว่างพื้นถึงฝ้าเพดานมาก เพื่อจัดแสดงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การปรับปรุงอาคารเก่าให้ทันสมัยและสนองต่อประโยชน์ใช้สอยที่ต่างไปอย่างมีคุณค่า



รูป 3.52 ด้านหน้านิทรรศน์รัตนโกสินทร์
(ที่มา : จากการสำรวจ 11 ก.ย. 2555)

1) แนวความคิดในการจัดวางผังโครงการ

สถาปัตยกรรม พ.ศ.2475-2489 เป็นการออกแบบที่ยึดแนวสถาปัตยกรรมแบบคลาสสิคตะวันออก มีรูปแบบและสัดส่วนของอาคารที่เน้นแกน (Axis) ของอาคารทั้งแนวตั้งและแนวราบเพื่อให้เกิดความสมดุล โดยกำหนดให้มีทางเข้าหลักตรงกลาง การจัดวางผังบริเวณวางอาคารขนานตามแนวถนน และวางตัวอาคารให้สัมพันธ์กับทิศทางแดด - ลม เพื่อให้สามารถรับลมธรรมชาติได้ดี

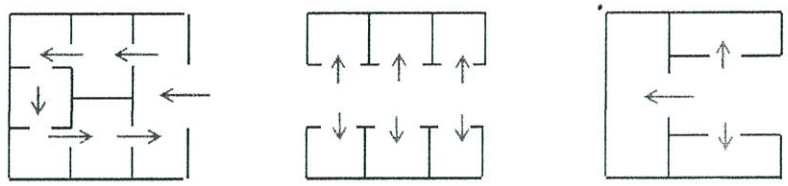
2) แนวความคิดในการจัดแสดงและทางสัญจรภายในส่วนจัดแสดง

การจัดแสดงแบบ hand on ทำให้ผู้ชมสามารถสัมผัสและมีส่วนร่วมผสมผสานกับการรับชมสื่อสามมิติแบบ visual 3D เสมือนอยู่ในเหตุการณ์จริง

- Room to room arrangement สัญจรจากห้องหนึ่งไปยังห้องหนึ่งโดยไม่ต้องย้อนกลับ แต่เมื่อปิดห้องหนึ่งจะเกิดการติดขัด

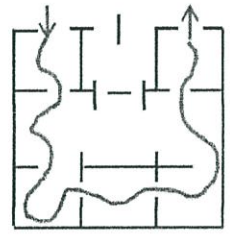
- Corridor to room arrangement มีทางเดินตรงกลาง และมีทางเดินแยกเข้าแต่ละห้องจัดแสดงโดยตรงโดยไม่ต้องผ่านห้องอื่นๆ แต่รักษาความปลอดภัยยาก

- Nave to room arrangement ตรงกลางเป็นโถง แยกชมแต่ละห้องจัดแสดง เหมาะสำหรับการเข้าชมเป็นกลุ่ม



รูป 3.53 ตัวอย่างการจัดห้องแสดงแบบต่างๆ

(ที่มา : http://google.com)



รูป 3.54 ตัวอย่างการจัดห้องแสดงแบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส

(ที่มา : http://google.com)

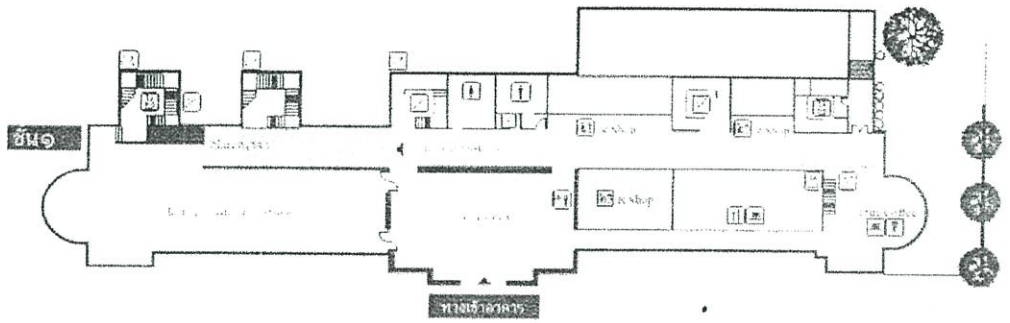
3) แนวความคิดในการออกแบบโครงสร้าง

โครงสร้าง คสล. มีแนวครีบทางตั้งระหว่างหน้าต่างและกันสาด ยื่นออกจากแนวผนังเพื่อเน้นทางเข้า หน้าต่างส่วนอื่นๆ มีกันสาด คสล. ด้านบน และปูนปั้นขอบล่างหน้าต่าง ผนังภายนอกอาคารเป็นผนังก่ออิฐฉาบปูนทำผิวไม่เรียบ (Texture) เซาะร่องเลียนแบบการเรียงหิน หลังคาดาดฟ้าส่วนโค้งปลายอาคารทั้งสองด้านเป็นพื้น คสล. ส่วนกลางอาคารระหว่างโค้งเป็นหลังคาจั่วโครงไม้มุงกระเบื้อง ยกขอบสูงเพื่อบังหลังคากระเบื้อง และทำเป็นกันสาด

3.1.1.4 <u>การศึกษาองค์ประกอบ และพื้นที่ใช้สอย</u>

อาคารนี้มีลักษณะการจัดแบ่งพื้นที่ใช้สอยเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนนิทรรศการ, ส่วนสำนักงาน, ส่วนห้องสมุด และส่วนร้านค้า

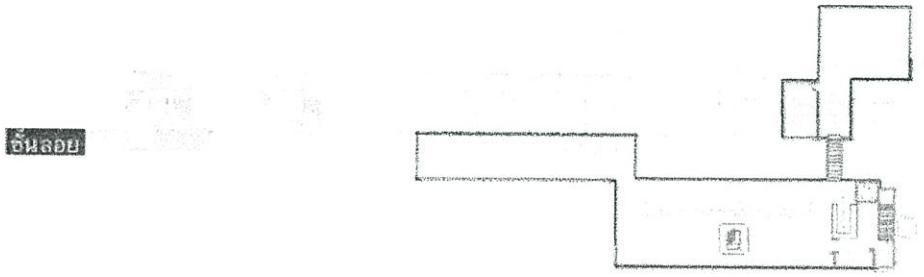
ชั้น 1 ส่วนต้อนรับ ร้านค้า และส่วนบริการ



รูป 3.55 ผังชั้น 1

(ที่มา : http://www.nitasrattanakosin.com)

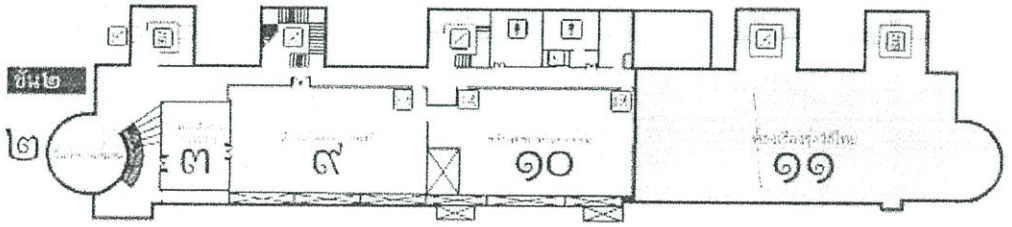
ชั้นลอย ห้องสมุด และเชื่อมต่อกับส่วนสำนักงาน



รูป 3.56 ผังชั้นลอย

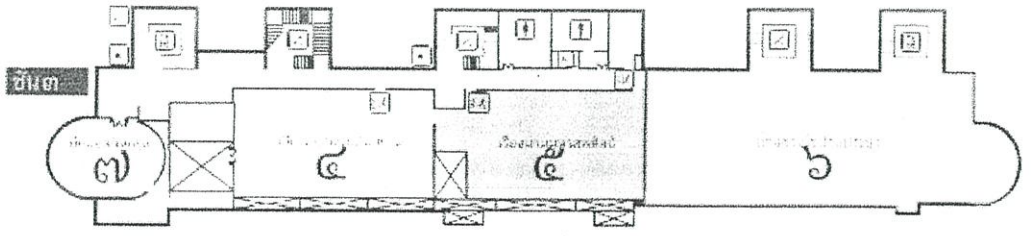
(ที่มา : http://www.nitasrattanakosin.com)

ชั้น 2-3 ส่วนจัดแสดงงานนิทรรศการ



รูป 3.57 ผังชั้น 2

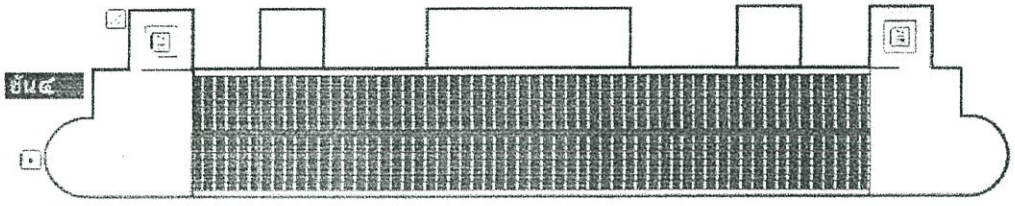
(ที่มา : http://www.nitasrattanakosin.com)



รูป 3.58 ผังชั้น 3

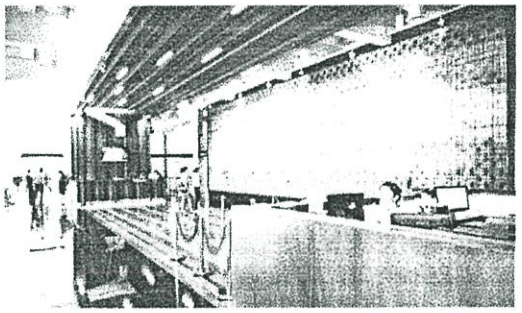
(ที่มา : http://www.nitasrattanakosin.com)

ชั้น 4 จุดชมวิวทิวทัศน์



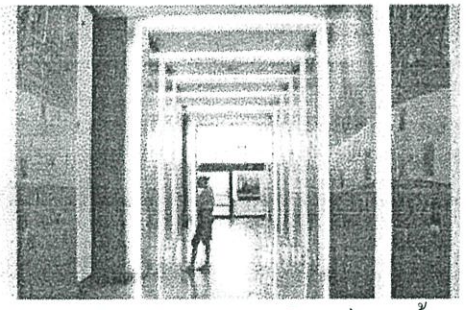
รูป 3.59 ผังชั้น 4

(ที่มา : http://www.nitasrattanakosin.com)



รูป 3.60 ส่วนต้อนรับ ประชาสัมพันธ์

(ที่มา : จากการสำรวจ 11 ก.ย. 2555)

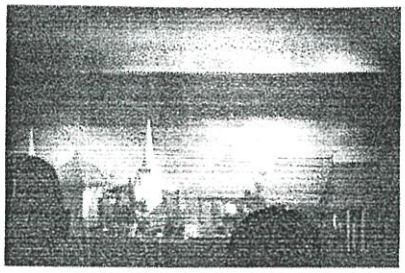
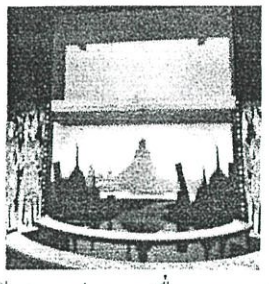


รูป 3.61 ส่วนนิทรรศการอุโมงค์เวลา ชั้น 1

(ที่มา : จากการสำรวจ 11 ก.ย. 2555)

องค์ประกอบหลัก คือ ส่วนแสดงนิทรรศการ ซึ่งสื่อให้เห็นถึงความเรืองรองของกรุงรัตนโกสินทร์ ที่มีการสืบทอด พัฒนา ผสมผสานด้านศิลปวัฒนธรรมจนตกผลึกเป็นยุคสมัยที่มีสีสันหลากหลาย โดยใช้อัญมณี 9 ประการแทนแต่ละส่วนจัดแสดง

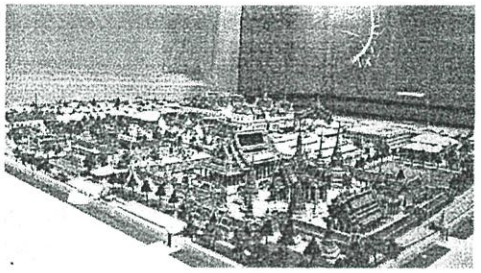
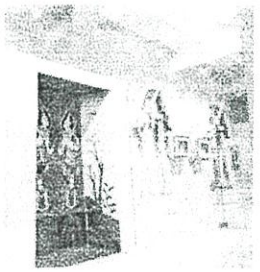
1) รัตนโกสินทร์เรืองโรจน์ จัดแสดงย้อนสู่เมื่อครั้งแรกเริ่มสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ นำเสนอด้วยสื่อผสม 4 มิติ ทั้งภาพ เสียง กลิ่น และการสัมผัส จำกัดจำนวนคนให้การเข้าชมไว้ที่ไม่เกิน 25 คนต่อหนึ่งรอบ

รูป 3.62 วิดีทัศน์ประกอบหุ่นจำลองเล่าเรื่อง (ซ้าย) รูป 3.63 สื่อผสม 4 มิติ (ขวา)

(ที่มา : จากการสำรวจ 11 ก.ย. 2555)

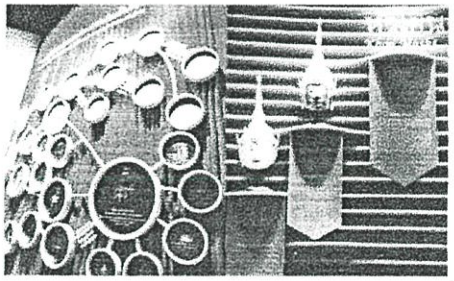
2) <u>เกียรติยศแผ่นดินสยาม</u> แสดงแบบจำลองพระบรมมหาราชวังที่สมบูรณ์แบบที่สุด และพระแก้วมรกตในเครื่องทรงครบทั้ง 3 ฤดู

รูป 3.64 แบบจำลองพระบรมมหาราชวัง (ซ้าย) รูป 3.65 จำลองซุ้มประตู (ขวา)

(ที่มา : จากการสำรวจ 11 ก.ย. 2555)

3) <u>เรืองนามมหรสพศิลป์</u> แสดงบรรยากาศมหรสพสมโภชในมุมมอง 360 องศา เรียนรู้ภาษาท่าทางโขน และทดลองเชิดหุ่นกระบอก



รูป 3.66 การตกแต่งภายใน และจัดวัตถุแสดง

(ที่มา : จากการสำรวจ 11 ก.ย. 2555)



รูป 3.67 บรรยากาศมหรสพสมโภชในมุมมอง 360 องศา

(ที่มา : จากการสำรวจ 11 ก.ย. 2555)

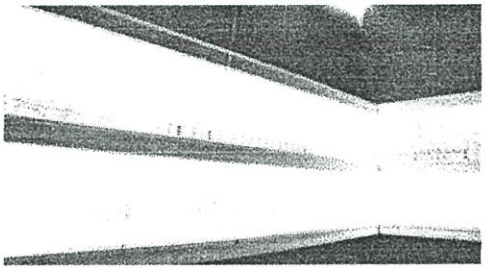
4) <u>ลือระบิลพระราชพิธี</u> จำลองพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ, พระราชพิธีเสด็จราชดำเนินโดยกระบวนพยุหยาตราทางชลมารคแบบ magic vision

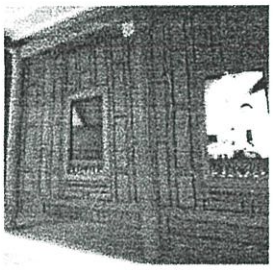


รูป 3.68 จำลองพระราชพิธีเรื่องข้าว แบบสัมผัสได้

(ที่มา : จากการสำรวจ 11 ก.ย. 2555)

5) <u>สง่าศรีสถาปัตยกรรม</u> แสดงวิวัฒนาการรูปแบบสถาปัตยกรรมของไทยต่างสมัยชมกรุงเก่าแบบระบบ multi touch

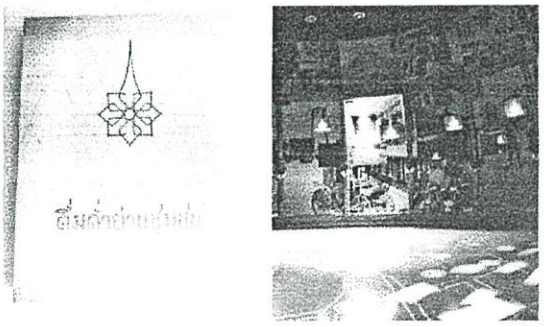




รูป 3.69 แบบสถาปัตยกรรม (ซ้าย) รูป 3.70 จำลองเรือนทรงไทย (ขวา)

(ที่มา : จากการสำรวจ 11 ก.ย. 2555)

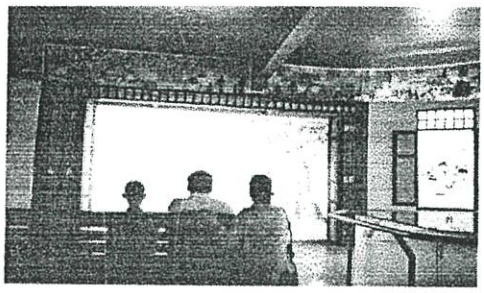
6) <u>ดื่มด่ำย่านชุมชน</u> จัดแสดงเอกลักษณ์ของชุมชนบนเกาะรัตนโกสินทร์



รูป 3.71 การจัดแสง สีภายในห้องนิทรรศการ

(ที่มา : จากการสำรวจ 11 ก.ย. 2555)

7) <u>เยี่ยมยลถิ่นกรุง</u> รวบรวมสถานที่น่าสนใจบนเกาะรัตนโกสินทร์ เอกลักษณ์ของชุมชนรอบเกาะรัตนโกสินทร์ 12 ชุมชน ผ่านเทคโนโลยี interactive




รูป 3.72 รูปแบบ interactive จำลองตัวเองในจอแสดง (ซ้าย) รูป 3.73 ร้านถ่ายรูปโบราณ (ขวา)
(ที่มา : จากการสำรวจ 11 ก.ย. 2555)

3.2.1.5 การศึกษาและวิเคราะห์โครงการ

ข้อดีของโครงการ

- การจัดแสดง และเทคนิคการนำเสนอมีความสมบูรณ์ ทันสมัย ตระการตา และมีหลากหลายสื่อ ทำให้น่าสนใจ ผู้ชมเข้าใจได้ง่าย และเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ชัดเจน
- การออกแบบพื้นที่จัดแสดงงาน ช่วยส่งเสริมให้งานแสดงมีความน่าสนใจมากขึ้น นำผู้ชมไปสู่ส่วนต่างๆ เป็นลำดับ ไม่น่าเบื่อ
- การจัดเส้นทางสัญจรภายในห้องจัดแสดงแบบผสมผสานเกิดความต่อเนื่อง
- หุ่นและแบบจำลองในงานสถาปัตยกรรมมีความสมบูรณ์ การนำเทคโนโลยีมาช่วยทำให้เป็นมากกว่าวัตถุจัดวางธรรมดา
- การจำลองบรรยากาศให้เสมือนผู้ชมเข้าไปอยู่ในสถานที่จริง ทันสมัย
- พื้นที่ส่วนบริการชั้นล่างมีการผสมผสาน space ทำให้ร้านค้าและห้องสมุดสามารถเชื่อมต่อใช้ประโยชน์ร่วมกันได้

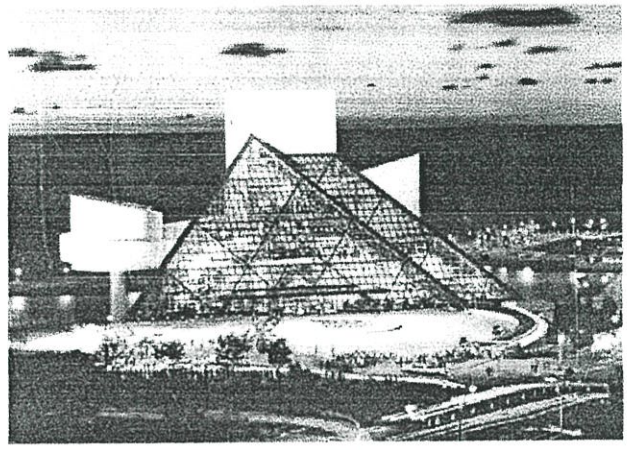
ข้อเสียของโครงการ

- เนื่องจากเป็นการปรับปรุงอาคารเก่า ทำให้การเชื่อมต่อจากห้องแสดงที่อยู่ระหว่างชั้นบางส่วนมีการย้อน circulation เกิดความไม่ต่อเนื่องในการชม เช่น จากจุดชมวิวชั้น 4 ไปยังส่วนจัดแสดงชั้น 2
- การวางผังอาคารถูกจำกัดด้วยรูปแบบของอาคาร ทำให้ระยะของการชมการจัดแสดงบางส่วนถูกจำกัดไปด้วย เช่น การฉายวิดีทัศน์แบบ 4 มิติ

3.2.1.6 สรุปการศึกษาโครงการ

เป็นอาคารนิทรรศการที่มีการจัดแสดงที่เปลี่ยนแปลงและเคลื่อนไหวตลอดเวลาผ่านกิจกรรม และการนำเสนอในรูปแบบต่างๆ มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย การจัดแสดงในลักษณะสื่อผสมเสมือนจริง การสร้างปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้ด้วยตนเองแบบ Interactive self-learning

3.2 โครงการตัวอย่างอาคารต่างประเทศ



รูป 3.74 ทัศนียภาพกลางคืนของโครงการ

(ที่มา : www.rockhall.com)

3.2.1 **Rock and Roll Museum and Hall of Fame**

ปีที่สร้างเสร็จ : พ.ศ. 2538

ที่ตั้ง : North Coast Harbor, East 9th Street and Erieside Cleverland, Ohio, USA

สถาปนิก : Pei Cobb and Freed and Partners

พื้นที่ : Outdoor Plaza 19,500 sq.m./Exhibition area 16,500 sq.m.

3.2.1.1 <u>การศึกษาความเป็นมาของโครงการ</u>

ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นประเทศใหม่หากเทียบกับประเทศที่มีประวัติศาสตร์และอารยธรรมมาอย่างยาวนาน เช่น ประเทศแถบยุโรปตะวันตกหรือเอเชีย ชาวอเมริกันสร้างวัฒนธรรมที่มีรูปแบบเฉพาะตัวขึ้นมาหลายด้าน หนึ่งในนั้นคือวัฒนธรรมทางเสียงเพลง ซึ่งดนตรีในรูปแบบอเมริกัน เช่น เพลงร็อค (Rock Music) เพลงแจ๊ส (Jazz Music) มีอิทธิพลต่อดนตรีในปัจจุบัน รากเหง้าของความเป็นอเมริกันชนที่แท้จริงคือความรักในอิสรภาพ เสรีภาพ การได้แสดงออกของจินตนาการอย่างไร้กฎเกณฑ์ก่อให้เกิดแนวดนตรีสำคัญขึ้น คือ ดนตรี "ร็อค แอนด์ โรล" (Rock and Roll Music) ซึ่งได้รับความนิยมอย่างสูงทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกาและทั่วโลกภายในระยะเวลาไม่นาน ด้วยศิลปินมีชื่อเสียงหลายคน เช่น เอลวิส เพรสลีย์ เป็นต้น เมืองคลีฟแลนด์ รัฐโอไฮโอ ร่วมกับสถาบันดนตรีของประเทศ จัดสร้างสถานที่ซึ่งทำหน้าที่เป็นพิพิธภัณฑ์และหอเกียรติยศดนตรี ร็อค แอนด์ โรล เพื่อเป็น "ศูนย์คีตวัฒนธรรม"ของประเทศ เชิดชูเกียรติศิลปิน และเป็นประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว

3.2.1.2 การศึกษาวัตถุประสงค์ของโครงการ

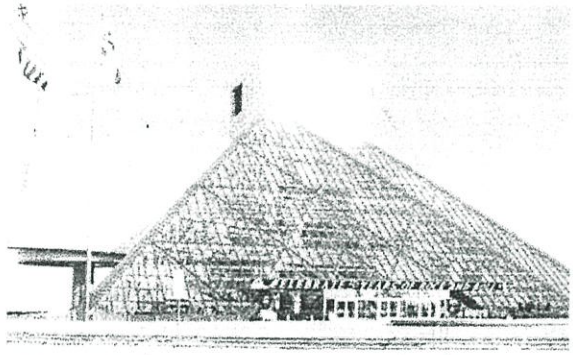
1) เป็นสถาบันและสถานที่จัดแสดงผลงานและสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทางดนตรีของประเทศ

2) เป็นศูนย์วัฒนธรรมของเมืองคลีฟแลนด์ เป็นสถานที่ทำกิจกรรมทางวัฒนธรรม

3) เป็นสถานที่เชิดชูเกียรติยศของศิลปินเพลง ร็อค แอนด์ โรล

3.2.1.3 การศึกษาแนวความคิดในการออกแบบ

ไอ.เอ็ม.เป (I.M. Pei)[3] สถาปนิกชาวอเมริกันเชื้อสายจีนที่มีชื่อเสียงมากในงานออกแบบที่เกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรม โดยเฉพาะการสร้างสรรค์พื้นที่ที่สร้างบรรยากาศทางศิลปะ ผลงานออกแบบที่มีชื่อเสียง เช่น พิพิธภัณฑ์ศิลปะแห่งชาติสหรัฐอเมริกา (National Gallery of Art, East Wing, Washington D.C.) และพีระมิดทางเข้าพิพิธภัณฑ์ลูฟว์ ฝรั่งเศส (Pyramid at The Louvre, France) โดยส่วนตัวไม่ได้ฟังเพลงร็อค แอนด์ โรลอย่างจริงจังมาก่อน แต่ได้แปลความหมายของพลังทางดนตรีที่ระเบิดออกมาให้เป็นรูปแบบทางสถาปัตยกรรมในแนวทางถนัด



รูป 3.75 ทัศนียภาพภายนอกของอาคารฝั่งถนนใหญ่

(ที่มา : www.rockhall.com)

1) แนวความคิดในการจัดวางผังโครงการ

โครงการมีขนาดไม่ใหญ่มากและเน้นการใช้ประโยชน์ในแนวดิ่ง ดังนั้นการจัดวางองค์ประกอบของโครงการจึงเป็นการเรียงขึ้นตามตั้งและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม คือ ทะเลสาบ โดยเน้นรูปลักษณ์ของส่วนที่เป็นลำโพงยื่นออกมา ลักษณะทางสถาปัตยกรรมที่เป็น

---

[3] ไอ เอ็ม เป (I.M.Pei) สถาปนิกชาวอเมริกันเชื้อสายจีน มีผลงานออกแบบที่มีชื่อเสียงมากมาย เช่น ปีกซ้ายของพิพิธภัณฑ์ศิลปะแห่งชาติ สหรัฐอเมริกา (National Gallery of Art, East Wing, Washington D.C.), ธนาคารแห่งประเทศจีน ที่ฮ่องกง (Bank of China, Hong Kong) และพีระมิดทางเข้าพิพิธภัณฑ์ลูฟว์ ที่ฝรั่งเศส (Pyramid at The Louvre) ได้รับรางวัลโนเบลทางสถาปัตยกรรม คือ Priztker prize of architecture เป็นความสำเร็จสูงสุดในวิชาชีพ และมีงานสถาปัตยกรรมชิ้นสำคัญของโลกมากมายที่ออกแบบโดยสถาปนิกผู้นี้ อ้างอิงจาก Aileen Reid I.M.Pei, Brompton Books Corporation. (USA : 1st published, 1995)

เอกลักษณ์ คือ พีระมิดที่เป็นโครงสร้างเหล็กกับกระจกด้านหน้าของอาคาร โดยพีระมิดจะปกคลุมตั้งแต่ชั้น 1 ถึงชั้น 5

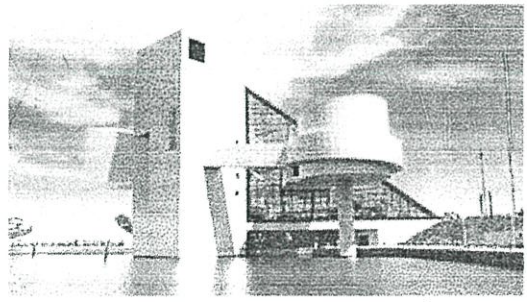
2) แนวความคิดในการจัดแสดงและทางสัญจรภายในส่วนจัดแสดง

พื้นที่ภายในแต่ละชั้นแตกต่างกัน เพื่อสร้างความหลากหลาย การจัดระบบทางสัญจรที่เรียบง่าย คือ การเดินทางระหว่างชั้นต่อชั้นด้วยบันไดเลื่อน การจัดนิทรรศการเป็นแบบ A Twisting Circuit คือ เส้นทางเดินที่เป็นวงจรแบบรองโถงกลาง เข้าจากบันไดกลางซึ่งเชื่อมต่อระหว่างชั้น เนื้อหานิทรรศการเป็นลำดับ คือ ดูทีละเรื่องจากเรื่องแรกที่ชั้นล่างจนถึงชั้นบนสุด ซึ่งผู้ชมจะไม่สับสนในการเดินชม

พื้นที่นิทรรศการหลักของโครงการ "โรล โอเวอร์ บีโธเฟน" (Roll over Beethoven) ได้รวบรวมสิ่งของซึ่งมีความเกี่ยวพันกับดนตรีร็อค หรือศิลปินดนตรีร็อคเป็นพื้นที่บริเวณกว้าง ก่อนเข้าสู่ ประวัติของดนตรี, ศิลปิน และอื่นๆ ผ่านทางสื่อ เช่น ตู้จัดแสดง คอมพิวเตอร์ เครื่องเสียงส่วนบุคคล ภาพวิดีทัศน์ เทคโนโลยีการจัดนิทรรศการสมัยใหม่ โดยแต่ละชั้นจะมีการจัดบรรยากาศของนิทรรศการด้วยแสงไฟที่หรี่ลง หรือการเพิ่มพื้นที่เหนือหัว ทำให้ผู้เข้าชมไม่รู้สึกเบื่อในการรับชม

3) แนวความคิดในการออกแบบโครงสร้าง

รูปแบบทางสถาปัตยกรรมเป็นรูปทรงเรขาคณิตที่ง่ายต่อความเข้าใจและการจดจำ โดยอาคารจะรวมกันเป็นหนึ่งด้วยเส้นสายที่เชื่อมโยงรอบอาคาร อาคารมีปีกขนาดใหญ่ยื่นออกมาอย่างโดดเด่น ปิดผิวด้วยวัสดุสีขาว มันวาว ทั้งสองปีกของอาคารสื่อความหมายต่างกัน โดยรูปกล่องหลายเหลี่ยมเป็นตัวแทนของลำโพงยักษ์ และรูปทรงกระบอกสั้นที่หมุนรอบเสาสูงเปรียบได้กับเครื่องเล่นแผ่นเสียงคลาสสิคที่ยื่นขึ้นมาจากทะเลสาบอีไล (Lake Erie)



รูป 3.76 ทัศนียภาพภายนอกของอาคารฝั่งทะเลสาบ

(ที่มา : www.rockhall.com)

3.2.1.4 <u>การศึกษาองค์ประกอบ และพื้นที่ใช้สอย</u>

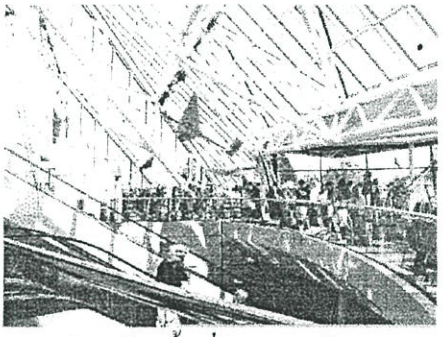
อาคารมีทั้งหมด 4 ชั้น ดังนี้

<u>ชั้นที่ 1 (Level L)</u> ทางเข้าโครงการ, ประชาสัมพันธ์, บันไดเลื่อนไปยังส่วนนิทรรศการหลัก และส่วนร้านค้าของพิพิธภัณฑ์

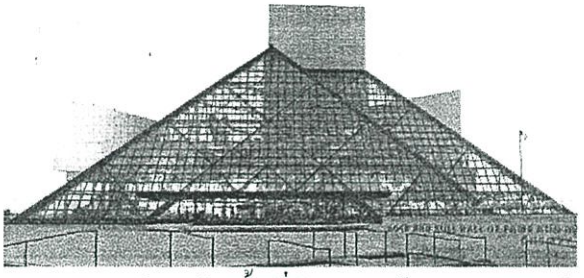
ชั้นที่ 2 (Level G) พื้นที่จำหน่ายบัตร, ทางเดินเชื่อมกับทะเลสาบ, สำนักงานพิพิธภัณฑ์, นิทรรศการถาวร "โรล โอเวอร์ บีโธเฟ่น" (Roll over Beethoven)

ชั้นที่ 3 (Level 2) นิทรรศการ "ฮอล ร็อค แอนด์ โรล" (Hall Rock and Roll)

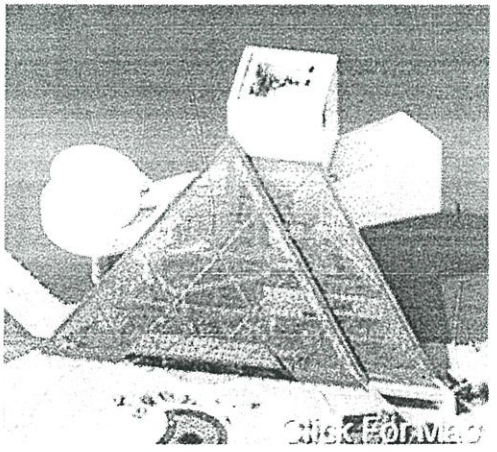
ชั้นที่ 4 (Level 3) พื้นที่แสดงนิทรรศการ, ร้านกาแฟบริการ



รูป 3.77 การใช้แสงธรรมชาติภายในพื้นที่จัดแสดงด้วยแผงกระจกใหญ่ทางด้านหน้า
(ที่มา : www.rockhall.com)



รูป 3.78 การใช้แสงธรรมชาติภายในพื้นที่จัดแสดงด้วยแผงกระจกใหญ่ทางด้านหน้า
(ที่มา : www.rockhall.com)



รูป 3.79 ผังโครงการ
(ที่มา : www.rockhall.com)

3.2.1.5 การศึกษาและวิเคราะห์โครงการ

จากข้อมูลการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาโททางสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยเคนท์สเตท ประเทศสหรัฐอเมริกา[4] ได้มีข้อมูลเพิ่มเติมถึงผลการออกแบบหลังจากพิพิธภัณฑ์เปิดใช้งานไปแล้ว 5 ปี เสนอต่อคณะกรรมการบริหารงานหอเกียรติยศเพลงร็อค แอนด์ โรล ซึ่งมีการตีพิมพ์เผยแพร่ ดังนี้

ข้อดีของโครงการ

- โถงทางเข้าด้านหน้าทำหน้าที่เป็น "จุดเปลี่ยน" ที่ดีของพื้นที่โถงทางเข้าและบริเวณพื้นที่ให้บริการ รวมทั้งพื้นที่นิทรรศการเฉพาะ

- แสงธรรมชาติที่ส่องเข้ามามีความน่าตื่นตาตื่นใจ กระตุ้นความต้องการชมนิทรรศการ และเปิดพื้นที่สาธารณะ ประหยัดการใช้ไฟฟ้า

- รูปแบบทางสถาปัตยกรรมของอาคารมีความน่าสนใจ การเปลี่ยนระดับของพื้นที่ภายใน ทำให้เปลี่ยนมุมมองการมองเห็น ซึ่งสร้างความเคลื่อนไหวภายในพื้นที่ว่าง

- ตัวอาคารเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม แสดงเอกลักษณ์ขององค์ประกอบโครงการ เหมาะสมกับตำแหน่งที่ตั้งริมทะเลสาบ

- ระบบอะคูสติก (Acoustic system) ภายในอาคารซึ่งมีความจำเป็นมากใช้งานได้อย่างสมบูรณ์

ข้อเสียของโครงการ

- แผงกระจกด้านหน้าบริเวณพีระมิดใหญ่รับแสงธรรมชาติเข้ามาปริมาณมากเกินไปทำให้เกิดแสงสะท้อนบนพื้นผิวและผนัง และมีความร้อนเข้ามามาก

- พื้นที่โถงด้านหน้ามีขนาดใหญ่มากเกินไปสำหรับการใช้งานในปัจจุบัน ซึ่งพื้นที่ที่มีความจำเป็นมากกว่า เช่น พื้นที่นิทรรศการ นั้นมีความเล็กเกินไป

- เมื่อผู้ชมชมนิทรรศการทั้งหมดแล้วต้องการจะกลับลงมา จะต้องย้อนกลับทางเดิม ขาดความต่อเนื่อง น่าสนใจ

- ผนังกระจกที่ลาดเอียง มีโอกาสที่จะเกิดการรั่วซึมของน้ำ หิมะ และความกดอากาศ

- โครงการตั้งอยู่ห่างไกลจากเขตเมืองค่อนข้างมาก ทำให้ผู้เข้าชมมีจำนวนไม่มาก

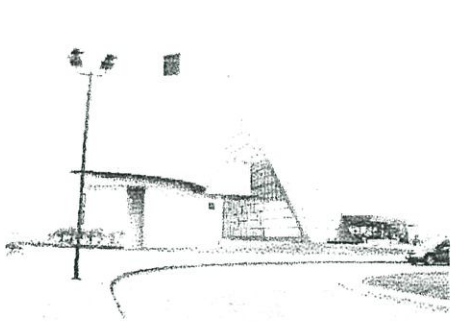
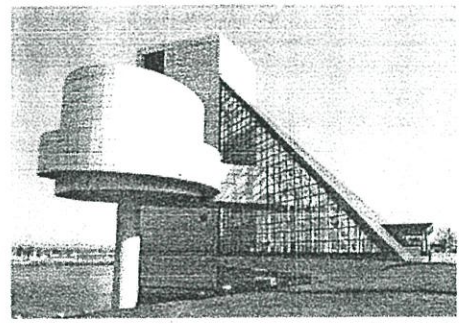
3.2.1.6 สรุปการศึกษาโครงการ

เป็นการออกแบบ "หอเกียรติยศ (Hall of Fame)" แบบเฉพาะเรื่องที่มีการจัด

---

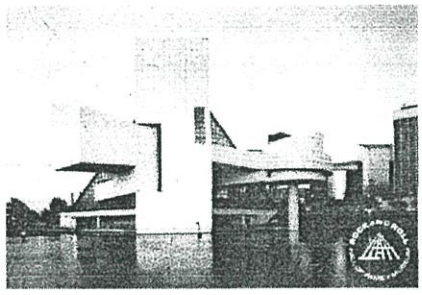
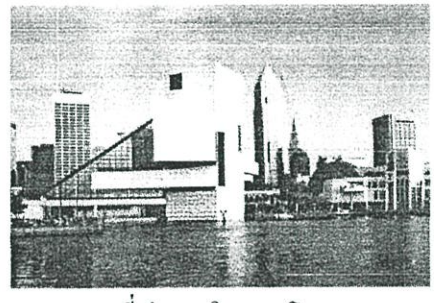
[4] ที่มา http://www.saed.kent.edu/kremers/

นิทรรศการแบบครบวงจร มีเทคโนโลยีการนำเสนอที่ทันสมัย ดึงเอกลักษณ์ของเรื่องราวที่จัดแสดงออกมาได้ชัดเจน ทำให้ผู้ชมเกิดความสนใจและเข้าใจได้ง่าย อีกทั้งเป็นสถานที่ทางจิตใจและสร้างแรงบันดาลใจ

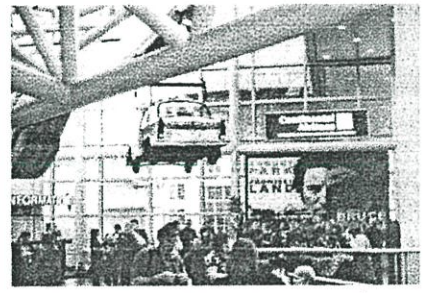
รูป 3.80 มุมมองจากถนนทางเข้าโครงการ

(ที่มา : www.rockhall.com)

รูป 3.81 – รูป 3.82 มุมมองภายนอกที่น่าสนใจของโครงการ

(ที่มา : www.rockhall.com)

รูป 3.83 นิทรรศการภายใน (ซ้าย) รูป 3.84 นิทรรศการบริเวณโถงทางเข้า (ขวา)

(ที่มา : www.rockhall.com)



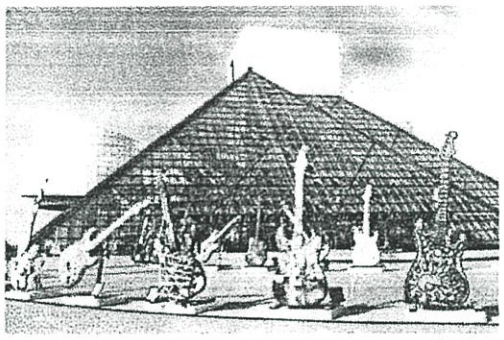

รูป 3.85 รูปปั้นจำลองศิลปิน (ซ้าย) รูป 3.86 แผ่นป้ายพร้อมลายเซ็นของศิลปิน (ขวา)

(ที่มา : www.rockhall.com)



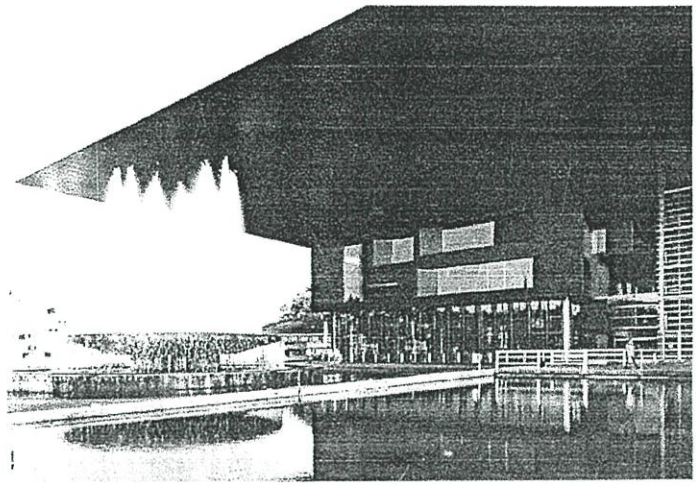

รูป 3.87 – รูป 3.88 การจัดแสดงวัตถุในรูปแบบต่างๆ

(ที่มา : www.rockhall.com)



รูป 3.89 การจัดแสดงนิทรรศการบริเวณลานกลางแจ้งด้านหน้าโครงการ

(ที่มา : www.rockhall.com)



รูป 3.90 ทัศนียภาพของโครงการ

(ที่มา : www.archdaily.com)

3.2.2 **Lucerne Cultural and Congress Center**

ปีที่สร้างเสร็จ : พ.ศ. 2543

ที่ตั้ง : Lucerne lake, Switzerland

สถาปนิก : Jean Nouvel

3.2.2.1 <u>การศึกษาความเป็นมาของโครงการ</u>

Lucerne เป็นเมืองเก่าของประเทศ สวิสเซอแลนด์ ที่มีชื่อเสียงด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประเพณีอันยาวนาน ซึ่งไม่เคยปรากฏถึงอาคารที่มีโครงสร้างสมัยใหม่ที่ดูทันสมัยมาก่อนหน้านี้ และมีการรักษาลักษณะทางสถาปัตยกรรมของเมืองซึ่งสร้างตั้งแต่สมัย คศ. 17 อาคารสมัยใหม่ซึ่งประกอบด้วยกระจก แผ่นเหล็กหลากสีบริเวณด้านหน้าอาคาร และการยื่นแผ่นหลังคาขนาดใหญ่ที่ไม่ธรรมดาของหลังคาที่สูง 21 เมตรจากระดับพื้นดิน เป็นการแสดงถึงความแตกต่างกันอย่างชัดเจนระหว่างความทันสมัยกับวัฒนธรรมอันเก่าแก่ สถาปนิกสามารถรับรู้ถึงจุดนั้นและมีความละเอียดอ่อนมากพอที่จะสอดประสานสิ่งใหม่ให้เข้ากับสิ่งเดิมมากกว่าที่ให้สิ่งใหม่เข้ามามีบทบาทเหนือกว่าสิ่งที่มีอยู่เดิมของตัวชุมชนนั้นๆ

3.2.2.2 <u>การศึกษาวัตถุประสงค์ของโครงการ</u>

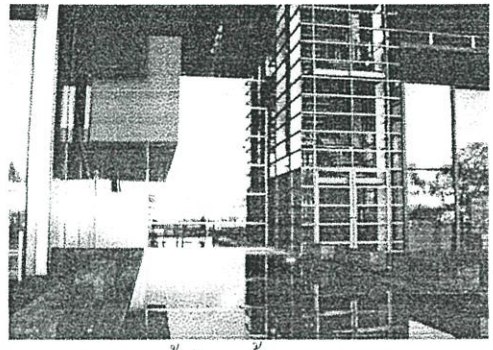
1) เป็นศูนย์กลางการแสดงดนตรีและการประชุมระดับนานาชาติ

2) เป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของเมือง ที่มีความทันสมัยที่สุดท่ามกลางเมืองเก่า

3.2.1.3 <u>การศึกษาแนวความคิดในการออกแบบ</u>

โครงการที่ Jean Nouvel ชนะการประกวดในปี 1990 มีส่วนยื่นเข้าไปใน

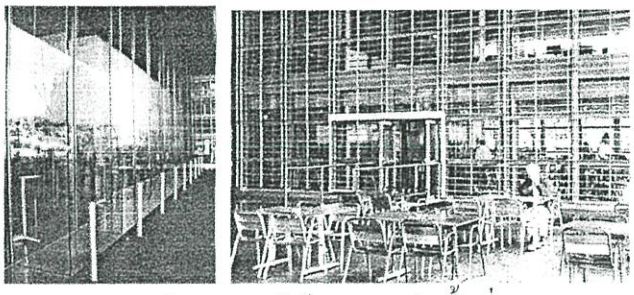
ทะเลสาบ แต่เมื่อได้รับมอบหมายในการก่อสร้างได้รับเงื่อนไขว่าห้ามแตะต้องทะเลสาบเด็ดขาด จึงใช้วิธีดึงเอาทะเลสาบเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของอาคาร ด้วยช่องทางน้ำไหล ตื้นๆ 2 ช่วงผ่าน complex และเป็นการแยกส่วนโครงสร้างหลักทั้ง 3 ส่วนออกจากกัน



รูป 3.91 ช่องทางน้ำไหลตื้นๆ 2 ช่วงผ่าน complex

(ที่มา : www.archdaily.com)

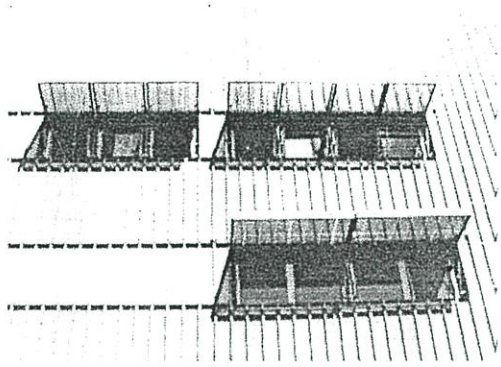
ภายนอก เน้นการใช้วัสดุที่ให้ความรู้สึกทันสมัย เช่น กระจก เหล็ก อลูมิเนียม รวมถึงการให้สีสันต่างๆ ของวัสดุประกอบอาคาร รวมถึงลักษณะการออกแบบซึ่งทำให้ตัวอาคารมีความโดดเด่นและแตกต่างจากสิ่งปลูกสร้างเดิมของตัวเมือง แต่ความทันสมัยของตัวอาคารนั้น อยู่ภายใต้ผืนหลังคาขนาดใหญ่ซึ่งทำหน้าที่เสมือนเป็นขอบเขตในการควบคุมสิ่งทันสมัยเหล่านี้ให้อยู่ในบริเวณนั้นๆ อย่างเป็นระเบียบ วัสดุที่ให้สีสันต่างๆ กับอาคาร เช่น การใช้กระจกในการแบ่งพื้นที่แต่ละพื้นที่ออกจากกัน แต่ยังคงให้ความรู้สึกที่เชื่อมต่อกันระหว่างภายในและภายนอก เนื่องจากความโปร่งใสของกระจกทำให้ไม่รู้สึกว่าถูกตัดขาดกันเหมือนกับผนังคอนกรีต



รูป 3.92 การใช้กระจกแบ่งพื้นที่

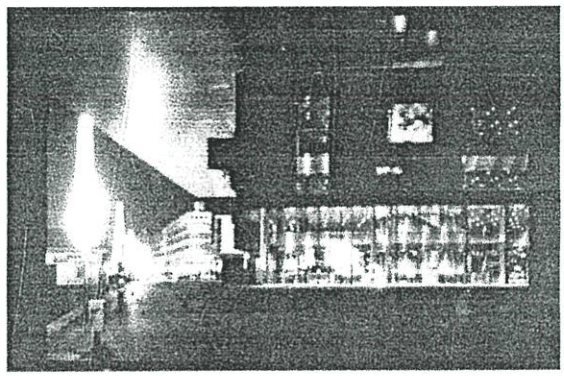
(ที่มา : www.archdaily.com)

มีการตกแต่งด้วยตะแกรงเหล็กทั้งในแนวตั้งและแนวนอน เพื่อประโยชน์ในการกรองแสง และช่วยปิดบังมุมมองบางส่วนทั้งจากด้านในสู่ด้านนอก และจากด้านนอกสู่ด้านใน เป็นการเชื้อเชิญถึงกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายใน การมอง ซึ่งถูกจัดวางอย่างหลากหลายภายในอาคารผ่านช่องเปิดต่างๆ ของอาคาร และในส่วนระเบียงที่อยู่ใต้หลังคาให้มุมมองที่เปิดกว้างของเมืองที่อยู่อีกฝั่ง ของทะเลสาบ



รูป 3.93 ลักษณะของช่องเปิด

(ที่มา : www.archdaily.com)



รูป 3.94 ช่องเปิด นำเสนอมุมมองต่างๆ ของเมือง

(ที่มา : www.archdaily.com)

1) แนวความคิดในการจัดวางผังโครงการ

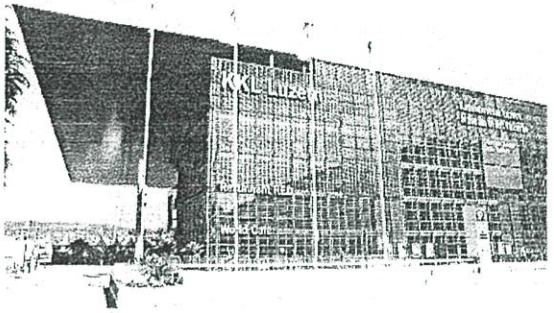
Lucerne Cultural and Congress Center ตั้งอยู่ริมทะเลสาบ Lucerne หันหน้าออกสู่ บ้านเรือน สะพานไม้อันเก่าแก่และหอนาฬิกา แต่ถ้ามองจากอีกฟากหนึ่งของทะเลสาบมาที่ตัวอาคาร ตัวอาคารนั้นมีความกลมกลืนไปกับเส้นขอบฟ้า และสิ่งปลูกสร้างของเมืองเก่านี้ไปด้วยกันได้

จุดเด่นของตัวอาคารคือหลังคาขนาดใหญ่ที่ยื่นออกมา 45 เมตร เป็นจุดเด่นทางด้าน สถาปัตยกรรมของอาคารหลังนี้เสมือนกับหลังคากำลังลอยอยู่ระหว่างท้องฟ้าและพื้นดินมี การสะท้อนของแสงกับตัวแผ่นหลังคา วัสดุที่ทำให้เกิดคุณลักษณะพิเศษนี้คือ แผ่นอลูมิเนียม ที่สะท้อนการสั่นไหวของน้ำในทะเลสาบ และเส้นขอบเขตของหลังคา



รูป 3.95 หลังคาซึ่งสะท้อนแสงและสิ่งที่อยู่ด้านล่างของหลังคา

(ที่มา : www.archdaily.com)

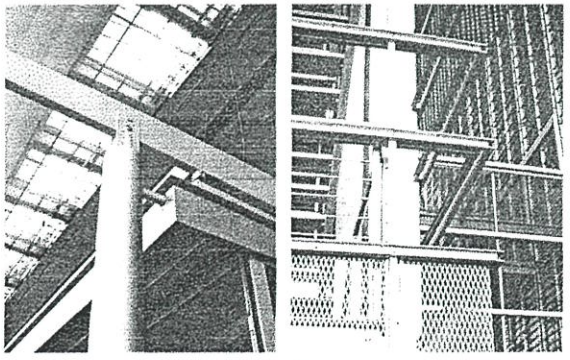


รูป 3.96 มุมมองจากถนนเข้าสู่อาคาร

(ที่มา : www.archdaily.com)

2) แนวความคิดในการออกแบบโครงสร้าง

โครงสร้างของอาคารเป็นโครงสร้างเหล็กทั้งหมด มีความทันสมัยทางด้านเทคโนโลยีการก่อสร้าง เนื่องจากตัวโครงสร้างเหล็กนั้นสามารถก่อสร้างได้รวดเร็ว มี ความแข็งแรงทนทาน สามารถพาดช่วงได้ยาว โดยที่ไม่จำเป็นต้องมีเสาด้านล่างมารับเหมาะกับอาคารที่ต้องการใช้พื้นที่เปิดกว้าง เช่น concert hall อีกทั้งยังมีน้ำหนักเบา

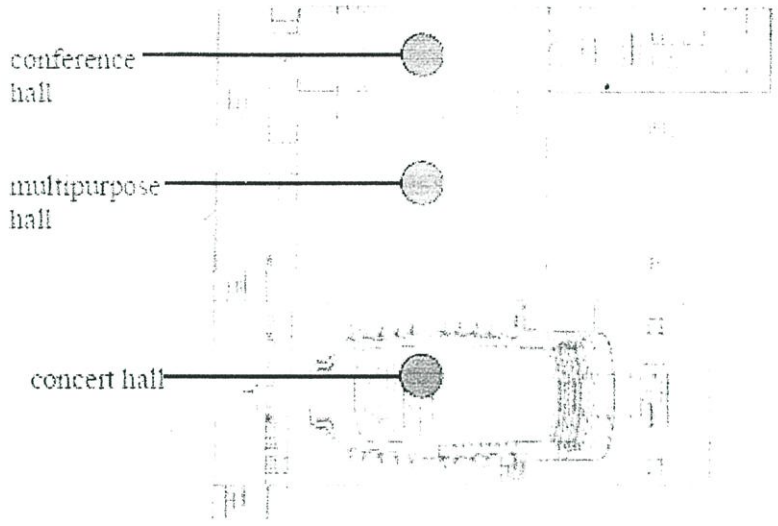


รูป 3.97 ส่วนของข้อต่อเสาและคานเหล็ก

(ที่มา : www.archdaily.com)

3.1.1.4 <u>การศึกษาองค์ประกอบ และพื้นที่ใช้สอย</u>

โครงสร้างที่สำคัญ 3 ส่วน คือ ส่วนของ concert hall , multipurpose hall และ art museum ,conference hall ถูกจัดวางให้อยู่ภายใต้เส้นขอบฟ้าขนาดใหญ่ของหลังคาอย่างเป็น แถวเป็นแนว ซึ่งมีความต้องการให้อาคารมีความกลมกลืนไปกับเส้นขอบฟ้าของทะเลสาบ

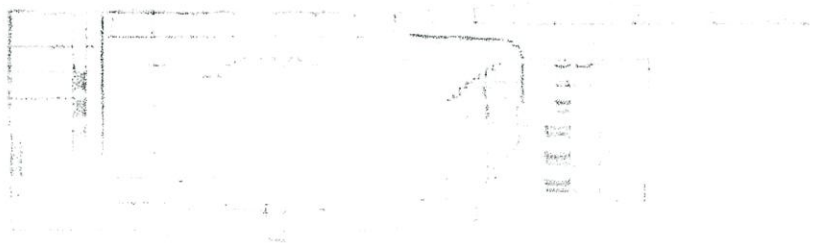


รูป 3.98 ผังพื้นของอาคาร

(ที่มา : www.archdaily.com)

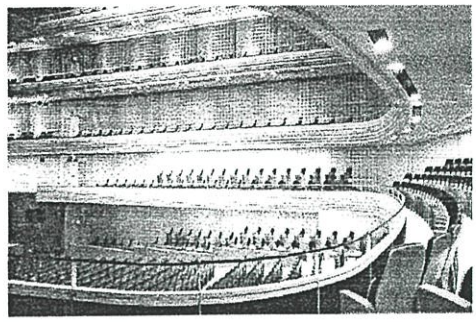
ส่วนประกอบหลักของอาคารได้แก่

- 1,840 seats concert hall
- 900 seats multipurpose hall และ art museum
- 300 seats conference hall



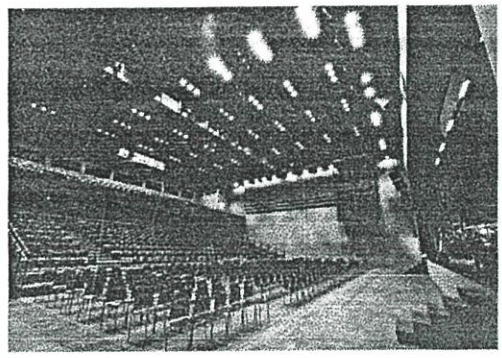
รูป 3.99 รูปตัดของตัวอาคาร

(ที่มา : www.archdaily.com)



รูป 3.100 Concert Hall

(ที่มา : www.archdaily.com)



รูป 3.101 Conference Hall

(ที่มา : www.archdaily.com)



รูป 3.102 การใช้วัสดุแผ่นเหล็กปิดผิวอาคาร

(ที่มา : www.archdaily.com)

3.2.1.5 <u>การศึกษาและวิเคราะห์โครงการ</u>

<u>ข้อดีของโครงการ</u>

- ใช้ตัวสถาปัตยกรรมแสดงเอกลักษณ์ขององค์ประกอบโครงการ มีความโดดเด่น
- ใช้สภาพแวดล้อมบริเวณที่ตั้งโครงการ คือ ทะเลสาบ เป็นส่วนหนึ่งของการใช้พื้นที่ใช้สอยภายในอาคาร
- การเลือกเปิดมุมมองที่หลากหลายทั้งจากภายในและภายนอกของ

อาคารสู่บริเวณรอบๆ ที่ตั้งโครงการ ซึ่งมีความสัมพันธ์กัน

- การใช้พื้นที่ภายในที่สามารถปรับเปลี่ยนได้แบบอเนกประสงค์ เพื่อรองรับการใช้งานที่หลากหลาย เช่น การประชุม คอนเสิร์ต การแสดง

ข้อเสียของโครงการ

- เนื่องจากเป็นอาคารอยู่ริมน้ำ มีผลกระทบจากความชื้น อากาศ ลม ที่มากกว่าปกติ ทำให้วัสดุปิดผิวนอกอาคารต้องมีความทนทาน แข็งแรง
- เป็นอาคารที่มีความทันสมัย ขัดกับสภาพแวดล้อมรอบโครงการที่เป็นเขตเมืองเก่า ทำให้ต้องควบคุมการใช้งาน เช่น เสียงที่จะต้องไม่รบกวนรอบนอก

3.2.1.6 สรุปการศึกษาโครงการ

เป็นอาคารที่ทันสมัยทั้งในเรื่องรูปแบบและวัสดุเทคโนโลยี ตั้งอยู่ในย่านเมืองเก่า และมีการนำลักษณะของที่ตั้งเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของโครงการเพื่อการเป็นจุดเด่น และมีเอกลักษณ์เฉพาะ

ตาราง 3.1 แสดงการสรุปการศึกษาอาคารตัวอย่าง

รายละเอียดเนื้อหาที่ศึกษา	หออัครศิลปิน	หอศาสนศูนย์แห่งชาติ	นิทรรศน์รัตนโกสินทร์	พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ	Rock and Roll Museum and Hall of	Luceme Cultural and Congress Center
1. ข้อมูลพื้นฐานของโครงการ						
1.1. เนื้อหาและข้อมูลที่ใช้นำเสนอและจัดแสนิทรรศการ	3	3	3	1	3	1
1.2. หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ	3	3	2	2	2	1
1.3. จำนวนและหน้าที่บุคลากรในโครงการ	2	3	3	2	2	2
1.4. ประเภทและจำนวนของผู้ใช้โครงการ	2	3	3	3	3	2
2.การศึกษาการออกแบบสถาปัตยกรรม						
2.1 แนวคิดการออกแบบเนื้อหาพิพิธภัณฑ์	3	3	3	3	3	1
2.2 แนวความคิดการจัดแสดง	2	3	3	3	3	3
2.3 องค์ประกอบของโครงการ	2	3	3	1	3	2
2.4 การกำหนดพื้นที่ใช้สอยโครงการ	2	3	3	1	2	2
2.5 ระบบวิศวกรรมโครงสร้างที่เกี่ยวข้อง	1	1	2	3	2	3
2.6 งานระบบที่เกี่ยวข้อง	1	2	2	2	2	2
รวม	**21**	**27**	**27**	**21**	**25**	**19**

การสรุปเนื้อหาการศึกษาอาคารตัวอย่างมีการวัดผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อโครงการสรวลสยามาคาร และสามารถนำมาปรับใช้กับโครงการในด้านต่างๆ แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่

1 หมายถึง สามารถนำข้อมูลไปใช้ได้น้อย

2 หมายถึง สามรถนำข้อมูลไปใช้ได้ปานกลาง

3 หมายถึง สามารถนำข้อมูลไปใช้ได้มาก

บทที่ 4

การศึกษาการดำเนินงานและผู้ใช้โครงการ

โครงการพิพิธภัณฑ์ตลกไทย (สรวลสยามาคาร : The Siamese Comedy Museum and Hall of Fame) จัดเป็นองค์การมหาชน มีการบริหารดำเนินงานภายในองค์กร จัดหารายได้และผลกำไรเอง โดยได้รับงบประมาณและความสนับสนุนจาก**สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย**[1] เป็นส่วนราชการฐานะเทียบเท่ากรมในสังกัดของกระทรวงวัฒนธรรม เป็นองค์กรหลักในการส่งเสริมสนับสนุนและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยเพื่อสร้างคุณค่าทางสังคม และเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ มีภารกิจในการส่งเสริมสนับสนุนและเผยแพร่กิจกรรมสร้างสรรค์งานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย เพื่อเพิ่มพูนปัญญาและประยุกต์ใช้ในสังคมและส่งเสริมสนับสนุนและจัดให้มีหอศิลป์พิพิธภัณฑ์เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้งานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมสนับสนุนและจัดให้มีหอศิลป์ พิพิธภัณฑ์เพื่อเผยแพร่งานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย
2. ประสานงานเครือข่ายองค์กรศิลปวัฒนธรรมทั้งภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศ
3. จัดให้มีศูนย์ข้อมูลสารสนเทศด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย
4. ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้สติปัญญาและการประยุกต์ใช้งานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย
5. ระดมทรัพยากรและจัดให้มีกองทุนหรือแหล่งทุนด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย
6. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสานักงานหรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมา

โครงการมีลักษณะการดำเนินงานแบบพิพิธภัณฑ์ และหอเกียรติคุณ จึงได้มีการทำการศึกษาลักษณะของโครงการทั้งสองประเภท และวิเคราะห์ผู้ใช้งานของโครงการ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประกอบการวิเคราะห์องค์ประกอบของโครงการในหัวข้อต่อไป โดยพิจารณาตามหัวข้อดังนี้

---

[1] ที่มา http://www.ocac.go.th

4.1 ลักษณะการดำเนินงานของโครงการ

4.1.1 เจ้าของโครงการ

โครงการจัดเป็นองค์การมหาชน[2] โดยมีการบริหารดำเนินงานภายในองค์กรมีคณะกรรมการบริหารโดยคัดเลือกจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องจากภาครัฐและเอกชน เจ้าของคือ **สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย**[3] เป็นส่วนราชการฐานะเทียบเท่ากรมในสังกัดของกระทรวงวัฒนธรรมซึ่งอยู่ภายใต้การบริหารงานของภาครัฐบาล

4.1.2 งบประมาณของโครงการ

งบประมาณจากจัดสรรงบประมาณประจำปีจากสำนักงบประมาณ แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้[4]

1. งบลงทุนหรืองบในการจัดตั้งโครงการ (Capital Fund) ได้แก่ งบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินการในขั้นแรก เช่น รายจ่ายทางที่ดิน ค่าก่อสร้างตกแต่งอาคาร ค่าวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อให้โครงการสามารถเปิดได้ตามวัตถุประสงค์ งบประมาณในส่วนนี้ได้มาจาก

1.1 งบประมาณประจำปีของรัฐบาล

1.2 เงินช่วยเหลือจากเอกชน

1.3 เงินจากกองทุน สมาคม มูลนิธิเกี่ยวกับตลกต่างๆ

2. งบประมาณในการดำเนินงานของโครงการ (Operation Fund) เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานในแขนงต่างๆ หลังโครงการเปิดดำเนินการแล้ว เช่น ค่าวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ต้องจัดเพิ่มทุกๆ ปี ค่าซ่อมบำรุงรักษาวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ต่างๆ เงินเดือนเจ้าหน้าที่ ฯลฯ เพื่อการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้

3. งบประมาณประจำปีของรัฐบาล หรือทุนช่วยเหลือพิเศษ (Endowment) ที่รัฐบาลจัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือหน่วยงานที่ทำงานด้านศิลปะวัฒนธรรม ซึ่งในบางครั้งอาจร่วมมือกับกองทุนระหว่างประเทศ

4. เงินบริจาคจากเอกชน หน่วยงาน องค์กรต่างๆ

---

[2] องค์การมหาชน เป็นองค์กรของรัฐอีกประเภทหนึ่ง ที่ไม่ใช่ส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ แต่เป็นนิติบุคคลต่างหากตามกฎหมาย มีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการและงบประมาณของตนเอง ดำเนินการตามวัตถุประสงค์เฉพาะที่กำหนดไว้ จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 และพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งหน่วยงาน เพื่อรับผิดชอบภารกิจของรัฐในการให้บริการสาธารณะหรือดำเนินกิจกรรมเฉพาะด้านที่ภาครัฐยังจำเป็นต้องดำเนินการและจัดให้มี หรือภาครัฐต้องมีบทบาทให้การสนับสนุนในเรื่องงบประมาณเพื่อให้เกิดการดำเนินงาน เป็นบริการในส่วนที่รัฐต้องการส่งเสริม หรือเป็นบทบาทของรัฐในการให้บริการ การแทรกแซงตลาด หรือบริการที่ภาคเอกชนยังไม่สนใจหรือมีศักยภาพที่จะดำเนินการ

[3] ที่มา http://www.ocac.go.th/

[4] นิคม มูสิกะคามะ.วิชาการพิพิธภัณฑ์ เรื่องการจัดรูปองค์การ และการบริหารพิพิธภัณฑ์ หน้า 265-268

5. รายได้จากค่าธรรมเนียมการเข้าชม

6. รายได้จากการให้เช่าสถานที่/พื้นที่ในโครงการ เพื่อทำกิจกรรมต่างๆ

7. รายได้จากการจำหน่ายสินค้า อาหารและเครื่องดื่มในโครงการ

4.1.3 รูปแบบการดำเนินงานของโครงการ

1. เป็นพิพิธภัณฑ์และหอเกียรติคุณของวงการตลกไทย แห่งแรกของประเทศไทย

2. เก็บรวบรวม ข้อมูล เผยแพร่ และศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับวงการตลกของประเทศไทย โดยการจัดเก็บผลงานในรูปแบบต่างๆ

3. เป็นสถานที่จัดแสดง ผลงาน วัตถุ และรวบรวมเรื่องราวที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับวงการตลกของประเทศไทย

4. เป็นหอเกียรติคุณ เพื่อเป็นแหล่งกลางในการเผยแพร่ชื่อเสียง และเกียรติคุณของบุคคลสำคัญของวงการตลกไทย

5. เป็นที่ทำการของสมาคมศิลปินตลก (ประเทศไทย)

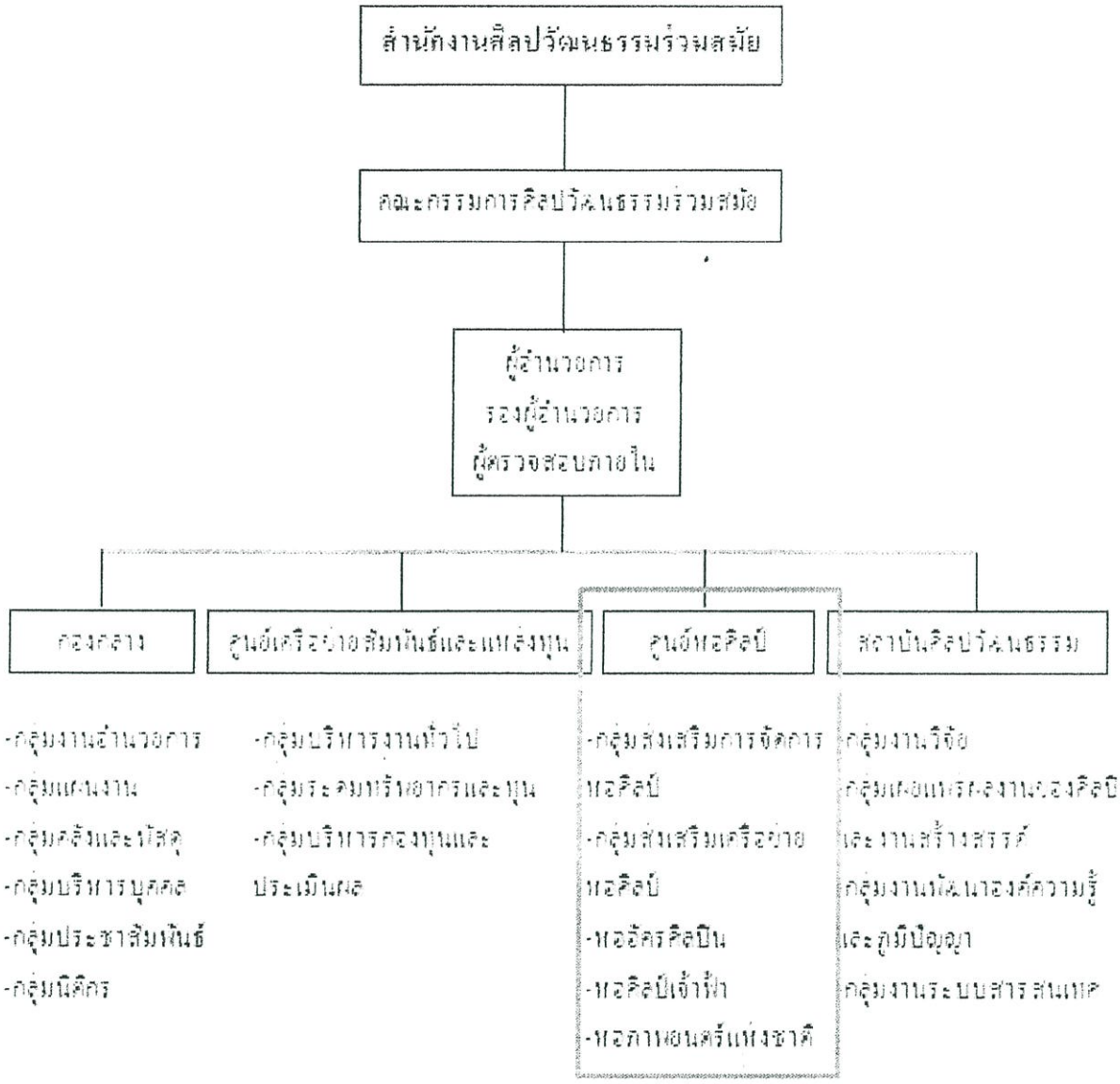
6. เป็นสถานที่ที่มีการดำเนินงานภายใต้งบประมาณจากภาครัฐ จากค่าธรรมเนียมการเข้าชม ผลกำไรจากการค้า ค่าเช่าพื้นที่พาณิชย์กรรม และการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อหารายได้

7. สามารถตัดสินใจ และรับผิดชอบในการบริหารและปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง

4.1.4 การกำหนดโครงสร้างการบริหารงานของโครงการ

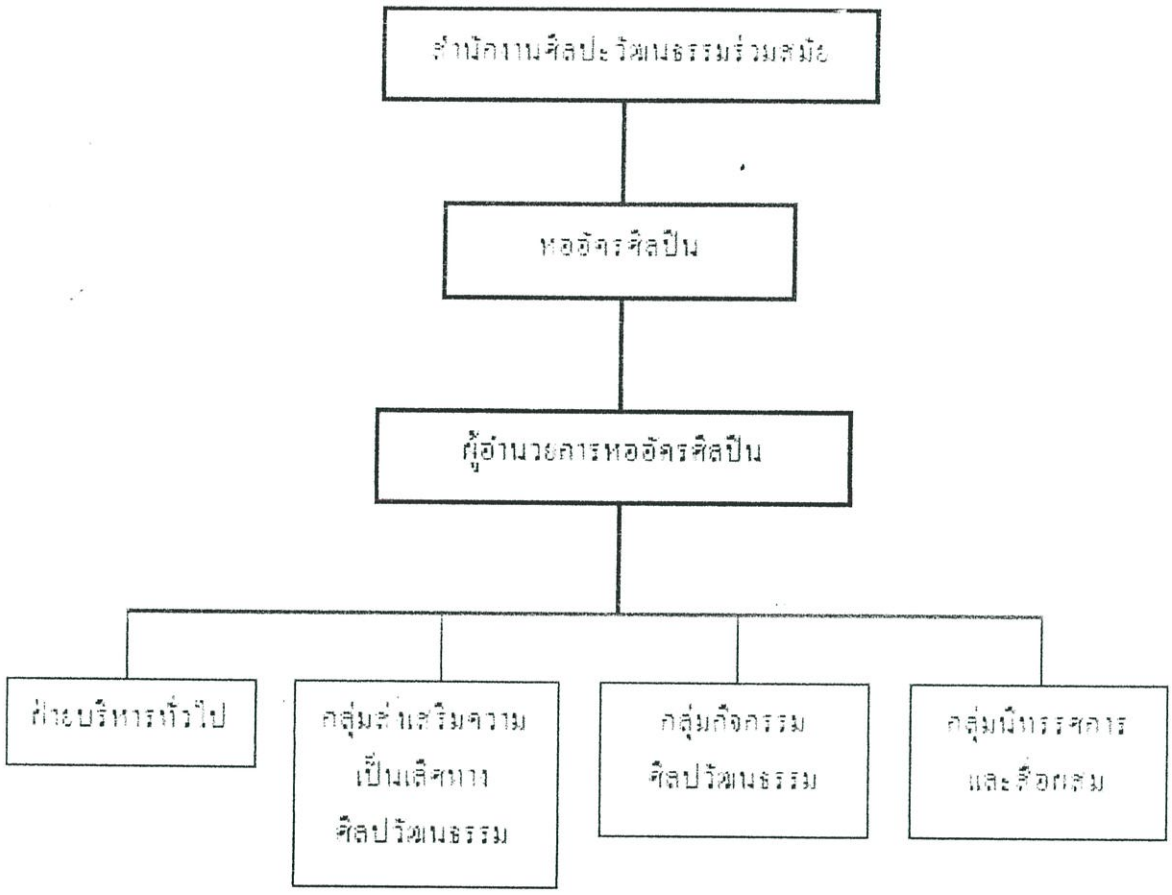
เนื่องมาจากเป็นโครงการที่มีการดำเนินงานโดยสำนักศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม โครงสร้างการบริหารของโครงการดำเนินงานโดยรัฐบาลแต่จำเป็นต้องมีฝ่ายบริหารที่จะบริหารจัดการ ดูแลในด้านพื้นที่พาณิชย์หรือพื้นที่เช่า รวมถึงในด้านกิจกรรมต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นภายใน เพิ่มขึ้นมาจากโครงการที่บริหารงานโดยรัฐบาลทั่วไป เพื่อสร้างรายได้เข้ามาสู่โครงการ

การดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์จัดตามโครงสร้าง เปรียบเทียบโครงสร้างการบริหารงานของ หออัครศิลปิน หอภาพยนตร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน) และนิทรรศน์รัตนโกสินทร์



รูป 4.1 แผนภูมิโครงสร้างของสำนักศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย
ตาม พ.ร.บ.ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2545
(ที่มา : www.ocac.go.th)

1. หออัครศิลปิน

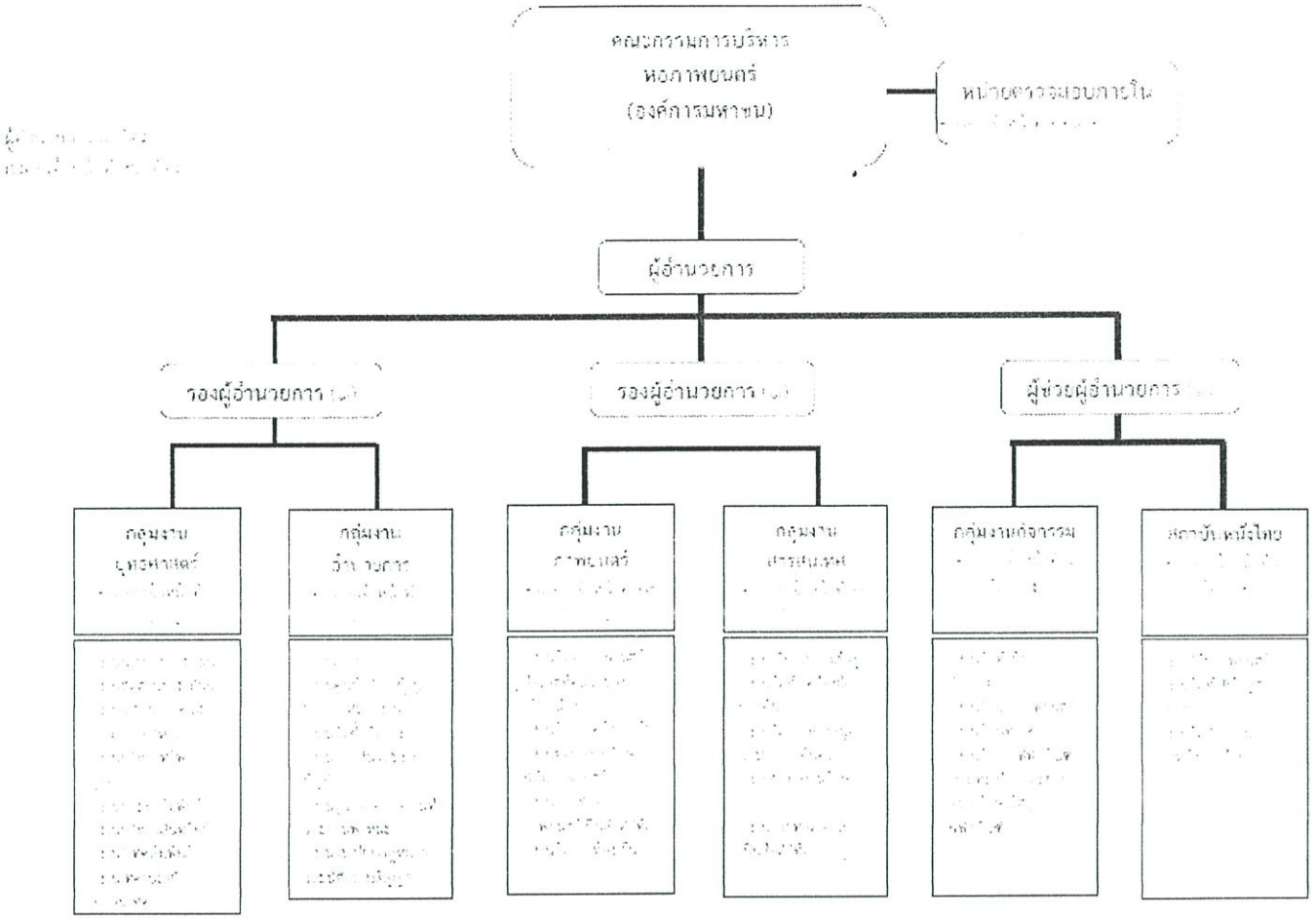


รูป 4.2 แผนภูมิแนวทางการจัดการบริหารงานของหออัครศิลปิน
(ที่มา : www.culture.go.th/subculture8)

1. อัตรากำลังข้าราชการ 21 อัตรา
2. อัตรากำลังลูกจ้างประจำ จำนวน 4 อัตรา

รวมอัตรากำลังทุกประเภท 25 อัตรา

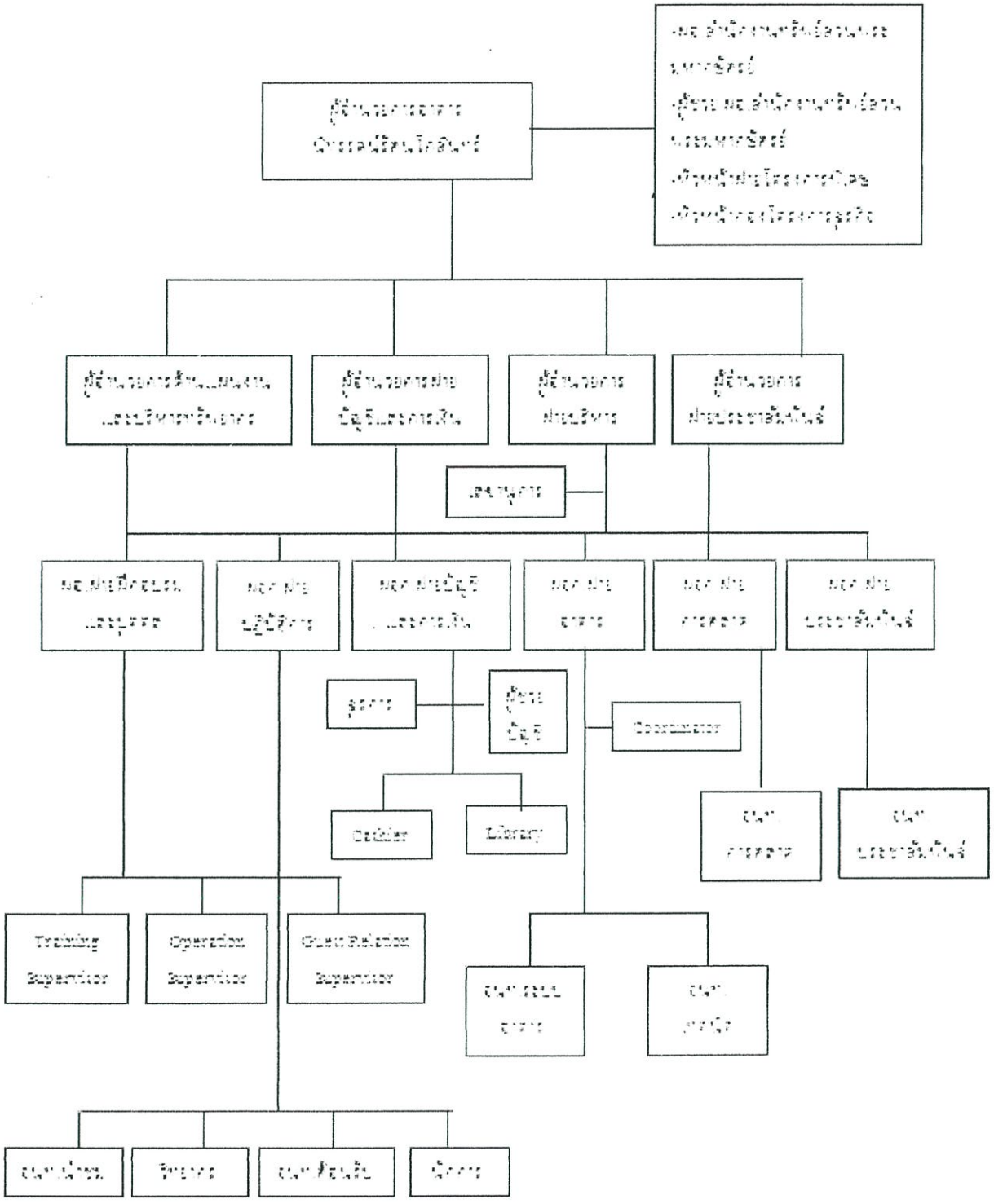
2. หอภาพยนตร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน)



รูป 4.3 แผนภูมิแนวทางการจัดการบริหารงานของหอภาพยนตร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน)

(ที่มา : www.fapot.org)

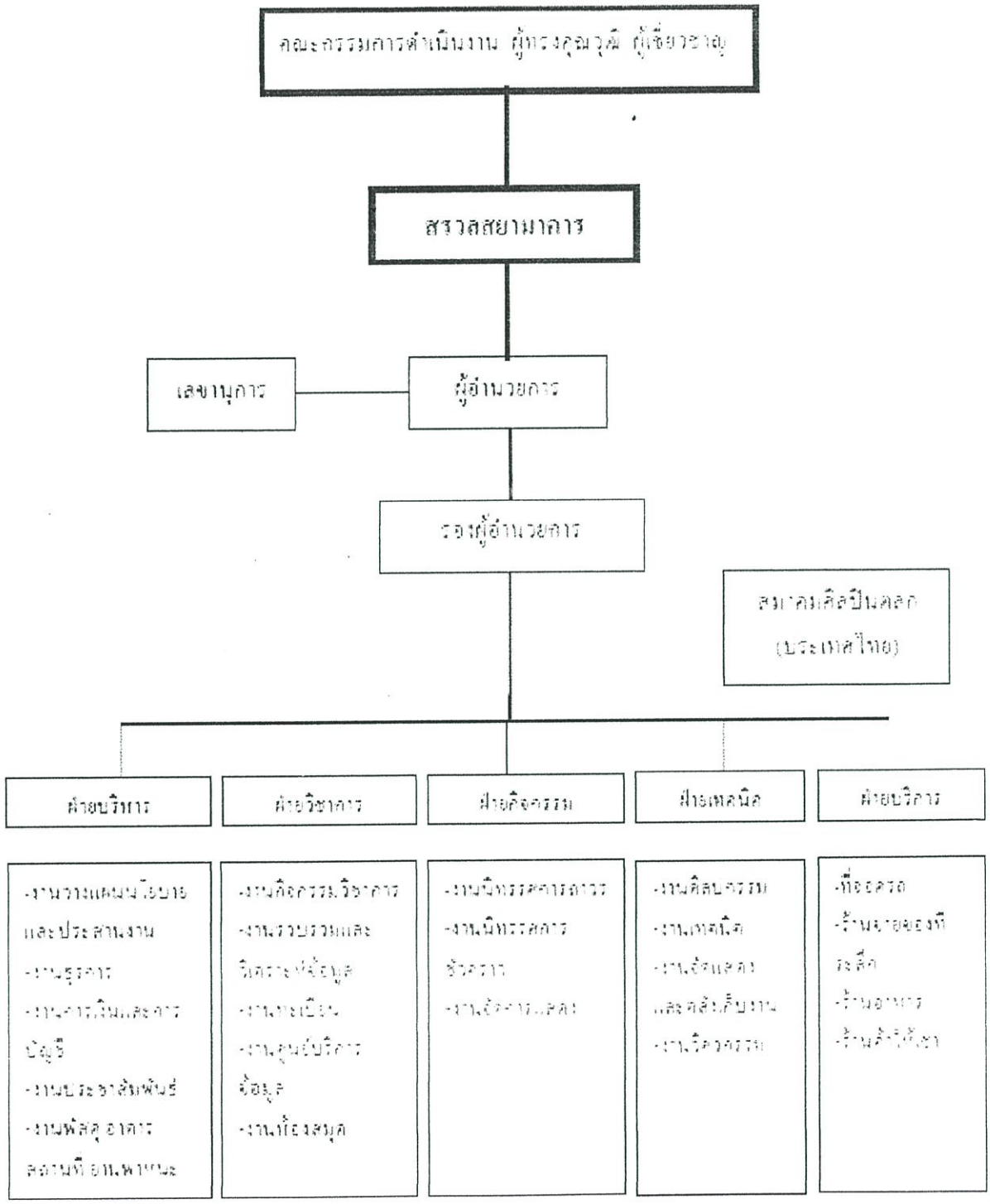
3. นิทรรศน์รัตนโกสินทร์



รูปที่ 4.4 แผนภูมิแนวทางการจัดการบริหารงานของนิทรรศน์รัตนโกสินทร์

(ที่มา : www.nitasrattanakosin.com)

จากการศึกษาโครงสร้างการดำเนินงานของโครงการตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายกัน จะได้โครงสร้างการดำเนินงานของสรวลสยามาคาร ดังนี้



รูป 4.5 แผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานของสรวลสยามาคาร

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

4.2 หน่วยงานและอัตราเจ้าหน้าที่

ตาราง 4.1 แสดงอัตรากำลังเจ้าหน้าที่โครงการ

ฝ่ายงาน	ตำแหน่ง	อัตรา	หน้าที่
1.ฝ่ายสำนักงานบริหาร	<u>1 งานบริหาร</u> -ผู้อำนวยการ	1	-รับผิดชอบและบริหารงานตามนโยบายของโครงการ
	-รองผู้อำนวยการ	1	-เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการในการบริหารงาน
	-เลขานุการ	1	-รับผิดชอบงานด้านเอกสารหนังสือต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการของโครงการและทำ
	-เจ้าหน้าที่ฝ่ายยุทธศาสตร์วางแผนนโยบายและประสานงาน	2	หน้าที่รับผิดชอบเพื่อทำรายงานเสนอต่อผู้อำนวยการ -รับผิดชอบงานวางแผนปฏิบัติของโครงการ -ทำหน้าที่ประสานงานต่างๆ ภายในและภายนอกโครงการ
รวม		5	
2. ฝ่ายธุรการ	<u>1.งานธุรการ</u> -หัวหน้างานธุรการ	1	-รับผิดชอบการรับ – ส่งหนังสือร่างเดินหนังสือ และติดตามเรื่องระเบียบคำสั่งต่างๆ จากสำนักศิลปวัฒนธรรม
	-เจ้าหน้าที่ธุรการ	1	-ปฏิบัติงานธุรการของโครงการ
	-เจ้าหน้าที่สารบรรณ	1	-งานที่เกี่ยวกับการบริหารงานเอกสาร ตั้งแต่ การจัดทำ การรับการส่ง การเก็บรักษา
	<u>2.งานการเงินและบัญชี</u> -หัวหน้างานการเงินและการบัญชี	1	-รับผิดชอบการบริหารงานการเงินและบัญชีของโครงการ
	-เจ้าหน้าที่การเงินและ	1	-จัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายของ

	บัญชี		โครงการ
	<u>3.งานประชาสัมพันธ์</u>		
	-หัวหน้างาน ประชาสัมพันธ์	1	-รับผิดชอบงานบริการสาธารณะ
	-เจ้าหน้าที่งาน ประชาสัมพันธ์	1	-ให้ข้อมูลต่างๆ ภายในโครงการ และจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ
	<u>4.งานพัสดุ อาคาร สถานที่และยานพาหนะ</u>		
	-หัวหน้างานอาคาร สถานที่ และยานพาหนะ	1	-รับผิดชอบงาน อาคารสถานที่และยานพาหนะ
	-เจ้าหน้าที่งานพัสดุ	1	-รับผิดชอบงานพัสดุ
	-เจ้าหน้าที่งานอาคารสถานที่	1	-รับผิดชอบงานอาคาร สถานที่
	-นักการภารโรง	5	- ดูแลอาคารสถานที่
	-พนักงานขับรถ	1	-ทำหน้าที่ให้บริการขับรถของโครงการ
	-หัวหน้าเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย	1	-ดูแลการปฏิบัติงาน รับผิดชอบงานรักษาความปลอดภัยภายในโครงการ
	-เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย	2	-รักษาความปลอดภัยภายในโครงการ และห้องนิทรรศการ (ห้อง CCTV)
รวม		**19**	
3.ฝ่ายวิชาการ	<u>1.ส่วนบริการการศึกษา</u>		
	-หัวหน้าฝ่าย	1	-บริหารงานฝ่ายวิชาการของโครงการ
	-รองหัวหน้าฝ่าย	1	-รับผิดชอบงานเอกสารและติดต่อประสานงาน
	-เจ้าหน้าที่พิมพ์เอกสาร	1	-รับผิดชอบงานพิมพ์เอกสาร
	<u>3.งานกิจกรรมวิชาการ</u>		
	-หัวหน้างาน	1	-รับผิดชอบงานกิจกรรมวิชาการ
	-เจ้าหน้าที่กิจกรรมวิชาการ	1	-รับผิดชอบการจัดและติดต่อประสานงาน กิจกรรมทางวิชาการ

			เช่น การบรรยาย อบรม สัมมนา เป็นต้น
	4.งานวิจัย รวบรวม วิเคราะห์ ข้อมูล		
	-หัวหน้างานรวบรวมข้อมูล	1	-รับผิดชอบงานรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตลก
	-เจ้าหน้าที่งานรวบรวม วิเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับตลก	2	-ทำหน้าที่ค้นคว้า จัดเก็บ รวบรวมข้อมูลทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับตลก
	-เจ้าหน้าที่วิเคราะห์ วิจัยข้อมูล	2	-วิเคราะห์ วิจัยข้อมูลทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับตลก
รวม		**10**	
4.ฝ่ายบริการทางการศึกษา	1.งานห้องสมุด		
	-บรรณารักษ์	1	-รับผิดชอบงานห้องสมุด
	-ผู้ช่วยบรรณารักษ์	1	-ช่วยงานบรรณารักษ์ ทำทะเบียนหนังสือ
	-เจ้าหน้าที่ห้องสมุด	2	-ทำหน้าที่ให้บริการยืม-คืน จัดและซ่อมแซมหนังสือ สำเนาเอกสาร และให้บริการสื่ออิเล็กทรอนิกส์
	2.งานโสตทัศนศึกษา		
	-หัวหน้างาน	1	-รับผิดชอบงานศูนย์บริการข้อมูล
	-เจ้าหน้าที่งานศูนย์บริการข้อมูล	1	-ให้บริการข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตลก
รวม		**6**	
5.ฝ่ายกิจกรรมนิทรรศการ	1.ส่วนนิทรรศการถาวร		
	-หัวหน้างานจัดแสดงและเผยแพร่	1	-รับผิดชอบงานบริหารงานจัดแสดง
	-เจ้าหน้าที่งานจัดแสดงและเผยแพร่	2	-รับผิดชอบการจัดการแสดงและติดต่อประสานงานส่วนจัดแสดง
	-เจ้าหน้าที่จำหน่ายบัตร	1	-ทำหน้าที่จำหน่ายบัตรเข้าชม
	-เจ้าหน้าที่วิทยากร	2	-ให้ข้อมูล รายละเอียดการแสดงงาน

	2.ส่วนนิทรรศการชั่วคราว		
	-หัวหน้างานจัดแสดงและเผยแพร่	1	-รับผิดชอบงานบริหารงานจัดแสดง
	-เจ้าหน้าที่งานจัดแสดงและเผยแพร่	1	-รับผิดชอบการจัดการแสดงและติดต่อประสานงานส่วนจัดแสดง
	-เจ้าหน้าที่วิทยากร	1	-ให้ข้อมูล รายละเอียดการแสดงงาน
	3.ส่วนจัดการแสดง		
	-หัวหน้างานจัดการแสดง	1	-รับผิดชอบงานบริหารงานจัดการแสดง
	-เจ้าหน้าที่งานจัดการแสดง	2	-ติดต่อประสานงาน ในส่วนของการจัดการแสดงในร่ม และพื้นที่จัดกิจกรรมกลางแจ้ง
รวม		12	
6.ฝ่ายเทคนิค	1.1 แผนกงานศิลปกรรม		
	-หัวหน้างานศิลปกรรม	1	-รับผิดชอบ ควบคุมการออกแบบงานแสดง
	-เจ้าหน้าที่ออกแบบ	1	-ออกแบบการจัดแสดง, รูปเล่ม, หนังสือเผยแพร่ของพิพิธภัณฑ์ และงานออกแบบ, จัดlandscape
	-ช่างศิลป์	2	-จัดทำงานต่างๆ ตามการออกแบบ
	-ฝ่ายงานช่าง	3	-ทำหน้าที่ปฏิบัติจัดสร้างวัตถุแสดง งาน เช่น การจัดทำ การปรับปรุง ซ่อมแซม ฯลฯ
	1.2 แผนกงานเทคนิค		
	-หัวหน้างานเทคนิค	1	-รับผิดชอบงานบริหารงานเทคนิคของโครงการ
	-เจ้าหน้าที่ควบคุมแสง	1	-ควบคุมแสง
	-เจ้าหน้าที่ควบคุมเสียง	1	-ควบคุมเสียง
	-เจ้าหน้าที่ควบคุมเวที	1	-ควบคุมเวทีการแสดง
	-เจ้าหน้าที่ถ่ายภาพ	1	-ถ่ายภาพตามคำสั่งของฝ่ายงานต่างๆ

	-เจ้าหน้าที่ควบคุมสื่อมัลติมีเดีย	1	-ทำหน้าที่ฉายแสดงงานด้วยสื่อมัลติมีเดีย
	-ช่างเทคนิค	1	-ให้บริการต่างๆ ทางเทคนิค
	1.3 ฝ่ายจัดแสดง		
	-หัวหน้าฝ่ายจัดแสดง	1	-รับผิดชอบงานจัดแสดง
	-เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดแสดง	2	-ทำหน้าที่ดูแล จัดการระบบจัดวัตถุที่ใช้แสดงงาน
	1.4 ฝ่ายทะเบียนและคลังพิพิธภัณฑ์		
	-หัวหน้างาน	1	-รับผิดชอบงานเก็บรักษาหลักฐานต่างๆ
	-ภัณฑารักษ์	1	ทางเอกสารและวัตถุจัดแสดง -ทำหน้าที่เก็บข้อมูล หลักฐานเอกสารและวัตถุแสดงด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์
	1.5 ฝ่ายซ่อมและสงวนรักษา		
	-หัวหน้าฝ่ายซ่อมและสงวนรักษา	1	-ดูแล ตรวจสอบ ซ่อมแซมและอนุรักษ์วัตถุจัดแสดง ซ่อมแซมและอนุรักษ์วัตถุจัดแสดง
	-เจ้าหน้าที่ฝ่ายซ่อมและสงวนรักษา	1	
	1.6 วิศวกรรม		
	-หัวหน้างานเทคนิควิศวกรรม	1	-รับผิดชอบงานเทคนิควิศวกรรมของโครงการ
	-เจ้าหน้าที่ประจำห้องเครื่องปรับอากาศ	1	-ดูแลและควบคุมห้องเครื่องปรับอากาศ
	-เจ้าหน้าที่ประจำห้องเครื่องไฟฟ้า	1	-ดูแลและควบคุมห้องเครื่องไฟฟ้า
	-เจ้าหน้าที่ประจำห้องเครื่องสุขาภิบาล	1	-ดูแลและควบคุมห้องระบบสุขาภิบาล
รวม		**25**	

7.ส่วนบริการสาธารณะ	1. ส่วนต้อนรับและประชาสัมพันธ์		
	- เจ้าหน้าที่ต้อนรับและประชาสัมพันธ์	1	-ให้บริการข้อมูล ติดต่อสอบถาม
	-เจ้าหน้าที่พยาบาล	1	-ดูแลกรณีเกิดอุบัติเหตุมีผู้ได้รับบาดเจ็บ
	1.ส่วนที่จอดรถ		
	-เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการจราจร	1	-ดูแลรับผิดชอบและจัดระเบียบการจราจรในโครงการของผู้ใช้
	2.ร้านอาหาร		
	-เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการร้านอาหาร	1	-รับผิดชอบและดูแลในการดำเนินการของผู้เช่าร้านอาหาร
	3.ร้านขายของที่ระลึก		
	-เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการร้านขายของที่ระลึก	1	-รับผิดชอบและจำหน่ายของที่ระลึก
	4.ร้านค้าให้เช่า		
	-เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการร้านค้า	1	-รับผิดชอบ ดูแลการดำเนินการของผู้เช่า
รวม		5	
8.ที่ทำการสมาคมศิลปินตลก (ประเทศไทย)	- นายกสมาคม	1	
	- อุปนายกสมาคม	2	
	- กรรมการและนายทะเบียน	1	
	- กรรมการและฝ่ายบัญชี	1	
	- กรรมการและฝ่ายกฎหมาย	1	
	-กรรมการและฝ่ายประชาสัมพันธ์	1	
	- กรรมการและฝ่ายกิจกรรม	1	
	- กรรมการและสวัสดิการ	1	
	- กรรมการและบรรณารักษ์	1	

	- กรรมการและฝ่ายปฏิคม	1	
	- กรรมการและฝ่ายวางแผน	1	
	- กรรมการและเหรัญญิก	1	
	- กรรมการและเลขานุการ	1	
รวม		**14**	

สรุปอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ของโครงการ

จากโครงสร้างการดำเนินงานบริหารโครงการ สามารถแบ่งประเภทเจ้าหน้าที่เป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. <u>เจ้าหน้าที่โครงการ</u>

ฝ่ายบริหาร	5	อัตรา
ฝ่ายธุรการ	19	อัตรา
ฝ่ายวิชาการ	10	อัตรา
ฝ่ายบริการทางการศึกษา	6	อัตรา
ฝ่ายกิจกรรมนิทรรศการ	12	อัตรา
ฝ่ายเทคนิค	25	อัตรา
ฝ่ายบริการสาธารณะ	6	อัตรา
รวมเจ้าหน้าที่โครงการ	**83**	**อัตรา**

2. <u>เจ้าหน้าที่สมาคมศิลปินตลก (ประเทศไทย)</u>

รวมเจ้าหน้าที่สมาคมศิลปินตลก	**14**	**อัตรา**
จำนวนเจ้าหน้าที่ทั้งหมดของโครงการ	**97**	**อัตรา**

4.3 ผู้ใช้โครงการ

4.3.1 ประเภทของผู้ใช้โครงการ

การแบ่งประเภทของผู้ใช้โครงการ เพื่อทราบถึงจุดประสงค์ในการเข้าใช้โครงการของกลุ่มผู้ใช้ที่มีความแตกต่างกัน โดยสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

1) ผู้มาใช้บริการ
2) ผู้มาติดต่อโครงการ
3) เจ้าหน้าที่ และพนักงานโครงการ

1) ผู้มาใช้บริการ

หมายถึง ผู้มีความสนใจในงานจัดแสดง เข้ามาใช้อาคารเพื่อชมนิทรรศการ งานแสดง สัมมนา ใช้บริการห้องสมุด ศึกษาค้นคว้า หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่ทางโครงการจัดขึ้น โดยจะใช้เวลาประมาณคนละ 15 นาที ที่โถงต้อนรับ จากนั้นจึงแยกเข้าส่วนต่างๆ ของโครงการ โดยสามารถแบ่งประเภทได้ ดังนี้

- ประชาชนทั่วไป

เข้ามาใช้บริการของโครงการ อาจมาคนเดียวหรือเป็นกลุ่ม มีจุดประสงค์เพื่อเข้าชมโครงการ เพื่อความเพลิดเพลิน และพักผ่อน

- นักเรียน นิสิต นักศึกษา

แสวงหาความรู้ อาจเป็นรายบุคคลหรือหมู่คณะโดยการติดต่อจากสถาบันการศึกษา จึงมีการบรรยาย และวิทยากรนำชมให้ความรู้

- นักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ที่มีความสนใจเกี่ยวกับตลก ซึ่งมีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมตลกเหมือนกัน โดยเข้ามาชมเพื่อความเพลิดเพลิน

กลุ่มผู้ใช้โครงการมีจำนวนมาก โดยแบ่งตามการเข้าถึงโครงการได้ 2 ประเภท

1) มาส่วนตัว ได้แก่ ผู้เข้าใช้โครงการโดยเข้าถึงโครงการด้วยรถยนต์ส่วนตัว รถประจำทาง รถไฟฟ้า ทางเรือ รถรับจ้าง รถจักรยานยนต์ รถจักรยาน การเดินเท้า

2) มาเป็นหมู่คณะ ได้แก่ กลุ่มนักเรียน นักศึกษา และนักท่องเที่ยว เข้าถึงโครงการด้วยรถบัส รถประจำทาง เรือ

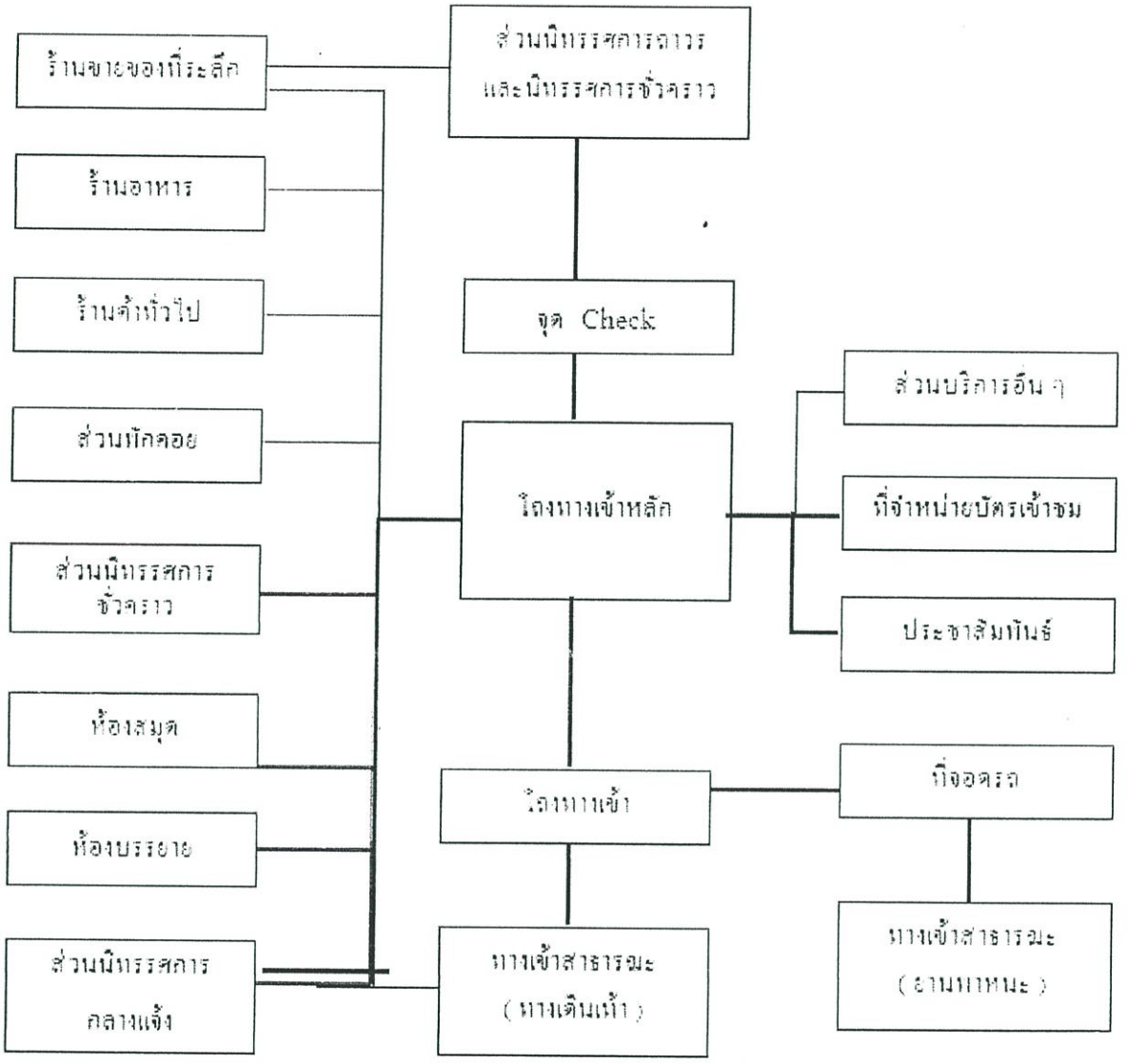
ตาราง 4.2 แสดงการศึกษาผู้ใช้โครงการและพฤติกรรมผู้ใช้โครงการ

ผู้ดำเนินกิจกรรม	พฤติกรรม	องค์ประกอบ
<u>ผู้เข้าชมนิทรรศการ</u> <u>โครงการ</u> -นักเรียน -นักศึกษา -บุคคลทั่วไป	-เดินทางมายังโครงการโดยรถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถไฟฟ้า หรือรถโดยสารประจำทาง -เดินเข้าสู่บริเวณโถงทางเข้าหลักของโครงการเพื่อติดต่อหรือสอบถามหรือซื้อบัตรเข้าชมนิทรรศการ -เข้าสู่โถงต้อนรับของส่วนนิทรรศการต่างๆ และเข้าชมนิทรรศการได้ตั้งแต่ 9.30-16.00 น. -เข้าชมนิทรรศการเสร็จ ออกจากส่วนนิทรรศการ เพื่อไปใช้บริการในส่วนอื่นๆ เช่น ส่วนร้านขายของที่ระลึก ร้านอาหาร เป็นต้น หรือเดินทางออกจากโครงการ -เดินทางกลับจากโครงการโดยรถยนต์ รถจักรยานยนต์หรือรถโดยสารประจำทาง	-ที่จอดรถ -โถงทางเข้า -โถงพักคอย -ห้องนิทรรศการ -ห้องน้ำชาย-หญิง -ส่วนบริการสาธารณะ เช่น สถานีรถไฟฟ้า ร้านอาหาร ป้ายรถประจำทาง เป็นต้น
-ผู้เข้าชมส่วนการแสดงในร่ม	-เข้าชมการแสดงในวันอาทิตย์ -เดินทางมายังโครงการโดยรถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถไฟฟ้า หรือรถโดยสารประจำทาง -เดินเข้าสู่บริเวณโถงทางเข้าหลักของโครงการเพื่อติดต่อหรือสอบถาม หรือซื้อบัตรเข้าชมการแสดง -เข้าสู่โถงต้อนรับของส่วนการแสดง และเข้าชมการแสดง รอบ 10.00 และรอบ 14.00 น. -เข้าชมการแสดงเสร็จ ออกจากส่วนการแสดงเพื่อไปใช้บริการในส่วนอื่นๆ เช่น ส่วนร้านขายของที่ระลึก ร้านอาหาร เป็นต้น หรือเดินทางออกจากโครงการ -เดินทางกลับจากโครงการโดยรถยนต์ รถจักรยานยนต์ หรือรถโดยสารประจำทาง -เข้าชมการแสดงในวันเสาร์	-ที่จอดรถ -โถงทางเข้า -โถงพักคอย -ห้องนิทรรศการ -ห้องน้ำชาย-หญิง -ส่วนบริการสาธารณะ เช่น สถานีรถไฟฟ้า ร้านอาหาร ป้ายรถประจำทาง เป็นต้น

-ผู้เข้าชมส่วนการแสดงกลางแจ้ง	-เดินทางมายังโครงการโดยรถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถไฟฟ้า หรือรถโดยสารประจำทาง -เดินเข้าสู่บริเวณโถงทางเข้าหลักของโครงการ เพื่อ ติดต่อหรือสอบถาม หรือซื้อบัตรเข้าชมการแสดง -เข้าสู่โถงต้อนรับของส่วนการแสดง และเข้าชมการแสดง รอบ 14.00 น. -เข้าชมการแสดงเสร็จ ออกจากส่วนการแสดง เพื่อไปใช้บริการในส่วนอื่นๆ เช่น ส่วนร้านขายของ ที่ระลึก ร้านอาหาร เป็นต้น หรือเดินทางออกจาก โครงการ	-ที่จอดรถ -โถงทางเข้า -โถงพักคอย -ห้องนิทรรศการ -ห้องน้ำชาย-หญิง -ส่วนบริการสาธารณะ เช่น สถานีรถไฟฟ้า ร้านอาหาร ป้ายรถประจำทาง เป็นต้น
-ผู้มาใช้บริการห้องสมุด	-เดินทางกลับจากโครงการโดยรถยนต์ รถจักรยานยนต์ หรือรถโดยสารประจำทาง -เข้าใช้บริการในวันอังคาร-ศุกร์ เวลา 9.30-16.00 น. -เข้าสู่ส่วนโถงทางเข้าห้องสมุด ฝากของกับเจ้าหน้าที่ และรับบัตรฝากของ -ติดต่อสอบถามเจ้าหน้าที่ หรือตรวจบัตรรายการ หนังสือเพื่อหาหนังสือ หรือเข้าสู่ส่วนสื่ออิเล็คฯ -นั่งอ่านหนังสือ หรือรับบริการอื่นๆ -เมื่อใช้บริการเรียบร้อย มารับของที่ฝากไว้และคืน บัตรแก่เจ้าหน้าที่ -ออกจากส่วนห้องสมุด เพื่อทำกิจกรรมอื่น	-ที่จอดรถ -โถงทางเข้า -ห้องสมุด -ห้องโสตทัศนะศึกษา -บริเวณอ่านหนังสือ -ห้องน้ำชาย – หญิง
-ผู้เข้ารับฟังการบรรยาย สัมมนาหรือเข้าชมการสาธิต		-ที่จอดรถ -โถงทางเข้า -โถงพักคอย -ห้องบรรยาย หรือ

	หรือเดิน ทางออกจากโครงการ -เดินทางกลับจากโครงการโดยรถยนต์รถจักรยานยนต์หรือรถโดยสารประจำทาง -เข้าสู่บริเวณโถงทางเข้าของโครงการ เพื่อติดต่อสอบถามกับเจ้าหน้าที่ -เข้าสู่โถงพักคอยของห้องบรรยาย ลงทะเบียนหรือเข้าชมการสาธิต -จบการบรรยายหรือการสาธิต ออกมาสู่โถงพักคอย และออกจากโครงการ หรือไปสู่กิจกรรมอื่นๆ -เดินทางกลับจากโครงการโดยรถยนต์รถจักรยานยนต์หรือรถโดยสารประจำทาง	ห้องฝึกอบรม -ห้องน้ำชาย – หญิง

จากพฤติกรรมดังกล่าว สามารถนำมาแสดงเป็นผัง (Diagram) ได้ดังนี้



รูปที่ 4.6 แผนภูมิแสดงพฤติกรรมของกลุ่มผู้เข้าชมที่มาใช้บริการ

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

หมายเหตุ

——— แสดงพฤติกรรมต่อเนื่องที่มีความสำคัญหลัก

– – – แสดงพฤติกรรมต่อเนื่องที่มีความสำคัญโดยรอบ

2) ผู้มาติดต่อโครงการ

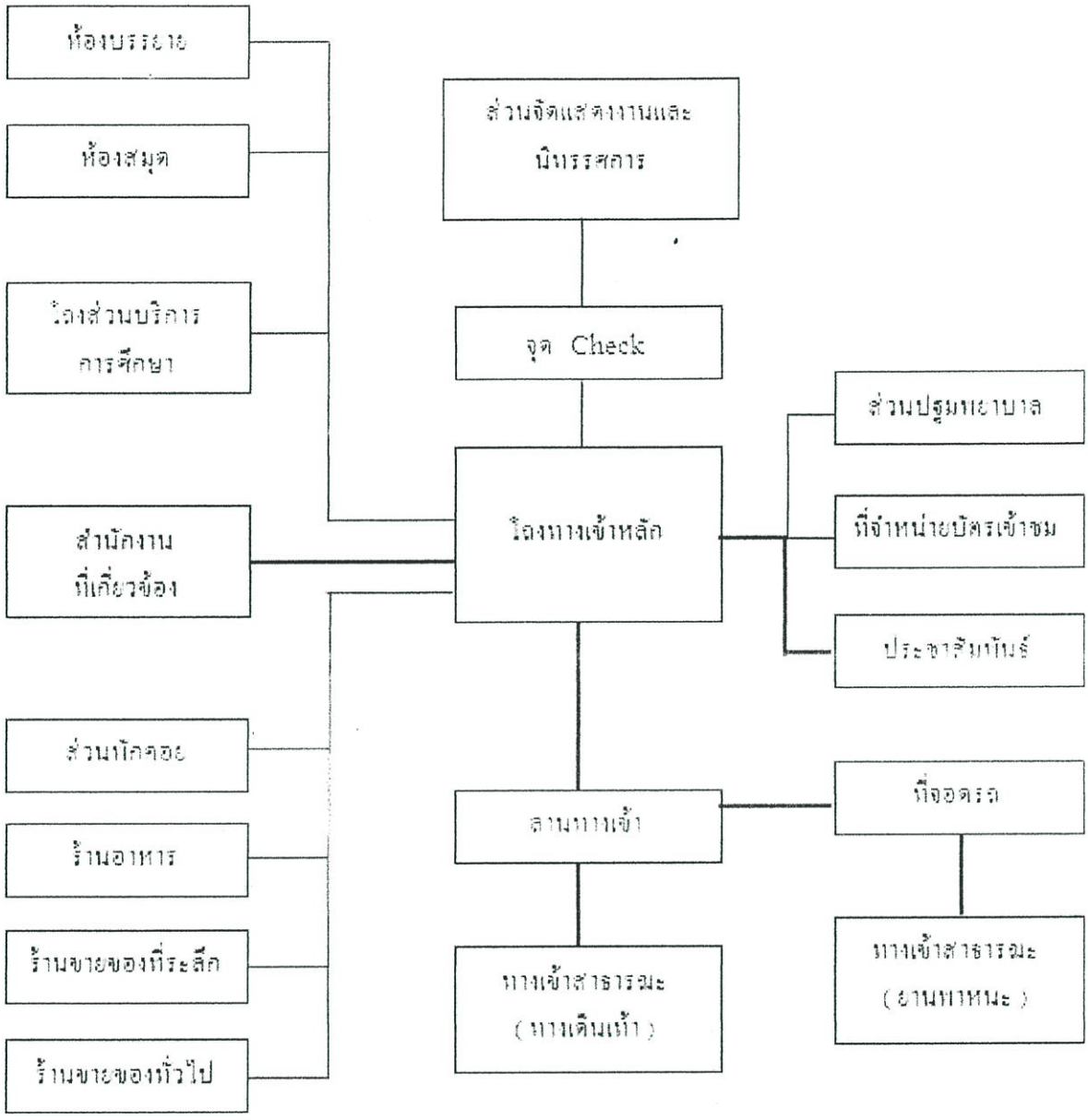
หมายถึง ผู้ที่มาติดต่อเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ที่โครงการจัดทำให้บริการ หรือดำเนินการอยู่ เช่น ขอใช้ห้องประชุม ขอใช้ห้องจัดนิทรรศการ รวมทั้งผู้ที่มาติดต่อประสานงานกับส่วนบริหารของโครงการโดยตรง

- องค์กร/หน่วยงาน/บุคคลที่เกี่ยวข้องกับวงการตลกทั้งในและต่างประเทศ
- นักวิชาการ/ผู้เชี่ยวชาญ ผู้เกี่ยวข้องในแวดวงศิลปวัฒนธรรม และผู้มีความรู้ในวงการตลกไทย

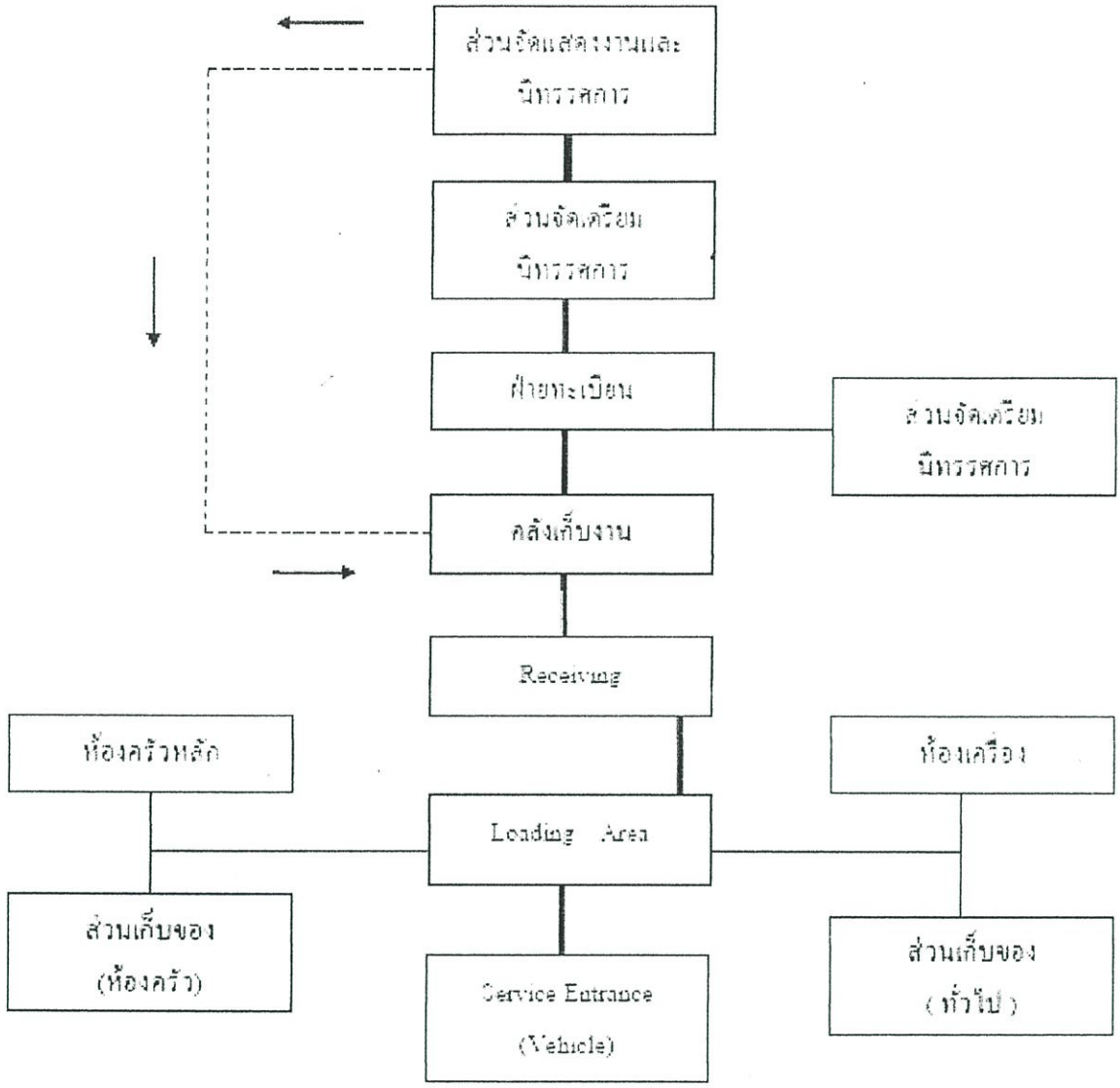
ตาราง 4.3 แสดงการศึกษาผู้ใช้โครงการและพฤติกรรมผู้ใช้โครงการ

ผู้ดำเนินกิจกรรม	พฤติกรรม	องค์ประกอบ
1. ผู้มาติดต่อราชการ/ส่วนบริหาร หรือผู้มาให้บริการแก่โครงการ	-เดินทางมายังโครงการ -เข้าสู่โถงทางเข้าของโครงการ ยื่นหนังสือเพื่อติดต่อกับเจ้าหน้าที่ที่ต้องการติดต่อ -กรณีที่เคยมาติดต่อแล้ว สามารถเข้าติดต่อกับฝ่ายงานต่างๆ ได้โดยตรง -เมื่อติดต่อเรียบร้อยแล้ว เดินทางออกจากโครงการหรือไปยังส่วนต่างๆ ของโครงการ	-ที่จอดรถ -โถงทางเข้าหลัก -โถงพักคอย -ส่วนสำนักงาน -ลานส่งของ
2. นักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญ	-เดินทางมายังโครงการ -เข้าสู่บริเวณโถงทางเข้าโครงการ เพื่อติดต่อสอบถามกับเจ้าหน้าที่ -ติดต่องานวิชาการ หรืองานกิจกรรมทางวิชาการ -จบการติดต่อ กลับมาที่ห้องรับรองและออกจากโครงการ หรือไปส่วนกิจกรรมอื่นๆ ของโครงการ	-ที่จอดรถ -โถงทางเข้าหลัก -ห้องรับรอง -ห้องบรรยาย -ห้องน้ำชาย – หญิง
3. ผู้บรรยาย หรือคณะผู้บรรยาย	-เดินทางมายังโครงการ -เข้าสู่บริเวณโถงทางเข้า และประสานงานกับเจ้าหน้าที่ -เข้าสู่ห้องบรรยาย และบรรยายบนเวที -เมื่อเสร็จสิ้นการบรรยาย ผู้บรรยายและคณะจัดเก็บอุปกรณ์ต่างๆ แล้วเดินทางออกจากโครงการ	-ที่จอดรถ -โถงทางเข้า -ห้องพัก -ห้องน้ำชาย – หญิง -ห้องเก็บอุปกรณ์จัดแสดง บรรยาย

จากพฤติกรรมดังกล่าว สามารถนำมาแสดงเป็นผัง (Diagram) ได้ดังนี้



รูป 4.7 แผนภูมิแสดงพฤติกรรมของผู้ที่มาติดต่อกับทางโครงการ
(ที่มา : จากการวิเคราะห์)



รูป 4.8 แผนภูมิแสดงพฤติกรรมของการนำผลงานมาจัดแสดง

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

หมายเหตุ

——— แสดงพฤติกรรมต่อเนื่องที่มีความสำคัญหลัก

——— แสดงพฤติกรรมต่อเนื่องที่มีความสำคัญโดยรอบ

---------- แสดงพฤติกรรมต่อเนื่องหลังจบการจัดแสดง

3) เจ้าหน้าที่ และพนักงานของโครงการ

หมายถึง ผู้ที่ทำงานด้านการบริหาร และผู้ที่ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโครงการ

- ฝ่ายบริหาร
- ฝ่ายธุรการ
- ฝ่ายวิชาการ
- ฝ่ายบริการทางการศึกษา
- ฝ่ายเทคนิค
- ส่วนบริหารของสมาคมศิลปินตลก (ประเทศไทย)

ตาราง 4.4 แสดงการศึกษาผู้ใช้โครงการและพฤติกรรมผู้ใช้โครงการ

ผู้ดำเนินกิจกรรม	พฤติกรรม	องค์ประกอบ
1. <u>เจ้าหน้าที่โครงการ</u>	-ทำงานวันอังคาร-อาทิตย์ เวลาทำงาน 9.00-20.00 น. โดยแบ่งออกเป็น 2 ชุด ชุด 1 เริ่มปฏิบัติงาน 9.0015.00 น. และชุด 2 เริ่มงาน 16.00-20.00 น. ใช้เวลาปฏิบัติงานชุดละ 5 ชั่วโมง -เดินทางกลับที่พัก ยกเว้นในกรณีที่มีการแสดงพิเศษเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะปฏิบัติหน้าที่ต่อไป -วันหยุดทำงาน วันจันทร์และวันนักขัตฤกษ์ -เดินทางจากที่พักมายังโครงการลงเวลาที่ฝ่ายทะเบียน	-ที่จอดรถ -ห้องทำงานฝ่ายต่างๆ -บริเวณพักผ่อน -ห้องน้ำชาย-หญิง -ห้องอาหาร
2.<u>ลูกจ้างประจำ</u>	-ปฏิบัติหน้าที่เช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่ยกเว้นพนักงานรักษาความปลอดภัยจะแบ่งช่วงเวลาทำงานเป็นกลางวันกับกลางคืน 3 กะ กะละ 8 ชั่วโมง	-ที่จอดรถ -ห้องพักพนักงาน -ห้องน้ำชาย-หญิง -ห้อง LOCKER

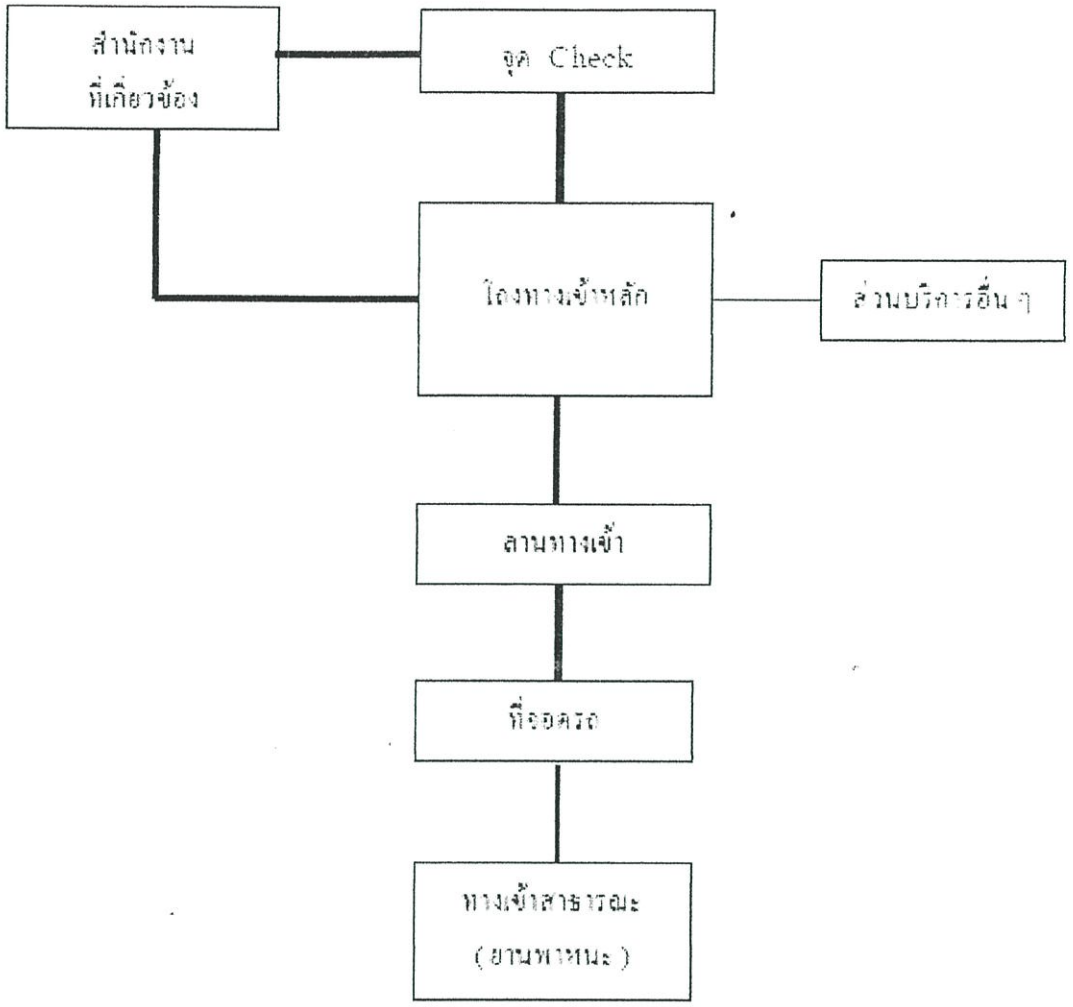
4) ศิลปินและนักแสดงตลก

ติดต่อกับสมาคมศิลปินตลก (แห่งประเทศไทย)

ตาราง 4.5 แสดงการศึกษาผู้ใช้โครงการและพฤติกรรมผู้ใช้โครงการ

ผู้ดำเนินกิจกรรม	พฤติกรรม	องค์ประกอบ
1. เจ้าหน้าที่โครงการ	-เดินทางมายังโครงการ -เข้าสู่ที่จอดรถ -เข้าสู่โถงทางเข้าส่วนสำนักงานของโครงการ เพื่อสอบถามเจ้าหน้าที่ ให้เจ้าหน้าที่ประสานงาน -ติดต่อ ทำธุระกับสมาคมฯ -เมื่อติดต่อเรียบร้อยแล้ว เดินทางออกจากโครงการหรือไปยังส่วนต่างๆ ของโครงการ	-ที่จอดรถ -บริเวณพักผ่อน -ห้องน้ำชาย-หญิง -ห้องประชุม

จากพฤติกรรมดังกล่าว สามารถนำมาแสดงเป็นผัง (Diagram) ได้ดังนี้



รูปที่ 4.9 แผนภูมิแสดงพฤติกรรมของกลุ่มศิลปิน/นักแสดงตลก

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

หมายเหตุ

——— แสดงพฤติกรรมต่อเนื่องที่มีความสำคัญหลัก

– – – – แสดงพฤติกรรมต่อเนื่องที่มีความสำคัญโดยรอบ

4.4 การคาดคะเนจำนวนผู้ใช้โครงการ

แบ่งรายละเอียดในการหาจำนวนผู้เข้าใช้โครงการในแต่ละส่วนได้

4.5.1 การคาดคะเนจำนวนผู้เข้าชมนิทรรศการ

4.5.2 การคาดคะเนผู้เข้าชมส่วนจัดการแสดง

4.5.3 การคาดคะเนผู้เข้าชมส่วนห้องสมุด

4.4.1 การคาดคะเนจำนวนผู้เข้าชมนิทรรศการ

พิจารณาจากจำนวนผู้ชมนิทรรศการ โดยการศึกษาอาคารตัวอย่างประเภทเดียวกัน ที่มีรูปแบบการจัดแสดงนิทรรศการที่ใกล้เคียงกับโครงการสรวลสยามาคาร ได้แก่ มิวเซียมสยาม สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ บันทึกตั้งแต่ วันที่ 2 เมษายน พ.ศ.2551-31 กรกฎาคม พ.ศ.2553

ตาราง 4.6 สถิติจำนวนผู้เข้าชมมิวเซียมสยาม 2 เมษายน พ.ศ.2551-30 พฤศจิกายน พ.ศ.2551

ว/ด/ป	บุคคลทั่วไปอายุไม่เกิน 25 ปี (คน)	บุคคลทั่วไปอายุ 25 ปี ขึ้นไป (คน)	จำนวนคนที่มาเป็นหมู่คณะ (คน)	ชาวต่างชาติ (คน)	พระสงฆ์ (รูป)	รวม (คน)	สรุปยอดรวมทั้งสิ้น
2-30/4/51	8,208		1,754	-	-	9,962	9,962
1-31/5/51	15,560		1,953	-	-	17,513	27,475
1-30/6/51	10,835	6,709	6,324	482	-	24,350	51,825
1-31/7/51	12,231	9,673	7,744	675	-	30,323	82,148
1-31/8/51	12,741	8,539	6,269	998	-	28,547	110,695
1-30/9/51	8,328	7,181	3,711	494	-	19,714	130,409
1-31/10/51	12,975	9,545	3,579	539	20	26,640	157,049
1-30/11/51	6,336	9,142	4,197	382	102	20,159	177,208
รวม			35,531	3,570	122	177,208	

หมายเหตุ: ข้อมูลเริ่มจากเดือนเมษายนถึงพฤศจิกายน เนื่องจากภายหลังมีการนับแบบใหม่

ตาราง 4. 7 สถิติจำนวนผู้เข้าชมมิวเซียมสยาม 2 ธันวาคม พ.ศ.2551-31 มีนาคม พ.ศ.2552

ว/ด/ป	บุคคลทั่วไป อายุเกิน 15 ปี (คน)	บุคคลทั่วไปอายุไม่เกิน 15 ปี (คน)	จำนวนคนที่มาเป็นหมู่คณะ (คน)	ชาวต่างชาติ (คน)	พระสงฆ์ (รูป)	รวม (คน)	สรุปยอดรวมทั้งสิ้น (177,208)
2-31/10/51	3,608	10,129	4,522	447	94	18,260	195,468
2-31/1/52	2,962	13,376	4,565	730	49	21,682	217,150
1-28/2/52	2,166	10,789	3,325	711	50	17,041	234,191
1-31/3/52	3,490	13,606	4,370	585	62	22,113	256,304
รวม	11,686	47,900	16,782	2,473	255	79,096	

หมายเหตุ: ข้อมูลเริ่มจากเดือนเมษายนถึงมีนาคม ครบ 1 ปี

ดังนั้นใน 12 เดือน จัดนิทรรศการ 310 วัน มีผู้ชม 256,304 คน

ผู้ชมเฉลี่ยวันละ **826** คน

ผู้เข้าชมบุคคลทั่วไปเฉลี่ยวันละ 192 คน

ผู้เข้าชมเป็นหมู่คณะเฉลี่ยวันละ 54 คน

ตาราง 4.8 สถิติจำนวนผู้เข้าชมมิวเซียมสยาม 1 เมษายน พ.ศ.2552-31 มีนาคม พ.ศ.2553

ว/ด/ป	เยาวชนอายุต่ำกว่า 15 ปี ผู้สูงอายุ/คนพิการ (คน)	บุคคลทั่วไป อายุ 15 ปีขึ้นไป (คน)	จำนวนคนที่มาเป็นหมู่คณะ (คน)	ชาวต่างชาติ (คน)	รวม (คน)	สรุปยอดรวมทั้งสิ้น (คน)
1-30/4/52	1,205	3,334	1,800	52	6,391	6,391
1-31/5/52	2,798	8,010	1,556	113	12,477	18,868
1-30/6/52	2,045	6,135	4,291	60	12,531	31,399
1-31/7/52	2,121	8,241	6,478	226	17,066	48,465
1-30/8/52	2,095	8,510	7,864	291	18,760	67,225
1-30/9/52	1,834	6,010	7,917	182	15,943	83,168

1-31/10/52	2,607	7,791	3,588	316	14,302	97,470
1-30/11/52	1,341	5,507	4,831	190	11,869	109,339
1-31/12/52	1,855	5,800	5,943	317	13,915	123,254
1-31/1/53	1,586	6,497	6,302	392	14,677	137,931
1328/2/53	1,787	4,195	6,892	414	13,288	151,219
1-31/3/53	1,011	2,665	2,264	247	6,187	157,406
รวม	22,285	72,695	59,726	2,700	157,406	

หมายเหตุ: ข้อมูลมีการเปลี่ยนแปลงการจดสถิติแบบใหม่ เนื่องจากมีค่าธรรมเนียมในการเข้าชม

ข้อมูลเริ่มจากเดือนเมษายน ถึง มีนาคม ครบ ปี
ดังนั้นใน 12 เดือน จัดนิทรรศการ 313 วัน มีผู้ชม 157,406 คน
ผู้ชมเฉลี่ยวันละ **502** คน
ผู้เข้าชมบุคคลทั่วไปเฉลี่ยวันละ 303 คน
ผู้เข้าชมเป็นหมู่คณะเฉลี่ยวันละ 190 คน

ตาราง 4.9 สถิติจำนวนผู้เข้าชมมิวเซียมสยาม 1 เมษายน พ.ศ.2552 – 31 กรกฎาคม พ.ศ.2553

ว/ด/ป	เยาวชนอายุต่ำกว่า 15 ปี/ ผู้สูงอายุ/ คนพิการ	บุคคลทั่วไป อายุ 15 ปีขึ้นไป (คน)	จำนวนคนที่มาเป็นหมู่คณะ (คน)	ชาวต่างชาติ (คน)	รวม (คน)	สรุปยอดรวมทั้งสิ้น (คน) (256,304)
1-30/4/53	1,436	3,330	1,776	171	6,713	6,713
1-31/5/53	2,210	3,341	779	97	6,427	13,140
1-30/6/53	2,535	5,442	3,798	181	11,956	25,096
1-31/7/53	3,526	6,534	5,721	289	16,070	41,166
รวม	31,992	91,342	71,800	3,438	198,572	

หมายเหตุ: ข้อมูลมีการเปลี่ยนแปลงการจดสถิติแบบใหม่ เนื่องจากมีค่าธรรมเนียมในการเข้าชม

ข้อมูลเริ่มจากเดือน เมษายน ถึง กรกฎาคม
ดังนั้นใน 4 เดือน จัดนิทรรศการ 105 วัน มีผู้ชม 41,166 คน
ผู้ชมเฉลี่ยวันละ **392** คน

ผู้เข้าชมบุคคลทั่วไปเฉลี่ยวันละ 270 คน

ผู้เข้าชมเป็นหมู่คณะเฉลี่ยวันละ 114 คน

ตาราง 4.10 แสดงการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย 2 พ.ศ. 2547 – 2563[5]

ปี	ประชากรกลางปี 1ก.ค. (ล้านคน)	อัตราเพิ่มตามธรรมชาติ	อัตราเจริญพันธุ์รวม	อัตราทดแทนเจริญพันธุ์สุทธิ	อัตราเกิด (ต่อพัน)	อัตราตาย (ต่อพัน)	อัตราตายทารก
2547	64.49	0.76	1.87	0.87	15.72	8.16	27.11
2548	65.03	0.72	1.85	0.86	15.48	8.24	26.64
2549	65.47	0.69	1.84	0.86	15.24	8.32	26.16
2550	65.94	0.66	1.83	0.85	15.00	8.40	25.68
2551	66.19	0.64	1.82	0.85	14.80	8.44	25.26
2552	66.69	0.61	1.81	0.85	14.60	8.48	24.83
2553	67.23	0.59	1.81	0.85	14.40	8.52	24.41
2554	67.71	0.56	1.80	0.84	14.20	8.56	23.98
2555	68.19	0.54	1.79	0.84	14.00	8.60	23.56
2556	68.79	0.51	1.79	0.84	13.84	8.70	23.18
2557	68.96	0.49	1.78	0.84	13.68	8.80	22.80
2558	69.08	0.46	1.78	0.84	13.52	8.90	22.41
2559	69.31	0.44	1.77	0.84	13.36	9.00	22.03
2560	69.58	0.41	1.77	0.83	13.20	9.10	21.65
2561	69.88	0.38	1.77	0.83	13.04	9.20	21.27
2562	70.21	0.36	1.76	0.83	12.88	9.30	20.89
2563	70.50	0.33	1.76	0.83	12.72	9.40	20.50

จากตาราง 4.10 สามารถคำนวณหาอัตราการเพิ่มของประชากรในอีก 11ปี

ปี พ.ศ.2553-2563

สรุปได้ดังนี้ **อัตราการเพิ่มของประชากร** = [(70.50x100) / 68.19] - 100

= **3.38 %**

---

[5] ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

ข้อมูลจากสถิติการสำรวจ จำนวนผู้เข้าชมนิทรรศการ วิเคราะห์เป็น 2 ส่วน คือ ผู้เข้าชมทั่วไป และกลุ่มผู้เข้าชมเป็นหมู่คณะ

1) สรุปได้ว่าบุคคลทั่วไปเข้ามาใช้บริการส่วนห้องนิทรรศการโดยเฉลี่ยต่อวัน ตั้งแต่ 2 เมษายนพ.ศ.2551 – 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2553 ดังนี้

จากสถิติจากการจัดแสดงงานนิทรรศการและข้อมูลผู้ใช้บริการมิวเซียมสยามนั้น จะเห็นได้ว่า

จำนวนบุคคลทั่วไปที่เข้าชมนิทรรศการสูงสุด/วัน มีจำนวน 303 คน (ตาราง 4.8)

จำนวนบุคคลทั่วไปที่เข้าชมนิทรรศการต่ำสุด/วัน มีจำนวน 192 คน (ตาราง 4.7)

ดังนั้น เฉลี่ยผู้ที่มาเข้าชมนิทรรศการ/วัน $= \frac{303+54}{2} =$ **247** คน/วัน

2) สรุปได้ว่ามีหมู่คณะเข้ามาใช้บริการส่วนห้องนิทรรศการโดยเฉลี่ยเท่ากับ

จำนวนผู้เข้าชมเป็นหมู่คณะจำนวนมากที่สุด/วัน มีจำนวน 190 คน (ตาราง 4.8)

จำนวนผู้เข้าชมเป็นหมู่คณะจำนวนน้อยที่สุด/วัน มีจำนวน 54 คน (ตาราง 4.7)

ดังนั้น เฉลี่ยผู้เข้าชมเป็นหมู่คณะ/วัน $= \frac{190+54}{2} =$ **112** คน/วัน

ดังนั้น

จะมีผู้เข้าชมนิทรรศการรวมทั้งสิ้น คือ **247+112 = 359** คน/วัน

แต่จำนวนผู้ชมเฉลี่ยในแต่ละวันคือ $\frac{826+502+392}{3} =$ 573 คน/วัน

ดังนั้น (573+359)/2 = 466 คน/วัน

ดังนั้นผู้เข้าชมสูงสุด/วัน = 466x102.11% (ตารางที่ 8) = **475** คน/วัน

จึงใช้จำนวนผู้เข้าชมในช่วงระยะเวลาเดียวกัน (Peak hour) เป็นจำนวนสูงสุดประมาณ **475** คน เพื่อรองรับการเพิ่มจำนวนของผู้เข้าชมในอนาคตอันใกล้ รวมถึงการจัดพื้นที่โครงการได้อย่างเพียงพอกับจำนวนผู้ชม

4.4.2 การคาดคะเนผู้เข้าชมส่วนการแสดง

ส่วนนี้เปิดใช้ในการแสดง และกิจกรรมที่เกี่ยวกับตลก ทั้งจากโครงการ จากการติดต่อดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือสามารถจัดแสดงโดยบริษัท/คณะตลกต่างๆ มาขอใช้สถานที่ เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรม และเผยแพร่ผลงานของศิลปินตลก

แบ่งประเภทการใช้งานของส่วนจัดแสดงดนตรีได้เป็น

1. ส่วนการแสดงอเนกประสงค์
2. ส่วนจัดกิจกรรมกลางแจ้ง

1. ส่วนจัดแสดงในร่ม

การกำหนดความจุของส่วนจัดแสดงได้ทำการศึกษาจากโครงการที่มีกิจกรรมใกล้เคียงกัน ดังนี้

ตาราง 4.11 แสดงรายละเอียดจำนวนที่นั่งและผู้ชมของโรงละคร

สถานที่จัดแสดง	ขนาดความจุ (ที่นั่ง)	ผู้ชมเฉลี่ย/รอบ (คน)
1. BRITISH COUNCIL	400	360
2. ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย หอเล็ก	500	300
3. ศูนย์วัฒนธรรมฝรั่งเศส	300	250
4.โรงภาพยนตร์ศรีศาลายา (หอภาพยนตร์แห่งชาติ)	120	80

พิจารณาเฉพาะอาคารที่มีขนาดการให้บริการใกล้เคียงกับโครงการ คือ ศูนย์วัฒนธรรมฝรั่งเศส และโรงภาพยนตร์ศรีศาลายา (หอภาพยนตร์แห่งชาติ) จะได้ขนาดความจุเฉลี่ยของอาคารทั้ง 2 แห่ง คือ (300+120=420) /2 = **210** คน/รอบ

ดังนั้น ส่วนจัดการแสดงของโครงการจะใช้ความจุที่ **200** คน/รอบ

2. ส่วนจัดแสดงกลางแจ้ง

ในส่วนจัดกิจกรรมกลางแจ้งเป็นพื้นที่ใช้จัดกิจกรรม การจัดแสดงตลก การแสดงต่างๆ ซึ่งเป็นลานอเนกประสงค์ ใช้พื้นที่เป็นส่วนหนึ่งกับภูมิทัศน์ของโครงการ การกำหนดความจุของส่วนจัดแสดงกลางแจ้งใช้จำนวนที่นั่ง 3 ใน 4 ของจำนวนที่นั่งส่วนจัดแสดงในร่ม คือ **150** คน

4.4.3 การคาดคะเนจำนวนผู้ใช้ห้องสมุด

ห้องสมุดโครงการสรวลสยามาคาร เป็นห้องสมุดเฉพาะทาง (Particular Library) โดยจะมีเนื้อหาเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องราวของตลก ทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงเนื้อหาหนังสือที่เกี่ยวข้องกับตลก เช่น ภาพยนตร์ แอนิเมชั่น เป็นต้น ให้บริการทั้งหนังสือ และสื่อมัลติมีเดีย

จากจำนวนผู้ใช้โครงการส่วนพิพิธภัณฑ์ รวมกับจำนวนบุคลากรทั้งหมดของโครงการ จะได้จำนวนผู้ใช้บริการในส่วนห้องสมุด = 475 + 94 = 569 คน/วัน

ผู้ใช้บริการห้องสมุดโครงการ ใน 1 วันคิดเป็น 20% ของผู้ใช้โครงการ

= 568 × 0.20 = **114** คน/วัน

จากการคาดคะเนช่วงที่ใช้บริการ 1 คนใช้เวลา 2 ชั่วโมง

แบ่งเป็น 4 ช่วงใน 1 วัน (1 วันบริการ 8 ชั่วโมง แบ่ง 4 ช่วง ช่วงละ 2 ชั่วโมง)

ในที่นี้คิดเฉลี่ยให้ทั้ง 4 ช่วงเวลามีผู้ใช้งานเท่าๆ กัน

ได้ผู้ใช้หมุนเวียนเท่ากับ 114 เท่ากับ **29 คน/ช่วง**

สรุปจำนวนผู้เข้าใช้โครงการ

ตาราง 4.12 สรุปจำนวนผู้ใช้องค์ประกอบต่างๆ ของโครงการ

ผู้ใช้โครงการ	จำนวนผู้เข้าใช้งาน
- ห้องสมุด	114 คน/วัน
- นิทรรศการ	475 คน/วัน
- ส่วนจัดแสดงในร่ม	200 ที่นั่ง
- ส่วนจัดแสดงกลางแจ้ง	150 ที่นั่ง

บทที่ 5
การวิเคราะห์องค์ประกอบและพื้นที่ใช้สอยของโครงการ

5.1 การออกแบบและนำเสนอเนื้อหา

5.1.1 แนวคิดในการออกแบบเนื้อหาส่วนเผยแพร่และจัดแสดง

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตลก สามารถจัดกลุ่มข้อมูลโดยใช้ประวัติความเป็นมาของตลก เป็นกรอบเนื้อหาในการจัดกลุ่มข้อมูล ดังนี้ (ดูรายละเอียดบทที่ 2)

1) "ตลก" ศาสตร์

นำเสนอเรื่องราวโดยบอกเล่าที่มาว่า "ตลก" คืออะไร เป็นอย่างไร และทำไมจึงต้อง "ตลก" รวมถึงเรื่องราวพื้นฐานของตลก ในเชิงวิชาการสากล

1.1) ความหมายและลักษณะของ "ตลก"

1.2) ทฤษฎีเรื่องตลก และอารมณ์ขัน

1.3) ประเภท/รูปแบบของตลก

1.4) ศาสตร์และศิลปะการแสดงตลก

2) ประวัติศาสตร์ "ตลก"

นำเสนอเรื่องราว จุดเริ่มต้น ประวัติความเป็นมาของตลกสากล วิวัฒนาการตลกสากลจากอดีตจนถึงปัจจุบัน มีอัตราส่วนการนำเสนอเนื้อหา 30% ใช้รูปแบบการนำเสนอโดยอ้างอิงจากประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ของโลก ซึ่งในแต่ละยุคสมัยมีการนำเนื้อหาของตลกมาสอดแทรกในภาพยนตร์ด้วยเสมอ และแสดงตัวอย่างศิลปินตลกที่มีชื่อเสียงระดับโลกตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

2.1) ยุคบุกเบิก (ค.ศ. 1815 – 1907)

2.2) ยุคภาพยนตร์เงียบ (ค.ศ. 1908 – 1928)

2.3) ยุคภาพยนตร์เสียง (ค.ศ.1928-1945)

2.4) ยุคภาพยนตร์ในปัจจุบัน (ค.ศ. 1965-ปัจจุบัน)

3) "ตลกสยาม ในความทรงจำ กับตำนานความขำตลกไทย"

นำเสนอประวัติความเป็นมาของตลกในประเทศไทย วิวัฒนาการและพัฒนาการทางอารมณ์ขันของสังคมไทยในแต่ละยุคสมัย จากอดีตจนถึงปัจจุบัน

3.1) <u>สยามสรรค์</u> [1]

จัดแสดงเชิงประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของตลกไทย ตำนานของการเกิดตลก

---

[1] สรรค์ (สัน) ก. สร้างให้มีให้เป็นขึ้น. เนรมิต. ส. จำนงค์ ทองประเสริฐ ราชบัณฑิต สำนักศิลปกรรม : ภาษาไทยไขขาน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แพร่พิทยา. 2528. หน้า 407-409.

ประเพณี วัฒนธรรมต่างๆ รูปแบบของตลก วัตถุ สิ่งของ ฯลฯ ประกอบการแสดงตลกในแต่ละแขนง ตั้งแต่ยุคโบราณจนถึงยุคปัจจุบัน

3.2) เฉลิมสยาม 3 รัชกาล

จัดแสดงเรื่องราวของตลกในยุครุ่งรัตนโกสินทร์ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริยผู้มีพระปรีชาสามารถด้านศาสตร์และศิลป์การแสดง มีความเกี่ยวข้องกับตลก และทรงให้การอุปถัมภ์วงการตลกของประเทศไทย โดยเฉพาะในสมัยรัชกาลที่ 2 รัชกาลที่ 6 และรัชกาลที่ 9 โดย จัดแสดงอิทธิพลของอารมณ์ขันที่มีผลต่อสังคมในรั้ววังในแต่ละยุคสมัย

- ห้องนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติรัชกาลที่ 2 รัชกาลที่ 6 และรัชกาลที่ 9

3.3) เฉลิมวิวัฒน์[2]

จัดแสดงเรื่องราวของยุคเปลี่ยนผ่านของวงการตลก มีการจัดตั้งคณะตลกขึ้นเป็นตลกอาชีพ เป็นยุคตลกเฟื่องฟูได้รับความนิยมมาก พร้อมๆ กับการเกิดสื่อวิทยุ โทรทัศน์ และพร้อมกับการเริ่มต้นของยุคภาพยนตร์ไทย

3.4) ฉลองยศ

จัดแสดงเรื่องราวยุคทองของตลก ตลกคาเฟ่ ถือเป็นการปฏิวัติวงการตลกไทย และมีอิทธิพลต่อวงการตลกไทยมาจนถึงปัจจุบัน

3.5) ณ สยามยุค

จัดแสดงเรื่องราวตลกยุคมหาชน ศิลปินตลกและคณะตลก ในยุควิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ และสื่ออิเล็คทรอนิกส์ ได้รับความนิยมและมีบทบาทในสังคมไทยอย่างสูง

4) "ตลก" มรดกไทย

4.1) "ตลก" วาทกรรมอารมณ์ดี

นำเสนอเรื่องราววาทกรรมเรื่องตลกภาษาไทย ในวงการวรรณกรรมไทย เพราะตลกแต่ละแขนงมีรูปแบบการใช้ภาษาที่แตกต่างกันไป หนังสือการ์ตูนตลกขำขัน เช่น ขายหัวเราะ มหาสนุก เป็นต้น รวมถึงประเภทของมุกตลก[3]ต่างๆ ที่เป็นวลีจดจำของคนไทย

4.2) "ตลก" สีสันศาสตร์-ศิลป์การแสดง

นำเสนอเรื่องราวของศิลปะการแสดงของไทยที่มีการใช้ความเป็นตลกไปใช้ เช่น ตลกโขน ตลกลิเก ตลกหนังตะลุง เพลงฉ่อย เป็นต้น ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการแสดง

4.3) "ตลก" ฟันเฟืองวงการบันเทิงไทย

นำเสนอเรื่องราวของตลกที่ไปปรากฏอยู่ในสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ละคร

---

[2] วิวัฒน,วิวัฒน์[วัดทะนะ, วัด] น. ความเจริญรุ่งเรือง, ความคลี่คลาย ไปในทางเจริญ. (ป. วิวฑฺฒน; ส. วิวรฺธน)

[3] "มุก" (ก สะกด) "มุกตลก" พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542

ภาพยนตร์ และสื่อต่างๆ ซึ่งในทุกเรื่องต้องมีบทบาทตลกร่วมแสดง อีกทั้งตลกยังอยู่เคียงคู่กับภาพยนตร์ไทยมาตั้งแต่ยุคเริ่มต้น

5) หอเกียรติคุณ

ประกาศเกียรติคุณ จัดแสดงประวัติและผลงานด้านการแสดงตลกในหลายแขนง ซึ่งเป็นผู้ที่มีผลงานได้รับรางวัล ทำความดี และสร้างชื่อเสียงให้กับวงการตลกของไทย

6) นิทรรศการชั่วคราว

จัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวข้องกับตลกตามวาระสำคัญต่างๆ เช่น วันสำคัญตามเทศกาล ตลอดทั้งปี นิทรรศการที่เกี่ยวข้องกับตลก เช่น ภาพยนตร์ตลกต่างประเทศ, การ์ตูน/แอนิเมชั่นตลก

7) สรวลกิจกรรม

"ลานเฮฮา" จัดกิจกรรมประทับรอยพิมพ์มือ พิมพ์เท้า (walk of Fame) ของศิลปินตลกที่มีชื่อเสียงในประเทศไทย

5.1.1.1 การนำเสนอเนื้อหาส่วนเผยแพร่และจัดแสดง

<u>1) การจัดแสดงภายในอาคาร</u>

ส่วนที่ 1 "ตลก" ศาสตร์

เป็นนิทรรศการส่วนแรกของโครงการ จัดแสดงแบบ 2 มิติ (Panel Board) เช่น แผ่นป้ายบรรยาย, การจัดแสดงแบบ 3 มิติ (Object and Model), การจัดแสดงสื่อผสม (Equipment) สื่อปฏิสัมพันธ์ต่างๆ เช่น วีดิทัศน์ คอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย

ส่วนที่ 2 ประวัติศาสตร์ "ตลก"

เน้นการใช้คอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เช่น วีดิทัศน์ วีดิโอ ฯลฯ และการฉายภาพยนตร์ตัวอย่าง แทรกด้วยการจัดแสดงแบบ 2 มิติ (Panel Board) เช่น แผ่นป้ายบรรยาย ภาพตัวอย่างศิลปินตลก, ภาพดูราแทน (Duratan) เป็นฉากประกอบคำบรรยาย, การจัดแสดงแบบ 3 มิติ (Object and Model), การจัดแสดงสื่อผสม (Equipment) โดยแสดงวัตถุ สิ่งของที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหานั้นๆ รวมถึงมีการบรรยายจากวิทยากรในลักษณะของการเล่าเรื่อง เปิดโอกาสให้ผู้เข้าชมแสดงความคิดเห็น

ส่วนที่ 3 "ตลกสยาม ในความทรงจำ กับตำนานความขำตลกไทย"

3.1) สยามสรรค์

ใช้เทคนิคการจัดแสดงแบบ 2 มิติ (Panel Board), ภาพดูราแทน (Duratan), การจัดแสดงแบบ 3 มิติ (Object and Model), การจัดแสดงสื่อผสม (Equipment) โดยแสดงวัตถุ สิ่งของที่เกี่ยวข้อง พร้อมการบรรยายจากวิทยากร

3.2) เฉลิมสยามสามรัชกาล

ใช้เทคนิคการจัดแสดงบรรยากาศมหรสพในมุมมอง 360 องศา จำลองการแสดง

ในรั้ววัง แทรกด้วยการจัดแสดงแบบ 2 มิติ (Panel Board) ในส่วนของห้องนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติรัชกาลที่ 2 รัชกาลที่ 6 และรัชกาลที่ 9 โดยแสดงเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับตลกในรัชกาล

3.3) เฉลิมวิวัฒน์

ใช้เทคนิคการจัดแสดงแบบ 2 มิติ (Panel Board) เช่น แผ่นป้ายบรรยาย ภาพคณะตลก, วีดิทัศน์, การจัดแสดงสื่อผสม (Equipment) จัดแสดงวัตถุ

3.4) ฉลองยศ

ใช้เทคนิคการจัดแสดงแบบอัตรภาพทัศน์ (Diorama) จำลองบรรยากาศของคาเฟ่ ใช้เทคนิค interactive เพื่อให้เกิดความตื่นตาตื่นใจ ผู้ชมมีส่วนร่วม, การฉายวีดิทัศน์ วีดิโอบันทึกการแสดง, การจัดแสดงที่เน้น วัตถุ (Variety Display) โดยแสดงวัตถุ สิ่งของที่ศิลปินตลกใช้ในคาเฟ่ (ไม่จำเป็นต้องใช้การบรรยายจากวิทยากรมากนัก)

3.5) ณ สยามยุค

ใช้เทคนิคการจัดแสดงแบบ 2 มิติ (Panel Board) เช่น แผ่นป้ายบรรยาย ภาพคณะและนักแสดงตลก, วีดิทัศน์ วีดิโอ วีซีดีบันทึกการแสดงตลก

ส่วนที่ 4 "ตลก" มรดกไทย

ใช้การนำเสนอผ่านสื่อมัลติมีเดีย ไม่จำเป็นต้องใช้การบรรยายจากวิทยากรมากนัก

4.1) "ตลก" วาทกรรมอารมณ์ดี

ใช้เทคนิคการจัดแสดงแบบ 2 มิติ (Panel Board) และตัวอย่างวัตถุ

4.2) "ตลก" สีสันศาสตร์-ศิลป์การแสดง

ใช้การจัดแสดงวีดิทัศน์ แทรกด้วยการจัดแสดงแบบ 2 มิติ (Panel Board)

4.3) "ตลก" ฟันเฟืองวงการบันเทิงไทย

ใช้การจัดแสดงวีดิทัศน์ วีดิโอ วีซีดีบันทึกการแสดง, การฉายตัวอย่างภาพยนตร์

ส่วนที่ 5 หอเกียรติคุณ

ใช้เทคนิคการจัดแสดงแบบ 2 มิติ (Panel Board) โดยจัดแสดงรูปถ่าย แผ่นป้ายรายชื่อพร้อมลายเซ็น นำเสนอประวัติ และผลงานด้านการแสดงตลกในแต่ละแขนง รวมถึงบทความ/บทสัมภาษณ์สั้นๆ ของศิลปินตลก

ส่วนที่ 6 นิทรรศการชั่วคราว

ใช้เทคนิคจัดแสดงแบบ 2 มิติ (Panel Board) เช่น การบรรยายเนื้อหา, การจัดแสดงวัตถุในแบบสภาพจริง (Authentic Setting), หุ่นจำลอง

<u>2) การจัดแสดงภายนอกอาคาร</u>

2.1) สรวลกิจกรรม

"ลานเฮฮา" ใช้เทคนิคการจัดแสดงวัตถุในแบบสภาพจริง (Authentic Setting) โดยการประทับรอยพิมพ์มือ พิมพ์เท้า ลงบนแผ่นคอนกรีตซึ่งใช้เป็นส่วนทางเดินภายในโครงการ

5.1.2 แนวคิดในการออกแบบเนื้อหาส่วนการแสดง

1) "โรงภาพยนตร์อลังการ"[4] พื้นที่การแสดงอเนกประสงค์ ขนาด 200 ที่นั่ง

จัดการแสดงที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม เช่น ละครย่อย, ตลกหน้าม่าน, ลิเก, เพลงฉ่อย, การแสดงตลกสลับฉาก รวมถึงการฉายภาพยนตร์ตลก และจัดให้มีการสัมมนา/บรรยาย ที่เกี่ยวข้องกับตลก

2) "สรวลกิจกรรม" พื้นที่กิจกรรมกลางแจ้ง ขนาด 200 ที่นั่ง

จัดการแสดงหมุนเวียนตามวาระนำเสนอการแสดงทางวัฒนธรรมไทยร่วมสมัยอันหลากหลาย เช่น ตลกละครใบ้, การแสดงดนตรี Comedy Music, ประกวดตลก รวมถึงการฉายภาพยนตร์ตลกกลางแปลง

5.1.2.1 การนำเสนอเนื้อหาส่วนการแสดง

<u>1) การจัดแสดงภายในอาคาร</u>

1.1) โรงภาพยนตร์อลังการ

จัดแสดงภายในอาคาร ใช้เทคนิคการจัดเวทีการแสดง พร้อมการฉายภาพยนตร์

<u>2) การจัดแสดงภายนอกอาคาร</u>

<u>2.1) สรวลกิจกรรม</u>

ใช้เทคนิคการจัดเวทีอเนกประสงค์เทคนิคการฉายภาพยนตร์ชั่วคราว (กลางแปลง)

5.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบโครงการ

ในการศึกษาเพื่อหาองค์ประกอบของโครงการ มีปัจจัยในการพิจารณาเพื่อการวิเคราะห์ คือ

1) วัตถุประสงค์ของโครงการ
2) ความต้องการของพฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ
3) การเปรียบเทียบองค์ประกอบของโครงการอื่นที่มีความคล้ายคลึงกัน

แนวทางในการดำเนินการวางสายงานให้มีประสิทธิภาพนั้น พิจารณาจากลักษณะในการจัดองค์การพิพิธภัณฑ์สากล[5]

---

[4] โรงภาพยนตร์อลังการ เป็นภาพยนตร์แห่งแรกของประเทศไทย (พ.ศ.2439) ตั้งชื่อตามพระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าอลังการ

[5] นิคม มูสิกะคามะ.วิชาการพิพิธภัณฑ์ เรื่องการจัดรูปองค์การ และการบริหารพิพิธภัณฑ์ หน้า 252

1) <u>องค์ประกอบที่เกิดจากความต้องการของวัตถุประสงค์ของโครงการ</u>

ตาราง 5.1 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบจากจุดประสงค์โครงการ

วัตถุประสงค์ของโครงการ	การดำเนินงาน	หน่วยงาน	องค์ประกอบ
1. เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ และจัดแสดงเรื่องราวที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม เกี่ยวกับวงการตลกของประเทศไทย	-จัดแสดงเรื่องราว วัตถุ สิ่งของต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตลกไทย -จัดการแสดงที่เกี่ยวกับตลก	-ส่วนเผยแพร่ และจัดแสดง -ส่วนจัดการแสดง	-ส่วนนิทรรศการถาวร -ส่วนนิทรรศการชั่วคราว -ส่วนการแสดงในร่ม -พื้นที่จัดกิจกรรมกลางแจ้ง
2. เพื่อเป็นแหล่งกลางในการเผยแพร่ชื่อเสียง และเกียรติคุณของบุคคลสำคัญของวงการตลกไทย	-จัดการประกาศเกียรติคุณแก่บุคคลที่สร้างชื่อเสียงของวงการตลกไทย	-งานรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล -ส่วนเผยแพร่ และจัดแสดง	-หอเกียรติคุณ -พื้นที่จัดกิจกรรมกลางแจ้ง
3. เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูล และศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับวงการตลกของประเทศไทย โดยการจัดเก็บผลงานในรูปแบบต่างๆ	-จัดเก็บข้อมูล เอกสาร จากแหล่งต่างๆ เกี่ยวกับประวัติของตลกไทย -จัดเก็บข้อมูลประวัติและผลงานของนักแสดงตลก -ดูแลรักษาข้อมูล -ดำเนินงานรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับตลกไทย -ประสานงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับตลก	-งานกิจกรรมวิชาการ -งานรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล -งานศูนย์บริการข้อมูล -งานห้องสมุด	-ห้องสมุด -ห้องวีดิทัศน์ -ห้องบรรยาย/สัมมนา -ส่วนจัดนิทรรศการถาวร
4. เพื่อเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรม และเทศกาลขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับวงการตลกทั้งในและต่างประเทศ	-ดำเนินการบริหารงานตามนโยบาย, ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งใน ต่างประเทศ -จัดการสัมมนาแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับตลกไทย	-ส่วนสำนักงานบริหาร -งานกิจกรรมวิชาการ -ส่วนเผยแพร่ และจัดแสดง	-ห้องบรรยาย/สัมมนา -ส่วนนิทรรศการชั่วคราว -ส่วนการแสดงในร่ม -พื้นที่จัดกิจกรรมกลางแจ้ง

5. เพื่อเป็นที่ทำการของสมาคมศิลปินตลก (ประเทศไทย)	- ดำเนินงานเกี่ยวกับสมาคมโดยเฉพาะ	-สมาคมศิลปินตลก (ประเทศไทย)	-สำนักงานสมาคมศิลปินตลก (ประเทศไทย)
6. เพื่อใช้เป็นสถานที่ให้ความเพลิดเพลินสร้างรอยยิ้มและเสียงหัวเราะให้แก่ผู้ที่เข้าชม	-เผยแพร่ความรู้ในแง่ความบันเทิง -จัดภูมิสถาปัตย์ให้น่าสนใจ เกิดความรู้สึกอารมณ์ดี	-ส่วนจัดการแสดง	-ส่วนจัดการแสดงในร่ม -พื้นที่จัดกิจกรรมกลางแจ้ง

2) <u>องค์ประกอบที่เกิดจากความต้องการของพฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ</u>

ตาราง 5.2 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบจากความต้องการของพฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ

ผู้ใช้โครงการ	การดำเนินงาน	องค์ประกอบ
1. เจ้าหน้าที่ของโครงการ	ปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ตั้งไว้	- ส่วนทำงาน - ส่วนพักผ่อน - ส่วนรับประทานอาหาร
2. ประชาชนทั่วไป	พักผ่อน ศึกษาหาความรู้	- ส่วนจัดแสดง - ส่วนพักผ่อน - ส่วนบริการสาธารณะ
3. นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ	ท่องเที่ยว พักผ่อน ศึกษาหาความรู้	- ส่วนจัดแสดง - ส่วนพักผ่อน - ส่วนบริการสาธารณะ
4. นักเรียน นักศึกษา	ศึกษาหาความรู้ พักผ่อน	- ส่วนจัดแสดง - ส่วนบริการการศึกษา - ส่วนพักผ่อน - ส่วนบริการสาธารณะ
5. นักวิชาการ และผู้สนใจพิเศษ	ค้นคว้า ศึกษาหาความรู้	- ส่วนบริการการศึกษา - ส่วนจัดแสดง
6. บุคคลภายนอก	ติดต่อกับส่วนงานต่างๆ ที่ต้องการติดต่อโดยตรง	- ส่วนต้อนรับ - ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่
7. ศิลปิน/นักแสดงตลก	ติดต่อ ประสานงานสมาคมศิลปินตลก (ประเทศไทย)	-สำนักงานสมาคมศิลปินตลก (ประเทศไทย)

3) <u>องค์ประกอบที่เกิดจากการเปรียบเทียบองค์ประกอบของโครงการอื่นที่มีความคล้ายคลึงกัน</u>

ตาราง 5.3 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบจากอาคารตัวอย่าง **สำหรับฉายภาพยนตร์ด้วย*

องค์ประกอบ	หออัครศิลปิน	นิทรรศน์รัตน โกสินทร์	หอภาพยนตร์ แห่งชาติ	Rock & Roll Museum and Hall of Fame	Lucerne Cultural and Congress Center
ส่วนสำนักงานบริหาร					
-งานบริหาร	●	●	●	●	●
-งานการเงินและการบัญชี	●	●	●	●	●
-งานธุรการ	●	●	●	●	●
-งานพัสดุ/อาคาร/ยานพาหนะ	●	●	●	●	●
-งานเทคนิค	●	●	●	●	●
ส่วนเผยแพร่และจัดแสดง					
-นิทรรศการถาวร	●	●	●	●	●
-นิทรรศการชั่วคราว	●	●	●	●	
-นิทรรศการกลางแจ้ง			●	●	
-ส่วนการแสดงในร่ม			● *	●	●
-ส่วนกิจกรรมกลางแจ้ง			●	●	
ส่วนบริการทางการศึกษา					
-ห้องสมุด	●	●	●		
-ห้องบรรยาย/สัมมนา			●		●
-ศูนย์บริการข้อมูล	●	●	●		●
งานวิชาการ					
-รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	●	●	●	●	●
-วิเคราะห์/วิจัยข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	●	●	●	●	
ส่วนบริการสาธารณะ					
-ที่จอดรถ	●		●	●	●
-ร้านค้า		●		●	
-ร้านขายของที่ระลึก		●	●	●	
-ร้านอาหาร		●	●	●	●

การวิเคราะห์องค์ประกอบและพื้นที่ใช้สอยของโครงการ เป็นการศึกษาองค์ประกอบของโครงการ รวมถึงขนาดขององค์ประกอบ และการสรุปขนาดของพื้นที่องค์ประกอบของทั้งโครงการ จากการวิเคราะห์องค์ประกอบและพื้นที่ใช้สอยนี้จะได้ข้อมูลสำหรับการหาพื้นที่ตั้งโครงการ การเลือกงานระบบที่เหมาะสมของโครงการ รวมถึงการแบ่งประเภทของโครงการตามกฎหมาย

5.2.1 รายละเอียดองค์ประกอบของโครงการ

จากการประเมินความต้องการของโครงการ และการศึกษาจากอาคารตัวอย่างที่มีความใกล้เคียงกัน สามารถกำหนดองค์ประกอบของโครงการ ดังนี้

5.2.1.1 ส่วนสำนักงานบริหาร (ADMINISTRATION OFFICE)

5.2.2.1 ส่วนเผยแพร่ และจัดแสดง (EXHIBITION QUARTER)

5.2.3.1 ส่วนบริการทางการศึกษา (EDUCATION SERVICE QUARTER)

5.2.4.1 ส่วนบริการสาธารณะ (PUBLIC SERVICE SECTION)

5.2.5.1 ส่วนงานเทคนิค (TECHNICAL QUARTER)

การศึกษาถึงรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบของโครงการ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบโครงการ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดขนาดขององค์ประกอบที่จะใช้ในการวิเคราะห์ พื้นที่ใช้สอยของโครงการ

5.2.1.1 ส่วนสำนักงานบริหาร (ADMINISTRATION OFFICE)

ส่วนทำงานของเจ้าหน้าที่ดำเนินงานของโครงการ ควรอยู่ในตำแหน่งที่สามารถติดต่อกับส่วนจอดรถของเจ้าหน้าที่โครงการ อยู่ใกล้ชิดกับประตูทางเข้าหรือทางเข้าเฉพาะเจ้าหน้าที่ ควรอยู่ในตำแหน่งที่สามารถติดต่อกับส่วนทำงาน และบริการต่างๆ ของโครงการได้ง่าย เพื่อความสะดวกในการควบคุมการทำงาน

1) ฝ่ายบริหาร

- ห้องผู้อำนวยการโครงการ
- ห้องรองผู้อำนวยการ
- ส่วนเลขานุการ
- ห้องทำงานเจ้าหน้าที่
- ห้องประชุมฝ่ายบริหาร
- ห้องรับรอง
- ห้องเก็บของ
- ส่วนเตรียมอาหาร

- ห้องน้ำ - ห้องส้วม

2) ฝ่ายธุรการ

- ห้องหัวหน้าฝ่าย
- ห้องทำงานเจ้าหน้าที่
- ส่วนทำงานสารบรรณ
- ส่วนเก็บเอกสาร
- ห้องเก็บของ
- ห้องเตรียมอาหาร
- ห้องน้ำ - ห้องส้วม
- ติดต่อสอบถาม
- ส่วนพักคอย

3) ฝ่ายการเงิน

ควรอยู่ส่วนเดียวกับส่วนบริการ และฝ่ายธุรการเพราะมีหน้าที่สัมพันธ์กัน

- ส่วนเจ้าหน้าที่งบประมาณและบัญชี
- ส่วนเก็บรักษาเงินและเอกสาร

4) ฝ่ายประชาสัมพันธ์

ควรอยู่ใกล้กับฝ่ายบริการทางการศึกษา และส่วนจัดแสดงนิทรรศการ

- ห้องหัวหน้าฝ่าย
- ห้องทำงานเจ้าหน้าที่

5) ฝ่ายวิชาการ

ส่วนทำงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ ควรอยู่ในตำแหน่งที่ติดต่อกับส่วนบริหาร และนิทรรศการได้สะดวก ควรอยู่ในที่มีความปลอดภัยสูง โดยเฉพาะคลังเก็บวัตถุตลอดจนการคำนึงถึงการขนย้าย

1) <u>ฝ่ายวิจัย วิเคราะห์ข้อมูล</u>

ส่วนทำงานของเจ้าหน้าที่ภายใน และเจ้าหน้าที่ภายในสามารถทำการติดต่อกับส่วนสาธารณะได้บางเวลา เช่น ช่วยสนับสนุนการสัมมนา/บรรยาย

- ห้องทำงานหัวหน้าฝ่าย
- ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่
- ห้องทำงานนักวิชาการ
- ห้องทำงานเจ้าหน้าที่รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล
- ห้องเอกสารข้อมูล
- ห้องเก็บวัตถุเพื่อการวิจัย

- ห้องน้ำ

2) <u>ฝ่ายทะเบียน</u>

- ห้องนายทะเบียน
- ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่
- ส่วนเก็บเอกสาร

6) ส่วนทำงานฝ่ายอาคารและสถานที่

ควรอยู่ใกล้ชิดกับส่วนบริหารทั่วไป และส่วนทำงานฝ่ายอื่นๆ อีกทั้งต้องอยู่ในตำแหน่งที่สามารถติดต่อกับส่วนบริการสาธารณะ เช่น ห้องอาหาร ร้านค้า เพื่อความสะดวกในการทำงานของพนักงาน เช่น พนักงานรักษาความปลอดภัย, พนักงานทำความสะอาด, คนสวน, คนขับรถ และสามารถควบคุมการใช้สอยอาคารส่วนต่างๆ ของโครงการได้ง่าย

- ห้องหัวหน้าฝ่าย
- ห้องพนักงานฝ่าย
- ห้องพนักงานรักษาความปลอดภัย
- ห้องพนักงานรักษาความสะอาด
- ห้องพักคนสวน
- ห้องพักคนขับรถ
- ห้องน้ำ - ห้องส้วม และห้องแต่งตัวพนักงาน
- ห้องเก็บของ

5.2.1.2 **ส่วนเผยแพร่ และจัดแสดง (EXHIBITION QUARTER)**

องค์ประกอบหลักในด้านการบริการโครงการ ควรจะอยู่ในส่วนที่เข้าถึงได้สะดวกจากโถงทางเข้า ต้องมีการจัดการด้านการถ่ายเทผู้เข้าชมได้อย่างสม่ำเสมอ

1) ส่วนนิทรรศการถาวร (PERMANENT EXHIBITION)

จัดนิทรรศการโดยมีการเปลี่ยนแปลงนานๆที หรือในกรณีที่ใช้เวลาการแสดงนานมากๆ เช่น 5-6 ปี จะเปลี่ยนแปลงหนึ่งครั้ง เป็นส่วนแสดงงานที่สำคัญที่สุดของโครงการ ควรอยู่ในส่วนบริเวณที่เงียบสงบ ไม่พลุกพล่าน เพื่อให้เกิดสมาธิในการชม และเกิดความรู้สึกประทับใจได้ดี (ดูการเนื้อหานิทรรศการ หัวข้อ 5.1)

2) ส่วนนิทรรศการชั่วคราว (TEMPORARY EXHIBITION)

จัดแสดงแต่ละเรื่องในระยะเวลาสั้นๆ 15 - 30 วัน หรือ 2–3 เดือน 6 – 9 เดือน แล้วเปลี่ยนเรื่องใหม่หมุนเวียนกัน เพื่อดึงดูดความสนใจให้เข้าชม ดังนั้น จึงต้องการพื้นที่ใช้สอยที่มีลักษณะเปิดโล่ง เพื่อความสะดวกในการดัดแปลงพื้นที่ในการแสดงที่มีอยู่หลายรูปแบบในแต่ละครั้ง

3) ส่วนการแสดงอเนกประสงค์ (200 ที่นั่ง)

ส่วนแสดงงานในลักษณะการจัดเวทีการแสดง มีการใช้งานตามวาระกิจกรรมโดยรองรับผู้เข้าชม 200 ที่นั่ง พร้อมกับสามารถปรับเปลี่ยนเป็นที่ฉายภาพยนตร์ได้ด้วย เป็นการเปลี่ยนถ่ายผู้เข้าชม จึงต้องติดต่อกับส่วนแสดงงานถาวร และโถงรวม

FRONT OF THE HOUSE

- โถงทางเข้า/พื้นที่พักคอย ใช้จัดแสดงนิทรรศการเล็กๆ หรือโปรแกรมการแสดงกิจกรรมพิเศษ

-ส่วนประชาสัมพันธ์ อยู่ใกล้บริเวณจำหน่ายบัตร บริการสอบถามโปรแกรมการแสดงและรายละเอียดต่างๆ

-ที่จำหน่ายบัตร ควรอยู่ในที่ๆไม่ขวางทางสัญจรและจัดพื้นที่ไว้สำหรับการรอแถว

-ห้องน้ำ ชาย – หญิง

HOUSE

- ส่วนเวทีการแสดง ขนาดปานกลางสำหรับการแสดงที่ใช้ผู้แสดงไม่มากนักประมาณ 15-20 คน ต่อเนื่องกับบริเวณที่นั่ง ฉากด้านหลังสามารถปรับเปลี่ยนเพื่อใช้ในการฉายภาพยนตร์ได้

-บริเวณที่นั่งชมการแสดง มีความจุ 200 ที่นั่ง มีความลาดเอียง มีส่วนทางเดินเป็นประตูทางเข้าที่สามารถป้องกันการส่งเสียงผ่าน และมีประตูทางออกฉุกเฉิน

-Stage Manager Room ห้องกำกับเวทีการแสดง

-ห้องเก็บฉาก/อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง

-Lighting Gallery เป็นบริเวณที่ให้แสดง เช่น ฉาย Follow Spot , Laser Projector

BACK OF THE HOUSE

- Sound Control ห้องควบคุมเสียง อยู่ในตำแหน่งที่สามารถได้ยินเสียงเช่นเดียวกับผู้ชม พร้อมทั้งการควบคุมการขยายเสียงและเทคนิคพิเศษ

- Visual Aids And Lighting และระบบแสงสว่าง Illumination ในส่วนผู้ชม

- Projection Room เป็นห้องฉายภาพยนตร์ ขนาด 16-70 มิลลิเมตร และ Slide ประกอบเทคนิคการแสดง

โดยปกติแล้วห้องฉายภาพยนตร์จะตั้งอยู่แนวกึ่งกลางของห้อง เพื่อให้

ภาพที่ฉายออกไปไม่ผิดรูปร่าง การวางเครื่องฉาย 2 เครื่องต้องวางให้สมดุลกัน โดยห่างจากแนวศูนย์กลางเป็นระยะเท่าๆ กัน เมื่อมี 3 เครื่อง เครื่องฉายแต่ละเครื่องจะห่างกันประมาณ 2 เมตร และไม่ติดผนังด้านใดด้านหนึ่ง แต่เว้นทางเดินไว้รอบ ๆ สามารถเข้าถึงได้โดยสะดวกจากทางด้านหน้า ระยะทางที่เหมาะสมระหว่างฐานเครื่องถึงกำแพงด้านหน้าประมาณ 0.50 เมตร

ห้องฉายนี้จะเจาะช่องสูงจากพื้นประมาณ 0.50 เมตร ตลอดความกว้างของผนังด้านหน้า ภายในห้องจะมีเนื้อที่อย่างน้อยประมาณ 40 ตารางเมตร และที่สำหรับพนักงานประจำห้อง 2.2 ตารางเมตรต่อ 1 คน ภายในห้องจะต้องมีระบบเก็บเสียงที่ดี ให้ห้องเงียบที่สุดเพื่อควบคุมเครื่องให้ทำงานได้สะดวก อีกทั้งยังป้องกันไม่ให้เสียงเล็ดลอดออกไปภายนอก

สำหรับห้องกรอฟิล์มกลับ จะอยู่แยกอีกห้องหนึ่ง โดยอยู่ติดกับห้องฉาย ภายในประกอบด้วยโต๊ะวางเครื่องฉายอย่างน้อย 2.00x0.65 เมตร ระหว่างกรอฟิล์มกลับห้องฉายจะเป็นห้องหน้าต่างใหญ่เพื่อผู้ฉายจะได้เห็นเครื่องฉายได้ในขณะที่กำลังกรอฟิล์มกลับอยู่

-TV And Radio Control เป็นส่วนสำหรับตั้งกล้องถ่ายโทรทัศน์และอุปกรณ์ตัดต่อภาพ พร้อมทั้งช่องทางสำหรับเดินสายโทรทัศน์

- Stage Entrance ทางเข้าสู่เวทีการแสดง เล็กๆ 2ทาง มีทางเชื่อมด้านหลังเวที

- The Stage Door Keeper ควบคุมการเข้า-ออกของนักแสดง

- Dressing Room ห้องแต่งตัวนักแสดงชาย-หญิง

- Costume Store Room ห้องเก็บเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย

- Rehearsal Room ห้องซ้อมการแสดง ควรติดต่อได้ง่ายจากห้องแต่งตัว

- ห้องพักผ่อนสำหรับนักแสดง

4) ส่วนกิจกรรมกลางแจ้ง (200 ที่นั่ง)

เป็นส่วนแสดงงานในลักษณะ INTERNAL COURT หรือ EXTERNAL COURT เป็นที่แสดงงานที่คงทนต่อสภาพแวดล้อมและภูมิอากาศ และเป็นส่วนเปลี่ยนอิริยาบถของผู้ชมด้วยการติดต่อกับส่วนแสดงงานถาวร และโถงรวมได้สะดวก

- ส่วนเวทีการแสดง มีลักษณะโล่ง สามารถปรับเปลี่ยนการแสดงได้หลากหลาย

- บริเวณที่นั่งชมการแสดง มีความจุ 200 ที่นั่ง มีลักษณะลาดเอียงไปสู่เวทีการแสดงในส่วนหน้า (ใช้พื้นที่เป็นส่วนหนึ่งกับภูมิทัศน์ของโครงการ)

-ส่วนห้องพัก และห้องแต่งตัวนักแสดง ชาย – หญิง

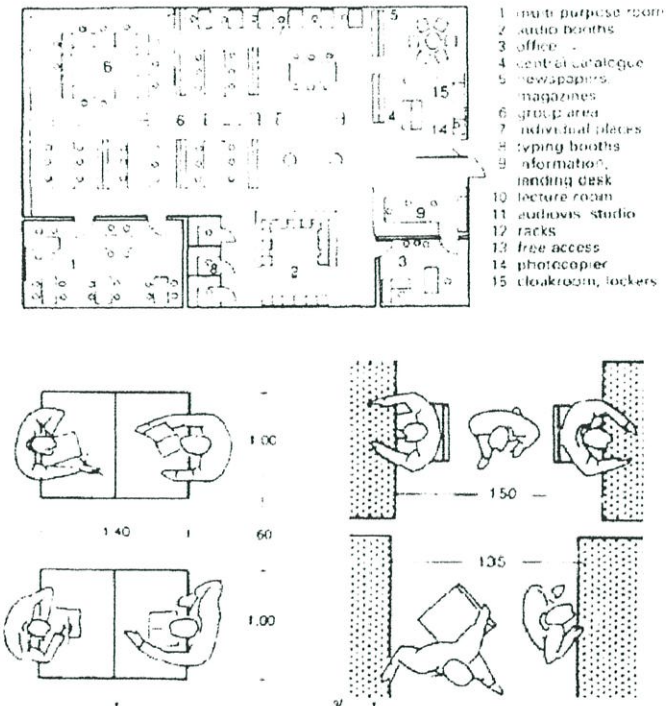
- ห้องน้ำ – ห้องส้วม

5.2.1.3 ส่วนบริการทางการศึกษา (EDUCATION SERVICE QUARTER)

เป็นส่วนที่ให้บริการทางด้านความรู้แก่ผู้ที่สนใจทั่วไป ประกอบด้วย

1) ห้องสมุด

ห้องสมุดโครงการ เป็นห้องสมุดเฉพาะทาง (Particular Library) มีเนื้อหาเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องราวของตลก ทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงเนื้อหาหนังสือที่เกี่ยวข้องกับตลก เช่น ภาพยนตร์ แอนิเมชั่น เป็นต้น ให้บริการทั้งหนังสือ และสื่อมัลติมีเดีย ยังเป็นที่เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์ในการเปิดให้คนภายนอกเข้ามาใช้ค้นคว้า



รูปที่ 5.1 แสดงการจัดพื้นที่ส่วนห้องสมุด

(ที่มา : Time Saver Standard)

- โถงทางเข้า
- ที่ฝากของ/ชั้นวางของ
- เคาเตอร์จ่ายหนังสือ
- บริเวณอ่านหนังสือ
- ห้องปฏิบัติการบรรณารักษ์
- ห้องเจ้าหน้าที่ห้องสมุด
- ห้องวารสารหนังสือ
- ห้องค้นคว้าอ้างอิง รวบรวมเอกสารสิ่งพิมพ์สำหรับค้นคว้า
- ห้องหนังสือ
- ส่วนให้บริการถ่ายเอกสาร อัดเทปเสียง เทปโทรทัศน์

- ห้องจัดทำวัสดุย่อส่วน โดยจะถ่ายทำบทความทางวิชาการจากวารสารและหนังสือพิมพ์ ลงในแผ่นฟิล์มย่อส่วน

-ห้องคอมพิวเตอร์ โดยลงรายการบรรณานุกรมของเอกสารทุกชิ้น และแผ่นวัสดุ ย่อส่วนไว้ในเทปคอมพิวเตอร์ เพื่อให้การทำงานสะดวกรวดเร็ว ถูกต้องทันสมัย

- ห้องน้ำ

2) ส่วนโสตทัศนศึกษา

ให้บริการทางโสตทัศนูปกรณ์แก่ผู้สนใจ ซึ่งแบ่งส่วนได้เป็น

- Listening Area เป็นบริเวณที่มีลักษณะการฟังเป็นแบบบันเทิงพักผ่อน โดยต้องเสียบหูฟังกับ Out-Let

- Slide, Film Strip Area เป็นบริเวณสำหรับการดูสไลด์และฟิล์ม สทริปต่างๆ ซึ่งจะต้องจัดอุปกรณ์ไว้ให้โดยเฉพาะ

5.2.1.4 ส่วนบริการสาธารณะ (PUBLIC SERVICE SECTION)

ส่วนที่มีผู้ใช้บริการของโครงการจำนวนมาก และบางเวลาอาจมีผู้ใช้บริการจากภายนอกเข้ามาใช้บริการด้วย การอยู่ใกล้ชิดกับส่วนโถงทางเข้า ที่จอดรถและการจัดระบบการบริการควรมีความเป็นสาธารณะสูง

1) โถงทางเข้า

ส่วนแรกที่ผู้ใช้โครงการติดต่อ-สอบถาม บริเวณส่วนต้อนรับและประชาสัมพันธ์ จะมีผู้ใช้บริการพร้อมกันคราวละมากๆ ทั้งในช่วงเช้าเปิดทำการ และช่วงเย็นปิดทำการ

- ส่วนต้อนรับ ประชาสัมพันธ์

- บริการรับ-ฝากของ

-โทรศัพท์สาธารณะ

- ห้องพยาบาล

2) ห้องอาหาร

1. Snack Bar Service

อาหารที่ขายจะเป็นอาหารว่าง หรืออาหารที่สามารถปรุงได้ง่าย ซึ่งจะมีบริการที่เคาน์เตอร์หรือนำไปเสิร์ฟแก่ลูกค้าที่โต๊ะ โดยปกติจะปรุงอาหารบริเวณเคาน์เตอร์ แต่จะมีการเตรียมมาจากส่วนหลัง

2. Café Service

มีข้อจำกัดในชนิดของอาหาร จะเป็นอาหารที่รับประทานได้ทั้งครอบครัว

ส่วนครัวจะแยกจากส่วนรับประทานอาหาร การบริการอาหารจะเป็นการเสิร์ฟที่โต๊ะโดยจัดส่งจากบริเวณเคาน์เตอร์บริการที่ติดกับส่วนครัว

3. Self-Service Cafeteria

เคาน์เตอร์บริการตัวเอง ต้องมีการจัด Circulation ที่ดีเพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถซื้อได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว ชำระเงินได้ทันที

4. Coffee Shop Service

เป็นการเสิร์ฟที่โต๊ะ ปกติส่วนประกอบอาหาร ส่วนเตรียมอาหาร และเคาน์เตอร์บริการอยู่ในบริเวณเดียวกัน เป็นอาหารที่ไม่ยุ่งยาก ปรุงง่าย สะดวก

โครงการเลือกใช้แบบที่ 1 เหมาะสำหรับโครงการที่มีเวลาพักไม่พร้อมกัน หรือเข้าใช้สถานที่ต่างเวลากัน เป็นระบบที่ประหยัดเวลาและสะดวกในการใช้บริการ ประกอบด้วย

- ส่วนรับประทานอาหาร
- ส่วนประกอบอาหาร
- ส่วนเก็บของ

3) ร้านค้าจำหน่ายของที่ระลึกของโครงการ

เป็นร้านค้าที่ดำเนินงานโดยสำนักงานของโครงการ ประกอบด้วย

- บริเวณจำหน่ายสินค้า
- คลังสินค้า

4) ร้านค้าให้เช่า

เป็นร้านค้าที่เช่าพื้นที่ของโครงการในการดำเนินกิจการ

- บริเวณจำหน่ายสินค้า
- คลังสินค้า

5) ที่จอดรถ

ควรอยู่ใกล้ทางเข้ามากที่สุดเพื่อย่นระยะการสัญจรของยานพาหนะให้มากที่สุด เพื่อไม่ให้มีการสัญจรของยวดยานปะปนกับการสัญจรของผู้ใช้บริการ ต้องอยู่ใกล้ส่วนโถงทางเข้าเพื่อสามารถขนถ่ายผู้ใช้บริการจากที่จอดรถเข้าสู่บริการของโครงการโดยเฉพาะ และตำแหน่งที่จอดรถควรอยู่ในบริเวณที่ไม่รบกวนส่วนบริการอื่นๆ เช่น ห้องสมุด ส่วนนิทรรศการ ซึ่งต้องการความเงียบสงบ ความร้อนซึ่งคายออกมาจากส่วนพื้นที่จอดรถ อาจทำความสะอาดรบกวนกับส่วนใช้สอยอื่นๆได้

- ที่จอดรถสำหรับประชาชนทั่วไป และรถจักรยานยนต์
- ที่จอดรถโดยสารขนาดใหญ่
- ที่จอดรถเจ้าหน้าที่
- ที่จอดรถบริการ

5.2.1.5 ส่วนงานเทคนิค (TECHNICAL QUARTER)

ส่วนทำงานของเจ้าหน้าที่เทคนิคและศิลปกรรม ควรอยู่ในตำแหน่งใกล้กับส่วนฝ่ายงานวิชาการ และส่วนนิทรรศการเพราะอาจมีการทำงานเชื่อมโยงกันตลอดเวลา รวมทั้งอยู่ในส่วนติดต่อกับการบริการเพื่อขนส่งวัสดุ และวัตถุต่างๆ

1) ฝ่ายศิลปกรรม
   - ห้องหัวหน้างาน
   - ส่วนทำงานช่างออกแบบศิลปกรรม
2) ฝ่ายปฏิบัติงานช่างทั่วไป
   - ห้องหัวหน้างาน
   - ห้องปฏิบัติการช่างไม้ พลาสติก กระจก
   - ห้องปฏิบัติงานช่างปูน
   - ห้องเก็บเครื่องมือ
   - ห้องเก็บของ
3) ฝ่ายทะเบียนวัตถุ และคลังพิพิธภัณฑ์
   - ห้องหัวหน้าฝ่าย
   - ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่
   - พื้นที่รับ - ส่งของ
   - บริเวณตรวจรับของ
   - ห้องแกะ และบรรจุหีบห่อ
   - ห้องเก็บของ
   - คลังพิพิธภัณฑ์
   - ห้องเก็บของจัดแสดงชั่วคราว
   - ส่วนเตรียมการแสดง
   - ห้องควบคุมระบบการระบายอากาศ และอุณหภูมิ

   <u>หน่วยซ่อมสงวนรักษา</u>

   - ห้องเก็บวัสดุภัณฑ์
4) ฝ่ายงานเทคนิควิศวกรรม
   - ห้องหัวหน้างาน
   - ห้องทำงานเจ้าหน้าที่
   - ห้องเครื่องปรับอากาศ
   - ห้องเครื่องไฟฟ้า
   - ห้องเครื่องสุขาภิบาล

5.2.2 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของโครงการ

พิพิธภัณฑ์ตลกสยาม (สรวลสยามาคาร) 0 ไม่มีความสัมพันธ์

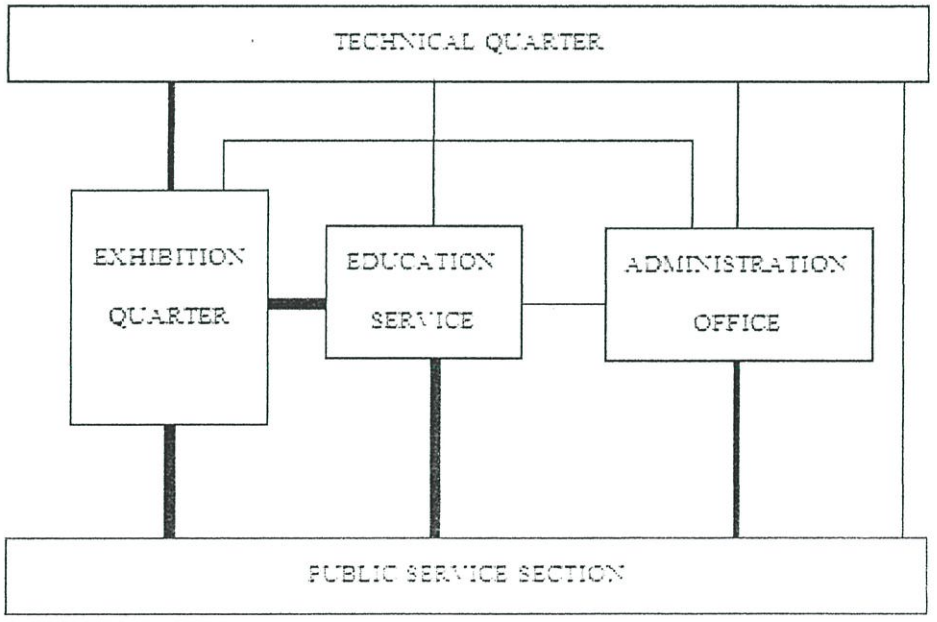
1 มีความสัมพันธ์น้อย

2 มีความสัมพันธ์ปานกลาง

3 มีความสัมพันธ์มาก

ตาราง 5.4 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของสรวลสยามาคาร

องค์ประกอบ	1	2	3	4	5
1 ส่วนสำนักงานบริหาร					
2 ส่วนเผยแพร่ และจัดแสดง	1				
3 ส่วนบริการทางการศึกษา	1	3			
4 ส่วนบริการสาธารณะ	2	3	3		
5 ส่วนงานเทคนิค	1	2	1	1	



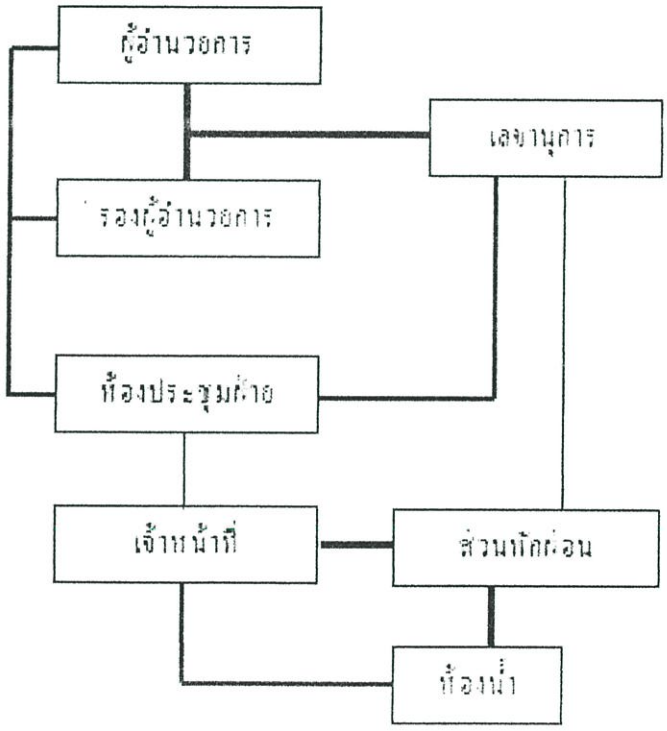
รูป 5.2 ผังแสดงองค์ประกอบของสรวลสยามาคาร

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

5.2.2.1 ส่วนสำนักงานบริหาร (ADMINISTRATION OFFICE)

ตาราง 5.5 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบฝ่ายบริหาร

องค์ประกอบ	1	2	3	4	5	6	7
1 ผู้อำนวยการ							
2 รองผู้อำนวยการ	3						
3 เลขานุการ	3	3					
4 ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่	0	0	2				
5 ห้องประชุมฝ่ายบริหาร	2	2	2	1			
6 ส่วนพักผ่อน	1	1	1	3	1		
7 ห้องน้ำ	0	0	0	2	0	3	

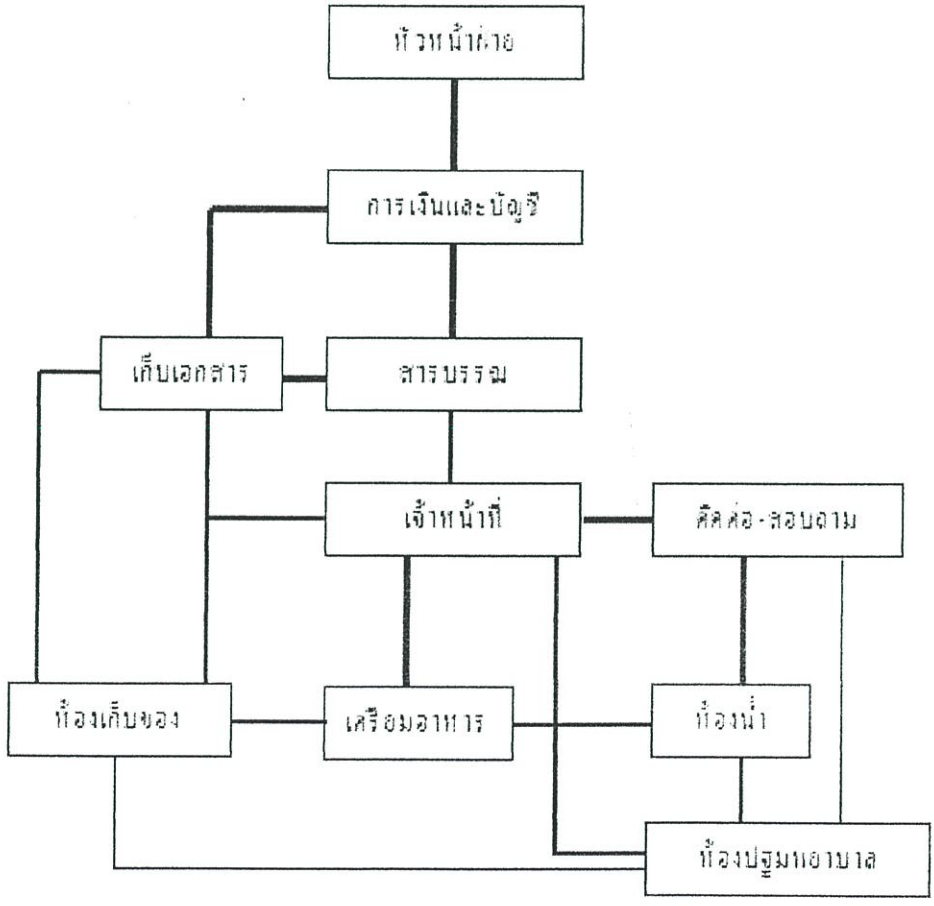


รูป 5.3 ผังแสดงความสัมพันธ์องค์ประกอบฝ่ายบริหาร

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

ตาราง 5.6 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของฝ่ายธุรการ

องค์ประกอบ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1 หัวหน้าฝ่าย										
2 ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่	2									
3 ติดต่อสอบถาม	0	3								
4 ฝ่ายสารบรรณ	2	2	0							
5 ฝ่ายการเงินและบัญชี	2	0	0	3						
6 ห้องเก็บเอกสาร	0	2	0	3	3					
7 ส่วนเตรียมอาหาร	0	3	0	0	0	0				
8 ห้องเก็บของ	0	2	0	0	0	2	2			
9 ห้องน้ำ – ห้องส้วม	0	2	3	0	0	0	2	0		
10 ห้องปฐมพยาบาล	0	1	1	0	0	0	0	1	2	

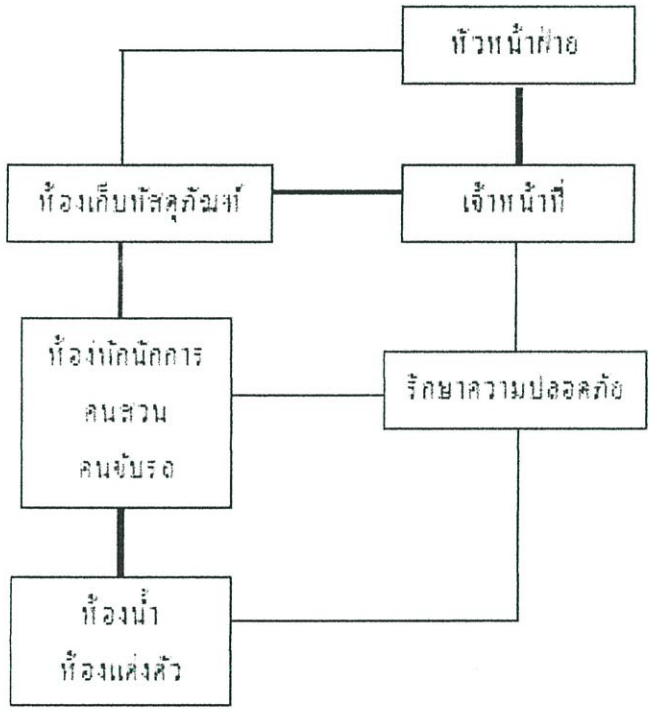


รูป 5.4 ผังแสดงความสัมพันธ์องค์ประกอบฝ่ายธุรการ

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

ตาราง 5.7 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบฝ่ายอาคารสถานที่และยานพาหนะ

องค์ประกอบ	1	2	3	4	5	6
1 หัวหน้าฝ่าย						
2 ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่	3					
3 ห้องเก็บพัสดุภัณฑ์	1	2				
4 ห้องพักนักการ คนสวน คนขับรถ	0	0	2			
5 ห้องน้ำ – ห้องส้วม – ห้องแต่งตัว	0	0	0	3		
6 ห้องระบบรักษาความปลอดภัย	0	1	0	1	1	



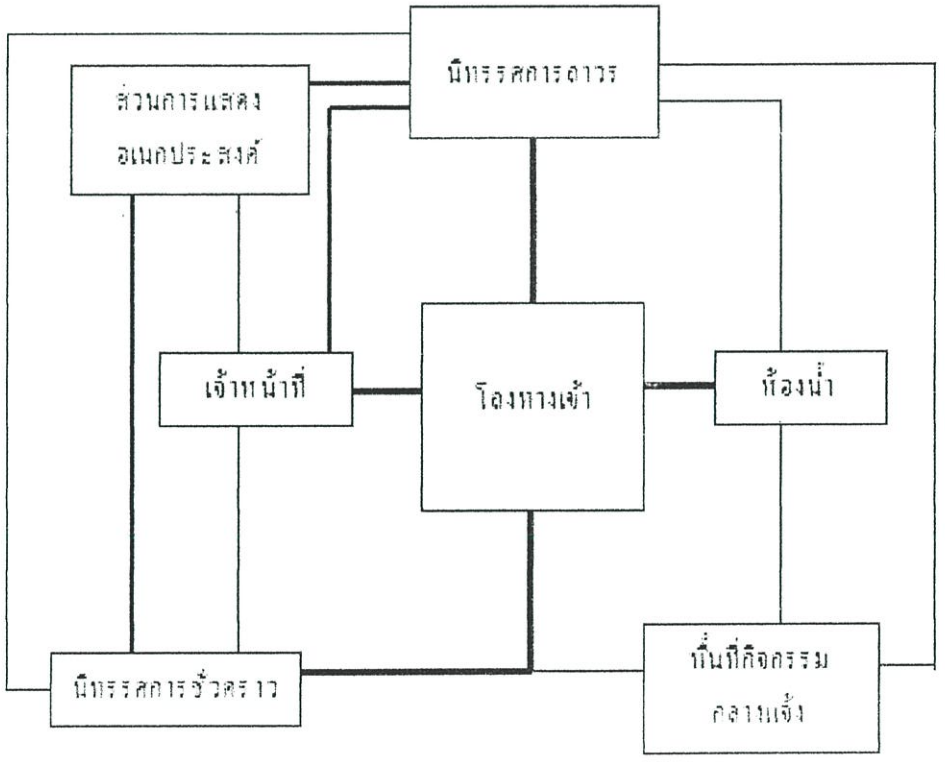
รูป 5.5 ผังแสดงความสัมพันธ์องค์ประกอบฝ่ายอาคารสถานที่และยานพาหนะ

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

5.2.2.2 ส่วนเผยแพร่ และจัดแสดง (EXHIBITION QUARTER)

ตาราง 5.8 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนเผยแพร่และจัดแสดง

องค์ประกอบ	1	2	3	4	5	6	7
1 โถงทางเข้า							
2 นิทรรศการถาวร	3						
3 นิทรรศการชั่วคราว	3	1					
4 ส่วนการแสดงอเนกประสงค์	2	2	2				
5 ส่วนกิจกรรมกลางแจ้ง	1	1	1	0			
6 ฝ่ายเจ้าหน้าที่	3	2	1	1	0		
7 ห้องน้ำ – ห้องส้วม	3	0	0	0	1	0	

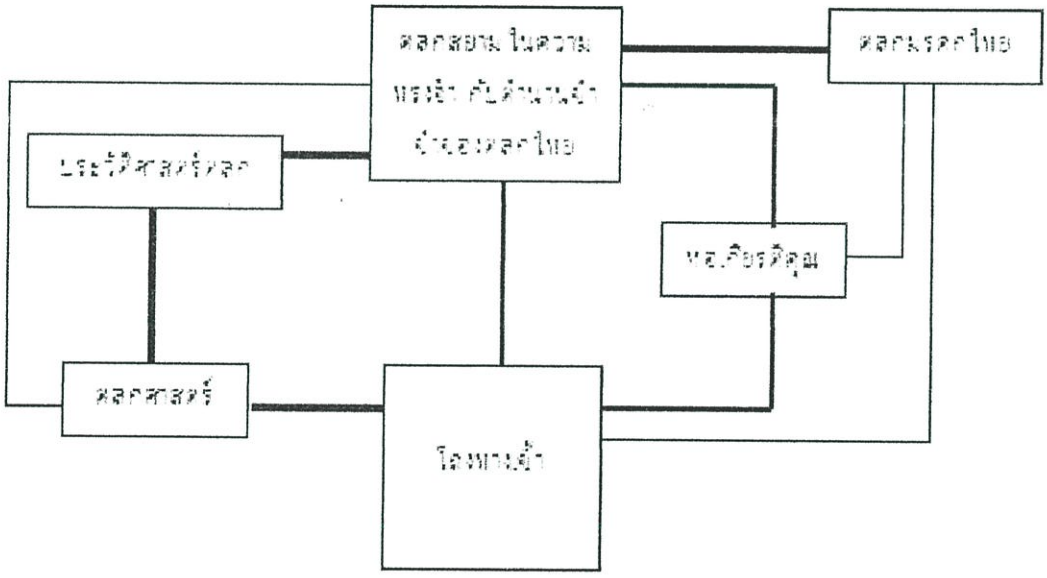


รูป 5.6 ผังแสดงความสัมพันธ์องค์ประกอบส่วนเผยแพร่และจัดแสดง

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

ตาราง 5.9 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนนิทรรศการถาวร
(ดูเนื้อหานิทรรศการ หัวข้อ 5.1)

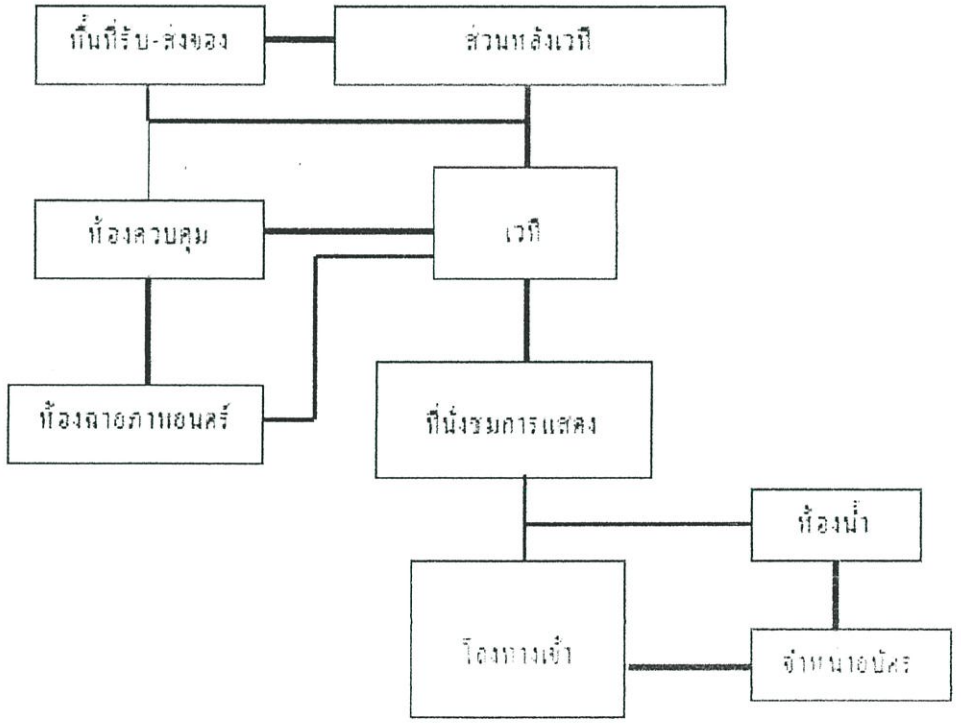
องค์ประกอบ	1	2	3	4	5	6
1 โถงทางเข้า						
2 "ตลก" ศาสตร์	3					
3 ประวัติศาสตร์ "ตลก"	2	3				
4 "ตลกสยาม ในความทรงจำ กับตำนานขำขำของตลกไทย"	2	1	3			
5 "ตลก" มรดกไทย	1	0	0	3		
6 หอเกียรติคุณ	2	0	0	2	1	



รูป 5.7 ผังแสดงความสัมพันธ์องค์ประกอบส่วนนิทรรศการถาวร
(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

ตาราง 5.10 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนการแสดงอเนกประสงค์

องค์ประกอบ	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1 โถงทางเข้า/ประชาสัมพันธ์									
2 จำหน่ายบัตร	3								
3 ห้องน้ำ	2	3							
4 ที่นั่งชมการแสดง	2	0	2						
5 เวที	0	0	0	3					
6 ห้องควบคุม	0	0	0	0	3				
7 ห้องฉายภาพยนตร์	0	0	0	0	2	3			
8 ส่วนหลังเวที	0	0	0	0	3	1	0		
9 พื้นที่รับ - ส่งของ	0	0	0	0	2	1	0	3	

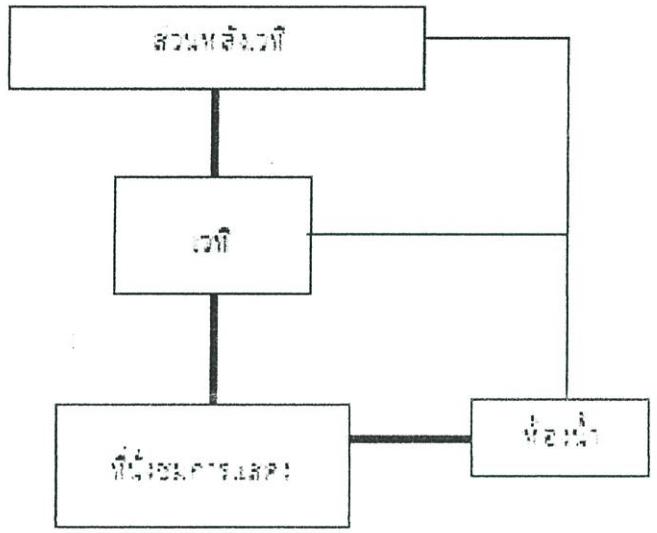


รูป 5.8 ผังแสดงความสัมพันธ์องค์ประกอบส่วนการแสดงอเนกประสงค์

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

ตาราง 5.11 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนกิจกรรมกลางแจ้ง

องค์ประกอบ	1	2	3	4
1 ที่นั่งชมการแสดง				
2 เวที	3			
3 ส่วนหลังเวที	0	3		
4 ห้องน้ำ	3	1	1	

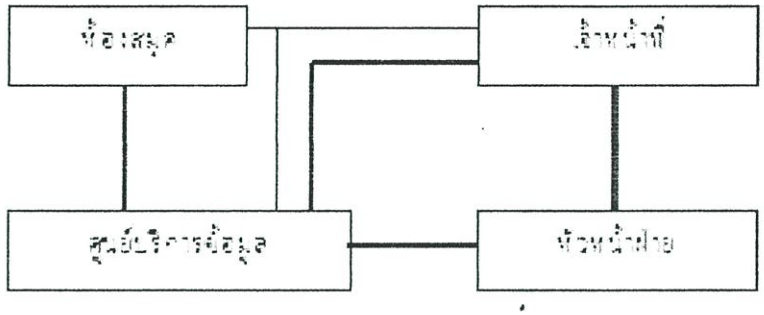


รูป 5.9 ผังแสดงความสัมพันธ์องค์ประกอบส่วนกิจกรรมกลางแจ้ง
(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

5.2.2.3 ส่วนบริการทางการศึกษา (EDUCATION SERVICE QUARTER)

ตาราง 5.12 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนบริการทางการศึกษา

องค์ประกอบ	1	2	3	4
1 ห้องสมุด				
2 ศูนย์บริการข้อมูล	2			
3 ห้องทำงานหัวหน้าฝ่าย	0	2		
4 ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่	1	2	3	

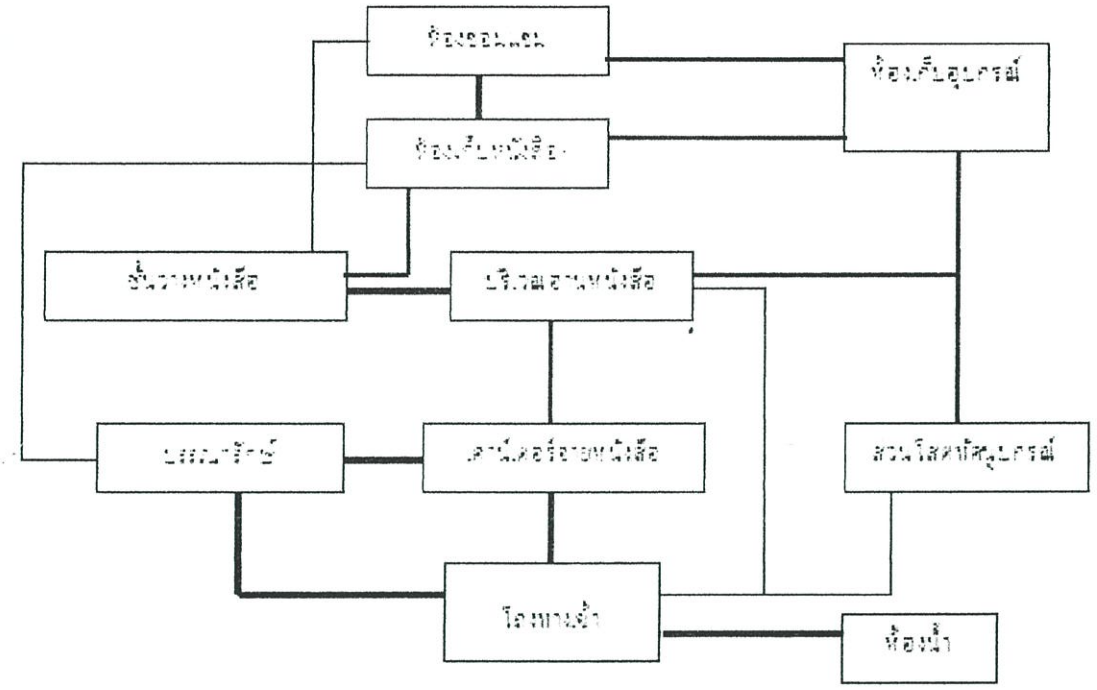


รูป 5.10 ผังแสดงความสัมพันธ์องค์ประกอบส่วนบริการทางการศึกษา

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

ตาราง 5.13 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนห้องสมุด

องค์ประกอบ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1 โถงทางเข้า										
2 เคาน์เตอร์จ่ายหนังสือ	3									
3 ชั้นวางหนังสือ	0	0								
4 บริเวณอ่านหนังสือ	1	2	3							
5 ส่วนโสตทัศนูปกรณ์	1	0	0	2						
6 ห้องเก็บอุปกรณ์	0	0	0	0	2					
7 ส่วนงานบรรณารักษ์	3	3	0	0	0	1				
8 ห้องซ่อมแซม	0	0	1	0	2	3	1			
9 ห้องเก็บหนังสือ	0	0	2	0	2	3	1	3		
10 ห้องน้ำ	3	0	0	0	0	0	0	0	0	



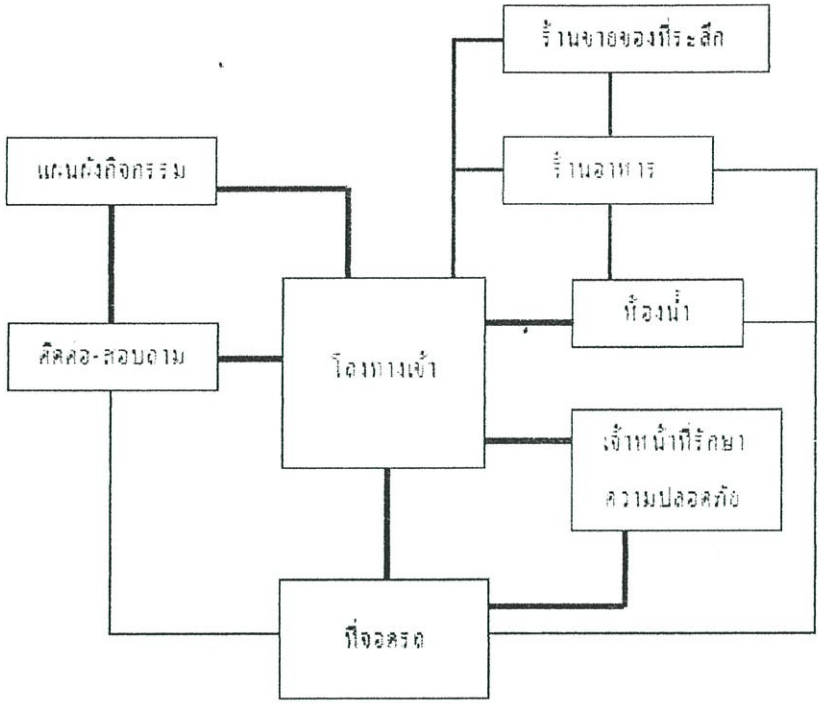
รูป 5.11 ผังแสดงความสัมพันธ์องค์ประกอบส่วนห้องสมุด

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

5.2.2.4 ส่วนบริการสาธารณะ (PUBLIC SERVICE SECTION)

ตาราง 5.14 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบส่วนโถงทางเข้า

องค์ประกอบ	1	2	3	4	5	6	7	8
1 โถงทางเข้า								
2 ติดต่อสอบถาม	3							
3 แผนผังกิจกรรม	3	3						
4 ร้านขายของที่ระลึก	2	0	0					
5 ร้านอาหาร	2	0	0	2				
6 ห้องน้ำ	3	0	0	0	2			
7 เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย	3	0	0	0	0	0		
8 ที่จอดรถ	3	1	0	0	1	1	3	

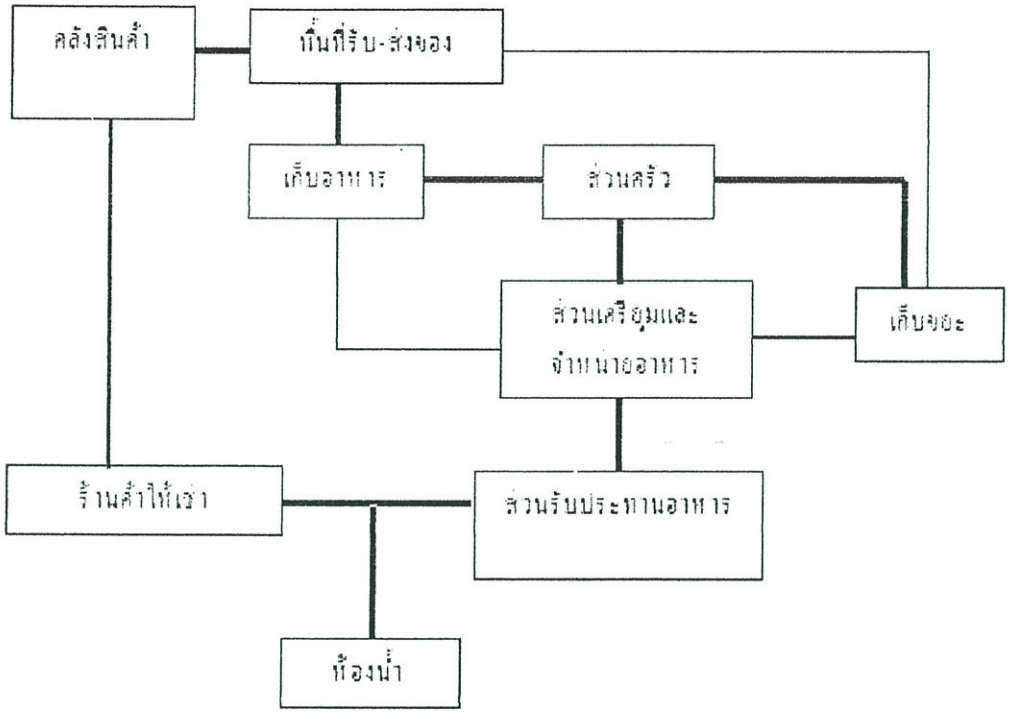


รูป 5.12 ผังแสดงความสัมพันธ์องค์ประกอบบนโถงทางเข้า

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

ตาราง 5.15 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบห้องอาหาร

องค์ประกอบ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1 ส่วนรับประทานอาหาร										
2 ส่วนเตรียมและจำหน่ายอาหาร	3									
3 ส่วนครัว	0	3								
4 เก็บอาหาร	0	1	3							
5 ห้องน้ำ	3	0	0	0						
6 พื้นที่รับ – ส่งของ	0	0	2	3	0					
7 เก็บขยะ	0	2	3	0	0	1				
8 คลังสินค้า	0	0	0	0	0	3	0			
9 ร้านค้าให้เช่า	3	0	0	0	3	0	0	2		



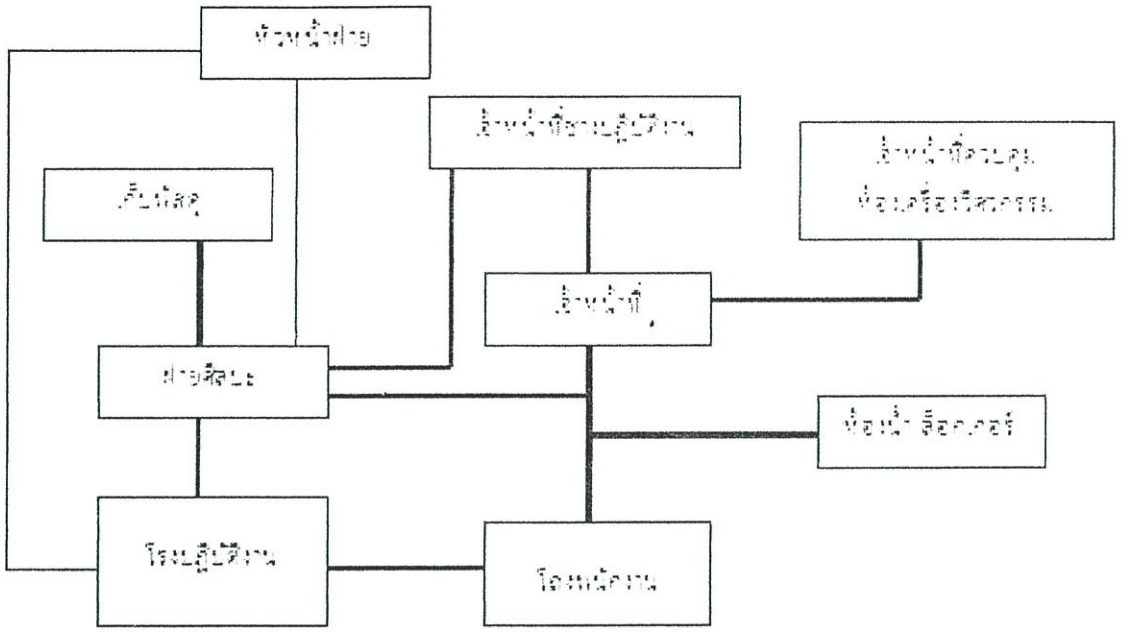
รูป 5.13 ผังแสดงความสัมพันธ์องค์ประกอบห้องอาหาร

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

5.2.2.5 ส่วนงานเทคนิค (TECHNICAL QUARTER)

ตาราง 5.16 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบฝ่ายเทคนิค

องค์ประกอบ	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1 โถงพนักงาน									
2 หัวหน้าฝ่าย	0								
3 ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่	3	3							
4 ห้องน้ำ ส้วม ล็อกเกอร์	3	2	3						
5 ฝ่ายศิลปะ	2	1	2	0					
6 เก็บพัสดุ	0	0	0	0	3				
7 เจ้าหน้าที่ควบคุมห้องเครื่องวิศวกรรม	0	0	2	0	0	0			
8 เจ้าหน้าที่ช่างปฏิบัติงาน	1	0	2	0	0	0	0		
9 โรงปฏิบัติงาน	2	0	0	0	0	1	0	0	

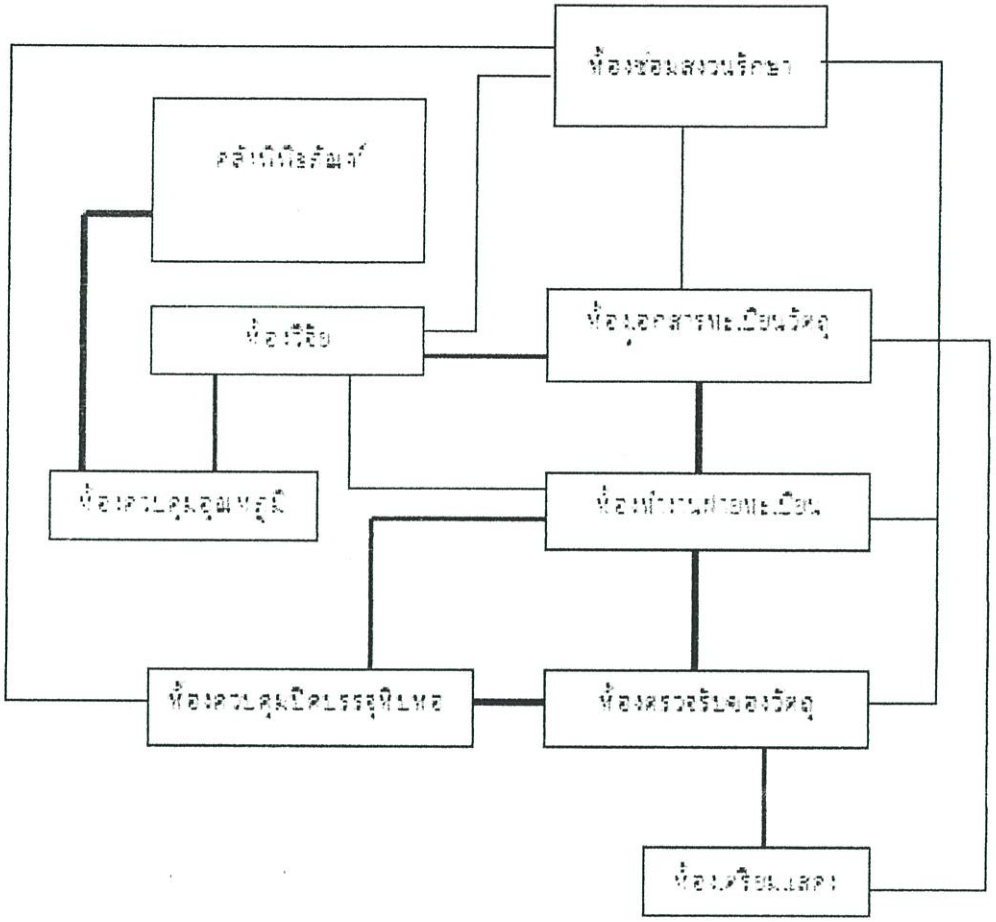


รูป 5.14 ผังแสดงความสัมพันธ์องค์ประกอบฝ่ายเทคนิค

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

ตาราง 5.17 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบฝ่ายทะเบียนวัตถุของคลังพิพิธภัณฑ์

องค์ประกอบ	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1 ห้องทำงานฝ่ายทะเบียน									
2 ห้องเอกสารทะเบียนวัตถุ	3								
3 ห้องตรวจรับของวัตถุ	2	0							
4 ห้องควบคุมปิดบรรจุหีบห่อ	2	0	3						
5 ห้องวิจัย	1	2	0	0					
6 ห้องเตรียมแสดง	0	1	2	0	0				
7 ห้องควบคุมอุณหภูมิ	0	0	0	0	2	0			
8 ห้องซ่อมสงวนรักษา	1	1	1	1	1	0	0		
9 คลังพิพิธภัณฑ์	0	0	0	0	0	1	3	0	



รูป 5.15 ผังแสดงความสัมพันธ์องค์ประกอบฝ่ายทะเบียนวัตถุของคลังพิพิธภัณฑ์
(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

5.3 การวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบ

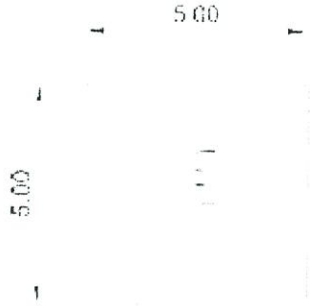
การวิเคราะห์หาพื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบโครงการพิจารณาจาก

1. ลักษณะของการใช้สอย
2. จำนวนผู้ใช้และพฤติกรรม
3. เวลาและวาระ
4. ความต้องการพื้นฐาน
5. อุปกรณ์

5.3.1 ส่วนสำนักงานบริหาร (ADMINISTRATION OFFICE)

1) <u>ฝ่ายบริหาร</u>

- ห้องผู้อำนวยการ มาตรฐานประกอบด้วย ส่วนทำงาน ส่วนรับแขก และส่วนประชุมขนาดเล็ก **= 25.00 ตร.ม.**



รูป 5.16 การจัดพื้นที่ใช้สอยห้องคณะกรรมการ

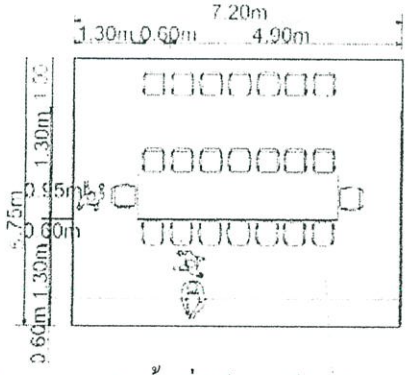
(ที่มา : Neufert Architect's Data)

- ห้องรองผู้อำนวยการ มาตรฐานประกอบด้วย ส่วนทำงาน และ ส่วนรับแขก

= 22.00 ตร.ม.

- ส่วนทำงานเลขานุการ พื้นที่เปิดโล่งไม่มีการกั้น อยู่ใกล้ห้อง ผอ. และรองผอ. อ้างอิงเทียบเคียงกับพื้นที่ทำงานเปิดโล่ง 1 หน่วย **= 6.00 ตร.ม.**

- ห้องประชุมคณะกรรมการ พิจารณาจากจำนวนคณะกรรมการ 5 คน และผู้เข้าร่วมประชุม (ตัวแทนจากกระทรวง, กรม และเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ) ไม่เกิน 10 คน ดังนั้น อ้างอิงเทียบเคียงห้องประชุมขนาด 16 ที่นั่ง **= 41.04 ตร.ม.**



รูป 5.17 การจัดพื้นที่ใช้สอยห้องประชุมฝ่าย

(ที่มา : Neufert Architect's Data)

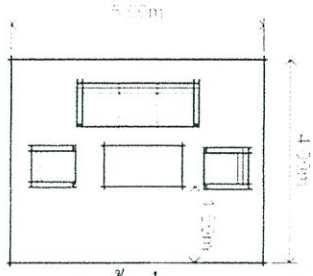
- ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่ฝ่าย พื้นที่ที่เหมาะสมคือ 4.50 ตร.ม./ 1คน

- เจ้าหน้าที่ยุทธศาสตร์ วางแผนนโยบาย 1 คน **= 4.5.00 ตร.ม.**

- เจ้าหน้าที่ประสานงาน 1 คน **= 4.5.00 ตร.ม.**

- ส่วนรับรอง ผู้เข้าร่วมประชุม มีพื้นที่ 50% ของพื้นที่ส่วนประชุม

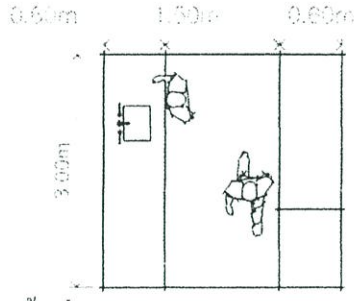
= 20.00 ตร.ม.



รูป 5.18 การจัดพื้นที่ใช้สอยห้องรับรอง

(ที่มา : Neufert Architect's Data)

- ส่วนเตรียมอาหาร สำหรับผู้เข้าร่วมประชุม 16 คน **= 8.10 ตร.ม.**

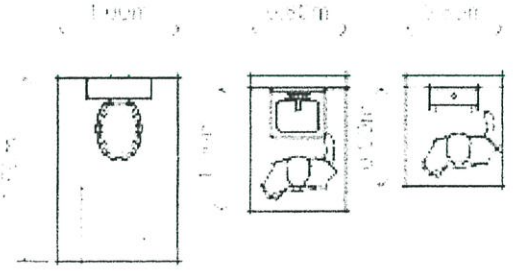


รูป 5.19 พื้นที่ใช้งานส่วนเตรียมอาหารและเครื่องดื่ม

(ที่มา : Neufert Architect's Data)

- ห้องน้ำ (กฎกระทรวงฉบับที่ 39 พ.ศ. 2537)

  - ห้องน้ำชาย WC=2, U=4, LV=2 +30% **= 8.5 ตร.ม.**
  - ห้องน้ำหญิง WC=2, LV= +30% **= 5.59 ตร.ม.**



รูป 5.20 พื้นที่ใช้งานส่วนห้องน้ำ

(ที่มา : Neufert Architect's Data)

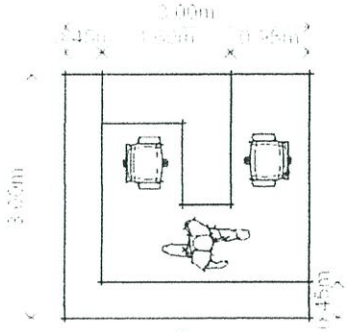
- โถงทางเข้าผู้มาติดต่อ จากข้อมูลสถิติพบว่าจำนวนผู้มาติดต่อเฉลี่ยที่มาครั้งเดียว คือ ไม่เกิน 18 คน (ศูนย์วัฒนธรรมฯ) **= 12.00 ตร.ม.**
- ส่วนเก็บของและเอกสาร (ศูนย์วัฒนธรรมฯ) **= 6.00 ตร.ม.**

รวม **<u>163.23 ตร.ม.</u>**

2) <u>ฝ่ายธุรการ</u>

- ห้องทำงานหัวหน้าฝ่าย ห้องมาตรฐานประกอบด้วยส่วนทำงาน และส่วนรับแขก

= 9.00 ตร.ม.



รูป 5.21 แสดงการจัดพื้นที่ส่วนหัวหน้าฝ่าย

(ที่มา : Neufert Architect's Data)

- ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่ฝ่าย พื้นที่ที่เหมาะสมคือ 4.50 ตร.ม./ 1คน

- สารบรรณ 1 คน **= 4.50 ตร.ม.**
- ประชาสัมพันธ์ 3 คน = **13.50 ตร.ม.**
- การเงินและบัญชี 2 คน **= 9.00 ตร.ม.**

- ห้องประชุมฝ่ายขนาด 8 ที่นั่ง ใช้พื้นที่ 2 ตร.ม./คน **= 16.00 ตร.ม.**
- ส่วนพักผ่อน ไม่เกิน 10 คน ทั้งส่วนธุรการ โดยมีการหมุนเวียนกันมาใช้งาน (ศูนย์วัฒนธรรมฯ) **= 8.00 ตร.ม.**

รวม **<u>60.00 ตร.ม.</u>**

3) <u>ฝ่ายวิชาการ</u>

- ห้องทำงานหัวหน้าฝ่าย มาตรฐานประกอบด้วยส่วนทำงาน และส่วนรับแขก

= 9.00 ตร.ม.

- ห้องทำงานรองหัวหน้าฝ่าย มาตรฐานประกอบด้วยส่วนทำงาน และส่วนรับแขก ห้องละ 9.00 ตร.ม. เท่ากับ **= 9.00 ตร.ม.**
- ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่ฝ่าย พื้นที่ที่เหมาะสมคือ 4.50 ตร.ม./ 1คน

- เสมียน 1 คน **= 4.50 ตร.ม.**
- เจ้าหน้าที่กิจกรรมวิชาการ 2 คน **= 9.00 ตร.ม.**
- เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิจัยข้อมูล 3 คน **= 13.50 ตร.ม.**

- ห้องประชุมฝ่ายขนาด 8 ที่นั่ง ใช้พื้นที่ 2 ตร.ม./คน **= 16.00 ตร.ม.**
- ส่วนพักผ่อน ไม่เกิน 10 คนของทั้งส่วนวิชาการ โดยมีการหมุนเวียนกันมาใช้งาน

(ศูนย์วัฒนธรรมฯ) = 8.00 ตร.ม.

รวม 78.00 ตร.ม

4) ฝ่ายพัสดุอาคาร สถานที่และยานพาหนะ

- ห้องทำงานหัวหน้าฝ่าย มาตรฐานประกอบด้วยส่วนทำงาน และส่วนรับแขก = 9.00 ตร.ม.

- ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่ฝ่าย พื้นที่ที่เหมาะสมคือ 4.50 ตร.ม./ 1คน

  - เจ้าหน้าที่งานพัสดุ 1 คน = 4.50 ตร.ม.
  - เจ้าหน้าที่งานอาคารสถานที่ 1 คน = 4.50 ตร.ม.
  - เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย 3 คน = 13.50 ตร.ม.

- ห้องเก็บเอกสาร 2 ห้อง พื้นที่ 4 ตร.ม./ห้อง = 8.00 ตร.ม

- ส่วนพักผ่อน ไม่เกิน 10 คนของทั้งส่วนพัสดุอาคาร สถานที่และยานพาหนะ โดยมีการหมุนเวียนกันมาใช้งาน (ศูนย์วัฒนธรรมฯ) = 8.00 ตร.ม.

- ห้องพักพนักงานขับรถยนต์ 1 คน ใช้พื้นที่ 2 ตร.ม./คน = 4.00 ตร.ม.

- ห้องพักนักการภารโรง 5 คน ใช้พื้นที่ 2 ตร.ม./คน = 10.00 ตร.ม.

- ห้องเปลี่ยนเสื้อผ้าและห้องน้ำ

  - ชาย 10 คน ใช้พื้นที่ 2.50 ตร.ม./คน 25.00 ตร.ม. = 25.00 ตร.ม.
  - หญิง 10 คน ใช้พื้นที่ 2.50 ตร.ม./คน 25.00 ตร.ม. = 25.00 ตร.ม.

- ห้องน้ำ (กฎกระทรวงฉบับที่ 39 พ.ศ. 2537)

  - ชาย 2 อ่างล้างมือ 2 โถปัสสาวะ 1 ห้องส้วม = 9.00 ตร.ม.
  - หญิง 2 อ่างล้างมือ 2 ห้องส้วม = 9.00 ตร.ม.

รวม 129.50 ตร.ม

5) ฝ่ายกิจกรรมนิทรรศการ

- ห้องทำงานหัวหน้าฝ่าย มาตรฐานประกอบด้วยส่วนทำงาน และส่วนรับแขก 9.00 ตร.ม. เท่ากับ 3 หน่วย = 27.00 ตร.ม.

- ห้องเก็บเอกสาร 2 ห้อง พื้นที่ 4 ตร.ม./ห้อง = 8.00 ตร.ม

- ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่ฝ่าย พื้นที่ที่เหมาะสมคือ 4.50 ตร.ม./ 1คน

  - เจ้าหน้าที่งานจัดแสดง 5 คน = 22.50 ตร.ม.
  - เจ้าหน้าที่จำหน่ายบัตร 1 คน = 4.50 ตร.ม.
  - เจ้าหน้าที่วิทยากร 3 คน = 13.50 ตร.ม.

รวม 75.50 ตร.ม.

- โถงทางเข้าส่วนเจ้าหน้าที่_พื้นที่โถงทางเข้าต่อคน = 0.80 x 0.80 = 0.64 ตร.ม.
จำนวนผู้ใช้งาน = 47 คน_พื้นที่โถงทางเข้าส่วนเจ้าหน้าที่ = 0.64 x 47 **= 30.08 ตร.ม.**

ตาราง 5.18 สรุปพื้นที่ส่วนสำนักงานบริหาร

สรุปพื้นที่ส่วนสำนักงานบริหาร	พื้นที่ (ตร.ม.)
ฝ่ายบริหาร	163.23
ฝ่ายธุรการ	60.00
ฝ่ายวิชาการ	78.00
ฝ่ายพัสดุ อาคารสถานที่ ยานพาหนะ	129.50
ฝ่ายกิจกรรมนิทรรศการ	75.50
โถงทางเข้าเจ้าหน้าที่	30.08
พื้นที่ทั้งหมด รวมพื้นที่สัญจร 536.31 + 30%	**697.20**

5.3.2 ส่วนเผยแพร่ และจัดแสดง (EXHIBITION QUARTER)

1. คิดเทียบเป็นเปอร์เซนต์จากอาคารพิพิธภัณฑ์ในต่างประเทศ

สามารถสรุปได้ว่าส่วนแสดงงานจะมีพื้นที่ประมาณ 42 % หรือระหว่าง 27 % ถึง 57% ของพื้นที่อาคาร

2. กำหนดตามมาตรฐานจากหนังสือต่างๆ

2.1 วิชาการพิพิธภัณฑ์กำหนดไว้ว่า พื้นที่ห้องแสดงงานไม่ควรมากกว่า 30% - 40% ของพื้นที่อาคาร

2.2 Architects' Data กำหนดพื้นที่สาหรับแสดงงานประติมากรรม 1 ชิ้น ประมาณ 6 -10 ตร.ม.

2.3 Museum Vol. XXI No.3 1968 กำหนดพื้นที่สาหรับแสดงงานประติมากรรมจิตรกรรมและภาพพิมพ์ 200 ชิ้น ใช้พื้นที่ 2,200 ตร.ม. เฉลี่ยใช้พื้นที่ 11 ตร.ม.

3. วิเคราะห์จากมุมมอง (Cone of Vision) สัมพันธ์กับขนาดของงานประเภทต่างๆ

การวิเคราะห์จากมุมมอง (Cone of Vision) จากหนังสือ New Matric Hand Book เรื่อง Museum and Art Gallery กำหนดมุมมองสำหรับงานที่ติดแสดงไว้บนผนังว่า ขอบเขตของการมองตามปกติโดยที่ผู้ชมไม่ต้องก้ม เงย หันซ้ายหรือหันขวา จะเป็นรูปกรวยที่มีมุมยอดเท่ากับ 40 องศา และเส้นผ่าศูนย์กลางของฐานกรวยเท่ากับเส้นทแยงมุมของภาพที่แสดง ดังนั้น ระยะห่างระหว่างผู้ชมกับภาพที่แสดงจะเท่ากับ 1.943 เท่าของเส้นทแยงมุมของภาพที่แสดง

ฉะนั้นการหาพื้นที่การชมงานแบบภาพถ่ายและข้อมูลแสดงบอร์ด จะใช้ระยะห่างระหว่างผู้ชมกับภาพ (1.943 เท่าของเส้นทแยงมุมของภาพ) รวมกับระยะทางเดินด้านหลังผู้ชม เท่ากับ 0.70 คูณกับความยาวของภาพ เมื่อวางภาพตามแนวนอน (เนื่องจากไม่ทราบว่าจะมีภาพแนวตั้งหรือแนวนอนจำนวนเท่าใด จึงใช้ค่ามากเป็นหลัก คือ ความยาวตามแนวนอน) ได้ดังนี้

พื้นที่ในการชมงาน = (1.943 เท่าของเส้นทแยงมุมของภาพ + 0.70) x ความยาวภาพตามแนวนอน

ดังนั้น ในการหาพื้นที่ส่วนจัดแสดงของโครงการจะใช้วิธี 2.2 และวิธีที่ 3 เป็นหลัก (วิธีที่ 2.1 จะไม่พิจารณา เนื่องจากกว้างเกินไปไม่ได้ระบุประเภทของพิพิธภัณฑ์)

ข้อมูลพื้นฐานในการหาพื้นที่ใช้สอยของชิ้นงานแสดง

1. เทคนิคจัดแสดงแบบแผ่นภาพติดผนัง

เป็นแผ่นรูปภาพและคำอธิบายประกอบผลงานที่แสดงในส่วนนิทรรศการ ขนาด 0.90 x 1.20 เมตรต่อแผ่น ใช้พื้นที่ในการอ่าน 0.90 x 1.20 เมตรต่อแผ่น

เทคนิคจัดแสดงแบบแผ่นภาพติดผนังใช้พื้นที่ = 1.08 ตร.ม.

รูป 5.22 เทคนิคจัดแสดงแบบแผ่นภาพติดผนัง

(ที่มา : http://www.google.com)

2. เทคนิคจัดแสดงแบบวัตถุแสดงวางลอยตัวบนฐาน

เป็นรูปแบบการจัดแสดงด้วยวัตถุหรือหุ่นจำลอง จัดวางบนฐานแสดงผลงานสูง 0.90 เมตร ด้านบนมีกระจกครอบป้องกันฝุ่น

เทคนิคจัดแสดงแบบวัตถุแสดงวางลอยตัวบนฐานใช้พื้นที่ = 15.00 ตร.ม.

รูป 5.23 เทคนิคจัดแสดงแบบวัตถุแสดงวางลอยตัวบนฐาน

(ที่มา : http://www.google.com)

3. เทคนิคจัดแสดงแบบวัตถุวางติดผนัง

เป็นตู้แสดงยกฐานสูง 0.30 เมตร หรือในระดับสายตาที่มองเห็นได้ชัดเจน เป็นตู้กระจกเพื่อป้องกันฝุ่นและความชื้นจากอากาศ

เทคนิคจัดแสดงแบบวัตถุวางติดผนังใช้พื้นที่ = 15.00 ตร.ม.

รูป 5.24 เทคนิคจัดแสดงแบบวัตถุวางติดผนัง

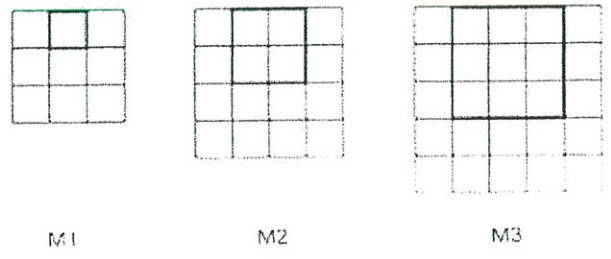
(ที่มา : http://www.google.com)

4. เทคนิคจัดแสดงโดยใช้ Interactive Computer

ใช้ระบบคอมพิวเตอร์มาเป็นตัวช่วยจัดแสดง เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีการตอบสนองจากสิ่งที่จัดแสดงและทำให้เกิดความเพลิดเพลิน สนุกสนานในการชมนิทรรศการ Interactive Computer ใช้พื้นที่ = 3.00 ตร.ม.

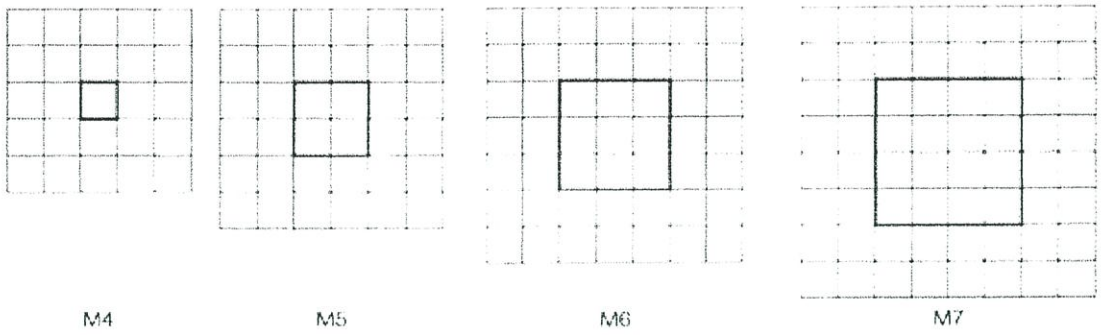
5. เทคนิคจัดแสดงโดยใช้ Projection and Video Wall

จัดแสดงด้วยสื่อสารสนเทศ เป็นการฉายภาพไปโดยรอบทิศทางเพื่อให้ผู้เข้าชมสามารถรับรู้เรื่องราวต่างๆ ได้ง่าย และเกิดความน่าตื่นเต้นในการชมนิทรรศการ Projection and Video Wall ใช้พื้นที่ = 20.00 ตร.ม.



รูป 5.25 แสดงขนาด พื้นที่ของชิ้นงานแสดงแบบวางติดผนัง

(ที่มา : http://www.google.com)

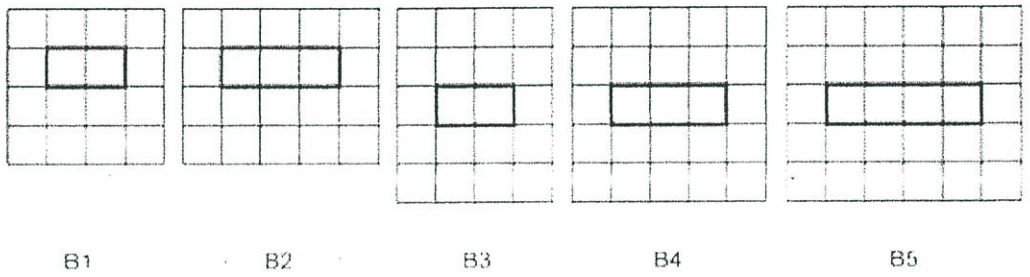


กำหนดพื้นที่ของชิ้นงานจัดแสดง ที่มีวัตถุไม่ใหญ่มากและสามารถเดินชมได้รอบ

M4 : 9.00 m²
M5 : 12.96 m²
M6 : 17.64 m²
M7 : 23.00 m²
พื้นที่ชมนิทรรศการ 1 block = 0.36 m²
พื้นที่จัดแสดงงาน 1 block = 0.36 m²

รูป 5.26 แสดงขนาด พื้นที่ของชิ้นงานแสดงแบบเดินชมได้รอบ

(ที่มา : http://www.google.com)

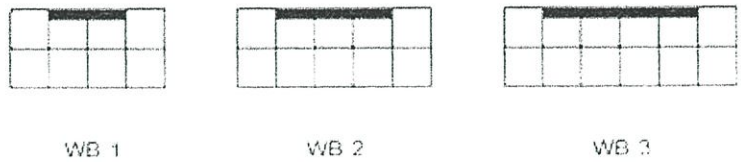


Stand boards เป็นการแสดงแบบบอร์ดลอยตัวสามารถเคลื่อนย้ายได้และเดินรอบได้

B1 : 5.76 m²
B2 : 7.20 m²
B3 : 7.20 m²
B4 : 9.00 m²
B5 : 10.80 m²
พื้นที่ชมนิทรรศการ 1 block = 0.36 m²
พื้นที่จัดแสดงงาน 1 block = 0.36 m²

รูป 5.27 แสดงขนาด พื้นที่ของชิ้นงานแสดงแบบบอร์ดลอยตัว

(ที่มา : http://www.google.com)

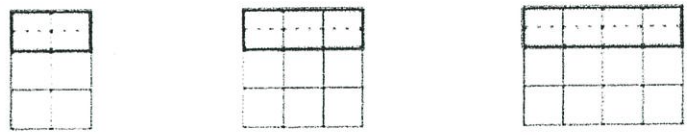


Wall boards เป็นการจัดแสดงที่ผลงานติดกับผนังสามารถดูได้ด้านเดียว

WB 1 : 2.88 m²
WB 2 : 3.60 m²
WB 3 : 4.32 m²
พื้นที่ชมนิทรรศการ 1 block = 0.36 m²
พื้นที่จัดแสดงงาน 1 block = 0.36 m²

รูป 5.28 แสดงขนาด พื้นที่ของชิ้นงานแสดงแบบบอร์ดติดผนัง

(ที่มา : http://www.google.com)



EB 1 EB 2 EB 3

Electronic boards เป็นการจัดแสดงที่ผลงานติดกับผนังสามารถดูได้ด้านเดียว

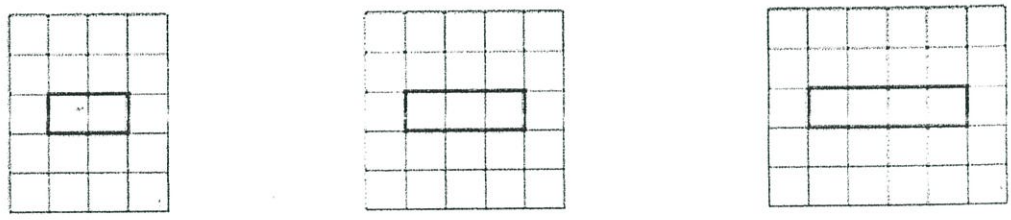
EB 1 : 2.16 m² EB 2 : 3.24 m² EB 3 : 4.32 m²

พื้นที่ชมนิทรรศการ 1 block = 0.36 m²

พื้นที่จัดแสดงงาน 1 block = 0.36 m²

รูป 5.29 แสดงขนาด พื้นที่ของชิ้นงานแสดงแบบติดผนัง

(ที่มา : http://www.google.com)



EB 4 EB 5 EB 6

Electronic boards เป็นการจัดแสดงแบบลอยตัว

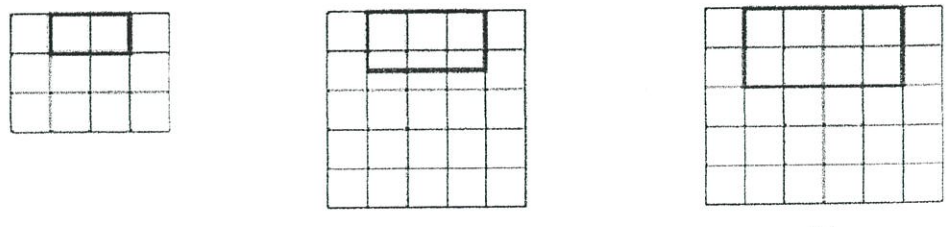
EB 4 : 2.16 m² EB 5 : 3.24 m² EB 6 : 4.32 m²

พื้นที่ชมนิทรรศการ 1 block = 0.36 m²

พื้นที่จัดแสดงงาน 1 block = 0.36 m²

รูป 5.30 แสดงขนาด พื้นที่ของชิ้นงานแสดงแบบลอยตัว

(ที่มา : http://www.google.com)



D1 D2 D3

ตู้จัดแสดงงานแบบ Diorama ติดผนังหนึ่งด้าน

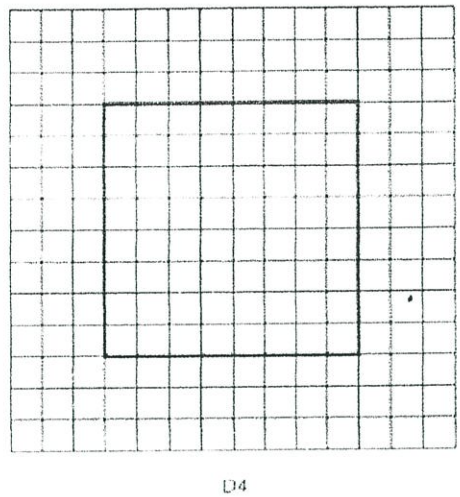
D1 : 4.32 m² D2 : 9.00 m² D3 : 10.80 m²

พื้นที่ชมนิทรรศการ 1 block = 0.36 m²

พื้นที่จัดแสดงงาน 1 block = 0.36 m²

รูป 5.31 แสดงขนาด พื้นที่ของตู้ Diorama แบบติดผนัง

(ที่มา : http://www.google.com)

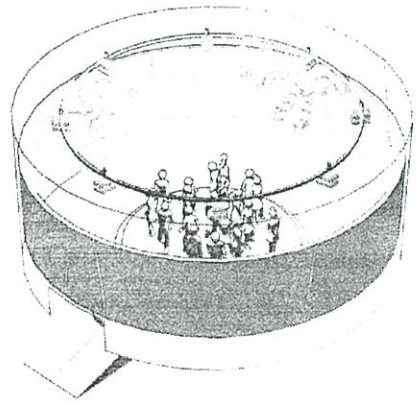


รูป 5.32 แสดงขนาด พื้นที่ของตู้ Diorama แบบลอยตัวขนาดใหญ่

(ที่มา : http://www.google.com)

6. <u>เทคนิคจัดแสดงโดยใช้เทคโนโลยี 360 Degree Holographic Exhibition</u>

การจัดแสดงมุมมองแบบ 360 องศา รับชมได้รอบด้าน สร้างบรรยากาศตื่นเต้น น่าสนใจ มีระบบเสียง 3 มิติ ใช้ในส่วนที่ต้องการบรรยากาศ ความเหมือนจริง ผู้ชมจะรู้สึกเหมือนเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์ เทคนิคนี้จะติดตั้งบนผนัง มีระบบการให้แสง สีจากด้านบน โดยมีขนาดตามขนาดเส้นรอบรูปวงกลมของห้อง



รูป 5.33 ตัวอย่างเทคนิคจัดแสดงแบบ 360 Degree Holographic Exhibition

(ที่มา : http://www.google.com)

จากข้อมูลเทคนิคการจัดแสดง ในการอ้างอิงการจัดนิทรรศการ สามารถแบ่งตามลักษณะการจัดแสดง ได้ดังนี้

1. บอร์ดติดผนัง (2D Panel Board)	1.08 ตร.ม.
2. กล่องไฟภาพดูราแทน (Duratan)	4.32 ตร.ม.
3. วัตถุจัดแสดงวางติดผนัง (3D Panel Board)	15.00 ตร.ม.
4. วัตถุจัดแสดงวางลอยตัวบนฐาน (Object and Model)	15.00 ตร.ม.
5. หุ่นจำลอง/หุ่นขี้ผึ้ง (Figure)	12.96 ตร.ม.
6. อัตรภาพทัศน์ (Diorama)	10.80 ตร.ม.
7. Interactive Computer	3.00 ตร.ม.
8. Projection And Video Wall	20.00 ตร.ม.
9. 360 Degree Holographic Exhibition	50.24 ตร.ม.
(นิทรรศน์รัตนโกสินทร์ มีรัศมีห้องวงกลม = 4 เมตร)	

1) นิทรรศการถาวร

ตาราง 5.19 แสดงเนื้อหาการจัดแสดง พื้นที่การใช้สอยตามลักษณะข้อ 1-6 (ดูเนื้อหานิทรรศการ หัวข้อ 5.1)

เนื้อหาการจัดแสดง	ลักษณะการจัดแสดง										พื้นที่ (ตร.ม.)
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	จำนวนรวม (ชิ้น)	
1) "ตลก" ศาสตร์											
- ความหมาย/ลักษณะของตลก	5	1	1							7	**24.72**
- ทฤษฎีเรื่องตลก/อารมณ์ขัน	3		1							4	**18.24**
- ประเภท/รูปแบบของตลก	5		1	2						8	**50.40**
- ศาสตร์/ศิลปะการแสดงตลก	5		2				1			8	**23.40**
2) ประวัติศาสตร์ "ตลก"											
- ยุคบุกเบิก (ค.ศ. 1815 – 1907)	5		1		1		2			9	**39.36**
- ยุคภาพยนตร์เงียบ (ค.ศ. 1908 – 1928)	5		2	1	1		2			11	**69.36**
- ยุคภาพยนตร์เสียง (ค.ศ.1928-1945)	5		2	1			2			10	**56.40**

- ยุคภาพยนตร์ในปัจจุบัน (ค.ศ. 1965-ปัจจุบัน)	5		2	1	2		2	1		13	**102.32**
3) "ตลกสยาม ในความทรงจำ กับตำนานขำขำของตลกไทย"											
- สยามสรรค์	3	1	1	1						6	**37.56**
- เฉลิมสยามสามรัชกาล	6	1	3	3			3		1	17	**172.04**
- เฉลิมวิวัฒน์	5	1	3	2			3			14	**105.72**
- ฉลองยศ	5	1	3	2		1	3	1		16	**146.24**
- ณ สยามยุค	5	1	3	2			3	1		15	**125.72**
4) "ตลก" มรดกไทย											
- "ตลก" วาทกรรมอารมณ์ดี	3		2							5	**33.24**
- "ตลก" สีสันศาสตร์-ศิลป์การแสดง	9		2	3	1	1	3			19	**129.48**
- "ตลก" ฟันเฟืองวงการบันเทิงไทย	9		3	5	3		3	1		24	**183.60**
5) หอเกียรติคุณ	20		5	5	3		5			38	**225.48**
รวม	**103**	**6**	**37**	**28**	**11**	**2**	**32**	**4**	**1**	**224**	**1,543.28**

<u>โถงทางเข้าส่วนนิทรรศการถาวร</u>

เวลาการทำการของโครงการ วันอังคาร-ศุกร์ 9.30 – 17.00 น.

เวลาการทำการของโครงการ วันเสาร์-อาทิตย์ 9.30 – 18.00 น.

การคิดพื้นที่โถงทางเข้าใช้จำนวนผู้ชมนิทรรศการ = 475 คน/วัน แบ่งเป็น 3 ผลัด ผลัดละ 159 คน

โดยโถงทางเข้าต่อคนมีพื้นที่ = 0.80 x 0.80 = 0.64 ตร.ม.

ดังนั้น ผู้เข้าชม 159 คนใช้พื้นที่ = 159 x 0.64 **=101.76 ตร.ม.**

ตาราง 5.20 สรุปพื้นที่ส่วนนิทรรศการถาวร

สรุปพื้นที่ส่วนนิทรรศการถาวร	พื้นที่ (ตร.ม.)
"ตลก" ศาสตร์	116.76
ประวัติศาสตร์ "ตลก"	267.44
"ตลกสยาม ในความทรงจำ กับตำนานขำขำของตลกไทย"	587.28
"ตลก" มรดกไทย	346.32
หอเกียรติคุณ	225.48
โถงทางเข้า	101.76
พื้นที่ทั้งหมด รวมพื้นที่สัญจร 1,645.04 + 30%	**2,138.55**

2) <u>นิทรรศการชั่วคราว</u> (ดูเนื้อหานิทรรศการ หัวข้อ 5.1)

จากกรณีศึกษาพบว่า นิทรรศการชั่วคราวที่หมุนเวียนทำให้การเกิดความหลากหลายของกลุ่มผู้เข้าชม และทำให้มีผู้เข้าชมโครงการสม่ำเสมอ การจัดพื้นที่อเนกประสงค์ มีความยืดหยุ่นในการจัดแสดงผลงานทุกประเภท และมีพื้นที่ในการจัดนิทรรศการขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สามารถแบ่งกั้นพื้นที่เพื่อความประหยัดได้

การหาพื้นที่จัดแสดงงานชั่วคราวพิจารณาโดยคิด 50% ของพื้นที่นิทรรศการถาวร (นิทรรศการถาวรมีพื้นที่ = 2,138.55 x 50%)

ตาราง 5.21 สรุปพื้นที่ส่วนนิทรรศการชั่วคราว

สรุปพื้นที่ส่วนนิทรรศการชั่วคราว	พื้นที่ (ตร.ม.)
นิทรรศการชั่วคราว	1,069.28
พื้นที่ทั้งหมด รวมพื้นที่สัญจร 1,069.28 + 30%	**1,390.06**

3) <u>ส่วนการแสดงอเนกประสงค์</u> (200 ที่นั่ง) (ดูเนื้อหานิทรรศการ หัวข้อ 5.1)

- ที่นั่งชม ใช้พื้นที่ 0.90 ตารางเมตร/คน **= 180.00 ตร.ม.**
- พื้นที่เวทีแสดงคิดเป็นพื้นที่ 25 % ของที่นั่งชมการแสดง = **45.00** ตร.ม.
- โถงทางเข้าคิด 30% ของพื้นที่โรงละคร **= 54.00 ตร.ม.**
- เคาน์เตอร์จำหน่ายบัตรเข้าชมภาพยนตร์ มีเจ้าหน้าที่ 1 คน พื้นที่ที่เหมาะสมคือ 4.5 ตร.ม./ 1คน (1 หน้า 235) **= 4.50 ตร.ม.**
- ห้องน้ำชาย WC =4, U =5, LV =4 **= 10.00 ตร.ม.**
- ห้องน้ำหญิง WC =6, LV =4 **= 10.25 ตร.ม.**

- ห้องน้ำคนพิการ 1 ห้อง ใช้พื้นที่ 2.8 ตร.ม./ห้อง = **2.80 ตร.ม.**

- โถงหลังเวที คิดจากจำนวนนักแสดงที่มากที่สุดสำหรับเวทีขนาด 45 ตร.ม. คือ 20 คนคิดเป็นพื้นที่ 0.64 ตร.ม./คน = 0.64 x 20 = **12.80 ตร.ม.**

- ห้องควบคุมเสียง,แสง ห้องละ 7.5 ตร.ม. = **15.00 ตร.ม.**

- ห้อง FOLLOW SPOT 2 ห้องใช้พื้นที่ 3.75 ตร.ม./ห้อง = **7.50 ตร.ม.**

- ห้องพักผ่อนนักแสดง 1 ห้อง = **15.00 ตร.ม.**

- ห้องแต่งตัว 2 ห้อง ใช้พื้นที่ 20 ตร.ม./ห้อง = **40.00 ตร.ม.**

- ห้องซ้อมการแสดง 1 ห้อง = **40.00 ตร.ม.**

- ห้องเก็บฉากคิดเป็นพื้นที่ 30% ของเวที = **15.00 ตร.ม.**

- ห้องเก็บของ 1 ห้องพื้นที่ 20 ตร.ม./ห้อง = **20.00 ตร.ม.**

- ห้องเครื่อง 1 ห้องใช้พื้นที่ 25 ตร.ม./ห้อง = **25.00 ตร.ม.**

<u>ส่วนภาพยนตร์</u>

- ห้องฉายภาพยนตร์ 1 ห้อง = **40.00 ตร.ม.**

ตาราง 5.22 สรุปพื้นที่ส่วนการแสดงอเนกประสงค์

สรุปพื้นที่ส่วนการแสดงอเนกประสงค์	**พื้นที่ (ตร.ม.)**
ส่วนการแสดงอเนกประสงค์	536.85
พื้นที่ทั้งหมด รวมพื้นที่สัญจร 536.85 + 30%	**697.90**

4) <u>ส่วนกิจกรรมกลางแจ้ง</u> (ดูเนื้อหานิทรรศการ หัวข้อ 5.1)

ข้อมูลการออกแบบส่วนการแสดงกลางแจ้ง (จาก Time-Server Standards for Building Types) ใช้ในโอกาสจัดนิทรรศการชั่วคราว อาจใช้พื้นที่กลางแจ้งในการจัดกิจกรรม

- ที่นั่งชมการแสดง 200 ที่นั่ง พื้นที่ 0.90 ตร.ม./คน = **180.00 ตร.ม.**

- เวทีการแสดง คิดเป็นพื้นที่ 25 % ของที่นั่งชมการแสดง = **45.00 ตร.ม.**

- ห้องพักผ่อนนักแสดง = **15.00 ตร.ม.**

- ห้องแต่งตัวนักแสดง 2 ห้องพื้นที่ 20.00ตร.ม./ห้อง = **40.00 ตร.ม.**

- ห้องซ้อมการแสดง 1 ห้อง = **40.00 ตร.ม.**

ตาราง 5.23 สรุปพื้นที่ส่วนการกิจกรรมกลางแจ้ง

สรุปพื้นที่ส่วนกิจกรรมกลางแจ้ง	**พื้นที่ (ตร.ม.)**
ส่วนกิจกรรมกลางแจ้ง	320.00
พื้นที่ทั้งหมด รวมพื้นที่สัญจร 320.00 + 30%	**416.00**

ตาราง 5.24 สรุปพื้นที่ส่วนเผยแพร่และจัดแสดง

สรุปพื้นที่ส่วนเผยแพร่และจัดแสดง	พื้นที่ (ตร.ม.)
นิทรรศการถาวร	2,138.55
ส่วนนิทรรศการชั่วคราว	1,390.06
ส่วนการแสดงอเนกประสงค์	697.90
ส่วนกิจกรรมกลางแจ้ง	416
พื้นที่ทั้งหมด รวมพื้นที่สัญจร 30%	**4,642.51**

5.3.3 ส่วนบริการทางการศึกษา (EDUCATION SERVICE QUARTER)

1) <u>ห้องสมุด</u>

จากจำนวนผู้ใช้บริการในส่วนห้องสมุด **= 114 คน**

จากการคาดคะเนช่วงที่ใช้บริการ 1 คนใช้เวลา 2 ชั่วโมง แบ่งออกเป็น 3 ช่วงโดย 1 คนใช้เวลา 2 ชั่วโมง จะได้ 38 คน/ช่วง และได้จำนวนที่นั่งอ่านหนังสือ

ตาราง 5.25 แสดงมาตรฐานห้องสมุดประชาชน

ขนาด	พื้นที่รวม (ตร.ม.)	จำนวนคน	จำนวนหนังสือ
ห้องสมุดขนาดใหญ่	400	90	>6000
ห้องสมุดขนาดกลาง	300	60	>4000
ห้องสมุดขนาดเล็ก	200	40	>2000

จากจำนวนผู้ใช้ 38 คน/ช่วง ดังนั้น จะได้ห้องสมุดขนาดเล็ก มีหนังสือ 2000 เล่ม

- ชั้นวางหนังสือ 120 เล่ม / ตารางเมตร

ดังนั้น ชั้นวางหนังสือ 2000 / 120 **= 17.00 ตร.ม.**

- บริเวณอ่านหนังสือใช้พื้นที่ 2.32 ตารางเมตร/คน **= 88.16 ตร.ม.**
- โถงทางเข้า คิดเป็นพื้นที่ 10% ของพื้นที่อ่านหนังสือ **= 8.82 ตร.ม.**
- เคาน์เตอร์จ่ายหนังสือ **= 3.50 ตร.ม.**
- ส่วนทำงานบรรณารักษ์ 1 คน ใช้พื้นที่ **= 9.00 ตร.ม.**
- เจ้าหน้าที่ห้องสมุด 1 คน ใช้พื้นที่ **= 4.32 ตร.ม.**
- บริเวณถ่ายเอกสาร คิดจากเครื่องถ่ายเอกสาร 1 เครื่อง ใช้พื้นที่ 0.96 ตร.ม./ เครื่อง

ดังนั้น พื้นที่บริเวณถ่ายเอกสาร **= 0.96 ตร.ม.**

- ตู้บัตรรายการ ใช้พื้นที่ **= 0.96 ตร.ม.**
- ห้องน้ำสาธารณะแบ่งเป็น

- ชาย WC=2, U=2, LV=1 = **4.62 ตร.ม.**

- หญิง WC=3, LV=1 = **4.85 ตร.ม**

รวม **142.19 ตร.ม.**

2) <u>ส่วนโสตทัศนศึกษา</u>

คิดจากจำนวนผู้เข้าใช้บริหารห้องสมุดใน 1 ช่วงเวลา คือ 29 คน

- บริเวณห้องวีดีทัศน์ใช้พื้นที่ 1.80 ตร.ม./ คน = **52.20 ตร.ม.**

- พื้นที่ห้องเก็บโสตทัศนูปกรณ์ คิดเป็นพื้นที่ 30% ของพื้นที่ห้องโสตทัศนศึกษา

- ห้องเก็บเทปวิดีโอ = **5.22 ตร.ม.**

- ห้องซ่อมหนังสือ = **5.22 ตร.ม.**

- ส่วนทำงานรวมเจ้าหน้าที่ฝ่ายโสตทัศนศึกษา 2 คน = **8.64 ตร.ม.**

รวม **71.28 ตร.ม.**

ตาราง 5.26 สรุปพื้นที่ส่วนเผยแพร่และจัดแสดง

สรุปพื้นที่ส่วนเผยแพร่และจัดแสดง	**พื้นที่ (ตร.ม.)**
ห้องสมุด	153.70
โสตทัศนศึกษา	71.28
พื้นที่ทั้งหมด รวมพื้นที่สัญจร 213.47 + 30%	**277.51**

5.3.4 ส่วนบริการสาธารณะ (PUBLIC SERVICE SECTION)

1) <u>โถงทางเข้าใหญ่</u>

เวลาการทำการของโครงการ วันอังคาร-ศุกร์ 9.30 – 17.00 น.

เวลาการทำการของโครงการ วันเสาร์-อาทิตย์ 9.30 – 18.00 น.

การคิดพื้นที่โถงทางเข้าใช้จำนวนผู้ชมนิทรรศการรวมกับเจ้าหน้าที่ประจำโครงการ

จำนวนผู้ใช้งานโถงทางเข้า = 475 + 97 = 571 คน/วัน แบ่งเป็น 3 ผลัด ผลัดละ 191 คน

โดยโถงทางเข้าต่อคนมีพื้นที่ = 0.80 x 0.80 = 0.64 ตร.ม.

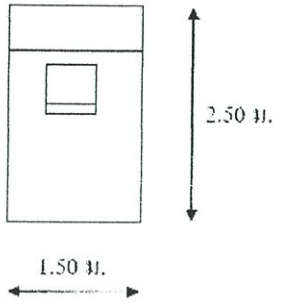
ดังนั้น ผู้เข้าชม 190 คนใช้พื้นที่ = 190 x 0.64 =**122.24 ตร.ม.**

- <u>ส่วนต้อนรับและประชาสัมพันธ์</u>

พื้นที่ส่วนต้อนรับและประชาสัมพันธ์(เจ้าหน้าที่ 1 คน) = 3.25 ตร.ม.

โดยจะมีผู้เข้าแถวรอติดต่อสอบถามประมาณ 3 คน ดังนั้นพื้นที่ส่วนรอ 0.64 x 3 = 1.92 ตร.ม

พื้นที่ส่วนต้อนรับและประชาสัมพันธ์มีพื้นที่ใช้งาน = **5.17 ตร.ม.**

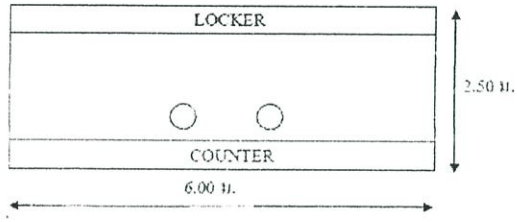


รูป 5.34 แสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนต้อนรับต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน

(ที่มา : Neufert Architect's Data)

- <u>ส่วนรับฝากสิ่งของ</u>

ลักษณะการใช้สอยเป็น Counter และ Locker รับฝากสิ่งของเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ ส่วนรับฝากสิ่งของใช้พื้นที่ = 6.00 x 2.50 **= 15.00 ตร.ม.**



รูป 5.35 แสดงพื้นที่ใช้งานส่วนรับฝากสิ่งของ

(ที่มา : Neufert Architect's Data)

- <u>โทรศัพท์สาธารณะ</u>

จากข้อมูลมาตรฐานองค์การโทรศัพท์กำหนดให้มีโทรศัพท์สาธารณะ 1 เครื่อง / ผู้ใช้ 200 คน ผู้ใช้โครงการรวมพนักงาน = 475+94 = 569 คน ต้องมีโทรศัพท์สาธารณะ 3 เครื่อง คิดเป็นพื้นที่ใช้สอย / เครื่อง = 0.72 ตร.ม.

ดังนั้น พื้นที่โทรศัพท์สาธารณะมีพื้นที่ 0.72 x 3 **= 2.16 ตร.ม.**

- <u>ห้องพยาบาล</u>

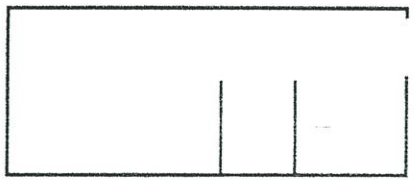
ส่วนนั่งทำงานเจ้าหน้าที่พยาบาล 1 คน = 4.50 ตร.ม.

ส่วนเตียงคนไข้ 1 เตียง = 4.50 ตร.ม.

ส่วนจ่ายและเก็บยา = 2.00 ตร.ม.

ส่วนล้างทำความสะอาด = 5.00 ตร.ม.

ห้องพยาบาลใช้พื้นที่ **= 16.00 ตร.ม.**



รูป 5.36 แสดงพื้นที่ใช้สอยการจัดห้องพยาบาล

(ที่มา : Neufert Architect`s Data)

รวมพื้นที่โถงทางเข้าใหญ่ =160.57 ตร.ม.

2) ร้านอาหาร

การคาดคะเนจำนวนผู้มาใช้บริเวณรับประทานอาหาร

จำนวนผู้มาใช้โครงการที่มีโอกาสมาใช้ห้องอาหาร 475 คน / วัน

จำนวนผู้มาใช้โครงการเป็นกลุ่มสูงสุดที่มีโอกาสมาใช้ห้องอาหาร 112 คน / วัน

เจ้าหน้าที่ของโครงการ 97 คน แต่โอกาสของผู้มาใช้ร้านอาหารจะอยู่ในช่วงครึ่งวันในช่วงเช้าถึงบ่ายโมง คือ ประมาณเวลา 09.30 – 16.00 น. ดังนั้น เฉลี่ยจำนวนผู้มาใช้ห้องอาหาร จะได้

จำนวนผู้มาใช้โครงการ = 475 / 2 = 237.5 = 238 คน

จำนวนผู้ใช้โครงการเป็นกลุ่ม = 112 / 2 = 56 คน

เจ้าหน้าที่ของโครงการ = 97 คน

รวมผู้มาใช้ห้องอาหาร = 391 คน

กำหนดให้ 1 คน ใช้เวลาในการรับประทานอาหาร 15 นาที ช่วงเวลาที่ผู้มาใช้ห้องอาหารมากสุดคือเวลา 12.00 – 13.00 น. แบ่งออกเป็น 4 ผลัด

จำนวนผู้มาใช้จะได้ = 98 คน/ผลัด

ดังนั้น จำนวนที่นั่งรับประทานอาหาร **= 98 ที่นั่ง**

(1.32 ตร.ม./คน จาก Architecs' Data) พื้นที่รับประทานอาหาร = 98 x 1.32 = **128.70 ตร.ม**

พื้นที่รับประทานอาหารรวม Circulation 20% = 167.31 ตร.ม.

พื้นที่ครัว คิด 20% ของพื้นที่ที่รับประทานอาหาร = 33.46 ตร.ม.

โดยมีส่วนประกอบครัว ดังนี้

- ที่เตรียมอาหาร(15% ครัว) = 5.00 ตร.ม
- ที่ประกอบอาหาร (32% ครัว) = 10.70 ตร.ม
- ที่เก็บอาหารเตรียมบริการ (6% ครัว) = 2.00 ตร.ม
- ล้างจาน (10% ครัว) = 3.35 ตร.ม
- ทางเดิน (37% ครัว) = 12.38 ตร.ม

ส่วนบริการของครัว ได้แก่

- ที่รับอาหาร (10 % ครัว)	= 3.35 ตร.ม
- เก็บของแห้ง (10% ครัว)	= 3.36 ตร.ม
- เก็บผัก (5% ครัว)	= 1.68 ตร.ม
- เก็บเนื้อสัตว์ (5% ครัว)	= 1.68 ตร.ม
- เก็บเครื่องดื่ม (5% ครัว)	= 1.68 ตร.ม
- เก็บขยะ 5 % ของพื้นที่ครัว	= 1.68 ตร.ม
เนื้อที่บริเวณเคาน์เตอร์บริการอาหารใช้ 20% ของพื้นที่ครัว	= 6.69 ตร.ม
ห้องหัวหน้าฝ่าย 1 คน	**= 9.00 ตร.ม.**
ห้องน้ำ	**= 12.00 ตร.ม.**
รวมพื้นที่ร้านอาหาร = 98 ที่นั่ง	
ส่วนร้านอาหาร	167.31 ตร.ม.
ส่วนครัว	33.46 ตร.ม.
เจ้าหน้าที่	**21.00 ตร.ม**
รวม	**= 221.77ตร.ม.**

3) ร้านขายของที่ระลึก

จากกรณีศึกษา ให้ส่วนขายของที่ระลึก มีขนาดดังนี้

- พื้นที่ขายของ (Sale Area)	= 30.00 ตร.ม
- ส่วนสำนักงาน (Office)	= 9.00 ตร.ม
- ห้องเก็บของ คิด 20 % ของพื้นที่	= 6.00 ตร.ม
รวมพื้นที่ร้านขายของที่ระลึก	**= 45.00 ตร.ม.**

4) ร้านค้าให้เช่า

- ร้านค้า 3 ร้าน มีพื้นที่ 20 ตร.ม./ร้าน	**= 60.00 ตร.ม.**
- ห้องหัวหน้าฝ่าย	**= 9.00 ตร.ม.**
รวมพื้นที่ร้านค้าให้เช่า	**= 69.00 ตร.ม.**

5) ที่จอดรถ

- ที่จอดรถยนต์ส่วนบุคคล

จากกฎกระทรวงฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543) กำหนดที่จอดรถในอาคาร ดังนี้

ข้อ 84 อาคารหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารหลังเดียว หรือหลายหลังที่เป็นอาคาร ประเภทที่ต้องมีที่จอดรถ ที่กลับรถ และทางเข้าออกของรถตามข้อ 83 ต้องจัดให้มีที่จอดรถตาม จำนวนของแต่ละประเภทของอาคารที่ใช้เพื่อการนั้น ๆ ดังต่อไปนี้

(1) โรงมหรสพ ให้มีที่จอดรถ 1 คันต่อจำนวนที่นั่งสำหรับคนดู 10 ที่

(4) ภัตตาคาร ให้มีที่จอดรถ 10 คันสำหรับพื้นที่ตั้งโต๊ะ 150 ตารางเมตรแรก ส่วนที่ เกินให้มีที่จอดรถ 1 คันต่อพื้นที่ 20 ตารางเมตร

(6) สำนักงาน ให้มีที่จอดรถ 1 คันต่อพื้นที่อาคาร 60 ตารางเมตร

(16) อาคารขนาดใหญ่ ให้มีที่จอดรถ 1 คันต่อพื้นที่อาคาร 120 ตารางเมตร หรือให้มีที่ จอดรถตามจำนวนที่กำหนดของแต่ละประเภทของอาคารที่ใช้เป็นที่ประกอบกิจการใน อาคารขนาดใหญ่นั้นรวมกัน ทั้งนี้ ให้ถือที่จอดรถจำนวนที่มากกว่าเป็นเกณฑ์บังคับ ยกเว้น โรงงาน คลังสินค้า

จากตารางสรุปพื้นที่ใช้งาน สามารถแบ่งพื้นที่ใช้งานเพื่อทำการคำนวณที่จอดรถยนต์ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543) ได้ดังนี้

- ส่วนการแสดงอเนกประสงค์ 200 ที่นั่ง ให้มีที่จอดรถ 1 คันต่อจำนวนที่นั่งคนดู 10 ที่ = 200/10 **= 20 คัน**
- พื้นที่ร้านอาหาร ให้มีที่จอดรถ 10 คันสำหรับพื้นที่ตั้งโต๊ะ 150 ตร.ม.แรก ส่วนที่เกินให้มีที่จอดรถ 1 คันต่อพื้นที่ 20 ตร.ม.

ดังนั้น พื้นที่ร้านอาหาร 167.31 ตร.ม.จะมีที่จอดรถยนต์ **= 9 คัน**

- พื้นที่สำนักงาน ให้มีที่จอดรถ 1 คันต่อพื้นที่อาคาร 60 ตร.ม.

ดังนั้น พื้นที่สำนักงาน 885.10 ตร.ม.จะมีที่จอดรถยนต์ **= 15 คัน**

- พื้นที่ส่วนอื่น อาคารขนาดใหญ่ ให้มีที่จอดรถ 1 คันต่อพื้นที่อาคาร 120 ตร.ม.

ดังนั้น พื้นทั้งหมด 4,579.06 ตร.ม. จะมีที่จอดรถยนต์ **= 39 คัน**

รวมที่จอดรถยนต์ **83 คัน**

- ที่จอดรถจักรยานยนต์ส่วนบุคคล

จากสถิติการใช้ยานพาหนะของประชาชาน ซึ่งมาติดต่อกับส่วนราชการใน 1 วัน (กองสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร และสำนักงานสถิติแห่งชาติ) แบ่งปริมาณการใช้รถยนต์ต่อรถจักยานยนต์เป็นอัตราส่วน 6:1 ดังนั้น ต้องมีที่จอดรถจักยานยนต์เป็นจำนวน 17 คัน

- ที่จอดรถจักรยาน

จากสถิติการใช้จักรยานเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพฯ เฉลี่ยวันละ 1,124 คัน มี 50 เขต จะได้ 1,124/50 = 22.48 **= 23 คัน**

- ที่จอดรถสำหรับเจ้าหน้าที่

จากอัตรากำลังทั้งหมด 97 คน จากสถิติประชากร 10 คนมีรถ 1 คัน

ดังนั้น ที่จอดรถสำหรับเจ้าหน้าที่ **= 10 คัน**

รถจักรยานยนต์ 50% = 5 คัน

กำหนดให้มีรถยนต์ของโครงการ = 1 คัน

รวมที่จอดรถเจ้าหน้าที่ **11 คัน**

รถจักรยานยนต์เจ้าหน้าที่ การใช้รถยนต์ต่อรถจักยานยนต์เป็นอัตราส่วน 6:1 = 2 คัน

- ที่จอดรถส่วนบริการ

ที่จอดรถสำหรับร้านค้ามาส่งของ 1 คัน

ที่จอดรถส่งของที่ครัวพร้อมเก็บขยะ 1 คัน

ที่จอดรถส่วนบริการของห้องสมุด 1 คัน

ที่จอดรถส่วนบริการของพิพิธภัณฑ์ 1 คัน

ที่จอดรถพยาบาล 1 คัน

รวมที่จอดรถส่วนบริการ **5 คัน**

- ที่จอดรถบัส

จำนวนผู้มาใช้โครงการเป็นหมู่คณะสูงสุด มีจำนวน 112 คน/วัน นำมาคิดที่จอดรถบัสได้ดังนี้ รถบัส 1 คัน จุได้ 75 คน จำนวนรถบัส **2 คัน**

- ที่จอดรถยนต์สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ

จากกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา พ.ศ. 2548 กำหนดที่จอดรถยนต์สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ ดังนี้คือ ถ้าจำนวนที่จอดรถตั้งแต่ 101 คัน ขึ้นไป ให้มีที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือ ทุพพลภาพ และคนชราอย่างน้อย 2 คัน และเพิ่มขึ้นอีก 1 คัน สำหรับทุกๆ จำนวนรถ 100 คันที่เพิ่มขึ้นเศษของ 100 คัน ถ้าเกินกว่า 50 คัน ให้คิดเป็น 100 คัน

จากที่จอดรถยนต์ทั้งหมด 115 คัน ดังนั้นจะต้องมีที่จอดรถยนต์ผู้พิการ **= 2 คัน**

รถ 1 คัน ใช้ พื้นที่ = 15 ตร.ม. (จาก Time Saver Standard For Building Types

รถบัส 1 คัน ใช้ พื้นที่ = 96 ตร.ม. (จาก Time Saver Standard For Building Types)

รถจักรยานยนต์ 1 คัน ใช้พื้นที่ = 2 ตร.ม.

สรุปพื้นที่การจอดรถยนต์ประเภทต่างๆ

ที่จอดรถยนต์ส่วนบุคคล	= 83	คัน	= 1,245.00 ตร.ม.
ที่จอดรถสำหรับเจ้าหน้าที่	= 11	คัน	= 165.00 ตร.ม.
ที่จอดรถยนต์บริการ	= 5	คัน	= 75.00 ตร.ม.
ที่จอดรถโดยสารขนาดใหญ่	= 2	คัน	= 192.00 ตร.ม.
ที่จอดรถยนต์ผู้พิการ	= 2	คัน	= 30.00 ตร.ม.
ที่จอดรถจักรยานยนต์	= 19	คัน	= 38.00 ตร.ม.

ที่จอดรถจักรยาน = 23 คัน = 23.00 ตร.ม.

รวมที่จอดรถทั้งหมดของโครงการ = 145 คัน = 1,768.00 ตร.ม.

ตาราง 5.27 สรุปพื้นที่ส่วนบริการสาธารณะ

สรุปพื้นที่ส่วนบริการสาธารณะ	พื้นที่ (ตร.ม.)
โถงทางเข้า	160.57
ร้านอาหาร	221.77
ร้านขายของที่ระลึก	45.00
ร้านค้าให้เช่า	69.00
พื้นที่ทั้งหมด รวมพื้นที่สัญจร 496.34 + 30%	**645.24**

5.3.5 ส่วนงานเทคนิค (TECHNICAL QUARTER)

1) งานศิลปกรรม

- ห้องทำงานหัวหน้าแผนก มาตรฐานประกอบด้วยส่วนทำงาน และส่วนรับแขก 9.00 ตร.ม. เท่ากับ 1 หน่วย **= 9.00 ตร.ม.**

- ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่แผนกพื้นที่ที่เหมาะสมคือ 4.50 ตร.ม./ 1คน

- เจ้าหน้าที่งานออกแบบ 1 คน **= 4.50 ตร.ม.**

- เจ้าหน้าที่ช่างศิลป์ 2 คน **= 9.00 ตร.ม.**

- เจ้าหน้าที่ช่างปฏิบัติ 3 คน **= 13.50 ตร.ม.**

- ห้องสร้างฉาก **= 80.00 ตร.ม.**

- ห้องงานไม้ **= 80.00 ตร.ม.**

- ห้องงานสี **= 50.00 ตร.ม.**

- ห้องเก็บของทั่วไป **= 40.00 ตร.ม.**

- ลานรับส่งของ = 40.00 ตร.ม.

รวม **326.00 ตร.ม.**

2) ฝ่ายเทคนิค

- ห้องทำงานหัวหน้าแผนก มาตรฐานประกอบด้วยส่วนทำงาน และส่วนรับแขก 9.00 ตร.ม. เท่ากับ 1 หน่วย **= 9.00 ตร.ม.**

ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่แผนกพื้นที่ที่เหมาะสมคือ 4.50 ตร.ม./ 1คน

- เจ้าหน้าที่งานเทคนิคควบคุมแสง 1 คน **= 4.50 ตร.ม**

- เจ้าหน้าที่งานเทคนิคควบคุมเสียง 1 คน **= 4.50 ตร.ม**

- เจ้าหน้าที่งานเทคนิคควบคุมเวที 1 คน = **4.50** ตร.ม
- เจ้าหน้าที่งานเทคนิคถ่ายภาพ 1 คน = **4.50** ตร.ม
- เจ้าหน้าที่งานเทคนิคควบคุมสื่อมัลติมีเดีย 1 คน = **4.50** ตร.ม
- เจ้าหน้าที่ช่างเทคนิคทั่วไป 1 คน = **4.50** ตร.ม

- ห้อง Studio ขนาด 4.00 x5.00 = **16.00** ตร.ม.

รวม **52.00** ตร.ม.

3) ฝ่ายจัดแสดง

- ห้องทำงานหัวหน้าแผนก มาตรฐานประกอบด้วยส่วนทำงาน และส่วนรับแขก 9.00 ตร.ม. เท่ากับ 1 หน่วย = **9.00** ตร.ม.

ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่แผนกพื้นที่ที่เหมาะสมคือ 4.50 ตร.ม./ 1คน

- เจ้าหน้าที่งานจัดแสดง 2 คน = **9.00** ตร.ม

รวม **18.00** ตร.ม.

4) ฝ่ายทะเบียนและคลังพิพิธภัณฑ์

- ห้องทำงานหัวหน้าแผนก มาตรฐานประกอบด้วยส่วนทำงาน และส่วนรับแขก 9.00 ตร.ม. เท่ากับ 1 หน่วย = **9.00** ตร.ม.

ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่แผนกพื้นที่ที่เหมาะสมคือ 4.50 ตร.ม./ 1คน

- ภัณฑารักษ์ 1 คน = **4.50** ตร.ม

ส่วนคลังพิพิธภัณฑ์ จะมีขนาด 25 % ของส่วนแสดงงาน

พื้นที่ส่วนนิทรรศการถาวรและชั่วคราว = 3,528.61 ตร.ม.

ดังนั้นพื้นที่คลังพิพิธภัณฑ์ = 3,528.61 x 0.25 =**882.15** ตร.ม.

ซึ่งจะเป็นห้องเก็บหรือห้องเตรียมของจัดแสดงชั่วคราวประมาณ 15% =**132.32** ตร.ม.

- ห้องเก็บอุปกรณ์ ขนาด 3.00x2.00 = **6.00** ตร.ม.
- ลานรับ-ส่งวัตถุ ขนาด 4.00x5.00 = **20.00** ตร.ม.

รวม **1,053.97**ตร.ม.

5) ฝ่ายซ่อมและสงวนรักษา

- ห้องทำงานหัวหน้าแผนก มาตรฐานประกอบด้วยส่วนทำงาน และส่วนรับแขก 9.00 ตร.ม. เท่ากับ 1 หน่วย = **9.00** ตร.ม.

ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่แผนกพื้นที่ที่เหมาะสมคือ 4.50 ตร.ม./ 1คน (A 235)

- เจ้าหน้าที่ซ่อมและสงวนรักษา 1 คน = **4.50** ตร.ม

- ห้องซ่อมสงวนและรักษา ขนาด 5.00 x 5.00 = **25.00** ตร.ม.

- ห้องน้ำ (G กฎกระทรวงฉบับที่ 39 พ.ศ. 2537)

- ชาย WC=1, U=2, LV=2	+30%	**= 9.00 ตร.ม.**
- หญิง WC=2, LV=2	+30%	**= 9.00 ตร.ม.**
รวม		**56.50 ตร.ม.**

6) ฝ่ายวิศวกรรม

ห้องทำงานหัวหน้าแผนก มาตรฐานประกอบด้วยส่วนทำงาน และส่วนรับแขก 9.00 ตร.ม. เท่ากับ 1 หน่วย **= 9.00 ตร.ม.**

ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่แผนกพื้นที่ที่เหมาะสมคือ 4.50 ตร.ม./ 1คน (A 235)

- เจ้าหน้าที่ประจำห้องเครื่องปรับอากาศ 1 คน	**= 4.50 ตร.ม**
- เจ้าหน้าที่ประจำห้องเครื่องปรับไฟฟ้า 1 คน	**= 4.50 ตร.ม**
- เจ้าหน้าที่ประจำห้องเครื่องสุขาภิบาล 1 คน	**= 4.50 ตร.ม**
- ห้องเก็บของ 1 ห้อง	**= 6.00 ตร.ม.**
- ห้องน้ำเจ้าหน้าที่ WC=2, U=1, LV=1	**= 4.00 ตร.ม.**
- ห้องระบบควบคุมอาคาร (BAS)	**= 80.00 ตร.ม.**
- ห้องเครื่องทำความเย็น (Chiller Room)	
ห้องเครื่องระบบปรับอากาศใช้พื้นที่	**= 100.00ตร.ม.**
ห้องถังผึ่งน้ำใช้พื้นที่	**= 60.00 ตร.ม.**
ห้อง A.H.U. ใช้พื้นที่	**= 11.80 ตร.ม.**
- ห้องเครื่องไฟฟ้า (Electrical Room)	
Electrical Room ใช้พื้นที่	**= 30.00 ตร.ม.**
Generator Room ใช้พื้นที่	**= 40.00 ตร.ม.**
- Transformer Room ใช้พื้นที่	**= 40.00 ตร.ม.**
- Pump Room ใช้พื้นที่	**= 12.00 ตร.ม.**
- ถังน้ำสำรอง	
คิดจากปริมาณผู้ใช้งานที่มากที่สุดในหนึ่งวัน	886 คน
กำหนดให้แต่ละคนใช้น้ำไม่เกิน	75 ลิตร/คน/วัน
ดังนั้นจะต้องมีถังเก็บน้ำปริมาตร	66,450 ลิตร
หรือ 66.45 ลบ.ม ต้องใช้พื้นที่ประมาณ	**= 25.00 ตร.ม.**
- บ่อบำบัดน้ำเสีย ใช้พื้นที่	**= 16.40 ตร.ม.**
- ระบบหมุนเวียน ใช้พื้นที่	**= 16.40 ตร.ม.**
รวม	**472.10 ตร.ม.**

ตาราง 5.28 สรุปพื้นที่ส่วนเทคนิค

สรุปพื้นที่ส่วนเทคนิค	พื้นที่ (ตร.ม.)
ฝ่ายศิลปกรรม	326.00
ฝ่ายเทคนิค	52.00
ฝ่ายจัดแสดง	18.00
ฝ่ายทะเบียนและคลังพิพิธภัณฑ์	1,053.97
ฝ่ายซ่อมและสงวนรักษา	56.50
ฝ่ายวิศวกรรม	472.10
พื้นที่ทั้งหมด รวมพื้นที่สัญจร 1,978.57 + 30%	**2,572.14**

5.3.6 สมาคมศิลปินตลก (ประเทศไทย)

- ห้องนายกสมาคม มาตรฐานประกอบด้วย ส่วนทำงาน ส่วนรับแขก และส่วนประชุมขนาดเล็ก **=25.00 ตร.ม.**

- ห้องอุปนายกสมาคม มาตรฐานประกอบด้วย ส่วนทำงาน และส่วนรับแขก 2 คน **= 9.00 ตร.ม.**

- ห้องประชุมคณะกรรมการ พิจารณาจากจำนวนคณะกรรมการ 14 คน และผู้เข้าร่วมประชุม อีกไม่เกิน 2 คน อ้างอิงเทียบเคียงห้องประชุมขนาด 16 ที่นั่ง. **= 41.04 ตร.ม.**

- ส่วนรับรอง ของคณะกรรมการที่เข้าร่วมประชุม มีพื้นที่ 50% ของพื้นที่ส่วนประชุม **= 20.00 ตร.ม.**

- ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่ พื้นที่ที่เหมาะสมคือ 4.50 ตร.ม./ 1คน (A 235)

  - กรรมการและนายทะเบียน **= 4.50 ตร.ม.**
  - กรรมการและฝ่ายบัญชี **= 4.50 ตร.ม.**
  - กรรมการและฝ่ายกฎหมาย **= 4.50 ตร.ม.**
  - กรรมการและฝ่ายประชาสัมพันธ์ **= 4.50 ตร.ม.**
  - กรรมการและฝ่ายกิจกรรม **= 4.50 ตร.ม.**
  - กรรมการและสวัสดิการ **= 4.50 ตร.ม.**
  - กรรมการและบรรณารักษ์ **= 4.50 ตร.ม.**
  - กรรมการและฝ่ายปฏิคม **= 4.50 ตร.ม.**
  - กรรมการและฝ่ายวางแผน **= 4.50 ตร.ม.**
  - กรรมการและเหรัญญิก **= 4.50 ตร.ม.**
  - กรรมการและเลขานุการ **= 4.50 ตร.ม.**

ตาราง 5.29 สรุปพื้นที่สมาคมศิลปินตลก (ประเทศไทย)

สรุปพื้นที่สมาคมศิลปินตลก	พื้นที่ (ตร.ม.)
พื้นสมาคมศิลปินตลก	144.54
พื้นที่ทั้งหมด รวมพื้นที่สัญจร 144.54 + 30%	**187.90**

5.4 การสรุปพื้นที่ใช้สอยทั้งหมดของโครงการ

โดยอาศัยการอ้างอิงจากมาตรฐานต่อไปนี้

A การวิเคราะห์ (Analysis)

B หนังสือ Neufert Architect's Data

C หนังสือ Time Saver Standard

D หนังสือ Building Planning & Design Standard

E หนังสือ New Metric Hand Book

F หนังสือ Museum

G กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

H จากการคาดคะเนจากการศึกษาโครงการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์

ตาราง 5.30 แสดงพื้นที่ใช้สอยของโครงการ

องค์ประกอบ	หน่วย	ผู้ใช้สอย		พื้นที่		อ้างอิง
		เจ้าหน้าที่ (คน)	ผู้ใช้โครงการ (คน)	ต่อหน่วย (ตรม.)	รวม (ตรม.)	
<u>1. ส่วนสำนักงานบริหาร</u>						
1.1ฝ่ายบริหาร						
- ห้องผู้อำนวยการโครงการ	1	1	2	25.00	25.00	B
- ห้องรองผู้อำนวยการ	1	1	2	22.00	22.00	C
- ส่วนเลขานุการ	1	1	2	6.00	6.00	B
- ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่						
ยุทธศาสตร์ วางแผน	1	1		4.50	4.50	B

นโยบาย	1	1		4.50	4.50	B
ประสานงาน	1			6.00	6.00	H
- ส่วนเก็บของและเอกสาร	1	16		41.04	41.04	B
- ห้องประชุมฝ่ายบริหาร	1	5	3	20.00	20.00	B
- ห้องรับรอง	1			8.10	8.10	C
- ส่วนเตรียมอาหาร	1		1	12.00	12.00	H
- โถงทางเข้าผู้มาติดต่อ	1			8.50	8.50	G
- ห้องน้ำชาย	1			5.59	5.59	G
- ห้องน้ำหญิง						
รวมพื้นที่ฝ่ายบริหาร = 163.23 ตร.ม.						
1.2 ฝ่ายธุรการ						
- ห้องทำงานหัวหน้าฝ่าย	1	1		9.00	9.00	C
- ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่ฝ่าย						
สารบรรณ	1	1		4.50	4.50	B
ประชาสัมพันธ์	3	3		4.50x3	13.50	B
การเงินและบัญชี	2	2		4.50x2	9.00	B
- ห้องประชุมฝ่าย	1	8		16.00	16.00	B
- ส่วนพักผ่อน	1	5		8.00	8.00	H
รวมพื้นที่ฝ่ายธุรการ = 60.00 ตร.ม.						
1.3 ฝ่ายวิชาการ						
- โถงทางเข้าส่วนเจ้าหน้าที่	1			30.08	30.08	H
- ห้องทำงานหัวหน้าฝ่าย	1	1		9.00	9.00	C
- ห้องทำงานรองหัวหน้าฝ่าย	1	1		9.00	9.00	C
- ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่ฝ่าย						
เสมียน	1	1		4.50	4.50	B
กิจกรรมวิชาการ	2	2		4.50x2	9.00	B
วิเคราะห์ วิจัยข้อมูล	3	3		4.50x3	13.50	B
- ห้องประชุมฝ่าย	1	8		16.00	16.00	B
- ส่วนพักผ่อน	1	5		8.00	8.00	H
รวมพื้นที่ฝ่ายวิชาการ = 108.08 ตร.ม.						
1.4 ฝ่ายพัสดุอาคาร สถานที่						

และยานพาหนะ						
- ห้องทำงานหัวหน้าฝ่าย	1	1		9.00	9.00	C
- ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่ฝ่าย						
งานพัสดุ	1	1		4.50	4.50	B
งานอาคารสถานที่	1	1		4.50	4.50	B
เจ้าหน้าที่รักษาความ	1	3		4.50x3	13.50	B
ปลอดภัย	1	5		10.00	10.00	
นักการภารโรง	1	1		4.00	4.00	
พนักงานขับรถยนต์	2			4.00x2	8.00	
- ห้องเก็บเอกสาร	1	10		8.00	8.00	
- ส่วนพักผ่อน	2			25.00x2	50.00	
- ห้องเปลี่ยนเสื้อผ้าและ ห้องน้ำ	1			9.00	9.00	
- ห้องน้ำชาย	1			9.00	9.00	
- ห้องน้ำหญิง						
รวมพื้นที่ฝ่ายพัสดุอาคาร สถานที่ และยานพาหนะ = 129.50 ตร.ม.						
1.4 ฝ่ายกิจกรรมนิทรรศการ						
- ห้องทำงานหัวหน้าฝ่าย	3	1		9.00x3	27.00	
- ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่ฝ่าย						
งานจัดแสดง	1	5		4.50x5	22.50	
จำหน่ายบัตร	1	1		4.50	4.50	
วิทยากร	1	3		4.50x3	13.50	
- ห้องเก็บเอกสาร	2			4.00x2	9.00	
รวมพื้นที่ฝ่ายกิจกรรมนิทรรศการ = 75.50 ตร.ม.						
รวมพื้นที่ส่วนสำนักงานบริหาร = 536.31 x 30% = 697.20 ตร.ม.						
2. ส่วนเผยแพร่และจัดแสดง						
2.1) นิทรรศการถาวร	VARY		VARY	2,138.55	2,138.55	A
รวมพื้นที่นิทรรศการถาวร = 1,645.04 + 30% = 2,138.55 ตร.ม.						
2.2) นิทรรศการชั่วคราว	VARY		VARY	1,390.06	1,390.06	A
รวมพื้นที่นิทรรศการชั่วคราว = 1,069.28 + 30% = 1,390.06 ตร.ม.						

2.3) ส่วนการแสดง						
อเนกประสงค์	1			54.00	54.00	A
- โถง	1	1		4.50	4.50	B
- เคาน์เตอร์จำหน่ายบัตร	200		200	180.00	180.00	A
- ที่นั่งชม	1			45.00	45.00	A
- เวที	1			12.80	12.80	A
-โถงหลังเวที	2			7.50x2	15.00	A
- ห้องควบคุมเสียง,แสง	1			7.50	7.50	A
- ห้อง FOLLOW SPOT	1			15.00	15.00	A
- ห้องพักผ่อนนักแสดง	2			20.00x2	40.00	A
- ห้องแต่งตัว	1			40.00	40.00	A
- ห้องซ้อมการแสดง	1			15.00	15.00	A
- ห้องเก็บ/ประกอบฉาก (30% เวที)	1			20.00	20.00	A
- ห้องเก็บของ	1			25.00	25.00	B
- ห้องเครื่อง	1			40.00	40.00	A
- ห้องฉายภาพยนตร์	1	1		10.00	10.00	G
- ห้องน้ำชาย	1			10.25	10.25	G
- ห้องน้ำหญิง	1			2.80	2.80	G
- ห้องน้ำคนพิการ						
รวมพื้นที่ส่วนการแสดงอเนกประสงค์ = 536.85 + 30% = 697.90 ตร.ม.						
2.4) ส่วนกิจกรรมกลางแจ้ง	VARY		VARY	320.00	320.00	C
รวมพื้นที่ส่วนกิจกรรมกลางแจ้ง = 320.00 + 30% = 416.00 ตร.ม.						
รวมพื้นที่ส่วนเผยแพร่และจัดแสดง = 4,642.51 ตร.ม.						
3. ส่วนบริการทางการศึกษา						
3.1) ห้องสมุด						
- ชั้นวางหนังสือ			2000	17.00	17.00	B
- บริเวณอ่านหนังสือ	38			88.16	88.16	B
- โถงทางเข้า	1		38	8.82	8.82	A
- เคาน์เตอร์จ่ายหนังสือ	1	1		3.50	3.50	A

- ส่วนทำงานบรรณารักษ์	1			9.00	9.00	A
- ส่วนเจ้าหน้าที่ห้องสมุด	1	1		4.32	4.50	A
- บริเวณถ่ายเอกสาร	1	2		0.96	0.96	A
- ตู้บัตรรายการ	1			0.96	0.96	B
- ห้องน้ำชาย	1			4.62	4.62	G
- ห้องน้ำหญิง	1			4.85	4.85	G
รวมพื้นที่ห้องสมุด = 142.19 ตร.ม.						
3.2) ส่วนโสตทัศนศึกษา						
- ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่ฝ่าย	1	2		8.64	8.64	B
- บริเวณห้องวีดีทัศน์	1	1		52.20	52.20	C
- ห้องเก็บโสตทัศนูปกรณ์ (30%)	1			5.22	5.22	A
ห้องเก็บเทปวิดีโอ	1			5.22	5.22	A
ห้องซ่อมหนังสือ						
รวมพื้นที่ส่วนโสตทัศนศึกษา = 71.28 ตร.ม.						
รวมพื้นที่ส่วนบริการทางการศึกษา 213.47 + 30% = 277.51 ตร.ม.						
4. ส่วนบริการสาธารณะ						
4.1) โถงทางเข้า	1		475	122.24	122.24	A
- ส่วนต้อนรับและ	1	1		5.17	5.17	A
ประชาสัมพันธ์	1			15.00	15.00	A
- บริเวณรับฝากของ	3			2.16	2.16	A
- โทรศัพท์สาธารณะ	1	1		16.00	16.00	A
- ห้องพยาบาล						
รวมพื้นที่ส่วนโถงทางเข้า = 160.57 ตร.ม.						
4.2) ร้านอาหาร						
- ส่วนรับประทานอาหาร	98	97	475	167.31	167.31	C
- ครัว (20% ห้องอาหาร)		5				B
เตรียมอาหาร (15% ครัว)	1			5.00	5.00	B
ประกอบอาหาร (32%	1			10.70	10.70	B
ครัว)	1			2.00	2.00	B

เก็บอาหาร (6% ครัว)	1			3.35	3.35	B
ล้างจาน (10% ครัว)	1			12.38	12.38	B
ทางเดิน (37% ครัว)						B
- ส่วนบริการครัว	1			3.35	3.35	B
ที่รับอาหาร	1			3.36	3.36	B
ที่เก็บของแห้ง (10% ครัว)	1			1.68	1.68	B
เก็บผัก (5% ครัว)	1			1.68	1.68	B
เก็บเนื้อสัตว์ (5% ครัว)	1			1.68	1.68	B
เก็บเครื่องดื่ม (5% ครัว)	1			1.68	1.68	B
เก็บขยะ 5 % ของพื้นที่ครัว	1			6.69	6.69	A
เคาน์เตอร์บริการอาหาร (20% ครัว)	1	1		9.00	9.00	C
- ห้องทำงานหัวหัวหน้าฝ่าย	1	1		6.00	6.00	G
- ห้องน้ำชาย	1	1		6.00	6.00	G
- ห้องน้ำหญิง						
รวมพื้นที่ส่วนร้านอาหาร = 221.77 ตร.ม.						
4.3) <u>ร้านขายของที่ระลึก</u>						
- พื้นที่ขายของ	1			30.00	30.00	A
- สำนักงาน	1	1		9.00	9.00	A
- ห้องเก็บของ (20%)	1			6.00	6.00	A
รวมพื้นที่ส่วนร้านขายของที่ระลึก = 45.00 ตร.ม.						
4.4) <u>ร้านค้าให้เช่า</u>						
- ร้านค้าให้เช่า	3			22.00x3	66.00	A
- ห้องหัวหน้าฝ่าย	1	1		9.00	9.00	A
รวมพื้นที่ส่วนร้านค้าให้เช่า = 69.00 ตร.ม.						
รวมพื้นที่ส่วนบริการสาธารณะ 496.34 + 30% = 645.24 ตร.ม.						
<u>5. ส่วนเทคนิค</u>						
<u>5.1) ฝ่ายศิลปกรรม</u>						
- ห้องทำงานหัวหน้าฝ่าย	1	1		9.00	9.00	C
- ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่ฝ่าย						

ออกแบบ	1	1		4.50	4.50	B
ช่างศิลป์	1	2		4.50x2	9.00	B
ช่างปฏิบัติ	1	3		4.50x3	13.50	B
- ห้องสร้างฉาก	1			80.00	80.00	A
- ห้องงานไม้	1			80.00	80.00	A
- ห้องงานสี	1			50.00	50.00	A
- ห้องเก็บของทั่วไป	1			40.00	40.00	A
- ลานรับส่งของ	1			40.00	40.00	A
รวมพื้นที่ฝ่ายศิลปกรรม = 326.00 ตร.ม.						
5.2) ฝ่ายเทคนิค						
- ห้องทำงานหัวหน้าฝ่าย	1	1		9.00	9.00	C
- ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่ฝ่าย						
ควบคุมแสง	1	1		4.50	4.50	B
ควบคุมเสียง	1	1		4.50	4.50	B
ควบคุมเวที	1	1		4.50	4.50	B
ถ่ายภาพ	1	1		4.50	4.50	B
ควบคุมสื่อมัลติมีเดีย	1	1		4.50	4.50	B
เทคนิคทั่วไป	1	1		4.50	4.50	B
- ห้อง Studio	1			16.00	16.00	A
รวมพื้นที่ฝ่ายเทคนิค = 52.00 ตร.ม.						
5.3) ฝ่ายจัดแสดง						
- ห้องทำงานหัวหน้าฝ่าย	1	1		9.00	9.00	C
- ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่ฝ่าย	1	2		4.50x2	9.00	C
รวมพื้นที่ฝ่ายจัดแสดง = 18.00 ตร.ม.						
5.4) ฝ่ายทะเบียนและคลังพิพิธภัณฑ์	1	1		9.00	9.00	C
- ห้องทำงานหัวหน้าฝ่าย	1	1		4.50	4.50	B
- ภัณฑารักษ์				882.15	882.15	A
- ส่วนคลังพิพิธภัณฑ์	1			132.32	132.32	A
ห้องเก็บ/เตรียมของ (15%	1			6.00	6.00	A
คลัง)	1			20.00	20.00	A

- ห้องเก็บอุปกรณ์ - ลานรับ-ส่งวัตถุ						
รวมพื้นที่ฝ่ายทะเบียนและคลังพิพิธภัณฑ์ = 1,053.97 ตร.ม.						
5.5) ฝ่ายซ่อมและสงวนรักษา						
- ห้องทำงานหัวหน้าฝ่าย	1	1		9.00	9.00	C
- ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่ฝ่าย	1	1		4.50	4.50	B
- ห้องซ่อมสงวนและรักษา	1			25.00	25.00	A
- ห้องน้ำชาย	1			9.00	9.00	G
- ห้องน้ำหญิง	1			9.00	9.00	G
รวมพื้นที่ฝ่ายซ่อมและสงวนรักษา = 56.50 ตร.ม.						
5.6) ฝ่ายวิศวกรรม						
- ห้องทำงานหัวหน้าฝ่าย	1	1		9.00	9.00	C
- ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่ฝ่าย						
ห้องเครื่องปรับอากาศ	1	1		4.50	4.50	B
ห้องเครื่องปรับไฟฟ้า	1	1		4.50	4.50	B
ห้องเครื่องสุขาภิบาล	1	1		4.50	4.50	B
- ห้องเก็บของ 1 ห้อง	1			6.00	4.50	B
- ห้องน้ำเจ้าหน้าที่	1			4.00	4.50	B
- ห้องระบบควบคุมอาคาร	1			80.00	80.00	A
(BAS)						
- ห้องเครื่องทำความเย็น						
(Chiller Room)	1			100.00	100.00	A
ห้องเครื่องระบบปรับ	1			60.00	60.00	A
อากาศ	1			11.80	11.80	A
ห้องถังผึ่งน้ำ						
ห้อง A.H.U.						
- ห้องเครื่องไฟฟ้า (Electrical	1			30.00	30.00	A
Room)	1			40.00	40.00	A
Electrical Room	1			40.00	40.00	A
Generator Room	1			12.00	12.00	A
- Transformer Room	1			25.00	25.00	A

- Pump Room	1			16.40	16.40	A
- ถังน้ำสำรอง	1			16.40	16..40	A
- บ่อบำบัดน้ำเสีย						
- ระบบหมุนเวียน						
รวมพื้นที่ฝ่ายวิศวกรรม = 472.10 ตร.ม.						
รวมพื้นที่ส่วนเทคนิค 1,978.57 + 30% = 2,572.14 ตร.ม.						
6. สมาคมศิลปินตลก						
(ประเทศไทย)	1	1		25.00	25.00	B
- ห้องนายกสมาคม	2	2		9.00x2	18.00	C
- ห้องอุปนายกสมาคม	1	1		41.04	41.04	B
- ห้องประชุมคณะกรรมการ	1	1		20.00	20.00	B
สมาคม						
- ส่วนรับรอง	1	1		4.50	4.50	B
- ส่วนทำงานกรรมการ	1	1		4.50	4.50	B
สมาคม	1	1		4.50	4.50	B
นายทะเบียน	1	1		4.50	4.50	B
ฝ่ายบัญชี	1	1		4.50	4.50	B
ฝ่ายกฎหมาย	1	1		4.50	4.50	B
ฝ่ายประชาสัมพันธ์	1	1		4.50	4.50	B
ฝ่ายกิจกรรม	1	1		4.50	4.50	B
สวัสดิการ	1	1		4.50	4.50	B
บรรณารักษ์	1	1		4.50	4.50	B
ฝ่ายปฏิคม	1	1		4.50	4.50	B
ฝ่ายวางแผน						
เหรัญญิก						
เลขานุการ						
รวมพื้นที่สมาคมศิลปินตลกประเทศไทย 144.54 + 30% = 187.90 ตร.ม						

ตาราง 5.31 แสดงการสรุปพื้นที่ที่จอดรถของโครงการ

ที่จอดรถ	หน่วย	ผู้ใช้สอย		พื้นที่		อ้างอิง
		เจ้าหน้าที่ (คน)	ผู้ใช้โครงการ (คน)	ต่อหน่วย (ตรม.)	รวม (ตรม.)	
- ที่จอดรถสำหรับผู้มาใช้โครงการ	83			15.00	1,245.00	A
	11			15.00	165.00	A
- ที่จอดรถสำหรับเจ้าหน้าที่	5			15.00	75.00	A
- ที่จอดรถส่วนบริการ	2			15.00	30.00	A
- ที่จอดรถสำหรับผู้พิการ	2			96.00	192.00	A
- ที่จอดรถบัส	19			2.00	38.00	A
- ที่จอดรถจักรยานยนต์	23			1.00	23.00	A
- ที่จอดรถจักรยาน						
รวมพื้นที่ที่จอดรถ 145 คัน = 1,768.00 ตร.ม						

ตาราง 5.32 แสดงการสรุปพื้นที่ใช้สอยของโครงการ

องค์ประกอบ	พื้นที่ใช้สอย
1. ส่วนสำนักงานบริหาร	697.20 ตร.ม.
2. ส่วนเผยแพร่และจัดแสดง	4,642.51 ตร.ม.
3. ส่วนบริการทางการศึกษา	277.51 ตร.ม.
4. ส่วนบริการสาธารณะ	645.24 ตร.ม.
5. ส่วนเทคนิค	2,572.14 ตร.ม.
6. สมาคมศิลปินตลก (ประเทศไทย)	187.90 ตร.ม
สรุปรวมพื้นที่ใช้สอยอาคารทั้งหมด (+Cir. 30%)	**9,022.50 ตร.ม.**
พื้นที่จอดรถ (+Cir. 50%)	**2,652.00 ตร.ม.**
รวมพื้นที่ทั้งหมด	**11,647.50 ตร.ม.**

บทที่ 6
การศึกษาและวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

ที่ตั้งโครงการเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมให้การดำเนินโครงการประสบความสำเร็จ การศึกษาและการกำหนดที่ตั้งโครงการจำเป็นต้องกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อชี้วัดความเหมาะสม โดยขั้นตอนในการพิจารณา คือ การกำหนดหลักเกณฑ์การเลือกที่ตั้งโครงการ และทำการพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการโดยการให้ค่าคะแนนจากความเหมาะสมตามหลักเกณฑ์

เนื่องจากโครงการพิพิธภัณฑ์ตลกสยาม (สรวลสยามาคาร:The Siamese Comedy Museum and Hall of Fame) เป็นสถานที่ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูล ให้ความรู้เกี่ยวกับศิลปะการแสดงตลกของประเทศไทย และประกาศเกียรติคุณผู้สร้างชื่อเสียงให้กับวงการตลกไทย มีความเกี่ยวเนื่องทั้งในด้านของศิลปวัฒนธรรม การให้ความรู้ และการท่องเที่ยวของประเทศ

6.1 หลักเกณฑ์ในการเลือกที่ตั้งโครงการ

โครงการอาคารสาธารณะ มีเกณฑ์เบื้องต้นที่มีความสำคัญในการเลือกสถานที่ตั้งโครงการ ซึ่งอ้างอิงร่วมกันจาก

1) เกณฑ์ในการเลือกที่ตั้งโครงการประเภทพิพิธภัณฑสถานของ สมาคมนักการพิพิธภัณฑ์แคนาดา[1](CMA)

2) เกณฑ์การเปรียบเทียบและการพิจารณาที่ตั้ง อ้างอิง Urban Planning and Design Criteria โดย Joseph De Chara and Lee Koppelman[2]

3) สิ่งที่ต้องพิจารณาในการเลือกที่ตั้งสำหรับโครงการออกแบบอาคารนันทนาการประเภท Passive[3]

6.1.1 พิจารณาในด้านแหล่งที่ตั้ง

- พื้นที่มีศักยภาพและความเป็นไปได้ ในการพัฒนาให้เป็นพื้นที่ด้านวัฒนธรรมร่วมสมัย
- อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับโครงการที่มีกิจกรรมที่เกี่ยวเนื่องกัน สามารถส่งเสริม

---

[1] นิคม มูสิกะคามะ และคณะ. วิชาการพิพิธภัณฑ์. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช : พิมพ์ครั้งที่ 2 : 2521), หน้า 169

[2] Joseph De Chara and Lee Koppelman, Urban Planning and Design Criteria 2nd edition, Canada : Van Nostrand Reinhold Company : 1975, หน้า 82

[3] มาลินี ศรีสุวรรณ, ความรู้เกี่ยวกับการออกแบบอาคารสาธารณะประเภทต่างๆ เอกสารคำสอน วิชา ออกแบบสถาปัตยกรรม 3-4 ภาคทฤษฎีการออกแบบ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศิลปากร. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2540), อาคารเพื่อการนันทนาการ, หน้า 16

และร่วมมือกันได้ และสอดคล้องกับกิจกรรมสันทนาการ

- ควรอยู่ในย่านชุมชนเมือง หรือเป็นจุดที่มีความสัมพันธ์กับชุมชนเมืองเพื่อให้เป็นที่สังเกตและรู้จักโดยทั่วไป

- ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีประชากรค่อนข้างหนาแน่นแต่ไม่เป็นชุมชนแออัด เนื่องจากจะทำให้เกิดปัญหาด้านความปลอดภัย และการควบคุมสภาพแวดล้อมทำได้ยาก

6.1.2 <u>พิจารณาในด้านลักษณะทางกายภาพของที่ตั้งโครงการ</u>

- มีขนาดของที่ดินที่สามารถรองรับอาคารได้ตามพื้นที่ใช้สอยที่กำหนด

- มีสภาพแวดล้อมที่ดีไม่อยู่ใกล้แหล่งอุตสาหกรรมหนักและแหล่งที่มีมลภาวะ

- เป็นพื้นที่โล่งปราศจากสิ่งปลูกสร้างเดิมหรือมีอยู่น้อย หรือพื้นที่ที่ไม่จำเป็นต้องปรับปรุงพื้นที่จากเดิม เช่น หลีกเลี่ยงสภาพพื้นที่เป็นคลองที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการปรับผิวดิน

- พื้นที่ตั้งควรมีความยืดหยุ่นสามารถรองรับการขยายตัวที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

6.1.3 <u>พิจารณาในด้านการเข้าถึงโครงการและสภาพการจราจร</u>

- สภาพการจราจรคล่องตัว ไม่ติดขัด อยู่ใกล้ถนนสายสำคัญ และมีถนนหลายสายตัดผ่าน

- เป็นทางผ่าน (Bypass) มากกว่าการเป็นเป้าหมาย (Destination) เวลาในการเดินทางถึงโครงการสำหรับกลุ่มผู้ใช้ส่วนใหญ่ ไม่ควรเกิน 1 ชั่วโมง

- การเข้าถึงโครงการมีความสะดวก ทั้งจากเส้นทางเดินเท้า รถประจำทาง รถไฟฟ้า รถไฟฟ้าใต้ดิน รถยนต์ส่วนตัวและรถเล็ก เช่น จักรยาน จักรยานยนต์ ลักษณะของเส้นทางเดินเท้าควรมีความกว้างและมีความร่มรื่น

- เส้นทางสัญจรในการเข้าถึงโครงการมีสภาพที่ดี มีขนาดความกว้างของผิวจราจรมากพอที่จะรองรับจำนวนยานพาหนะที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากโครงการได้

6.1.4 <u>พิจารณาในด้านระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ</u>

- ควรตั้งอยู่ในบริเวณที่ระบบสาธารณูปโภคเข้าถึงโครงการ เช่น ระบบไฟฟ้า ระบบประปา ระบบโทรศัพท์ และระบบรองรับอื่นๆ พร้อมและสะดวก

- ควรใกล้กับแหล่งสาธารณูปการ เช่น สถานีตำรวจ สถานีดับเพลิง โรงเรียน สถาบันการศึกษา ฯลฯ

6.1.5 <u>พิจารณาเขตการใช้ที่ดินและกรรมสิทธิ์ที่ดิน</u>

- อยู่ในบริเวณพื้นที่ที่สามารถสร้างอาคารขนาดใหญ่หรือใหญ่พิเศษได้ตามพระราชบัญญัติการผังเมือง

- ควรอยู่ในสถานที่ซึ่งสามารถติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างสะดวก รวมทั้ง

การรักษาความมั่นคงและความปลอดภัย

- กรรมสิทธิ์ที่ดิน ควรเป็นที่ของทางราชการเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการเวนคืนที่ดิน หรือหากเป็นที่ดินของเอกชน ควรมีราคาที่ไม่สูงมากนัก
- แนวโน้มการพัฒนาของที่ดิน และระบบคมนาคมขนส่งมวลชน

6.1.6 พิจารณาในด้านความสัมพันธ์และความเหมาะสมในการเป็นที่ตั้งโครงการ

- ความเหมาะสมในการเลือกที่ตั้งเพื่อให้สามารถตอบสนองตามวัตถุประสงค์ของโครงการได้
- พื้นที่ตั้งโครงการที่มีความเป็นศูนย์กลางของเมือง สามารถให้บริการครอบคลุม
- ในบริเวณที่ตั้งโครงการควรมีบรรยากาศเกื้อหนุน สามารถสอดคล้องกับกิจกรรมและพฤติกรรมของผู้ใช้ที่เกิดขึ้นในโครงการ

6.2 การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการ

ในการพิจารณาเลือกที่ตั้งของโครงการ มีการคำนึงถึงความเหมาะสมและสอดคล้องระหว่างรูปแบบอาคาร และขนาดของโครงการ สามารถแบ่งข้อพิจารณาได้เป็น 3 ระดับ ได้แก่

6.2.1 การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการในระดับภาค

6.2.2 การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการในระดับย่านที่ตั้ง

6.2.3 การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการในระดับที่ตั้ง

6.2.1 การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการในระดับภาค

การพิจารณาระดับกว้าง (Macro site survey) ในระดับประเทศ ต้องเป็นศูนย์กลางการเข้าถึงของประชาชนจากทุกภาคของประเทศไทย และเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง

ภาคกลาง เป็นสถานที่ที่เหมาะสม

ก) ตั้งอยู่ใจกลางของประเทศทางกายภาพ

ข) มีความเจริญทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี การคมนาคมขนส่งที่ติดต่อได้อย่างสะดวกจากทุกภูมิภาค เป็นที่รู้จักของนานาชาติ

ค) ประชากรในภาคกลางปัจจุบันมีอัตราการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นจากการท่องเที่ยว

เมื่อวิเคราะห์ในระดับจังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เนื่องจาก

1) เป็นศูนย์กลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม/ทางประวัติศาสตร์ สะท้อนศิลปวัฒนธรรม และเป็นศูนย์กลางการรวบรวมและกระจายข้อมูลทางวัฒนธรรมของประเทศ

2) เป็นแหล่งที่ตั้งของหน่วยงาน องค์กร และสถาบันสำคัญทั้งของรัฐบาล และเอกชน ซึ่งสามารถให้ความสนับสนุนโครงการได้อย่างสะดวก

3) มีสถานที่กิจกรรมเกี่ยวเนื่องกับโครงการจำนวนมาก[4]

4) เป็นแหล่งที่ตั้งของวงการอาชีพตลก และด้านสื่อบันเทิง เช่น วงการโทรทัศน์ วงการภาพยนตร์ ซึ่งมีความสัมพันธ์โดยตรงกับโครงการ

5) มีจำนวนประชากรสูง เนื่องจากเป็นโครงการที่เน้นเผยแพร่ความรู้และจัดกิจกรรมของคนทั่วไป

6) เป็นศูนย์รวมการติดต่อสื่อสาร สะดวกในการดำเนินงาน/ประชาสัมพันธ์

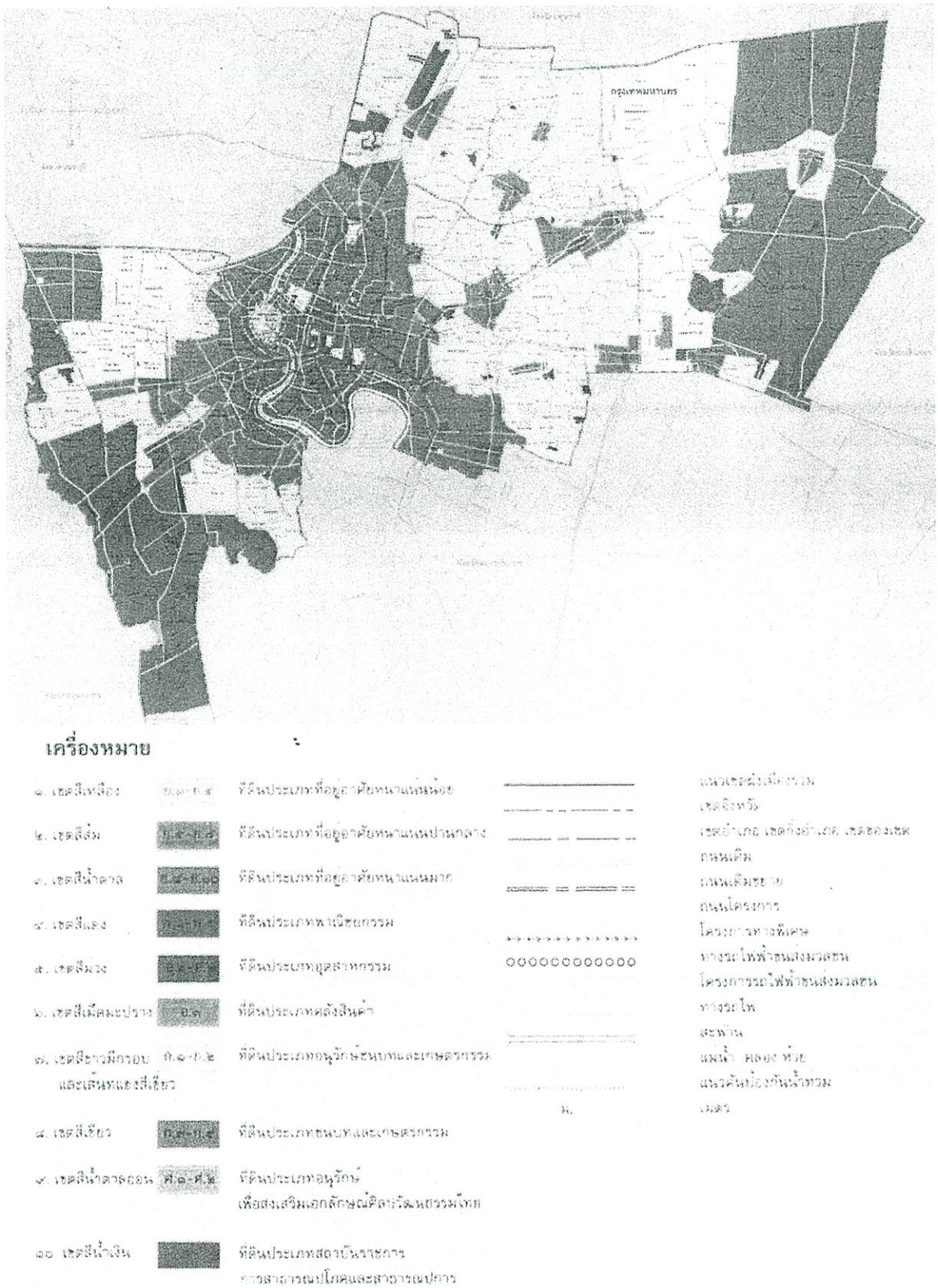
7) มีสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และปัจจัยสนับสนุนพร้อมต่อการดำเนินการ



รูป 6.1 การเลือกที่ตั้งโครงการระดับจังหวัด

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

[4] มีพิพิธภัณฑ์ในกทม. 217 แห่ง จาก 449 แห่งทั่วประเทศ



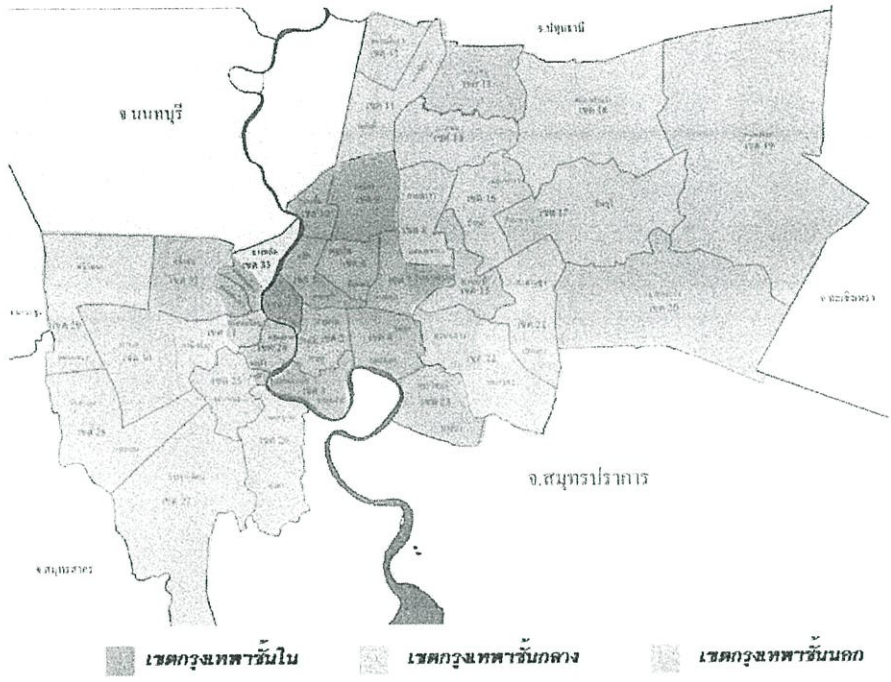
รูป 6.2 ผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร

(ที่มา : สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร)

6.2.2 การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการในระดับย่านที่ตั้ง

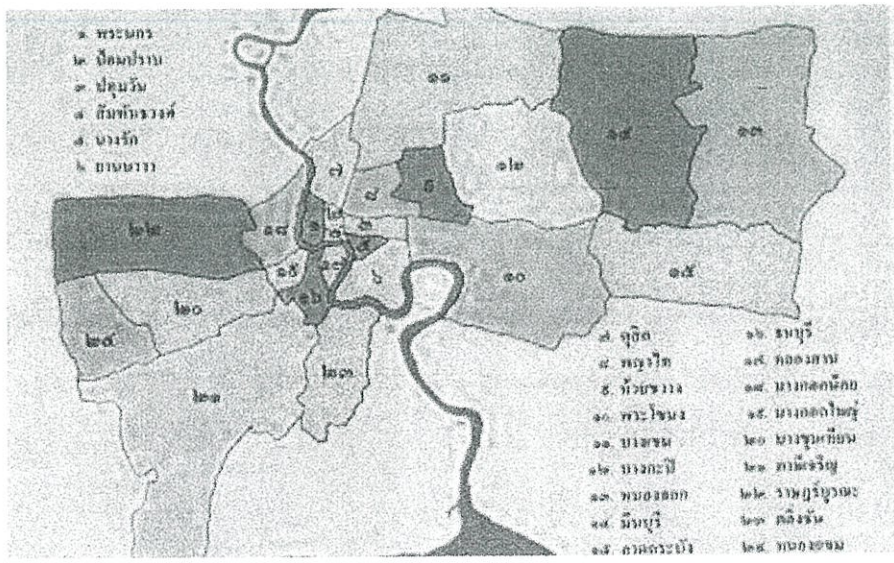
ในการพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการในระดับย่านที่ตั้งนั้น สามารถแบ่งกรุงเทพฯ ได้เป็นกลุ่ม (Group) หรือย่านที่ตั้งตามข้อกำหนดทางผังเมืองได้ดังต่อไปนี้

1) เขตเมืองชั้นใน
2) เขตเมืองชั้นกลาง
3) เขตเมืองชั้นนอก



รูป 6.3 แสดงผังการแบ่งเขตกรุงเทพมหานคร

(ที่มา : www.dpt.go.th/lawmap)



รูป 6.4 แสดงผังการแบ่งเขตกรุงเทพมหานคร 50 เขต

(ที่มา : www.dpt.go.th/lawmap)

1. <u>เขตเมืองชั้นใน</u> (3 เขต) พระนคร, ป้อมปราบ, สัมพันธวงศ์

- เขตเมืองเก่า เป็นที่รู้จักของประชาชนโดยทั่วไป
- พื้นที่ที่มีการจราจรหนาแน่นมาก ถนนคับแคบ
- การใช้ที่ดินมีความหนาแน่นมาก ทั้งด้านพาณิชกรรม พักอาศัย ส่วนราชการ สถานศึกษา ศาสนสถานและพื้นที่อนุรักษ์วัฒนธรรม
- ระบบสาธารณูปโภค, สาธารณูปการพร้อม
- สภาพแวดล้อมมีคุณค่าทางวัฒนธรรมและสุนทรียภาพ
- ราคาที่ดินถูก/ที่ดินของรัฐบาล

2. <u>เขตเมืองชั้นกลาง</u> (18 เขต) บางรัก, ปทุมวัน, ดุสิต, พญาไท, ธนบุรี, คลองสาน, บางกอกน้อย, บางกอกใหญ่, บางคอแหลม, บางซื่อ, ยานนาวา, สาทร, คลองเตย, พระโขนง, ห้วยขวาง, ดินแดง, จตุจักร, ราชเทวี

- เขตที่พักอาศัยหนาแน่นมากปานกลาง เป็นย่านพาณิชยกรรมและสถาบัน
- เขตที่มีโครงข่ายการคมนาคมต่อเนื่องไปสู่เมืองชั้นในและเมืองชั้นนอก
- การจราจรในย่านธุรกิจบางส่วนมีความหนาแน่นมากแต่คล่องตัวกว่าเมืองชั้นใน
- ระบบสาธารณูปโภค, สาธารณูปการพร้อม
- ราคาที่ดินปานกลาง ราคาสูงบางแห่งเนื่องจากเป็นเขตพาณิชยกรรม

3. <u>เขตเมืองชั้นนอก</u> (29 เขต) คลองสามวา, คันนายาว, จอมทอง, ดอนเมือง, ตลิ่งชัน, ทวีวัฒนา, ทุ่งครุ, บางกะปิ, บางเขน, บางขุนเทียน, บางแค, บางซื่อ, บางนา, บาง บอน, บางพลัด, บึงกุ่ม, ประเวศ, ภาษีเจริญ, มีนบุรี, ราษฎร์บูรณะ, ลาดกระบัง, ลาดพร้าว, วังทองหลาง, วัฒนา, สะพานสูง, สายไหม, สวนหลวง, หนองจอก, หนองแขม, หลักสี่

- เขตที่พักอาศัยหนาแน่นปานกลาง และน้อย
- การจราจร ไม่หนาแน่น เพราะความเบาบางของประชากรแต่ไม่สะดวกเท่าเมืองชั้นใน และเมืองชั้นกลาง
- สภาพแวดล้อมมีที่ว่างสำหรับพัฒนาในอนาคต
- ย่านอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม
- ไม่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไปของประชาชน ทำให้ขาดแรงจูงใจเข้าสู่ที่ตั้งโครงการ
- ระบบสาธารณูปโภคไม่ทั่วถึงเหมือนใน เขตชั้นกลาง และชั้นใน
- ราคาที่ดินต่ำกว่าเมืองชั้นในและเมืองชั้นกลาง

เมื่อใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการ โดยเน้นถึงพื้นที่ที่มีศักยภาพในการรองรับทางการศึกษา และสอดคล้องกับภาพลักษณ์ของโครงการ ซึ่งในแต่ละพื้นที่จะมีรายละเอียดของที่ตั้ง ที่สามารถนำมาเป็นข้อพิจารณาในการเลือก ที่ตั้งของโครงการ ดังนี้

ตาราง 6.1 แสดงค่าน้ำหนักคะแนนในระดับย่านที่ตั้งโครงการ

ตารางการให้คะแนนการเลือกย่านที่ตั้งของโครงการ			
ข้อพิจารณาในการเลือกย่านที่ตั้ง	ย่านที่ตั้ง		
	เขตชั้นใน	เขตชั้นกลาง	เขตชั้นนอก
ด้านสังคมและวัฒนธรรม			
พื้นที่มีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นพื้นที่ศิลปวัฒนธรรม	3	2	1
ความสอดคล้องกับประชากร	2	3	2
ความเป็นศูนย์กลางของพื้นที่	3	3	1
ความสัมพันธ์กับโครงการที่มีกิจกรรมใกล้เคียง	3	3	1
ด้านเทคนิค			
ความสะดวกในการเข้าถึง	3	3	2
ด้านสาธารณูปโภค	3	3	2
ความเหมาะสมด้านผังเมือง	2	3	2
โอกาสในการขยายตัว	2	3	3
ด้านสภาพแวดล้อม			
ปัญหาด้านมลภาวะ	2	1	2
ข้อได้เปรียบด้านสภาพแวดล้อม	2	2	1
ด้านเศรษฐศาสตร์และการลงทุน			
การได้มาซึ่งที่ดิน	2	3	1
ความเหมาะสมด้านการตลาด/ราคาที่ดิน	3	2	2
ค่าประเมินรวมทั้งหมด	**30**	**31**	**20**

3 = เหมาะสมดีมาก 2 = เหมาะสมปานกลาง 1 = เหมาะสมพอใช้

จากตารางแสดงค่าน้ำหนักคะแนนระดับย่านที่ตั้งโครงการ สามารถสรุปว่า เขตกรุงเทพมหานคร ชั้นกลาง เป็นย่านที่เหมาะสมในการจัดตั้งโครงการ โดยมีเหตุผลสนับสนุนดังนี้

- เป็นจุดศูนย์กลางของกรุงเทพมหานครในด้านของเศรษฐกิจ สังคม
- เขตที่พักอาศัยหนาแน่นมาก - ปานกลาง ย่านพาณิชยกรรมและสถาบันราชการ
- มีโครงข่ายการคมนาคมต่อเนื่องไปสู่เมืองชั้นในและเมืองชั้นนอก มีระบบการคมนาคมที่ดี รองรับ ทั้งรถไฟฟ้า รถไฟใต้ดิน และอื่นๆ การจราจรในย่านธุรกิจบางส่วนมีความหนาแน่นมากแต่คล่องตัวกว่าเมืองชั้นใน

- มีสถานที่มีกิจกรรมใกล้เคียง และสนับสนุนโครงการ

- มีระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการที่ดี มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น การขยายตัวของประชากรดีในปัจจุบันและอนาคต

- ราคาที่ดินปานกลาง ราคาสูงบางแห่งเนื่องจากเป็นเขตพาณิชยกรรม มีที่ดินรัฐราคาถูกกระจายตัว

จากเขตกรุงเทพมหานครชั้นกลาง จำนวน 18 เขต พิจารณาหาพื้นที่ที่มีศักยภาพในการเป็นที่ตั้งโครงกาจากแนวทางการเลือกที่ตั้งโครงการในหัวข้อ 6.1 ดังนี้

ตาราง 6.2 แสดงค่าน้ำหนักคะแนนเขตกรุงเทพมหานครชั้นกลาง

เขต	ข้อพิจารณา			ความเหมาะสม
	พื้นที่ (ตร.กม.)	ลักษณะการใช้พื้นที่	พื้นที่วัฒนธรรมร่วมสมัย	
บางรัก	5.536	พาณิชยกรรม		0
ปทุมวัน	8.369	ที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก/ท่องเที่ยว	/	1*
ดุสิต	10.655	ที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก		0
พญาไท	9.595	ที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก/พาณิชยกรรม		0
ธนบุรี	8.551	ที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก	/	1*
คลองสาน	6.051	ที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก	/	1*
บางกอกน้อย	11.944	อนุรักษ์ฯศิลปวัฒนธรรมไทย		0
บางกอกใหญ่	6.180	อนุรักษ์ฯศิลปวัฒนธรรมไทย		0
บางคอแหลม	10.921	ที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก		0
บางซื่อ	11.500	ที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก		0
ยานนาวา	16.662	ที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก/พาณิชยกรรม		0
สาทร	9.326	ที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก/พาณิชยกรรม		0
คลองเตย	12.994	ที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก/สถาบันราชการ	/	1*
พระโขนง	13.986	ที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง/อุตสาหกรรม		0
ห้วยขวาง	15.033	ที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก/ปานกลาง	/	1*
ดินแดง	8.400	ที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก	/	1*
จตุจักร	32.908	ที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง	/	1*
ราชเทวี	7.126	พาณิชยกรรม		0

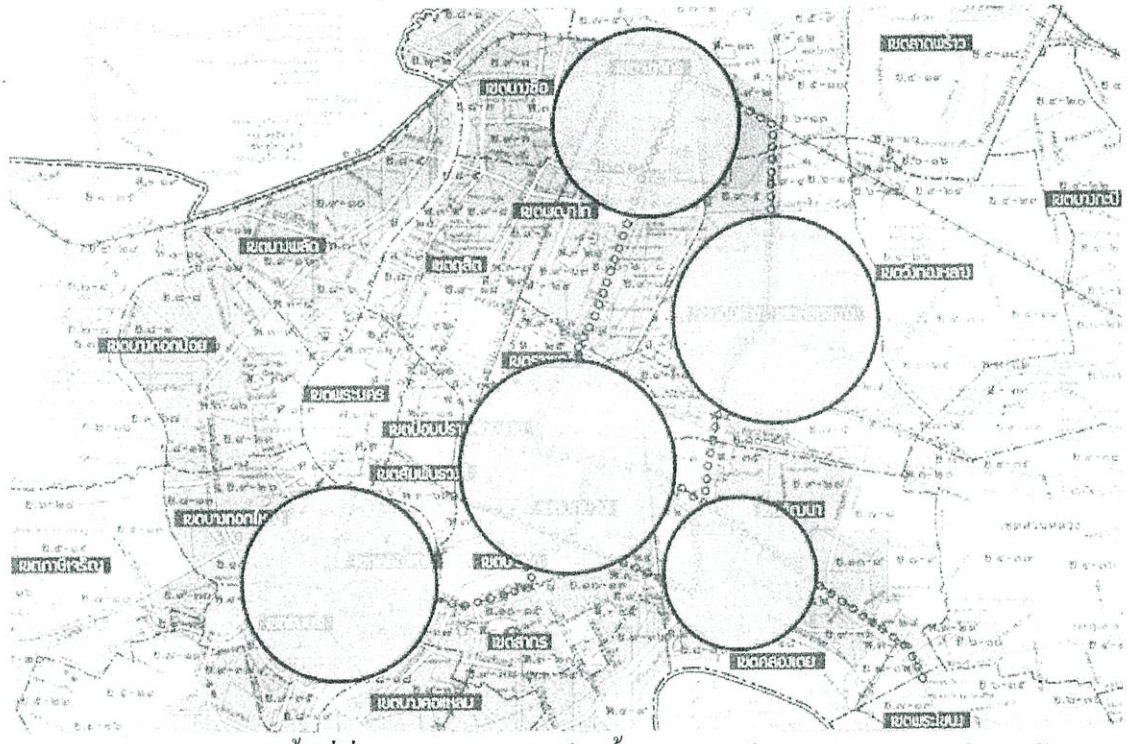
1 = สอดคล้องกับหลักการพิจารณา 0 = ไม่สอดคล้องกับหลักการพิจารณา

6.2.3 การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการในระดับที่ตั้ง

การวิเคราะห์พื้นที่ตั้งโครงการ พิจารณาจากแนวทางการเลือกที่ตั้งโครงการในหัวข้อ 6.1 โดยคัดเลือกจากพื้นที่ตั้งโครงการที่อยู่ในเขตเมืองชั้นกลาง

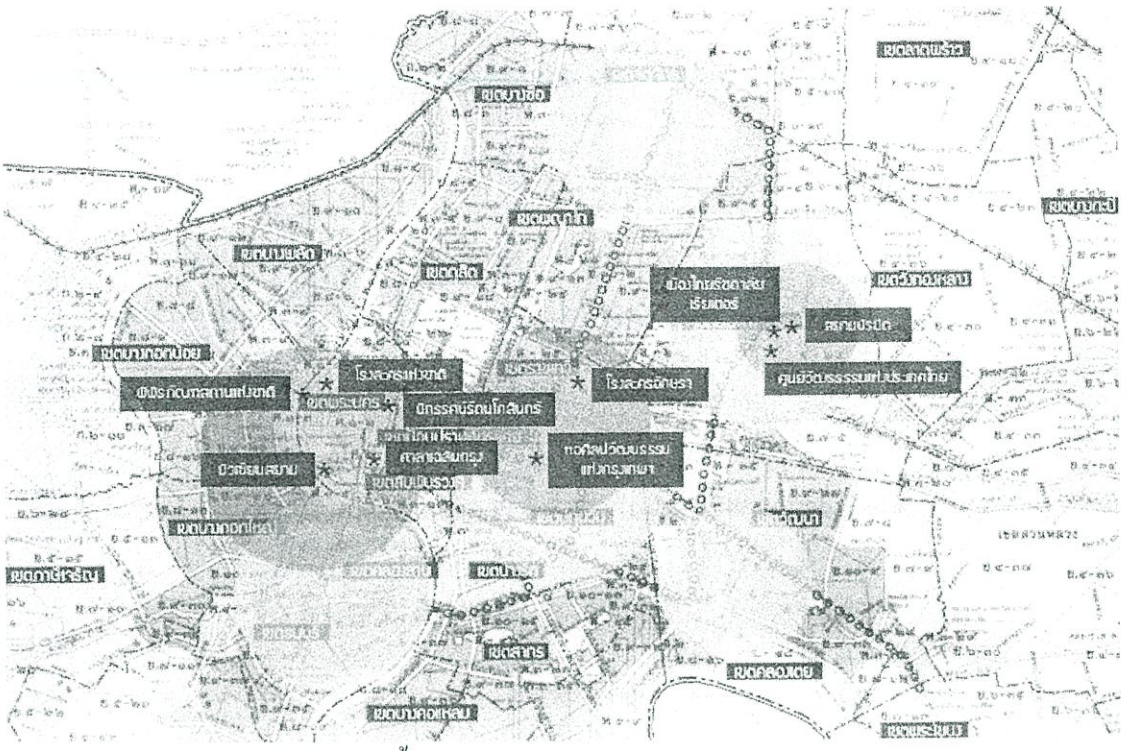
6.2.3.1 <u>พิจารณาในด้านแหล่งที่ตั้ง</u>

- เขตพื้นที่ที่มีศักยภาพในการเป็นพื้นศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย และมีแนวโน้มการพัฒนาที่ดีในอนาคต ได้แก่ เขตปทุมวัน เขตธนบุรี เขตคลองสาน เขตคลองเตย เขตห้วงขวาง เขตดินแดง เขตจตุจักร



รูป 6.5 แสดงเขตพื้นที่ที่มีศักยภาพในการเป็นพื้นศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย
(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

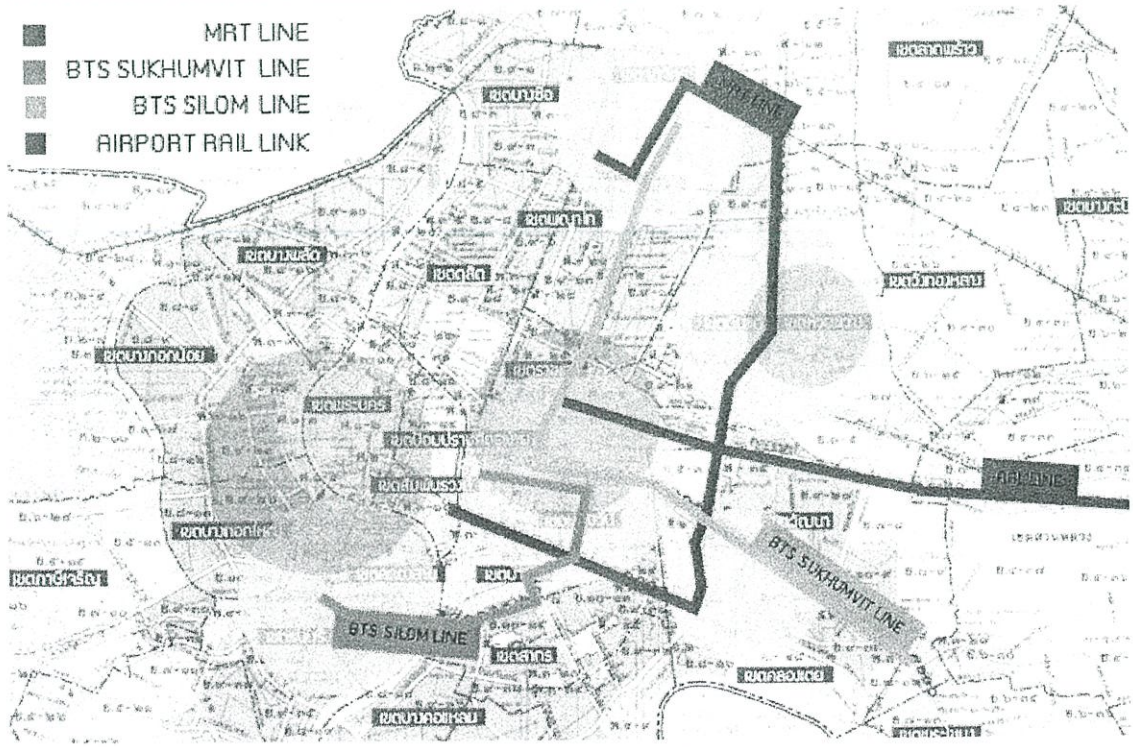
- อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับโครงการที่มีกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยที่เกี่ยวเนื่องกัน เช่น พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ โรงละคร และสอดคล้องกับกิจกรรมสันทนาการ ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ, โรงละครแห่งชาติ, มิวเซียมสยาม, นิทรรศน์รัตนโกสินทร์, ศาลาเฉลิมกรุง, หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพฯ, โรงละครอักษรา, เมืองไทยรัชดาลัยเธียเตอร์, สยามนิรมิต, ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย



รูป 6.6 แสดงเขตพื้นเครือข่ายกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย

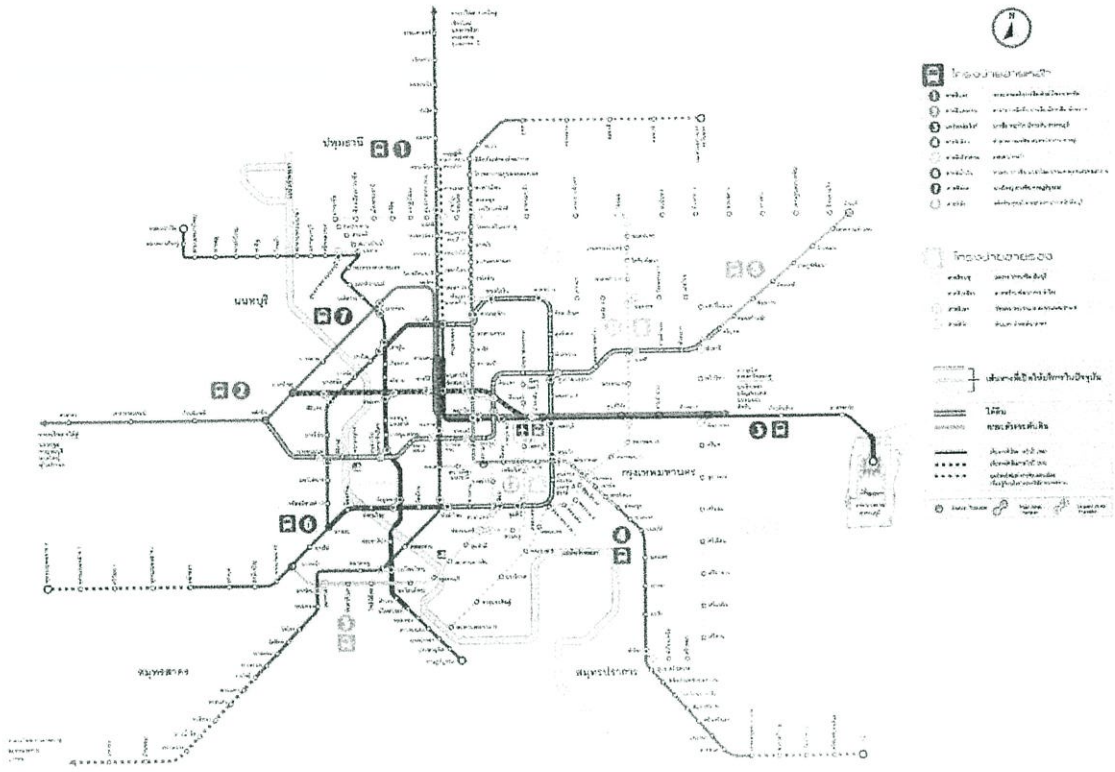
(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

- การเข้าถึงโครงการมีความสะดวก เนื่องจากเป็นโครงการสาธารณะ เน้นการคมนาคมขนส่งระบบราง และเป็นพื้นที่ทางผ่าน (Bypass) มากกว่าการเป็นเป้าหมาย (Destination)



รูป 6.7 แสดงการคมนาคมขนส่งระบบราง

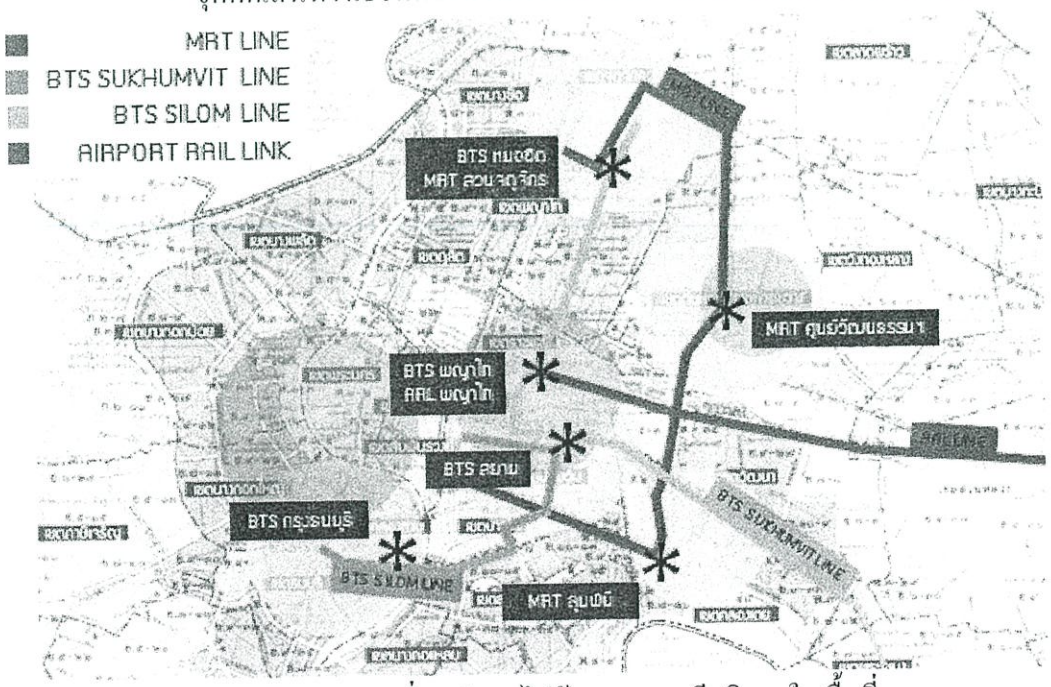
(ที่มา : จากการวิเคราะห์)



รูป 6.8 แสดงโครงข่ายเส้นทางให้บริการรถไฟฟ้าของกรุงเทพมหานคร

(ที่มา : www.mrta.co.th)

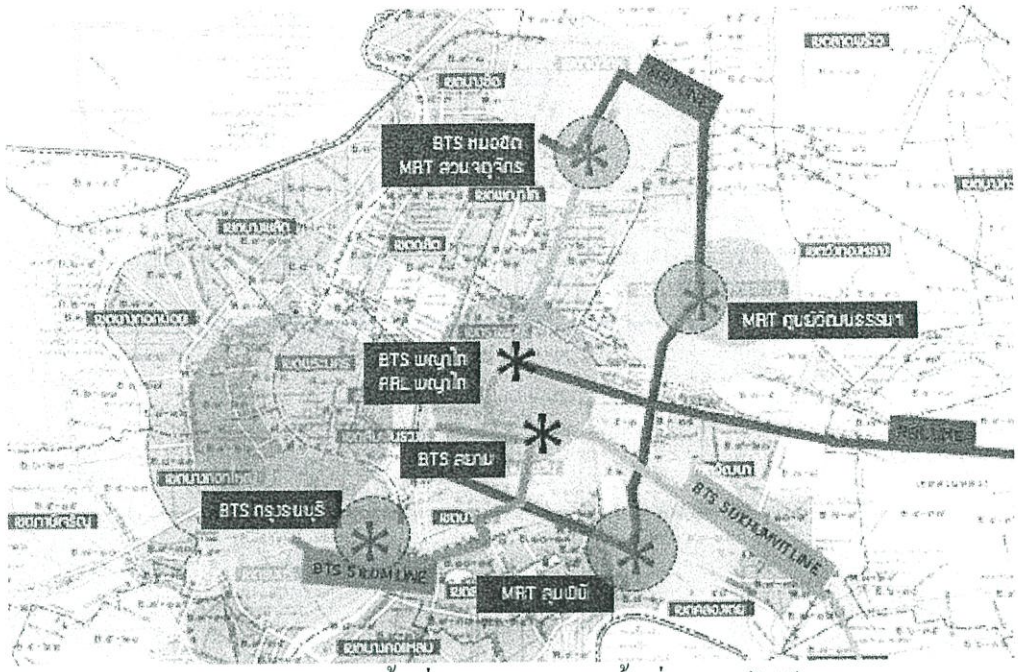
- จุดตัดเส้นทางเชื่อมต่อรถไฟฟ้า และกำหนดตำแหน่งสถานีที่ให้ในแต่ละพื้นที่



รูป 6.9 แสดงจุดเชื่อมต่อรถไฟฟ้า และสถานีบริการในพื้นที่

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

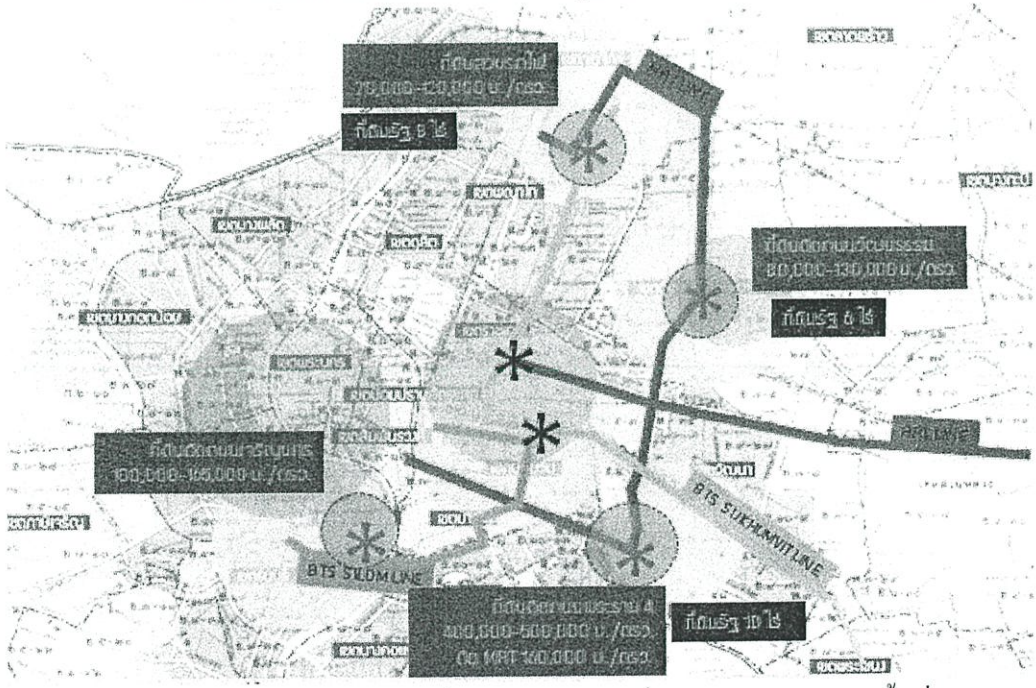
- เลือกพื้นที่ว่างที่มีความเป็นไปได้ในการตั้งโครงการในแต่ละพื้นที่เครือข่าย



รูป 6.10 แสดงพื้นที่ว่างแต่ในแต่ละพื้นที่แนวรถไฟฟ้า

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

- ราคาที่ดินที่เหมาะสม ได้แก่ ที่ดินรัฐบาล และที่ดินเอกชนราคาไม่สูงมาก



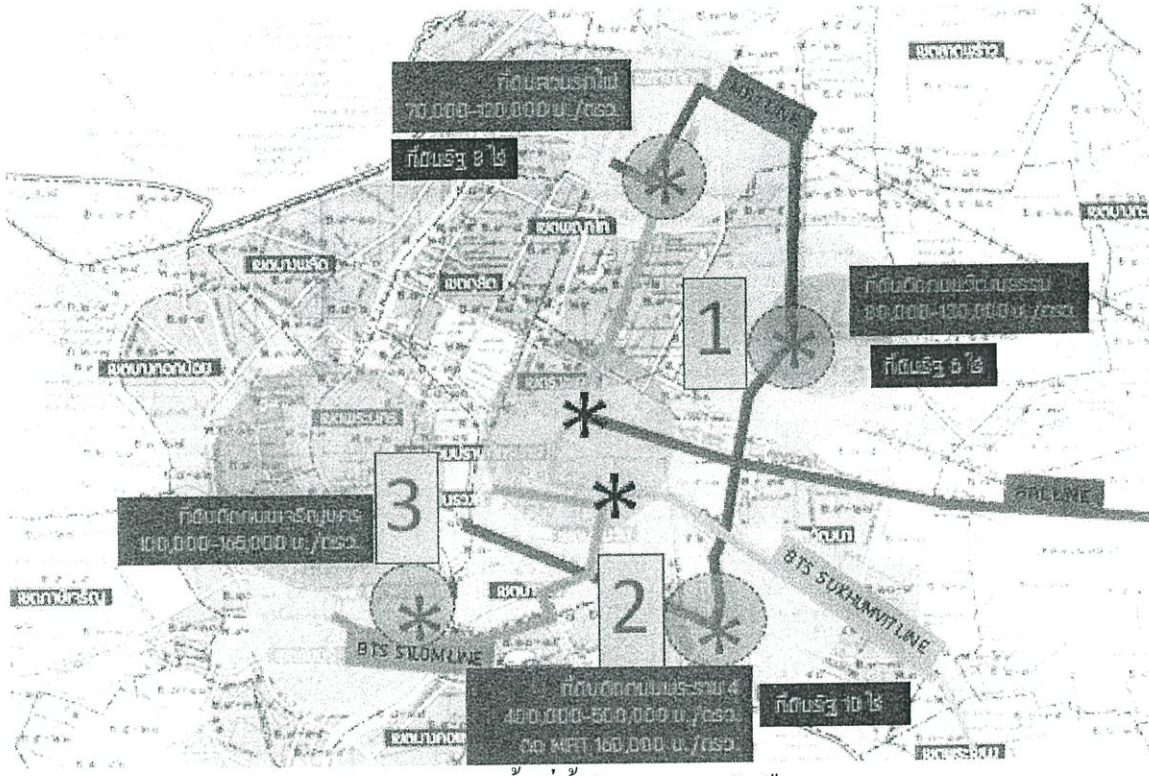
รูป 6.11 แสดงราคาประเมินที่ดิน[5] และจำนวนที่ดินรัฐบาล ในแต่ละพื้นที่

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

- พิจารณาที่ตั้งที่มีศักยภาพที่สุดในการตั้งโครงการ 3 พื้นที่ ได้แก่

[5] ราคาประเมินที่ดิน แบบรายถนน. พ.ศ.2555 – 2558 กรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง

1) บริเวณติดกับที่ทำการองค์การขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย ถนนเทียมร่วมมิตร เขตห้วยขวาง
2) สวนลุมไนท์บาซ่าร์เก่า ถนนพระราม 4 เขตปทุมวัน
3) ใกล้สะพานตากสิน บริเวณโรงสำนักอุตสาหกรรมไม้ที่ดิน ถนนเจริญนคร เขตคลองสาน



รูป 6.12 แสดงพื้นที่ตั้งโครงการ 3 ตัวเลือก

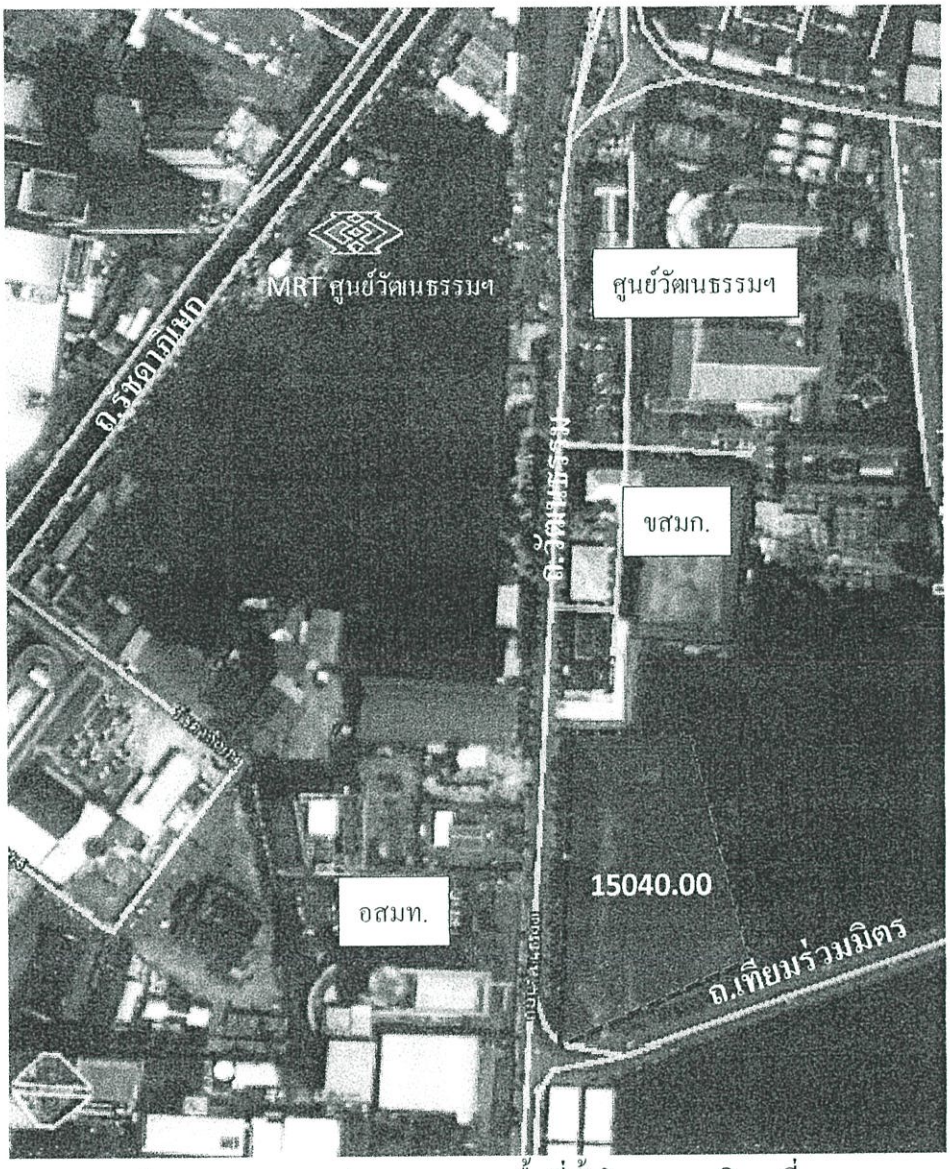
(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

ที่ตั้งโครงการ 1 เขตห้วยขวาง

1. ที่ตั้งโครงการ	ติดองค์การขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (ขสมก.) ตรงข้าม อสมท. ใกล้ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ถนนวัฒนธรรม
2. ขนาดที่ตั้งโครงการ	ประมาณ 9,640.40 ตร.ม (6 ไร่).
3. ขอบเขตของโครงการ	- ทิศเหนือ ติด ขสมก. - ทิศตะวันออก ที่ดินเปล่าของ รฟม. - ทิศใต้ ถนนเทียมร่วมมิตร - ทิศตะวันตก ถนนวัฒนธรรม
4. การใช้ประโยชน์ที่ดิน	สีน้ำตาล ย.9-5 ที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก
5. การใช้ที่ดินเดิม	ที่ดินเปล่ารอการพัฒนา
6. กรรมสิทธิ์ที่ดิน	การรถไฟแห่งประเทศไทย (ร.ฟ.ท.) เปิดประมูลโดยไม่มีข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์[6]
7. ราคาประเมินที่ดิน	ติดถนนวัฒนธรรม/ถนนเทียมร่วมมิตร 80,000 -130,000 บาท/ตารางวา[7]
8. สถานที่สำคัญใกล้เคียง	ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย, สยามนิรมิต, เมืองไทย รัชดาลัยเธียเตอร์, ขสมก., อสมท.
9. การเข้าถึงโครงการ	ถนนวัฒนธรรม บริเวณหน้าโครงการ - เชื่อมต่อกับถนนรัชดาภิเษก บริเวณแยกเทียมร่วมมิตร - เชื่อมต่อถนนพระราม 9 บริเวณแยก อสมท. - เชื่อมต่อถนนเทียมร่วมมิตร ต่อเนื่องถนนประชาอุทิศ - MRT ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ทางขึ้นห่างจากที่ตั้งประมาณ 750 ม. ต่อเนื่องสถานีพระราม 9
10. สถานีรถไฟฟ้าใกล้เคียง	- MRT ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย - MRT พระราม 9

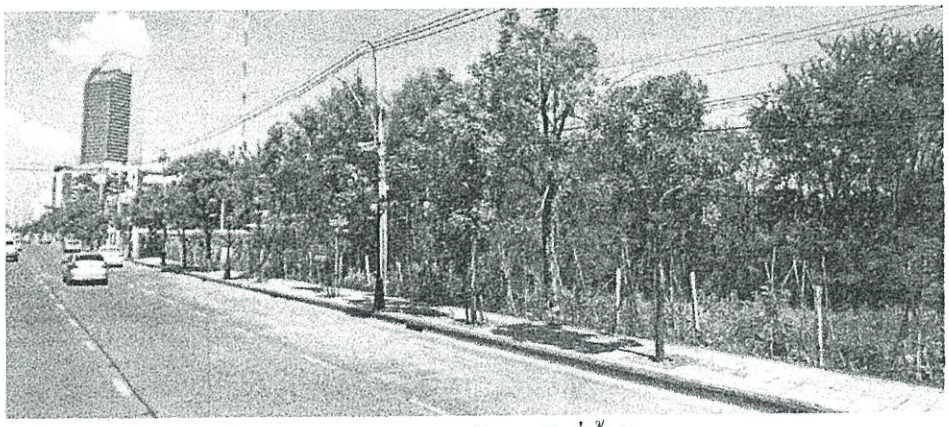
[6] ที่มา : http://news.sanook.com/immovable/immovable_178667.php

[7] ราคาประเมินที่ดิน แบบรายถนน. พ.ศ.2555 – 2558 กรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง



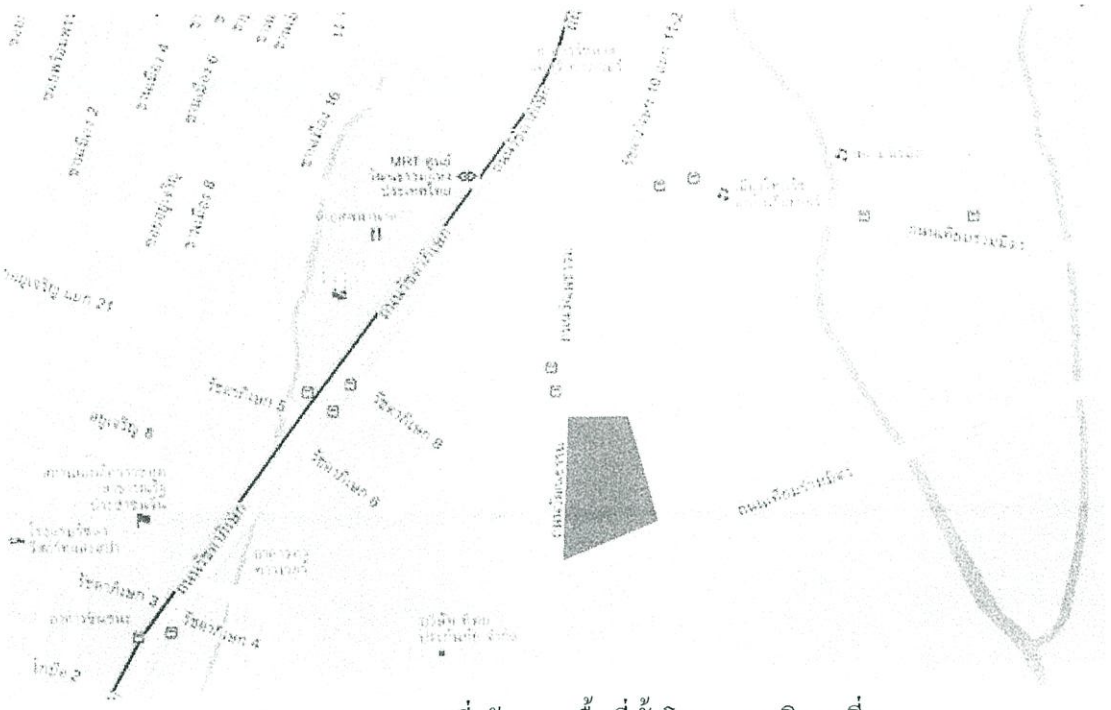
รูป 6.13 แสดงภาพถ่ายทางอากาศ พื้นที่ตั้งโครงการบริเวณที่ 1

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)



รูป 6.14 แสดงมุมมองด้านหน้าที่ตั้งโครงการ 1

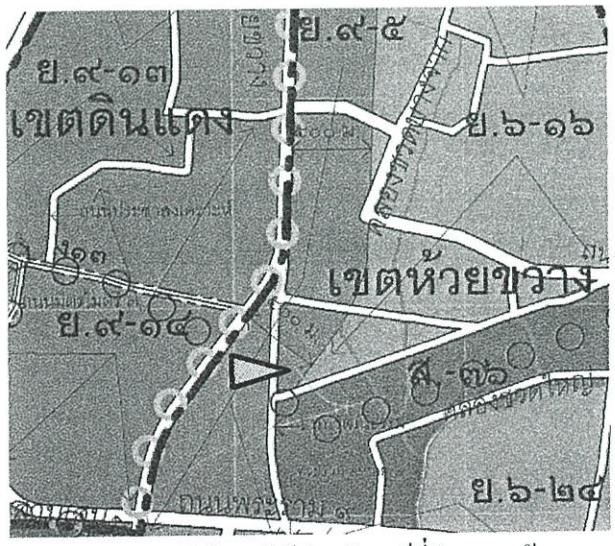
(ที่มา : จากการสำรวจ 30 ก.ย. 2555)



รูป 6.15 แสดงแผนที่เส้นทาง พื้นที่ตั้งโครงการบริเวณที่ 1

(ที่มา : https://maps.google.com/maps)

ขนาดที่ดินประมาณ 15,040.00 ตร.ม. (9.4 ไร่) สามารถสร้างอาคารขนาดใหญ่พิเศษได้ (มากกว่า 10,000 ตร.ม.) ก่อสร้างอาคารได้พื้นที่ไม่เกิน 7 เท่าของพื้นที่ที่ดินทั้งหมด (FAR = 7:1) โดยมีที่ว่างปราศจากหลังคาคลุม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 4.5 ของพื้นที่ทั้งหมด (OSR 4.5%)



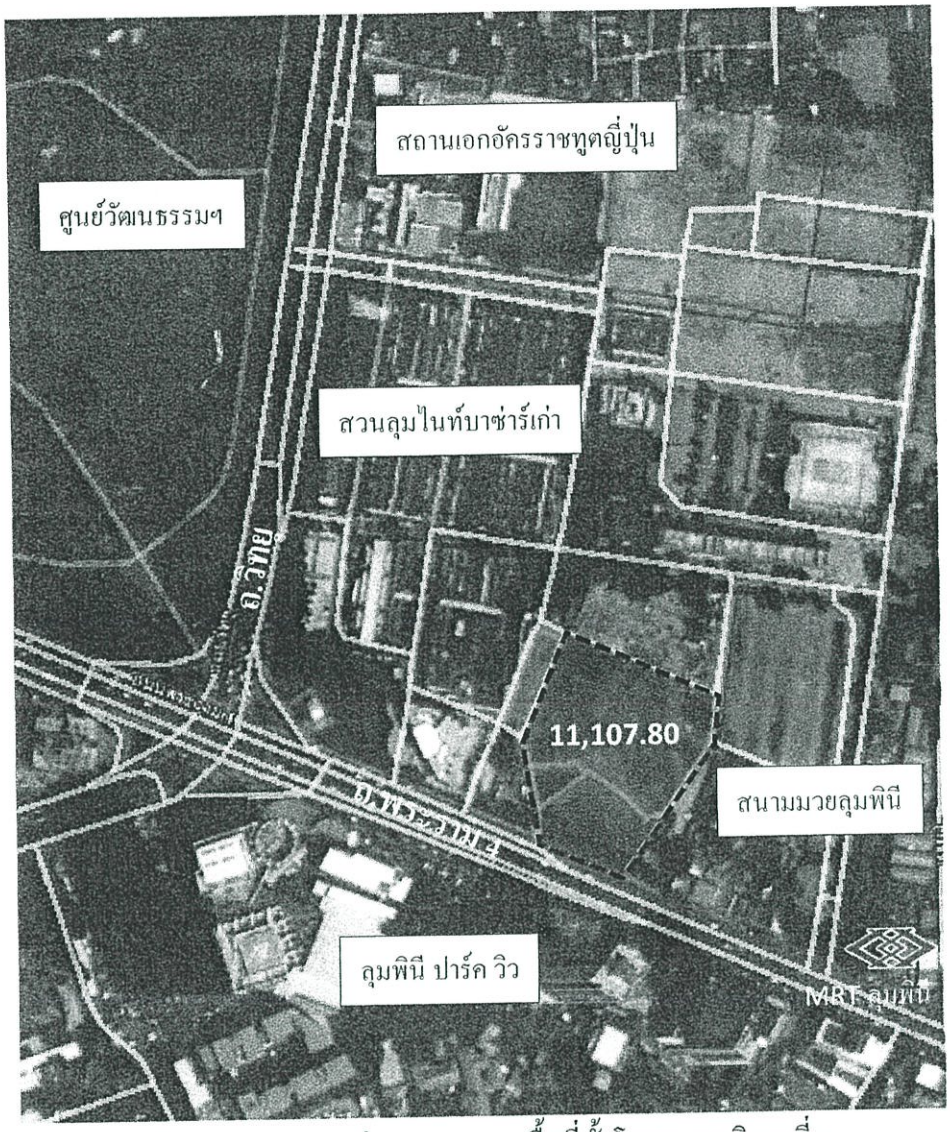
รูป 6.16 แสดงผังสีการใช้ประโยชน์ที่ดิน เขตห้วยขวาง

(ที่มา : สำนักงานผังเมือง http://cpd.bangkok.go.th)

ที่ตั้งโครงการ 2 เขตปทุมวัน

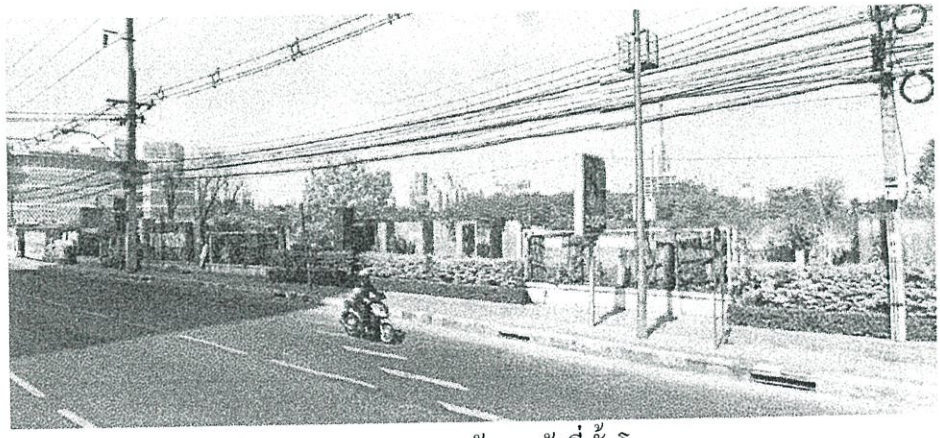
1. ที่ตั้งโครงการ	ติดกับสนามมวยลุมพินี เชิงสะพานไทย-เบลเยี่ยม ตรงข้าม ลุมพินี ปาร์ค วิว ถนนพระราม 4	
2. ขนาดที่ตั้งโครงการ	ประมาณ 11,107.80 ตร.ม. (6.9 ไร่)	
3. ขอบเขตของโครงการ	- ทิศเหนือ	พื้นที่โล่งรอการพัฒนา (สวนลุมไนท์บาซ่าร์เก่า)
	- ทิศตะวันออก	พื้นที่โล่งรอการพัฒนา
	- ทิศใต้	ถนนพระราม 4
	- ทิศตะวันตก	มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์
4. การใช้ประโยชน์ที่ดิน	สีแดง พ.5-2 พาณิชยกรรม	
5. การใช้ที่ดินเดิม	รร.วัฒนธรรมไทย-จีนศึกษา (หมดสัญญาเช่า)	
6. กรรมสิทธิ์ที่ดิน	สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ภายใต้พื้นที่เช่าจาก บริษัท วังทรัพย์สิน	
7. ราคาประเมินที่ดิน	ติดถนนพระราม 4 400,000 -500,000 บาท/ตารางวา[8]	
8. สถานที่สำคัญใกล้เคียง	สวนลุมพินี, สถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่น, พิพิธภัณฑ์อัญมณีและเครื่องประดับไทย, รพ.จุฬาลงกรณ์, สภากาชาดไทย, สถานีตำรวจนครบาลลุมพินี	
9. การเข้าถึงโครงการ	- เชื่อมต่อกับถนนพระราม 4 และทางลงสะพานไทย-เบลเยี่ยม - เชื่อมต่อถนนวิทยุตัดกับถนนพระราม 4 ต่อเนื่องไปถนนเพลินจิต - จากถนนราชดำริ ตัดกับถนนพระราม 4 - MRT ลุมพินี ทางขึ้นห่างจากที่ตั้งประมาณ 200 ม. - MRT สีลม ทางขึ้นห่างจากที่ตั้งประมาณ 1.00 กม.	
10. สถานีรถไฟฟ้าใกล้เคียง	- MRT ลุมพินี - MRT สีลม	

[8] ราคาประเมินที่ดิน แบบรายถนน. พ.ศ.2555 – 2558 กรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง



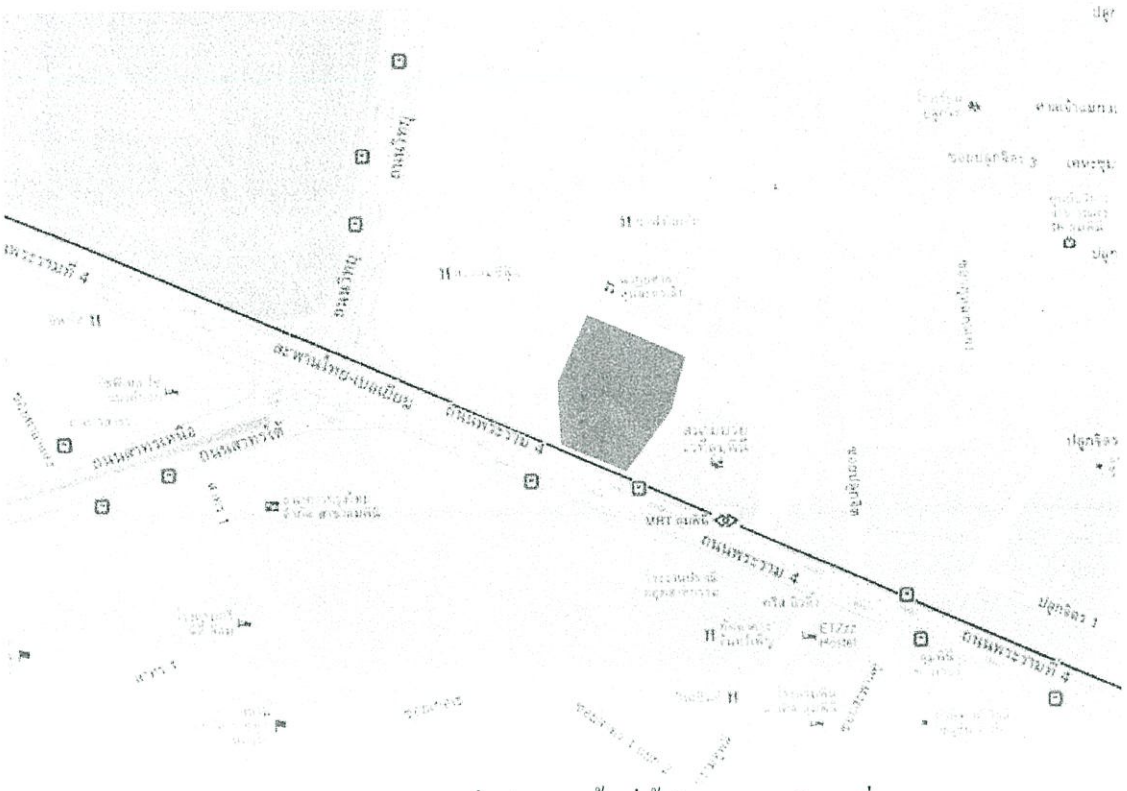
รูป 6.17 แสดงภาพถ่ายทางอากาศ พื้นที่ตั้งโครงการบริเวณที่ 2

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)



รูป 6.18 แสดงมุมมองด้านหน้าที่ตั้งโครงการ 2

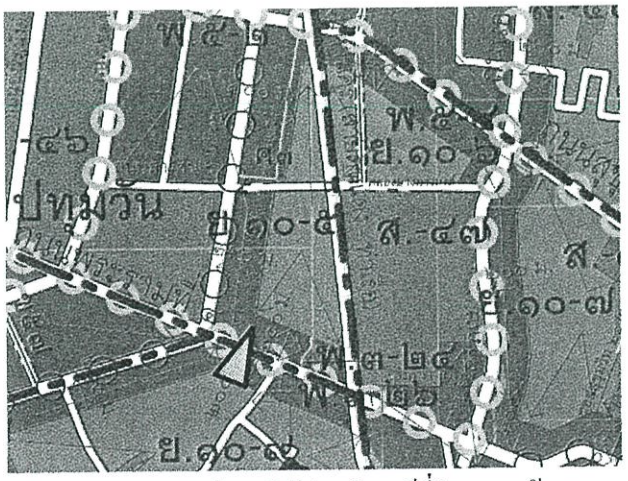
(ที่มา : จากการสำรวจ 4 ต.ค. 2555)



รูป 6.19 แสดงแผนที่เส้นทาง พื้นที่ตั้งโครงการบริเวณที่ 2

(ที่มา : https://maps.google.com/maps)

ขนาดที่ดินประมาณ 11,107.80 ตร.ม. (6.9 ไร่) สามารถสร้างอาคารขนาดใหญ่พิเศษได้ (มากกว่า 10,000 ตร.ม.) ก่อสร้างอาคารได้พื้นที่ไม่เกิน 10 เท่าของพื้นที่ที่ดินทั้งหมด (FAR = 10:1) โดยมีที่ว่างปราศจากหลังคาคลุม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ของพื้นที่ทั้งหมด (OSR 3%)



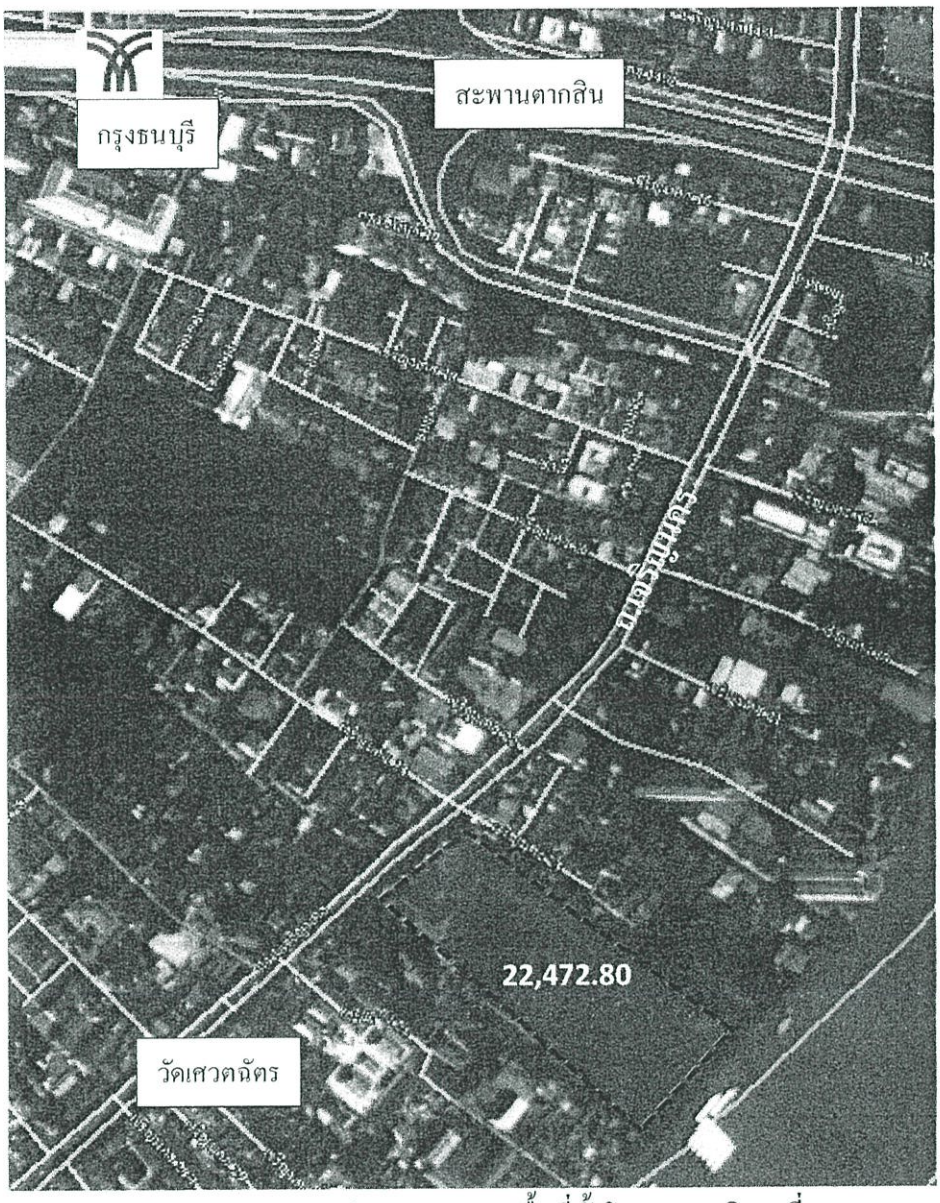
รูป 6.20 แสดงผังสีการใช้ประโยชน์ที่ดิน เขตห้วยขวาง

(ที่มา : สำนักงานผังเมือง http://cpd.bangkok.go.th)

ที่ตั้งโครงการ 3 เขตคลองสาน

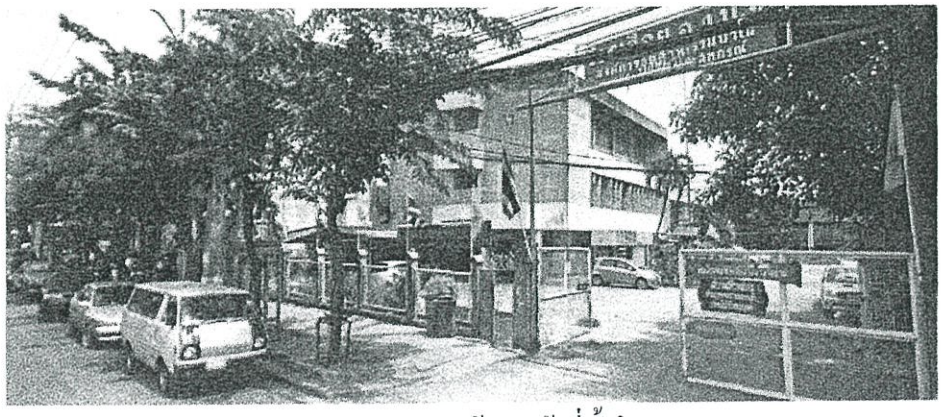
1. ที่ตั้งโครงการ	ใกล้สะพานตากสิน บริเวณโรงสำนักอุตสาหกรรมไม้ (ปัจจุบันเลิกใช้งาน)
2. ขนาดที่ตั้งโครงการ	ประมาณ 22,472.80 ตร.ม. (14 ไร่)
3. ขอบเขตของโครงการ	- ทิศเหนือ ติดถนนเจริญนคร - ทิศตะวันออก ที่อยู่อาศัยและวัดเศวตฉัตร - ทิศใต้ แม่น้ำเจ้าพระยา - ทิศตะวันตก ที่อยู่อาศัย
4. การใช้ประโยชน์ที่ดิน	สีน้ำตาล ย.8-19 ที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก
5. การใช้ที่ดินเดิม	โกดังของ โรงเลื่อยไม้เก่า ปัจจุบันไม่มีการใช้งาน
6. กรรมสิทธิ์ที่ดิน	สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ภายใต้พื้นที่เช่าจาก บริษัท วังทรัพย์สิน
7. ราคาประเมินที่ดิน	ติดถนนเจริญนคร 100,000 -165,000 บาท/ตารางวา[9]
8. สถานที่สำคัญใกล้เคียง	สะพานตากสิน, วัดเศวตฉัตร, โรงแรม
9. การเข้าถึงโครงการ	ถนนเจริญนคร สามารถเข้าถึงได้จาก - ถนนสาทรใต้ เชื่อมต่อสะพานตากสินเชื่อมทั้งสองฝากแม่น้ำเจ้าพระยา เข้าสู่ถนนกรุงธน - ถนนพระราม 3 ข้ามสะพานกรุงเทพเชื่อมต่อทั้งสองฝากแม่น้ำเจ้าพระยา เข้าสู่ถนนเจริญนคร - BTS กรุงธนบุรี ทางขึ้นห่างจากที่ตั้งประมาณ 1.00 กม. ต่อเนื่องสถานีสะพานตากสิน
10. สถานีรถไฟฟ้าใกล้เคียง	- BTS สะพานตากสิน - BTS กรุงธนบุรี

[9] ราคาประเมินที่ดิน แบบรายถนน. พ.ศ.2555 – 2558 กรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง



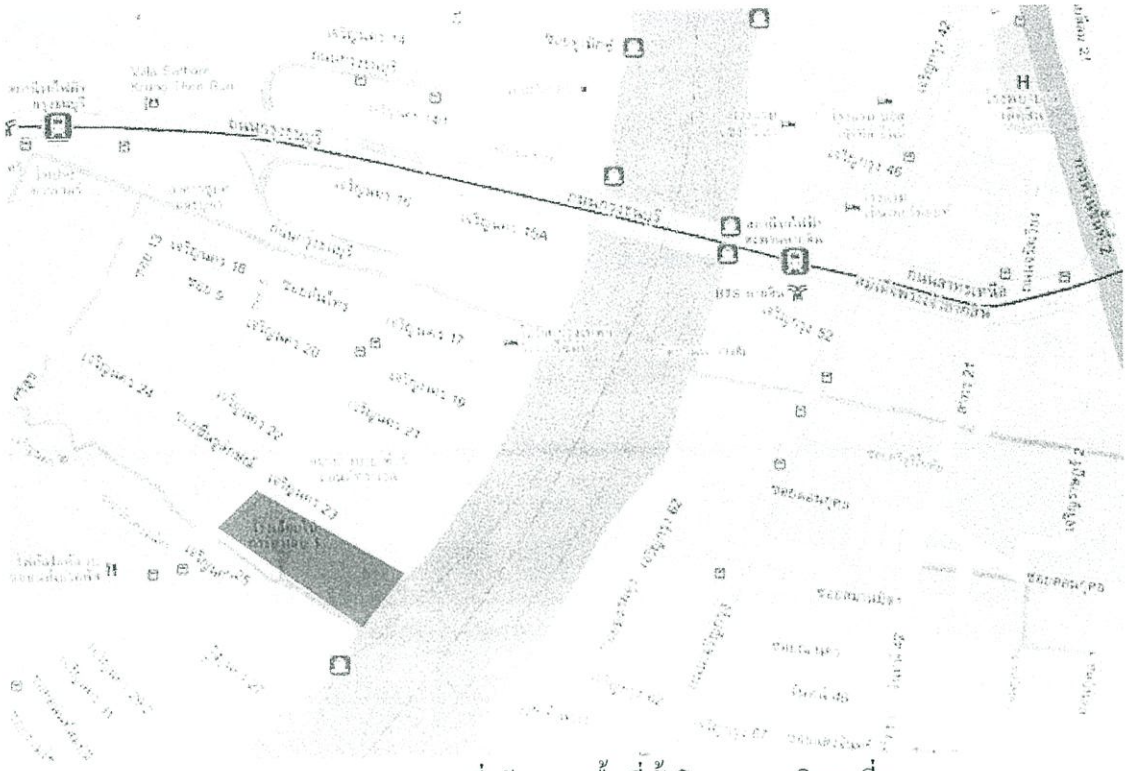
รูป 6.21 แสดงภาพถ่ายทางอากาศ พื้นที่ตั้งโครงการบริเวณที่ 3

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)



รูป 6.22 แสดงมุมมองด้านหน้าที่ตั้งโครงการ 3

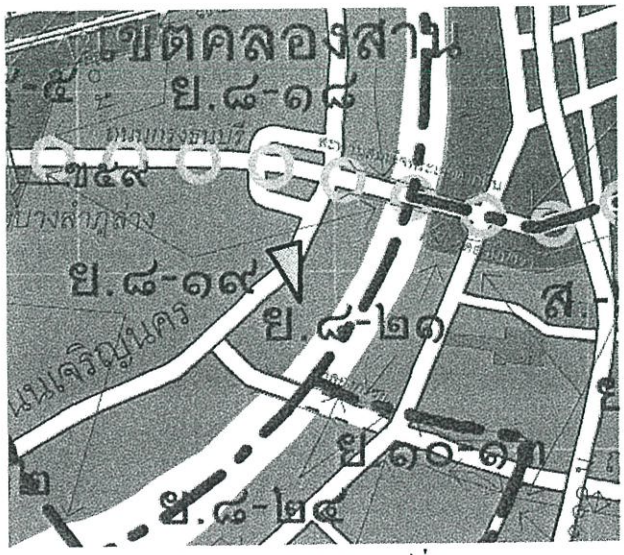
(ที่มา : จากการสำรวจ 4 ต.ค. 2555)



รูป 6.23 แสดงแผนที่เส้นทาง พื้นที่ตั้งโครงการบริเวณที่ 3

(ที่มา : https://maps.google.com/maps)

ขนาดที่ดินประมาณ 22,472 ตร.ม. (14 ไร่) สามารถสร้างอาคารขนาดใหญ่พิเศษได้ (มากกว่า 10,000 ตร.ม.) ก่อสร้างอาคารได้พื้นที่ไม่เกิน 10 เท่าของพื้นที่ที่ดินทั้งหมด (FAR = 6:1) โดยมีที่ว่างปราศจากหลังคาคลุม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของพื้นที่ทั้งหมด (OSR 5%)



รูป 6.24 แสดงผังสีการใช้ประโยชน์ที่ดิน เขตคลองสาน

(ที่มา : สำนักงานผังเมือง http://cpd.bangkok.go.th)

ตารางที่ 6.3 แสดงการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อได้เปรียบ-ข้อด้อยของที่ตั้งโครงการ

ที่ตั้งโครงการ	จุดเด่น	จุดด้อย
1. เขตห้วยขวาง	- เชื่อมต่อกับสถานที่สำคัญ คือ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย - เชื่อมต่อกับแหล่งท่องเที่ยวของกทม.ได้ดี - ไม่อยู่ในแห่งชุมชนแออัด - ทัศนียภาพโดยรอบโครงการดี - เชื่อมต่อระหว่างกรุงเทพฯชั้นในกับชั้นนอก - การคมนาคมสะดวก เข้าถึงง่าย - มีระบบขนส่งมวลชนที่มีประสิทธิภาพรองรับ BTS และ MRT - เชื่อมต่อกับถนนสายหลัก คือ ถนนรัชดาภิเษก – พระราม 9 - มีแนวโน้มการพัฒนาพื้นที่ในอนาคต - ที่ดินรัฐราคาเหมาะสม	- ถนนเทียมร่วมมิตรเป็นทางวิ่งแบบทางเดียว (one-way) ทำให้กลับรถค่อนข้างไกล - ไม่อยู่ติดถนนสายใหญ่ - การจราจรบริเวณหน้าโครงการมีความรวดเร็ว
2. เขตปทุมวัน	- เชื่อมต่อกับสถานที่สำคัญ คือ สวนลุมพินี - เชื่อมต่อกับแหล่งท่องเที่ยวของกทม.ได้ดี - มีระบบขนส่งมวลชนที่มีประสิทธิภาพรองรับ BTS และ MRT - เชื่อมต่อกับถนนสายหลัก คือ ถนนพระราม 4 และถนนวิทยุ - มีแนวโน้มการพัฒนาพื้นที่ในอนาคต - ที่ดินรัฐราคาเหมาะสม	- อยู่ในย่านธุรกิจ มีความคล่องตัวทางเศรษฐกิจสูง - ที่ดินเอกชนราคาแพง - การจราจรหนาแน่นและติดขัดตลอดเวลา การเข้าถึงโครงการทางรถยนต์ยาก - ไม่มีโครงการที่มีกิจกรรมคล้ายกันในบริเวณใกล้เคียง
3. เขตคลองสาน	- อยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ใกล้ย่านชุมชน - มีทัศนียภาพที่สวยงาม - เชื่อมต่อระหว่างฝั่งพระนครและฝั่งธนบุรี -มีระบบขนส่งมวลชนที่มีประสิทธิภาพรองรับ BTS และ MRT และ เรือ - เชื่อมต่อกับถนนสายหลัก คือ กรุงธนบุรี ใกล้สะพานตากสิน และถนนเจริญนคร	- บริเวณใกล้เคียงมีอาคารสูงอาจรบกวนกิจกรรมหรือทัศนียภาพ - บริเวณใกล้เคียงเป็นวัด กิจกรรมภายในโครงการอาจรบกวนความสงบบริเวณวัด

ตาราง 6.4 คะแนนการพิจารณาที่ตั้งทั้ง 3 แห่ง

	ความสะดวกในการเข้าถึง	มุมมองถึงที่ตั้ง	ขนาดของชุมชน	รวม
1 ห้วยขวาง	3	3	3	9
2 ปทุมวัน	3	3	2	8
3 คลองสาน	2	2	2	6

3 = ดีมาก 2 = ปานกลาง 1 = น้อย

สรุป การพิจารณาการเลือกที่ตั้งโครงการ

ที่ตั้ง 1 เขตห้วยขวาง มีความเหมาะสมที่สุดในการเลือกเป็นที่ตั้งโครงการ เนื่องจากศักยภาพในด้านต่างๆ ของที่ตั้งมีความเหมาะสม โดยในการเข้าถึงสามารถเข้าถึงได้ในหลากหลายทาง และมีมุมมองทั้งจากภายในและภายนอกที่ตั้งที่ดี อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกับโครงการที่มีกิจกรรมคล้ายกัน การเป็นศูนย์กลางเชื่อมต่อของกรุงเทพมหานครที่เข้าถึงโครงการได้สะดวกทั้งขนส่งมวลชนและส่วนตัว ราคาที่ดินรัฐบาลซึ่งมีราคาถูก มีแนวโน้มการพัฒนาพื้นที่ในอนาคต และที่สำคัญ คือ การมีภาพจดจำของเนื้อหาโครงการในพื้นที่บริเวณ (ตลก – พระราม 9)

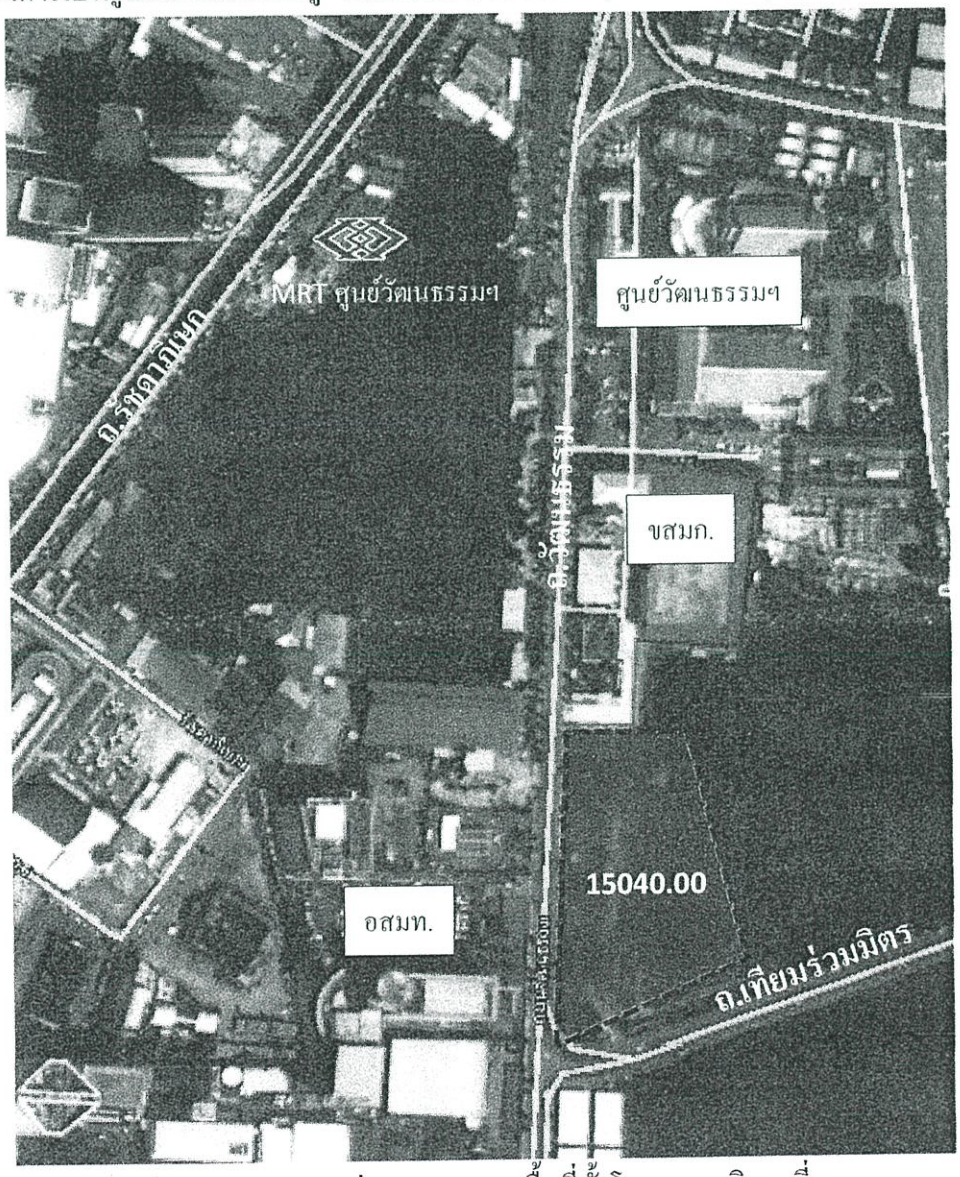
6.3 การศึกษาที่ตั้งโครงการ

ที่ตั้ง 1 เขตห้วยขวาง มีความเหมาะสมและศักยภาพในการใช้เป็นที่ตั้งโครงการพิพิธภัณฑ์ตลกไทย (สรวลสยามาคาร:The Siamese Comedy Museum and Hall of Fame) การศึกษาศักยภาพการใช้ที่ตั้งโครงการ ดังนี้

6.3.1 การวิเคราะห์ทำเลที่ตั้งโครงการ

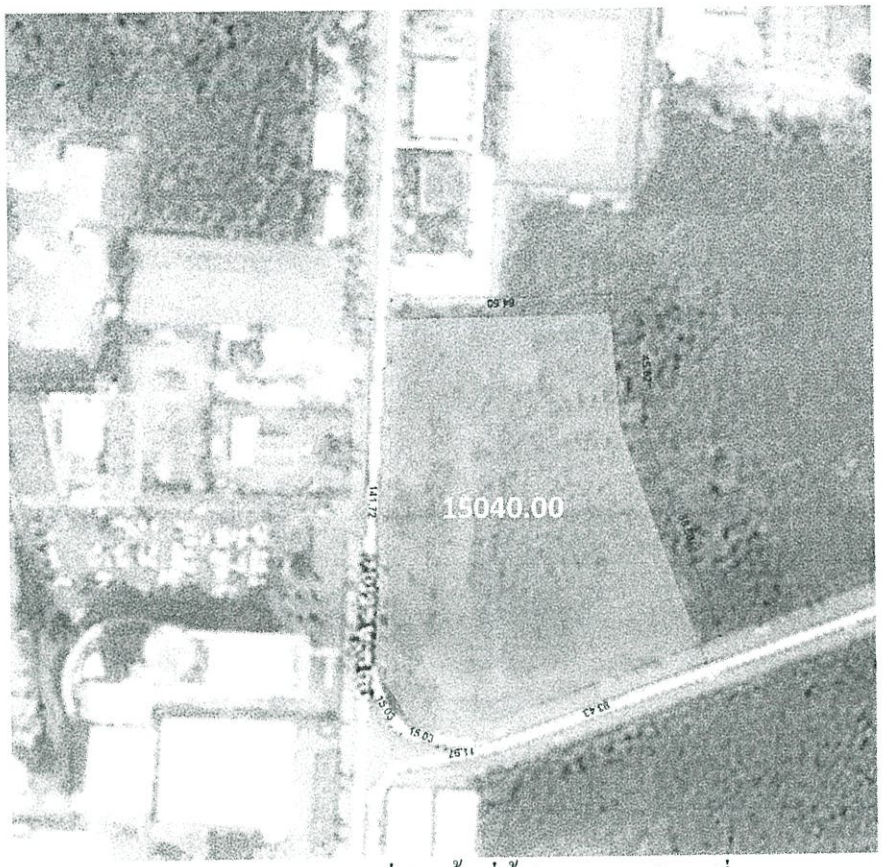
6.3.1.1 <u>ที่ตั้ง และขนาดที่ดิน</u>

ถนนวัฒนธรรม เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร ติดกับองค์การขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (ขสมก.) ตรงข้าม อสมท. ใกล้ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย โดยพื้นที่ตั้งโครงการเป็นรูปสี่เหลี่ยมคางหมู ขนาดที่ดิน ประมาณ 15,040.00 ตร.ม (9.4 ไร่)



รูป 6.25 แสดงภาพถ่ายทางอากาศ พื้นที่ตั้งโครงการบริเวณที่ 1

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)



รูป 6.26 แสดงขนาดที่ดิน พื้นที่ตั้งโครงการบริเวณที่ 1
(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

- ทิศเหนือ	ติด ขสมก.
- ทิศตะวันออก	ที่ดินเปล่าของ รฟม.
- ทิศใต้	ถนนเทียมร่วมมิตร
- ทิศตะวันตก	ถนนวัฒนธรรม

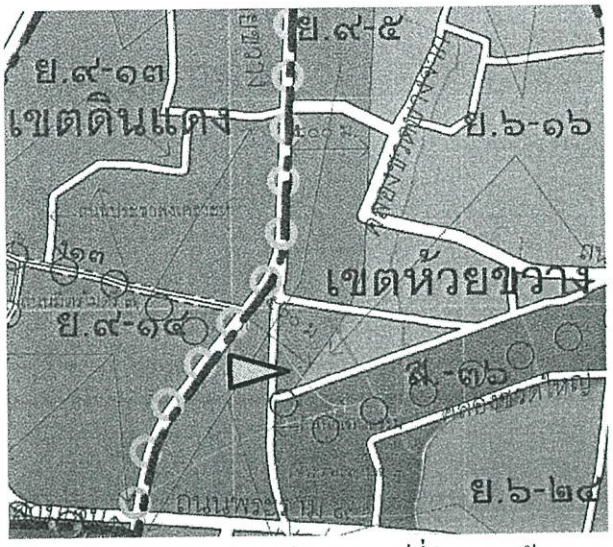
6.3.1.2 ลักษณะกายภาพภูมิศาสตร์

เดิมเป็นที่โล่ง ที่ดินเปล่ารอการพัฒนา โดยกรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นของการรถไฟแห่งประเทศไทย (ร.ฟ.ท.) มีการเปิดประมูลที่ดินโดยไม่มีข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์[10] ประมาณ 6 ไร่ (9,640 ตร.ม.) เงื่อนไขประกอบด้วยกรอบระยะเวลาการเช่า 30 ปี เวลาก่อสร้าง 4 ปี ค่าธรรมเนียมจัดหาผลประโยชน์ไม่น้อยกว่า 22 ล้านบาท ค่าเช่าไม่น้อยกว่า 2.7 ล้านบาทต่อปี (225,000 บาท/เดือน) ปรับเพิ่มปีละ 5% ซึ่งโครงการพิพิธภัณฑ์ตลกสยาม มีการนำเงินงานแบบองค์การมหาชน การใช้ที่ดินของรัฐทำให้คุ้มค่าและมีศักยภาพในการใช้พื้นที่มากขึ้น

[10] ที่มา : http://news.sanook.com/immovable/immovable_178667.php

6.3.1.3 <u>กฎหมาย ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง</u>

พิจารณาจากผังการใช้ประโยชน์ที่ดินกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2549



รูป 6.27 แสดงผังสีการใช้ประโยชน์ที่ดิน เขตห้วยขวาง

(ที่มา : สำนักงานผังเมือง http://cpd.bangkok.go.th)

1) ผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2555 กำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยที่ตั้งโครงการอยู่ในเขตพื้นที่สีน้ำตาล ย.9-5 กำหนดเป็นพื้นที่ที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก โดยอนุญาตให้สร้างอาคารสาธารณะขนาดใหญ่พิเศษได้

2) กฎกระทรวง ฉบับที่ 55 พ.ศ.2543 ว่าด้วยการกำหนด FAR (Floor Area Ratio) อัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดิน หมายถึง อัตราส่วนพื้นที่รวมของอาคารทุกชั้นของอาคารทุกหลัง ต่อพื้นที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร และ OSR (Open Space Ratio) อัตราส่วนพื้นที่ว่างต่อพื้นที่อาคารรวม คือ อัตราส่วนของที่ว่างอันปราศจากสิ่งปกคลุม ต่อพื้นที่อาคารรวมทุกชั้นของอาคารทุกหลังที่ก่อสร้างในแปลงเดียวกัน จากการกำหนดค่ากำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2555 ในเขตพื้นที่ สีน้ำตาล ย.9-5 ได้ดังนี้

<u>FAR อัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดิน (7:1)</u>

พื้นที่ดิน = 15,040.00 ตารางเมตร

สามารถก่อสร้างอาคารได้ = 105,280.00 ตารางเมตร

<u>OSR อัตราส่วนพื้นที่ว่างต่อพื้นที่อาคารรวม (ร้อยละ 4.5)</u>

พื้นที่ทั้งหมด = 15,040.00 ตารางเมตร

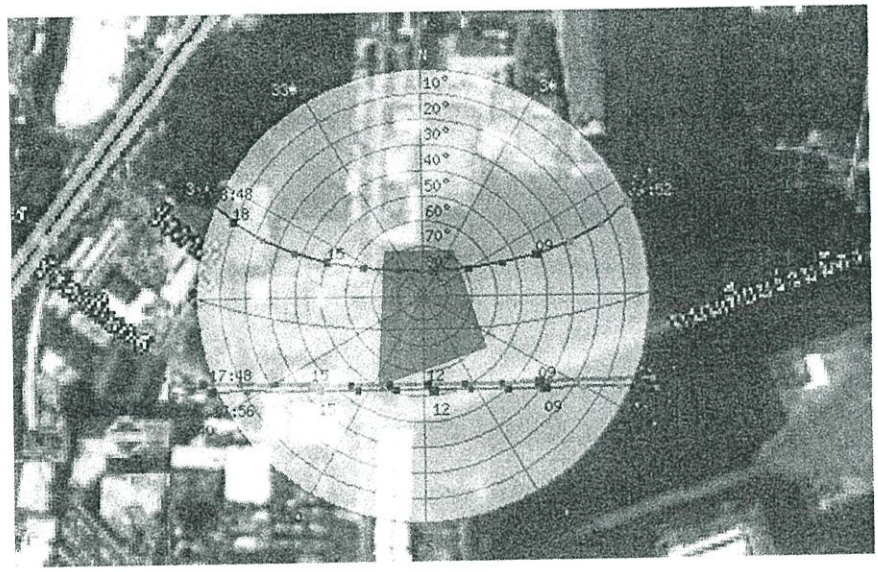
พื้นที่โล่ง ร้อยละ 4.5 = 676.80 ตารางเมตร

ดังนั้น จะมีพื้นที่ดินก่อสร้าง

สามารถสร้างอาคารเต็มพื้นที่ดิน = 15,040.00 – 676.80 = 14,363.20 ตารางเมตร

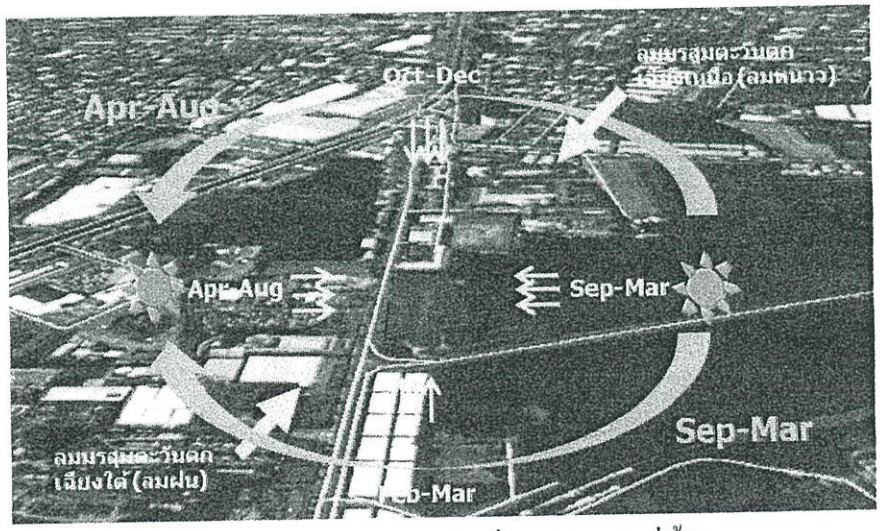
3) กฎกระทรวง ฉบับที่ 50 พ.ศ.2540 ว่าด้วยการกำหนดที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งของอาคารสูง หรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษ ที่มีพื้นที่อาคารรวมกันทุกชั้นไม่เกิน 30,000 ตารางเมตร ต้องมีด้านใดด้านหนึ่งของที่ดินยาวไม่น้อยกว่า 12 เมตร ติดถนนสาธารณะที่มีเขตทางกว้างไม่น้อยกว่า 10เ เมตร ยาวต่อเนื่องกันโดยตลอดจนไปเชื่อมกับถนนสาธารณะอื่น ที่มีเขตทางกว้างไม่น้อยกว่า 10 เมตร

6.3.1.4 <u>ทิศทางแดด ลม ฝน ที่มีอิทธิพลต่อที่ตั้งโครงการ</u>



รูป 6.28 แสดง sun path diagram

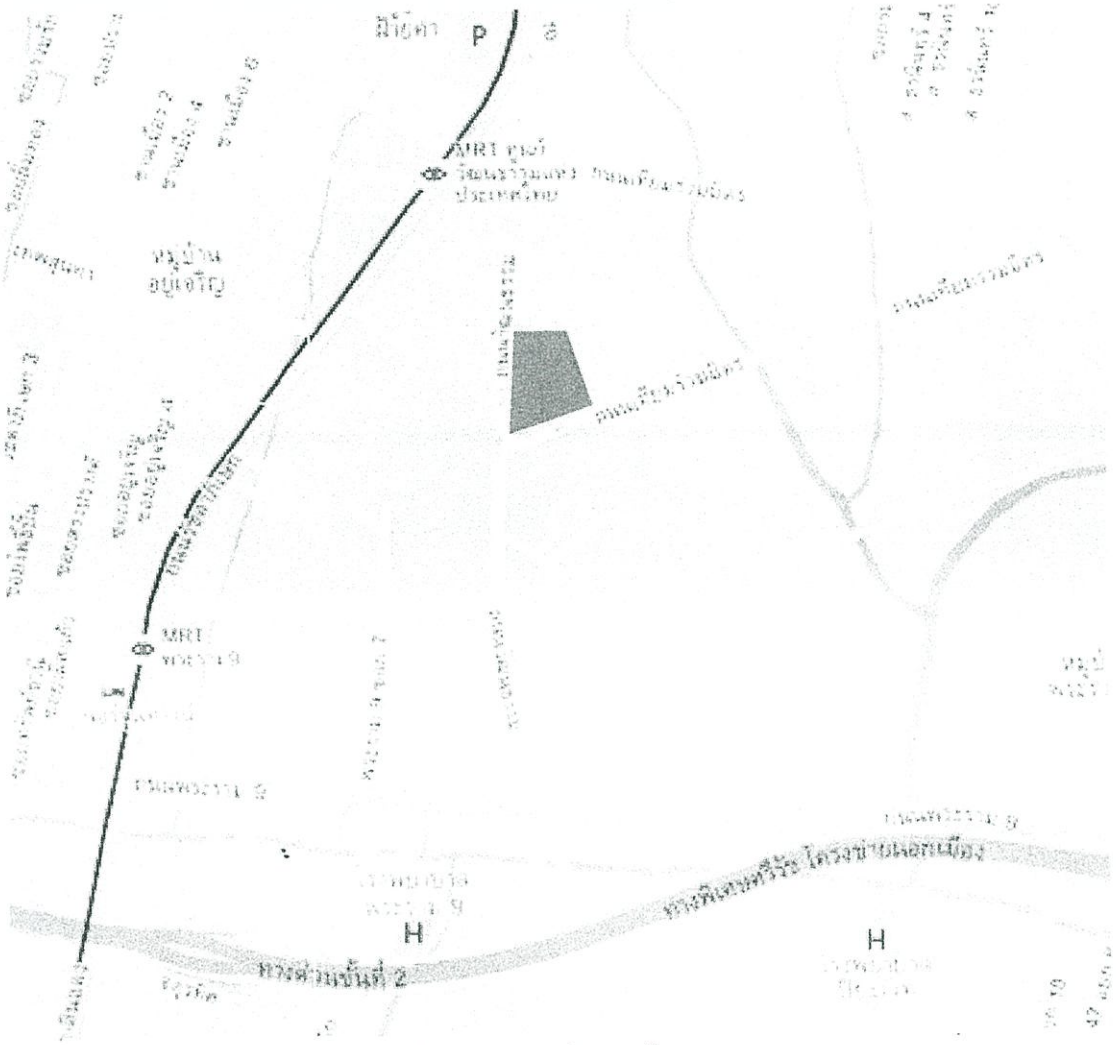
(ที่มา : http://www.gaisma.com/en/location/bangkok.html)



รูป 6.29 แสดงทิศทางแดด ลม ฝน ที่มีอิทธิพลต่อที่ตั้งโครงการ

(ที่มา : http://www.gaisma.com/en/location/bangkok.html)

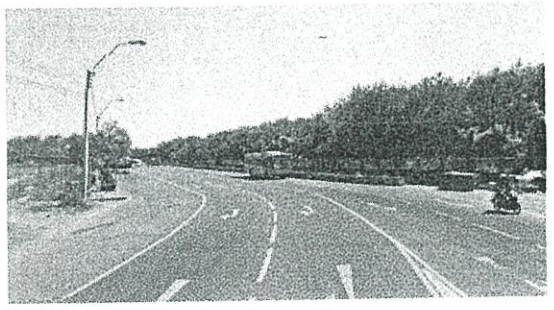
6.3.1.5 <u>โครงสร้างการจราจร และทางเข้าออก</u>



รูป 6.30 แสดงโครงสร้างการจราจร

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

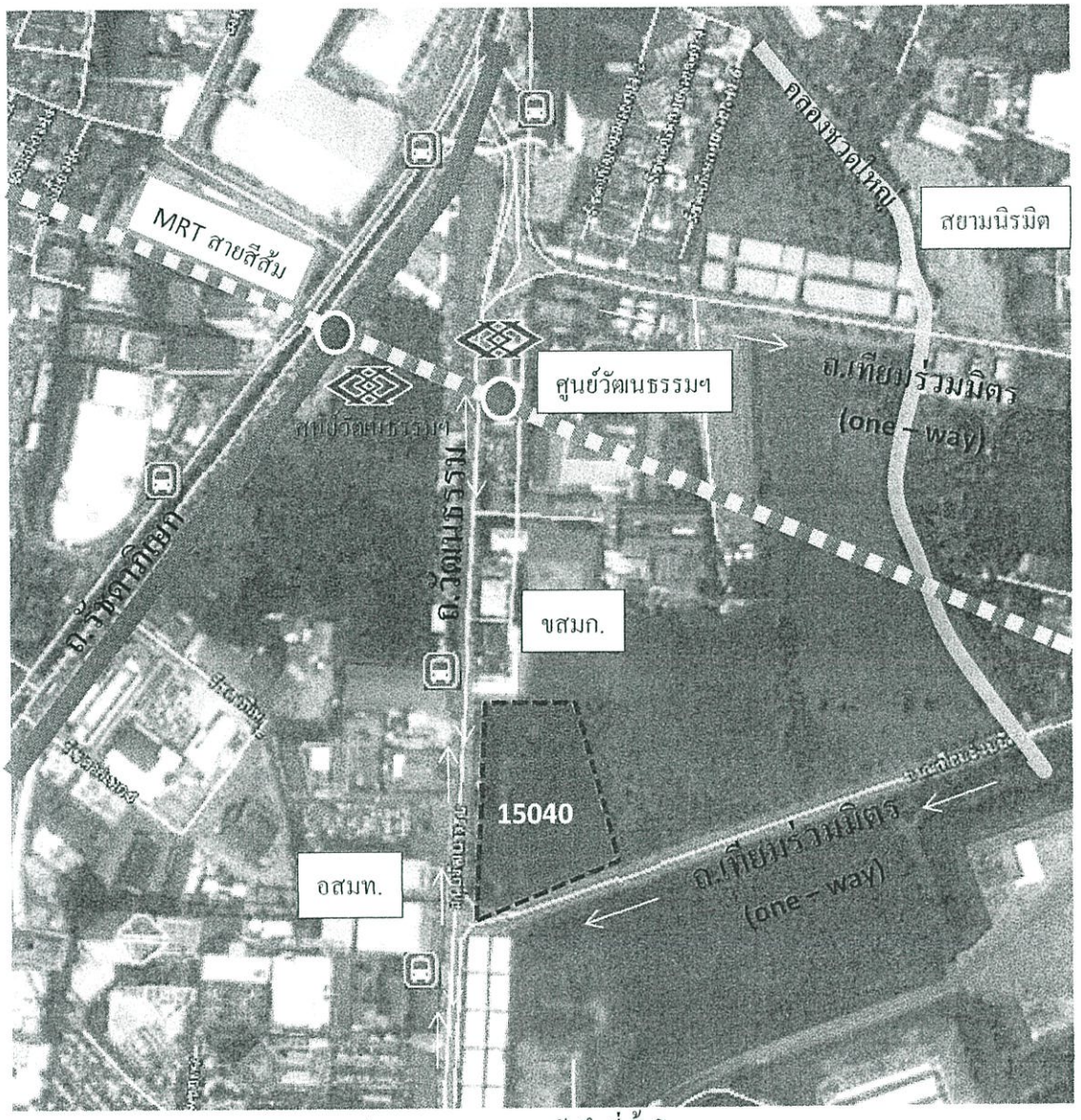




รูป 6.31 แสดงการจราจรมุ่งหน้าไปแยกเทียมร่วมมิตร (ซ้าย)

รูป 6.32 แสดงการจราจรจากถนนเทียมร่วมมิตรเลี้ยวขวาเข้าถนนวัฒนธรรม (ขวา)

(ที่มา : จากการสำรวจ 30 ก.ย. 2555)



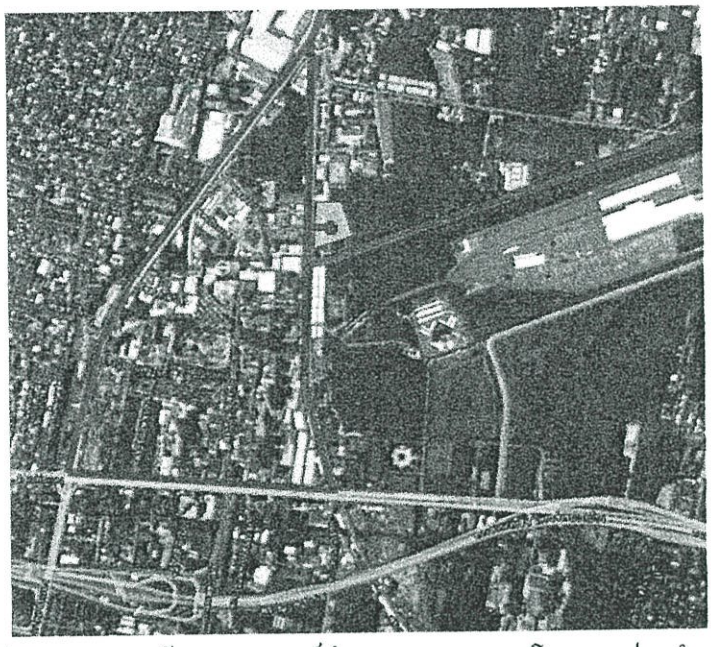
รูป 6.33 แสดงการเข้าถึงที่ตั้งโครงการ

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

- การเข้าถึงที่ตั้งโครงการโดยรถยนต์ส่วนบุคคล และรถโดยสารประจำทาง

1) ถนนด้านหน้าโครงการ คือ ถนนวัฒนธรรม เป็นถนนขนาด 4 ช่องทาง กว้าง 16 เมตร ทางเท้ากว้าง 2.20 เมตร สามารถเชื่อมต่อถนนรัชดาภิเษก บริเวณแยกเทียมร่วมมิตร (เลี้ยวขวาจากหน้าโครงการ) เชื่อมต่อถนนพระราม 9 บริเวณแยก อสมท. (เลี้ยวซ้ายจากหน้าโครงการ) เชื่อมต่อถนนเทียมร่วมมิตร (one-way) ไปตัดกับถนนประชาอุทิศ

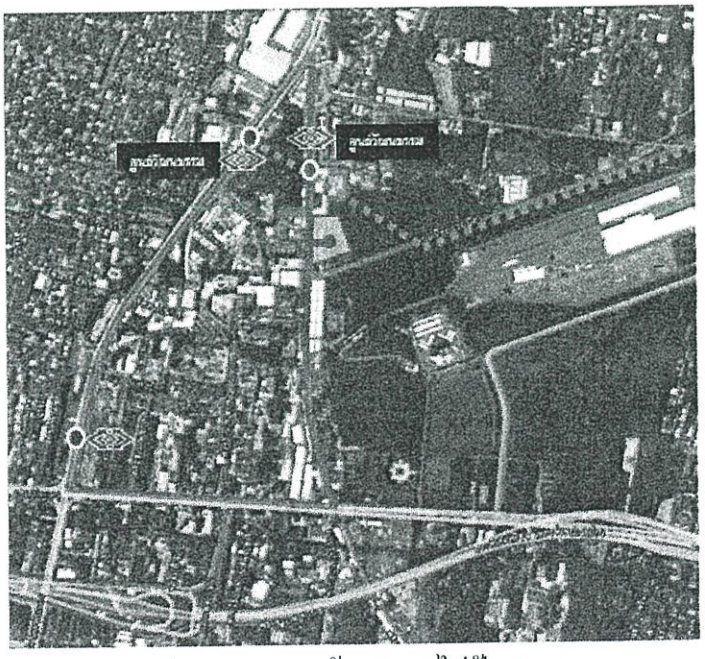
2) รถโดยสารประจำทางที่ผ่าน ได้แก่ รถโดยสารประจำทางหมายเลข 73 73ก 98 136 137 157 163 172 179 185 206 514 517 528 529



รูป 6.34 แสดงเส้นทางรถยนต์ส่วนบุคคล และรถโดยสารประจำทาง
(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

- การเข้าถึงโครงการโดยรถไฟฟ้า MRT

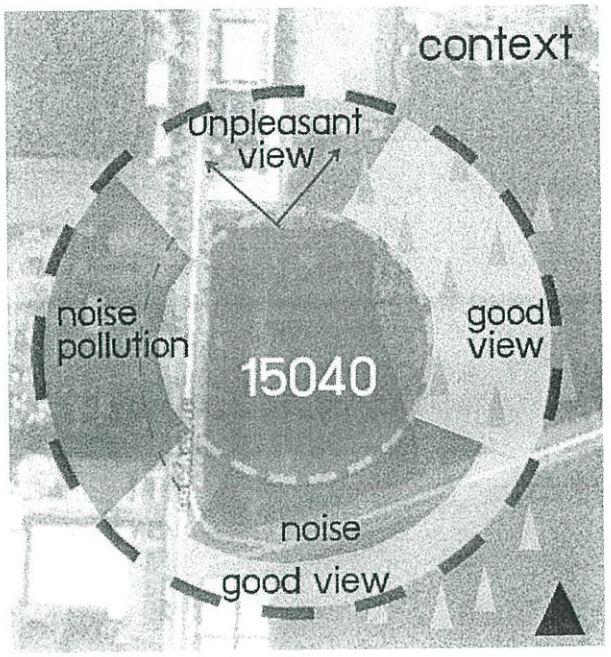
สถานีรถไฟฟ้ามหานครที่ใกล้เคียง ได้แก่ สถานีศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย และสถานีพระราม 9 โดยในปี พ.ศ.2557 มีโครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม (บางขุนนนท์-ศูนย์วัฒนธรรม-บางกะปิ-มีนบุรี) ตัดผ่าน และมีสถานีอยู่ที่ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย



รูป 6.35 แสดงเส้นทางรถไฟฟ้า MRT
(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

6.3.1.6 สภาพแวดล้อมและทัศนียภาพ

รูป 6.36 แสดงสภาพแวดล้อมและทัศนียภาพ



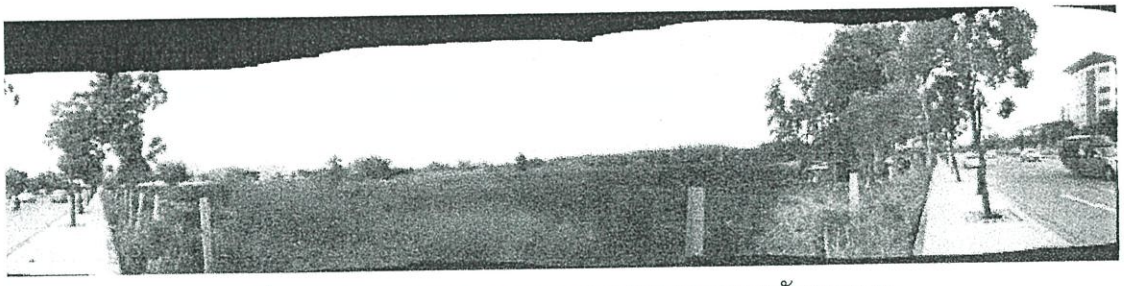
(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

- ทิศเหนือ ติดที่ทำการ ขสมก.

- ทิศตะวันออก ติดที่ดินเปล่าของ รฟม. ที่รอการพัฒนาต่อไป มีพื้นที่สีเขียว มีต้นไม้ใหญ่กระจายอยู่ เป็นมุมมองที่ดี สามารถออกแบบให้เชื่อมต่อกับพื้นที่สีเขียวเดิมตอบสนองการใช้เป็นพื้นที่พักผ่อนของชุมชน

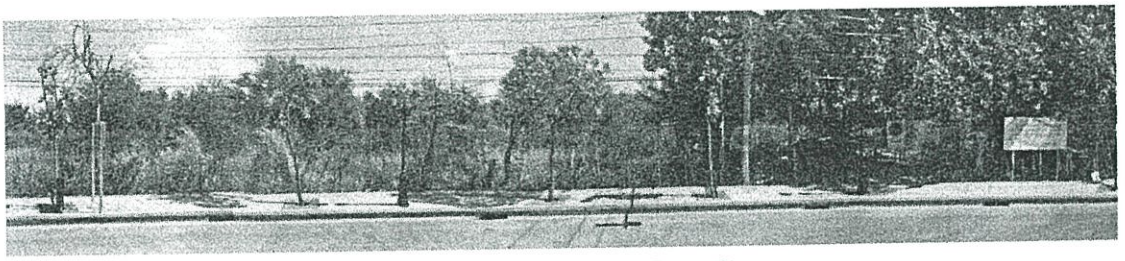
- ทิศใต้ ติดถนนเทียมร่วมมิตร ตรงข้ามเป็นสำนักงานใหญ่ของ รฟม. ซึ่งใช้เป็นที่เก็บและซ่อมแซมรถไฟฟ้า มีพื้นที่สีเขียวเปิดกว้าง สามารถสร้างมุมมองที่ดีได้

- ทิศตะวันตก ด้านหน้าโครงการติดถนนวัฒนธรรม มีการสัญจรตลอดเวลา เกิดมลภาวะทั้งทางเสียง และกลิ่น มุมมองจากทางเข้าหลักเปิดกว้าง



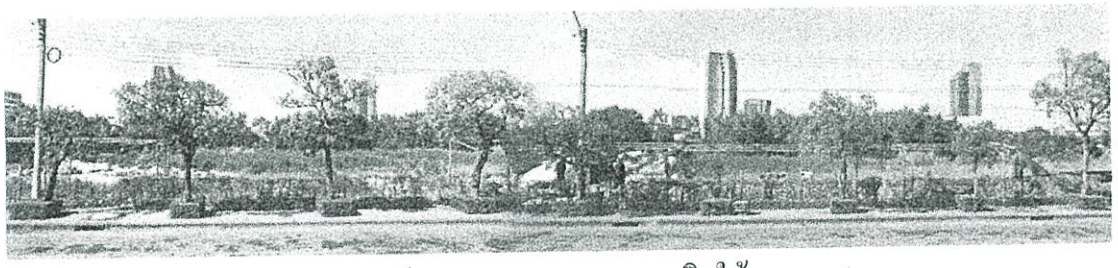
รูป 6.37 แสดงมุมมองแบบ 360 องศา จากถนนวัฒนธรรม

(ที่มา : จากการสำรวจ 30 ก.ย. 2555)



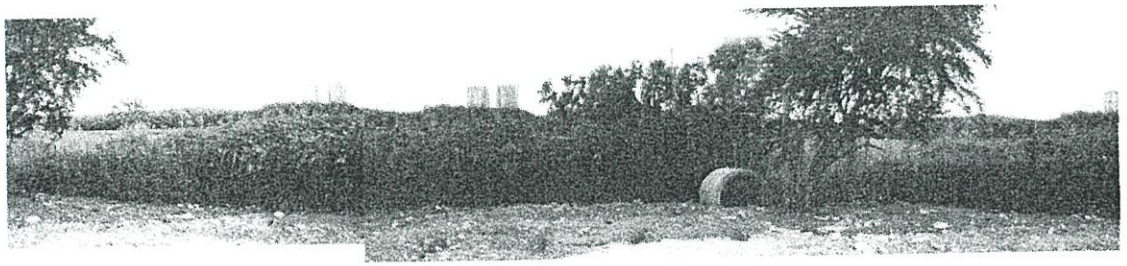
รูป 6.38 แสดงมุมมองจากทิศตะวันตก

(ที่มา : จากการสำรวจ 30 ก.ย. 2555)



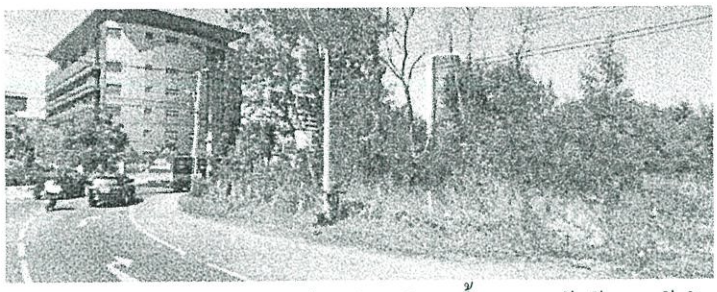
รูป 6.39 แสดงมุมมองจากทิศใต้

(ที่มา : จากการสำรวจ 30 ก.ย. 2555)



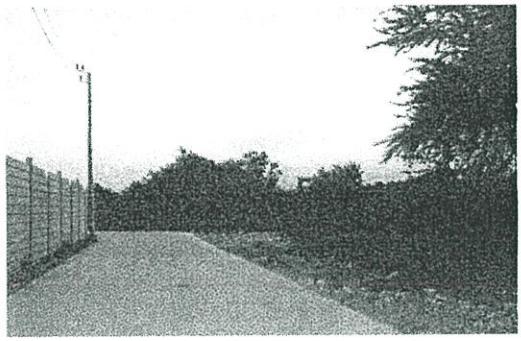
รูป 6.40 แสดงมุมมองจากทิศเหนือ

(ที่มา : จากการสำรวจ 30 ก.ย. 2555)



รูป 6.41 แสดงมุมมองจากถนนเทียมร่วมมิตรเลี้ยวขวาเข้าด้านหน้าโครงการ

(ที่มา : จากการสำรวจ 30 ก.ย. 2555)



รูป 6.42 แสดงถนนเดิมข้างโครงการติด ขสมก.

(ที่มา : จากการสำรวจ 30 ก.ย. 2555)



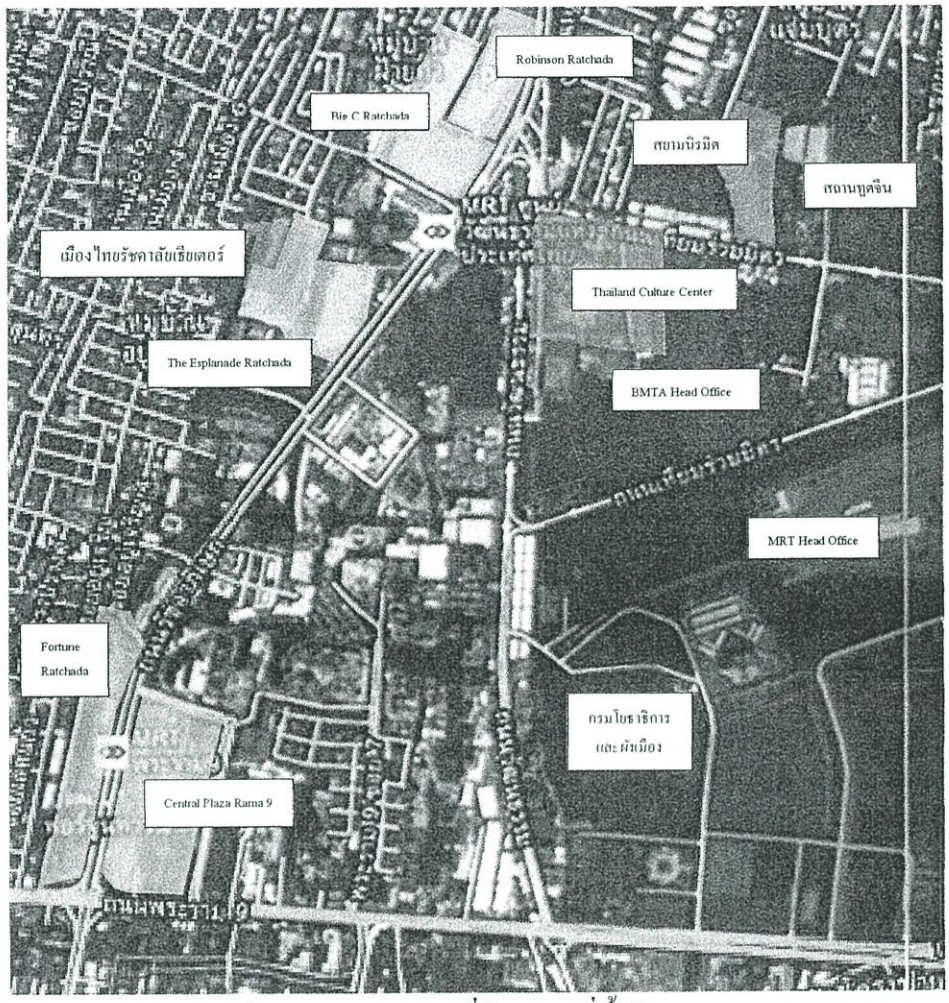
รูป 6.43 แสดงสภาพที่ดินภายในที่ตั้งโครงการ

(ที่มา : จากการสำรวจ 30 ก.ย. 2555)



รูป 6.44 แสดงสภาพที่ดินภายในที่ตั้งโครงการ

(ที่มา : จากการสำรวจ 30 ก.ย. 2555)

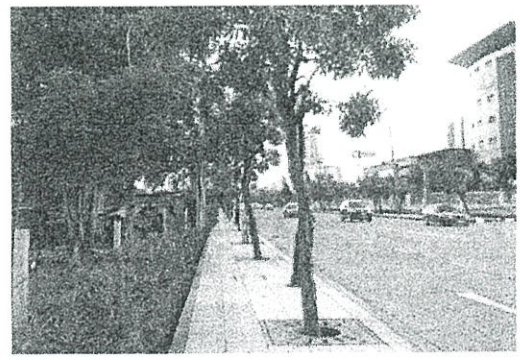


รูป 6.45 แสดงสถานที่โดยรอบที่ตั้งโครงการ

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

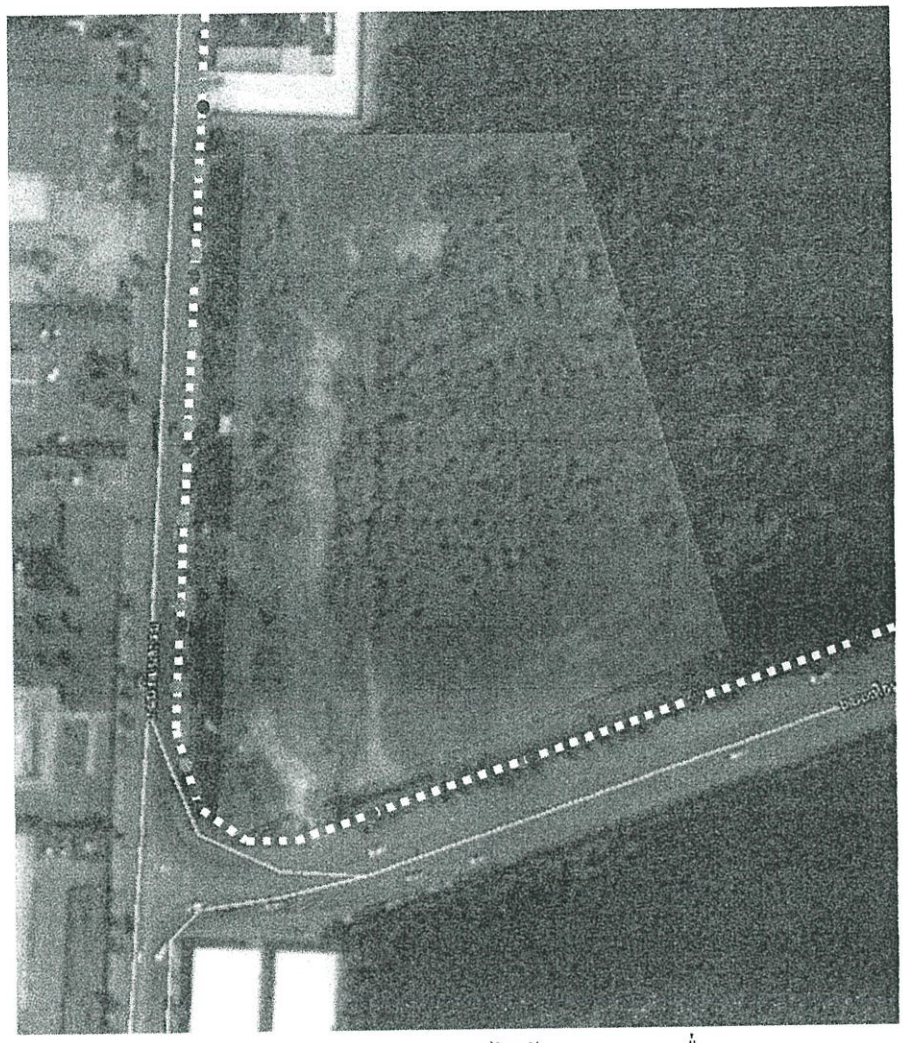
6.3.1.7 <u>ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ</u>

เนื่องจากโครงการตั้งอยู่ในบริเวณตัวเมืองที่มีศักยภาพค่อนข้างสูง ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการค่อนข้างครอบคลุมทุกพื้นที่ รวมถึงระบบไฟฟ้า ประปา และระบบสื่อสาร สามารถสนับสนุนโครงการได้ดี



รูป 6.46 แสดงทางเท้าด้านหน้าโครงการ

(ที่มา : จากการสำรวจ 30 ก.ย. 2555)



รูป 6.47 แสดงเส้นทางระบบไฟฟ้า และระบบสื่อสาร
(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

แนวเสาไฟฟ้า และระบบสื่อสาร

ตำแหน่งเสาไฟฟ้า

ตำแหน่งแนวโคมไฟถนน

ระบบไฟฟ้าเป็นไฟฟ้าที่ต่อมาจากสายไฟที่อยู่บริเวณริมทางเท้าขนานกับถนนวัฒนธรรม รับการจ่ายไฟฟ้าจากการไฟฟ้านครหลวงเขตสามเสน สาขาย่อยห้วยขวาง โดยระยะห่างของตำแหน่งเสาไฟฟ้า ทุกๆระยะ ประมาณ 40 เมตร และระยะห่างของตำแหน่งโคมไฟถนนทุกๆระยะ ประมาณ 17 เมตร



รูป 6.48 แสดงเส้นทางระบบประปา และท่อระบายน้ำ

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

▪ ▪ ▪ ▪ ▪ ▪ ▪ ▪ แนวท่อระบายน้ำ และระบบประปา

● ตำแหน่งท่อระบายน้ำ

ระบบประปา รับน้ำจากการประปานครหลวง สถานีสูบจ่ายน้ำลาดพร้าว มีเส้นทางการส่งท่อจ่ายน้ำตามถนนรัชดาภิเษกแยกเข้าถนนวัฒนธรรม การระบายน้ำ ใช้ท่อระบายน้ำ คสล. วางบนพื้นที่ทางเท้า โดยมีเส้นผ่าศูนย์กลาง 0.50 เมตร วางตลอดแนวถนนทุกๆระยะ 7 เมตร เพื่อระบายน้ำลงสู่สถานีบำบัดน้ำเสียและปล่อยลงแหล่งน้ำต่อไป

บทที่ 7

ระบบเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ

สรุปงานระบบเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ โดยมีหัวข้อดังนี้

1. ระบบวิศวกรรมโครงสร้าง
2. ระบบปรับอากาศ
3. ระบบไฟฟ้าและการให้แสงสว่างภายในอาคาร
4. ระบบป้องกันเสียงรบกวน
5. ระบบสุขาภิบาลและการบาบัดน้ำเสีย
6. ระบบป้องกันอัคคีภัย
7. ระบบรักษาความปลอดภัย
8. ระบบกำจัดขยะ
9. ระบบสื่อสาร
10. ระบบการขนส่งในอาคาร

7.1 ระบบวิศวกรรมประกอบอาคาร

7.1.1 ระบบวิศวกรรมโครงสร้าง

1. ระบบอาคารพาดช่วงสั้น (Short Span)

ระบบอาคารพาดช่วงสั้น เลือกใช้โครงสร้าง คสล. พื้นระบบ Post Tension มีระยะพาดช่วงที่เหมาะสมที่ 8 เมตร เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศในเขตร้อนชื้นและสามารถลดความสูงในแต่ละชั้นได้ดีกว่าระบบหล่อกับที่ ข้อดีของระบบนี้ คือ

- อาคารสามารถเปิดโล่งได้ เพื่อการระบายอากาศหรือต้องการแสงสว่าง หรือปิดทึบตามความเหมาะสมในการใช้งาน ซึ่งสามารถเลือกใช้ระบบผนังได้หลากหลาย
- มีความยืดหยุ่นในการกั้นผนัง สามารถปรับเปลี่ยนตาแหน่งได้ง่าย
- สามารถต่อเติมขยายอาคารได้

2. ระบบอาคารพาดช่วงกว้าง (Wide Span)

ระบบโครงสร้างพาดช่วงยาว ใช้กับบริเวณที่ต้องการพื้นที่ภายในกว้างโดยไม่มีเสา เช่น โงภาพยนตร์ ห้องประชุม/บรรยาย เป็นต้น มีระบบการก่อสร้าง 2 ระบบ คือ

1) ระบบก่อสร้างสำเร็จรูป (Prefabrication)

เป็นระบบของการผลิตในโรงงานซึ่งหล่อเรียบร้อยแล้วจากโรงงานและนำมาประกอบติดตั้ง

ข้อดี ประหยัดเวลา และค่าวัสดุก่อสร้าง

ข้อเสีย ต้องใช้เครื่องมือและเทคนิคในการออกแบบ ติดตั้ง โดยเฉพาะรอยต่อ และจำเป็นต้องมีเครื่องจักรกลในการก่อสร้าง

วิธีที่ดีที่สุด รวดเร็วและปลอดภัยคือการใช้ Tower Crane ซึ่งเป็นหอคอยเหล็กประกอบ ปรับให้สูงต่ำได้ มีคานยกของขึ้นลง และหมุนได้รอบตัวตามตำแหน่งที่ต้องการ

2) ระบบก่อสร้างหล่อในที่ (Cast In Place And Built - In Construction)

เป็นการก่อสร้างที่ใช้ระบบผูกเหล็กตั้งไม้แบบและเทคอนกรีตในที่ก่อสร้างตามตำแหน่ง

ข้อดี สามารถสร้างได้โดยคำนึงถึงความสวยงามของโครงสร้างจากการออกแบบ สถาปัตยกรรม และไม่ต้องอาศัยเครื่องมือ และเทคนิคในการก่อสร้างมากนัก

ข้อเสีย ใช้ระยะเวลาในการก่อสร้างนาน และต้องใช้กำลังคนในการก่อสร้างมาก

ตาราง 7.1 ข้อพิจารณาในการเลือกระบบพื้น (ที่มา : http://google.com)

	เสาและคาน (POST & LINTEL)	พื้นไร้คาน (POST TENSION FLAT SLAB)	พื้นสำเร็จรูป (INVERT-T&BLOCK)
1. ความสูงต่อชั้น (กรณีศึกษา)	ไม่น้อยกว่า 3.70 ม.	ลดได้ถึง 3.20 ม.	ไม่น้อยกว่า 3.70 ม.
2.ความยืดหยุ่นในการออกแบบ	ดี	พอใช้	ไม่ดี
3. งานไม้แบบ	ไม่สะดวก	สะดวก	สะดวก
4. ความรวดเร็ว	ช้า	เร็ว	เร็วที่สุด
5. ราคา	ประหยัด	ประหยัด	ประหยัด (เฉพาะวัสดุก่อสร้าง ไม่รวมวิธีดำเนินการ)

การเลือกใช้ระบบพื้นแบบต่างๆ ควรมีความเหมาะสมต่อลักษณะการใช้งานอาคารพิพิธภัณฑ์แต่ละส่วน ซึ่งมีแนวคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

- โครงสร้าง Truss เหมาะสำหรับ Long Span เพราะมีน้ำหนักเบา มีความสะดวกในการก่อสร้าง ช่างมีความชำนาญ และราคาเหมาะสม

- Truss เป็นโครงสร้างที่ประกอบจากชิ้นส่วนของวัตถุขนาดสั้นๆ สามารถคลุมพื้นที่ให้กว้าง 24-35 เมตร มีน้ำหนักเบาง่ายต่อการคำนวณและก่อสร้าง

7.1.2 ระบบปรับอากาศ

ระบบปรับอากาศที่เหมาะสมกับพิพิธภัณฑ์ ซึ่งเป็นอาคารขนาดใหญ่ ควรใช้ระบบปรับอากาศแบบศูนย์รวม (Central System) ส่วนประกอบต่างๆจะตั้งแยกกัน มีท่อต่อถึงกัน และอากาศที่ใช้ในการนำความเย็นจะถูกส่งออกทางท่อไปยังส่วนต่างๆ ตามระบบที่สั่งจ่ายการปรับอากาศด้วยระบบ Water Cooled Chilled System

การติดตั้งเครื่อง

จัดให้มีห้องเฉพาะและตั้งอยู่ประมาณส่วนกลางของอาคาร ห้องที่ใช้ระบบปรับอากาศต้องมีปริมาณที่เหมาะสม ไม่ควรมีที่ว่างมากเกินความต้องการเพื่อความประหยัดและสะดวกในการจ่ายไปยังส่วนต่างๆของอาคาร ระบบการถ่ายเทอากาศในห้อง ลมเย็นจะไปตาม Supply Air Duct ช่วยระบายความร้อนภายในห้อง และอากาศเสียกับลมร้อนจะถูกดูดกลับมาทาง Air Return Duct และจะมี Filter กรองอากาศเสีย ปล่อยแต่ลมเย็นประมาณ 75% ผสมกับอากาศบริสุทธิ์จากภายนอกอีก 25% ผ่านไปยังความเย็นที่เกิดจากน้ำกลายเป็นลมเย็นต่อไป

ระบบ Chiller อาศัยการทำน้ำให้เย็นแล้วจึงส่งน้ำเข้าเครื่องเป่าลม (Fan Coil Unit หรือ Air Handling Unit) เป่าลมให้ผ่านน้ำเย็นจะได้ลมเย็น FCU หรือ AHU มีระบบการทำงาน คือ มีเครื่องทำน้ำเย็นเก็บในห้องเครื่อง (ด้านล่างอาคาร) แล้วต่อท่อน้ำเย็นจากห้องเครื่องไปยังเครื่องเป่าลม (ติดตั้งตามชั้นต่างๆของอาคาร) มีห้องเครื่องเป่าลมเย็น อาจมีท่อลมต่อจากเครื่องเป่าลมแจกจ่ายตามจุดต่างๆ

7.1.3 ระบบไฟฟ้าและการให้แสงสว่างภายในอาคาร

1. ระบบไฟฟ้ากำลัง (Electric Power System)

ข้อกำหนดมาตรฐาน และกฎต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบระบบไฟฟ้า โดยกำหนดให้มีการก่อสร้างสถานีไฟฟ้าจ่ายไฟฟ้าย่อย (Sub station) เพื่อจ่ายไฟฟ้าสาหรับแสงสว่างและไฟฟ้ากำลังไปยังทุกจุดของพิพิธภัณฑ์ และจะต้องมีเครื่องกำเนิดไฟฟ้าฉุกเฉิน (Emergency generator) เพื่อจ่ายกระแสไฟฟ้าให้พิพิธภัณฑ์ในกรณีฉุกเฉิน

ตำแหน่งห้องเครื่องไฟฟ้า ควรวางไว้ที่ตำแหน่งที่จ่ายไฟดีที่สุด และอยู่ติดกับผนังภายนอกเพื่อให้อากาศภายในสามารถถ่ายเทได้โดยขนาดของห้องขึ้นอยู่กับหม้อแปลงแรงดันไฟฟ้าและ MDB (หม้อแปลงแรงดันไฟฟ้าและ MDB จะมีอย่างละ 2 ชุด)

ไฟฟ้าจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สำหรับแสงสว่าง อุปกรณ์/ เครื่องมือ ที่เกี่ยวข้องกับการเดินสายอากาศ สายไฟแรงสูงจากสายเมนของการไฟฟ้า เข้าสู่อาคาร โดย Dug Bank จากนั้นจึงส่งสายไฟแรงสูงไปยังห้องเครื่องไฟฟ้าผ่านหม้อแปลงแบบแห้ง(Dry Type) เพื่อปรับแรงดันไฟฟ้าที่จ่ายมากับสายไฟฟ้าแรงสูง ให้มีแรงดันไฟฟ้าลดลงเท่ากับแรงดันไฟฟ้าที่ใช้งาน จากนั้นจึงส่งกระแสไฟฟ้าเข้าสู่ Load Center ผ่านทาง Brush Duct Riser จากนั้น Load Center จะส่งกระแส

ไฟฟ้าไปยังแผงจ่ายไฟฟ้าย่อยที่อยู่ตามส่วนต่างๆ ของอาคารผ่านสายไฟปกติ

นอกจากนี้ภายในพิพิธภัณฑ์ยังมีเครื่องกำเนิดไฟฟ้าสำรอง เพื่อใช้เป็นแหล่งกำเนิดไฟฟ้าสำรองในกรณีที่ไฟฟ้าขัดข้อง ตำแหน่งควรอยู่ใกล้กับ Load Center และสามารถให้รถที่เข้ามาเติมน้ำมันเข้าถึงได้

หลักการให้แสงสว่าง สาหรับอาคารโดยทั่วไปมี 3 แนวทางคือ

- แบบทั่วไป (General Lighting) ลักษณะการให้แสงแบบกระจายทั่วไปสม่ำเสมอตลอดพื้นที่ โดยมากจะเป็นไฟประเภทติดเพดาน เน้นประโยชน์ใช้งานทั่วไป เช่น ห้องทำงาน สำนักงาน เป็นต้น

- แบบติดตั้งเฉพาะจุด (Local Lighting) การให้แสงที่ต้องการเน้นเป็นพิเศษหรือมีความต้องการแสงสว่างเฉพาะจุด เช่น เคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์ หรือโต๊ะทำงาน

- แบบผสมระหว่างทั่วไปและติดตั้งเฉพาะจุด (Combined General & Local Lighting) การให้แสงที่ต้องการความสว่างทั่วห้องและเน้นเฉพาะจุด เช่น ห้างสรรพสินค้า

ลักษณะการให้แสงสว่าง (Type of Lighting System)

- Indirect Lighting การกระจายขึ้นทางด้านบนประมาณ 90 -100 % แสงบางส่วนจะกระทบฝ้าเพดานแล้วสะท้อนกลับลงมายังห้อง ไม่จ้าหรือสว่างเกินไป ให้แสงที่นุ่มนวล

- Semi – indirect Lighting การกระจายแสงขึ้นด้านบน 60-90 % และ 10-40 % กระจายลงให้ความสว่างปานกลาง แสงมีความนุ่มนวล

- General Diffuse and Direct – Indirect Lighting การให้แสงขึ้นบนและลงล่างเท่าๆกัน คือ 40-60 % General Diffuse เป็นการกระจายแสงรอบตัว และ Direct – Indirect Lighting มีแสงบางส่วนในแนวนอน (การติดตั้งดวงโคมระบบนี้จะต้องห้อยใต้ฝ้าไม่น้อยกว่า 12 นิ้ว)

- Semi – Direct Lighting การให้แสงสว่างลงด้านล่างมากกว่าด้านบน คือ 60-90 % และ 10-40 % ให้ฝ้ามีความสว่างเล็กน้อย

- Direct Lighting – Spread การให้แสงสว่างลงด้านล่างเพียงอย่างเดียว 90-100% ด้านบนจะมีเพียงการสะท้อนของแสงบ้าง ทำให้ผนังและฝ้าเพดานส่วนที่อยู่เหนือวงโคมมืด

- Directing Lighting - Concentrating การให้แสงสว่างลงด้านล่างเพียงอย่างเดียว 90-100% แสงที่ส่องลงมาเน้นเฉพาะจุด ไม่เป็นลักษณะแผ่ในแนวนอน

สายไฟฟ้าแรงสูงที่ต่อจากสายหลักของการไฟฟ้านครหลวงเข้าอาคารใช้สายเคเบิลร้อยในท่อ Rigid Stet Conduct ฝังในดินต่อเข้าในห้อง Voltage Transformer ฝังติดตั้งในห้องเครื่องไฟฟ้า โดยมี High Voltage Transformer 2 ตัว ใช้กับเครื่องปรับอากาศ และใช้กับไฟฟ้ากำลัง/ไฟฟ้าแสงสว่าง และตู้ควบคุมการจ่ายกระแสไฟฟ้าสาหรับ Chiller

1. ไฟฟ้ากำลัง เป็นระบบ 300 โวลต์, 3 เฟส, 4 สาย สำหรับใช้เดินเครื่องอุปกรณ์

ปรับอากาศ

2. ไฟฟ้าแสงสว่างและกำลังเป็นระบบ 200 โวลต์, 1 เฟส สำหรับใช้กับไฟฟ้าแสงสว่าง 1 และเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ

3. ไฟฟ้าฉุกเฉิน ติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้ามีขนาดเพียงพอ ใช้กับแสงสว่างของอาคารเพื่อการทำงานอัตโนมัติ รวมทั้งอุปกรณ์ป้องกันและระบบสัญญาณกันภัยต่างๆ

ลักษณะโคมไฟแบบต่างๆที่ใช้ในการจัดแสดงงาน

1. ไฟ PAR 64 (Parabola)

เส้นผ่านศูนย์กลาง 8 นิ้ว ราคาถูก หลอดไฟที่นิยมใช้ทั่วไปมีกำลัง 1000 วัตต์ การใช้ไฟชนิดนี้ต้องมีการจัดวางระยะต่อกันเพื่อให้ไม่สว่างจ้า

2. Beam Projector หรือ Beam Light

ภายในจะมีแผ่นสะท้อนแสง แสงออกมาเป็นลำ

3. Fresnel

มีชิ้นส่วนเลนส์ Fresnel สามารถเลื่อนเข้า-ออก เพื่อปรับระยะระหว่างหลอดไฟ

4. PC Spot Light

ใช้เลนส์ PC ซึ่งนูนเกลี้ยงทำให้แสงที่ออกมาขอบคมชัดกว่า

5. Profile Spot

ปรับวงได้ ขอบคมชัดกว่า Pc Spotlight ให้ฉายรูปแบบลวดลายต่างๆ ซึ่งเป็นแผ่นโลหะเจาะรู เรียกว่า GOBO

6. Follow Spot

Profile ขนาดใหญ่ ไฟวิ่งตาม ขอบคมชัด มีช่องใส่ฟิลเตอร์ (ค่อยๆ สว่างขึ้นหรือมืดลง) มี Irich สำหรับโฟกัสแสงให้คมได้

7. Flood Light หรือ Strip Light

แสงจะบานมาก ทำหน้าที่ย้อมสีผนังที่เป็นฉากหลัง

7.1.4 ระบบป้องกันเสียงรบกวน

1. แยกห้องที่ต้องการความเงียบไปบริเวณที่ไม่มีเสียงรบกวน

2. บุวัสดุควบคุมเสียง design sound lock ทำให้เสียงเกิดการเบี่ยงเบน และพลังงานของเสียงลดลง

3. ฝ้าเพดานที่มีความหนาน้อยกว่า 6 มม. ไม่สามารถป้องกันเสียงได้

4. ทำลายแหล่งกำเนิดเสียง ควบคุมแหล่งกำเนิดเสียง

<u>การป้องกันเสียงจากด้านบน</u>

หลังคา 2 ชั้น ทำให้เกิดสุญญากาศซึ่งเสียงผ่านไม่ได้ ช่วยลดความดังได้ 20-50 dB การใช้ฉนวนดูดซับเสียง มี 2 ลักษณะ 1.ฉนวนที่สอดตรงกลาง 2.ฉนวนที่พ่นตามหลังคา

7.1.5 ระบบสุขาภิบาลและการบาบัดน้ำเสีย

ระบบจ่ายน้ำด้วยความดัน (Pressurized/Up feed System)

จ่ายน้ำโดยอาศัย การอัดแรงดันน้ำในระบบ ท่อประปาจากถังอัดความดัน (Air Pressure Tank) ถังเก็บน้ำบนดิน กรณีที่มีพื้นที่เพียงพอกับการติดตั้งอาจติดตั้งบนพื้นดิน บนอาคาร หรือบนหอสูง

ตาราง 7.2 แสดงความดันที่จำเป็นสาหรับเครื่องสุขภัณฑ์ (ที่มา : http://google.com)

เครื่องสุขภัณฑ์	ความดันที่จำเป็น (กก. / ตร.ซม.)	ความดันมาตรฐาน (กก. / ตร.ซม.)
โถส้วมใช้ฟลัชวาล์ว	0.7	
โถปัสสาวะใช้ฟลัชวาล์ว	0.4	
ก๊อกน้ำแบบปิดเอง	0.7	
หัวฝักบัว (แบบเข็ม)	0.7	1.0
หัวฝักบัวแบบธรรมดา	0.35	
ก๊อกน้ำธรรมดา	0.3	
เครื่องทำน้ำร้อน	0.25-0.7	

1. ระบบท่อน้ำทิ้ง (The Sanitary Drainage System)

- ระบบท่อน้ำโสโครก (Soil Piping System) คือ ทำหน้าที่ระบายน้ำจากเครื่องสุขภัณฑ์ประเภท โถส้วม โถปัสสาวะ Bed pan และ Bidet

- ระบบท่อน้ำทิ้ง (Waste Water Piping System) คือ ระบบท่อน้ำที่ทำหน้าที่ระบายน้ำจากเครื่องสุขภัณฑ์ประเภทอื่น

2. ระบบท่อระบายอากาศ (The Vent Piping System)

- เพื่อป้องกันไม่ให้ seal ของ trap ถูกทาลาย อันเนื่องจากเกิด siphonage และ back pressure
- เพื่อทาให้การไหลของน้าในท่อระบายน้าเป็นไปโดยสะดวก
- เพื่อให้มีการระบายอากาศในท่อระบายน้า
- ท่อน้ำทิ้งที่ไม่จำเป็นต้องมีท่อระบายอากาศคือ

ก. ความยาวท่อน้าทิ้งจากเครื่องสุขภัณฑ์ไม่เกิน 1.8 เมตร

ข. ขนาดท่อน้าทิ้งเล็กกว่า 75 มิลลิเมตร และไม่เกิน 3.00 เมตร

ค. ท่อขนาดใหญ่กว่า 100 มิลลิเมตร และยาวไม่เกิน 1.80 เมตร

- ท่อระบายอากาศสาหรับสุขภัณฑ์ที่มีจานวนเกิน 8 จุด ควรจัดให้มีท่อระบายอากาศเสริม

- ควรต่อท่อระบายอากาศเฉพาะสาหรับอ่างล้างหน้าและเครื่องซักผ้า เพื่อป้องกันการลักน้ำ

- ท่อระบายอากาศที่ต่อแยกจากท่อน้าทิ้ง ควรต่อท่อแยกสูงจากระดับของน้ำท่วมของเครื่องสุขภัณฑ์อย่างน้อย 150 มิลลิเมตร

- ปลายท่อที่เดินทะลุหลังคาควรสูง 0.15 เมตร หรือมากกว่าเหนือหลังคา

- ขนาดท่อระบายอากาศที่เล็กสุดควรเป็น 32 มิลลิเมตร และไม่ควรมีขนาดเล็กกว่าครึ่งหนึ่งของขนาดท่อระบายน้าทิ้ง หรือท่อน้ำโสโครก

3. ระบบท่อระบายน้าฝน (The Storm Water Drainage System)

แบ่งเป็นสองส่วนคือ ในส่วนของอาคาร และบริเวณโดยรอบอาคารที่มีพื้นที่หลังคาไม่เกิน 1000 ตารางเมตร ให้มีท่อระบายน้าฝนอย่างน้อย 2 จุด และส่วนที่เกิน 1000 ตารางเมตรควรมีช่องระบายน้าฝนอย่างน้อย 1 จุด

4. ระบบบำบัดน้ำเสีย

เลือกใช้การบำบัดโดยแบคทีเรียที่ใช้ออกซิเจน (Aerobic Bacteria) มีประสิทธิภาพในการทำงานค่อนข้างสูง ใช้เนื้อที่ค่อนข้างน้อย ควบคุมการทำงานง่าย

สรุปกระบวนการระบบบาบัดน้ำเสียของโครงการ

1. น้าโสโครกจากโถส้วมและโถปัสสาวะจะต่อเข้า Septic Tank

2. น้ำเสียจากอ่างล้างมือ ห้องน้ำ ห้องครัว จะต่อเข้าบ่อดักไขมัน

3. นำน้ำที่ได้จากข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ไปบำบัดโดยวิธีทางชีวะโดยแบคทีเรียที่ใช้ออกซิเจน

4. เติมคลอรีนลงในถังฆ่าเชื้อที่บรรจุน้ำที่ได้จากข้อที่ 3

5. สูบออกสู่ท่อสาธารณะ

7.1.6 ระบบป้องกันอัคคีภัย

1.การป้องกันอัคคีภัย

ติดตั้งระบบเตือนภัยแบบระบบเตือนควัน(Smoke Detector) และระบบตรวจจับความร้อน (Heat Detector) ระบบจะมีสัญญาณเตือนไปที่ Central Board ใช้ในส่วนจัดแสดงและคลังพิพิธภัณฑ์ และห้องที่มีสารไวไฟ เช่น ห้องสมุด

2. ระบบการหนีไฟ

ใช้บันไดหนีไฟที่อยู่บริเวณรอบนอก

3.ระบบการดับเพลิง

ใช้ถังดับเพลิงที่บรรจุสารเคมีแห้ง เช่นโฟม และ CO_2 เพื่อป้องกันวัตถุอันมีค่า และระบบหัวฉีดอัตโนมัติ(Sprinkler) เป็นการดับเพลิงด้วยน้ำ โดยสายดับเพลิงโดยตู้อุปกรณ์(Fire Hose Cabinet) ซึ่งมีความยาว 30 เมตรและสามารถต่อเชื่อมกันได้ทุกสาย

7.1.7 ระบบรักษาความปลอดภัย

1. ระบบโทรทัศน์วงจรปิด

- ระบบบันทึกภาพแบบดิจิตอล (Digital Video Recorder)

ภาพวีดีโอจะถูกบันทึกลงใน Hard Disk ค้นหาภาพได้รวดเร็ว ไม่ต้องเปลี่ยนเทป คุณภาพของภาพชัดเจนมาก สามารถดูภาพจากระยะไกล หรือผ่านข่ายสาย LAN ได้

- ระบบกล้องโทรทัศน์

- ระบบกล้องที่สามารถดูภาพย้อนแสงได้ (Super Back Light Compensation)

- ระบบกล้องที่สามารถดูภาพได้ทั้งในที่มืดและที่สว่าง (Day-Night Camera)

- ระบบบริหารจัดการ (CCTV Management system)

2.การป้องกันโจรกรรม

สัญญาณแจ้งภัยสามารถแจ้งสัญญาณตรงไปที่ รปภ. และส่งสัญญาณไปที่สถานีตำรวจใกล้เคียง เสียงสัญญาณไซเรนจะต้องดังไปทั่วบริเวณ

- ระบบกั้นทางรถเข้า – ออกบริเวณทางเข้า (Barrier)

ควบคุมความเร็วและจานวนในการเข้า-ออกของรถ สามารถเชื่อมต่อกับระบบ CCTV กล้องวงจรปิด

7.1.8 ระบบกำจัดขยะ

มีห้องเก็บรวมขยะ เพื่อให้เป็นที่เก็บรวบรวมขยะก่อนการขนย้ายไปกำจัด โดยการแยกประเภทขยะตามลักษณะ เช่น ขยะเปียก, ขยะแห้ง, ขยะที่สามารถแปรรูปและนำกลับมาใช้ใหม่, ขยะที่เป็นสารเคมีหรือเป็นวัตถุมีพิษ

7.1.9 ระบบสื่อสาร

1. Private Automatic Branch Exchange (PABX หรือ PBX)

ติดต่อระหว่างภายนอกกับภายใน หรือภายในกับภายใน โดยผ่านเครื่องอัตโนมัติหรือพนักงาน สามารถติดต่อได้มากกว่า 50 คู่สาย

2. Intercom or Direct Speech System

ติดต่อโดยตรงระหว่างคู่สายภายใน สามารถรวมการติดต่อได้ถึง 64 คู่สาย

7.1.10 ระบบการขนส่งในอาคาร

1. ลิฟต์

- ลิฟต์โดยสาร (Passenger Elevator)

ลิฟต์โดยสารทั่วไป (อาคารที่มีความสูงเกิน 5 ชั้นขึ้นไป) บรรทุกผู้โดยสารตั้งแต่ 6-30 คน

(450 กก. – 2,000 กก.) โดยทั่วไปมีด้านกว้างยาวกว่าด้านลึก ประตูลิฟต์แบบ 2 บาน เปิดได้กว้าง 800-1100 มม. สูง 2100 มม.

- ลิฟต์บรรทุกของ (Fright Elevator)

มีความเร็วต่ำ บรรทุกน้ำหนักจำนวนมาก ตั้งแต่ 10-15 ตัน ส่วนมากใช้ในโรงงาน มีขนาดใหญ่กว่าลิฟต์โดยสาร และมีด้านลึกยาวกว่าด้านกว้าง ประตูลิฟต์แบบ 2-3 บาน หรือมากกว่า เปิดไปในทางเดียวกัน ขนาดประตูเปิดจะสูงกว่าลิฟต์โดยสาร 1,400 - 2,500 มม. สูง 2,100 มม.

แบ่งประเภทลิฟต์ตามความเร็ว สรุปได้ 3 ประเภท

1.) ลิฟต์ความเร็วต่ำ (Low Speed Elevator)

2.) ลิฟต์ความเร็วปานกลาง (Medium Speed Elevator)

3.) ลิฟต์ความเร็วสูง (High Speed Elevator)

โดยในโครงการจะใช้ลิฟต์ 1 ประเภทคือ ลิฟต์ความเร็วต่ำ (Low Speed Elevator) ซึ่งมีความเร็วตั้งแต่ 15 , 20 , 30 , 45 และ 60 เมตรต่อนาที

ตาราง 7.3 แสดงความเร็วลิฟต์ที่สัมพันธ์กับการใช้งาน

ความเร็ว (เมตร ต่อ นาที)	ประเภทของลิฟต์
15 ,20 ,,30	ลิฟต์ส่งอาหาร , ลิฟต์ส่งเอกสาร
30 ,40	บันไดเลื่อน ,ทางเลื่อน
30 ,40 ,60	ลิฟต์บรรทุกของ ลิฟต์บรรทุกเพียงคนใช้ ลิฟต์บรรทุกรถยนต์
45 ,60	ลิฟต์โดยสาร (อาคารสูงไม่เกิน 10 ชั้น)

<u>ชนิดของการขับเคลื่อน</u>

ไฮโดรลิกลิฟต์ (Hydraulic Elevator)

ใช้กับอาคารที่มีความสูงไม่เกิน 75 ฟุต หรือ 25 เมตร ความเร็วสูงสุดไม่เกิน 200 ฟุตต่อนาที หรือตั้งแต่ 0.12 เมตรต่อวินาที ถึง 1 เมตรต่อวินาที ลักษณะสำคัญของลิฟต์ประเภทนี้คือใช้ระบบลูกสูบและกระบอกสูบ เป็นตัวขับเคลื่อน มีห้องเครื่องลิฟต์จะอยู่ชั้นล่างของอาคาร

<u>ระบบควบคุมลิฟต์</u>

1. Collective ระบบปุ่มเรียก (call buttons)

2. Group collective ระบบที่เหมาะกับลิฟต์ที่มีจานวนเกิน 4 ตัว ควบคุมการทำงานโดย control gear รับคำสั่งเฉพาะทิศทางที่ลิฟต์เคลื่อนที่เท่านั้น

3. Programmed operation ลิฟต์จะเคลื่อนลงมาที่ชั้นล่างอาคารเสมอ หรือตำแหน่งกลางอาคาร ลิฟต์จะทำงานสัมพันธ์กับการเรียก

<u>2. บันไดเลื่อน</u>

ลักษณะการจัดวาง จัดวางแบบ Parallel interrupted arrangement (Two-way Traffic) ใช้กับอาคารที่มีผู้คนจำนวนมากและต้องการระยะเวลาน้อย

มาตรฐานความเอียงลาดของบันไดเลื่อนโดยทั่วไปนิยมเอียงทำมุม 30 องศา ความเร็วมาตรฐาน 125 ฟุตต่อนาที ความกว้างโดยทั่วไป 32, 40, 48 นิ้ว วัดระหว่างราวจับ

ตาราง 7.4 แสดงขนาดและประสิทธิภาพของบันไดเลื่อน (ที่มา : http://google.com)

		Passengers per Hour	
Step Width	Speed (fpm)	Maximum	Nominal
32 "	90	5062	3750
	120	6750	5025
40-48"	90	8100	6000
	120	10800	8025

7.2 รายละเอียดเกี่ยวกับการจัดพิพิธภัณฑ์

7.2.1 หลักในการจัดแสดง

1.เน้นที่วัตถุ (Object)

จัดให้วัตถุนั้นสะดุดตา โดยมีอุปกรณ์ประกอบต่างๆ

2.เน้นที่เรื่อง (Subject)

เน้นความสัมพันธ์ต่อเนื่องของเรื่อง ให้ผู้ชมได้ความรู้ความเข้าใจมากที่สุด

3.เน้นที่เทคนิค (Technique)

การใช้เทคนิค วิธีที่ทำให้ผู้ชมเกิดความพึงพอใจ เพลิดเพลิน สนุก ประทับใจ และได้รับความรู้ การสร้างบรรยากาศทางตรงและทางอ้อม เช่น การจัดแสดงต้องสัมพันธ์และต่อเนื่อง เรียงลำดับเข้าใจง่าย มีความกระจ่างชัด เรียบง่าย ไม่สับสน

4.เน้นที่ความปลอดภัย (Safety)

ความปลอดภัยต่อวัตถุสิ่งของ ทั้งโจรกรรม การชำรุดเสียหายจากกาปฏิบัติงาน และถูกทำลายโดยเชื้อโรค และตัวเร่งเร้าทางธรรมชาติสิ่งแวดล้อมให้เกิดความเสียหายไม่ปลอดภัย

7.2.2 การออกแบบห้องจัดแสดง (Exhibition Hall Planning)

1.การจัดห้องแสดงไม่ควรปล่อยให้ห้องโล่ง อ้างว้าง เพราะจะไม่ดึงดูดผู้ชม ทำให้ผู้ชมเดินผ่านไปอย่างรวดเร็วโดยไม่ได้สนใจ

2.การวางแผนไม่ว่าจะยักเยื้องอย่างไร ก็ควรเรียงลำดับเรื่องราวที่จัดแสดง

3.ขนาดของแผง ตลอดจนสีที่ใช้ทาแผง ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของห้องแสดง ควรเป็นสีที่มองแล้วมีความเย็นสบายตาสบายใจชวนมอง

4.ผังของห้องแสดง ไม่ควรยักเยื้องเกิดไปจนทำให้ผู้ชมรู้สึกว่าหลงทาง เพราะอาจทำให้ขาดความตั้งใจในการดูวัตถุที่จัดแสดง

5.เนื้อที่ระหว่างแผงแต่ละตอน ควรมีช่องว่างให้ผู้ชมเคลื่อนไหวอย่างสะดวก และเคลื่อนไหวไปโดยรูปแบบของผนังโน้มนำคนโดยอัตโนมัติ

6.ควรจัดให้แผงแสดงแต่ละตอนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยผู้ชมอาจเคลื่อนไหวไปตามความต้องการของนิทรรศการ หรือเลือกชมตามความสนใจของตนเอง

7.2.3 บรรยากาศของห้องแสดงงาน (Gallery's Atmosphere)

1. เร้าใจในด้านความงาม (Aesthetic) วัตถุจัดแสดงมีความน่าสนใจ
2. เร้าใจให้เกิดความเพลิดเพลิน (Romantic) เป็นขั้นตอน ไม่เป็นห้องโล่งและยาว
3. เร้าใจให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น (Interlectual) การใช้สื่อผสมในการนำเสนอ การหยุดอ่านคำถาม และหาคำตอบจากการแสดง

7.2.4 การจัดระบบสัญจรภายในห้องแสดง

1. การสัญจรติดต่อทั่วไป

การสัญจรติดต่อของผู้เข้าชม ควรเข้าจากทางด้านหน้าเป็นทางเข้าใหญ่ทางเดี่ยวซึ่งสามารถเห็นได้ง่าย การจัดให้ผู้เข้าชมงานทางเดียวโดยไม่มีการสวนทางกลับ ทำให้ชมงานได้อย่างทั่วถึง และการไหลเวียนของผู้ชมงานเป็นไปอย่างต่อเนื่องไม่ติดขัด การจัดทางสัญจร ควรจัดการเดินชมแบบทวนเข็มนาฬิกา โดยผู้เข้าชมจะเดินทางขวาก่อน ทางซ้ายจะแสดงสิ่งที่มีความสำคัญน้อย การจัดทางสัญจรแบบนี้ทำให้ควบคุมง่าย แต่เกิดความเบื่อหน่าย ดังนั้นการจัดควรอยู่ในระบบอย่างมีระเบียบ เพื่อลดความสับสนและจัดให้มีจุดพัก รวมทั้งจัดจุดดึงดูดความสนใจเป็นระยะๆ

2. การสัญจรของส่วนบริการ

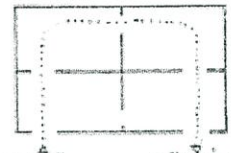
ทางเข้าออกสำหรับสิ่งของ ควรอยู่ทางด้านข้างหรือด้านหลังอาคาร สามารถนำเข้าสู่ห้องแสดง ห้องเก็บของ หรือห้องประกอบได้โดยตรง ควรมีลิฟต์สำหรับส่งของขนาดใหญ่ หรือของหนัก ในตำแหน่งที่เหมาะสม สะดวกแก่การเคลื่อนย้ายจากโรงปฏิบัติการไปส่วนแสดงงาน

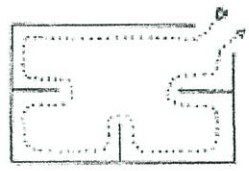
3. การสัญจรติดต่อของเจ้าหน้าที่

อาคารขนาดใหญ่ควรจัดทางเข้าออกเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะ ส่วนฝ่ายบริการควรจัดให้สามารถติดต่อกับหน่วยงานแผนกซ่อม ออกแบบ และส่วนเก็บแสดงงานได้ เพื่อความสะดวกในการตรวจเช็ค และควบคุมดูแล

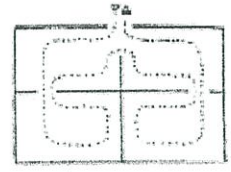


ภาพที่ 5.1 เป็นการจัดทางสัญจรที่ไม่ดี ทำให้ผู้ชมชมงานได้ไม่ทั่วถึง

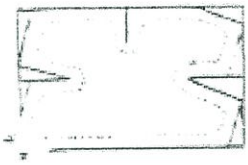




ภาพที่ 5.2 เป็นการจัดทางสัญจรที่ดีทำให้สามารถชมงานได้ทั่วถึง



ภาพที่ 5.3 เป็นการจัดทางสัญจรที่มีระเบียบน่าชม



ภาพที่ 5.4 แสดงการปรับปรุงการจัดแสดงจากภาพที่ 5.3



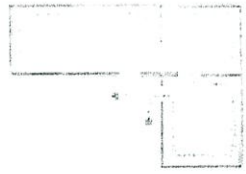
ภาพที่ 5.5 ทางออกชิดกันเกินไปทำให้ส่วนที่เหลือของห้องกลายเป็นส่วนที่ไม่สำคัญ



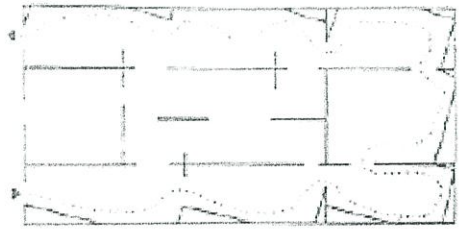
ภาพที่ 5.6 ทางออกอยู่ห่างจากทางเข้าทำให้ผู้ชมชมงานได้เกือบทั้งห้องประมาณ2/3 ของห้อง



ภาพที่ 5.7 ทางออกที่ดี ทำให้ผู้ชมชมงานได้เกือบทั้งหมด



ภาพที่ 5.8 การจัดทางเข้าออกที่เหมาะสมกับห้องแสดงทั้ง3 ห้อง



รูป 7.1 ตัวอย่างการจัดผังแสดงเส้นทางสัญจรภายในห้องแสดงงาน

(ที่มา : http://google.com)

7.2.5 แนวทางในการคำนวณหาค่ามาตรฐานของการจัดแสดงงาน

1. ระดับสายตา

ต้องกำหนดช่วงอายุของผู้เข้าชม และคำนวณหาระดับสายตาที่สูงที่สุด และต่ำสุดของช่วงอายุที่กำหนด

2. ระดับชั้น และระดับของวัตถุที่ใช้จัดแสดง

ใช้ระดับสายตาสูงสุด-ต่ำสุด รวมทั้งใช้มุมสำหรับการมองวัตถุของการแสดงนิทรรศการในการคำนวณหาการเปลี่ยนระดับของพื้น ภายในพื้นที่แสดงงานเดียวกันหรือต่างพื้นที่ รวมทั้งต้องกำหนด ความสูงของ Display Base/Plinth ที่มากที่สุด

3. พื้นที่ของส่วนแสดงงาน

ใช้พื้นที่ในการมองวัตถุ และทางสัญจรเพื่อที่จะหาพื้นที่รวมทั้งหมดของการจัดแสดงแห่งหนึ่งๆ

4. รูปร่างของพื้นที่แสดงงาน

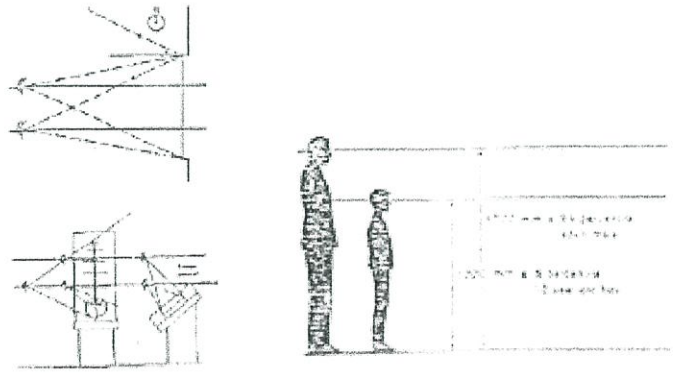
เกิดจากการเข้าถึงส่วน Exhibition ที่สำคัญแต่ละอย่าง และการซ้อนทับกันของพื้นที่สำหรับชมงาน และพื้นที่ที่เป็นทางสัญจร รวมทั้งรูปแบบการจัดแสดงงานที่น่าสนใจ ประหยัด และเหมาะสมของพื้นที่แสดงงาน

5. ความสูงของเพดาน/ผนัง

จากการพิจารณาถึง Dimension ของชิ้นงานที่จะจัดแสดงในแต่ละส่วน เพื่อเป็นตัวกำหนดความสูงที่ต่ำที่สุด ในการกำหนดความสูงของเพดาน ต้องเผื่อพื้นที่สำหรับการติดตั้งอุปกรณ์ และเก็บชิ้นงานที่สะดวก

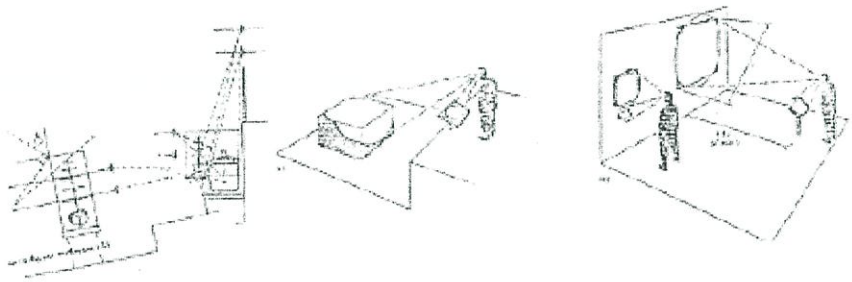
6. ขนาดช่องทางเข้า

พิจารณาจากชิ้นงานที่ใหญ่ที่สุด อุปกรณ์ที่ใช้ในส่วน Exhibition แต่ละอัน เช่น Furniture, Fitting, Exhibit หรือ Component ต่างๆ รวมทั้งควรสะดวกต่อการนำเครื่องมือทำความสะอาด ด้วย



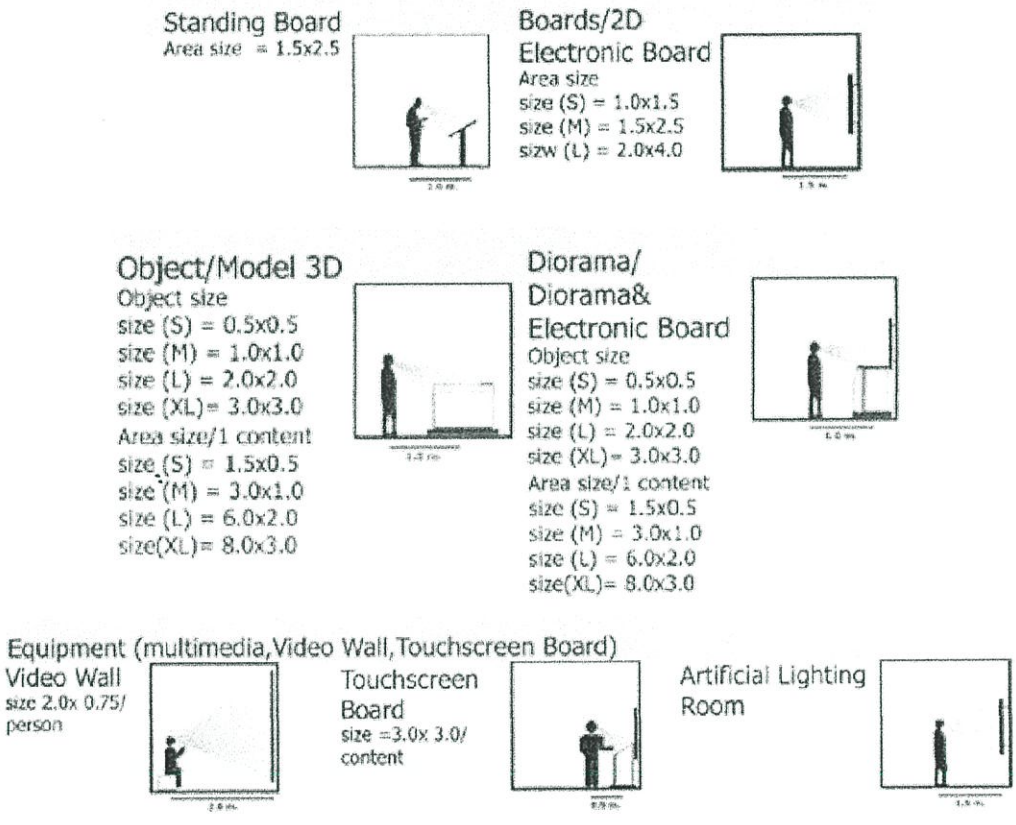
รูป 7.2 การกำหนดระดับสายตา ได้มาจากการกำหนดช่วงอายุของผู้เข้าชม

(ที่มา : http://google.com)



รูป 7.3 ความสัมพันธ์ระหว่างระยะที่ใช้ในการดูงานและการอ่าน Graphic

(ที่มา : http://google.com)



รูป 7.4 ความสัมพันธ์ระหว่างระยะของผู้ชม กับชิ้นส่วนงานแสดงแต่ละรูปแบบจัดแสดง

(ที่มา : http://google.com)

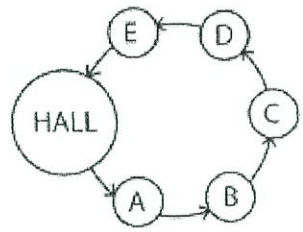
7.2.6 ระบบการจัดห้องแสดง

1) Room to Room Arrangement

การจัดห้องแสดงที่ผู้ชมเดินจากห้องหนึ่งไปยังอีกห้องหนึ่งเรื่อยไปจบครบการแสดงโดยไม่ต้องย้อนกลับ ทำให้ชมได้ทั่วถึงตามลำดับ อาจจะใช้ห้องใหญ่แล้วกั้นเป็นส่วนๆ

<u>ข้อดี</u> จัดง่าย ประหยัดเนื้อที่ ไม่มีปัญหาเรื่องการเคลื่อนตัวของผู้ชม

<u>ข้อเสีย</u> เมื่อปิดห้องใดห้องหนึ่งแล้วจะกระทบกระเทือนห้องอื่น และผู้ชมไม่สามารถเลือกชมเฉพาะส่วนหนึ่งส่วนใดได้



รูป 7.5 ห้องแสดงแบบ Room to Room Arrangement

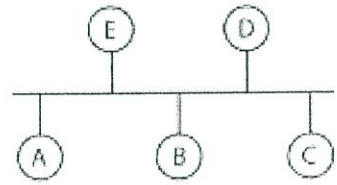
(ที่มา : http://google.com)

2) Corridor to Room Arrangement

การจัดกลุ่มห้องแสดงแบบทางเดินยาว มีทางแยกออกไปยังห้องจัดแสดต่างๆ แต่ละห้องมีทางเข้า-ออกโดยตรงไม่ต้องผ่านห้องอื่น ส่วนทางเดินอาจจะใช้เป็นที่จัดแสดงได้

ข้อดี ผู้ชมสามารถเลือกชมนิทรรศการเฉพาะส่วนได้ตามความพอใจ

ข้อเสีย การแสดงอาจไม่ต่อเนื่อง เป็นการขัดจังหวะการแสดง และเปลืองเนื้อที่ส่วนที่เป็นทางเดิน



รูป 7.6 ห้องแสดงแบบ Corridor to Room Arrangement

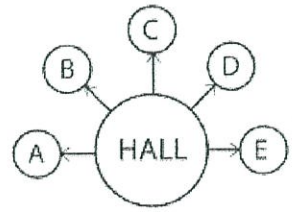
(ที่มา : http://google.com)

3) Nave to Room Arrangement

การจัดกลุ่มห้องแสดงมีห้องโถงเป็นจุดศูนย์กลาง และมีห้องแสดงงานอยู่โดยรอบ

ข้อดี ผู้ชมสามารถเลือกชมนิทรรศการเฉพาะส่วนได้ตามความพอใจ

ข้อเสีย กรณีที่ผู้ชมมาก อาจเกิดปัญหาการเคลื่อนตัวของคนได้



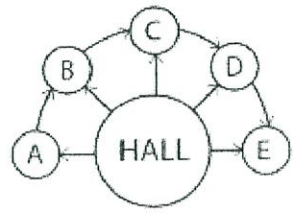
รูป 7.7 ห้องแสดงแบบ Nave to Room Arrangement

(ที่มา : http://google.com)

4) Central Arrangement

การรวมการจัดห้องแสดงทั้ง 3 ระบบเข้าด้วยกัน โดยมี Court หรือห้องโถงเป็นตัวกลางแยกเข้าสู่ห้องต่างๆ แต่ละห้องสามารถติดต่อถึงกันได้

ข้อดี สามารถปิดบางส่วนได้โดยไม่มีผลกระทบส่วนอื่นมากนัก สามารถเลือกชมเฉพาะส่วนได้ โดยมากมักเลือกการจัดแบบนี้ เนื่องจากมีความยืดหยุ่นมาก



รูป 7.8 ห้องแสดงแบบ Central Arrangement

(ที่มา : http://google.com)

7.2.7 การจัดแนวทางการสัญจร (Circulation)

ในพื้นที่การแสดงงานต้องกำหนด Circulation ที่แน่นอนเพื่อเป็นแนวทางในการชมของผู้เข้าชมส่วนใหญ่ แต่ควรเปิดโอกาสให้ผู้ชมเลือกเส้นทางสำหรับเข้าชมงานได้บ้าง จะเป็นการยืดหยุ่นให้แก่ห้องแสดงนิทรรศการ และไม่เกิดการบังคับเส้นทางเกินไป

ระบบ Circulation ภายในห้องนิทรรศการนั้น เมื่อพิจารณาตามลักษณะแกนสัญจรหลัก (Access) สามารถแบ่งออกได้ 2 ระบบ คือ

1) ระบบ Centralized System of Access

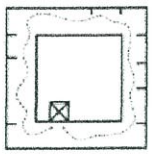
การจัดผังตามเส้นทางการเลื่อนไหลของผู้เข้าชม ผู้ชมจะเดินไปตามเส้นทางของตัวสถาปัตยกรรมจากจุดเริ่มต้นจนถึงจุดสุดท้าย อาจหยุดดูเป็นช่วงๆ ได้

ข้อดี ความสะดวกในการควบคุมดูแล ผู้ชมจะถูกชักนำไปตามเส้นทาง

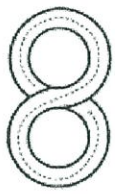
ข้อเสีย ถ้าสิ่งต่างๆ ที่จัดแสดงก่อนนั้นไม่ทำให้เกิดความประทับใจแก่ผู้ชม จะมีผลต่อสิ่งแสดงที่ต้องการชมโดยเฉพาะ



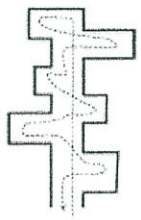
A Rectilinear Circuit การเคลื่อนที่ชมเป็นแนวตรง มักพบในพิพิธภัณฑ์แบบเก่า



A Twisting Circuit เส้นทางเดินเป็นวงจรแบบรอบโถงกลาง เข้าจากบันไดกลางซึ่งเชื่อมต่อระหว่างขั้น

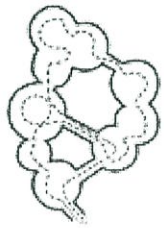


Weaving Freely Layout ผังรูปสานไปมาอย่างอิสระ - ปกติมักใช้ทางลาดเข้าช่วยและใช้องค์ประกอบที่น่าสนใจในการเป็นตัวชักนำ แต่ผู้ชมอาจจะหลงทางได้ถ้าลักษณะรูปทางเรขาคณิตเป็นแบบต่อเนื่องกันทั้งหมด

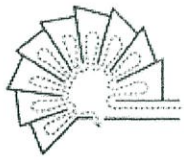


Comb Type Layout การวางผังที่มีทางเดินกลางเป็นหลัก มีให้เลือกชมในเวลาเดียวกัน ทางเข้าอาจจะมีใดทางหนึ่ง หรืออยู่ตรงกลาง ซึ่งผู้ชมสามารถไปทางซ้ายหรือขวาได้ทันทีเป็นการเพิ่มขอบเขตให้กับผู้ชม

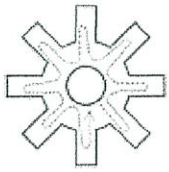
Chain Layout การวางผังแบบต่อเนื่อง เป็นการจัดโดยการนำหน่วยที่แตกต่างกัน เข้ามาต่อเชื่อมกัน



Fan Shape ทางเข้าจากกลางผังเป็นรูปพัด การจัดแบบนี้ทำให้มีโอกาสมากในการเลือกชม แต่ผู้ชมต้องตัดสินใจในการชมเร็ว แต่เป็นการบังคับจนเกินไปและจุดที่รวมเป็นจุดที่มีความวุ่นวาย

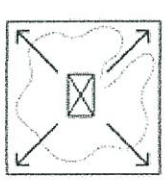


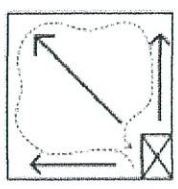
Star Shape การเข้าจากจุดศูนย์กลางของผังรูปดาว มีลักษณะคล้ายหวี ซึ่งผู้ชมไม่สามารถเลื่อนไหลไปได้อย่างสะดวก และสามารถแยกออกต่างหากได้ ความสมดุลของการจัดแกนจะทำให้เกิดปัญหาได้



Block Arrangement การเข้าสู่การจัดแสดงนิทรรศการในรูปบล็อกสี่เหลี่ยม มีการเปลี่ยนแปลงได้ดังนี้

- บล็อกใหญ่ให้ความสะดวกในการจัดแสดง จุดทางเข้าอยู่ตรงกลาง
- บล็อกเล็ก ทางเข้าจำเป็นต้องอยู่ริม เพื่อให้สามารถที่จะใช้พื้นที่ที่เหลือในการจัดแสดงได้อย่างเต็มที่

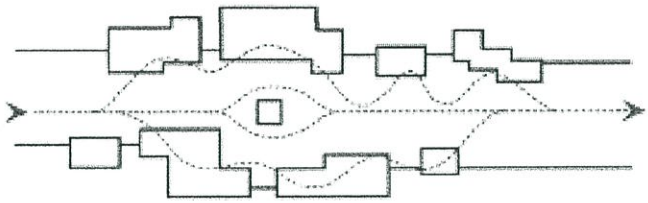




รูป 7.9 การจัดแนวทางการสัญจรระบบ Centralized System of Access
(ที่มา : http://google.com)

2) Decentralized System of Access

ระบบนี้จัดทางเข้า - ออก 2 ทางหรือมากกว่า ผู้ชมสามารถเดินชมได้อย่างอิสระ มีลักษณะเป็นทางเดินใจกลางเมือง ซึ่งตัวพิพิธภัณฑ์อาจเป็นส่วนหนึ่งของเมือง วิธีนี้อาจทำให้ผู้ชมไม่ได้ชมโดยครบถ้วนหรือไม่เป็นลำดับ ไม่เหมาะกับนิทรรศการที่มีเนื้อที่ของต่อเนื่องกัน รวมทั้งการควบคุมด้านความปลอดภัยทำได้ยาก เนื่องจากมีทางเข้าออกมากเกินไป



รูป 7.10 การจัดแนวทางการสัญจรระบบ Decentralized System of Access

(ที่มา : http://google.com)

7.2.8 ระบบความสัมพันธ์ของห้องจัดแสดง

1) Centralized Organization Space

การวางผังที่ให้ความสาคัญกับส่วนหนึ่งส่วนใดเป็นพิเศษ โดยพื้นที่จัดแสดงหลักเป็นจุดสนใจตรงกลาง และพื้นที่จัดแสดงรองอยู่ล้อมรอบ ระบบการจัดแสดงแบบนี้จะให้กระชับ

2) Linear Organization Space

การวางผังแบบเป็นลำดับที่ต่อเนื่องกันไป ซึ่งแต่ละส่วนอาจจะต่อเนื่องกันโดยตรงหรือมีพื้นที่อื่นๆ เป็นส่วนเชื่อมต่อก็ได้ การจัดแสดงแบบนี้จะทำให้พื้นที่ยาว มีระบบสัญจรชัดเจนเข้าใจได้ง่ายแต่ไม่เร้าใจ ซึ่งอาจทำให้การจัดแสดงโดยรวมไม่น่าสนใจเท่าที่ควร

3) Radial Organization Space

ลักษณะร่วมกันระหว่างแบบ Centralized และ Linear คือ มีส่วนจัดแสดงหลักเป็นจุดศูนย์กลาง และมีส่วนจัดแสดงรองแยกออกมาในลักษณะที่ต่อเนื่องกันเป็น Linear เป็นการวางผังที่ต้องใช้พื้นที่ค่อนข้างมาก

4) Clustered Organization Space

ลักษณะที่มีพื้นที่จัดแสดงหลายส่วนเกาะกลุ่มอยู่ด้วยกัน พื้นที่เหล่านี้อาจซ้ำหรือแตกต่างกันทั้งหมดก็ได้ มีแกนคล้ายแบบ Centralized หรือไม่มีก็ได้ โดยรวมแล้วเป็นการจัดแสดงให้เห็นถึงความหลากหลาย

5) Grid Organization Space

ลักษณะของพื้นที่ซ้ำๆมาประกอบกัน โดยรวมจะเป็นตารางหรือส่วนของตาราง มีความเร้าใจค่อนข้างน้อย เหมาะกับการแสดงเรื่องราวที่ไม่เน้นความหวือหวาต้องการความรู้สึกสงบ

7.2.9 ระบบเทคโนโลยีมัลติมีเดียที่ใช้ในการจัดแสดงงาน

- เทคโนโลยีเกี่ยวกับเสียง (Audio Technology) ทั้งเสียงพูด และเสียงดนตรี ตั้งแต่การประมวลผล การแสดงผล การจัดการต่างๆ เช่น การบีบอัดสัญญาณ การสื่อสาร การส่งสัญญาณ

- เทคโนโลยีเกี่ยวกับวีดิโอ (Video Technology) ได้แก่ การจัดเก็บ การประมวลผล การปรับแต่ง การใช้งาน การเรียกหา สืบค้น การส่งกระจาย มาตรฐานการบีบอัดสัญญาณ การเข้าและถอดรหัส การส่งข้อมูล การทางานร่วมกับสื่ออื่นๆ

- เทคโนโลยีรูปภาพ (Image Technology) การพัฒนา และประยุกต์ใช้ภาพ การจัดการฟอร์แมต คลังภาพ การค้นหา การสร้าง และตกแต่งภาพ

- เทคโนโลยีข้อความ (Text Technology) เกี่ยวกับข้อความหรือตัวอักษร ทั้งการใช้ และลักษณะรูปแบบของ ข้อความแบบต่างๆ

- เทคโนโลยีภาพเคลื่อนไหวและภาพสามมิติ (Animation & 3D Technology) เป็นเทคโนโลยีเกี่ยวกับการแสดงผล ด้านภาพเคลื่อนไหวทั้งแบบ 2 มิติ และ 3 มิติ การสร้างภาพเสมือนจริง (VR - Visual Reality) การสร้าง ตกแต่ง ประมวลผล ใช้งาน

- เทคโนโลยีการพัฒนา (Authoring System Technology) คือ เทคโนโลยีที่พัฒนาเพื่อสร้างเครื่องมือสำหรับงานพัฒนามัลติมีเดีย ในรูปของซอฟต์แวร์ช่วยในการนำข้อมูล เนื้อหา (Content) เข้าไปเก็บตามสื่อรูปแบบต่างๆ ที่วางไว้เพื่อนำเสนอ เช่น การใช้เครื่องมือต่างๆ หรือการสร้างเครื่องมือใหม่ๆ

- เทคโนโลยีกับระบบการศึกษา การนำเอาเทคโนโลยีมัลติมีเดีย มาประยุกต์ใช้กับระบบการศึกษา ในรูปของ CAI - Computer Aided Instruction, CBT - Computer Based Training ตลอดจนงานประชาสัมพันธ์ โฆษณา ภาพยนตร์

- เทคโนโลยีการผลิต (Publishing Technology) การนำเอามัลติมีเดีย มาใช้ด้านงานพิมพ์ มีรูปแบบที่โดดเด่น และนำเสนอหรือพิมพ์ลงสื่อได้หลากรูปแบบ เช่น งาน DTP - Desktop Publishing, CD-ROM Title & Publishing

- เทคโนโลยีการกระจาย (Broadcasting & Conferencing) ส่งเกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ข้อมูล เผยแพร่สัญญาณ เช่น Conference, Multicasting Backbone

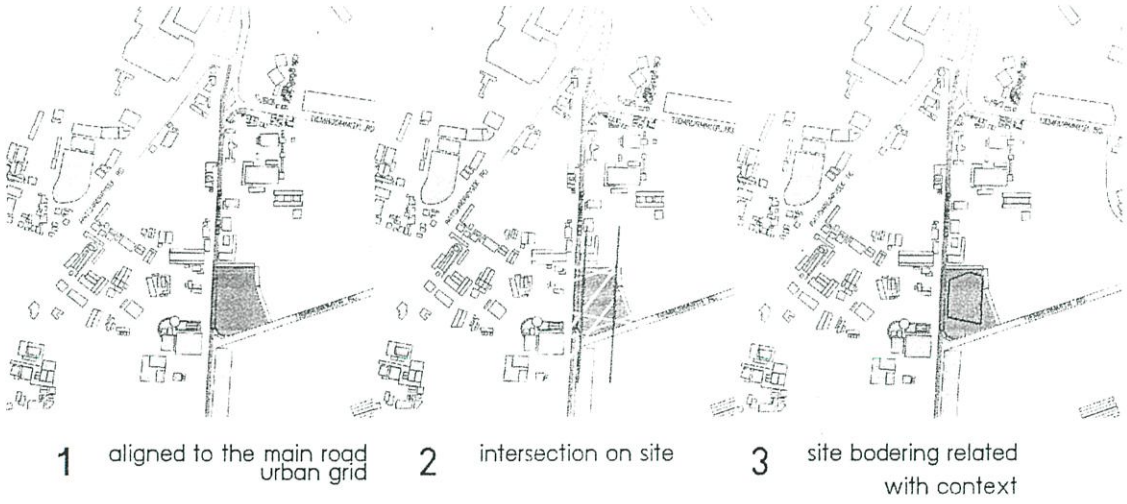
- เทคโนโลยีการจัดเก็บข้อมูล (Storage Technology) เนื่องด้วยข้อมูลด้านมัลติมีเดียมักจะมีขนาดใหญ่ ทำให้ต้องเกี่ยวข้องกับสื่อบันทึกข้อมูล ทั้งเกี่ยวกับรูปแบบของสื่อ รูปแบบการบีบอัดข้อมูล รูปแบบการบันทึกข้อมูล

บทที่ 8

การวิเคราะห์ และสรุปการออกแบบ

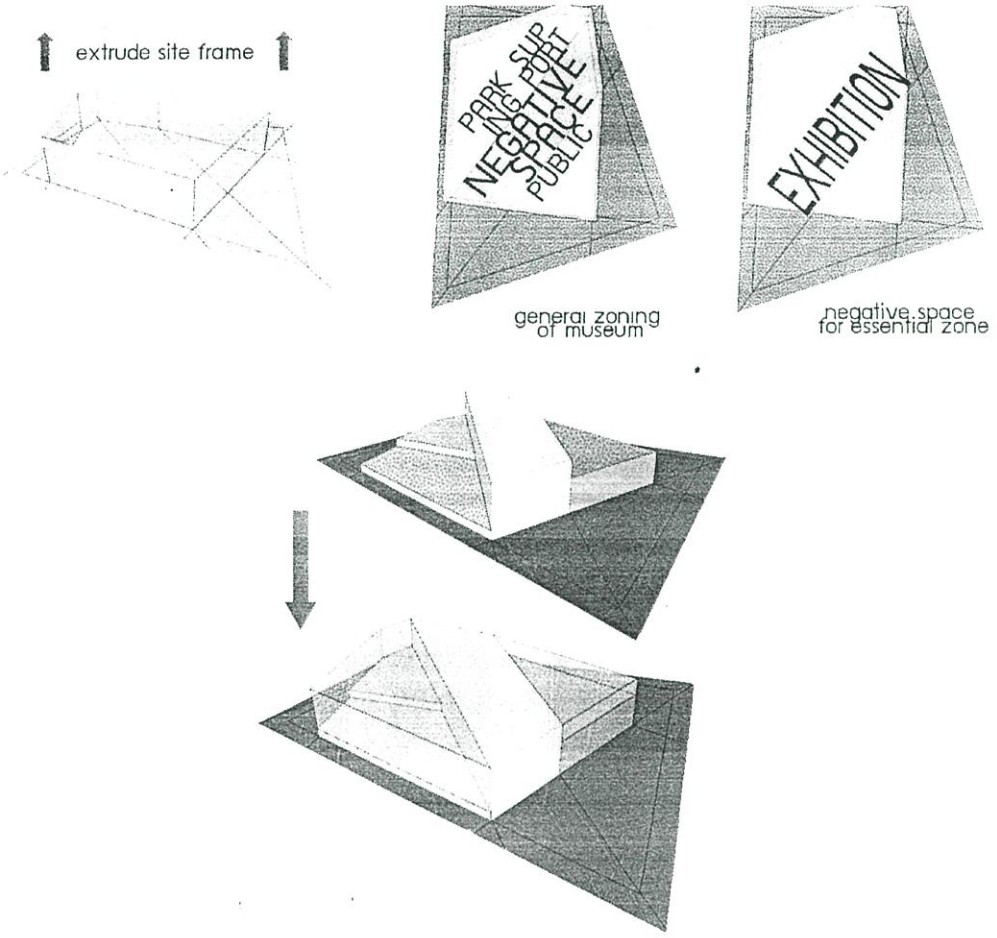
8.1 แนวความคิดในการออกแบบ

แนวคิด Filled-Up (เติมเต็ม) เติมเต็มชีวิต สังคม วงการ เติมเต็มส่วนที่ขาดหายไปให้สมบูรณ์ และเสริมสร้างสิ่งที่มีอยู่แล้วให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เนื่องจากตลกนั้นอยู่ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยมายาวนาน เป็นส่วนประกอบของศิลปะ/ศาสตร์/ศิลป์ การแสดงของไทยอย่างเป็นเนื้อเดียวกัน เช่น การแสดง ภาพยนตร์/ละคร ดนตรี/เพลง โฆษณา สื่อต่างๆ ฯลฯ และสังคมไทยเองก็มีกฎเกณฑ์ ค่านิยม ประเพณี บรรทัดฐานที่กำหนดไว้อยู่ก่อนแล้ว เช่น เรื่องราวของสถาบันชาติ/ศาสนา/พระมหากษัตริย์ ความเชื่อ การเคารพผู้อาวุโส การเมือง เป็นต้น ตลกเองก็สามารถเติมเต็มในเรื่องราวเหล่านี้ผ่านการล้อเล่น ล้อเลียนต่างๆ แต่สุดท้ายก็ยังต้องอยู่ในกรอบที่สังคมไทยกำหนดขึ้นเท่านั้น คือ ตลกมีขอบเขตที่ชัดเจนในการเล่นนั่นเอง



รูป 8.1 แนวความคิดการวางผังโครงการ
(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

โครงการมีส่วนร่วมกับบริบทเมืองเปรียบเสมือนตลกที่อยู่อย่างกลมกลืนและถ่อมตัว โดยกำหนดแกนเมืองจากถนนสายหลัก เพื่อหาจุดตัดระหว่างแกนที่เกิดขึ้นในที่ตั้งโครงการจะได้กรอบความสัมพันธ์ระหว่างที่ตั้งโครงการกับบริบทเมือง (ตัวแทนกรอบของสังคมไทยที่กำหนดขีดจำกัดของความตลกไว้)



รูป 8.2 แนวความคิดรูปทรงอาคาร

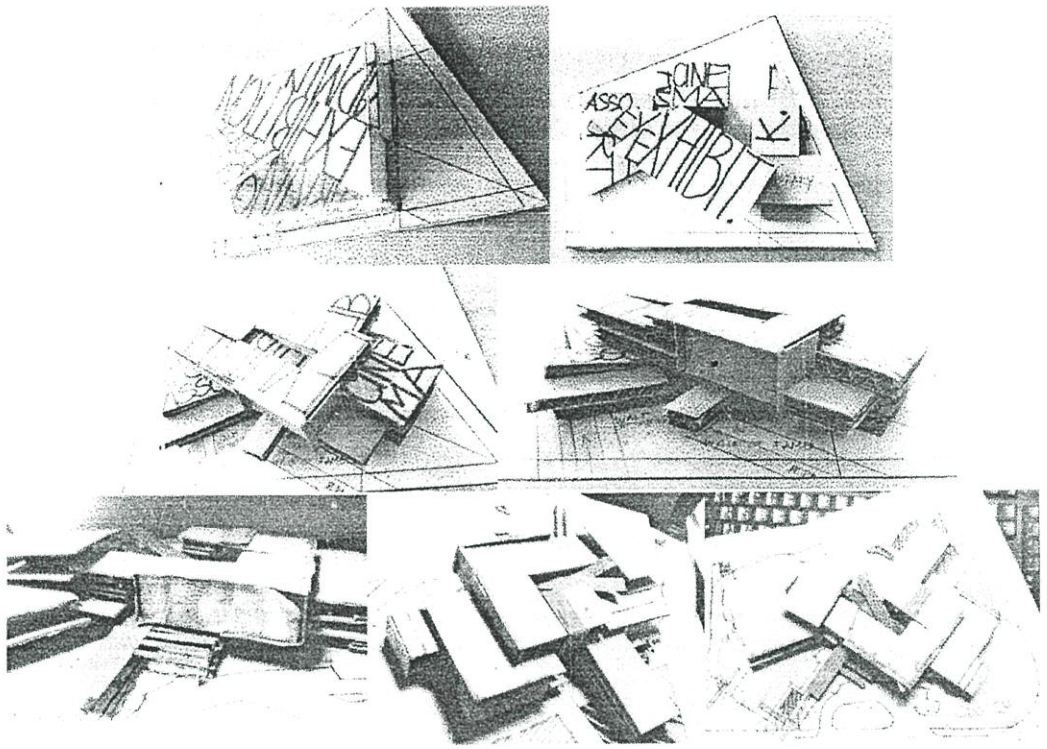
(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

แนวคิดการจัดผังโครงการ คือ การกำหนด zoning ที่ตายตัวของโครงการประเภทพิพิธภัณฑ์ เช่น parking, office, public, support/service เป็นต้น จากนั้นจะเกิดพื้นที่ negative space ตามแนวแกนของถนนสายหลักของเมือง และใช้ zoning exhibition เป็นตัวแทนของ "ตลก" เติมเต็ม (filled-up) ในส่วนพื้นที่ว่างนั้นๆ



รูป 8.3 zoning diagram

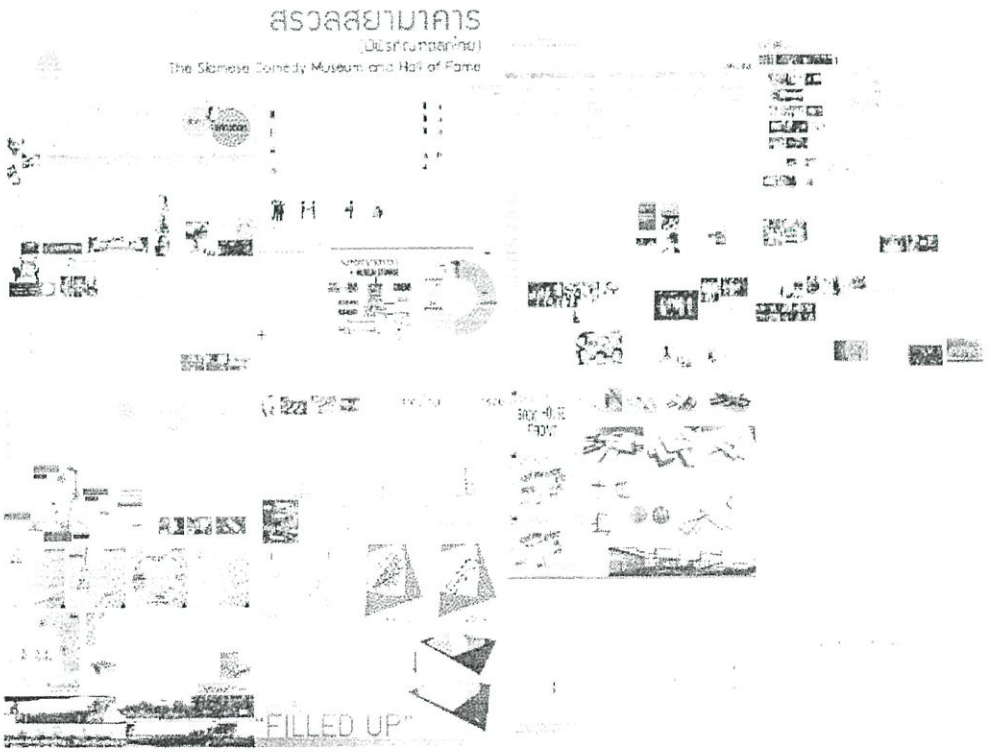
(ที่มา : จากการวิเคราะห์)



รูป 8.4 mass study

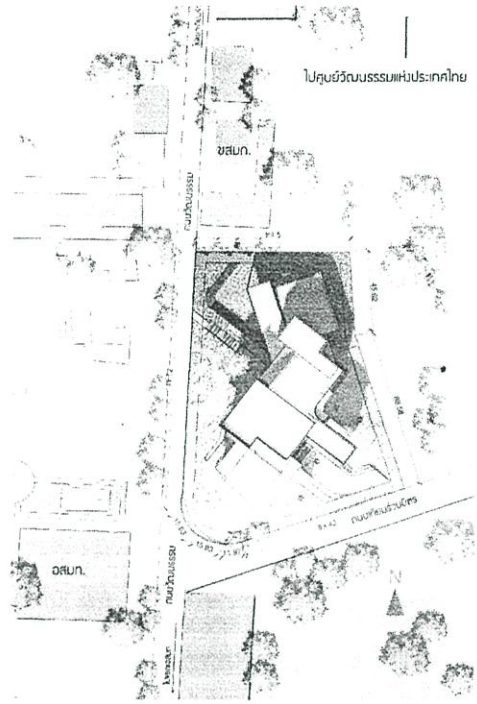
(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

8.2 ผลงานการออกแบบ



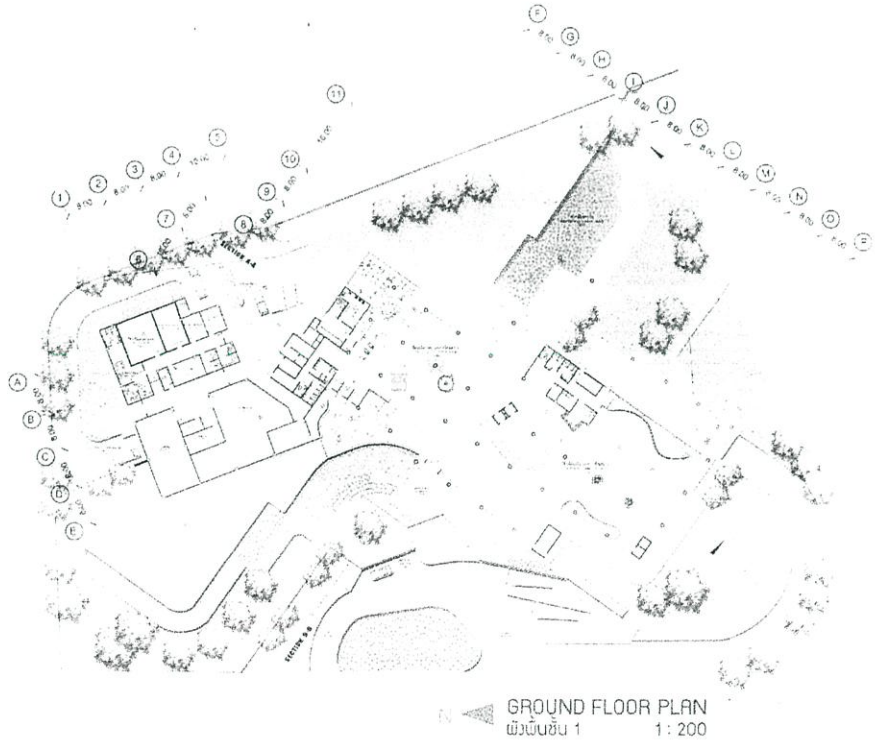
รูป 8.5 กระบวนการออกแบบ (design process)

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)



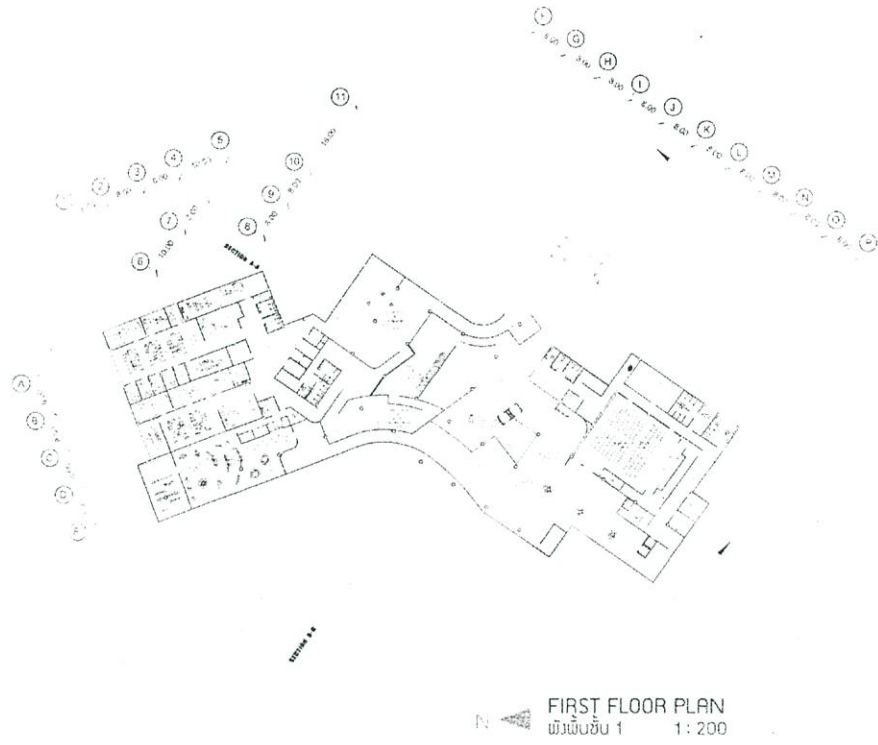
รูป 8.6 ผังบริเวณ (layout)

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)



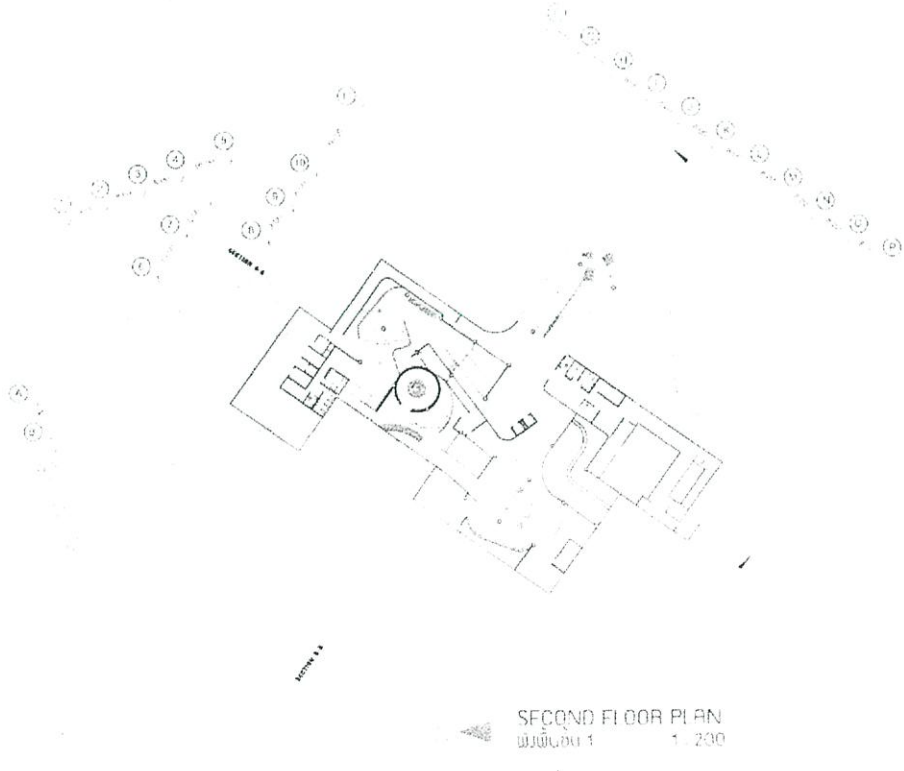
รูป 8.7 ผังพื้น (ground floor plan)

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)



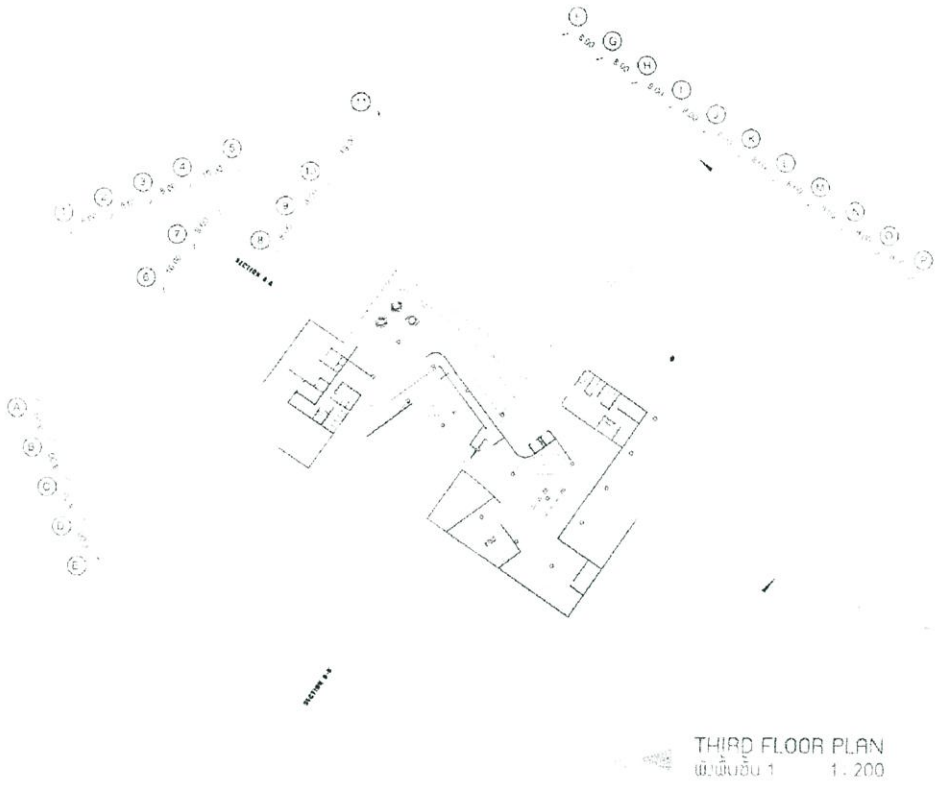
รูป 8.8 ผังพื้นชั้น1 (first floor plan)

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)



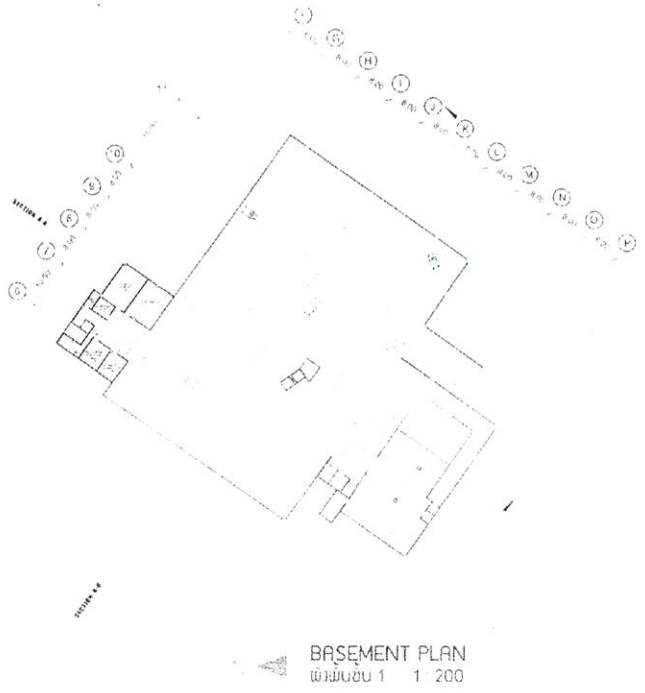
รูป 8.9 ผังพื้นชั้น2 (second floor plan)

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)



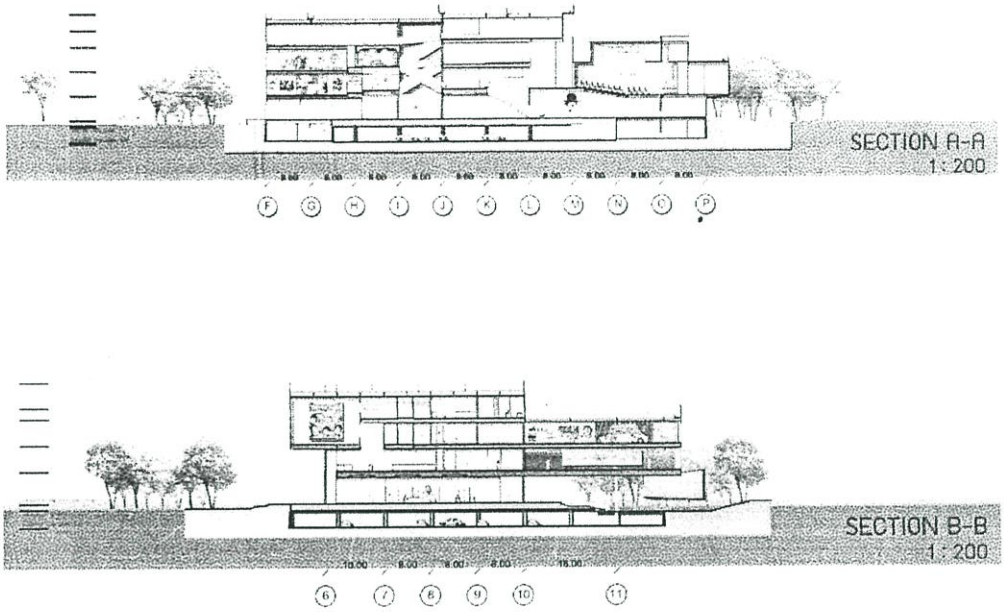
รูป 8.10 ผังพื้นชั้น3 (third floor plan)

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

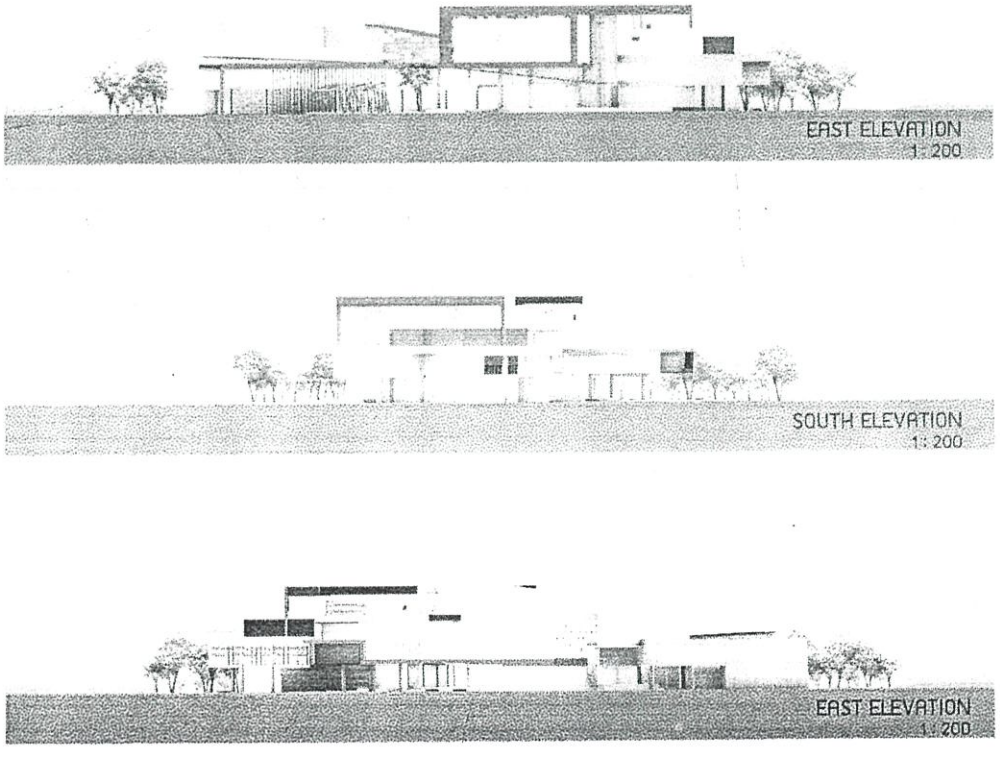


รูป 8.11 ผังพื้นชั้นใต้ดิน (basement plan)

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

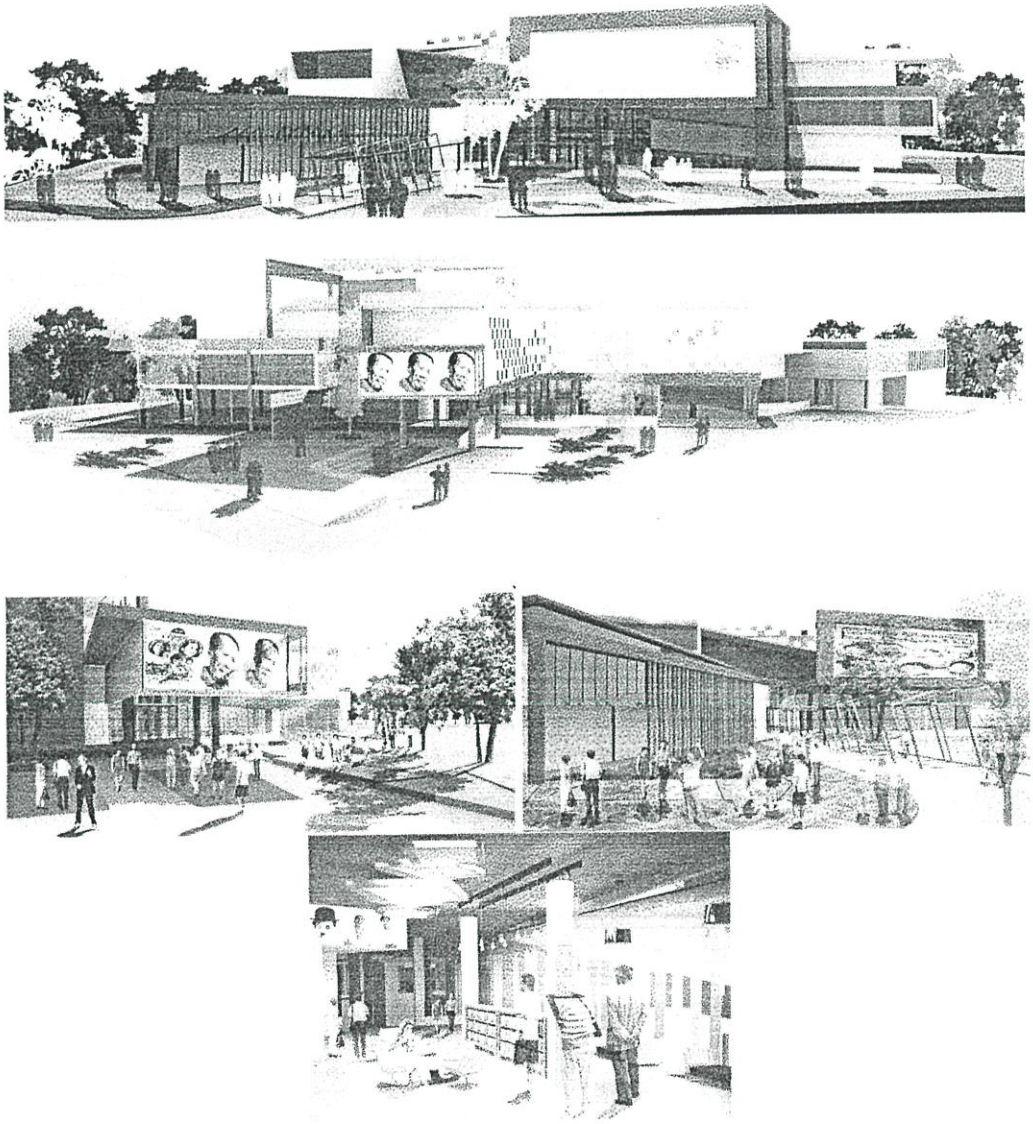


รูป 8.12 รูปตัด (section)
(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

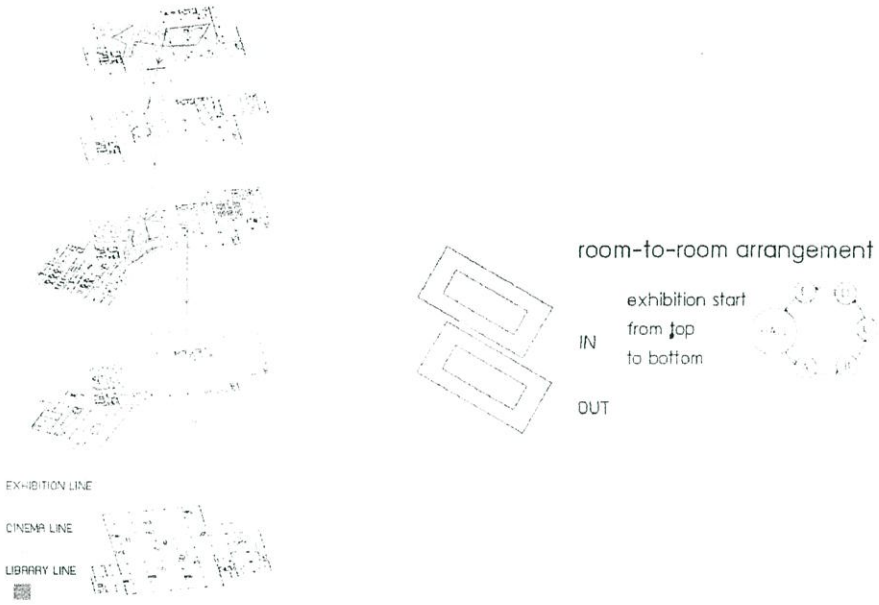




รูป 8.13 รูปด้าน (elevation)
(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

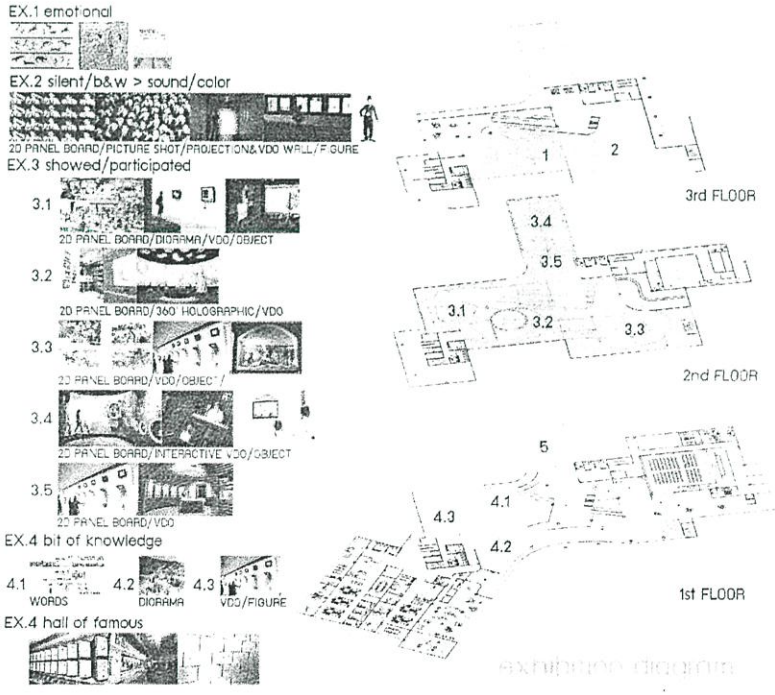


รูป 8.14 ทัศนียภาพ(perspective)
(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

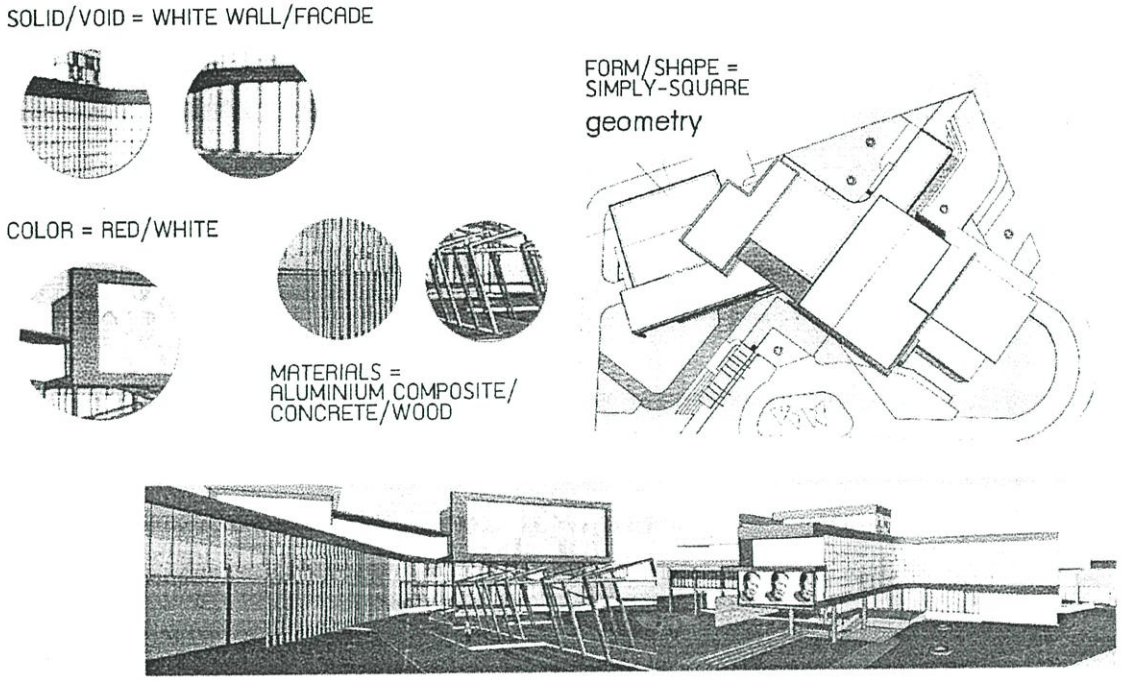


รูป 8.15 แนวคิดการจัดนิทรรศการ (exhibition diagram)
(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

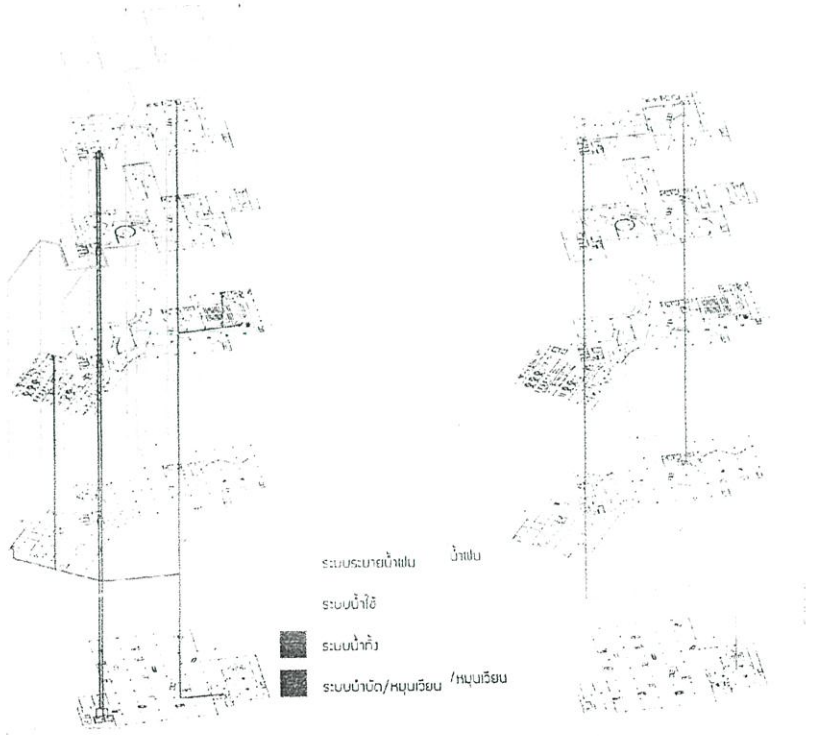
การจัดนิทรรศการอย่างต่อเนื่อง ไม่แยกออกเป็นส่วนๆอย่างชัดเจน ทำให้ผู้ชมได้ชมนิทรรศการครบถ้วน โดยจัดให้เข้าชมนิทรรศการที่ชั้นบนสุดก่อน แล้วค่อยๆเดินลงมาที่ชั้นล่าง โดยมีส่วนสนับสนุน คือ ลิฟท์และห้องน้ำอยู่ระหว่างจุดเชื่อมต่อของแต่ละนิทรรศการ

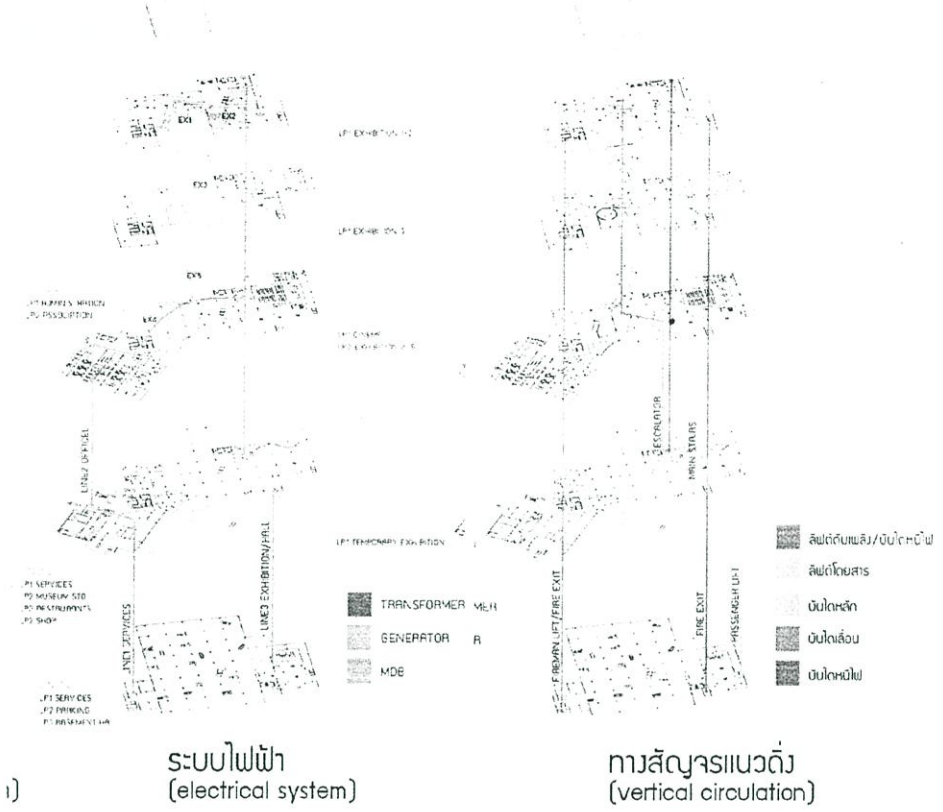


รูป 8.16 รายละเอียดการจัดนิทรรศการ (exhibition diagram)
(ที่มา : จากการวิเคราะห์)



รูป 8.17 แนวคิดการเลือกใช้วัสดุ
(ที่มา : จากการวิเคราะห์)





รูป 8.18 งานระบบประกอบอาคาร

(ที่มา : จากการวิเคราะห์)

ภาคผนวก ก

ทฤษฎี เรื่องตลก

ทฤษฎีตลกข้อที่ 1 ใช้ความคิดสติปัญญามากกว่าอารมณ์

การเรียกร้องให้ใช้ความคิดสติปัญญามากกว่าอารมณ์ เห็นได้ชัดเมื่อเป็น เรื่องของความตลก ขบขัน ที่เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อย เช่น เรื่องของ ชาวไทยภูเขา ชาวโปลิช ชาวไอริช หรือคนขาว, ชาวเกย์ องค์กรหรือสมาคมต่างๆ เช่น สมาคมสตรี เป็นต้น ฯลฯ ชนกลุ่มต่างๆเหล่านี้ ถูกทำให้เป็นเรื่องตลก ขบขันเกี่ยวกับความเสียๆหายๆของพวกเขา ซึ่งแท้ที่จริงแล้ว ชนกลุ่มต่างๆที่ประสบกับเรื่องเหล่านี้โดยตรงจะไม่รู้สึกสนุกสนานไปด้วย ทั้งนี้เพราะพวกเขาอาจจะถูกดูถูก อาจถูกสบประมาท และถูกกระทำอย่างไม่สุภาพ

โดยธรรมชาติ ผู้คนจะขานรับต่อการดูถูกเหยียดหยาม และความไม่สุภาพในลักษณะที่เป็นส่วนตัวมาก เช่น การก้าวร้าว หรือความโกรธแค้น ซึ่งเป็นเรื่องของอารมณ์และความรู้สึก ส่วนผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง เช่น คนที่ไม่ได้ถูกสบประมาท หรือคนที่บังเอิญได้ยิน คนพวกนี้จะขานรับต่อเรื่องดังกล่าว ในลักษณะที่เป็นวัตถุวิสัยมากกว่า มีมุมมองทางด้านสติปัญญา เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ และสามารถโต้ตอบกับได้หากว่าเขาต้องเผชิญหน้ากับมัน

ทฤษฎีตลกข้อที่ 2 เป็นเรื่องกลไกอัตโนมัติ

Henri Bergson กับความเรียงเรื่อง *Laughter* ทฤษฎีได้พัฒนาขึ้นมาบนความจริงในตัวมันเองที่ว่า แก่นแท้ที่ทำให้คนเราหัวเราะออกมาได้นั้น สร้างขึ้นมาโดยกลไกอัตโนมัติที่ไม่รู้จักยืดหยุ่นในเรื่องที่เราคาดหวังว่าจะปรับตัวได้และยืดหยุ่นได้

เป็นเรื่องที่ตลกเมื่อใครคนหนึ่งกระทำการในลักษณะหรือท่าทีไม่ เหมาะสมต่อสถานการณ์หรือสิ่งเร้าหนึ่งๆ เช่น ในละคร ตลกที่ใช้ไม้ตีกันแรงๆให้คนดูตลก เป็นต้น เป็นเรื่องสนุกเมื่อเก้าอี้ถูกดึงออกมาจากก้นของคนที่กำลังจะนั่งลง ทั้งนี้เพราะ เขาไม่สามารถที่จะปรับตัวในสถานการณ์นั้นได้นั่นเอง และยังคงนั่งลงไปด้วยกลไกอัตโนมัติ สุดท้ายก็ต้องตกเก้าอี้

ทฤษฎีตลกข้อที่ 3 เป็นเรื่องของมนุษย์ที่มีมาแต่กำเนิด

มีบางสิ่งซึ่งเป็นที่สนุกสนานเพียงเพราะมันได้เตือนผู้ดูทั้งหลายเกี่ยวกับความเป็นมนุษย์ ผู้ชมอาจหัวเราะออกมาเพราะการกระทำอันแปลกวิตถารของสัตว์ตัวใดตัวหนึ่ง เช่น ลิงชิมแปนซี ม้า หรือหมี เพราะพฤติกรรมของสัตว์พวกนั้นได้เตือนความทรงจำของเราเกี่ยวกับความเป็นมนุษย์บางอย่างนั่นเอง ดังนั้น สัตว์ต่างๆอย่างเช่น ชิมแปนซีและอุรังอุตัง บ่อยครั้งที่แต่งตัวในเสื้อผ้าอย่างมนุษย์เพื่อเพิ่มเติมความทรงจำของมนุษย์เอง

ทฤษฎีตลกข้อที่ 4 <u>ความไม่คาดฝันใน สิ่งที่เราคาดหวัง</u>

เรื่องตลก ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการไม่ลงรอย หรือสอดคล้องกัน ความไม่คาดฝันในสิ่งที่เราคาดหวัง, ความไม่ปกติในความเป็นปกติ, ความผิดแผกไป หรือไม่สามารถปรับตัวได้ ในสิ่งซึ่งได้รับการยอมรับแล้ว ในฐานะบรรทัดฐานทางสังคม ความเป็นมนุษย์และสังคม ขนบธรรมเนียม ศัพท์แสลง หรือสำนวน คำศัพท์ ในลักษณะสวนทาง ซึ่งการไม่ลงรอยกันจะถูกพบเสมอ

ปัญหาสำคัญ คือ บรรทัดฐานอะไรที่มีอยู่ และอะไรที่ล้าสมัยไปแล้ว หลายครั้งผู้คนที่ได้ยินเรื่องตลก ไม่สามารถรู้สึก ตลก ไปด้วยได้ ทั้งนี้เพราะความไม่รู้หรือเข้าใจบรรทัดฐานทางสังคมเห็นได้จาก ตลกฝรั่ง ซึ่งคนไทยฟังไม่รู้เรื่องหรือไม่ขำ เพราะไม่ทราบว่า เรื่องตลกนั้น ได้ละเมิดต่อบรรทัดฐานทางสังคมของฝรั่งอย่างไรนั่นเอง

ทฤษฎีตลกข้อที่ 5 <u>ความไม่สอดคล้องหรือเหมาะสมกับกาลเทศะ</u>

- เรื่องตามตัวอักษร (literalization) เรื่องตลกมาจาก การเป็นตัวแทนภาพของคำพูด และกระทำการในลักษณะตามตัวอักษร เช่น เมื่อ Max Smart (GET SMART) ขอเจ้าหุ่นยนต์ Hymie ว่า "give me a hand", Hymie ก็ดึงแขนข้างหนึ่งของมันออกมาแล้วส่งให้ อันนี้เป็นการตีความเชิงตรรกตามตัวอักษรตรงๆของหุ่นยนต์ Hymie.
- เรื่องการพลิกกลับ (reversal) คือ การพลิกผวนไปจากธรรมดา เป็นสิ่งที่ไม่คาดหวัง เช่น ตอนที่ Retief, ในนวนิยายวิทยาศาสตร์ของ Keith Laumer ในเรื่อง Retief and the Warlords, ได้ถูกควบคุมตัว เขาคิดไปว่าผู้จับกุมเขาคงจะนำตัวเขาไปทรมานอย่างแสนสาหัส แต่การณ์กลับกลายเป็นว่า เขาได้ถูกทำร้ายด้วยงานศิลปะสมัยใหม่ และภาพที่มีกลิ่นเกี่ยวกับความเหน็ดเหนื่อยที่ทุรนทุราย ขนมปังปิ้งไหม้ๆ ก๋วยเตี๋ยวผัดราดหน้า เนยแข็งที่มีกลิ่นเหม็น และชื่อเสียงอันเลวร้ายที่จะได้รับจากผู้คน
- ความมากจนเกินไป (exaggeration) การเกินเลยไปจากความเป็นจริงที่เข้ามาทดแทนความเป็นปกติ ธรรมดา ตัวอย่างเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งบรรดาตัวละครต่างมีปฏิกริยาเหนือไปจากความสัมพันธ์ที่เหมาะสม เช่น ภูเขาทั้งลูกหลุดไปจากเนินดิน ที่ก่อตัวขึ้นมาพร้อมๆกัน, การค้นพบของภรรยาขี้หึงเกี่ยวกับเส้นผมสีทองบนเสื้อคลุมของสามี ได้นำเธอไปสู่ฉากที่คิดขึ้นมาเองในใจของการนัดพบระหว่างสามีของตนและชู้รัก เป็นต้น

ความไม่เหมาะสมหรือถูกกาลเทศะที่สุด คือ การละเมิดเกี่ยวกับข้อห้ามต่างๆทางสังคม การฝ่าฝืนนี้สามารถปลุกให้คนหัวเราะได้มากที่สุด

ทฤษฎีตลกข้อที่ 6 <u>ไม่เป็นภัยอันตรายใดๆ หรือสร้างความเจ็บปวดต่อผู้มีส่วนร่วม</u>

ความตลก ขบขัน ที่ Aristotle กล่าวไว้ว่า "...ซึ่งจะต้องไม่เป็นเหตุให้เจ็บปวด หรือทำลายล้าง... มันอาจจะบีบคั้นแต่จะไม่มีความเจ็บปวด" เช่น ภาพการ์ตูนต่างๆถูกรับรู้โดยผู้ชมในฐานะที่

เป็นผู้มีส่วนร่วม แต่ต้องไม่เป็นอันตรายใดๆขึ้นมาจริงๆ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ความรู้สึกที่เป็นสุข ผู้ชมอาจจะถูกบิดเบือน แต่จะกู้ภาวะอารมณ์นั้นคืนกลับมาได้อย่างรวดเร็ว

ตัวอย่าง คือ Road Runner ตัวการ์ตูนของ Wanner Brother ซึ่ง Wile E. Coyote (หมาป่า)ได้ถูกทิ้งลงมา ถูกบดขยี้ ถูกตี ถูกหมุน ถูกบีบ ถูกอัด หรือไม่ก็ถูกทำโทษในความพยายามของมันที่จ้องจับ Road Runner แต่ต่อมา มันก็ได้รับการนำกลับมาปะติดปะต่อกันใหม่เพื่อรอที่จะถูกฉีกขาดอีกครั้ง ในตอนต่อไป จะเห็นว่า เจ้าหมาป่านี้ไม่ถูกทำลายลงอย่างถาวร ไม่ว่ากรณีใดก็ตาม

บรรทัดฐานนี้ถูกนำมาประยุกต์ใช้กับชีวิตจริง คือ เป็นเรื่องที่สร้างความสนุกสนาน เมื่อมีใครลื่นไหลและหกล้ม ผู้คนจะหัวเราะกันออกมาดังลั่น แต่ถ้าหากพวกเขารู้ว่า คนที่ลื่นหกล้มนั้นขาหักหรือพิการ เหตุการณ์นั้นจะก็ทำให้ผู้ชมหัวเราะไม่ออก

สวดคฤหัสถ์

สวดคฤหัสถ์ หรือ *สวดกะหัด* คือการสวดชนิดหนึ่ง เป็นการเล่นที่นิยมเล่นในงานศพ เล่นเลียนแบบการสวดพระอภิธรรมของพระสงฆ์ และเล่นในตอนดึกหลังจากพระสงฆ์สวดพระอภิธรรมเสร็จแล้ว กล่าวคือ ในสมัยก่อนนั้น เวลาบ้านไหนมีคนตายเพื่อนบ้านก็จะพากันไปช่วยพอตกกลางคืนจะนิมนต์พระมาสวดพระอภิธรรมศพที่บ้าน พระจะสวดจนสว่าง ถึงเช้าเจ้าภาพก็นิมนต์ท่านฉันเช้า พระสงฆ์ที่สวดจึงคิดหาวิธีสวดที่ทำให้คนฟังไม่หลับ คือ ให้มีบทตลกเข้าไปแทรกบ้าง จึงเป็นธรรมเนียมที่ยึดถือต่อๆ กันมา

ผู้เล่นสวดคฤหัสถ์มีทั้งพระสงฆ์และฆราวาส เรียกผู้สวดว่า "นักสวด" และเรียกผู้สวดคณะหนึ่งๆ ว่า "สำรับ" โดยแบ่งนักสวดเป็น 2 ประเภทคือ นักสวดอาชีพ และนักสวดสมัครเล่น นักสวดอาชีพมีทั้งสำรับพระสงฆ์ และสำรับฆราวาส สำรับหนึ่งมี 4 คน ที่นั่งสำหรับสวดเรียกว่า "ร้าน" ผู้ที่สวดทุกคนถือตาลปัตร ตั้งตู้พระธรรมข้างหน้า ตำแหน่งนักสวดทั้ง 4 คนนั่งเรียงจากซ้ายไปขวาของผู้ชมดังนี้

- *ตัวตุ๊ย* คือตัวตลก มีหน้าที่ทำความขบขันให้แก่ผู้ชม แต่ต้องอยู่ในแบบไม่ให้ออกนอกลู่นอกทางไป
- *แม่คู่* (หรือคอหนึ่ง) มีหน้าที่ขึ้นต้นบท และนำทางที่ ออกไปเล่นในชุดใดยังเป็นตัวชักไช้ให้เกิดความขบขันจากตัวตลกด้วย
- *คอสอง* มีหน้าที่เป็นผู้ช่วยแม่คู่ คอยชักสอดเพิ่มเติม
- *ตัวภาษา* เป็นตัวภาษาต่างๆ และตัวนาง หน้าที่นี้จะต้องร้องเพลงได้ดี พูดเลียนสำเนียงภาษาต่างๆได้ชัดเจน

โดยผู้แสดง 4 คน นั่งแสดงอยู่บนเตียงแคบๆ ตามความสั้นยาวพอเหมาะสำหรับ 4 คนนั่ง ส่วนเนื้อที่ด้านหน้าเตียงจะตั้งหีบพระธรรมพร้อมกับตะเกียงลาน 1 ดวง คล้ายพระสวดพระ

อภิธรรมศพหลังหีบพระธรรม การแสดงจะมีบทสวด "พื้น" อยู่ 4 อย่าง คือ พื้นพระอภิธรรม (สวดบทพระอภิธรรม) พื้นโพชฌงค์มอญหรือหับเผย พื้นพระมาลัย (สวดเรื่องพระมาลัย) และพื้นมหาชัย 1 แต่ที่นิยมใช้สวดกันอย่างแพร่หลาย คือ พื้นพระอภิธรรม สถานที่เล่นอาจเล่นตามวัดหรือเล่นที่บ้าน จะเล่นกันแต่ตอนค่ำ บ้างก็เลิกจนรุ่งสว่าง

เมื่อเริ่มสวดคฤหัสถ์นักสวดทั้งหมดจะใช้ตาลปัตรบังหน้า หากเป็นบทสวดคฤหัสถ์ของ "สำรับพระ" จะขึ้นต้นบทสวดสรรเสริญคุณพระรัตนตรัยพร้อมกัน 3 จบ แล้วจึงขึ้นบทสวดพระอภิธรรมสังคณี ตัวตุ๊ยจะขยับมือข้างหนึ่งออกท่ารำขณะที่ยังถือตาลปัตรอยู่ แม่คู่คนที่อยู่ใกล้จึงยึดมือไว้สักอึดใจหนึ่ง แต่ตัวตุ๊ยยังขยับมือรำอีกแต่จะเป็น 2 มือ หลังจากนั้นจึงมีการเจรจาระหว่างตัวตุ๊ยและแม่คู่ การเริ่มลองเสียงจะร้องว่า "เออเฮอะ เออๆๆๆ" หลายๆครั้ง ต่อจากนี้จึงขึ้นบท "เอ๋ย กุ ...สลา ฯลฯ" แล้วจึงสวดแยกออกร้องเพลง ตัวตุ๊ยกับตัวภาษาก็ขึ้นรำแสดงท่าทาง มีการตี และตบกันด้วยตาลปัตรบ้างตามสมควร แล้วจึงหันเข้าบทพระธรรม ตัวภาษาตีกลองเข้าจังหวะเพลง ตัวตุ๊ยเข้าแทรกประกอบ แล้วจึงร้องลำจีนกำกับท้ายกราวต่อจากนี้จึงแยกออกชุดจีน และชุดอื่นต่อไป ซึ่งการแสดงชุดต่างๆ มีอีกมากแล้วแต่ทางคณะ เช่น ชุดภาษาญวน มอญ แขก ลาว พม่า เขมร ฝรั่ง เพลงฉ่อย และละคร เป็นต้น ไม่มีการวางลำดับตายตัว ในการเล่นพื้นพระอภิธรรม ทั้งสี่คนจะสวดบทพระสังคิณี เริ่มจากบทสวดภาษาบาลี แล้วจึงเจือลำนำทีละน้อยจนเป็นลำนำล้วน เมื่อท้ายตู้กับหัวตู้แต่งตัวพร้อมแล้วจะร้องลำนำเป็นเรื่องต่างๆ เช่น ออกภาษาไทยจะเล่นเรื่องไกรทอง รามเกียรติ์ เป็นต้น ออกภาษาจีนนิยมเล่นเรื่องตั๋งโต๊ะ-เตียวเสี้ยน (สามก๊ก) ไกโซปุ่น และจีนไหหลำ ซึ่งเป็นการเจรจาโต้ตอบแบบจำอวด ออกภาษาลาวนิยมเล่นเพลงเส่เหลเมา ออกภาษาญวน ใช้บทสวดสังคโห และใช้เพลงญวนทอดแห เมื่อการเล่นสวดคฤหัสถ์เสื่อมความนิยมลงไป ได้มีอิทธิพลต่อการละเล่นในยุคต่อมาคือการเล่นจำอวด ปี่พาทย์ออกสิบสองภาษา การออกหางเครื่องลูกบทของมโหรี ปี่พาทย์ และเครื่องลูกบทของลิเก

จำอวด

นายธนิต อยู่โพธิ์ (จากหนังสือ *ศิลปละคอนรำหรือคู่มือนาฏศิลป์ไทย*) ได้ให้ความหมายของคำว่า "จำอวด" ไว้ว่า

"จำอวด" เป็นพวกที่เล่นตลกเอกเทศ ไม่ต้องแสดงร่วมกับอะไร จำอวดเข้าใจว่าเลียนแบบวิธีแสดงมาจากสวดคฤหัสถ์ เพราะมีเป็นชุด 4 คนอย่างเดียวกัน สวดคฤหัสถ์เล่นได้เพียงครึ่งตัว คือนั่งเล่นเท่านั้น หรือลุกขึ้นคุกเข่า แต่มือต้องถือตาลปัตรไว้ด้วยเสมอ นานๆ จะมียืน ผู้ที่ยืนโดยมาเป็นตัวตลก (ตุ๊ย) จึงจะยืนได้ ส่วนจำอวดนั้นยืนเล่นได้ตลอดไป ชุดหนึ่งแบ่งหน้าที่เป็น 4 เหมือนกับสวดคือ แม่คู่ 1 คอสอง 1 ภาษา 1 ตลก (ตุ้ย) 1 ชุดที่ขึ้นชื่อลือนามในยุคแรก ก็คือ ชุดเสมาทอง ซึ่งมีนาย เจริญ บุญยกลิ่น เป็นแม่คู่, นายตุ๋ย ชำนาญประดิษฐ์ เป็นคอสอง, นายอบ บุญติด เป็นภาษา, นายทิ้ง มาณมงคล เป็นตลก (ตุ๊ย) และมีนายฟ้อน คุ้มเดช เพิ่มจำนวนขึ้นอีกคนหนึ่ง

ต่อมาจึงมีผู้หญิงเข้าร่วมเล่นอีก 2 คน คือ นางชื่น เป็นตลก และนางพริ้ง เป็นภาษา ชุดนี้ดูเหมือนจะเคยเล่นสวดคฤหัสถ์มาเหมือนกัน อีกชุดเป็นชุดเด็ก แต่เดี๋ยวนี้เป็นผู้ใหญ่หมดแล้ว คือ ชุดสี่สมิง ชุดแรกนายเฉลิม บุณยเกียรติ เป็นแม่คู่, นายผล วรศริน เป็นคอสอง, นายเริ่ม เรียนรอบกิจ เป็นภาษา , นายสนิท เกษธนัง เป็นตลก (ตุ๊ย) ต่อมาเกิดมีชุดสี่สมิง เป็นชุดที่ 2 อีกชุดหนึ่ง นายสนิท เกษธนัง เป็นหัวหน้าเหมือนกัน แต่เพิ่มผู้เล่นเกินกว่า 4 คน คือ นายจำรัส สุวคนธ์ นายขวัญ สุวรรณะ, นายนาวา เฮงสมเกียรติ และนายล้อม สุขะกสิกร กับมีผู้หญิงด้วย คือ เขียน ไกรสกุล เป็นตัวตลก และละม้าย มัฆวิบูลย์ เป็นนา"วิธีเล่นจำอวด พอเริ่มเล่นเบิกโรง แม่คู่ออกมาก่อน กล่าวอารัมกถาเล็กน้อย แล้วก็เรียกคอสองออกมาซักเป็นที่สอง แล้วเรียกภาษาออกมาเป็นอันดับสาม ตลกออกสุดท้าย การแสดงจัดเป็นชุด คล้ายสวดคฤหัสถ์ มีชุดจีน ชุดแขก ชุดญวน ชุดโขน ชุดละคอน ฯลฯ เล่นให้ได้ตลกจะลอยคอกออกไปอย่างไรก็ได้ แม่คู่ออกมา "ปูพื้น" คือพูดแนะช่องให้ตลก "หยิบ" คือเล่นสอดให้เข้าเรื่อง การแสดงของตลกหรือจำอวดต้องอาศัยการร่วมชุด (team-work) เป็นสำคัญโขนโดยมากมัก จับชุดนางลอย ใช้เบญกายตัวโตๆ หนุมานตัวเล็กๆ พากย์ล้อๆ เล่นๆ ลงท้ายเบญกายจับหนุมานไป ละคอนก็เรื่องรณจักร หรือ ไกรทอง เล่นตลกตอนแต่งตัวม้วนชายกระเบนพลางคุยไปพลางจนรัดตัวแน่น ผัดหน้าใช้แป้งโปะลงไปกับหน้าให้ดูเลอะ บอกบทซ้ำๆ บ่อยๆ ต้นเสียงต้องรับตอบว่าได้ยินแล้ว ลูกคู่ ร้องทวนซ้ำอยู่ที่เดียว เหล่านี้เป็นตัวอย่าง ต่อมามีเล่นชุดหัดทหารใหม่ ชุดต่อกลอน ชุดส่งวิทยุ ชุดสั่งอาหารจีน ชุดคนตรีปาก ฯลฯ แล้วแต่คณะไหนถนัดอะไร ตามธรรมดามักมีดนตรีสลับเป็นดนตรีสากลบ้าง ดนตรีไทยบ้าง ก็มีฟ้อนหรือระบำไทย ซึ่งต่อมาสมัยนี้เรียกว่า "นาฏศิลป์" ถ้าเป็นดนตรีสากล ก็มีร้องเพลงไทยปัจจุบัน หรือเรียกว่า เพลงไทยสากล หรือเต้นรำระบำอย่างฝรั่งสลับ มาในขั้นหลัง ๆ นี้ คณะจำอวดมีผู้หญิงแสดงร่วมเพิ่มขึ้นอีก และผู้แสดงไม่จำกัดจำนวน อาจเป็นถึงขนาดละคอนโรงเล็กๆ เล่นเรื่องสั้นๆ ก็ได้

"คำว่า "จำอวด" นี้ ต่อมานายสนิท เกษธนัง ได้ขอให้ข้าพเจ้า (คือ นายธนิต อยู่โพธิ์) คิดหาคำให้ใหม่ เพราะไม่ปรารถนาจะแสดงอย่างจำอวด เกรงจะถูกเหยียดหยาม จึงได้คิดตั้งชื่อให้ใหม่ว่า "ละคอนย่อย" ซึ่งเคยใช้เรียกเป็นทางการของวิทยุกระจายเสียงเป็นเริ่มต้น จำอวดจึงกลายสภาพเป็นละคอนย่อยมาจนทุกวันนี้"การแต่งกายของจำอวดสมัยก่อน ใช้นุ่งผ้าม่วงสี โดยมากเป็นผ้าม่วงเซี่ยงไฮ้ วิธีนุ่งมีแปลกกว่านุ่งผ้าธรรมดา คือ แลบชายมุมบนตอนข้างหน้าที่จะม้วนเป็นชายกระเบนไว้หน่อยหนึ่ง เมื่อม้วนและโจงกระเบนแล้ว ก็แผ่ชายผ้ามุมบนที่เหลือไว้นั้นให้เป็นปีกออกไปคล้าย ๆ ชายไหวชายแครง ต้องยกปีกผ้านุ่งให้กาง สวมเสื้อแพรสี เนื้อดี คอพวงมาลัย คาดผ้าคาดพุงแพรหรือไหม ต้องผัดหน้าให้ค่อนข้างขาว แต่งคิ้วแต่งปากนิดหน่อย แต่ไม่ถึงละคอน ไว้ผมยาวอย่างที่เรียกว่า ผมนัด แปลว่า กระไรไม่ทราบ ใส่น้ำมันหวีเรียบ แต่งเครื่องประดับที่เป็นเพชรทองมาก ๆ เช่น นาฬิกา ข้อมือสายทอง เรือนทอง แหวนเพชร สร้อยคอสร้อยข้อมือทองคำ กิริยาอาการที่ติดจนเป็นนิสัยของพวกจำอวด เวลาออกโรงแสดง คือมักใช้มือทั้งสอง จัดกลีบผ้านุ่งข้างหลัง ดึงแขนเสื้อขึ้นไปหาหัวไหล่ เสยผม ท้าวสะเอว จำอวดเป็นมหรสพที่นิยมกันมากในยุคหนึ่ง ซึ่งทุกงานที่

สำคัญจะขาดไม่ได้ คือ ในสมัยปลายรัชกาลที่ ๖ กับต้นรัชกาลที่ ๗ จำอวดคณะเสมาทองเคยได้รับพระราชทานเสมาอักษรพระปรมาภิไธยย่อ ป.ป.ร. ทองคำจากพระราชหัตถ์ในหลวงรัชกาลที่ ๗ เพราะได้เคยแสดงถวายบำเรอเบื้องพระยุคลบาท จึงให้ชื่อคณะว่า "คณะเสมาทอง"

"การแสดงของจำอวดหรือตลกของไทยเรา มีความสำคัญอยู่ที่ว่าต้องแสดงหลักไปทางหยาบโลนเป็นพื้นอย่างดีก็ใช้คำพูดชนิดที่เรียกกันว่า "สองง่าม" ต่อมาในสมัยนี้ มีจำอวดบางคนชอบใช้วาทะโวหารให้ไพเราะเรียกกันว่า "คำคม" อยู่บ้าง แต่ก็ยังไม่วายมีหยาบโลนแกมอยู่นั่นเอง จำอวดหรือตลกเป็นศิลปะชนิดหนึ่ง ซึ่งควรที่จะรักษาไว้เป็นแบบฉบับของไทยเราต่อไป อย่าให้เสื่อมสูญเสียได้ จะได้ชื่อว่าเป็นการรักษาทรัพย์อันมีค่าของชาติไว้ส่วนหนึ่งด้วย"

ลิเก[1]

ลิเก เป็นการแสดงที่แพร่หลายมาจากภาคใต้โดยชาวไทยมุสลิม ซึ่งนิยมการแสดงชนิดนี้มานานก่อน พ.ศ.2423 เป็นหลักฐานทางเอกสารเก่าที่สุดที่ลิเกมีการแสดงในกรุงเทพฯ ลิเกสมัยนั้นเป็นการแสดงเชิงศาสนาอิสลามประกอบดนตรีเพื่อความเป็นสิริมงคล ต่อมาลิเกแยกตัวออกไปเป็น *ละกูเยา* หรือลำตัดสายหนึ่ง และมาเป็น *ฮันดาเลาะ* หรือละคอนชุดสั้นอีกสายหนึ่ง ฮันดาเลาะนี้เจริญมาเป็น *ลิเกบันตน* แล้วจากนั้นค่อยๆ กลายมาเป็น *ลิเกลูกบท* โดยอิทธิพลของปี่พาทย์ต่อมาเอาแบบแผนการแสดงละคอนนอกไปใช้ทั้งเรื่อง และวิธีเล่นเกิดเป็น *ลิเกทรงเครื่อง* ลิเกเปลี่ยนแปลงรูปลักษณะของการแสดงไม่หยุดยั้ง โดยการนำการแสดงที่นิยมในยุคนั้นมาดัดแปลงให้เข้ากับการแสดงเพื่อยังชีวิตให้รอด นอกจากนี้เมื่อลิเกไปแพร่หลายในถิ่นใดก็นำเอาศิลปะการแสดงที่นิยมกันในท้องถิ่นนั้นมาผสมทำให้ลิเกกลายรูปไป เช่น หมอลำหมู่ หรือลิเกลาวในอีสาน ลิเกเขมรในอีสานใต้ เป็นต้น (สุรพล วิรุฬรักษ์ : 2539)

วิธีการแสดงของลิเกนั้น มุ่งความรวดเร็วของการดำเนินเรื่องและตลกขบขันเป็นสำคัญ แต่ก็ยึดถือหลักของละครรำอยู่มาก เป็นต้นว่า ถ้าจะแสดงด้วยเรื่องที่นำมาจากละครนอก ก็จะแสดงให้ตลกขบขัน รวดเร็ว

พระยาเพชรปาณี(ตรี) ผู้ริเริ่มตั้งวิกลิเก และลิเกทรงเครื่อง สรุปความคิดรวบยอดในการแสดงลิเกว่า *"คนที่ชอบดูลิเก ไม่เอาใจใส่ในการขับร้อง ฟ้อนรำ หรือเพลงปี่พาทย์ ชอบแต่สามอย่าง คือ แต่งตัวให้สวยอย่างหนึ่ง เล่นให้ขบขันอย่างหนึ่ง กับเล่นให้เร็วทันใจอย่างหนึ่ง ถ้าฝืนความรู้สึกนี้คนก็ไม่ชอบดู"*

สิ่งที่ถือเป็นหัวใจของการแสดงลิเกที่ขาดไม่ได้ เหมือนการแสดงมหรสพที่เล่นเป็น

---

[1] ลิเก ถูกบังคับโดยพระราชกฤษฎีกากำหนดวัฒนธรรมทางศิลปกรรม เกี่ยวกับการแสดงละคร พ.ศ.2485 ในสมัยรัฐบาลของจอมพล ป.พิบูลสงคราม ให้เปลี่ยนเป็น นาฏดนตรี คำคำนี้ใช้เรียกแทนลิเกอยู่นานประมาณ 15 ปี ก็เสื่อมไปหันกลับมาใช้คำว่าลิเก จนถึงปัจจุบัน (สุรพล วิรุฬรักษ์ :2539)

เรื่องราวประเภทอื่นๆก็คือ *ตลก* ซึ่งแต่เดิมจะเรียกขานกันว่า ผู้ช่วย (ตามพระเอก) เป็นตัวตลกฝ่ายชาย และเรียกตัวตลกฝ่ายหญิงว่า *ตัวกระแต* สาเหตุที่เรียกตลกว่า ผู้ช่วย นั้น เพราะว่าผู้แสดงตลกลิเกในสมัยก่อน จะต้องมีความสามารถมาก คือ ร้องเพลงไทยสองชั้นและชั้นเดียวได้ นอกจากนี้ต้องร้องราชนิเกลิง หรือด้นกลอนลิเกได้ และมีการรำได้บ้างตามแต่ที่ได้รำเรียนมา *ตลกลิเก* แต่เดิมจึงมีความสำคัญมาก เพราะต้องใช้ปฏิภาณไหวพริบแสดงตามเค้าโครงเรื่อง มีมุกตลกอยู่ในแต่ละช่วงของฉากนั้นๆ ไม่เล่นลอยดอกมากไปให้เสียเรื่อง และต้องใช้พื้นฐานการแสดง

ภาพยนตร์ตลก

ภาพยนตร์ตลก คืออะไร?

ภาพยนตร์ตลก หรือ Comedy film เป็นหนึ่งในประเภทของภาพยนตร์ที่เน้นความขบขันเสียงหัวเราะเป็นหลัก ส่วนใหญ่มีรูปแบบการจบเรื่องเป็นสุขนาฏกรรม (ยกเว้น Black Comedy เท่านั้น) นอกจากนี้หนังตลกยังถูกจัดอยู่ในประเภทที่เก่าแก่ที่สุดในประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ โดยเฉพาะในกลุ่มหนังเงียบยุคเริ่มแรกที่มักจะสร้างเป็นหนังตลก หนังตลกนี้มีความแตกต่างจากประเภทอื่นๆเพราะจะพุ่งเป้าไปที่กลุ่มของบุคคลมากกว่าสถานการณ์ในเรื่อง (เนื่องจากหนังตลกเหล่านี้พัฒนามาจาก stand-up comic ซึ่งเป็นการยืนเล่าเรื่องตลก จึงทำให้บทบาทของตัวละครมีความโดดเด่นกว่าส่วนอื่น)[1] เนื้อเรื่องส่วนใหญ่ของ Comedy film จะเป็นเนื้อเรื่องที่ไม่มีสาระมาก เน้นความตลกเป็นหลัก แต่อาจมีบางเรื่องที่สอดแทรกคติ หรือมุมมองทางสังคม/ศาสนา/การเมือง

Comedy film เป็นหนังแบบ “make ‘em laugh” สร้างขึ้นมาเพื่อเอาเสียงหัวเราะจากผู้ชม โดยเฉพาะ หนังตลกเป็นหนังดราม่าเบาสมอง ทำให้ขบขัน บันเทิง และจุดประกายความสุขความพึงพอใจ หนัง Comedy จะมีลักษณะที่เกินจริงไม่ว่าจะเป็น สถานการณ์ ภาษา การแสดง และตัวละคร หนังตลกเหล่านี้จะแสดงออกถึงข้อบกพร่อง ความผิดพลาด หรือความผิดหวังในชีวิตด้านต่างๆ แต่ก็ทดแทนสิ่งเหล่านั้นด้วยความสนุกสนาน และความรู้สึกที่หลีกหนีจากชีวิตจริงไปในชั่วขณะหนึ่ง หนัง Comedy ส่วนใหญ่มักจะจบเรื่องลงด้วยดี แม้ว่าบางมุกจะรุนแรงหรือมองโลกในแง่ร้ายแค่ไหนก็ตาม[2]

Comedy film คือ การใช้หรือสอดแทรกอารมณ์ขันในศิลปศาสตร์การแสดง และยังหมายถึงการแสดงที่เน้นหนักในด้านตลกอีกด้วย คำว่า Comedy เดิมทีได้หยิบยกมาจากในโรงละคร ซึ่งหมายถึงการแสดงที่จบลงอย่างสุขนาฏกรรม (ตรงกันข้ามกับโศกนาฏกรรม) ครั้งหนึ่ง Comedy เคยเป็นเครื่องมือสร้างเสียงหัวเราะที่เกิดจากความบังเอิญหรือผิดพลาดของนักแสดง แต่ปัจจุบันนี้ Comedy ได้กลายเป็นส่วนสำคัญที่แทบจะขาดไม่ได้ในการสร้างภาพยนตร์เลยทีเดียว[3]

---

[2] (http://www.filmsite.org/)

[3] (http://www.wordiq.com/definition)

คุณลักษณะพิเศษของ Comedy ที่แตกต่างจากประเภทอื่นๆคือ เป็นอารมณ์ขันเฉพาะบุคคล คนบางคนอาจล้มเหลวที่จะเข้าใจหรือสนุกไปกับมุกที่คนอื่นชอบ (เป็นเรื่องของประสบการณ์ ความรู้ พื้นฐานนิสัย หรือภาษาของแต่ละบุคคล) แต่ถ้าสามารถเข้าใจตรงกันได้ ก็จะก่อให้เกิดเสียงหัวเราะที่ทรงพลังและสร้างอิทธิพลขนาดใหญ่ได้

แม้ว่าการให้ความหมายของแต่ละที่จะแตกต่างกันออกไป สิ่งที่เชื่อมโยงหรือเหมือนคือ *Comedy Film เป็นสื่อที่สร้างรอยยิ้ม เสียงหัวเราะ และความเบิกบานใจให้แก่ผู้ชม โดยถ่ายทอดผ่านทางการแสดง-การพูดของตัวละคร และสถานการณ์ต่างๆ ในเรื่อง แม้บางมุกของ Comedy นั้นจะมีความไร้สาระ รุนแรง หรือประชดชีวิต แต่ก็ยังสามารถทำให้ผู้ชมเข้าใจและตอบสนองออกมาเป็นเสียงหัวเราะที่ทรงพลังได้*

<u>Comedy มาจากไหน</u>?

จุดเริ่มต้นของ Comedy เริ่มจากการเล่าเรื่องตลกที่ได้พบเห็นจากประสบการณ์ ไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง หรือคิดปรุงแต่งขึ้น นำมายืนเล่ากันทั้งในที่ส่วนตัวและสาธารณะ (stand-up comic) เมื่อกระแสมุกตลกแบบนี้มาแรงขึ้นจึงทำให้เกิดเป็นการแสดงที่เป็นจริงเป็นจังขึ้นมา ในแง่ของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ จุดเริ่มต้นที่แท้จริงของภาพยนตร์ตลกนั้นมาจากภาพยนตร์เรื่องแรกของโลก “Fred Ott’s sneeze” เป็นภาพเคลื่อนไหวครึ่งตัวของชายชื่อ Fred Ott กำลังจาม ถ่ายโดยกล้อง Kinetograph ของโทมัส อัลวา เอดดิสันในปี 1889 แม้จะเป็นภาพยนตร์ที่สั้นมากและดูไม่น่าจะตลก แต่เพราะท่าทางในการจามกอปรกับความแปลกใหม่ในเทคโนโลยีการถ่ายทำครั้งนั้น ทำให้คนสมัยนั้นรู้สึกว่าตลกและตื่นตากับนวัตกรรมใหม่ไปพร้อมๆกัน

ยุคของ Comedy

<u>1895–1930</u>

ของยุคหนังเงียบ ประมาณปี 1889 เป็นปีแรกที่เกิดภาพยนตร์ตลกขึ้น (Fred Ott’s sneeze) หลังจากนั้น เมื่อสองพี่น้องนักฟิสิกส์ชาวฝรั่งเศส “ลูมิแอร์” ประดิษฐ์กล้องภาพยนตร์ต้นแบบขึ้น (Cinematograph) จึงทำให้เกิดระบบอุตสาหกรรมภาพยนตร์ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ในปี 1896 เป็นช่วงการสร้างภาพยนตร์ตลกที่เป็นจริงเป็นจัง ลักษณะของภาพยนตร์ตลกขณะนั้นจะเป็นตลกแบบชวนหัวและตลกเจ็บตัว และภาพยนตร์ตลกสั้นตอนแรกในปีนั้น คือ เรื่อง Watering the Gardener (1895) โดยสองพี่น้องลูมิแอร์ หลังจากนั้น Mack Sennett ที่เคยทำงานอยู่กับ Biograph ก็แยกตัวออกมาตั้งบริษัท Keystone เพื่อสร้างภาพยนตร์ Slapstick Comedy ขึ้น และได้เป็นนักแสดงตลกต้นแบบในประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ตลก

จากนั้นมาได้ไม่นาน ก็ได้เกิดดาวตลกคนใหม่ขึ้น คือ Charlie Chaplin ศิษย์เอกของ Mack Sennett ได้ขอแยกตัวออกมาสร้างภาพยนตร์ในแบบของตัวเอง เพราะมองว่าคนเป็นมนุษย์มีชีวิต

จิตใจ ไม่ใช่เครื่องจักรที่ต้องมารองมือรองเท้าโดนทุบตีจากคนอื่นโดยไม่รู้สึกอะไร โดย Charlie Chaplin สวมบทบาทเป็นชายจรจัดที่ขัดแย้งกับสังคมในสมัยนั้น เหตุจากช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน Charlie Chaplin สร้างภาพยนตร์หลายเรื่องและมี Theme ที่เหมือนกันคือ เรื่องเกิดที่ไหน ดำเนินเรื่องไปยังไงก็ต้องกลับมาตรงจุดเดิมเสมอ และได้สร้างภาพยนตร์ระดับ Masterpiece เรื่อง Modern Time ได้ชื่อว่าเป็น "ราชาแห่งหนังตลกเงียบ" จากเรื่องนี้ นอกเหนือจาก Charlie Chaplin แล้ว ก็ยังมี Buster Keaton ที่แสดงหนังตลกเงียบในแบบ Deadpan Comedy และ Harold Lloyd ที่แสดงตลกในแบบ Slapstick ที่เกี่ยวพันกับชีวิตครอบครัว/ชีวิตประจำวัน

หนังตลกในปี 1920 ต่อมาก็ถูกพัฒนากลายเป็นการ์ตูนแอนิเมชั่นคลาสสิกเรื่องต่างๆ เช่น Betty Boop หรือ Felix the Cat เป็นต้น แต่การ์ตูนเหล่านี้ ก็ไม่ได้ทำให้ภาพยนตร์ตลกเลือนหายไปจากสายตาชาวโลก



Charlie Chaplin

1930–1950

หลังจากยุคปี 1920 ได้สิ้นสุดลง เกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรมภาพยนตร์อีกครั้งคือการพัฒนาจากภาพยนตร์เงียบไปสู่ภาพยนตร์ที่มีเสียง ทำให้เกิดโอกาสเล่นตลกโดยใช้สำนวนคำพูด เมื่อถึงยุค 30s มีนักแสดงตลกคนใหม่ๆ เกิดขึ้น ได้แก่ พี่น้อง Marx , Stan Laurel และ Oliver hardy ซึ่งการแสดงตลกในช่วงยุคนี้เปลี่ยนไปจากการแสดงที่เน้นท่าทาง กิริยา เป็นการเล่นสำนวน คำพูดอย่างเต็มที่ แต่ Charlie Chaplin ยังคงทำภาพยนตร์เงียบอยู่ต่อไป

ต่อมาก็ได้เกิดประเภทของหนัง Comedy แบบใหม่ขึ้น คือ Screwball Comedy ซึ่งคงเหลือเค้าของตลกแบบดั้งเดิม แต่มีการใช้สำนวนคำพูดที่ฉับไวมาแทรก และมีการพลิกแพลงธรรมชาติของคนให้แปลกและแตกต่างกันออกไป ถือเป็นช่วงแปลกใหม่ใน Sub-genres ของภาพยนตร์ตลก

ในช่วงยุค 1940 กระแสของหนัง Comedy ได้รับความนิยมมากจนถึงขั้นแพร่อิทธิพลไปถึงประเทศอังกฤษ Ealing Studios ค่ายหนังตลกของอังกฤษ ได้ประสบความสำเร็จในภาพยนตร์ชุด Ealing comedies ตั้งแต่ปี 1947 ถึง 1957 ซึ่งน่าสนใจคือจะมีการแนบข้อคิดเห็นทางสังคมลงไปในภาพยนตร์ชุดสั้นด้วย และเป็นการโฆษณานักแสดงอย่าง Alec Guinness และ Stanley Holloway ที่เล่นจากเรื่อง Kind Hearts and Coronets (1949) และเรื่อง The Ladykillers (1955) แต่เมื่อเริ่มเข้าสู่ช่วงของสงครามโลกครั้งที่ 2 ค่าย Hollywood เริ่มพุ่งเป้าไปยัง Theme ของความขัดแย้ง และเป็น

จุดเริ่มต้นของหนัง Military Comedy ที่มีเนื้อเรื่องแสดงถึงการต่อต้านสงคราม ต่อต้านการเมือง หรือล้อเลียนการทำค่ายของชาวทหารขึ้น โดย Hollywood ค่ายหนังยักษ์ลงทุนทุ่มเงินไป ¼ เพื่อสร้างหนังแนวสงครามเช่นนี้

แต่เมื่อเริ่มต้นยุคของ 1950s อุตสาหกรรมโทรทัศน์ก็เข้ามามีอิทธิพลแทนสื่อภาพยนตร์ และคนก็ใช้เวลาในการอยู่บ้านมากขึ้นเพื่อรับฟังข่าวสาร (ช่วงนั้นยังมีสงครามอยู่) เดิม Hollywood มองว่าทีวีเป็นหายนะสำหรับภาพยนตร์ แต่ในเวลาต่อมาก็มองว่าเป็นแหล่งทำเงินได้อีกทาง เหล่าหนังตลกสั้นจึงหันไปร่วมลงทุนกับสถานีโทรทัศน์และในยุคนี้เอง หนังเกรด B ก็ได้ถือกำเนิดขึ้น

<u>ยุค 1960 – 1980</u>

ในช่วงยุคนี้มีการสร้างภาพยนตร์ประเภท Comedy เพิ่มขึ้นจากยุคก่อน เช่น เรื่อง *It's a Mad, Mad, Mad, Mad World* (1963), *Those Magnificent Men in Their Flying Machines* (1965) and *The Great Race* (1965) ช่วงกลางของยุคนี้หนังตลกอเมริกันของ Jerry Lewis ถูกปฏิเสธ ในขณะที่ *The Pink Panther* ซึ่งเป็นหนังตลกอเมริกันเรื่องแรกของ Peter Sellers กลับได้รับความนิยมจากผู้ชมหลายชาติ โดยคาแร็กเตอร์ของ Sellers จะเป็นตลกแบบเลอะเทอะ อ่อนแอไร้ความสามารถ และก็ได้นำคาแร็กเตอร์นี้มาสร้างภาพยนตร์ในอีกทศวรรษต่อมา

ในช่วงท้ายของปี 1950 ได้เริ่มมีการพัฒนาหนังมาเป็นแบบตลกร้าย รุนแรง รวมไปถึงมีการเสียดสี และวิพากษ์วิจารณ์สังคม หนังเรื่อง *Dr. Strangelove* (1964) เป็นหนังตลกแบบเย้ยหยันซึ่งเกี่ยวกับสงครามเย็น ในขณะที่หนังเรื่อง *The Apartment* (1960), *Alfie* (1966) and *The Graduate* (1967) เป็นหนังตลกที่มีลักษณะเกี่ยวกับเรื่องเพศ ซึ่งก่อนหน้านี้ไม่สามารถทำได้

ในปี 1970 มีหนังเรื่อง *Catch 22* และ *M*A*S*H* ซึ่งเป็นหนังสะท้อนการต่อต้านสงคราม ต่อมาเรื่อง *M*A*S*H* ก็ได้นำมาทำเป็นซีรีย์เรื่องยาวออกอากาศทางโทรทัศน์ ในอีกสิบปีต่อมามีผู้กำกับหนังตลกเกิดขึ้นสองคนคือ Woody Allen และ Mel Brooks โดยรูปแบบหนังของ Mel Brooks เป็นแบบตลกหยาบคาย ทำลายข้าวของ ตลกที่โง่ และตลกล้อเลียน Mel Brooks และ Neil Simon ได้ร่วมกันเขียนบทเรื่อง *The Odd Couple* ซึ่งเรื่องนี้ได้รับความนิยมอย่างมาก นอกจากนั้นยังมีเรื่อง *The Sunshine Boys* และ *California Suite* บุคคลที่มีชื่อเสียงในยุคต่อมา ได้แก่ Richard Pryor, Steve Martin และ Burt Reynolds.

หนังตลกของอังกฤษในช่วงต้นของปี 1970 จะทำเป็นซีรีย์ทางโทรทัศน์ เช่นเรื่อง *Dad's Army* และ*On the Buses* ซึ่งต่อมาก็มีเรื่อง *And Now For Something Completely Different* (1971), *Monty Python and the Holy Grail* (1975) และ *Monty Python's Life of Brian* in 1979

ในปี 1980 หนังเรื่อง *Airplane!* ซึ่งเป็นหนังตลกคำพูดเรื่องแรกๆ ก็ได้ถูกปล่อยออกมา (ทั้ง Verbal Comedy และ Spoof Comedy) หลังจากนั้นก็มีเรื่อง *Top Secret!* (1984) และ the *Naked*

Gun บุคคลที่ได้รับความนิยมในยุคนี้ เช่น Dudley Moore, Tom Hanks, Eddie Murphy และ Dan Aykroyd และหนังในปลายของยุคนี้ก็ได้มาเป็นซีรีย์ดังทางรายการ *Saturday Night Live*

ประเภทของภาพยนตร์ Comedy

ในบรรดาภาพยนตร์ทุกประเภท ภาพยนตร์ตลกจะมีสิ่งที่น่าอัศจรรย์ใจมากกว่าหนังประเภทอื่นๆ กล่าวคือ หนังตลกไม่ได้ถูกจำกัดอยู่เฉพาะในกลุ่มเดี่ยวๆ แต่ได้แตกออกเป็นตลกหลายแขนง ซึ่งแต่ละแขนงนั้นมีความหลากหลายและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และยังสามารถจับคู่เข้ากับภาพยนตร์ประเภทอื่นๆได้อีกมากมาย เช่น Romantic-Comedy, Sci-Fi-Comedy, Musical-Comedy เป็นต้น อย่างไรก็ตาม หนังตลกสามารถแบ่งองค์ประกอบออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่

- Comedian-Led เป็นกลุ่มการแสดงตลกที่การถ่ายทอดผ่านคำพูดหรือเล่นมุกในแต่ละยุคสมัย
- Situation-Comedies หรือที่เรียกว่า Sit-Com เป็นการแสดงตลกทางด้านการดำเนินเรื่องหรือสถานการณ์สั้นๆย่อยๆ

ในหนังตลกมักจะมีองค์ประกอบทั้ง 2 เกิดขึ้นพร้อมกัน หรืออาจเหลื่อมๆกันในบางฉาก แต่หนังตลกก็คงจะขาดช่วงอารมณ์ไปหากมีแต่ความตลกเพียงอย่างเดียว ดังนั้นจึงเกิดการพัฒนาในด้านแขนงขึ้น ก่อให้เกิดคุณลักษณะใหม่ของ comedy นั่นคือ comedy hybrid ที่เป็นตลกลูกผสมซึ่งจับคู่กับประเภทของภาพยนตร์อื่นๆ เช่น horror-comedy และประเภทของ comedy ยังได้รับการแบ่งภาคย่อยลงไปอีกมาก จนกลายเป็นกลุ่ม subgenres ที่มีมากมายจนไม่สามารถนับได้หมด ไม่ว่าจะเป็น romantic comedy, crime/caper comedy, sports comedy, teen or coming-of-age comedy, social-class comedy, military comedy, fish-out-of-water comedy, and gross-out comedy แม้ว่า sub-Genres โดยสามารถคัดประเภทที่มีความสำคัญหลักๆ โดดเด่น และพบเห็นได้บ่อยที่สุดดังนี้

1. Slapstick

เป็นมุกตลกที่เน้นการ "ตบตี ฟาดไม้ฟาดมือ" ซึ่งที่มาของคำนี้มาจากไม้ตะบองที่ตัวตลกใช้ทุบตีกันเพื่อเรียกร้องความสนใจจากคนดู

Comedy แบบ Slapstick นั้นเป็นมุกตลกในยุคแรกของภาพยนตร์ ถูกสร้างขึ้นในช่วงภาพยนตร์เงียบที่เน้นการแสดงท่าทาง action ที่รุนแรงของตัวละครเพื่อทดแทนเสียงที่ขาดหายไป ทำให้หนัง Slapstick เป็นที่นิยมมากทั้งในกลุ่มผู้ใช้ภาษาอังกฤษและโดยเฉพาะกลุ่มผู้ที่ใช้ภาษาอื่นๆ ลักษณะของ Slapstick นี้ เป็นตลกเจ็บตัว มีการทำร้าย หยาบคาย ใช้กำลัง กลั่นแกล้ง ตบตี ชกต่อย และแสดงสีหน้าที่เกินจริง และบ่อยครั้งจะเห็นการใช้อุปกรณ์ประกอบฉากอย่างไร้เหตุผล เช่น การขว้างพายคัสตาร์ดใส่หน้า ไม้ล้มใส่ หรือม้ากระโดดถีบ ตกลงไปในทะเล ใส่กางเกง

เป้ายานๆหย่อนๆ ทั้งเหล็กตกลงใส่หัว เป็นต้น นอกจากการใช้อุปกรณ์อย่างบ้าบิ่นแล้ว ยังมีการแสดงที่ดูเกินจริง เช่น วิ่งหนีสิ่งที่ไม่น่าจะกลัว วิ่งไล่ทุบอย่างไร้เหตุผล ฯลฯ โดยนักแสดงตลกเหล่านี้จะต้องมีฝีมือในการแสดงมาก เพราะต้องพยายามสื่ออารมณ์ให้เข้าถึงผู้ชมได้มากที่สุด และเป็นบทที่เหนื่อยที่สุดอีกด้วย สำหรับตลกแบบ Slapstick นั้นเฟื่องฟูที่สุดในช่วงยุคของ Mack Sennett ราชาแห่ง Slapstick ค่าย The Keystone และในช่วงปี 1930s และ 1940s

2. Deadpan

ตลกหน้าตาย เป็นตลกที่เรียบง่าย (เกิดจากการผสมคำระหว่าง dead ที่แปลว่า ตาย กับ pan ที่แปลว่าผิวหน้าในภาษาสแลง) แต่อารมณ์ขันมักจะพุ่งเป้าไปที่ความขัดแย้งระหว่างคำพูดกับสีหน้าคนเล่า เพราะแม้จะใช้คำพูดในแบบเสียดสี กระตุ้นความรู้สึกผู้ฟัง แต่สีหน้าคนที่เล่านั้นกลับเรียบๆจืดๆ ดูไม่ตลกตามคำพูดด้วย

3. Screwball

เป็น Sub-genre ของ Romantic Comedy ซึ่งสร้างครั้งแรกในช่วงปี 1930s ถึงกลางปีของ 1940s คำว่า Screwball แปลความหมายได้ว่า บ้าบิ่น หลุดโลก กู่ไม่กลับ ไร้สาระ และเอาแน่เอานอนอะไรไม่ได้ ผิดปกติ ซึ่งลักษณะ Theme ของประเภทนี้ คือ ไม่สามารถเดาทางได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับตัวละคร หรือสถานการณ์ได้ รูปแบบจะเป็นการผสมระหว่าง Romantic ผสม slapstick และมุกวลีที่ต้องใช้ไหวพริบสูง แม้แต่นักวิจารณ์หนังอย่าง Andrew Sarris ได้กล่าวถึง Screwball ไว้ว่าเป็น "sex comedy without the sex" ส่วนใหญ่แล้ว Screwball เป็นเนื้อเรื่องเบาสมองที่ใช้เล่ห์กลอุบายสอดแทรก และเกี่ยวข้องกับการพยายามเอาชนะกันทางไหวพริบปฏิฐานของตัวละครชาย-หญิง ซึ่งมักลงเอยด้วยการตบตีแบบ slapstick ตัวละครจะมีความประหลาดทั้งหมด เช่น ผู้ชายใส่ชุดผู้หญิง ในขณะที่ผู้หญิงใส่ชุดผู้ชาย มีการดำเนินบางฉากที่ฉับไว หรือไม่น่าจะเป็นไปได้ เช่น ทะเลาะตบตีกันอยู่ดีๆวันรุ่งขึ้นแต่งงานกัน หรืออาจมีการกลั่นแกล้งทุบตีกันแทบตายแต่สุดท้ายก็กอดรัดฟัดจูบกัน อย่างไรก็ตาม screwball นั้นเคยได้รับความนิยมมากที่สุดโดยเฉพาะในปีที่ 1934 ที่สร้างภาพยนตร์เรื่อง It Happened One Night และเรื่อง The Awful Truth (1937) แม้ว่าเนื้อเรื่องจะหักมุมจนเดาทางไม่ถูก แต่สุดท้ายความรักของพระเอก-นางเอกที่ลงเอยด้วยกันก็สามารถเอาชนะหัวใจคนดูได้ทุกครั้ง

4. Black หรือ Dark Comedy

ตลกร้าย เป็นตลกด้านมืด ที่ต่างจากตลกประเภทอื่นๆ ตรงที่จะลงเอยอย่างโศกนาฏกรรม Dark Comedy นั้นไม่ใช่ Dark หรือ Noir Film แต่ Black Comedy เป็นตลกที่เต็มไปด้วยความขมขื่น การฉากฉาง ความเจ็บป่วย ความไม่ยุติธรรมในสังคม สงคราม หรือแม้แต่กระทั่งความตาย คือเป็น pessimistic หรือ การมองโลกในแง่ร้ายที่ผู้ชมจะได้สัมผัสอารมณ์ 2 อารมณ์ที่ขัดแย้งกันภายในตัว (ทั้งขมขื่นไปด้วย ทั้งขำไปด้วย) ถือเป็นศิลปะในการสร้างหนัง Comedy ที่มีความขัดแย้งแต่ลงตัวได้อย่างสวยงาม

ภาพยนตร์ Black Comedy บางเรื่องอาจถูกจัดอยู่ในเครือข่าย Taboo หรือภาพยนตร์ที่ถูกแบน เพราะมีเนื้อหาที่ล่อไปในทางต้องห้าม หรือผิดจรรยาบรรณของศาสนา ซึ่ง Black Comedy ชอบล้อเลียน ถากถางเรื่องศาสนา การเมือง และสงครามอย่างมาก Black Comedy ได้รับอิทธิพลมาจากภาวะสงครามและการเมือง หนังประเภทนี้เป็นที่รู้จักมากในช่วงยุค 70s ซึ่งเป็นยุคสงคราม ค่ายหนังต่างๆได้สร้างหนังที่แสดงออกถึงผลร้ายของสงคราม ต่อต้านสงคราม หรือสะท้อนผลของสงคราม ซึ่งลดระดับดีกรีความเข้มหรือเคร่งเครียด ให้มี Black humor สอดแทรกลงไปด้วย จึงทำให้เกิดเป็นลักษณะของ Black Comedy ขึ้นมา หนัง Black Comedy ที่ยอดเยี่ยมที่สุดได้แก่ Strangelove or: How I Learned to Stop Worrying and Love the Bomb (1964) และเรื่อง M*A*S*H (1970)

5. Parody หรือ Spoof

มีลักษณะที่คล้ายคลึงกับ Mockumentary ภาพยนตร์ประเภทนี้ พบเห็นได้บ่อยมาก คือ หนังล้อเลียน การล้อเลียนของหนังจะอยู่ในลักษณะของการล้อเลียน เลียนแบบ ไม่ว่าจะเป็นเลียนแบบตัวละคร เลียนแบบฉากคลาสสิกดังๆ ของหนังเรื่องอื่นๆ ล้อเลียนบุคคลสำคัญ เช่น ประธานาธิบดี ล้อเลียนสถานการณ์จริง เช่น 911 หรือแม้แต่ล้อเลียนกระทั่งศาสนาด้วย อารมณ์ของหนังล้อเลียนประเภทนี้ (เรียกเป็นศัพท์สั้นๆว่า put-ons หรือ lampoons) จะออกเป็นแนวล้อแบบเย้ยหยัน เสื่อมๆ พลิกแพลงมุกหรือหยิบยืมใช้มุกจากภาพยนตร์เรื่องอื่นๆ กับตัวละครจากอีกเรื่องหนึ่ง ล้อจุดอ่อนของคน ไม่ว่าจะเป็นท่าทาง คำพูด ลักษณะนิสัย หรือแสดงบางด้านที่ตัวละครในเรื่องนั้นๆควรจะเป็น

ในยุคแรกๆ ได้มีการสร้างภาพยนตร์เรื่อง Mud and Sand โดย Stan Laurel ขึ้นในปี 1922 เพื่อล้อเลียนหนังของ Rudolph Valentino เรื่อง Blood and Sand Laurel ได้เขียนและแสดงหนังแนว spoof อย่างพิเศษ ในยุคกลางๆของ 1920 ซึ่งหลังจากนั้น หนัง Parody ก็เริ่มเป็นที่รู้จักและนิยมตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ไม่ว่าจะเป็นผู้กำกับอย่าง Charlie Chaplin ได้สร้างหนังเสียดสี (Satirical Comedy) เกี่ยวกับ Adolf Hitler : The Great Dictator และกลายเป็นหนังล้อเลียนพวกนาซีอันดับ 1 ของ Hollywood แม้ Parody จะไม่ได้มีเนื้อหาสาระสำคัญมาก แต่สิ่งที่ Parody ได้สร้างคุณค่าให้แก่อุตสาหกรรมภาพยนตร์นั่นคือ การปรับปรุง และเติมเต็มความรู้สึกหรือมุมมองความคิดอีกมุมหนึ่งลงไป เพื่อสร้างวิสัยทัศน์ที่กว้างขึ้นให้แก่วงการภาพยนตร์

นอกจาก Sub-Genres เหล่านี้แล้ว ยังคงมีอีกมากมาย เช่น Cringe comedy (ตลกขี้อาย) Topical /Satire Comedy (ตลกเย้ยหยัน) Surreal comedy (ตลกเกินจริง) Prop comedy (ตลกเครื่องแต่งกาย) Improvisational comedy (ตลกแบบด้นสด) Character comedy (ตลกตัวแสดง) Blue comedy (ตลกโป๊ หรือ ตลกอนาจาร) ฯลฯ เป็นต้น

ภาพยนตร์ตลกในประเทศไทย

" คนไทยไม่เคยย่อท้อต่อความยากลำบาก เพราะคนไทยหัวเราะเก่ง และ ทำให้ชีวิตสนุกสนานตลอดเวลา" ปรมาจารย์ภาพยนตร์ตลกไทย ดอกดิน กัญญามาลย์



จุดเริ่มต้นของความสนุกสนาน หรือวิธีในการผ่อนคลายความเครียดของคนไทยในอดีตนั้น มีจุดเริ่มต้นมาจากสิ่งที่เราเรียกกันว่า " จำอวด " จำอวด คือ การแสดงเป็นหมู่คณะ ที่มีการใช้ถ้อยคำที่ตลกขบขัน หากเทียบกับสมัยนี้ จำอวด ก็เปรียบเสมือนภาพยนตร์ (Film) เรื่องหนึ่ง ส่วนถ้อยคำ คือ บทพูด (Dialog) หรือแม้กระทั่ง ตัวตลกในการแสดงลิเกต่างๆในปัจจุบันก็ยังคงมีอยู่ซึ่งในสมัยนั้นจำอวดถือว่าเป็นความตลกขบขันที่ดีสุดสำหรับคนไทย หรือเรียกได้ว่าเป็นมหรสพราคาถูก ที่คนไทยจะพอหาชมได้ เพื่อผ่อนคลายความเหนื่อยยาก ตรากตรำจากการทำงาน

ต่อมาเมื่อโลกเปลี่ยนไปรูปแบบของการเสพความบันเทิงก็เปลี่ยนไปด้วย โดยจุดเปลี่ยนของความตลก คือ การนำภาพยนตร์เข้ามาฉายภายในประเทศไทยเป็นครั้งแรก ในช่วง พ.ศ.2440 โดยผลงานของพี่น้องตระกูลลูมิแอร์ ทำให้คนไทยเริ่มรู้จักภาพยนตร์เป็นครั้งแรก ในช่วงแรกของการเข้ามาของภาพยนตร์นั้นยังไม่ได้มีภาพยนตร์ประเภทตลก (Comedy) เสียเลยทีเดียว แต่ความตลกได้ถูกแฝงอยู่ในภาพยนตร์ประเภทต่างๆ ต่อมาเริ่มมีการผสมผสานความตลกลงไปในช่วงยุคภาพยนตร์ 16 มม. หรือ ช่วง พ.ศ. 2490-2515

แต่ภาพยนตร์ไทยประเภทตลกในอดีตที่โด่งดังอย่างมาก จนถูกนำกลับมาสร้างครั้งแล้วครั้งเล่า เช่นนำกลับมาสร้างเป็นภาพยนตร์เพลง และปัจจุบันได้ถูกนำกลับมาสร้างเป็นละครโทรทัศน์และละครเวที เช่น ภาพยนตร์เรื่อง เงิน เงิน เงิน ซึ่งฉายในช่วง พ.ศ 2508 กำกับการแสดงโดย พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอนุสรมงคลการ เป็นภาพยนตร์ตลกที่แฝงการเสียดสีสังคมทุนนิยม โดยผ่านนายทุนเงินกู้ในยุคนั้น และยังแฝงเรื่องราวเกี่ยวกับความรักระหว่างแม่และลูกที่พรากจากกันมานาน และความรักระหว่างชาย หญิง ซึ่งสามารถสร้างรายได้ ได้อย่างถล่มทลาย






นอกจากนี้ภาพยนตร์ตลกยังมีการนำเสนอ ภาพยนตร์เรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตนักศึกษา ที่มีเนื้อหาสนุกสนาน เฮฮา ก็ได้รับความนิยมเนเดียวกัน อาทิเช่น บุญชู กลิ่นสีและกาวแป้ง เป็นต้น

ในขณะเดียวกันดาราตลกชื่อดังในวงการภาพยนตร์แถบยุโรปช่วงยุค 60 ที่หลายคนนึกถึง คือ Charlie Chaplin ส่วนดาราตลกชื่อดังในวงการภาพยนตร์ไทยที่มีชื่อเสียงมาจากภาพยนตร์ตลก คือ ล้อต๊อก (สวง ทรัพย์สำรวย) ดาราตลกชื่อดังที่ได้รับรางวัลมากมาย เช่น รางวัลสุพรรณหงส์ทองคำ เป็นต้น

ในอดีตความตลกได้ถูกแฝงเป็นเพียงส่วนหนึ่งในภาพยนตร์ประเภทต่างๆ เท่านั้น แต่ปัจจุบันความตลกได้เปลี่ยนไปตามลำดับและยุคสมัย จากความตลกที่ถูกแฝงอยู่ภาพยนตร์ นำไปสู่ภาพยนตร์ประเภทตลก และในปัจจุบัน ภาพยนตร์ตลกได้มีรูปแบบที่ซับซ้อนมากยิ่ง มีการเริ่มนำภาพยนตร์ในแนวต่างๆ มาเป็นส่วนหนึ่งและผสมผสานกับภาพยนตร์ตลก เช่น

การนำภาพยนตร์แนวแอคชั่น (Action) ผสมผสานกับแนวตลก (Comedy) เช่น ภาพยนตร์เรื่อง บอดี้การ์ดหน้าเหลี่ยม, มือปืน/โลก /พระจันทร์, มือปืน/โลก/พระ/เสาร์ เป็นต้น

การนำภาพยนตร์แนวรัก (Romantic) ผสมผสานกับแนวตลก (Comedy) เช่น ภาพยนตร์เรื่อง กวน มึน โฮ เป็นต้น

ภาพยนตร์ตลกแบบ Satirial Comedy เช่น สาระแน ห้าวเป้ง ที่คนดูรู้สึกสนุกสนาน ตลกขบขัน กับชะตากรรมของตัวละครที่ถูกกลั่นแกล้งจากเหล่าพิธีกรสาระแนและทีมงาน เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้ส่งผลให้ภาพยนตร์ตลกจึงมีความหลากหลายและซับซ้อนมากยิ่งขึ้นจากอดีต มีการนำภาพยนตร์แนวอื่นๆ มาผสมผสานกับภาพยนตร์แนวตลกมากขึ้น เพราะความตลกช่วยให้คนรู้สึกผ่อนคลาย จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ภาพยนตร์ตลกส่วนมากได้รับความนิยมจากผู้ชมมากกว่าหนังประเภทอื่นๆ หรือกล่าวได้ว่า จำอวดจากในอดีตได้เปลี่ยนไปแล้ว จากจำอวดราคาถูก กลายเป็นจำอวดราคาแพง แต่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

ภาพยนตร์ Comedy กับความเป็นศิลปะในภาพยนตร์

ภาพยนตร์นั้นมีทั้งวัจนภาษา และอวัจนภาษาอยู่ด้วยกัน หรืออาจมีเพียงแค่อวัจนภาษาเพียงอย่างเดียว แม้ไม่มีเสียง ไม่มีคำพูด ก็สามารถเข้าใจได้ด้วยภาพ เช่น ภาพยนตร์เงียบในยุคสมัยก่อน สามารถถ่ายทอดให้ผู้รับฟัง ผู้ชมเกิดอารมณ์ ความรู้สึก และตอบสนองออกมาได้

ภาพยนตร์นั้นได้มีการจัดองค์ประกอบภาพที่เรียกว่า มิอองแซง เป็นเทคนิคการจัดรูปแบบเพื่อสื่อความหมาย หรือนัยยะที่ผู้สร้างหนังต้องการสื่อ ลักษณะของการจัดวางรูปภาพแบบนี้สามารถพบเห็นได้จากในหนังยุค 50s – 80s หรือแม้แต่ภาพยนตร์เงียบก็เช่นกัน แม้ว่าภาพยนตร์ตลก จะเน้นที่การแสดงของตัวละคร หรือสถานการณ์ในเรื่อง แต่ก็มีภาพยนตร์บางเรื่อง ที่ได้จัดองค์ประกอบของภาพเพื่อสื่อความหมายต่างๆ ให้แก่ผู้ชมได้เข้าใจ หรือซึมซับความเป็นอยู่ของคนในสังคมนั้นๆ (สังคมในเรื่อง)

เรื่องที่มีการใช้องค์ประกอบจัดภาพแบบ มิอองแซง ที่ชัดเจนที่สุด คือ Modern Time ของ Charlie Chaplin ซึ่งเปิดเรื่องมาโดยแสดงถึงสภาพบ้านเมืองที่อาชีพการงานหาทำยาก และจำนวนของคนนั้นล้นหลามเหมือนฝูงแกะ การตัดต่อภาพ ณ จุดนี้ จะใช้ภาพแรกคือ แกะทั้งฝูงที่ถูกเดินต้อนออกมา และภาพก็ dissolve (จางซ้อน) กับภาพของคนจำนวนมากที่กำลังเดินไปหางานทำตามโรงงานต่างๆ ซึ่งเหมือนถูกไล่ต้อนชีวิตให้เข้าไปเบียดเสียดแก่งแย่งกัน การจัดองค์ประกอบภาพนี้นอกจากจะทำเข้าใจความเบียดเสียดในชีวิตของคนสมัยนั้นแล้ว ก็ยังทำให้เกิดความรู้สึกอึดอัดเสมือนเข้าไปอยู่ในภาพนั้นๆด้วยเช่นกัน ในเรื่อง Modern Time นั้น ได้มีการเปรียบเทียบคนให้เป็นเหมือนเครื่องจักร มีการใช้มิอองแซงเข้ามาช่วยในการถ่ายทอดสารให้แก่ผู้ชมอีก ในฉากที่วิศวกรเข้าไปติดอยู่ภายในเครื่องจักรซึ่งเครื่องจักรนั้นมีความใหญ่ ซับซ้อน และตัววิศวกรก็ไหลไปตามฟันเฟือง เมื่อโยกคันโยน ทำให้ดูราวกับว่าวิศวกรนั้นเป็น object เดียวกับเครื่องจักร แสดงให้เห็นถึงชีวิตคนทำงานที่เป็นเครื่องจักรกล ทำตามหน้าที่ของตัวเองเพียงอย่างเดียวเท่านั้น เป็นต้น

ความเป็นศิลปะในภาพยนตร์ตลกไม่ได้จำกัดอยู่แค่เทคนิคทางภาพอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการแสดงของนักแสดง และเสียงดนตรีประกอบ การแสดงของนักแสดงอย่างชาลีที่สวมบทเป็นคนที่บ้าทำงานจนขึ้นสมองนั้น เป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่พยายามสื่อให้เห็นถึงพฤติกรรมของคนทำงานในยุคปัจจุบัน ซึ่งบ้าทำงานจนมีปัญหาทางจิตกันเยอะขึ้น เช่น อาการชักกระตุกตอนทำงานของชาลีทำให้เขาดูเป็นหุ่นยนต์มากกว่าเป็นคน ชาลีพยายามถ่ายทอดแนวคิด “มนุษย์นิยม” ลงในภาพยนตร์ของเขาอีกหลายๆ เรื่องด้วยเช่นกัน

นอกจากเรื่อง Modern Time แล้ว ก็ยังมีหนังตลกอีกหลายเรื่องที่มีเรื่องของความเป็นศิลปะสอดแทรกอยู่ ไม่ว่าจะเป็น ฉากและเครื่องแต่งกายกับของประกอบฉาก ในเรื่อง Road to Morocco (1942) ที่แสดงออกถึงศิลปะวัฒนธรรมของชนชาติอื่น และเรื่อง Airplane!(1980) ก็มีการนำความขัดแย้งมาใช้ในการถ่ายทอดความผิดเพี้ยนทางสังคม ในความขัดแย้งระหว่างรูปลักษณ์ของตัวละคร

และวุฒิวัยในคำพูด ก็ก่อให้เกิดเป็นศิลปะอีกรูปแบบหนึ่งที่ถ่ายทอดให้เห็นถึงสิ่งที่กำลังจะเปลี่ยนไปในสังคมครอบครัวปัจจุบัน

นอกจากการแสดงของนักแสดงตลกจะสามารถถ่ายทอดอารมณ์ขันสนุกเฮฮาและสอดแทรกความเป็นศิลปะได้แล้ว ดนตรีประกอบก็ยังสามารถใช้เป็นสื่อศิลปะให้กับภาพยนตร์ Comedy ได้อีกด้วย เช่น ในเรื่อง M*A*S*H (1970) ฉากที่หมอฟันคนหนึ่งกินยาตาย ก็ได้มีการบรรเลงเพลง Suicide is painless เป็นเพลงที่ประชดเสียดสีได้ดียิ่ง ด้วยเพลงที่อารมณ์เบิกบาน กับความเป็นจริงที่เจ็บปวด ทำให้เกิดเป็นศิลปะแนว conflict ที่ชวนให้น่าสังเวชคนที่ฆ่าตัวตาย

ศิลปะบางอย่างไม่จำเป็นต้องมีความเชื่อมโยงที่ตรงกันเสมอไป แม้ในความขัดแย้งก็ยังทำให้เราได้ซึมซับถึงสารสิ่งที่ผู้สื่อต้องการจะบอกได้ด้วยเช่นกัน

ข้อบังคับของสมาคมศิลปินตลก (ประเทศไทย)

ข้อบังคับทั่วไป

ข้อ 1. สมาคมนี้มีชื่อว่า "สมาคมศิลปินตลก (ประเทศไทย)" เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า The National Comedy Association (Thailand) มีอักษรย่อว่า "ส.ต.ท."

ข้อ 2. สำนักงานของสมาคมศิลปินตลก (ประเทศไทย) ตั้งอยู่ที่ 45/46 ม.เรือนทอง 3 โชคชัย 4 แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร 10230

ข้อ 3. สมาคมนี้มีเครื่องหมายเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ภายในเป็นหัวของพ่อครูพรานบูรณ์ สีของสมาคมใช้สีเขียวและสีเหลือง

หมวดที่ 1 วัตถุประสงค์

1) ร่วมมือกับรัฐบาลในการส่งเสริมอาชีพการแสดงตลก และมาตรฐานการครองชีพของนักแสดงตลก

2) เสนอความคิดเห็น และข้อเท็จจริงต่อรัฐบาลเกี่ยวกับการแสดงตลกของศิลปินตลกทั่วประเทศไทย

3) ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม และอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย

4) เผยแพร่ และแลกเปลี่ยนความรู้ และการปฏิบัติงานของการแสดงตลก

5) ร่วมมือกับรัฐบาล และหน่วยงานราชการการจัดการ จัดสวัสดิการให้กับศิลปินตลก

6) ช่วยเหลือ และร่วมมือกับทางราชการจัดฝึกอบรมวิชาชีพการแสดงตลก

7) ช่วยเหลือกิจการอันเป็นประโยชน์ร่วมกัน เช่น การกุศล และกิจการสาธารณประโยชน์ต่างๆ

8) ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง

หมวดที่ 2 สมาชิก

1) สมาชิกสามัญ ได้แก่ ผู้มีอาชีพศิลปินตลกทั่วประเทศ

2) สมาชิกวิสามัญ ได้แก่ บุคคลภายนอกที่ไม่ได้มีอาชีพแสดงตลก แต่มีความสนใจในการแสดงตลก และมีความประสงค์จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกของสมาคมศิลปินตลก (ประเทศไทย) ทั้งนี้ต้องเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ใจ

3) สมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่ บุคคลผู้ทรงเกียรติ หรือทรงคุณวุฒิ หรือผู้มีอุปการะคุณแก่สมาคม ซึ่งคณะกรรมการลงมติให้เชิญเข้าเป็นสมาชิกของสมาคม

สมาชิกต้องประกอบไปด้วยคุณสมบัติดังนี้

1) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะแล้ว

2) เป็นผู้มีความประพฤติเรียบร้อย

3) ไม่เป็นโรคที่สังคมรังเกียจ

4) ไม่ต้องคำพิพากษาของศาสถึงที่สุดให้เป็นบุคคลล้มละลาย หรือไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ หรือต้องโดทษจำคุก ยกเว้นความผิดฐานประมาท หรือลหุโทษ การทต้องคำพิพากษาของศาลถึงที่สุดในกรณีดังหล่าว จะต้องเป็นในขณะที่สมัครเข้าเป็นสมาชิก หรือในระหว่างที่เป็นสมาชิกของสมาคมเท่านั้น

<u>ค่าลงทะเบียน และค่าบำรุงสมาคม</u>

1) สมาชิกสามัญ จะต้องเสียค่าลงทะเบียนครั้งแรก 500 บาท ค่าบำรุงเป็นรายปีๆ ละ 1,000 บาท

2) สมาชิกวิสามัญ จะต้องเสียค่าลงทะเบียนครั้งแรด 1000 บาท ค่าบำรุงรายปีๆละ 1,000 บาท

3) สมาชิกกิตติมศักดิ์ ไม่ต้องเสียค่าลงทะเบียน และค่าบำรุงสมาชิกสมาคมใดๆ ทั้งสิ้น

การสมัครเข้าเป็นสมาชิกของสมาคม ให้ผู้ประสงค์จะสมัครยื่นใบสมัครตามแบบของสมาคมต่อเลขานุการ โดยมีสมาชิกรับรองอย่างน้อย 1 คน และมีการติดประกาศรายชื่อไว้ 15 วัน เพื่อให้สมาชิกอื่นๆ ได้มีโอกาสคัดค้านการสมัคร จากนั้นจึงนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการเพื่อพิจารณาการสมัคร เมื่อได้รับการอนุมัติให้เป็นสมาชิกแล้วต้องชำระเงินค่าลงทะเบียนและค่าบำรุงสมาคมภายใน 30 วัน หากผู้สมัครไม่ชำระเงินค่าลงทะเบียนและค่าบำรุงภายในเวลาที่กำหนดให้ถือว่าการสมัครเป็นอันยกเลิก

สมาชิกภาพของสมาชิกให้สิ้นสุดลงด้วยเหตุต่อไปนี้

1) ตาย

2) ลาออก โดยยื่นหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรต่อคณะกรรมการและได้รับการอนุมัติ และสมาชิกผู้นั้นได้ชำระหนี้สินต่อสมาคมเป็นที่เรียบร้อย

3) ขาดคุณสมบัติสมาชิก

4) ที่ประชุมใหญ่ของสมาคม หรือคณะกรรมการได้พิจารณาลงมติให้ลบชื่อออกจากทะเบียน เพราะสมาชิกผู้นั้นได้ประพฤตินำความเสื่อมเสียมาสู่สมาคม สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก สมาชิกทุกคนเมื่อเสียชีวิตจะได้รับค่าทำศพ ศพละ 10,000 บาท โดยจะมอบให้กับทายาท หรือผู้จัดการศพ และถ้าได้รับอุบัติเหตุบาดเจ็บ จะได้รับค่าสนับสนุนค่ารักษาตามดุลยพินิจของคณะกรรมการบริหาร แต่ทั้งนี้ไม่เกินรายละ 5,000 บาท

1) มีสิทธิ์เข้าใช้สถานที่ของสมาคมโดยเท่าเทียมกัน

2) มีสิทธิ์เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของสมาคมต่อคณะกรรมการ

3) มีสิทธิ์ได้รับสวัสดิการต่างๆ ที่สมาคมได้จัดให้มีขึ้น

4) มีสิทธิ์เข้าร่วมประชุมใหญ่ของสมาคม

5) สมาชิกสามัญมีสิทธิ์ในการเลือกตั้ง หรือได้รับการเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการสมาคมและมีสิทธิ์ออกเสียงลงมติต่างๆ ในที่ประชุมได้คนละ 1 คะแนนเสียง

6) มีสิทธิ์ร้องขอต่อคณะกรรมการ เพื่อตรวจสอบเอกสารและบัญชีทรัพย์สินของสมาคม

7) มีสิทธิ์เข้าชื่อร่วมกันอย่างน้อย 1 ใน 5 ของสมาชิกสามัญทั้งหมด หรือสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่า 30 คน ทำหนังสือร้องขอต่อคณะกรรมการให้จัดประชุมใหญ่วิสามัญได้

8) มีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบ และข้อบังคับของสมาคมโดยเคร่งครัด

9) มีหน้าที่ประพฤติตนให้สมกับเกียรติที่เป็นสมาชิกของสมาคม

10)มีหน้าที่ให้ความร่วมมือ และสนับสนุนการดำเนินการต่างๆ ของสมาคม

11)มีหน้าที่ร่วมกิจกรรมที่สมาคมได้จัดให้มีขึ้น

12)มีหน้าที่ช่วยเผยแพร่ชื่อเสียงของสมาคมให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย

<u>หมวดที่ 3 การดำเนินการสมาคม</u>

มีคณะกรรมการ ทำหน้าที่บริหารกิจการของสมาคมจำนวนอย่างน้อย 10 คน แต่ไม่เกิน 15 คน โดยคณะกรรมการนี้ได้มาจากการเลือกตั้งของที่ประชุมใหญ่ของสมาคมและให้ผู้ที่ได้เลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งกันเองเพื่อเป็นนายกสมาคม 1 คน และอุปนายก 2 คน สำหรับตำแหน่งกรรมการอื่นๆ ให้นายกเป็นผู้แต่งตั้ง ตำแหน่งของคณะกรรมการสมาคมมีตำแหน่งและหน้าที่ ดังนี้

1) นายกสมาคม

ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าในการบริหารกิจการของสมาคม เป็นผู้แทนสมาคมในการติดต่อกับบุคคลภายนอก และทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุมคณะกรรมการ และการประชุมใหญ่ของสมาคม

2) อุปนายก

ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยนายกสมาคมในการบริหารกิจการสมาคม ปฏิบัติตามหน้าที่ที่นายกสมาคมได้มอบหมาย และทำหน้าที่แทนนายกสมาคมในบางกรณี

3) เลขานุการ

ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการของสมาคมทั้งหมด เป็นหัวหน้าเจ้าหน้าที่ของสมาคมในการปฏิบัติกิจการของสมาคม และปฏิบัติตามคำสั่งของนายกสมาคม ตลอดจนทำหน้าที่เป็นเลขานุการในการประชุมต่างๆ ของสมาคม

4) เหรัญญิก

ทำหน้าที่เกี่ยวกับการเงินทั้งหมดของสมาคม เป็นผู้จัดการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย บัญชีงบดุลของสมาคม และเก็บเอกสารหลักฐานต่างๆ ของสมาคมไว้เพื่อตรวจสอบ

5) ปฏิคม

ทำหน้าที่ให้การต้อนรับแขกของสมาคม เป็นหัวหน้าในการจัดเตรียมสถานที่ของสมาคม และจัดเตรียมสถานที่ประชุมต่างๆ ของสมาคม

6) นายทะเบียน

ทำหน้าที่เกี่ยวกับทะเบียนสมาชิกทั้งหมดของสมาคม ประสานงานกับเหรัญญิกในการเรียกเก็บเงินค่าบำรุงสมาคมจากสมาชิก

7) ประชาสัมพันธ์

ทำหน้าที่เผยแพร่กิจการ และชื่อเสียงเกียรติคุณของสมาคมให้สมาชิก และบุคคลโดยทั่วไปให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย

8) กรรมการตำแหน่งอื่นๆ ตามความเหมาะสมซึ่งคณะกรรมการเห็นสมควรกำหนดให้มีขึ้น ทั้งนี้เมื่อรวมกับตำแหน่งกรรมการปกติแล้วจะต้องไม่เกินจำนวนข้อบังคับที่กำหนดไว้ คือ 15 คน

รายชื่อคณะกรรมการของสมาคมศิลปินตลก (ประเทศไทย)

1.	นายศรสุทธา	กลั่นมาลี	นายกสมาคม
2.	นายปรีดา	แก้วกนก	อุปนายกคนที่ 1
3.	นายจเร	ผ่องอินทรีย์	อุปนายกคนที่ 2
4.	นายกำธร	นะรีรัมย์	กรรมการและนายทะเบียน
5.	นายนนทกร	แอนดริส	กรรมการและฝ่ายบัญชี
6.	นายอภิชาติ	ปิ่นงาม	กรรมการและฝ่ายกฎหมาย
7.	นายชยุต	จำเนียรกุล	กรรมการและฝ่ายประชาสัมพันธ์
8.	นายบรรพต	ยอดรัตน์	กรรมการและฝ่ายกิจกรรม
9.	นายชูศักดิ์	เฮี้ยนชาศรี	กรรมการและสวัสดิการ
10.	นายบุณธรรม	สงวนคำ	กรรมการและบรรณารักษ์
11.	นายนภสณ	ชัยไพบูลย์	กรรมการและฝ่ายปฏิคม
12.	นายณัฐวัชร	ชูชื่น	กรรมการและฝ่ายวางแผน
13.	นายสิพิพงศ์	สุขสมนาค	กรรมการและเหรัญญิก
14.	นายพรเทพ	คล้ายพ่อค้า	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการของสมาคมสามารถอยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 2ปี และเมื่อ

คณะกรรมการครบกำหนดวาระแล้ว จนกว่าคณะกรรมการชุดใหม่จะได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนจากทางราชการ ให้คณะกรรมการชุดเก่ารักษาการไปก่อน เมื่อได้คณะกรรมการชุดใหม่แล้ว ทำการส่งและรับมอบงานให้เสร็จสิ้นภายใน 30 วัน นับจากวันที่ได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนจากทางราชการ

อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ

1) ออกระเบียบปฏิบัติต่างๆ เพื่อให้สมาชิกได้ปฏิบัติตาม
2) แต่งตั้งและถอดถอนเจ้าหน้าที่ของสมาคม
3) แต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา หรืออนุกรรมการ
4) เรียกประชุมใหญ่สามัญประจำปี และประชุมใหญ่วิสามัญ
5) แต่งตั้งกรรมการในตำแหน่งอื่นๆ
6) บริหารกิจการของสมาคม เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ตลอดจนมีอำนาจอื่นๆ ตามที่ข้อบังคับกำหนดไว้
7) รับผิดชอบในกิจการทั้งหมด รวมทั้งการเงิน และทรัพย์สินทั้งหมดของสมาคม
8) จัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญ ตามที่สมาชิกจำนวน 1 ใน 3 ของทั้งหมดได้เข้าชื่อร้องขอ โดยต้องจัดให้มีการประชุมภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่ยื่นหนังสือ
9) จะชัดทำเอกสารหลักฐานต่างๆ ทั้งที่เกี่ยวกับการเงิน ทรัพย์และการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของสมาคมให้ถูกต้อง และสมาชิกสามารถตรวจสอบได้
10) จัดทำบันทึกการประชุมต่างๆ ของสมาคมเพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานและจัดส่งให้สมาชิกได้รับทราบ
11) มีหน้าที่อื่นๆ ตามที่ข้อบังคับกำหนดไว้

คณะกรรมการต้องประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง โดยจัดขึ้นภายใน วันที่ 20 ของทุกๆ เดือน เพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับสมาคม ในการประชุมต้องมีกรรมการเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด จึงถือว่าครบองค์ประชุม มติของที่ประชุมคณะกรรมการให้ถือคะแนนเสียงข้างมาเป็นเกณฑ์ ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในการประชุมเป็นผู้ชี้ขาด

กรรมการพ้นจากตำแหน่ง ซึ่งมิใช่เป็นการออกตามวาระด้วยเหตุต่อไปนี้

1) ตาย
2) ลาออก
3) ขาดจากสมาชิกภาพ
4) ที่ประชุมใหญ่ลงมติให้ออกจากตำแหน่ง

หมวดที่ 4 การประชุมใหญ่

การประชุมใหญ่ของสมาคมมี 2 ชนิด คือ

1) ประชุมใหญ่สามัญ

ประชุมปีละ 1 ครั้ง ภายในเดือนมิถุนายนของทุกๆ ปี โดยมีสาระการประชุม ดังนี้

- แถลงกิจการที่ผ่านมาในรอบปี
- แถลงบัญชี รายรับ รายจ่าย และบัญชีงบดุลของปีที่ผ่านมา
- เลือกตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ เมื่อครบกำหนดวาระ
- เลือกตั้งผู้ตรวจสอบบัญชี

2) ประชุมใหญ่วิสามัญ

อาจมีขึ้นได้โดยคณะกรรมการเห็นควรจัดให้มีขึ้น หรือเกิดขึ้นด้วยการเข้าชื่อร่วมกันของสมาชิกไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของสมาชิกสามัญทั้งหมด หรือสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่า 30คน ทำหนังสือร้องขอต่อคณะกรรมการ

การแจ้งกำหนดการประชุมโดยเลขานุการ เป็นลายลักษณ์อักษร ระบุวัน เวลา สถานที่ชัดเจน โดยแจ้งให้สมาชิกทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 7 วัน ในการประชุมแต่ละครั้งจะต้องมีสมาชิกสามัญเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของสมาชิกสามัญทั้งหมด จึงถือว่าครบองค์ประชุม หากไม่ครบองค์ประชุม ให้คณะกรรมการเรียกจัดประชุมอีกครั้งภายใน 14 วัน มติของที่ประชุมให้ถือคะแนนเสียงข้างมาเป็นเกณฑ์ ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในการประชุมเป็นผู้ชี้ขาด

หมวดที่ 5 การเงินและทรัพย์สิน

1) การเงินและทรัพย์สินทั้งหมดให้อยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการ เงินสดของสมาคมถ้ามีให้นำฝากไว้ในธนาคารกรุงเทพ จำกัด

2) การลงนามในตั๋วเงินหรือเช็คของสมาคม จะต้องมีลายมือชื่อของนายกสมาคม หรือผู้จัดการแทนลงนามร่วมกับเหรัญญิก หรือเลขานุการ พร้อมกับประทับตราของสมาคมจึงจะถือว่าใช้ได้

3) ให้นายกสมาคมมีอำนาจสั่งจ่ายเงินของสมาคมได้ครั้งละไม่เกิน 50,000 บาท ถ้าเกินกว่านั้นจะต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการ และต้องไม่เกิน 1,000,000 บาท หากจำนวนมากกว่านี้ ต้องได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่ของ สมาคม

4) เหรัญญิกมีอำนาจเก็บรักษาเงินสดของสมาคมได้ไม่เกิน 10,000 บาท ถ้ามากกว่านี้ต้องฝากธนาคารในบัญชีของสมาคม

5) เหรัญญิก ต้องทำบัญชีราบรับ รายจ่าย และบัญชีงบดุล และมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อของนายกสมาคมพร้อมตราประทับทุกครั้ง

6) ผู้สอบบัญชีจะต้องไม่ใช่กรรมการหรือเจ้าหน้าที่ของสมาคม

7) ผู้สอบบัญชีมีอำนาจเรียกเอกสารที่เกี่ยวกับการเงินและทรัพย์สินจากคณะกรรมการและสามารถสอบถามจากสมาคมได้

<u>หมวดที่ 6 การเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อบังคับและการเลิกสมาคม</u>

1) ข้อบังคับของสมาคมจะเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้โดยมติของที่ประชุมเท่านั้น และต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของสมาชิกสามัญที่เข้าร่วมประชุมทั้งหมด

2) การเลิกสมาคมจะเลิกได้ก็ต่อเมื่อมีมติของที่ประชุมใหญ่ของสมาคม ยกเว้นเป็นการเลิกเพราะเหตุของกฎหมาย มติในที่ประชุมใหญ่ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของสมาชิกสามัญที่เข้าร่วมประชุมทั้งหมด และองค์ประชุมใหญ่จะต้องไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของสมาชิกสามัญทั้งหมด

3) เมื่อเลิกสมาคม ทรัพย์สินของสมาคมที่เหลืออยู่หลังจากชำระบัญชีเรียบร้อยแล้ว ให้ตกเป็นของมูลนิธิสายใจไทย (ผู้รับต้องเป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการกุศลสาธารณประโยชน์

ภาคผนวก ข

กฎกระทรวง
ฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543)

ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

ข้อ 1 ในกฎกระทรวงนี้

"อาคารสาธารณะ" หมายความว่า อาคารที่ใช้เพื่อประโยชน์ในการชุมนุมคนได้โดยทั่วไป เพื่อกิจกรรมทางราชการ การเมือง การศึกษา การศาสนา การสังคม การนันทนาการ หรือการพาณิชยกรรม เช่น โรงมหรสพ หอประชุม โรงแรม โรงพยาบาล สถานศึกษา หอสมุด สนามกีฬากลางแจ้ง สนามกีฬาในร่ม ตลาด ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า สถานบริการ ท่าอากาศยาน อุโมงค์ สะพาน อาคารจอดรถ สถานีรถ ท่าจอดเรือ โป๊ะจอดเรือ สุสาน ฌาปนสถาน ศาสนสถาน เป็นต้น

"อาคารพิเศษ" หมายความว่า อาคารที่ต้องการมาตรฐานความมั่นคงแข็งแรง และความปลอดภัยเป็นพิเศษ เช่น อาคารดังต่อไปนี้

(ก) โรงมหรสพ อัฒจันทร์ หอประชุม หอสมุด หอศิลป์ พิพิธภัณฑสถาน หรือศาสนสถาน

(ค) อาคารหรือสิ่งที่สร้างขึ้นสูงเกิน 15 เมตร หรือสะพานหรืออาคารหรือโครงหลังคาช่วงหนึ่งเกิน 10 เมตร หรือมีลักษณะโครงสร้างที่อาจก่อให้เกิดภยันตรายต่อสาธารณชนได้

"อาคารขนาดใหญ่พิเศษ" หมายความว่า อาคารที่ก่อสร้างขึ้นเพื่อใช้อาคารหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารเป็น ที่อยู่อาศัยหรือประกอบกิจการประเภทเดียวหรือหลายประเภท โดยมีพื้นที่รวมกันทุกชั้น หรือชั้นหนึ่งชั้นใดในหลังเดียวกันตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ ตารางเมตรขึ้นไป "พื้น" หมายความว่า พื้นที่ของอาคารที่บุคคลเข้าอยู่หรือเข้าใช้สอยได้ภายในขอบเขตของคานหรือตงที่รับพื้น หรือภายในพื้นนั้น หรือภายในขอบเขตของผนังอาคารรวมทั้งเฉลียงหรือระเบียงด้วย

"สำนักงาน" หมายความว่า อาคารหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารที่ใช้เป็นสำนักงานหรือที่ทำการ

"โรงมหรสพ" หมายความว่า อาคารหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารที่ใช้เป็นสถานที่สำหรับฉายภาพยนตร์ แสดงละคร แสดงดนตรี หรือแสดงมหรสพอื่นใด และมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดให้สาธารณชนเข้าชมการแสดงนั้น โดยจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ก็ตาม

"ที่ว่าง" หมายความว่า พื้นที่อันปราศจากหลังคาหรือสิ่งก่อสร้างปกคลุม ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวอาจจะจัดให้เป็นบ่อน้ำ สระว่ายน้ำ บ่อพักน้ำเสีย ที่พักมูลฝอย ที่พักรวมมูลฝอย หรือที่จอดรถ ที่อยู่ภายนอกอาคารก็ได้ และให้หมายความรวมถึงพื้นที่ของสิ่งก่อสร้าง หรืออาคารที่สูงจากระดับพื้นดินไม่เกิน 1.20 เมตร และไม่มีหลังคาหรือสิ่งก่อสร้างปกคลุมเหนือระดับนั้น

"ถนนสาธารณะ" หมายความว่า ถนนที่เปิดหรือยินยอมให้ประชาชนเข้าไปหรือใช้เป็นทางสัญจรได้ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมีการเรียกเก็บค่าตอบแทนหรือไม่

หมวดที่ 2
ส่วนต่าง ๆ ของอาคาร

ส่วนที่ 1 วัสดุของอาคาร

ข้อ 15 เสา คาน พื้น บันได และผนังของอาคารที่สูงตั้งแต่สามชั้นขึ้นไป โรงมหรสพ หอประชุม โรงงาน โรงแรม โรงพยาบาล หอสมุด ห้างสรรพสินค้า อาคารขนาดใหญ่ สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ ท่าอากาศยาน หรืออุโมงค์ ต้องทำด้วยวัสดุถาวรที่เป็นวัสดุทนไฟด้วย

ข้อ 18 ครัวในอาคารต้องมีพื้นและผนังที่ทำด้วยวัสดุถาวรที่เป็นวัสดุทนไฟ ส่วนฝาและเพดานนั้น หากไม่ได้ทำด้วยวัสดุถาวรที่เป็นวัสดุทนไฟ ก็ให้บุด้วยวัสดุทนไฟ

ส่วนที่ 2 พื้นที่ภายในอาคาร

ข้อ 21 ช่องทางเดินในอาคาร ต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่าตามที่กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

อาคารอยู่อาศัยรวม หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก สำนักงาน อาคารสาธารณะ อาคารพาณิชย์ โรงงาน อาคารพิเศษ 1.50 เมตร

ข้อ 22 ห้องหรือส่วนของอาคารที่ใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ต้องมีระยะดิ่งไม่น้อยกว่าตามที่กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

- ห้องที่ใช้เป็นสำนักงาน ห้องเรียน ห้องอาหาร ห้องโถงภัตตาคาร โรงงาน 3.00 เมตร
- ห้องขายสินค้า ห้องประชุม ห้องคนไข้รวม คลังสินค้า โรงครัว ตลาด และอื่น ๆ ที่คล้ายกัน 3.50 เมตร
- ระเบียง 2.20 เมตร

ระยะดิ่งตามวรรคหนึ่งให้วัดจากพื้นถึงพื้น ในกรณีของชั้นใต้หลังคาให้วัดจากพื้นถึงยอดฝาหรือยอดผนังอาคาร และในกรณีของห้องหรือส่วนของอาคารที่อยู่ภายในโครงสร้างของหลังคา ให้วัดจากพื้นถึงยอดฝาหรือยอดผนังของห้องหรือส่วนของอาคารดังกล่าวที่ไม่ใช่โครงสร้างของหลังคา

ห้องน้ำ ห้องส้วม ต้องมีระยะดิ่งระหว่างพื้นถึงเพดานไม่น้อยกว่า 2 เมตร

ส่วนที่ 3 บันไดของอาคาร

บันไดที่สูงเกิน 3 เมตร ต้องมีชานพักบันไดทุกช่วง 3 เมตร หรือน้อยกว่านั้น และชานพักบันไดต้องมีความกว้างและยาวไม่น้อยกว่าความกว้างของบันได ระยะดิ่งจากขั้นบันไดหรือชานพักบันไดถึงส่วนต่ำสุดของอาคารที่อยู่เหนือขึ้นไปต้องสูงไม่นอยกว่า 1.90 เมตร

บันไดของอาคารที่ใช้เป็นที่ชุมนุมของคนจำนวนมาก เช่น บันไดห้องประชุมหรือห้องบรรยายที่มีพื้นที่รวมกันตั้งแต่ 500 ตารางเมตรขึ้นไป หรือบันไดห้องรับประทานอาหารหรือสถานบริการที่มีพื้นที่รวมกันตั้งแต่ 1,000 ตารางเมตรขึ้นไป หรือบันไดของแต่ละชั้นของอาคารนั้นที่มีพื้นที่รวมกันตั้งแต่ 2,000 ตารางเมตรขึ้นไป ต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร อย่างน้อยสองบันได ถ้ามีบันไดเดียวต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 3 เมตร

บันไดที่สูงเกิน 4 เมตร ต้องมีชานพักบันไดทุกช่วง 4 เมตร หรือน้อยกว่านั้น และระยะดิ่งจากขั้นบันไดหรือชานพักบันไดถึงส่วนต่ำสุดของอาคารที่อยู่เหนือขึ้นไปต้องสูงไม่น้อยกว่า 2.10 เมตร

ชานพักบันไดและพื้นหน้าบันไดต้องมีความกว้างและความยาวไม่น้อยกว่าความกว้างสุทธิของบันได เว้นแต่บันไดที่มีความกว้างสุทธิเกิน 2 เมตร ชานพักบันไดและพื้นหน้าบันไดจะมีความยาวไม่เกิน 2 เมตรก็ได้

บันไดตามวรรคหนึ่งและวรรคสองต้องมีลูกตั้งสูงไม่เกิน 18 เซนติเมตร ลูกนอนเมื่อหักส่วนที่ขั้นบันไดเหลื่อมกันออกแล้วเหลือความกว้างไม่น้อยกว่า 25 เซนติเมตร และต้องมีราวบันไดกันตก บันไดที่มีความกว้างสุทธิเกิน 6 เมตร และช่วงบันไดสูงเกิน 1 เมตร ต้องมีราวบันไดทั้งสองข้าง บริเวณจมูกบันไดต้องมีวัสดุกันลื่น

ข้อ 25 บันไดตามข้อ 24 จะต้องมีระยะห่างไม่เกิน 40 เมตร จากจุดที่ไกลสุดบนพื้นชั้นนั้น

ข้อ 26 บันไดตามข้อ 23 และข้อ 24 ที่เป็นแนวโค้งเกิน 90 องศา จะไม่มีชานพักบันไดก็ได้ แต่ต้องมีความกว้างเฉลี่ยของลูกนอนไม่น้อยกว่า 22 เซนติเมตร สำหรับบันไดตามข้อ 23 และไม่น้อยกว่า 25 เซนติเมตร สำหรับบันไดตามข้อ 24

ส่วนที่ 4 บันไดหนีไฟ

ข้อ 27 อาคารที่สูงตั้งแต่สี่ชั้นขึ้นไปและสูงไม่เกิน 23 เมตร หรืออาคารที่สูงสามชั้นและมีดาดฟ้าเหนือชั้นที่สามที่มีพื้นที่เกิน 16 ตารางเมตร นอกจากมีบันไดของอาคารตามปกติแล้ว ต้องมี

บันไดหนีไฟที่ทำด้วยวัสดุทนไฟอย่างน้อยหนึ่งแห่ง และต้องมีทางเดินไปยังบันไดหนีไฟนั้นได้โดยไม่มีสิ่งกีดขวาง

ข้อ 28 บันไดหนีไฟต้องมีความลาดชันน้อยกว่า 60 องศา เว้นแต่ตึกแถวและบ้านแถวที่สูงไม่เกินสี่ชั้น ให้มีบันไดหนีไฟที่มีความลาดชันเกิน 60 องศาได้ และต้องมีชานพักบันไดทุกชั้น

ข้อ 29 บันไดหนีไฟภายนอกอาคารต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 60 เซนติเมตร และต้องมีผนังส่วนที่บันไดหนีไฟพาดผ่านเป็นผนังทึบก่อสร้างด้วยวัสดุถาวรที่เป็นวัสดุทนไฟ

ข้อ 30 บันไดหนีไฟภายในอาคารต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร มีผนังทึบก่อสร้างด้วยวัสดุถาวรที่เป็นวัสดุทนไฟกั้นโดยรอบ เว้นแต่ส่วนที่เป็นช่องระบายอากาศและช่องประตูหนีไฟ และต้องมีอากาศถ่ายเทจากภายนอกอาคารได้โดยแต่ละชั้นต้องมีช่องระบายอากาศที่เปิดสู่ภายนอกอาคารได้มีพื้นที่รวมกันไม่น้อยกว่า 1.4 ตารางเมตร กับต้องมีแสงสว่างให้เพียงพอทั้งกลางวันและกลางคืน

ข้อ 31 ประตูหนีไฟต้องทำด้วยวัสดุทนไฟ มีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร สูงไม่น้อยกว่า 1.90 เมตร และต้องทำเป็นบานเปิดชนิดผลักออกสู่ภายนอกเท่านั้น กับต้องติดอุปกรณ์ชนิดที่บังคับให้บานประตูปิดได้เอง และต้องสามารถเปิดออกได้โดยสะดวกตลอดเวลา ประตูหรือทางออกสู่บันไดหนีไฟต้องไม่มีธรณีหรือขอบกั้น

ข้อ 32 พื้นหน้าบันไดหนีไฟต้องกว้างไม่น้อยกว่าความกว้างของบันไดและอีกด้านหนึ่งกว้างไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร

หมวด 3
ที่ว่างภายนอกอาคาร

ข้อ 33 อาคารแต่ละหลังหรือหน่วยต้องมีที่ว่างตามที่กำหนดดังต่อไปนี้

(2) ห้องแถว ตึกแถว อาคารพาณิชย์ โรงงาน อาคารสาธารณะ และอาคารอื่นซึ่งไม่ได้ใช้เป็นที่อยู่อาศัย ต้องมีที่ว่างไม่น้อยกว่า 10 ใน 100 ส่วน ของพื้นที่ชั้นใดชั้นหนึ่งที่มากที่สุดของอาคาร

หมวด 4
แนวอาคารและระยะต่าง ๆ ของอาคาร

ข้อ 41 อาคารที่ก่อสร้างหรือดัดแปลงใกล้ถนนสาธารณะที่มีความกว้างน้อยกว่า 6 เมตร ให้ร่นแนวอาคารห่างจากกึ่งกลางถนนสาธารณะอย่างน้อย 3 เมตร

อาคารที่สูงเกินสองชั้นหรือเกิน 8 เมตร ห้องแถว ตึกแถว บ้านแถว อาคารพาณิชย์ โรงงาน อาคารสาธารณะ ป้ายหรือสิ่งที่สร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้าย หรือคลังสินค้า ที่ก่อสร้างหรือดัดแปลงใกล้ถนนสาธารณะ

(1) ถ้าถนนสาธารณะนั้นมีความกว้างน้อยกว่า 10 เมตร ให้ร่นแนวอาคารห่างจากกึ่งกลางถนนสาธารณะอย่างน้อย 6 เมตร

(2) ถ้าถนนสาธารณะนั้นมีความกว้างตั้งแต่ 10 เมตรขึ้นไป แต่ไม่เกิน 20 เมตร ให้ร่นแนวอาคารห่างจากเขตถนนสาธารณะอย่างน้อย 1 ใน 10 ของความกว้างของถนนสาธารณะ

(3) ถ้าถนนสาธารณะนั้นมีความกว้างเกิน 20 เมตรขึ้นไป ให้ร่นแนวอาคารห่างจากเขตถนนสาธารณะอย่างน้อย 2 เมตร

ข้อ 44 ความสูงของอาคารไม่ว่าจากจุดหนึ่งจุดใด ต้องไม่เกินสองเท่าของระยะราบ วัดจากจุดนั้นไปตั้งฉากกับแนวเขตด้านตรงข้ามของถนนสาธารณะที่อยู่ใกล้อาคารนั้นที่สุด

ความสูงของอาคารให้วัดแนวดิ่งจากระดับถนนหรือระดับพื้นดินที่ก่อสร้างขึ้นไปถึงส่วนของอาคารที่สูงที่สุด สำหรับอาคารทรงจั่วหรือปั้นหยาให้วัดถึงยอดผนังของชั้นสูงสุด

ข้อ 46 อาคารหลังเดียวกันซึ่งอยู่ที่มุมถนนสาธารณะสองสายขนาดไม่เท่ากัน ความสูงของอาคาร ณ จุดใดต้องไม่เกินสองเท่าของระยะราบที่ใกล้ที่สุด จากจุดนั้นไปตั้งฉากกับแนวเขตถนนสาธารณะด้านตรงข้ามของสายที่กว้างกว่า และความยาวของอาคารตามแนวถนนสาธารณะที่แคบกว่าต้องไม่เกิน 60 เมตร

ข้อ 47 รั้วหรือกำแพงที่สร้างขึ้นติดต่อหรือห่างจากถนนสาธารณะน้อยกว่าความสูงของรั้วให้ก่อสร้างได้สูงไม่เกิน3 เมตร เหนือระดับทางเท้าหรือถนนสาธารณะ

ข้อ 50 ผนังของอาคารที่มีหน้าต่าง ประตู ช่องระบายอากาศหรือช่องแสง หรือระเบียงของอาคารต้องมีระยะห่างจากแนวเขตที่ดิน ดังนี้

(1) อาคารที่มีความสูงไม่เกิน 9 เมตร ผนังหรือระเบียงต้องอยู่ห่างเขตที่ดินไม่น้อยกว่า 2 เมตร

(2) อาคารที่มีความสูงเกิน 9 เมตร แต่ไม่ถึง 23 เมตร ผนังหรือระเบียงต้องอยู่ห่างเขตที่ดินไม่น้อยกว่า 3เมตร

ผนังของอาคารที่อยู่ห่างเขตที่ดินน้อยกว่าตามที่กำหนดไว้ใน (1) หรือ (2) ต้องอยู่ห่างจากเขตที่ดินไม่น้อยกว่า 50เซนติเมตร เว้นแต่จะก่อสร้างชิดเขตที่ดินและอาคารดังกล่าวจะก่อสร้างได้สูงไม่เกิน 15 เมตร ผนังของอาคารที่อยู่ชิดเขตที่ดิน หรือห่างจากเขตที่ดินน้อยกว่าที่ระบุไว้ใน (1)

หรือ (2) ต้องก่อสร้างเป็นผนังทึบ และดาดฟ้าของอาคารด้านนั้นให้ทำผนังทึบสูงจากดาดฟ้าไม่น้อยกว่า 1.80 เมตร ในกรณีก่อสร้างชิดเขตที่ดินต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากเจ้าของที่ดินข้างเคียงด้านนั้นด้วย

กฎกระทรวง
ฉบับที่ 39 (พ.ศ. 2537)

ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

หมวด 1
แบบและวิธีการเกี่ยวกับการติดตั้งระบบการป้องกันอัคคีภัย

ข้อ 2 อาคารดังต่อไปนี้ต้องมีวิธีการเกี่ยวกับการป้องกันอัคคีภัยตามที่กำหนดในกฎกระทรวงนี้

(2) อาคารที่ใช้เป็นที่ชุมนุมของประชาชน เช่น โรงมหรสพ หอประชุม โรงแรม สถานพยาบาลสถานศึกษา หอสมุด สถานกีฬาในร่ม ตลาด ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า สถานบริการ ท่าอากาศยาน อาคารจอดรถสถานีขนส่งมวลชน ที่จอดรถ ท่าจอดเรือ ภัตตาคาร สำนักงาน สถานที่ทำการของราชการ โรงแรม และอาคารพาณิชย์ เป็นต้น

ข้อ 5 อาคารอื่นนอกจากอาคารตามข้อ 3 วรรคหนึ่ง ที่มีพื้นที่รวมกันทุกชั้นในหลังเดียวกันเกิน 2000 ตารางเมตร ต้องมีระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ทุกชั้นด้วย

ข้อ 6 ระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ตามข้อ 5 อย่างน้อยต้องประกอบด้วย

(1) อุปกรณ์แจ้งเหตุที่มีทั้งระบบแจ้งเหตุอัตโนมัติและระบบแจ้งเหตุที่ใช้มือเพื่อให้อุปกรณ์ส่งสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ทำงาน

(2) อุปกรณ์ส่งสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ที่สามารถส่งเสียงหรือสัญญาณให้คนที่อยู่ในอาคารได้ยินหรือทราบอย่างทั่วถึงเพื่อให้หนีไฟ

ข้อ 7 อาคารตามข้อ 2 (2) และ (3) ที่มีความสูงตั้งแต่ 2 ชั้นขึ้นไป และอาคารตามข้อ 2 (4) ที่มีพื้นที่รวมกันทุกชั้นในหลังเดียวกันเกิน 2000 ตารางเมตร ในแต่ละชั้นต้องมีป้ายบอกชั้นและป้ายบอกทางหนีไฟด้วยตัวอักษรขนาดที่มีความสูงไม่น้อยกว่า 10 เซนติเมตร หรือ สัญลักษณ์ที่อยู่ในตำแหน่งที่จะมองเห็นได้ชัดเจนตลอดเวลา และต้องมีแสงสว่างจากระบบไฟฟ้าฉุกเฉินเพียงพอที่จะมองเห็นช่องทางหนีไฟได้ชัดเจนขณะเพลิงไหม้

หมวด 2
แบบและจำนวนของห้องน้ำและห้องส้วม

ข้อ 8 อาคารที่บุคคลอาจเข้าอยู่หรือเข้าใช้สอยได้ ต้องมีห้องน้ำและห้องส้วมไม่น้อยกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ในตารางที่ 2 ท้ายกฎกระทรวงนี้

จำนวนห้องน้ำและห้องส้วมที่กำหนดไว้ในตารางตามวรรคหนึ่ง เป็นจำนวนขั้นต่ำที่ต้องจัดให้มีแม้ว่าอาคารนั้นจะมีพื้นที่อาคารหรือจำนวนคนน้อยกว่าที่กำหนดไว้ในตารางตามวรรคหนึ่งก็ตาม

ถ้าอาคารที่มีพื้นที่ของอาคารหรือจำนวนคนมากเกินกว่าที่กำหนดไว้ในตารางตามวรรคหนึ่ง จะต้องจัดให้มีห้องน้ำและห้องส้วมเพิ่มขึ้นตามอัตราส่วนพื้นที่อาคารหรือจำนวนคนที่มากเกินนั้น ถ้ามีเศษให้คิดเต็มอัตรา

ชนิดหรือประเภทของอาคารที่มิได้กำหนดไว้ในตารางตามวรรคหนึ่ง ให้พิจารณาเทียบเคียงลักษณะการใช้สอยของอาคารนั้น โดยถือจำนวนห้องน้ำและห้องส้วมที่กำหนดไว้ในตารางดังกล่าวเป็นหลัก

ข้อ 9 ห้องน้ำและห้องส้วมจะแยกจากกันหรือรวมอยู่ในห้องเดียวกันก็ได้ แต่ต้องมีลักษณะที่จะรักษาความสะอาดได้ง่าย และต้องมีช่องระบายอากาศไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของพื้นที่ห้อง หรือมีพัดลมระบายอากาศได้เพียงพอระยะดิ่งระหว่างพื้นห้องถึงเพดานยอดฝาหรือผนังตอนต่ำสุดต้องไม่ต่ำกว่า 1.80 เมตร

ในกรณีที่ห้องน้ำและห้องส้วมแยกกัน ต้องมีขนาดพื้นที่ของห้องแต่ละห้องไม่น้อยกว่า 0.90 ตารางเมตร และต้องมีความกว้างภายในไม่น้อยกว่า 0.90 เมตร แต่ถ้าห้องน้ำและห้องส้วมรวมอยู่ในห้องเดียวกัน ต้องมีพื้นที่ภายในไม่น้อยกว่า 1.50 ตารางเมตร

ข้อ 10 บ่อเกรอะ บ่อซึมของส้วมต้องอยู่ห่างจากแม่น้ำ คู คลอง หรือแหล่งน้ำสาธารณะไม่น้อยกว่า 10 เมตร เว้นแต่ส้วมที่มีระบบกำจัดสิ่งปฏิกูลที่ถูกต้องตามหลักการสาธารณสุขและมีขนาดที่เหมาะสม ทั้งนี้ตามที่กระทรวงมหาดไทยด้วยความเห็นชอบของกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

หมวด 3
ระบบการจัดแสงสว่างและการระบายอากาศ

ข้อ 11 ส่วนต่าง ๆ ของอาคารต้องมีความเข้มของแสงสว่างไม่น้อยกว่าความเข้มที่กำหนดไว้ในตารางที่ 3 ท้ายกฎกระทรวงนี้

สถานที่อื่นที่มิได้ระบุไว้ในตารางตามวรรคหนึ่ง ให้ใช้ความเข้มของแสงสว่างของสถานที่ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับความเข้มที่กำหนดไว้ในตารางดังกล่าว

ข้อ 12 ระบบการระบายอากาศในอาคารจะจัดให้มีการระบายอากาศโดยวิธีธรรมชาติหรือโดยวิธีกลก็ได้

ข้อ 13 ในกรณีที่จัดให้มีการระบายอากาศโดยวิธีธรรมชาติ ห้องในอาคารทุกชนิดทุกประเภทต้องมีประตู หน้าต่าง หรือ ช่องระบายอากาศด้านติดกับ อากาศภายนอกเป็น พื้นที่ร่วมกันไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของพื้นที่ของห้องนั้น ทั้งนี้ ไม่นับรวมพื้นที่ของประตู หน้าต่าง และช่องระบายอากาศที่ติดต่อกับห้องอื่นหรือช่องทางเดินภายในอาคาร

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่อาคารหรือสถานที่ที่ใช้เก็บของหรือสินค้า

ข้อ 14 ในกรณีที่ไม่อาจจัดให้มีการระบายอากาศโดยวิธีธรรมชาติตามข้อ 13 ได้ ให้จัดให้มีการระบายอากาศโดยวิธีกลซึ่งใช้กลอุปกรณ์ขับเคลื่อนอากาศกลอุปกรณ์นี้ต้องทำงานตลอดเวลาระหว่างที่ใช้สอยพื้นที่นั้นและการระบายอาฤาศต้องมีการนำอากาศภายนอกเข้ามาในพื้นที่ไม่น้อยกว่าอัตราที่กำหนดไว้ในตารางที่ 4 ท้ายกฎกระทรวงนี้

สำหรับห้องครัวของสถานที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม ถ้าได้จัดให้มีการระบายอากาศครอบคลุมแหล่งที่เกิดของกลิ่น ควัน หรือก๊าซ ที่ต้องการระบายในขนาดที่เหมาะสมแล้ว จะมีอัตราการระบายอากาศในส่วนอื่นของห้องครัวนั้นน้อยกว่าที่กำหนดไว้ในตารางตามวรรคหนึ่งก็ได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่า 12 เท่าของปริมาตรของห้องใน 1 ชั่วโมง

สถานที่อื่นที่มิได้ระบุไว้ในตารางตามวรรคหนึ่งให้ใช้อัตราการระบายอากาศของสถานที่ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับอัตราที่กำหนดไว้ในตารางดังกล่าว

ข้อ 15 ในกรณีที่จัดให้มีการระบายอากาศด้วยระบบการปรับภาวะอากาศต้องมีการนำอากาศภายนอกเข้ามาในพื้นที่ปรับภาวะอากาศหรือดูดอากาศจากภายในพื้นที่ปรับภาวะอากาศออกไปไม่น้อยกว่าอัตราที่กำหนดไว้ในตารางที่ 5 ท้ายกฎกระทรวงนี้

สถานที่อื่นที่มิได้ระบุไว้ในตารางตามวรรคหนึ่ง ให้ใช้อัตราการระบายอากาศของสถานที่ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับอัตราที่กำหนดไว้ในตารางดังกล่าว

ข้อ 16 ตำแหน่งของช่องนำอากาศภายนอกเข้าโดยวิธีกล ต้องห่างจากที่เกิดอากาศเสียและช่องระบายอากาศทิ้งไม่น้อยกว่า 5 เมตร และสูงจากพื้นดินไม่น้อยกว่า 1.50 เมตรการนำอากาศภายนอกเข้าและการระบายอากาศทิ้งโดยวิธีกล ต้องไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนผู้อยู่อาศัยใกล้เคียง

ข้อ 17 โรงงาน โรงแรม โรงมหรสพ ห้องประชุม สถานกีฬาในร่ม สถานพยาบาล สถานีขนส่งมวลชน สำนักงาน ห้างสรรพสินค้า หรือตลาด ต้องจัดให้มีระบบจ่ายพลังงานไฟฟ้าสำรองสำหรับกรณีฉุกเฉิน เช่น แบตเตอรี่ หรือเครื่องกำเนิดไฟฟ้า เป็นต้น แยกเป็นอิสระจากระบบที่ใช้อยู่ตามปกติ และสามารถทำงานได้โดยอัตโนมัติเมื่อระบบจ่ายพลังงานไฟฟ้าปกติหยุดทำงาน แหล่งจ่ายพลังงานไฟฟ้าสำรองสำหรับกรณีฉุกเฉินตามวรรคหนึ่ง ต้องสามารถจ่ายพลังงานไฟฟ้าได้เพียงพอตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(1) จ่ายพลังงานไฟฟ้าเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ชั่วโมง สำหรับเครื่องหมายแสดงทางออกฉุกเฉิน ทางเดิน ห้องโถง บันได บันไดหนีไฟ และระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้

(2) จ่ายพลังงานไฟฟ้าตลอดเวลาที่ใช้งานสำหรับห้องไอ.ซี.ยู. ห้องซี.ซี.ยู. ห้องช่วยชีวิตฉุกเฉินระบบสื่อสาร และเครื่องสูบน้ำดับเพลิง เพื่อความปลอดภัยสาธารณะและกระบวนการผลิตทางอุตสาหกรรมที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตหรือสุขภาพอนามัยเมื่อกระแสไฟฟ้าขัดข้อง

ตาราง แสดงชนิดและขนาดของเครื่องดับเพลิงแบบมือถือ

ชนิดของเครื่องดับเพลิง	ขนาดบรรจุ ≥
(1) โฟมเคมี	10 ลิตร
(2) ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์	4 กิโลกรัม
(3) ผงเคมีแห้ง	4 กิโลกรัม
(4) HALON 1211	4 กิโลกรัม

ตาราง แสดงจำนวนห้องน้ำและห้องส้วมของอาคาร

ชนิดหรือประเภทของอาคาร	ห้องส้วม		ห้องน้ำ	อ่างล้างมือ
	โถส้วม	โถปัสสาวะ		
หอประชุมหรือโรงมหรสพ ต่อพื้นที่				

อาคาร 200 ตารางเมตร หรือ 100 คน ก. สำหรับผู้ชาย ข. สำหรับผู้หญิง	 1 2	 2 -	 - -	 1 1
สำนักงานต่อพื้นที่อาคาร 300 ตารางเมตร ก. สำหรับผู้ชาย ข. สำหรับผู้หญิง	 1 2	 2 -	 - -	 1 1
ภัตตาคารต่อพื้นที่สำหรับตั้งโต๊ะอาหาร 200 ตารางเมตร ก. สำหรับผู้ชาย ข. สำหรับผู้หญิง	 1 2	 2 -	 - -	 1 1

ตาราง แสดงความเข้มของแสงสว่าง

ลำดับ	สถานที่ (ประเภทการใช้)	หน่วยความเข้มของแสงสว่างลักษ์ (LUX)
1	ที่จอดรถ	50
4	ห้องน้ำ ห้องส้วมของโรงงาน โรงเรียน โรงแรม สำนักงาน หรืออาคารอยู่อาศัยรวม	100
5	โรงมหรสพ (บริเวณที่นั่งสำหรับคนดูขณะที่ไม่มีการแสดง)	100
6	ช่องทางเดินภายในโรงงาน โรงเรียน โรงแรม สำนักงานหรือสถานพยาบาล	200
ลำดับ	สถานที่ (ประเภทการใช้)	หน่วยความเข้มของแสงสว่างลักษ์ (LUX)
11	ห้องน้ำ ห้องส้วมของโรงมหรสพสถานพยาบาล สถานีขนส่งมวลชน ห้างสรรพสินค้า หรือตลาด	200
12	ห้องสมุด ห้องเรียน	300
13	ห้องประชุม	300
14	บริเวณที่ทำงานในสำนักงาน	300

ตาราง แสดงอัตราการระบายอากาศโดยวิธีกล

ลำดับ	สถานที่ (ประเภทการใช้)	อัตราการระบายอากาศไม่น้อยกว่าจำนวนเท่าของปริมาตรของห้องใน 1 ชั่วโมง
1	ห้องน้ำ ห้องส้วมของที่พักอาศัยหรือสำนักงาน	2
2	ห้องน้ำ ห้องส้วมของอาคารสาธารณะ	4
3	ที่จอดรถที่อยู่ต่ำกว่าระดับพื้นดิน	4
5	โรงมหรสพ	4
8	สถานที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม	7
9	สำนักงาน	7
12	ห้องครัวของสถานที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม	24

ตาราง แสดงอัตราการระบายอากาศในกรณีที่มีระบบการปรับภาวะอากาศ

ลำดับ	สถานที่ (ประเภทการใช้)	ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมงตารางเมตร
3	สำนักงาน	2
10	โรงมหรสพ (บริเวณที่นั่งสำหรับคนดู)	4
14	ห้องประชุม	6
15	ห้องน้ำ ห้องส้วม	10
ลำดับ	สถานที่ (ประเภทการใช้)	ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมงตารางเมตร
16	สถานที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม(ห้องรับประทานอาหาร)	10
18	ห้องครัว	30



ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร
เรื่อง ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2544

หมวด 4
บันไดและบันไดหนีไฟ

ข้อ 39 โรงมหรสพ หอประชุม โรงงาน โรงแรม โรงพยาบาล หอสมุด ห้างสรรพสินค้า ตลาด สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานีบริการ ท่าอากาศยาน สถานีขนส่งมวลชน ที่ก่อสร้างหรือดัดแปลง เกิน 1 ชั้น นอกจากมีบันไดตามปกติแล้วต้องมีทางหนีไฟโดยเฉพาะอย่างน้อยอีกหนึ่งทาง และต้องมีทางเดินไปยังทางหนีไฟนั้นได้โดยไม่มีสิ่งกีดขวาง

อาคารสาธารณะที่มีชั้นใต้ดินตั้งแต่ 1 ชั้นขึ้นไป นอกจากมีบันไดตามปกติแล้วจะต้องมีทางหนีไฟ โดยเฉพาะอย่างน้อยอีกหนึ่งทางด้วย

ข้อ 40 อาคารที่มีชั้นใต้ดินตั้งแต่ 2 ชั้นขึ้นไป นอกจากจะมีบันไดตามปกติแล้วจะต้องมีทางหนี ไฟโดยเฉพาะอย่างน้อยอีกหนึ่งทางด้วย

ข้อ 41 บันไดหนีไฟต้องทำด้วยวัสดุทนไฟและถาวร มีความกว้างไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร และไม่เกิน 150 เซนติเมตร ลูกตั้งสูงไม่เกิน 20 เซนติเมตร และลูกนอนกว้างไม่น้อยกว่า 22 เซนติเมตร ชานพักกว้างไม่น้อยกว่าความกว้างของบันได มีราวบันไดสูง 90 เซนติเมตร ห้ามสร้างบันไดหนีไฟเป็น แบบบันไดเวียน

พื้นหน้าบันไดหนีไฟต้องกว้างไม่น้อยกว่าความกว้างของบันได และอีกด้านหนึ่งกว้างไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร

กรณีใช้ทางลาดหนีไฟแทนบันไดหนีไฟ ความลาดชันของทางหนีไฟดังกล่าวต้องมีความลาดชัน ไม่เกินกว่าร้อยละ 12

ข้อ 42 บันไดหนีไฟภายในอาคารที่ไม่ใช่อาคารสูง ต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร มี ผนัง ทึบก่อสร้างด้วยวัสดุทนไฟและถาวรกั้นโดยรอบเว้นแต่ส่วนที่เป็นช่องระบายอากาศและช่องประตูหนีไฟ และแต่ละชั้นต้องมีช่องระบายอากาศที่เปิดสู่ภายนอกอาคารได้มีพื้นที่รวมกันไม่น้อยกว่า 1.40 เซนติเมตร โดยต้องมีแสงสว่างให้เพียงพอทั้งกลางวันและกลางคืน

บันไดหนีไฟภายในอาคารตามวรรคหนึ่ง ที่เป็นอาคารขนาดใหญ่พิเศษ ที่ไม่สามารถเปิดช่องระบาย อากาศได้ตามวรรคหนึ่ง ต้องมีระบบอัดลมภายในช่องบันไดหนีไฟที่มีความดันลมขณะใช้งานไม่น้อยกว่า 38.6 ปาสกาลมาตร ที่ทำงานได้โดยอัตโนมัติเมื่อเกิดเพลิงไหม้ และบันไดหนีไฟที่ลงหรือขึ้นสู่พื้นของ อาคารนั้นต้องอยู่ในตำแหน่งที่สามารถออกสู่ภายนอกได้โดยสะดวก

ข้อ 44 ตำแหน่งที่ตั้งบันไดหนีไฟ ยกเว้นอาคารตามข้อ 43 ต้องมีระยะห่างระหว่างประตูห้องสุด ท้ายด้านทางเดินที่เป็นทางตันไม่เกิน 10 เมตร ระยะห่างระหว่างบันไดหนีไฟตามทางเดินต้องไม่เกิน 60 เมตร ต้องมีบันไดหนีไฟจากชั้นสูงสุดหรือดาดฟ้าสู่พื้นดินถ้าเป็นบันไดหนีไฟภายในอาคารและถึงพื้น ชั้นสองถ้าเป็นบันไดหนีไฟภายนอกอาคาร

ข้อ 45 ประตูของบันไดหนีไฟต้องทำด้วยวัสดุทนไฟมีความกว้างไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร สูง ไม่น้อยกว่า 1.90 เมตร สามารถทนไฟได้ไม่น้อยกว่า 1 ชั่วโมงและต้อเป็นบานเปิดชนิดผลักเข้าสู่บันได เท่านั้น ชั้นดาดฟ้า ชั่นล่างและชั้นที่ออกเพื่อหนีไฟสู่ภายนอกอาคารให้เปิดออกจากห้องบันไดหนีไฟพร้อม ติดตั้งอุปกรณ์ชนิดที่บังคับให้บานประตูปิดได้เอง ประตูหรือทางออกสู่บันไดหนีไฟต้องไม่มีขั้นหรือธรณี ประตูหรือขอบกั้น

ข้อ 46 ต้องมีป้ายเรืองแสงหรือเครื่องหมายไฟแสงสว่างด้วยไฟสำรองฉุกเฉินบอกทางออกสู่บันได หนีไฟ ติดตั้งเป็นระยะตามทางเดินบริเวณหน้าทางออกสู่บันไดหนีไฟ และทางออกจากบันไดหนีไฟ สู่ ภายนอกอาคารหรือชั้นที่มีทางหนีไฟได้ปลอดภัยต่อเนื่อง โดยป้ายดังกล่าวต้องแสดงข้อความทางหนีไฟ เป็นอักษรมีขนาดสูงไม่น้อยกว่า 15 เซนติเมตร หรือเครื่องหมายที่มีแสงสว่างและแสดงว่าเป็นทางหนีไฟ ให้ชัดเจน

หมวด 5

แนวอาคารและระยะต่าง ๆ

ข้อ 49 ความสูงอาคารไม่ว่าจากจุดหนึ่งจุดใด ต้องไม่เกิน 2 เท่าของระยะราบ วัดจากจุดนั้นไปตั้ง ฉากกับแนวถนนด้านตรงข้ามของถนนสาธารณะที่อยู่ใกล้อาคารนั้นที่สุด กรณีอาคารตั้งอยู่ริมหรือห่างไม่เกิน 100 เมตร จากถนนสาธารณะที่กว้างไม่น้อยกว่า 80 เมตร และมีทางเข้าออกจากอาคารสู่ทางสาธารณะนั้นกว้างไม่น้อยกว่า 12 เมตร ให้คิดความสูงของอาคารจากความกว้างของถนนสาธารณะที่กว้างที่สุดเป็นเกณฑ์

ข้อ 50 อาคารที่ก่อสร้างหรือดัดแปลงใกล้ถนนสาธารณะที่มีความกว้างน้อยกว่า 6 เมตร ให้ร่น แนวอาคารห่างจากกึ่งกลางถนนสาธารณะอย่างน้อย 3 เมตร มิให้มีส่วนของอาคารล้ำเข้ามาในแนวร่น ดังกล่าว ยกเว้นรั้วหรือกำแพงกั้นแนวเขตที่สูงไม่เกิน 2 เมตร

อาคารที่สูงเกิน 2 ชั้นหรือเกิน 8 เมตร อาคารขนาดใหญ่ ห้องแถว ตึกแถว อาคารพาณิชย์ โรงงาน อาคารสาธารณะ คลังสินค้า ป้ายหรือสิ่งที่สร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้าย ยกเว้นอาคารอยู่อาศัย สูงไม่เกิน 3 ชั้นหรือไม่เกิน 10 เมตร และพื้นที่ไม่เกิน 1,000 ตารางเมตร ที่ก่อสร้างหรือดัดแปลงใกล้ ถนนสาธารณะ ต้องมีระยะร่นดังต่อไปนี้

(2) ถ้าถนนสาธารณะนั้นมีความกว้างตั้งแต่ 10 เมตรขึ้นไป แต่ไม่เกิน 20 เมตร ให้ร่น แนวอาคารห่างจากเขตถนนสาธารณะอย่างน้อย 1 ใน 10 ของความกว้างของถนนสาธารณะ

ข้อ 51 ที่ดินที่อยู่มุมถนนสาธารณะที่กว้างตั้งแต่ 3 เมตรขึ้นไปแต่ไม่เกิน 8 เมตร และมีมุมหัก น้อยกว่า 135 องศา รั้วหรือกำแพงกั้นเขตต้องปาดมุมมีระยะไม่น้อยกว่า 4 เมตร และทำมุมกับแนวถนน สาธารณะเป็นมุมเท่า ๆ กัน

ห้ามมิให้รั้ว กำแพง หรือส่วนของอาคารยื่นล้ำเข้ามาในที่ดินส่วนที่ปาดมุม

ข้อ 53 อาคารอยู่ริมทางสาธารณะที่ไม่ต้องมีที่ว่างตามข้อ 52 (3) และ 52 (6) ต้องมีลักษณะ ดังนี้ แนวอาคารด้านที่ประชิดติดริมทางสาธารณะ ต้องมีความยาวมากกว่า 1 ใน 8 ส่วน ของความยาว เส้นรอบรูปภายนอกของอาคาร ทั้งนี้ แนวอาคารด้านที่ประชิดติดทางสาธารณะต้องห่างทางสาธารณะ ไม่เกิน 20 เมตร

ข้อ 54 อาคารด้านชิดที่ดินเอกชน ช่องเปิด ประตู หน้าต่าง ช่องระบายอากาศ หรือริมระเบียง สำหรับชั้น 2 ลงมาหรือสูงไม่เกิน 9 เมตร ต้องอยู่ห่างเขตที่ดินไม่น้อยกว่า 2 เมตร และสำหรับชั้น 3 ขึ้น ไปหรือสูงเกิน 9 เมตร ต้องห่างไม่น้อยกว่า 3 เมตร

อาคารที่มีความสูงเกิน 15 เมตร ต้องมีที่ว่างโดยรอบอาคารไม่น้อยกว่า 2 เมตร

หมวด 6
แบบและจำนวนของห้องน้ำและห้องส้วม

ข้อ 60 อาคารซึ่งบุคคลอาจเข้าอยู่ หรือเข้าใช้สอยได้แต่ละหลังต้องมีห้องอาบน้ำและห้องส้วมไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในตาราง ดังต่อไปนี้

ตารางแสดงประเภทอาคารและจำนวนสุขภัณฑ์

ชนิดหรือประเภทอาคาร	ห้องส้วม		ห้องอาบน้ำ	อ้างล้างมือ
	ส้วม	ที่ปัสสาวะ		
7. หอประชุม โรงมหรสพ ห้องโถง ต่อพื้นที่อาคาร 200 ตารางเมตร หรือต่อ 100 คน ที่กำหนดให้ใช้สอยอาคารนั้น ทั้งนี้ให้ถือจำนวนมากกว่าเป็นเกณฑ์				
ก. สำหรับผู้ชาย และ	1	2	-	1
ข. สำหรับผู้หญิง	2	-	-	1
8. สถานศึกษา ยกเว้นโรงเรียนอนุบาล ต่อพื้นที่ห้องเรียน 300 ตารางเมตร หรือต่อนักเรียน นักศึกษา 50 คน				
ก. สถานศึกษาชาย	2	2	-	1
ข. สถานศึกษาหญิง	3	-	-	1
ค. สหศึกษา				
สำหรับนักเรียนนักศึกษาชาย	1	1	-	1
สำหรับนักเรียนนักศึกษาหญิง	1	-	-	1
9. สำนักงานต่อพื้นที่ทำงาน 300 ตารางเมตร				
ก. สำหรับผู้ชาย และ	1	2	-	1
ข. สำหรับผู้หญิง	2	-	-	1
สำหรับพื้นที่ทำงานส่วนที่เกิน 1,200 ตารางเมตร ให้ลดจำนวนลงครึ่งหนึ่งที่ระบุไว้				

ห้องส้วมและห้องอาบน้ำจะรวมเป็นห้องเดียวกันก็ได้ จำนวนห้องส้วมและห้องอาบน้ำตามที่ กำหนดไว้ในตารางข้างต้นเป็นอัตราต่ำสุดที่ต้องจัดให้มีถึงแม้อาคารนั้นจะมีพื้นที่อาคารหรือจำนวนคนน้อย กว่าที่กำหนดไว้ก็ตาม

ถ้าอาคารมีพื้นที่หรือจำนวนมากกว่าที่กำหนดไว้จะต้องจัดให้มีจำนวนห้องส้วมและห้องอาบน้ำเพิ่ม ขึ้นตามอัตราที่กำหนด และจำนวนที่มากเกินนั้นถ้าต่ำกว่ากึ่งหนึ่งตามอัตราที่กำหนดไว้ให้ปัดทิ้ง ตั้งแต่ กึ่งหนึ่งขึ้นไปให้คิดเต็ม

ชนิดหรือประเภทของอาคารที่มิได้กำหนดไว้ในตารางนี้ ให้พิจารณาเทียบเคียงลักษณะการใช้สอย ของอาคารนั้น โดยถืออัตราจำนวนห้องส้วม ห้องอาบน้ำและอ่างล้างมือในตารางข้างต้นเป็นหลัก

ข้อ 61 ห้องส้วมและห้องอาบน้ำที่แยกกัน ต้องมีขนาดของพื้นที่ห้องแต่ละห้องไม่น้อยกว่า 0.9 ตารางเมตร และมีความกว้างไม่น้อยกว่า 0.9 เมตร ถ้าห้องส้วมและห้องอาบน้ำรวมอยู่ในห้องเดียวกันต้อง มีพื้นที่ภายในไม่น้อยกว่า 1.50 ตารางเมตร

ห้องส้วมและห้องอาบน้ำ ต้องมีช่องระบายอากาศไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของพื้นที่ห้อง หรือมีพัดลม ระบายอากาศได้เพียงพอ ระยะดิ่งระหว่างพื้นห้องถึงเพดานยอดฝา หรือผนังตอนต่ำสุดไม่น้อยกว่า 2 เมตร

หมวด 9
อาคารจอดรถ ที่จอดรถ ที่กลับรถและทางเข้าออกของรถ

ส่วนที่ 1
ที่จอดรถ ที่กลับรถ และทางเข้าออกของรถ

ข้อ 83 อาคารตามประเภทดังต่อไปนี้ ต้องมีที่จอดรถ ที่กลับรถ และทางเข้าออกของรถ คือ

(1) โรงมหรสพ

(6) สำนักงานที่มีพื้นที่ห้องทำงานรวมตั้งแต่ 300 ตารางเมตรขึ้นไป

(16) อาคารขนาดใหญ่ยกเว้นถังเก็บของเหลว สารเคมี หรือวัสดุอื่น ๆ ที่คล้ายกัน ไซโล อ่างเก็บน้ำ

(17) ห้องโถงของโรงแรมตาม (2) ภัตตาคารตาม (4) อาคารขนาดใหญ่ตาม (16)

การคิดพื้นที่ให้คิดพื้นที่รวม ทุกห้องที่ใช้สอยประเภทเดียวกันภายในอาคารโดยไม่รวมพื้นที่ห้องน้ำ ส้วม ลิฟต์ ห้องนิรภัย ห้องเก็บ เอกสารที่ไม่มีคนเข้าใช้สอย

ข้อ 84 อาคารหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารหลังเดียว หรือหลายหลังที่เป็นอาคารประเภทที่ต้อง มีที่จอดรถ ที่กลับรถ และทางเข้าออกของรถตามข้อ 83 ต้องจัดให้มีที่จอดรถตามจำนวนของแต่ละ ประเภทของอาคารที่ใช้เพื่อการนั้น ๆ ดังต่อไปนี้

(1) โรงมหรสพ ให้มีที่จอดรถ 1 คันต่อจำนวนที่นั่งสำหรับคนดู 10 ที่

(6) สำนักงาน ให้มีที่จอดรถ 1 คันต่อพื้นที่อาคาร 60 ตารางเมตร

(13) สถานศึกษา ให้มีที่จอดรถ 1 คันต่อพื้นที่อาคาร 240 ตารางเมตร

(14) สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ ให้มีที่จอดรถ 1 คันต่อพื้นที่อาคาร 60 ตารางเมตร

(16) อาคารขนาดใหญ่ ให้มีที่จอดรถ 1 คันต่อพื้นที่อาคาร 120 ตารางเมตร หรือให้มีที่ จอดรถตามจำนวนที่กำหนดของแต่ละประเภทของอาคารที่ใช้เป็นที่ประกอบกิจการในอาคารขนาดใหญ่นั้น รวมกัน ทั้งนี้ ให้ถือที่จอดรถจำนวนที่มากกว่าเป็นเกณฑ์บังคับ ยกเว้น โรงงาน คลังสินค้า

(17) ห้องโถง ให้มีที่จอดรถ 1 คันต่อพื้นที่จอดรถ 10 ตารางเมตร

ข้อ 86 ที่จอดรถหนึ่งคันต้องเป็นพื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้าและต้องมีลักษณะดังนี้

(1) ในกรณีที่จอดรถตั้งฉากกับแนวทางเดินรถ ให้มีความกว้างไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร และความยาวไม่น้อยกว่า 5 เมตร

(2) ในกรณีที่จอดรถขนาดกับแนวทางเดินรถ หรือทำมุมกับทางเดินรถน้อยกว่า 30 องศา ให้มีความกว้างไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร และความยาวไม่น้อยกว่า 6 เมตร

(3) ในกรณีที่จอดรถทำมุมกับทางเดินรถตั้งแต่ 30 องศาขึ้นไปให้มีความกว้างไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร และความยาวไม่น้อยกว่า 5.50 เมตร

ที่จอดรถต้องทำเครื่องหมายแสดงลักษณะและขอบเขตที่จอดรถแต่ละคันไว้ให้ปรากฏที่จอดรถนั้น และต้องมีทางเดินรถเชื่อมต่อโดยตรงกับทางเข้าออกของรถและที่กลับรถ

กฎกระทรวง

กำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร

สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548

ข้อ 2 ในกฎกระทรวงนี้

"สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา" หมายความว่า ส่วนของอาคารที่สร้างขึ้นและอุปกรณ์อันเป็นส่วนประกอบของอาคารที่ติดหรือตั้งอยู่ภายในและภายนอกอาคารเพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้อาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา

ข้อ 3 อาคารประเภทและลักษณะดังต่อไปนี้ ต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราตามที่กำหนดในกฎกระทรวงนี้ ในบริเวณที่เปิดให้บริการแก่บุคคลทั่วไป

(1) โรงพยาบาล สถานพยาบาล ศูนย์บริการสาธารณสุข สถานีอนามัย อาคารที่ทำการของราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การของรัฐที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย สถานศึกษา หอสมุดและพิพิธภัณฑสถานของรัฐ สถานีขนส่งมวลชน เช่น ท่าอากาศยาน สถานีรถไฟ สถานีรถ ท่าเทียบเรือที่มีพื้นที่ส่วนใดของอาคารที่เปิดให้บริการแก่บุคคลทั่วไปเกิน 300 ตารางเมตร

(2) สำนักงาน โรงมหรสพ โรงแรม หอประชุม สนามกีฬา ศูนย์การค้า ห้างสรรพสินค้าประเภทต่าง ๆ ที่มีพื้นที่ส่วนใดของอาคารที่เปิดให้บริการแก่บุคคลทั่วไปเกิน 2000 ตารางเมตร

หมวด 2
ทางลาดและลิฟต์

ข้อ 8 ทางลาดให้มีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(1) พื้นผิวทางลาดต้องเป็นวัสดุที่ไม่ลื่น

(2) พื้นผิวของจุดต่อเนื่องระหว่างพื้นกับทางลาดต้องเรียบไม่สะดุด

(3) ความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 900 มิลลิเมตร ในกรณีที่ทางลาดมีความยาวของทุกช่วง รวมกันตั้งแต่ 6000 มิลลิเมตร ขึ้นไป ต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 1500 มิลลิเมตร

(4) มีพื้นที่หน้าทางลาดเป็นที่ว่างยาวไม่น้อยกว่า 1500 มิลลิเมตร

(5) ทางลาดต้องมีความลาดชันไม่เกิน 1:12 และมีความยาวช่วงละไม่เกิน 6000 มิลลิเมตร ในกรณีที่ทางลาดยาวเกิน 6,000 มิลลิเมตร ต้องจัดให้มีชานพักยาวไม่น้อยกว่า 1500 มิลลิเมตร คั่นระหว่างแต่ละช่วงของทางลาด

(6) ทางลาดด้านที่ไม่มีผนังกั้นให้ยกขอบสูงจากพื้นผิวของทางลาดไม่น้อยกว่า 50 มิลลิเมตร และมีราวกันตก

(7) ทางลาดที่มีความยาวตั้งแต่ 2500 มิลลิเมตร ขึ้นไป ต้องมีราวจับทั้งสองด้าน

ข้อ 9 อาคารตามข้อ 3 ที่มีจำนวนชั้นตั้งแต่สองชั้นขึ้นไปต้องจัดให้มีลิฟต์หรือทางลาดที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราใช้ได้ระหว่างชั้นของอาคาร

ข้อ 10 ลิฟต์ที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราใช้ได้ที่มีลักษณะเป็นห้องลิฟต์ต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(1) ขนาดของห้องลิฟต์ต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 1100 มิลลิเมตร และยาวไม่น้อยกว่า 1400 มิลลิเมตร

(2) ช่องประตูลิฟต์ต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 900 มิลลิเมตร และต้องมีระบบแสงเพื่อป้องกันไม่ให้ประตูลิฟต์หนีบผู้โดยสาร

(3) มีพื้นผิวต่างสัมผัสบนพื้นบริเวณหน้าประตูลิฟต์กว้าง 300 มิลลิเมตร และยาว 900 มิลลิเมตร ซึ่งอยู่ห่างจากประตูลิฟต์ไม่น้อยกว่า 300 มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน 600 มิลลิเมตร

หมวด 3
บันได

ข้อ 11 อาคารตามข้อ 3 ต้องจัดให้มีบันไดที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราใช้ได้อย่างน้อยชั้นละ 1 แห่ง โดยต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(1) มีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 1500 มิลลิเมตร

(2) มีชานพักทุกระยะในแนวดิ่งไม่เกิน 2000 มิลลิเมตร

(3) มีราวบันไดทั้งสองข้าง โดยให้ราวมีลักษณะตามที่กำหนดในข้อ 8 (7)

(4) ลูกตั้งสูงไม่เกิน 150 มิลลิเมตร ลูกนอนเมื่อหักส่วนที่ขั้นบันไดเหลื่อมกันออกแล้วเหลือความกว้างไม่น้อยกว่า 280 มิลลิเมตร และมีขนาดสม่ำเสมอตลอดช่วงบันได ในกรณีที่ขั้นบันไดเหลื่อมกันหรือมีจมูกบันไดให้มีระยะเหลื่อมกันได้ไม่เกิน 20 มิลลิเมตร

(5) ลูกตั้งบันไดห้ามเปิดเป็นช่องโล่ง

หมวด 4
ที่จอดรถ

ข้อ 12 อาคารตามข้อ 3 ต้องจัดให้มีที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา อย่างน้อยตามอัตราส่วน ดังนี้

(1) ถ้าจำนวนที่จอดรถตั้งแต่ 10 คัน แต่ไม่เกิน 50 คัน ให้มีที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือ ทุพพลภาพ และคนชราอย่างน้อย 1 คัน

(2) ถ้าจำนวนที่จอดรถตั้งแต่ 51 คัน แต่ไม่เกิน 100 คัน ให้มีที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราอย่างน้อย 2 คัน

(3) ถ้าจำนวนที่จอดรถตั้งแต่ 101 คัน ขึ้นไป ให้มีที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชราอย่างน้อย 2 คัน และเพิ่มขึ้นอีก 1 คัน สำหรับทุก ๆ จำนวนรถ 100 คันที่เพิ่มขึ้น เศษของ 100 คัน ถ้าเกินกว่า 50 คัน ให้คิดเป็น 100 คัน

ข้อ 14 ที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราต้องเป็นพื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้างไม่น้อยกว่า 2400 มิลลิเมตร และยาวไม่น้อยกว่า 6000 มิลลิเมตร และจัดให้มีที่ว่างข้างที่จอดรถกว้างไม่น้อยกว่า 1000 มิลลิเมตร ตลอดความยาวของที่จอดรถ โดยที่ว่างดังกล่าวต้องมีลักษณะพื้นผิวเรียบและมีระดับเสมอกับที่จอดรถ

หมวด 7
ห้องส้วม

ข้อ 20 อาคารตามข้อ 3 ที่จัดให้มีห้องส้วมสำหรับบุคคลทั่วไป ต้องจัดให้มีห้องส้วมสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราเข้าใช้ได้อย่างน้อย 1 ห้องในห้องส้วมนั้นหรือจะจัดแยกออกมาอยู่ในบริเวณเดียวกันกับห้องส้วมสำหรับบุคคลทั่วไปก็ได้

ข้อ 21 ห้องส้วมสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา ต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(1) มีพื้นที่ว่างภายในห้องส้วมเพื่อให้เก้าอี้ล้อสามารถหมุนตัวกลับได้ซึ่งมีเส้นผ่านศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 1500 มิลลิเมตร

(2) ประตูของห้องที่ตั้งโถส้วมเป็นแบบบานเปิดออกสู่ภายนอก โดยต้องเปิดค้างได้ไม่น้อยกว่า 90 องศา หรือเป็นแบบบานเลื่อน และมีสัญลักษณ์รูปผู้พิการติดไว้ที่ประตูด้านหน้าห้องส้วมลักษณะของประตูนอกจากที่กล่าวมาข้างต้น ให้เป็นไปตามที่กำหนดในหมวด 6

หมวด 9
โรงมหรสพ หอประชุม และโรงแรม

ข้อ 26 อาคารตามข้อ 3 ที่เป็นโรงมหรสพหรือหอประชุมต้องจัดให้มีพื้นที่เฉพาะสำหรับเก้าอี้ล้ออย่างน้อยหนึ่งที่ทุก ๆ จำนวน 100 ที่นั่ง โดยพื้นที่เฉพาะนี้เป็นพื้นที่ราบขนาดความกว้างไม่น้อยกว่า 900 มิลลิเมตร และความยาวไม่น้อยกว่า 1400 มิลลิเมตร ต่อหนึ่งที่ อยู่ในตำแหน่งที่เข้าออกได้



กฎกระทรวง

ให้ใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2549

ข้อ 4 ในกฎกระทรวงนี้

"การใช้ประโยชน์ที่ดิน" หมายความว่า การใช้ที่ดินเพื่อประกอบกิจการใด ๆ ไม่ว่ากิจการนั้นจะกระทำบนพื้นดิน เหนือพื้นดิน หรือใต้พื้นดิน และไม่ว่าจะอยู่ภายในอาคารหรือนอกอาคาร

"พื้นที่ประกอบการ" หมายความว่า พื้นที่ที่ใช้ประกอบกิจการบนพื้นดิน เหนือพื้นดิน หรือใต้พื้นดิน และให้หมายความรวมถึงพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์ต่อเนื่องของกิจการไม่ว่าจะอยู่ภายในอาคารหรือนอกอาคาร

"อัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดิน" หมายความว่า อัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมทุกชั้นของอาคารทุกหลังต่อพื้นที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร

"อัตราส่วนของที่ว่างต่อพื้นที่อาคารรวม" หมายความว่า อัตราส่วนของที่ว่างอันปราศจากสิ่งปกคลุมต่อพื้นที่อาคารรวมทุกชั้นของอาคารทุกหลังที่ก่อสร้างในที่ดินแปลงเดียวกัน

ข้อ 9 การใช้ประโยชน์ที่ดินตามแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภทท้ายกฎกระทรวงนี้ ให้เป็นไปดังต่อไปนี้

(ข) ที่ดินประเภท ย. 9 มีวัตถุประสงค์เพื่อรองรับการอยู่อาศัยในบริเวณพื้นที่เมืองชั้นในซึ่งอยู่ในเขตการให้บริการของระบบขนส่งมวลชน จำแนกเป็นบริเวณ ย. 9 - 1 ถึง ย. 9 – 42

ข้อ 20 ที่ดินประเภท ย. 9 ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย สถาบันราชการ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเป็นส่วนใหญ่ สำหรับการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการอื่น ให้ใช้ได้ไม่เกินร้อยละสิบของที่ดินประเภทนี้ในแต่ละบริเวณ ที่ดินประเภทนี้ ห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการตามที่กำหนดดังต่อไปนี้

(1) โรงงานทุกจำพวกตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เว้นแต่โรงงานตามประเภท ชนิด และจำพวกที่กำหนดให้ดำเนินการได้ตามบัญชีท้ายกฎกระทรวงนี้ ที่ไม่ก่อเหตุรำคาญตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขหรือไม่เป็นมลพิษต่อชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และมีพื้นที่ประกอบการไม่เกิน 500 ตารางเมตร

(2) การทำผลิตภัณฑ์คอนกรีตผสมที่ไม่เข้าข่ายโรงงาน เว้นแต่กรณีที่เป็นหน่วยงานคอนกรีตผสมเสร็จในลักษณะชั่วคราวที่ตั้งอยู่ในหน่วยงานก่อสร้างหรือบริเวณใกล้เคียงเพื่อประโยชน์แก่โครงการก่อสร้างนั้น

(3) สถานที่บรรจุก๊าซ สถานที่เก็บก๊าซ และห้องบรรจุก๊าซตามกฎหมายว่าด้วยการบรรจุก๊าซปิโตรเลียมเหลว และสถานีบริการก๊าซธรรมชาติ เว้นแต่สถานีบริการก๊าซที่ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 16 เมตร ยาวต่อเนื่องกันโดยตลอดจนไปเชื่อมต่อกับถนนสาธารณะอื่นที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 16 เมตร ร้านจำหน่ายก๊าซ สถานที่ใช้ก๊าซ และสถานที่จำหน่ายอาหารที่ใช้ก๊าซ

(4) สถานที่ที่ใช้ในการเก็บน้ำมันเชื้อเพลิงเพื่อจำหน่ายที่ต้องขออนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง เว้นแต่สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงที่ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 16 เมตร ยาวต่อเนื่องกันโดยตลอดจนไปเชื่อมต่อกับถนนสาธารณะอื่นที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 16 เมตร

(5) การเลี้ยงสัตว์ทุกชนิดเพื่อการค้าที่อาจก่อเหตุรำคาญตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

(6) การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเค็มหรือน้ำกร่อย

(7) สุสานและฌาปนสถานตามกฎหมายว่าด้วยสุสานและฌาปนสถาน เว้นแต่เป็นการก่อสร้างแทนฌาปนสถานที่มีอยู่เดิม

(8) สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ เว้นแต่สถานบริการในเขตพื้นที่ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตพื้นที่เพื่อการอนุญาตให้ตั้งสถานบริการในท้องที่กรุงเทพมหานคร

(9) การประกอบพาณิชยกรรมประเภทอาคารขนาดใหญ่พิเศษ เว้นแต่การประกอบพาณิชยกรรมประเภทอาคารขนาดใหญ่พิเศษที่ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่

น้อยกว่า 30 เมตร ยาวต่อเนื่องกันโดยตลอดจนไปเชื่อมต่อกับถนนสาธารณะอื่นที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 16 เมตรหรือตั้งอยู่ภายในระยะ 500 เมตร จากจุดศูนย์กลางสถานีรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน

(10) สำนักงานประเภทอาคารขนาดใหญ่พิเศษ เว้นแต่ที่ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 30 เมตร ยาวต่อเนื่องกันโดยตลอดจนไปเชื่อมต่อกับถนนสาธารณะอื่นที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 16 เมตร หรือตั้งอยู่ภายในระยะ 500 เมตร จากจุดศูนย์กลางสถานีรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน

(11) การติด ตั้ง หรือก่อสร้างป้ายที่มีขนาดเกิน ๑ ตารางเมตร หรือมีน้ำหนักรวมทั้งโครงสร้างเกิน 10 กิโลกรัม ในบริเวณที่มีระยะห่างจากวัด โบราณสถาน ทางพิเศษ หรือถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางตั้งแต่ 40 เมตร ถึงจุดติด ตั้ง หรือก่อสร้างป้ายน้อยกว่า 50 เมตร เว้นแต่ป้ายชื่ออาคารหรือสถานประกอบการและป้ายสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงหรือสถานีบริการก๊าซ

(12) สถานที่เก็บสินค้า สถานีรับส่งสินค้าหรือการประกอบกิจการรับส่งสินค้า เว้นแต่ที่ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 16 เมตร ยาวต่อเนื่องกันโดยตลอดจนไปเชื่อมต่อกับถนนสาธารณะอื่นที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 16 เมตร

(13) ศูนย์ประชุมหรืออาคารแสดงสินค้า เว้นแต่ที่ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 30 เมตร ยาวต่อเนื่องกันโดยตลอดจนไปเชื่อมต่อกับถนนสาธารณะอื่นที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 16 เมตร หรือตั้งอยู่ภายในระยะ 500 เมตร จากจุดศูนย์กลางสถานีรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน

(14) โรงฆ่าสัตว์หรือโรงพักสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์

(15) ไซโลเก็บผลิตผลทางการเกษตร

(16) สวนสนุกหรือสวนสัตว์ เว้นแต่สวนสนุกหรือสวนสัตว์ที่ตั้งอยู่ริมถนนสาธารณะที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 30 เมตร ยาวต่อเนื่องกันโดยตลอดจนไปเชื่อมต่อกับถนนสาธารณะอื่นที่มีขนาดเขตทางไม่น้อยกว่า 16 เมตร และมีที่ว่างโดยรอบจากแนวเขตที่ดินไม่น้อยกว่า 10 เมตร เพื่อปลูกต้นไม้ หรือที่ดำเนินการอยู่ในอาคารพาณิชยกรรม

(17) การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย

(18) การกำจัดวัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย

(19) การซื้อขายหรือเก็บชิ้นส่วนเครื่องจักรกลเก่า

(20) การซื้อขายหรือเก็บเศษวัสดุ

การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทนี้ที่ไม่ใช่เพื่อการอยู่อาศัยประเภทบ้านเดี่ยวและบ้านแฝดให้เป็นไปดังต่อไปนี้

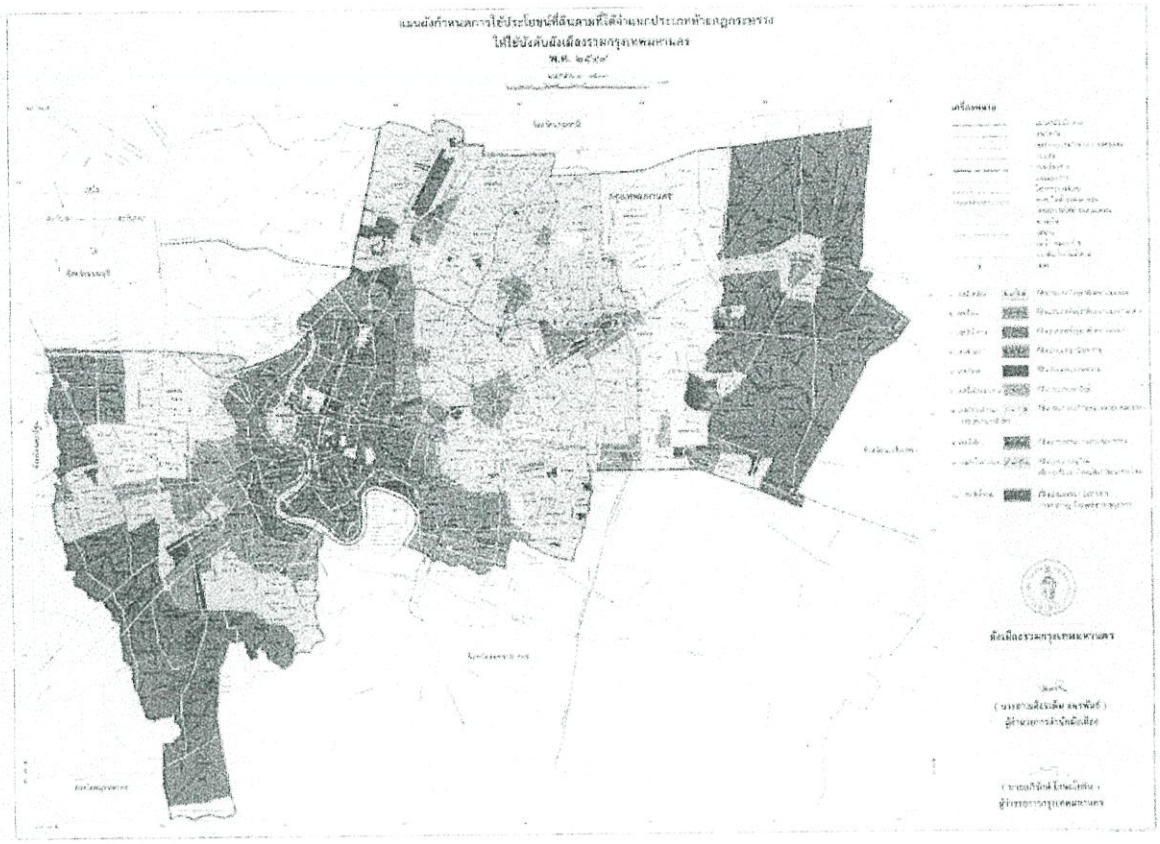
(1) มีอัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดินไม่เกิน 7 : 1 ทั้งนี้ ที่ดินแปลงใดที่ได้ใช้ประโยชน์แล้ว หากมีการแบ่งแยกหรือแบ่งโอนไม่ว่าจะกี่ครั้งก็ตาม อัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดินของที่ดินแปลงที่เกิดจากการแบ่งแยกหรือแบ่งโอนทั้งหมดรวมกันต้องไม่เกิน 7 : 1 แต่การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอาคารสาธารณะตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารในกรณีต่อไปนี้ ให้มีอัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดินเพิ่มได้ไม่เกินร้อยละยี่สิบ

(ก) เจ้าของที่ดินหรือผู้ประกอบการได้จัดให้มีพื้นที่โล่งเพื่อประโยชน์สาธารณะในแปลงที่ดินที่ขออนุญาต โดยพื้นที่อาคารรวมที่เพิ่มขึ้นต้องไม่เกินห้าเท่าของพื้นที่โล่งเพื่อประโยชน์สาธารณะที่จัดให้มีขึ้น

(ข) เจ้าของที่ดินหรือผู้ประกอบการที่มีที่ตั้งของสถานประกอบการอยู่ในระยะ 500 เมตรจากจุดศูนย์กลางสถานีรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนสถานีลาดพร้าว ได้จัดให้มีที่จอดรถยนต์สำหรับประชาชนเป็นการทั่วไปเพิ่มขึ้นจากจำนวนที่จอดรถยนต์ของอาคารสาธารณะนั้นโดยไม่คิดค่าตอบแทน โดยพื้นที่อาคารรวมที่เพิ่มขึ้นต้องไม่เกิน 30 ตารางเมตร ต่อที่จอดรถยนต์ที่เพิ่มขึ้น 1 คัน

(2) มีอัตราส่วนของที่ว่างต่อพื้นที่อาคารรวมไม่น้อยกว่าร้อยละสี่จุดห้า แต่อัตราส่วนของที่ว่างต้องไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำของที่ว่างอันปราศจากสิ่งปกคลุมตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร ทั้งนี้ที่ดินแปลงใดที่ได้ใช้ประโยชน์แล้ว หากมีการแบ่งแยกหรือแบ่งโอนไม่ว่าจะกี่ครั้งก็ตามอัตราส่วนของที่ว่างต่อพื้นที่อาคารรวมของที่ดินแปลงที่เกิดจากการแบ่งแยกหรือแบ่งโอนทั้งหมดรวมกันต้องไม่น้อยกว่าร้อยละสี่จุดห้า

การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอาคารสาธารณะที่จัดให้มีที่จอดรถยนต์เพิ่มขึ้นตามวรรคสาม (1) (ข) พื้นที่จอดรถยนต์ที่เพิ่มขึ้นให้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องนำมาพิจารณาอัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดินและอัตราส่วนของที่ว่างต่อพื้นที่อาคารรวม



ผังการใช้ประโยชน์ที่ดินของกรุงเทพมหานคร

ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร

เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง ใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภท บริเวณโดยรอบศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ในท้องที่แขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๓๒

ข้อ 3 ในข้อบัญญัตินี้

(1) "บริเวณที่ 1" หมายความว่า พื้นที่ในบริเวณระหว่างทิศเหนือจดถนนเทียมร่วมมิตร ทิศใต้จดศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ทิศตะวันออกจดถนนทางเข้าด้านหน้าศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ทิศตะวันตกจดถนนทางเข้าด้านหลังศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

(2) "บริเวณที่ 2" หมายความว่า พื้นที่บริเวณระหว่างทิศเหนือจดแนวขนานซึ่งอยู่ห่างจากถนนเทียมร่วมมิตร 100 เมตร ทิศใต้จดแนวขนานซึ่งอยู่ห่างจากศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย 100 เมตร ทิศตะวันออกจดคลองชวดใหญ่ ทิศตะวันตกจดแนวขนานซึ่งอยู่ห่างจากถนนรัชดาภิเษก 15 เมตร และแนวขนานซึ่งอยู่ห่างจากศูนวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย 100 เมตร ยกเว้นบริเวณที่ 1

ทั้งนี้ ตามแผนที่ท้ายข้อบัญญัตินี้ให้

ข้อ 4 ภายในบริเวณที่ 1 ห้ามมิให้บุคคลใดก่อสร้างหรือดัดแปลงอาคารอื่นใด เว้นแต่อาคารที่พักอาศัยที่มีความสูงไม่เกิน 9 เมตร ซึ่งมิใช่ห้องแถวหรือตึกแถว อาคารพาณิชย์ที่มีความสูงไม่เกิน 9 เมตร ซึ่งมิใช่ห้องแถวหรือตึกแถวและมีพื้นที่อาคารชั้นล่างไม่เกิน 80 ตารางเมตร

ข้อ 5 ภายในบริเวณที่ 2 ห้ามมิให้บุคคลใดก่อสร้างหรือดัดแปลงอาคารบางชนิดหรือบางประเภท ดังต่อไปนี้

(1) ห้องแถวหรือตึกแถว

(2) อาคารที่มีความสูงเกิน 9 เมตร โดยวัดจากระดับถนนหรือขอบทางเท้าที่ใกล้ที่สุดถึงส่วนที่สูงที่สุดของอาคาร

(3) อาคารที่มีพื้นที่รวมกันทุกชั้นในหลังเดียวกันเกิน 1,000 ตารางเมตร

(4) โรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

(5) อาคารที่ใช้ประกอบการค้าซึ่งเป็นที่รังเกียจหรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพตามกฎหมายว่าด้วยสาธารณสุข

(6) สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ

(7) โรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม

(8) โรงมหรสพตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันภยันตรายอันเกิดแต่การเล่นมหรสพซึ่งเอกชนเป็นผู้ดำเนินการ

(9) ตลาดตามกฎหมายว่าด้วยสาธารณสุข

(10) สถานที่เก็บสินค้า อาคารหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารหรืออาคารที่มีลักษณะในทำนองเดียวกันที่ใช้เป็นที่สำหรับเก็บ พัก หรือขนถ่ายสินค้าหรือสิ่งของเพื่อประโยชน์ทางการค้า

(11) สถานที่เก็บและจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการเก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง

(12) สถานที่เก็บวัตถุระเบิดตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน

(13) หอถังน้ำ

(14) สุสานหรือ ฌาปณสถาน

(15) ป้ายชื่อสถานประกอบกิจการหรือป้ายโฆษณาที่มีพื้นที่รวมกันเกิน 5 ตารางเมตร หรือสูงเกิน 9 เมตร

ข้อ 6 อาคารที่ก่อสร้างมาก่อนและขัดกับข้อ 4 หรือข้อ 5 ห้ามมิให้ทำการดัดแปลง เว้นแต่จะเป็นการดัดแปลงเพื่อให้อาคารนั้นไม่ขัดกับข้อ 4 และข้อ 5

ข้อ 7 อาคารที่ก่อสร้างมาก่อนหรือหลังวันที่ข้อบัญญัตินี้ใช้บังคับ ห้ามมิให้เปลี่ยนการใช้อาคาร เว้นแต่จะเป็นการเปลี่ยนการใช้อาคารเพื่อให้อาคารนั้นไม่ขัดกับข้อ 4 และข้อ 5

ข้อ 8 ข้อบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับแก่การก่อสร้างเขื่อน สะพาน อุโมงค์ ทางเรือ ท่อระบายน้ำ รั้วหรือกำแพงหรือประตูที่สร้างขึ้นติดต่อหรือใกล้เคียงกับที่สาธารณะหรือสิ่งที่สร้างขึ้น ให้บุคคลทั่วไปใช้สอย

ข้อ 9 อาคารที่ได้รับใบอนุญาตให้ก่อสร้างหรือดัดแปลงก่อนวันที่ข้อบัญญัตินี้ใช้บังคับ และยังก่อสร้างหรือดัดแปลงไม่แล้วเสร็จให้ดำเนินการตามที่ได้รับอนุญาตต่อไปได้ แต่ห้ามมิให้ก่อสร้างหรือดัดแปลงนอกเหนือไปจากที่ได้รับอนุญาต

ข้อ 10 ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครรักษาการตามข้อบัญญัตินี้

บรรณานุกรม

ตฤณ เดี่ยวตระกูล. 2553-2554. "หอนิทรรศน์สถาปัตยกรรมแห่งประเทศไทย (Thailand Architectural Exhibition Hall)." วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต. สถาบันพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2553-2544.

ธัญญา โพธิ์วิจิตร ให้สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2555. ปัณฑิตา ปัณฑะจักร์ ผู้สัมภาษณ์. **ประวัติของตลกในประเทศไทย และความต้องการของวงการตลกไทย.** ที่ทำการสมาคมศิลปินตลก (ประเทศไทย)

นน อัครประเสริฐกุล. 2548-2549. "หอเกียรติยศศิลปินแห่งชาติ (National Artists Hall of Fame)." วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต. สถาบันพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2548-2549.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. 2539. "ตลกไทยๆ." **ศิลปวัฒนธรรม.** 17(9) : 84-112.

ประชาชาติธุรกิจ. 2552. เบื้องหลังเสียงหัวเราะ "ตลกคาเฟ่" พระราม 9 พลาซ่า พื้นที่พิเศษ แหวกขนบ ตลก-ลูกค้าร่วมกันแสดง. [Online].
Available : http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1253263695

พลพินธุ์ โตสมภาพ. 2548-2549. "หอภาพยนตร์แห่งชาติ (The National Film Archive)." วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต. สถาบันพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2548.

มูลนิธิหนังไทย. 2549. เปิดตำนานดาวตลกของไทย. [Online].
Available : http://www.thaifilm.com/forumDetail.asp?topicID=2107

วิทยา ทองอยู่ยง และคณะ จิรเดช โอภาสพันธ์วงศ์ และ นครินทร์ วนกิจไพบูลย์. 2555. "ตลกศาสตร์." **A Day Magazine.** 11(141) : 122-177.

ศรสุทธา กลั่นมาลี ให้สัมภาษณ์, 12 กันยายน 2555. ปัณฑิตา ปัณฑะจักร์ ผู้สัมภาษณ์. **ความเป็นมาของสมาคมศิลปินตลก และชีวิตของการเป็นศิลปินตลก.** ร้านอาหารครัวถั่วแระ และที่ทำการสมาคมศิลปินตลก (ประเทศไทย)

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). 2554. ตลกโขน มหรสพไทยคลายเครียด. [Online].

Available : http://www.sac.or.th/main/content_detail.php?content_id=208

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). 2554. ตลกลิเก มหรสพคลายเครียดฉบับชาวบ้าน. [Online].Available : http://www.sac.or.th/main/activities_detail.php?lecture_id=143&category_id=7

สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2544. **สมพงษ์ พงษ์มิตร ตลกหลวงของแผ่นดิน.** กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์

สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2545. **ล้อต๊อก ตลกสยามสี่แผ่นดิน.** กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์

สุรพล บัณฑุเศรณี. 2539. "วัฒนธรรมตลกร่วมสมัย ปรากฏการณ์กระจกหกด้าน." **ศิลปวัฒนธรรม.** 17(9) : 84-112.

อัญชลี ชัยวรพร. พิพิธภัณฑ์ภาพยนตร์ไทย. [Online]. : http : / / www.thaicinema.org/news&scoops50_30filmmuseum.asp (สืบค้นข้อมูล : 28 , มิถุนายน 2555).

Tawatchai. 2552. รวมเรื่องตลกสุดๆ. [Online]. Available : http://ta-lok.blogspot.com/2009/08/blog-post_04.html.

Tim Dirks. 1996. Comedy Films. [Online]. Available : http://www.filmsite.org/comedyfilms.html